

אלמאנאך 5710

(ז׳בעטער באַנד)

רעדאַקציע:

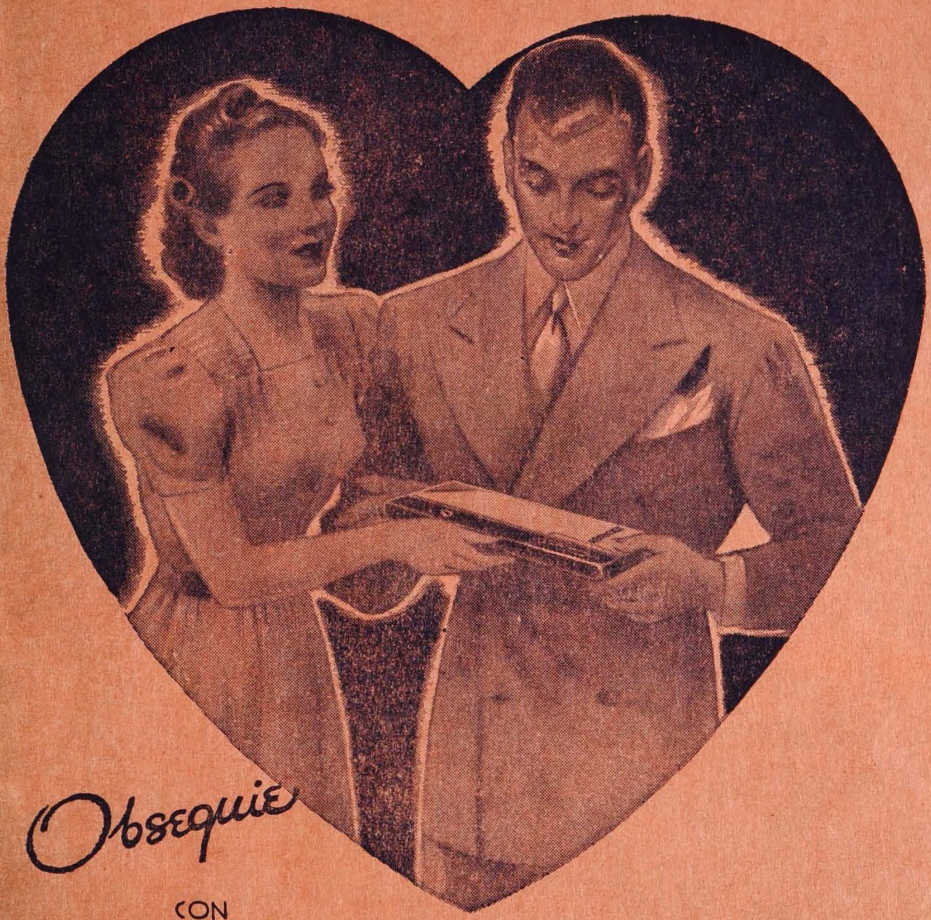
ס. מ. קאַפּלאַן און א. י. דובעלמאַן

אין סגעגעבן פון „האוואַנער לעבן" — סאָל 153, האַוואַנא, קובא.

— סעפטעמבער —

תש״י — 5710

1949-50

Obsequie

CON

REPORTER

SELLO DE ORO

LA CORBATA
QUE LAS MUJERES ADMIRAN
Y LOS HOMBRES PREFIEREN

אלמאנאך 5710

(ז׳בעטער באַנד)

רעדאַקציע:

ס. מ. קאַפלאַן און א. י. דובעלמאַן

אַרויסגעגעבן פון „האַוואַנער לעבן" — סאָל 153, האַוואַנאַ, קובאַ.

— סעפטעמבער —

תש״י — 5710 1949-50

JUGO Y PURE DE TOMATE

PEREZ GALAN

La calidad internacional a precio nacional

ALIMENTO FRESCO Y DE GRAN RIQUEZA VITAMINICA

PIDALO

a los almacenes de víveres al por mayor y en la bodega de la esquina de su casa

כוגא און פּורע פון טאמאטעס

פּערעז גאלאן

אינטערנאציאנאלע קוואליטעט אויף אַ נאציאנאלן פּרייז

אַ פּרישער עלעמענט רייך אין ווימאמינען!

פּאַרלאנגט עס:

אין די אלמאסענעס פון וויוועריעס אל פּאר־מאיאר

און אין דער נאענטסטער באדעגע פון אייער הויז.

די רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פון „האוואנער לעבן", באראנקעז

אלע אידישע סוחרים און אינדוסטריעלער;
די אינסטיטוציעס, די געזעלשאפטלעכע
טוער; די זעצער און מאשיניסטן, און
ספעציעל די אידישע שרייבער פון קובא,
ווי אויך פון אויסלאנד

ווילכע האבן דערמעגלעכט דעם ערפאלג פון
דער אונטערנעמונג ארויסצוגעבן דעם האוואנער
לעבן אלמאנאך 5710. לכבוד ר א ש ה ש נ ה

לשנה טובה תכתבו

אינהאלט:

זייט

אידישער לוח תש"י 6
דאס יאר תש"ט אין אידישן לעבן אין קובא — ס. מ. קאפלאן 9
די צייטונג „האוואנער לעבן" און דער נייַ יאר אלמאנאך — א. י. ד. .. 27
צוויי שוועסטער... (דערציילונג) — א. י. דובעלמאן 33
לידער — אליעזר אראנאווסקי 51
באדייטונג פון די ראש השנה תפילות און שופר — פינקעלמאן 59
די ארץ ישראל־דיקע העבריאישע ליטעראטור — ג. חנוך 65
מיטן בליישטיפט... — י. שטיינבערג 77
פאליטישע און עקאנאמישע סיטואציע אין קובא — סעבאסטיאן קאנא .. 85
א רינג אין א קייט...(דערציילונג) חיים רשף 97
אינטער אמעריקאנער אידישע אויפגאבעס אין ליכט פון ישראל'ס
אויפקום — יהושע האכשטיין 109
„התקוה" — דער אידיש נאציאנאלער הימן — ש. ה. טוביה 119
ישראל'ס פרייהייטס מלחמה 129
ראש השנה בייַ די מזרח אידן — א. ח. 141
דריי דורות... (דערציילונג) — אליעזר אראנאווסקי 149
לענדער וואס האבן אנערקענט מדינת ישראל 164
די מנורה — אייביקער עמבלעם פון ישראל 166
לידער — אנא זארעצקי 168
מיניאטורן... — ש. טענענבוים 170
צען יאר זייט דעם אויסברוך פון דער צווייטער וועלט מלחמה 181
די ק־באנער פאן — ק. הערשזאן 193
דער אונטערגאנג פון דייטשן אידנטום — דוד בערמאן 199
א שטאך מיט דער פען... — א. דיבוק 213
די נייע צילן פון דער אידישער דערציאונג —
דרא. אידא גלעזער־קאסטיעל 225
די ביינער פון דר. טעאדאר הערצל וועלן געבראכט צו אייביקער רו
אין מדינת ישראל 230

די „אָרט" פאַך שול אין האַוואַנא 233
די אַספּיראַציע פון ניקאַלאַס קאַסטעיאַנאָס ווידער דערווייַלט צו ווערן
אַלס אַלקאַלדע פון האַוואַנא — ש. אַבראַמסאָן 238
סטאַטיסטיק וועגן אידישע טויט פאַלן אין תש"ט 240
געזעלשאפטלעכע טוער וואָס האָבן אָנגעפירט מיט די אידישע
אינסטיטוציעס אין תש"ט 248
פון אַלץ צו ביסלעך — משה רובין 289
דער יוגנט פראָבלעם אין ק־בא — חיים שיינוק 294
ניי־יאָר באַגריסונג פון עדווארד מ. וואַרבורג 299
די אינטערנאַציאָנאַלע לאגע — ס. קאַנאָ 321
מיטאַרבעטער פון „האַוואַנער לעבן אַלמאַנאַך" 353
רעזומען פון אידישן לעבן אין קובא אין בילד 357

שפאַניש אָפּטיילונג:

זייט

ניי־יאָר באַגריסונג פון גובערנאַטאָר פון דער פראָווינץ האַוואַנא,
ה' פראַנציסקאָ באַטיסטא זאַלווידאָר 5
ניי־יאָר באַגריסונג פון אַלקאַלדע פון האַוואַנא,
ה' ניקאַלאס קאַסטעיאַנאָס 7
ניי־יאָר 5710 (עדיטאָריעל) 9
פאַר א פּאָליטיק אין דער ריכטונג צו אויסברייטערן די באציאונגען
צווישן קובא און ישראל — דר. דיאַניסיאָ קאַסטיעל 11
מאַקס נאָרדאָו — סעמי גרינמאַן 17
אידן אין קובא אין דער קאָלאָניאלער עפּאָכע 25
דאָס וועלט־אידנטום אין ציפערן 30
די אידיש־שפאנישע ענציקלאָפּעדיע 31
איבערדרייענדיק א בלעטל פון אידישן קאלענדאר — בענאָ ווייזער 35
דער נביא איינשטיין — דר. פערנאנדאָ אָרטיז 39
אויף אַמעריקאַנער ערד איז באַנייט געוואָרן די אידיש־שפאנישע
צוזאמענלעבונג — י. האַכשטיין 41
דער אידישער קאַלענדאר — לואיס ראָסא מאַנטעס 57
די קליינע קאַנסטיטוציע פון ישראל 59

אידישער לוח תש"י

חש"י	1949	TISHRI	תשרי			
שבת	S	24	September		א	Rosh Hashanah
זונטאג	S	25	א דראש השנה		ב	Fast of Gedaliah
מאנטאג	M	26	ב דר"ה		ג	
דינסטאג	T	27	צום גדליה		ד	
מיטוואך	W	28			ה	
דאנערש	Th	29			ו	
פרייטאג	F	30	שלש עשרה מדות		ז	הפ' שובה ישראל
שבת	S	1	ליכט צינדן 5.17		ח	October
זונטאג	S	2	שובה, האזינו		ט	
מאנטאג	M	3	ע. יוה"כ ליכט צ' 5.12		י	Yom Kippur
דינסטאג	T	4	יום כפור		יא	
מיטוואך	W	5			יב	
דאנערש	Th	6			יג	
פרייטאג	F	7	ערב סוכות ליכ' 5.06		יד	
שבת	S	8	א דסוכות		טו	Succoth
זונטאג	S	9	ב דסוכות		טז	
מאנטאג	M	10		א	יז	Intermediate Days
דינסטאג	T	11		ב	יח	
מיטוואך	W	12		ג	יט	Columbus Day
דאנערש	Th	13		ד	כ	
פרייטאג	F	14	הושענא ליכ' 4.54	ה	כא	Hoshana Rabbah
שבת	S	15	שמיני עצרת	ו	כב	Shmini Atzeretb
זונטאג	S	16	שמחת תורה		כג	Simchath Torah
מאנטאג	M	17	אסרו חג		כד	
דינסטאג	T	18			כה	
מיטוואך	W	19			כו	
דאנערש	Th	20			כז	
פרייטאג	F	21	ליכט צינדן 4.43		כח	
שבת	S	22	בראשית סבה"ח		כט	הפ' סחר חרש
זונטאג	S	23	א דראש חודש		ל	

דער סולד אין דאנערשטאג פארנאכט 58 מינוט 8 חלקים נאך 5

חש"י	1949	CHESHVAN	חשון			
מאנטאג	M	24	OCTOBER		א	ב דר"ח
דינסטאג	T	25			ב	
מיטוואך	W	26			ג	
דאנערש	Th	27			ד	
פרייטאג	F	28	ליכט צינדן 4.34		ה	
שבת	S	29	נח, מ'בענשט בה"ב		ו	הפטרה רני עקרה
זונטאג	S	30			ז	
מאנטאג	M	31	יסער תענית בה"ב		ח	
דינסטאג	T	1	NOVEMBER		ט	
מיטוואך	W	2			י	
דאנערש	Th	3	עשער תענית בה"ב		יא	
פרייטאג	F	4	ליכט צינדן 4.26		יב	
שבת	S	5	לך לך		יג	הפ' למה תאמר
זונטאג	S	6			יד	
מאנטאג	M	7	נשער תענית בה"ב		טו	
דינסטאג	T	8	Election Day		טז	
מיטוואך	W	9			יז	
דאנערש	Th	10			יח	
פרייטאג	F	11	ליכט צינדן 4.17		יט	Armistice Day
שבת	S	12	וירא		כ	הפ' ואשה אחת
זונטאג	S	13			כא	
מאנטאג	M	14			כב	
דינסטאג	T	15			כג	
מיטוואך	W	16			כד	
דאנערש	Th	17			כה	
פרייטאג	F	18	ליכט צינדן 4.11		כו	
שבת	S	19	חיי שרה סבה"ח		כז	הפ' והמלך דוד זקן
זונטאג	S	20			כח	
מאנטאג	M	21	ער"ח, יום כפור קטן		כט	

דער סולד אין שבת פרי 42 מינוט 4 חלקים נאך 6

חש"י	1949	KISLEV	כסלו			
דינסטאג	T	22	NOVEMBER		א	ראש חודש
מיטוואך	W	23			ב	
דאנערש	Th	24	Thanksgiving Day		ג	
פרייטאג	F	25	ליכט צינדן 4.07		ד	
שבת	S	26	תולדות		ה	הפטרה משא דבר
זונטאג	S	27			ו	
מאנטאג	M	28			ז	
דינסטאג	T	29			ח	
מיטוואך	W	30			ט	
דאנערש	Th	1	DECEMBER		י	
פרייטאג	F	2	ליכט צינדן 4.05		יא	
שבת	S	3	ויצא		יב	הפ' ויברח יעקב
זונטאג	S	4	טל ומטר		יג	
מאנטאג	M	5			יד	
דינסטאג	T	6			טו	
מיטוואך	W	7			טז	
דאנערש	Th	8			יז	
פרייטאג	F	9	ליכט צינדן 4.04		יח	
שבת	S	10	וישלח		יט	הפ' חזון עובדיה
זונטאג	S	11			כ	
מאנטאג	M	12			כא	
דינסטאג	T	13			כב	
מיטוואך	W	14			כג	
דאנערש	Th	15	אין אותם חנוכה הליכט		כד	
פרייטאג	F	16	ל' צ' 4.08	א	כה	
שבת	S	17	וישב סבה"ח	ב	כו	הפ' רני ושמחי
זונטאג	S	18		ג	כז	Chanukah
מאנטאג	M	19		ד	כח	
דינסטאג	T	20	ערב ראש חודש	ה	כט	
			קיין זוכ'ק	ו	ל	

דער סולד אין זונטאג אין עגט 26 מינוט 6 חלקים נאך 7

חש"י	1949-50	TEVETH	טבת			
מיטוואך	W	21	DECEMBER Chanukah		א	ר"ח חנוכה
דאנערש	Th	22			ב	
פרייטאג	F	23	ליכט צינדן 4.08	ח	ג	
שבת	S	24	מקץ		ד	הפ' ויקץ שלמה
זונטאג	S	25			ה	
מאנטאג	M	26			ו	
דינסטאג	T	27			ז	
מיטוואך	W	28			ח	
דאנערש	Th	29			ט	
פרייטאג	F	30	עשרה בט'. ליכ' 4.13		י	Fast of 10 of Tevetb
שבת	S	31	ויגש		יא	הפ' ויהי דבר ד'
זונטאג	S	1			יב	Jan. 1950 New Year
מאנטאג	M	2			יג	
דינסטאג	T	3			יד	
מיטוואך	W	4			טו	
דאנערש	Th	5			טז	
פרייטאג	F	6	הח' 4.30 אוי. ליכ' 4.18		יז	
שבת	S	7	ויחי		יח	הפ' ויקרבו ימי דוד
זונטאג	S	8			יט	
מאנטאג	M	9			כ	
דינסטאג	T	10			כא	
מיטוואך	W	11			כב	
דאנערש	Th	12			כג	
פרייטאג	F	13	ליכט צינדן 4.25		כד	
שבת	S	14	שמות סבה"ח		כה	הפ' הבאים ישרש
זונטאג	S	15			כו	
מאנטאג	M	16			כז	
דינסטאג	T	17			כח	
מיטוואך	W	18	ער"ח, יום כפור קטן		כט	

דער סולד אין דינסטאג פרי 10 מינוט 6 חלקים נאך 8

אידישער לוח תש"י

שבט SHEVAT 1950 — תש"י

ראערש	19	Th	א	ראש חודש	JANUARY
פרייטאג	20	F	ב	ליכט צינדן 4.33	
שבת	21	S	ג	ואר"א	הס' כה אכרד'
זונטאג	22	S	ד		
מאנטאג	23	M	ה		
דינסטאג	24	T	ו		
מיטוואך	25	W	ז		
ראערש	26	Th	ח		
פרייטאג	27	F	ט	ליכט צינדן 4.41	
שבת	28	S	י	בא	הס' הדבר אשר דבר
זונטאג	29	S	יא		
מאנטאג	30	M	יב		
דינסטאג	31	T	יג		
מיטוואך	1	W	יד		FEBRUARY
ראערש	2	Th	טו	חמשה עשר בשבט	
פרייטאג	3	F	טז	ליכט צינדן 4.51	
שבת	4	S	יז	בשלח, שירה	הס' ודבורה אשה נביא
זונטאג	5	S	יח		
מאנטאג	6	M	יט		
דינסטאג	7	T	כ		
מיטוואך	8	W	כא		
ראערש	9	Th	כב		
פרייטאג	10	F	כג	ליכט צינדן 4.59	
שבת	11	S	כד	יתרו, כבה"ח	הס' בשתי סות דסלך
זונטאג	12	S	כה		Lincoln's Birthday
מאנטאג	13	M	כו		
דינסטאג	14	T	כז		
מיטוואך	15	W	כח		
ראערש	16	Th	כט	ער"ח. יום כפור קטן	
פרייטאג	17	F	ל	ליצ 6.07 א דר"ח	

דער טולד אי"ח מיטוואך אומעגט 54 מינוט 7 חלקים נאך 8

אדר ADAR 1950 — תש"י

שבת	18	S	א	משפטים, שקלים	FEBRUARY
זונטאג	19	S	ב	ב דר"ח	
מאנטאג	20	M	ג		
דינסטאג	21	T	ד		
מיטוואך	22	W	ה		Washington's Birthday
ראערש	23	Th	ו		
פרייטאג	24	F	ז	ליכט צינדן 5.15	
שבת	25	S	ח	תרומה, זכור	הס' ואסר שמואל
זונטאג	26	S	ט		
מאנטאג	27	M	י		
דינסטאג	28	T	יא		
מיטוואך	1	W	יב		MARCH
ראערש	2	Th	יג	תענית אסתר	Fast of Esther
פרייטאג	3	F	יד	פורים ליצ 5.22	Purim
שבת	4	S	טו	תצוה שושן פוריס	הס' אתה בן ארם
זונטאג	5	S	טז		
מאנטאג	6	M	יז		
דינסטאג	7	T	יח		
מיטוואך	8	W	יט		
ראערש	9	Th	כ		
פרייטאג	10	F	כא	ליכט צינדן 6.32	
שבת	11	S	כב	תשא, פרה	הס' ויהי דבר ד
זונטאג	12	S	כג		
מאנטאג	13	M	כד		
דינסטאג	14	T	כה		
מיטוואך	15	W	כו		
ראערש	16	Th	כז	יוכ"ק סוקרס	
פרייטאג	17	F	כח	ליכט צינדן 6.39	
שבת	18	S	כט	ויקהל פקודי	הס' כל העם
				החדש, מבה"ח	

דער טולד אי"ח פרייטאג פרי 38 מינוט 8 חלקים נאך 9

ניסן NISAN 1950 — תש"י

זונטאג	19	S	א	ר"ח, יעלה ויבא	MARCH
מאנטאג	20	M	ב		
דינסטאג	21	T	ג		
מיטוואך	22	W	ד		
ראערש	23	Th	ה		
פרייטאג	24	F	ו	ליכט צינדן 5.46	
שבת	25	S	ז	ויקרא	הס' עם זו יצרתי
זונטאג	26	S	ח		
מאנטאג	27	M	ט		
דינסטאג	28	T	י		
מיטוואך	29	W	יא		
ראערש	30	Th	יב	אותם בדיקת חמץ	
פרייטאג	31	F	יג	ליכט צינדן 6.53	
שבת	1	S	יד	הגדול, צו ערב פסח	הס' וערבה APRIL
זונטאג	2	S	טו	א דפסח	1st Day
מאנטאג	3	M	טז	ב דפסח	2nd Day
דינסטאג	4	T	יז		
מיטוואך	5	W	יח		
ראערש	6	Th	יט		Intermediate days
פרייטאג	7	F	כ	ליצ 6.01	
שבת	8	S	כא	שביעי של פסח	7th Day
זונטאג	9	S	כב	אחרון של פסח	8 Day
מאנטאג	10	M	כג	אסרו חג	
דינסטאג	11	T	כד		
מיטוואך	12	W	כה		
ראערש	13	Th	כו		
פרייטאג	14	F	כז	ליכט צינדן 6.08	
שבת	15	S	כח	שמיני, מבה"ח. מ"א	הס' ויוסף דיד
זונטאג	16	S	כט	ער"ח. קיין יוכ"ק	
מאנטאג	17	M	ל	א דראש חודש	

דער טולד אי"ח שבת נאכט 22 מינוט 9 חלקים נאך 10

אייר IYAR 1950 — תש"י

דינסטאג	18	T	א	ב דראש חודש	APRIL
מיטוואך	19	W	ב		
ראערש	20	Th	ג		
פרייטאג	21	F	ד	ליכט צינדן 6.15	
שבת	22	S	ה	תזריע-מצורע	הס' וארב' אשים. מ' ב
זונטאג	23	S	ו	סבעומש בה"ב	New State of Israel
מאנטאג	24	M	ז	העצית שני קמא	
דינסטאג	25	T	ח		
מיטוואך	26	W	ט		
ראערש	27	Th	י	תענית חמשי	
פרייטאג	28	F	יא	ליכט צינדן 6.22	
שבת	29	S	יב	אחרי-קדושים	הס' הלא כבני כשיים
זונטאג	30	S	יג		שרק ג
מאנטאג	1	M	יד	פסח שני	MAY הע' שני בתרא.
דינסטאג	2	T	טו		
מיטוואך	3	W	טז		
ראערש	4	Th	יז		
פרייטאג	5	F	יח	ליכט צינדן 6.30	
שבת	6	S	יט	אמור	ל"ג בעומר
זונטאג	7	S	כ		הס' והכהנים הליים
מאנטאג	8	M	כא		פרק ד
דינסטאג	9	T	כב		
מיטוואך	10	W	כג		
ראערש	11	Th	כד		
פרייטאג	12	F	כה	ליכט צינדן 6.37	
שבת	13	S	כו	בהר-בחקותי	הס' ד' עתי פרק ה
זונטאג	14	S	כז	מבה"ח	Mother's Day
מאנטאג	15	M	כח		
דינסטאג	16	T	כט	ער"ח, יום כפור קטן	

דער טולד אי"ח מאנטאג פרי 6 מינוט 10 חלקים נאך 11

אידישער לוח תש״י

תש״י	סיון SIVAN 1950			
מיטוואך	א	ראש חודש	W	17
דאנערש׳	ב	יום הפחים	Th	18
פרייטאג	ג	ל״ג בעומר	F	19
שבת	ד	נ׳ מי הגבלה בסדבר שקיעה 7.11	S	20
זונטאג	ה	ערב יום טוב	S	21
מאנטאג	ו	א דשבועות	M	22
דינסטאג	ז	ב דשבועות Shavuoth	T	23
מיטוואך	ח	אסרו חג	W	24
דאנערש	ט		Th	25
פרייטאג	י	ליכט צינדן 6.50	F	26
שבת	יא	נשא הפ׳ ויהי אש אחר פ״א	S	27
זונטאג	יב		S	28
מאנטאג	יג		M	29
דינסטאג	יד	Decoration Day	T	30
מיטוואך	טו		W	31
דאנערש	טז	JUNE	Th	1
פרייטאג	יז	ליכט צינדן 6.55	F	2
שבת	יח	בהעלותך הפ׳ רני ושמחי פרק ב	S	3
זונטאג	יט		S	4
מאנטאג	כ		M	5
דינסטאג	כא		T	6
מיטוואך	כב		W	7
דאנערש	כג		Th	8
פרייטאג	כד	ליכט צינדן 7.00	F	9
שבת	כה	שלח סבה״ח הפ׳ וישלח יהושע פ״ב	S	10
זונטאג	כו		S	11
מאנטאג	כז		M	12
דינסטאג	כח		T	13
מיטוואך	כט	ער״ח. יום כפור קטן	W	14
דאנערש	ל	א דראש חודש	Th	15

דער סולר אין דינסטאג נאכט 60 מינוט 11 חלקים נאך 11

תש״י	תמוז TAMUZ 1950			
פרייטאג	א	ב׳ דר״ח ליכט צינדן 7.04	F	16
שבת	ב	קרח	S	17
זונטאג	ג		S	18
מאנטאג	ד		M	19
דינסטאג	ה		T	20
מיטוואך	ו		W	21
דאנערש	ז		Th	22
פרייטאג	ח	ליכט צינדן 7.06	F	23
שבת	ט	חקת הפ׳ ויפתח הגלעדי פסוק	S	24
זונטאג	י		S	25
מאנטאג	יא		M	26
דינסטאג	יב		T	27
מיטוואך	יג		W	28
דאנערש	יד		Th	29
פרייטאג	טו	ליכט צינדן 7.06	F	30
שבת	טז	בלק פרק ו יהי שאר יעקב JULY	S	1
זונטאג	יז	שבעה עשר בתמוז Fast of 17 of Tamuz	S	2
מאנטאג	יח		M	3
דינסטאג	יט	Independence Day	T	4
מיטוואך	כ		W	5
דאנערש	כא		Th	6
פרייטאג	כב	ליכט צינדן 7.05	F	7
שבת	כג	פינחס סבה״ח הפ׳ רבתי ירמיהו פ״א	S	8
זונטאג	כד		S	9
מאנטאג	כה		M	10
דינסטאג	כו		T	11
מיטוואך	כז		W	12
דאנערש	כח	יום כפור קטן מוקדם	Th	13
פרייטאג	כט	ער״ח ליכט צינדן 7.02	F	14

דער סולר אין דאנערשטאג בייטאג 34 מינוט 12 חלקים נאך 12

תש״י	אב AV 1950			
שבת	א	מטות־מסעי ר״ח JULY הפ׳ שמעו דבר ר׳ פ״ב	S	15
זונטאג	ב		S	16
מאנטאג	ג		M	17
דינסטאג	ד		T	18
מיטוואך	ה		W	19
דאנערש	ו		Th	20
פרייטאג	ז	ליכט צינדן 6.58	F	21
שבת	ח	דברים שבת חזון הפ׳ חזון ישעיהו	S	22
זונטאג	ט	תשעה באב Fast of 9th of Av	S	23
מאנטאג	י		M	24
דינסטאג	יא		T	25
מיטוואך	יב		W	26
דאנערש	יג		Th	27
פרייטאג	יד	ליכט צינדן 6.52 חמשה עשר באב	F	28
שבת	טו	ואתחנן שבת נחמו הפ׳ נחמו נחמו פרק נ	S	29
זונטאג	טז		S	30
מאנטאג	יז		M	31
דינסטאג	יח		T	1
מיטוואך	יט		W	2
דאנערש	כ		Th	3
פרייטאג	כא	ליכט צינדן 6.45	F	4
שבת	כב	עקב הפ׳ ותאמר ציון פרק ד	S	5
זונטאג	כג		S	6
מאנטאג	כד		M	7
דינסטאג	כה		T	8
מיטוואך	כו		W	9
דאנערש	כז	יום כפור קטן מוקדם	Th	10
פרייטאג	כח	ליכט צינדן 6.36	F	11
שבת	כט	ראה סבה״ח הפ׳ ענית סוערה פ׳ ה	S	12
זונטאג	ל	א דראש חודש	S	13

דער סולר אין פרייטאג נאכט 18 מינוט 13 חלקים נאך 1

תש״י	אלול ELUL 1950			
מאנטאג	א	ב דראש חודש AUGUST	M	14
דינסטאג	ב		T	15
מיטוואך	ג		W	16
דאנערש	ד		Th	17
פרייטאג	ה	ליכט צינדן 6.28	F	18
שבת	ו	שופטים הפ׳ ואביאכי פרקין	S	19
זונטאג	ז		S	20
מאנטאג	ח		M	21
דינסטאג	ט		T	22
מיטוואך	י		W	23
דאנערש	יא		Th	24
פרייטאג	יב	ליכט צינדן 6.16	F	25
שבת	יג	תצא הפ׳ רני עקרה פ״ד נ	S	26
זונטאג	יד		S	27
מאנטאג	טו		M	28
דינסטאג	טז		T	29
מיטוואך	יז		W	30
דאנערש	יח		Th	31
פרייטאג	יט	ליכט צינדן 6.05 SEPTEMBER	F	1
שבת	כ	תבא הפ׳ קוסי אורי פ׳ נ׳ ר פארטאג סליחות	S	2
זונטאג	כא		S	3
מאנטאג	כב	Labor Day	M	4
דינסטאג	כג		T	5
מיטוואך	כד		W	6
דאנערש	כה		Th	7
פרייטאג	כו	ליכט צינדן 5.54	F	8
שבת	כז	נצבים הפ׳ שוש אשיש פ׳ ה׳ י	S	9
זונטאג	כח		S	10
מאנטאג	כט	ערב ר״ה תשי״א שקיעה 6.14	M	11

דער סולר אין זונטאג בייטאג 3 מינוט 14 חלקים נאך 2

דאָם יאָר תש״ט אין אידישן לעבן אין קובאַ

פון ס. מ. קאפלאן

וואָס באַדייט א יאָר אידיש לעבן אין א ישוב, וואָס צלייט איצט קוים א פערטל יאָרהונדערט פון זיין עק־זיסטענץ? און בכלל וויי אַזוי קומען צום אויסדרוק געוועלשאפטלעכע, נאַ־ציאָנאלע און קולטורעלע פראָבלעמען אין א ישוב ווי אונזערער, וואָס ציילט פון צען ביז צוועלף טויזנט נפשות, פון וועלכע בלויז א זיבעציק פראָצענט געפינט זיך קאָנצענטרירט אין דער הויפט שטאָט און די איבעריקע זענען צעוואָרפן און צושפרייט איבער צענד־ליקער שטעט און שטעטלעך פון לאנד? אָט די דאָזיקע און נאָך אַנדערע האר־בע פראָגן קומען אויפן געראנק, וועלן מען וויל מאכן א שטיקל חשבון הנפש; צוזאמענשטעלן א סך הכל פון א יאָר אידיש לעבן אין קובא.

אין דאָך איז אינטערעסאנט צו באַ־מערקן, וואָס טראָץ דעם, וואָס מיר קענען ניט שטאָלצירן מיט טראדיציע און פארוואָרצלטקייט אין אונזער אידישן לעבן, און מיר קענען אויך ניט אָנווייזן אויף כמות, מערקן מיר דאָך נאָך בולט און אָפן, ווי אַזוי אונזער קיבוץ ראנגלט זיך ארויפ־צוגיין אויף א בריטן שליאך; ווייל געפינען נייע פאָרמען ווי אַזוי צו פארפעסטיקן און רעאָרגאניזירן דאָס געזעלשאפטלעך־קולטורעלן לעבן און זוכט אויך אויף דעם בעסטן און פא־סיקסטן אופן זיך צופאסן צו דער נייער ווירקלעכקייט, וואָס איז ענט־שטאַנען אין דעם אלגעמיינעם לעבן פון אידישן פאָלק, דורך דער פראָק לאָמירונג פון דער זעלבסטשטענדי־קער און פרייער אידישער מדינה.

אין דעם פארנאנגענעם יאָר תש״ט איז אונזער ישוב מאָבילִיזירט געוואָרן און געמאכט די גרעסטע אָנשטרענגונג צו מיטהעלפן אין דער פרייהייטס מלחמה פון ישראל און געהאָלפן פי־נאנסיעל פארפעסטיקן די יסודות פון דער מדינה, כדי זי זאָל קענען אויפ־נעמען איבער צוויי הונדערט טויזנט אידן פון אלע וועלט טיילן און הויפט־זעכלעך פון די לאָגערן. אָבער אויך דא אויפן פלאץ זענען אויפגעקומען איניציאטיוועס, וואָס באוויזן גאנץ קלאָר, אז דער ישוב פאנגט זיך אן קריסטאַליזירן און אָננעמען מער זי־כערע און פעסטערע געזעלשאפטלעכע פארמען ווי ער האָט עס געהאט ביז היינט. מיר האָפן, אז דורך דעם רע־

זומען פון אידישן לעבן אין קובא פארן יאר תש"ט, וואס מיר ברענגען דא ווייטער, ווען פאר אלעמען קלאר ווערן, אז מיר זענען געוועכט אין אונזערע פריערדיקע באהויפטונגען.

—0❀0—

נאציאנאלער פארייניקטער קאמפיין פאר ישראל און אנדערע אידישע אינסטיטוציעס

גראד אין דעם פארגאנגענעם יאר, און אונטערן צייכן פון דער אויפקומענדער און קעמפנדער אידישער מדינה, האט אונזער ישוב צום ערשטן מאל פראקלאמירט א פארייניקטן קאמפיין פאר ישראל און אנדערע אידישע אינסטיטוציעס. און הגם די אריגינעלע איניציאטיוו פון די ציוניסטישע אינסטאנצן איז געווען צו פירן בלויז א קאמפיין פון ישראל, איז מען נאך פיל געווארשאפטלעכע קאנפערענצן, און אונטערן דרוק פון די פארשטייער פון די אינסטיטוציעס (לאקאלע און אלוועלטלעכע) וועלכע פלעגן פירן יערלעך קאמפיינען אויף דער אידישער גאס, געקומען צום הסכם וועגן א פארייניקטן קאמפיין. עס דארף אבער דערמאנט ווערן, אז בייב פארטיילן די פראצענטן, איז פאר אלעמען געווען קלאר, אז אין דער צייט ווען פאר די אנדערע אינסטיטוציעס דארף פארזיכערט ווערן מער ווויניקער דאס וואס זיי האבן געוואלט אין קובא אין די פריערדיקע יארן, מיט אבער די סומע פאר ישראל פילפאכיק פארגרעסערט ווערן. און ארויסגייענדיק פון דעם שטאנדפונקט האט מען זיך געאייניקט צו פראקלאמירן דעם פארייניקטן קאמפיין אויף דער סומע פון א האלבן מיליאן דאלער, פון וועלכע אכציק פראצענט זאל גיין פאר ישראל און די איבעריקע צוואנציק פראצענט, זאל פארטיילט ווערן צווישן די פאלגנדע אינסטיטוציעס: היאס — 12 פראצענט; „ארט" — 12 פראצענט; אידישער וועלט קאנגרעס — 9 פראצענט; הילף פאר די פליטים אין קובא — 50 פראצענט; (די דאזיקע קוואנטיטעט איז פון ערשטן מאמענט געווען באשטימט פארן דזשאינט, אבער, אזוי ווי דער דזשאינט האט פלוצלינג אפגעשטעלט זיין הילפס טעטיקייט אין קובא דעם 1-טן אקטאבער 1948, האט מען די דאזיקע געלטער באשטימט איבערצוגעבן צום פליטים קאמיטעט, וועלכער האט פארגעוועצט די איבערגעריסענע ארבעט פון דזשאינט). אידישער פרוינען פאריין — 7 פראצענט; אנטי טובערקולאז קאמיטעט — 8 פראצענט, און בענעפיסענסיא בקור חולים — 2 פראצענט. (שפעטער זענען די געלטער פון בקור חולים איבערגעגעבן גע ווארן צו דער לייי קאסע ביים אידישן פרוינען פאריין, ווייל שבת-אחים האט זיך ניט באטייליקט אין פארייניקטן קאמפיין, נאר איבערגעשיקט דירעקט די געואמלטע געלטער צו ישראל).

דער פארייניקטער נאציאנאלער קאמפיין איז פראקלאמירט געווארן אונטערן צייכן פון דער העכסטער באגייסטערונג דעם 6-טן סעפטעמבער 1948, אויף א גרויסן מיטינג אין פרינציפאל דע לא קאמעריא, מיט דער באמיילונג פון דעם קאנסול פון ישראל אין ניו יארק משה יובאל

און מיט דעם ספעציעלן דעלעגירטן פון ישראל שמואל דרורי. אבער די פראקטישע רעזולטאטן פון קאמפיין האבן זיך אזוי שנעל ניט געלאזט פילן. הויפטזעכלעך צוליב דעם, וואס עס איז איינגעשטעלט געווארן א נייער סיסטעם אין דער ארבעט. מען איז דאס מאל ניט ארויס איבער די גאסן פון האוואנא, כדי דורכצופירן די זאמלונג. דאס מאל האט מען פארלאנגט פון די קובאנער אידן א גרויסע אנשטרענגונג און דיסציפלין. אין אנדערע ווערטער האט עס גע־מיינט, אז ביים קאמפיין קאמיטעט איז געשאפן געווארן א שאץ קאמי־סיע, וואס האט געשאצט וויפל יעדער איד דארף געבן, אין איינקלאנג מיט זיינע מעגלעכקייטן און אין אייג־קלאנג מיט זיין פאזיציע אין געזעל־שאפטלעכן לעבן. נאך דעם איז יעדער געשאצטער איד איינגעלאדן געווארן אין מאביליזאציע פונקט, וואס האט זיך געפונען אין אפיס פון דער ציו־ניסטישער פארייניקונג; דארט איז ער אויפגענומען געווארן פון ספעציע־לע קאמיסיעס, וועלכע האבן ביי אים געזומען די באשטייערונג־און אין די פאלן וועו מען האט פראטעסטירט קעגן די געשאצטע סומעס, פלעגט מען עס איבערגעבן צו אן ארבית־ראזש קאמיסיע, וועלכע האט געזוכט צו געפינען א לייזונג, דורך זיך אוים־גלייכן מיט די געבער.

אט דער נייער און אפשר אביסל צו פיל קאמפליצירטער סיסטעם האט פארצויגן די ארבעט אויף לאנגע מאנאטן. עס דארף אבער דערמאנט ווערן, אז דאס האט אויך פון ערשטן מאמענט געשטערט אין דעם שוואנק פון דעם קאמפיין, דאס וואס אייניקע רייכע אידן האבן צוגעזאגט סומעס און "שפעטער זיך ענטזאגט זיי גוט צו כאכן און א צווייטע גרופע רייכע אידן, זענען בכלל פארבליבן גלייך־גילטיק צום נאציאנאלן קאמפיין: זען זיך געזוכט ארויסצונדרייגן פון זיערע התחייבות'ן און דערמיט געוואלט ברעכן די נאציאנאלע דיסציפלין פון ישוב. קעגן די לעצטע וועט מען גע־ווים מוזן אננעמען געלשאפטלעבע מאס־מיטלען, כדי זיי צו באווייזן זיי־ער אמת'ן פרצוף־פנים.

מיט דער צייט האט אבער געזיגט דער געזונטער געזעלשאפטלעכער חוש און די נאציאנאלע דיסציפלין. מענטשן האבן אנגעהויבן באגרייפן די באדייטונג פון דעם נייעם סיסטעם און צענדליקער אידן פלעגן זיך יעדן אוונט געפינען אין אפיס פון דער ציו־ניסטישער פארייניקונג און אונטער־האנדלט און דערלייזדיקט מיט די קאמיסיעס און פארשטייער פון קאמי־פיין קאמיטעט. עס איז געווען ממש א פארגענוגן צו זען ווי אזוי קלייניע אידישע סוהרים און אינדוסטריעלער, באלמלאכעס, פעדלער און ארבע־טער, פלעגן אליין קומען און מיט צופרידנרייט באשטעטיקן די סומעס מיט וועלכע מען האט זיי געשאצט. עס דארף דערמאנט ווערן ווי א דערפריענדער פאקט, אז צום ערשטן מאל אין דער געשיכטע פון אונזער ישוב, זענען קרוב צו זיבן הונדערט ביישטייערער פון האוואנא אליין גע־קומען ערלידיקן זייער חוב צום נא־ציאנאלן קאמפיין, דאס הייסט צו ישראל און די אנדערע אידישע אינס־טימוציעס, אין מאביליזאציע פונקט אויף פראדאַ 260. דארט האט מען געבראכט די קעש און דארט האט מען אויך אונטערגעשריבן די טשעקס און

וועקסלען, וועו מען האט די צוגע־ זאגטע סומע ניט געקענט באצאלן מיט איינמאל.

אן אויסנאם איז אין א געוויסן הינזיכט געמאכט געוואָרן מיט די אירן פון פראָווינץ. הגם מען האט זיי אויך געשאצט, האט מען זיי אבער געמוזט באזוכן פערזענלעך, וען דאס איז געטאן געוואָרן דורך דעם שליח ש. דרורי, אין דער באגלייטונג פון קאמיטעט מיטגלידער. און זאל דאָ דערמאנט ווערן, אז זייער אפרוף איז געווען א ווארעמער און גוטער. זיי האבן זיך אנגעשטרענגט און געגעבן גרעסערע סומעס, אין די מערסטע פאלן אין קעש. אויב מיר מאכן ניט קיין טעות, האבן די אירן פון פראָ־ווינץ בייגעטראגן צום קאמפיין איבער פערציק טויזנט דאלער און דאס איז זייער א פיינע פראפארץ, מיט וואס זיי מענן שטאלצירן.

און הגם מען האט ניט דערגרייכט די פראקלאמירטע סומע, דארף אבער מיט צופרידנהייט אנגעווייזן ווערן, אז דער נאציאנאלער פארייניקטער קאמ־ פיין, האט דערגרייכט צו א ככבודיקער סומע פון 300 טויזנט דאלער, פון וועלכע 180 טויזנט דאלער איז שוין איבערגעשיקט געוואָרן קיין ישראל; 2.500 דאלער איז איבערגעגעבן ג־ ווארן צום אידישן וועלט קאנגרעס; 4.800 דאלער צום היאס; 4.800 דא־ לער צים „ארט"; 18 טויזנט דאלער צום פליטים קאמיטעט אין קובא; 3.320 דאלער צום אנטי טוב. קאמי־ טעט; 3.250 דאלער צום אידישן פרויי־ ען פארריין און 600 דאלער צו דער ליי קאסע ביים אידישן פרויען פארריין. עס איז צו דערוואַרטן, אז די חובות וואס א צאל מענטשן קומען צום קאמ־ פיין, און וועלכע זענען אין די זומער מאנאטן ניט געצאלט געוואָרן רעגו־ לער, וועלן איצט ליקווידירט ווערן אויף א שנעלן אופן.

ציוניסטישע באַוועגונג אין קובא

אין דעם פארגאנגענעם יאר האט די ציוניסטישע באווענונג אין קובא זיך ווייט ניט געקענט באנוגענען מיט איר אקטיוואר מיטארבעט אין די אקטיוויטעטן פון נאציאנאלן פארייי־ ניקטן קאמפיין, וואס האט געהאט אלה ציל צו מאביליזירן די פינאנסיע־ לע הילף פאר מדינת ישראל. יעדער ציוניסטישע גרופע האט געזוכט אויף איר אופן צו פארשטארקן אירע אקטיוויטעטן און דערגרייכן דעם מאקסימום רעזולטאטן פאר ישראל.

די ציוניסטישע פארייניקונג, האט אין תש"ט באוויזן אנצוהויבן אנט־ וויקלען ברייטע אקטיוויטעטן אויף דער אידישער גאס. זי האט פארגרע־ סערט איר צאל מיטגלידער דורך א ווערבירונגס אקציע פון נייע מיטגלי־ דער. און עס זענען איינגעשטעלט ג־ וואָרן איניקע דעפארטאמענטן וואס פירן אוים אקטיוויטעטן פאר מדינת ישראל, ווי צום ביישפיל דער עקאנא־ מישער דעפארטאמענט, וואס גיט יע־ דער נויטיקע אינפארמאציע וועגן אינ־ וועסטיציעס אין ישראל; דער עליה דעפארטאמענט, וואס העלפט יערן איינעם צו באקומען עמיגראציע און טוריסטן וויזעס קיין ישראל. לעצטנס איז אויך איינגעשטעלט געוואָרן א קולטור דעפארטאמענט, מיט דער

מיטווירקונג פון ישראל שליח חיים רשף, וואס וועט ניט בלויז זאָרגן וועגן די קולטורעלע אקטיוויטעטן, נאר וועט אויך מיטהעלפן אלע אידישע יוגנט קלובן און וועט פארשפרייטן די העברייאישע שפראך. אין מאנאט יולי האָט דער קולטור דעפארטאמענט דורכגעפירט א הערצל־ביאליק מעמאריאל אָוונט און אין מאנאט אויגוסט אן עונג שבת געווידמעט דעם 100־טן געבורטסטאג פון מאקס נאָרדאן און א דיסקוסיע אָוונט וועגן די אקטועלסטע פראבלעמען פון ישראל. אויסער דער טעגלעכער ראדיא טראנסמיסיע, ווערט אויך אריסגעגעבן א מאנאטלעכער אינפארמאציע בולעטין, וואס ווערט צושיקט צו אלע אידן פון האוואנא און פראווינץ.

די וויכטיקסטע דערגרייכונגען האָט די ציוניסטישע פארייניקונג צו פארצייכענען אויף דעם פאָליטישן געביט אין לעצטן יאָר.

דעם 29־טן נאָוועמבער, צום ערשטן יאָרטאג פון דעם יו־ען באשלוס וועגן א אידישער מלוכה, איז דורכגעפירט געווארן א גרויסער מאסן מיטינג אין טעאטער פרינציפאל דע לא קאָמעריא, ווו עס זענען אויפגעטראָטן אידישע און קובאנער רעדנער. דער הויפטציל מיטינג האָט געפונען א בריטן־קלאנג אין דער קובאנער פרעסע און עפנטלעכקייט. דאָס איז געווען דער אָנהייב פון א בריטן קאמפיין צו געווינען דאָס קובאנער פאָלק און די רעגירונג פאר דער אידישער זאך. סוף דעצעמבער איז דערגרייכט געווארן, אז די קובאנער סטודענטן פעדעראציע זאָל עפנטלעך פארלאנגען פון דער רעגירונג די אנערקענונג פון ישראל, דורך טעלעגראמעס צום פרעזידענט פון דער רעפובליק און אויסלאנדס מיניסטער און דורך ארויסהיינגען אין דעם זין א גרויסן טראנספארענט אויף די טרעפ פון דער אוניווערזיטעט.

אונטערן דרוק פון דער ציוניסטישער פארייניקונג, האָט די קובאנער רעגירונג געביטן איר שטעלונג צו ישראל. אין א קורצער צייט נאָך דעם ווי דר. גיערמאָ בעלט איז באזייטיקט געווארן אלס קובאנער פאָרשטייער אין דער יו־ען, און אויף זיין פלאץ איז באשטימט געווארן דר. אלבערטאָ אינאָסענטע אלס ווארעז, האָט די רעגירונג פון דר. קאַרלאָס פריו סאָקאַרראָס אנערקענט דע פאקטאָ ישראל דעם 14־טן יאנואר 1949 און דעם 18־טן מערץ געגעבן דע זשורע אנערקענונג. קובאנער פאָרשטייער האָבן שפעטער אויך מיטגעהאָלפן, אז ישראל זאָל אריינגענומען ווערן אלס מיטגליד אין דער יו־ען. רפאל זילבער און דער שרייבער פון די שורות, האָבן פיל בייגעטראָגן דערצו, אז קובא זאָל פארלאזן איר קעגנערישן וועג און זאָל פון דאָסניי אננעמען די אלטע און טראדיציאנעלע פריינטלעכע פאָליטיק צו ישראל.

אויך די פייערונגען וואס דער ציוניסטישער פלענום ראט האָט ארגאניזירט צו דער געלעגנהייט פון 1־טן יאָרטאג פון מדינת ישראל זענען געווען פון גרויס באדייטונג. דער באנקעט לכבוד דעם קובאנער אויסלאנדס מיניסטער, אינזשיניער קאַרלאָס העוויא, וואס איז פארגעקומען דעם דריטן מאי, אין האָטעל נאציאנאל, האָט געפינען א בריטן אפקלאנג אין דער קובאנער עפנטלעכקייט. די רעדע פון קובאנער אויסלאנדס מיניסטער איז געווען א פריינטלעכע, צו די קובאנער אידן און א פיל צוואָגנדע

פאר מדינת ישראל. א צווייטער גע־
לונגענער אקט איז געווען דאס לייגן
א קראנץ בלומען ביים מאנומענט
פון אפאסטאל כאסע מארטי. אין
פארק צענטראל. ביי דער צערעמאניע
איז אנווועזנד געווען דער וויצע אויס־
לאנד מיניסטעריום דר. ענריקע קאמע־
און א הויכער באאמטער פון אויס־
לנד מיניסטעריום דר. ענריקע קאמע־
כא (היינט מיניסטער פון קובא אין
האיטי). פון גרוים באדייטונג איז
אויך געווען דער פאנטשע פאר די מו־
באנער פרעסע פארשטייער און מיט־
גלידער פון קובאנער פרא פאלעסטי־
נע קאמיטעט, וואס איז פארגעקומען
אין לאקל פון דער אסאסיאסיאן דע
רעפארטערס. און ווער קען פארגעסן
דעם איינדרוקספולן שלום מיטינג
דעם 14־טן מאי אין נאציאנאל אמ־
פיטעאטער, וואו קרוב פינף טויזנט
אידן און קובאנער זענען געקומען
פייערן דעם 1־טן יארטאג פון מדינת
ישראל. אט די פייערונגען און אויך
די וואס זענען דורכגעפירט געווארן
אין די בתי מדרשים און קינדער שולן,
האבן באווירן, אז די ציוניסטישע פא־
רייניקונג שטייט אויף דער וואך און
קען אויף א ווירדיקן אופן רעפרעזענ
טירן מדינת ישראל, ביז עס וועט
אנקומען דער אפיציעלער הויכער דיפ־
לאמאטישער פארשטייער פון ישראל
אין קובא.

ביי דער זייט פון דער ציוניסטישער
פארייניקונג, האט אויך דער קרן קימת
לאנד דירעקטאריום אויסגעברייטערט
זיינע אקטיוויטעטן. קרן קימת איז
אריינגעדרונגען אין אידישע היימען,
אויף אידישע שמחות און אונטערנע־
מונגען; אין די קינדער שולן; קרן
קימת האט במשך פון פארגאנגענעם
יאר דורכגעפירט וויכטיקע אונטערנע־
מונגען ווי דער פורים באל און קרוי־
נונג פון אסתר המלכה; אפשלום פון
חודש אין די אידישע שולן; מעמאר־
יאל אוונט נאך הרב מאיר בערלין
ז"ל א. א. וו. אבער דער הויפט פאר־
דינסט פון קרן קימת איז דאס, וואס
ער האט דורך דער טאג טעגלעכער
ארבעט דערנענטערט ישראל צום אי־
דישן ישוב און געשאפן איבער 20
טויזנט דאלער.

די ציוניסטישע פרויען ארגאניזא־
ציע „וויצא" האט באוויזן גרוים אק־
טיוויטעט און רירעוודיקייט. דורך די
טיינן און אנדערע אונטערנעמונגען
האט וויצא געשאפן איבער צוואנציק
טויזנט דאלער פאר די „וויצא" אינס־
טיטוציעס פון ישראל, וואס העלפן
די ניי אנגעקומענע עולים און ספע־
ציעל קינדער. א דאנק דער ארבעט
פון דער ניי־שטוב זענען במשך פון
פארגאנגענעם יאר אובערגעשיקט נע־
ווארן צווי גרעסערע טראנספארטן
פון פארשיידענע קליידער פאר קי־
דער און פרויען. וויצא האט אויך
געקויפט אן אמבולאנס ווי א מתנה
פאר דער אידישער ארמיי. צווויי
פארשטייערינס פון דער וויצא, די
פרויען מאשא ראזענבערג און פרי־
דא ארבער האבן זיך באטייליקט אין
דעם אלוועלטלעכן צוזאמענפאר פון
וויצא, וואס איז פארגעקומען אין תל
אביב, ישראל. נאך זייער צוריקקער
האבן זיי איבערגעגעבן א באריכט
אויף א עפנטלעכער מאסן פארזאמ־
לונג אין זאל פון אידישן צענטער,
ביי דער אנווועזנהייט פון א גרויסן
עולם. און ווי אן ענטפער
צו זייערע „ווי צא" שוועס־
טער פון ישראל, האט די היגע וויצא
באשלאסן אויפצובויען א קינדער היים
אין חיפה. די ערשטע זיבן טויזנט

דאלער פאר דעם צוועק זענען שוין געוואלט געווארן ביים דורכפירן די וואך פון דער אידישער פרוי.

די ליגע פאר דער הסתדרות האט דורכגעפירט דעם 17-טן אפריל דעם טראדיציאנעלן דריטן סדר, הגם עס האט זיך ניט געהאנדלט וועגן פראק-לאמירן א קאמפיין. צום דריטן סדר זענען געקומען צוויי געסט פון אמעריקע: אסיפ וואלינסקי אלס דער פעסט רערנער און חזן קעלעמער, וועלכער האט אויסגעפירט דעם קאנצערט טייל. די ליגע האט אויך ארגאניזירט א קבלת פנים פאר דער דיכטערין אנא זאדעצקי אין איר מאן מ. קאצענעלסאן, וועלכער איז געקומען אין די אינטערעסן פון „אידישן קעמפער". די דיכטערין האט ביי דער געלעגנהייט פארגעלייענט פון אירע שאפונגען. די חברים פון דער ליגע ארבעטן מיט אקטיוו אין דעם קרן עליה און אנדערע אלגעמיינע ציוניסטישע אקטיוויטעטן. לעצטנס וועלט אויך ארויסגעגעבן אן אינפארמאציע בולעטין, וואס וועלט צושיקט צו אלע פריינט פון דער הסתדרות אין קובא.

צום ערשטן מאל, נאך אן איבערריים פון פילע יארן, האט דער השומר הצעיר געזען מיט צופרידנהייט, ווי אזוי די עלטערע גרופע פון זיינע מיטגלידער זענען עולה קיין ישראל. דריי געפינען זיך שוין אין קיבוצים, און א צווייטע גריפע פון נאקם חברים מאכן דורך הכשרה אין די פארשיידענע שטאטן, און זיי וועלן אין קורצע טעג פון מאנאט אקטאבער עולה זיין מיט דער הילף פון קרן עליה קאמיטעט. וואס איז געשאפן געווארן ביי דער ציוניסט. פארזיניקונג, מיט דער אויפגאבע צו סטימולירן א חלוצישע עליה פון קובא קיין ישראל. חיים רשף, שליח פון השומר, פירט די לעצטע מאנאטן אן מיט דער ארבעט פון השומר און ער גרייט צו א נייע גרופע מנהלים פארן קן.

עס האבן אויך אין לעצטן יאר אויסגעבראכט זייער ארבעט דער יוגנט-קלוב ביי דער ציוניסטישער פארזיניקונג און די גרופע ברית ציונים עתיד. וואס וועלט צוזאמענגעשמעלט פון פליכטלינג יוגנטלעבע.

—0❀0—

עליה קיין ישראל

אין תש"ט האט זיך געמערקט א באדייטנדע עליה פון קובא קיין ישראל. אלע פאראינטערעסירטע פערזאנען זענען עולה געווען מיט דער הילף פון דער עליה אפטיילונגען, וואס פונקציאנירט ביי דער ציוניסטישער פארזיניקונג.

עס וועט זיין אינטערעסאנט זיך צו באקענען מיט די פאלגנדע ציפערן וועגן דער עליה.

צוזאמען האבן זיך רעגיסטרירט פאר עליה קיין ישראל 241 פערזאנען, דערפון 121 קובאנער אלטע תושבים און 120 פליטים, וואס זענען מיט א קורצע צייט צוריק אריינגעקומען אין לאנד.

פון די 121 קובאנער זענען 95 געפארן אלס עולים, דאס הייסט זיך צו באזעצן אין ישראל און 26 אלס טוריסטן.

פון די 120 פליטים זענען 118 געפארן אלס עולים און בלויז 2 אלס טוריסטן.

דער עליה דעפארטאמענט ביי דער ציוניסטישער פארזיניקונג רעגיסטרירט אלע פאראינטערעסירטע עולים און שיקט זייערע פעסער צו ווייזרין אין קאנסולאט פון ישראל אין ניו יארק.

אידישער צענטער אין קובא

הגב דער אידישער צענטער האט ניט צו פארצייכענען אין דעם פארגאנגענעם יאר קיין פערמאנענטע אקטיוויטעטן פין גדעסערן פארנעם, איז אבער כדאי צו דערמאנען אייניקע פארדינסטפולע דערגרייכונגען. די קולטור קאמיסיע ביים צענטער און די אויטאנאמע שולע, צוזאמען מיטן „האוואנער לעבן" און „ייוואָ", האבן געשיקט א דעלעגאציע צום קולטור קאנגרעס (ריכטער א. ז. ווינישטיין און י. סעלעצקי) וואס איז פארגעקומען פאריקן יאר אין ניו יארק. דער צענטער האט רעארגאניזירט און באנייט די ביבליאטעק און איינגעארדנט א באקוועמען און מאדערנעם לייען זאל. די פייערלעכע דערעפענונג פון דער ביבליאטעק איז פארגעקומען דעם 11-טן דעצעמבער און ביי דער גענהייט האבן די דעלעגאטן אויך אויסערגעגעבן א באריכט פון קולטור קאנגרעס. צו דער דערעפענונג איז ארויפגעבראכט געווארן די אידישע זינגערין מאשא בענייא, וועלכע האט אויך נאכגעבן א באזונדערן גענג קאנצערט.

דער אידישער צענטער האט אין תש"ט דורכגעפירט צוויי אינטערווענצן אין די רעגירונגס אינסטאנצן קעגן אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען. די ערשטע אינטערווענץ איז נעמאכט געווארן אין איינעם מיניסטער יום אין מאנאט נאוועמבער— אן קיין רעזולטאטן. דערפאר האט אבער די צווייטע אינטערווענץ אין קאמוניקאציע מיניסטעריום יא געבראכט גוואטשענע רעזולטאטן. דער קאמוניקאציע מיניסטער האט ארויסגענגען א רעזאלוציע, אפצושטעלן די אנטיסעמיטישע ראדיא טראנסמיסיע (טרינטישעט־קארטינא) און די פאראנטוואלטלעכע ווארטלעכע ווארן גערופן צום געריכט אונטער דער באשולדיקונג פון ראסן דיסקרימינאציעס.

די אויטאנאמע שולע ביים אידישן צענטער, וואס איז דער גרעסטער לערנאנשטאלט אין אונזער ישוב, האט אין פארגאנגענעם יאר באשלאסן צו קויפן א בנין פאר דער שולע, כדי מען זאל קענען אויפנעמען מער שילער. פאר דעם צוועק איז דורכגעפירט געווארן א זאמלונג צווישן די עלטערן און סתם אידן און עס איז געשאפן געווארן קרוב צו 25 טויזנט דאלער. די געבייד, וואס מען האט געפלאנט צו קויפן אין סאנטאם סוארעס איז אין לעצטן מאמענט אויפגעגעבן געווארן, אלס ניט קיין צוגעפאסטע, און די נייע ארויענטאציע איז צו קויפן א פלאץ און בויען א שול בנין, וואס זאל ענטהאלטן אלע באקוועמלעכקייטן, וואס אזא אנשטאלט דארף האבן.

אין די פארגאנגענע וואכן איז אין דער פראגע געבויידעם פארגעקומען א געוויכע נייע ענדערונג. דער אידישער צענטער האט באשלאסן צו פארקויפן דעם בנין, וואס ער האט געקויפט מיט א פאר יאר צוריק אויף זולועטא און קארראלעם (וויל מען נאך אלץ ניט באזייטיקן די שכנים). איצט איז פאראן א מיינונג, אז די געלטער פון דער צענטער געבוידע זאלן פארוויניקט ווערן מיט די געלטער וואס זענען געזאמלט געווארן פארן שול בנין, און מען זאל בויען א גרויסע און פאסיקע געבוירע פארן צענטער מיט דער שול.

קהלה „אחדות ישראל"

אין תש"ט האָט די קהילה „אחדות ישראל" געמאכט אָנשטרענגונגען צו סטאָביליזירן אירע אקטיוויטעטן און דעם בידזשעט. פארשטייט זיך, אז אין דער דאָזיקער ארבעט האָט אויך גע־שפילט א וויכטיקע ראָל די פערזענ־לעכקייט פון הרב מאיר ראָזענבוים, וועלכער איז מיט צוויי יאָר צוריק אראָפגעבראכט געווארן אין האוואנא, דורך דער קהילה, צו העלפן פאר־שטארקן דאָס רעליגיעזע לעבן.

אין פארגאנגענעם יאָר האָט אחדות ישראל ווידער באטראכט די איניציא־טיוו וועגן בויען א מקום קדוש. עס איז געווען א פאָרשלאג וועגן פאר־קויפן דעם פלאץ, וואָס איז געקויפט געווארן מיט אייניקע יאָר צוריק פאר־א שוהל אין אלט האוואנא (אקאסטא אין פיקאטא) און מען זאָל אָנפאנגען בויען א שוהל אין וועדאדא. א טייל פון דעם בנין קאָמיטעט האָבן ארויסגע־וויזן א שטאַרקע אָפאָזיציע, אָנווייזונ־דיק, אז די געלטער זענען געזאמלט געווארן פאר א שוהל אין אלט האוואנא, אויב אָבער עס געפינען זיך אידן, וואָס ווילן א שוהל אין וועדאדא, — זאָלן זיי פאר דעם לעבן נייע געלט.

די קהילה אחדות ישראל האָט אויך פולשטענדיק ניט געקענט מאכן א סוף צו די מחלוקות צווישן די צוויי בית עולמ'ס. גראד אין פאָריקן יאָר, איז געקומען דערצו, אז מען האָט געמוזט האלטן אפענע קברים, וויל מען האָט אויסגעכאפט די מתים. לעצטנס זענען די מהלקות אפגעשטעלט געווארן, א דאנק א ענערגישע וואָרנונג פון הרב ראָזענבוים.

די קהלה אחדות ישראל האָט אויך געזאָרגט פאר דער פראגע פון כש־רות. די שחיטה געפינט זיך אונטערן קאָנטראָל פון דער קהילה. און עס זע־נען פאראן צוויי כשר'ע אידישע רעס־טאָראנען, וואָס שטייען אונטער דער אויפזיכט פון דער קהילה. אויך חתו־נות ווערן נאָר געמאכט אין די פאלן וואו די באנקעטן ווערן צוגעגרייט לויט די כשרות פארשריפטן.

די חויפט זאָרג פון דער קהילה איז געווען דער בודזשעט, וואָס קען ניט געדעקט ווערן פון צופעלליקע איינגא־מעס. די קהילה האָט דערפאר פראָק־לאָמירט א מיטגלידער קאמפיין, מיטן ציל צו דעקן דעם בודזשעט. די מיט־גלידער דארפן זיין פון פארשיידענע קאטעגאריעס, דאָס הייסט פון 24 ביז הונדערט דאָלער א יאָר. זייענדיק א מיטגליד אין דער קהילה באָ־קומט מען אלע רעליגיעזע באדינונגען אומזיסט, ווי אויך קרקע נאָך הונדערט און צוואנציק יאָר. אין די לעצטע מא־נאטן איז די צאָל פון דער מיטגלידער־שאפט געשטיגן. הרב ראָזענבוים פער־זענלעך האָט מיטגעהאָלפן אין דעם מיטגלידער קאמפיין. די ברייטע עפנטלעכקייט באציט זיך אָבער דער־וויל מיט א חשד צו די צוזאָגן פון דער קהילה, וויל מען פרעגט מיט רעכט, ווי אזוי קען די קהילה צוזאָגן קרקע, אז ביידע חברה קדישא'ס זענען ניט פאריניקט און פירן צוויי באזונ־דערע קרעמלעך, זיך ניט אונטער־וואנפנדיק דער אויטאָריטעט פון דער קהילה?

טראָץ די אלע שווערקייטן האָבט די קהילה סוף כל סוף זיך דורכצו־ברעכן א וועג און איינשטעלן אָרדע־

נונג און דיסציפלין אין רעליגיעזן לעבן. די קהילה דענקט אויך פאר־ נייעם יאר איינצואַרדענען א תלמיד תורה אדער א ישיבה קטנה, וואו אי־ דישע קינדער זאלן קענען באקומען רעליגיעז נאציאנאלע דערציאונג.

—0❀0—

פילאנטראפישע אינסטיטוציעס

אונזערע פילאנטראפישע אינסטיטו־ ציעס, דער אידישער פרויען פאריין אין אַנטי טובערקולאָז קאמיטעט, האבן אין פארגאנגענעם יאר, טרוי דערפילט זיי־ ערע אויפגאבן. זיי זענען אנטקעגנגע־ קומען אלע נויטבאדערפטיקע אין קראנקע, וואס האבן זיך געווענדעט נאך שטיצע אין הילף. טראץ דעם, וואס בויידע אינסטיטוציעס האבן בא־ קומען פאנדן פון נאציאנאלן פאריי־ ניקטן קאמפיין, איז דאך געווען שווער צו דערקן זייערע בודזשעטן, וואס שטייגן אריבער פערציק טויזנט דא־ לער (20 טויזנט יעדער אינסטיטו־ ציע). דער אנטי טובערקולאָז קאמיטעט האט באקומען 3.380 דאלער פון פא־ רייניקטן קאמפיין; דער פרויען פא־ריין האט באקומען 3.250 דאלער און די ליי קאסע זעקס הונדערט דאלער. אין פאריקן יאר האבן בויידע אינסטי־ טוציעס ניט געדארפט מער פירן קיין זאמלונגען אויף שמחות. בלויז דער פרויען פאריין האט פראקלאמירט אן עמיורדזשענסי קאמפיין צו דעקן דעם דעפיציט, אבער קיין גרויסע סומע איז ניט געוואלט געווארן, עפעס מער ווי טויזנט דאלער.

דער פרויען פאריין האט אין פאריקן יאר אויפגעגעבן דעם קינדער היים אין זיך אריבערגעצויגן אין האטעל פלאַ־ זא, וואו ער האט זיין אפיס. די על־ טערע קינדער, זענען דורך דעם פרויען פאריין אנגעדונגען געווארן אין פרי־ וואטע היימען, וואו זיי ווערן באַ־ זארגט מיט אלעמען און וואו מען קען זיך מער אפגעבן מיט זייער דערציי־ אונג.

די ליי קאסע ביים פרויען פאריין איז אנגענאנגען מיט איר קאנסטרוק־ טיוואר הילפס ארבעט, ארויסגעבנדיק אן פראצענטיקע הלואות צו אידישע קליינע סוחרים, אינדוסטריעלער, פער־ לער אין פליטים. די ערשטע סימנים פון עקאנאמישן קריזיס אין לאנ־ האבן פיארגעשטערט די צאל ביטעס, וואס קומען אריין, אבער כמעט אלע ווערן ערליידיקט, אפילו וען פיל מאל מוזן די טוערינס פון דער ליי קאסע פערזעגלעך אויסבארגן פאר א נעווי־ סער צייט געלט דערפאר.

אין אנפאנג פון הודש יולי איז אויפגעקומען א איניציאטיוו וועגן פא־ רייניקן אלע פילאנטראפישע אינסטי־ טוציעס. עס זענען אפגעהאלטן גע־ ווארן אייניקע בארטונגען צווישן באַרשטייער פון הילפס קאמיטעט פאר פליטים, אנטי טוב. קאמיטעט, אידישן פרויען פאריין און דער ליי קאסע. ווי א רעזילטאט פון די בארטונגען איז אנגענומען געווארן א רעזאלוציע, וואס שטיצט אין פרינציפ אזא פאריי־ ניקונג. יעדער אינסטיטוציע באזונדערס האט שפעטער גערופן אלגעמיינע פארזאמלונגען פון אירע מיטגלידער, כדי צו באטראכטן די פראגע. עס איז אונז אבער ניט באקאנט, אז מען זאל האבן געקומען צו א פראקטישן רעזול־ טאט. די טוער אליין זענען נאך אליין

ניט דעצידירט צי זאל די פאריניקונג פארקומען אין דער פארם פון א פע־דעראציע פון פילאנטראפישע אינסטי־טוציעס, אדער אן אמתע פאריניקונג אין איין הילפס אינסטיטוציע, וואס זאל זארגן פאר אלע הילפס פראבלע־מען פון ישוב.

די הילפ פאר פליטים

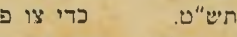
אין דעם פארגאנגענעם יאר תש"ט האט אונזער ישוב געמוזט איבערנע־מען אויף זיך די פולע זארג פאר די פליטים, וואס האבן זיך געפונען אין לאנד. דער דזשאינט, וואס האט במשך פון מער ווי צען יאר געזארגט פול־שטענדיק פאר די פליטים דורך זיין אפיס אין האוואנא, האט באשלאסן אפצושטעלן זיינע הילפס אקטיוי־טעטן דעם 1־טן אקטאבער 1948. דער ספעציעלער דעלעגירטער פון דזשאינט ה' סאבעל, האט אויף א קאנפערענץ פון פארשטייער פון אלע אידישע אינסטיטוציעס אויפגעקלערט די סיבות, צוליב וועלכע דזשאינט מוז זיך צוריקציען פון קובא. די פאר־שטייער פון די אינסטיטוציעס און די פארשטייער פון די פליטים האבן אנערקענט די מאטיוון. זיי האבן אבער פארלאנגט, אז דער באשלוס זאל אפ־געלייגט ווערן אויף זעקס חדשים אדער א יאר, ביז דער ישוב וועט האבן א מעגלעכקייט צו שאפן א נייע קער־פערשאפט, וועלכע זאל איבערנעמען די ארבעט וואס איז פריער געטאן גע־ווארן דורך דעם דזשאינט. טראץ אלע באמיאונגען איז דער באשלוס גע־בליבן אין קראפט. נאך א רייע קאנ־פערענצן פון פארשטייער פון די ווי־טיקסטע אינסטיטוציעס צוזאמען מיט פארשטייער פון די פליטים איז גע־שאפן געווארן א הילפס קאמיטעט פאר פליטים, וועלכער האט אויסגע־ארבעט פלענער, ווי אזוי פארצווענגן די ארבעט נאך דעם 1־טן אקטאבער ווען דער דזשאינט וועט אפשטעלן זיינע אקטיוויטעטן. די הויפט פראב־לעם איז געווען, ווי אזוי צו שאפן די פינאנסן, וויל אין יאר 1948 האט דער דזשאינט נאך אויסגעגעבן אין קיבא אן ערך 75 טויזנט דאלער, אויף צו העלפן מער ווי צוויי הונדערט פליטים. עס איז אויפגעקומען די אייני־ציקע לייזונג: פראקלאמירן א קאמפיין. נעמענדיק אבער אין אכט, או עס זע־נען שוין געווען אין פולן ברען די צו־גרייטינגען צום פאריניקטן קאמפיין און דורכפירן א נייעם קאמפיין, וואלט געשטערט דער גרויסער אויפ־גאבע איז מען געקומען צו א פאר־שטענדיקונג, אז די פראצענטן, וואס יענען געווען באשטימט פארן דזשאינט אין פאריניקטן נאציאנאלן קאמפיין, זאלן איבערגעגעבן ווערן צום פליטים קאמיטעט, כדי ער זאל קענען אנגיין מיט זיין ארבעט.

דער הילפס קאמיטעט פאר פליטים האט דורכגעפירט א נייע רעגיסטרא־ציע פון די מענטשן, וואס האבן באקו־מען שטיצע אין דזשאינט און וויטער געגעבן פערמאנענטע קעש שטיצע צו די אלטע לייט, קראנקע און אינווא־לידן. פאר א טייל מענטשן האט מען געפונען באשעפטיקונג און אויניקע האט מען געהאלפן אויף א קאנסט־רוקטיוון אופן זיך איינצואררענגן. דער קאמיטעט האט אין אויניקע פאלן געהאלפן פליטים מיט רייזע הוצאות נאך ישראל. דער הילפס קאמיטעט

סובסידירט אויך די פּליטים קיך, וואו פּליטים, באקומען מאלצייטן צו רעדוצירטערע פּרייזן.

אין די ערשטע מאנאטן איז דער בודושעט געווען פון צוויי ביז צוויי טויזנט פינף הונדערט דאלער, אבער מיט דער צייט איז ער באדייטנד רעדוצירט געוואָרן. לעצטנס ווערן בלויז געהאלפן ביי אן ערך 50 פערזאָן. וועגן די דאָזיקע שורות ווערן געשריבן האָט דער הילפס קאמיטעט באקומען 18 טויזנט דאלער פון נאציאָנאלן פארייניקטן קאמפיין אויף אָנצופירן מיט זיין ארבעט במשך פון תש"ט.

אונזער ישוב מעג זיך פילן שטאלץ, וואס ער האָט אויף אזא פיינעם און ווירדיקן אופן אויסגעהאלטן די פּראָבע, פאר וועלכער ער איז אָוועקגעשטעלט געוואָרן אזוי אומגעריכט, און געזיאיסט ווי אזוי צו באזאָרגן די פּליטים, וואס געפינען זיך אין לאנד און מוזן אויסגעהאלטן ווערן ביז זיי קענען ווערן זעלבסטשטענדיק, אדער אפּפאָרן אין אנדערע לענדער.

אנדערע אידישע אינסטיטוציעס

מיר ווילן אין אונזער סך הכל אויך דערמאָנען די אנדערע אידישע אינסטיטוציעס, הגם זיי האָבן ניט ארויסגעוויזן קיין באזונדערע אקטיוויטעטן.

די אידישע האנדלס קאמער האָט איז פארגאנגענעם יאָר אָנגעהויבן ארויסגעבן א בולעטין, וועלכער האָט דעם ציל צו באקענען די סוחרים און אינדוסטריעלער מיט די נייעסטע געזעצן און אויך זיי דערנענטערן צו די האנדלס און אינדוסטריע פּראָבלעמען פון ישראל.

די לאָשע בני ברית פון האוואנא האָט היינטיקס יאָר אויפגענומען אידער בריידער בני ברית פון מיאמי, וועלכע האָבן דאָ אפּגעהאלטן זייער קאָנוועניאָן. זי האָט דורכגעפירט אן אינדרוקספולן אקט געווידמעט דעם 70-טן געבורטסטאָג פון פּראָפעסאָר אלבערט איינשטיין, מיט דער באטייליקונג פון פּראָפעסאָר גראן, אלס דער חופּט רעדנער. ביי בני ברית איז אויך נעשאפן געוואָרן א קאָמיטעט צו באקעמפן אנטיסעמיטיזם.

כדי צו פארשטאָרקן די אקטיוויטעטן פון די בני ברית הלל, די יוגנט גרופּע, איז ארָאפּגעבראכט געוואָרן ראָבאי מילטאָן ווייסבערג, וועלכער וועט זיין זייער דירעקטאָר.

ראָבאי ווייסבערג איז אויך אויפגענומען געוואָרן אלס ראבאי פון אמעריקאנער טעמפּל, וואס איז א שטיקל צייט געווען אָן א ראָבאי.

דער אידישער פאלקס צענטער, די אינסטיטוציע פון דעם אזוי גערופענעם לינקל פליגל פון אונזער ישוב, האָט אין דעם לעצטן יאָר ניט ארויסגעוויזן קיין שום באזונדערע אקטיוויטעטן. די דורכגעפירטע אונטערנעמונגען קעגן איבערצייגן אויף די פינגער. די פאלקס צענטער האלט אויס די שלום עליכם שולע, וואו עס לערנען ביי א 60-70 קינדער; גיט ארויס דעם "קראנער אידיש וואָרט" און האָט אויך א טעגלעכע ראדיא שעה.

די געזעלשאפט "אָרט", האָט אין פאָרקיך יאָר זיך אריבערגעצויגן אין א נייעם לאָקאל, וואו עס האָבן פונקציאָנירט פינף פאך קורסן, אויף וועלכע עס האָבן געלערנט א גרעסערע צאָל שילער. פּליטים און קיבאנער אידישע

יוגנטלעכע (זע מער פרטים אין דעם ארטיקל וועגן די ארט פאך קורסן אין היינטיקן אלמאנאך).

צווישן די לאנדסמאנשאפטן ארגאניזאציעס דארף מען דערמאנען צוויי: דער ליטווישער לאנדסמאנשאפט פארריין האט אין מאנאט פעברואר גע־האט אלס געסט דר. סודארסקי און זיין פרוי, וועלכע זענען געקומען אין די אינטערעסן פון דעם בוך „ליטע". מען האט לכבוד זיי ארגאניזירט א באנקעט און די לאנדסלייט האבן כמ־עט אלע זיך אפגערופן פאר דעם צוועק.

דער וואַרשעווער לאנדסמאנ. פא־ריין האט דעם 25־טן אפריל ארגאני־זירט אין טעאטער ווערדן, א מעמאר־יאל אָוונט, געווידמעט דעם אויפ־שטאנד אין וואַרשעווער געטא אין אלע געטאָס אין פוילן.

די געזעלשאפט בית החיים, האט צום יארטאג פון אויפשטעלן דעם מא־נימענט נאך די אומגעקומענע קדושים פון אייראָפע, דורכגעפירט א טרויער צערעמאניע, זונטיק דעם 27־טן מערץ, ביי וועלכער גלעגנהייט עס איז גע־זאגט געוואָרן א קאלעקטיווער קדיש, מען האט געמאכט אן אל מלא רחמים אין עס האבן גערעדט פארשיידענע רעדנער פון ישוב.

—0❀0—

ספרדישער סעקטאָר

עס דארף מיט פרייד דערמאָנט ווערן, אז אין פאָריקן יאָר האט דער ספרדישער סעקטאָר זיך מאָביליזירט פאר ישראל. עס איז געשאפן געוואָרן ביים שבת־אחים א קאָנסעסיא פרא איז־ראל, וועלכער האט דערפאלגרייך דורכגעפירט א קאמפיין פאר ישראל, און זיך אויך באטייליקט אין אנדערע וויכטיקע אקטיוויטעטן, וואס האבן א שייכות צו דער אידישער מדינה.

צום ספרדישן סעקטאָר איז געקומען א ספעציעלן שליח, וועלכער האט זיי מיטגענאלפן זיך ארגאניזירן. דער קבלת פנים פאר דעם שליח נסים קא־הן איז פארגעקומע דעם 17־טן נא־וועמבער. שפעטער האט ער אויך גע־האלטן איניקע רעפעראטן. אבער חוץ דעם, האט דער קאָנסעסיא פרא איזראעל אויך דורכגעפירט גרויסע פארזאמלונגען אויף וועלכע עס האבן געערדט משה יובאל און אברהם פיין, בעת זיי האבן באזוכט האוואנא.

דער קאָנסעסיא האט געזאמלט אי־בער 40 טויזנט דאָלער, פון וועלכע 30 טויזנט דאָלער זענען איבערגעשיקט געוואָרן מיט אייניקע מאָנאטן צוריק צו דער איידשער אגענטור און די אי־בעריגע נעלטער וועלן די צייט אפ־געשיקט ווערן.

—0❀0—

באטיליקונג אין דעם באנקעט לכבוד פרעז. ווייצמאן

אונזער ישוב איז געווען פאר־טראטן אויף דעם גרויסן באנקעט, וואס איז ארגאניזירט געוואָרן סוף אפריל אין ניו יארק, לכבוד דעם פרע־זידענט פון ישראל, דר. חיים ווייצ־מאן.

די דעלעגאציע איז באשטאנען פון די פאלגנדע פערזאנען: ב. שאמעס, פרעזידענט פון לאנד דירעקטאָריום

פון קרן קימת לישראל, וועלכער האט פארטראטן די ציוניסטישע באוועגונג; זיגמונד עקהאוז, נחום ראזענצווייג און טשארלעס שיינפעלד.

0❀0

קובא באשטימט האנדלס פארטרעטער אין ישראל

נאך די פייערונגען פון 4-טן מאי, צום ערשטן יאָרטאג פון דער אידישער מדינה, האט דער אויסלאנדס מיניסטער, אינזשיניער קארלאס העויא, אנאנסירט די באשטימונג פון א קובאנער האנדלס פארטרעטער אין ישראל. דער דאזיקער אמט איז צוגעטיילט געוואָרן דעם באקאנטן ציוניסטישן עסקן און געזעלשאפטלעכן טוער רפאל זילבער, וועלכער האט באשלאסן זיך פאָרן באזעצן אין ישראל.

די ציוניסטישע משפחה און די אידישע געזעלשאפטלעכקייט בכלל האט זיך געוואגנט מיט רפאל זילבער אויף א פייערלעכן באנקעט, וואס איז ארגאניזירט געוואָרן דעם 14-טן מאי אין ציוניסטישן בית עם.

0❀0

באַרוגנם מעדאל פאר פרעזידענט ווייצמאן

צו דער געלעגנהייט פון 1-טן יאָרטאג פון מדינת ישראל, האט די נאָציאנאלע געזעלשאפט פון קובאנער פייערלעשער באשלאסן צו באַרן דעם פרעזידענט ווייצמאן, דר. חיים ווייצמאן מיט א ערן מעדאל, אלס אויסדרוק פון אנערקענונג פאר זייער לויסטונגען און אפפערווילליקייט פארן אידישן פאלק און דער מענטשהייט בכלל. די געזעלשאפט האט אויך באהויפטראגט איר אידישן מיטגליד טעניעטע קאראנעל כאקאבא יאשינאווסקי, איבערצוגעבן פערזענלעך דעם מעדאל און א ערן דיפלאם דעם פרעזידענט פון ישראל. אין מאנאט יוני האט ה' יאשינאווסקי באזוכט ישראל, אין ביי דער געלעגנהייט איבערגעגעבן דעם מעדאל צו פרעזידענט ווייצמאן, וועלכער האט אויסגעדריקט זיין וואונטש פאר פרייַנטלעכע און נאָענטערע באציאונגען צווישן בייַדע פעלקער.

0❀0

אויסלענדישע געסט

אונזער ישוב איז אין דעם פארגאנגענעם יאָר באזוכט געוואָרן דורך א גרעסערע צאל אויסלענדישע געסט, וועלכע זענען דאָ געקומען צוליב פאשיידענע געזעלשאפטלעכע, נאציאנאלע און קולטורעלע צוועקן.

מיר וועלן דאָ דערפאר פארצייכענען די אלע וואס מיר האבן נאָך ביז איצט ניט דערמאָנט:

דר. חיים שאשקעס, פּאַרשטייער פון האיאס, האט באזוכט האוואנא אנהייב נאוועמבער. ער האט אפגעהאלטן באראטונגען מיט דעם נאציאנאלן קאמפיין און דער צענטער פארוואלטונג און אויפגעטראטן אויף א עפנטלעכער פארזאמלונג.

אברהם פיין, פּאַרשטייער פון דער הגנה איז געקומען אין האוואנא אין פארבינדונג מיט דעם נאציאנאלן קאמפיין. דעם 13-טן נאוועמבער איז ער געווען דער הויפט רעדנער אויף א

מאסן מיטינג, וואס איז פארגעקומען אין לאקאל פון דער ציוניסטישער פארייניקונג.

ישראל לאנדאן, שליח פון דעם בלינדן אינסטיטוט אין ירושלים האט באזוכט האוואנא אין אנהויב פון ת"ש. דער נאציאנאלער פארייניקטער קאמפיין האט אים ניט ערלויבט דורכצופירן קיין קאמפיין פאר דעם אינסטיטוט. טראץ דעם האט ער דא פארמירט א קאמיטעט און ביי געזייל־טע מענטשן איז אים געלונגען צו באקומען גרעסערע סומעס. ער האט געשאפן אן ערך פיר טויזנט דאלער.

אין נאוועמבער איז אנגעקומען קיין האוואנא דער יונגער נאוועליסט פון ישראל, שליח פון השומר הצעיר, חיים רשף. ער גיט זיך אפ מיט דער דערציי־אונגס ארבעט פון היגן השומר. פון אנפאנג האט ער מיטגעארבעט אין נאציאנאלן קאמפיין און לעצטנס שטייט ער אין שפיץ פו קולטור דע־פארטאמענט ביי דער ציוניסטישער פארייניקונג.

דעם 11־טן יאנואר איז געקומען קיין האוואנא דער פארשטייער פון יש־ראל דר. סאלוואדאר ראזענטאל, כדי צו פארלאנגען אויף א אפיציעלן אופן די אנערקענונג פון קובא. דעם זעלבן טאג איז ער אויפגענומען געווארן פון אויסלאנדס מיניסטער. און פרייטיק דעם 14־טן האט קובא אנאנסירט איר אנערקענונג צו ישראל. דעם זעלבן אוונט איז אין ציוניסטישן פית עם פארגעקומען אן אימפראוויזירטע פארזאמלונג, וואו דר. סאלוואדאר ראזענטאל איז געווען דער הויפט רעדנער.

א. נעלבערג, דער שליח פון ציקא איז נעווען אין האוואנא אין מאנאט פעברואר. ער האט פארשפרייט א צאל ביכער, וואס וועלן ארויסגעגעבן פון ביכער פארלאג ביים „ציקא" און דעם 17־טן פעברואר נעהאלטן א דע־פעראט אין אידישן צענטער, אויף דער טעמע: „מדינת ישראל און די אידן איבער דער וועלט".

דור וועלטהיים, דירעקטאר פון לא־טיין אמעריקאנער דעפארטאמענט פון דער הסתדרות איז אנגעקומען אין הא־וואנא דעם 1־טן פעברואר. דעם 9־טן פעברואר האט ער געגעבן א רעפעראט אין זאל פון דער ציוניסטישער פארייי־ניקונג, וואו ער האט זיך געטייל־מיט זיינע אייגדרוקן וועגן זיינע לעצ־טע צווויי באזוכן אין ישראל, זייט דער פראקלאמירונג פון דער אידישער מדינה.

אין מאנאט אפריל איז געווען צו גאסט אין האוואנא רבי ראזענבוים, דער פאטער פון הרב מאיר ראזענבוים. דאס רעליגיעוע אידנטום האט זיך באטייליקט אין א קבלת פנים פאר דעם חשובן רבין, וואס איז פארגעקו־מען אין ציוניסטישן בית עם.

הרב אשר שאפירא איז געווען צו גאסט אין האוואנא, אין די אינטערעסן פון דער ישיבה תורה ודעת והמתיבתא. פון ניו יארק. ער האט געראדט אין די שיהלן אין דורכגעפירט א זאמלונג פאר דער ישיבה, אין וועלכער עס לערנען אנב א פינף זעקס קובאנער אידישע תלמידים.

דר. א. מארקוס, פאליטישער לייי־טער פון אידישן וועלט קאנגרעס אין דר. י. גאטליב, מיטארבעטער פון

קאנגרעס האבן געווילט געציילטע טעג אין האוואנא, און האבן געמאכט פארזוכן צו ארגאניזירן דעם ישוב און שאפן א צענטראלע רעפרעזענטאטיוע קערפערשאפט.

משה גוראר, לייטער פון קרן היסוד אפיס אין ניו יארק האט באזוכט האוואנא אין די אינטערעסן פון נאציאנאלן פאריניקטן קאמפיין. דעם 27-טן אפריל איז ער אויפגעראטן אלס דער חויפט רעדנער אויף א מאסן מיטינג אין זאל פון אידישן צענטער און געהאלטן א רעפעראט אויף דער טעמע: „ביים געבורט פון דער אידישער מליכה". דעם 30-טן אפריל איז אין ציוניסטישן בית עם ארגאניזירט געוארן א מלוה מלכה און געזעננונג פאר משה גוראר און אויך ביי דער געלעגנהייט האט ער געהאלטן א וויכטיקן רעפעראט. משה גוראר האט אויסגענוצט זיין וויזיט זיך צו טרעפן מיט פארשטייער פון דער יוגנט, פון די אידישע פרויען און אויך מיטן אמעריקאנער סעקטאר, פאר וועמען ער האט געררעדט אין אמעריקאנער טעמפל.

איסר גאלדבערג האט באזוכט האוואנא אין די אינטערעסן פון דער אידישער ענציקלאפעדיע. ער האט דאָ געווילט א מאנאט צייט און עס איז אים געלונגען צו פארשפרייטן נאענט צו הונדערט סעטס פון דער אידישער ענציקלאפעדיע. דעם 15-טן יוני האט ער געהאלטן א רעפעראט אין אידישן צענטער אויף דער טעמע: „אידן און אידישקייט אויף דער וועלט".

עס זענען אין פארגאנגענעם יאר אויך געווען אין האוואנא צוויי וויכטיקע פארשטייער פון דער ישראל רעגירונג, וועלכע זענען געבליבן אינקאגניטא פאר דער אידישער עפנטלעכקייט, מיט האבן אינזינען ה' פינקוס, סעקרעטאר פון קאמוניקאציע מיינסטער אין ישראל און אריה מאנאר, פערזענלעכער פארשטייער פון ישראל פארטיידיקונג מיניסטער, אין ניו יארק.

י. לאזארסאן איז געווען ביי אונז אין די אינטערעסן פון דער וויכטיקער ליטעראריישער מאנאט שריפט „די צוקונפט".

אידיש טעאטער

אין דעם פארגאנגענעם יאר האבן ביי אונז גאסטראלירט א גאנצע רייע אידישע קינסטלער אקטיארן, און געווען א געלעגנהייט דער אידישער עפנטלעכקייט צו געניסן פון אידישן טעאטער און קאנצערטן.

ווי מיר האבן שוין דערמאנט האט די אידישע געזאנג קינסטלערין מאשא בעניא אויסגעפירט דעם קאנצערט טייל אין דעם דערעפענונגס אקט פון דער ביבליאטעק ביים אידישן צענטער און דאן אויך געגעבן א געזאנג קאנצערט.

דעם 12-טן פעברואר האבן גאסטראלירט אין האוואנא די ארץ ישראל ארטיסטן שושנה דאמארי, יוסף גאלאנד. און משה ווילענסקי, אויף דער אינלאנדונג פון ביתר. זיי האבן געגעבן איין קאנצערט אין טעאטער אוידיטאריום אונטערן נאמען „אזוי זינגט ישראל".

סוף פעברואר האט געגעבן צוויי פארשטעלונגען אין טעאטער פרינצי־

פאל דע לא קאמעריא פסח'קע בור־שטיין מיט זיין טרופע.

דעם 16־טן מערץ איז אויפגעטראטן אין טעאטער פרינציפאל דע לא קא־מעדיא א. לעבעדעוו, צוזאמען מיט מאלווינא ראפעל, לאן שעכטער אין אנדערע. זיי האבן אויפגעפירט די אפערעטע „חתן־כלה מזל טוב".

דעם 12־טן און 13־טן מערץ איז אויפגעטראטן דער גרויסער אידישער בינע קינסטלער מאריס שוואַרץ, אין טעאטער קאמפאמאר. ביי דער גע־לעגנהייט איז אויך געשטעלט געוואָרן די אידישע פילם „טוביה דער מילכי־קער", מיט מאריס שוואַרצ'ן אין דער הויפט ראל.

זמירה נאן, די באקאנטע ישראל טאנץ קינסטלערין, איז אויפגעטראטן אין ארטיסטישן פראגראם, וואס איז דורכגעפירט געוואָרן אויף דעם ישראל גאולה באזאר, ארגאניזירט פון קרן קיימת, דעם 19־טן און 20־טן מערץ.

חזן קעלעמער, פון מיאמי האט אויסגעפירט דעם קאנצערט פראגראם אויף דעם דריטן סדר, פון דער הס־תדרות, דעם 17־טן אפריל.

אין תש"ט איז אויך געמאכט גע־ווארן א פארזוך צו שטעלן אידישע פילמען. עס איז געווײַזן געוואָרן אין טעאטער פרינציפאל א פילם פון משה אוישער; און אין מאנאט יוני איז גע־ווײַזן געוואָרן די פילם „דער אידישער קעניג ליר", במשך פון דריי טעג כסדר.

אַנטיסעמיטיזם

אין דעם יאָר תש"ט האָט ביי אונז אויך ניט געפעלט דער אַנטיסעמיטי־שער פֿלאָג, וואָס איז געקומען צום אויסדרוק דורך צוויי פארשיידענע ריכטונגען.

די ערשטע מאניפעסטאַציע איז גע־קומען צום אויסדרוק דורך די אקטי־ויטעטן פון אן אנטי קאמוניסטישער און אנטי אידישער ליגע, וועלכע איז זיכער געשטיצט געוואָרן דורך די אראבישע עלעמענטן אין קובא. די דאָ־זיקע גרופע האָט געפֿאָדערט פון דער רעגירונג איבערצורייסן די באציאונ־גען מיטן סאָוועטן פארבאנד און ניט צו אַנערקענען ישראל. זי האָט עטלע־כע מאל אַנאַנסירט, אז זי וועט אָפּ־האלטן א צוזאמענפאָר (פריער אין טעאטער מארטי און שפעטער אין נא־ציאנאלן אמפיטעאטער) א זאָך וואָס איז אַבער קיינמאל ניט צושטאנד גע־קומען. לויט אויסשניטן וואָס געפינען זיך אין אונזער רשות פון פראָווינץ צייטונגען, מאכט עס דעם איינדרוק, אז זיי פלענן יעדעם מאל אָפּלייגן זיי־ער צוזאמענפאָר, כדי צו קענען פאר־לאנגען פאר דעם פינאנסיעלע שטיצע ביי די אראבישע עלעמענטן, וואָס נע־פינען זיך נראד אין גרעסערע צאָלן אויף דער פראָווינץ. נאָך דעם ווי קובא האָט אַנערקענט ישראל איז די דאָזי־קע גרופע פארשוואונדן און מען האָט מער פון איר ניט געהערט.

אין מאַנאט דעצעמבער האָט זיך אַבער באוויזן א נייער אנטיסעמיטי־שער קאמפיין. דאָס מאל אין פאָרם פון פאמפלעטן און געפירט דורך א ראדיא שעה. אין דער שפיץ פון דעם

קאמפיין איז נעשטאנען א נעוויסער ענריקע טרינטשעט און עלאדיא קאר־טינא. ווי עס ווייזט אוים האט זיך עס נעהאנדלט וועגן עלעמענטן, וועלכע האבן נעוואלט אויספרעסן נעלט ביים אידישן ישוב. די צוויי פארשוינען האבן הינטער זיך ניט נעהאט קיין ישום באוועגונג.

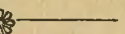
נעמענדיק אין אכט, אז דער צענט־ראל ראט, איז ניט טעטיק זייט אייני־קע יארן אלס די רעפרעזענטאטיוע קערפערשאפט פון ישוב, האט מען צו־נויפגערופן א פארזאמלונג פון פאר־שמייער פון אינסטיטוציעס און עס איז נעווייזלט נעווארן א קאמיטעט וועלכער זאל אקטואירן אין די דאזי־קע פאלן. פון איין זייט האט מען נע־מאכט אן אינטערוועניע ביים פאליצי־אישן שעף פון האוואנא, וועלכער האט שארף אקטואירט אין דעם פאל אין פארלאנגט פון טרינטשעטן אוז קארטינא'ן אפצושטעלן זייערע אנט־סעמיטישע אקטיוויטעטן. פון דער צווייטער זייט האט דער אידישער צענטער נעמאכט א דענונסיע אין קא־מוניקאציע מיניסטעריום און נאך אן אויספארשונג פון דער זאך, איז ארויס־נעגאנגן נעווארן א רעזאלוציע וועגן שלימן די ראדיא טראנסמיסיע און די פאראנטוואָרטלעכע פאר די ראסן הע־צעס ציען נעריכטלעכער פאראנט־וואָרטלעכקייט. דער משפט וועגן דעם ענין דארף נאך פארקומען, ווייל ענ־דיקע טרינטשעט זוכט זיך ארויסצי־דרייען פון שטעלן זיך צום נעריכט.

אויף אזא אופן האבן אויפגעהערט די אנטיסעמיטישע אקטיוויטעטן פון בויידע גרופעס. אבער דעם לעצטן אוי־גוסט האט ווידער אנגעהויבן צו אפע־רירן א נייע גרופע, וועלכע האט ווער־שיינלעך איר באזע אין מאריאנאא. פרויער האבן זיי אויף די אידישע נע־שעפטן פון מאריאנאא אויפגעקלעפט קליינע צעטלעך וואס זאגן „פוערא לאם כודאס"! „פוערא לאם פאלא־קאם"! (ארויס אידן, ארויס פאלאקן). שפעטער האט מען די זעלבע צעטע־לעך נעקלעפט אין פלאיא מאריאנאא; אן אויך אויף אלע טראנווייען וואס צירקולירן צווישן מאריאנאא אין פלא־יא מאריאנאא און האוואנא.

רעדנדיק וועגן די אנטיסעמיטישע מאניפעסטאציעס פון לעצטן יאר־ווילט זיך באמערקן, אז אין דער קו־באנער פרעסע מערקן זיך ניט קיין שום ארויסטרעטונגען קעגן אידן. פארקערט, זייט דער פראקלאמידונג פון מדינת ישראל, האט די קובאנער פרעסע זיך באציגן וואראם אין פריינטלעך צו דער אידישער מדינה און אפילו אפגעגעבן פיל פלאץ פאר די אקטן וואס דער אידישער ישוב האט דורכגעפירט צו דער נעלעגנהייט פון 1טן יארטאג פון מדינת ישראל. אין נאך מער, זייט אייניקע מאנאטן ווערן אין א נאנצער רייע צייטונגען. ווי צום ביישפיל „על פאים" פון פארנאנט; אין „קריסאל"; אין „מא־ניאנא"; אין אלערטא" און אין דער וואכנשריפט „טיעמפא עז קובא", זע־דרוקט ארטיקלען וועגן דעם לעבן, שאפן און פראבלעמען אין ישראל, וואס ווערן צוגעשטעלט פון דער יש־ראל אינפארמאציע ביורא, וואס פונק־ציאנירט אין קובא.

די צייטונג „האוואנער לעבן" און דער ניי יאָר אלמאנאך

פון א. י. ד.

אין סך הכל פון געזעלשאפטלעבן־קייט וואָס קומט צום אויסדרוק דורך פארצייכענען אין דעם יערלעבן אלמאנאך, וואָס ווערט ארויסגעגעבן לכבוד ניי יאָר, ווילט זיך אמאל פארצייכענען אויך דעם שטיץ פונקט פון דער געזעלשאפטלעבקייט: דעם „האוואנער לעבן", די נאציאנאלע אידישע צייטונג פון דער אידישער קאלאניע אין זוּבא.

דער „האוואנער לעבן" דערשיינט שוין דאָס 17־טע יאָר אָן איבערריס. געוועזן צייטן וועז דאָס געבאָרן ווערן פון א נומער צייטונג איז געווען ממש א נס; געווען צייטן וועז אידן האָבן זיך געחידושט איבער דעם וואָס די צייטונג לעבט נאָך.

די אידן פון קובא האָבן פארשטאָנען, אז מען דארף האָבן א צייטונג אין ישוב. עס מוז זיין א פרעסע אַרגאַן, וואָס זאָל אריינטירן דאָס געזעלשאפטלעבן לעבן פון דער אידישער קאלאניע; אימיגראנטן צוזאמענגעקומענע פון די אייראָפּייאישע לענדער האָבן עס געוואָלט האָבן און דאָך ניט געקענט עס שטיצן, ווייל זיי אליין האָבן זיך קוים געהאלטן און די וואָס זענען אריבער די גרעניץ האָבן עס ניט געדארפט, אָדער ניט געוואָלט נעמען דעם אינטערעס דערין. בלויז אויף דער איניציאטיוו פון אייניקע קולטור טויער, מיט א חוש פאר פרעסע וועזן איז געשאפן געוואָרן די קולטור אינסטיטוציע וואָס הייסט היינט „האוואנער לעבן"! א צייטונג פון פריוואטער איניציאטיוו צו דינסט דעם אידישן ישוב, וואָס זיצט שוין ניט אויף קיין פרעמדער פור, נאָר איז אן איינגעפּינדעוועטער בירגער אין לאנד און א געטרייער זון פון אידישן פאָלק, וואָס האָט ניט פארגעסן די טראדיציע, וואָס בינדט אים מיטן אידישן פאָלק פון דער גאָרער וועלט.

דער „האוואנער לעבן" איז שטענדיק געווען דער ארגאן צו דינסט די נאציאנאלע אינטערעסן פון אידישן ישוב; און מער פון אלץ אפּגעהיט זיין אומפארטייאישקייט אויפצונעמען און באלויכטן די פראבלעמען. וועז נאָר עס האָט זיך געהאנדלט וועגן עפעס קאָנסטרוקטיוועס, איז אזא מין קריטיק דערלויבט נעוואָרן. דער „האוואנער לעבן" האָט קיינמאל ניט געזוכט געפעלן צו וועלן וועלכן עס איז טייל, נאָר נעזוכט צו פראָפאגאנדירן דאָס וואָס איז לטובת דעם נאנצן ישוב. שטענדיק האָט דער כלל, די קאָלעקטי־

וויטעט, געהאט די געלעגנהייט אויפ־ געמומען צו ווערן בריטיטהארציק אויף די שפאלטן פון דער צייטונג, סיי וועג מיר זענען נעווען די ערשטע און איינציקע און אפילו איצט וועג עס עקזיסטירט שוין נאך א צייטונג, פון די „פראגרעסיווע" און פאר די „פראגרעסיווע" געלעמענטן איז דער „האוואנער לעבן" נעבעליבן דער ארגאן צו דינסט דער גאנצער אידישער גע־ זעלשאפטלעבקייט.

„האוואנער לעבן" איז נעווען ארעם און איז געבליבן ארעם, ניט נעקוקט אויף דעם וואס דער ישוב האט געהאט די „זיבן פעטע יארן". ווייל דער „הא־ וואנער לעבן" האט קיינמאל מער ווי אנאנסן ניט פארקויפט. די מיינונג פון יעדן שרייבער, פון יעדן קולטור טוער, פון יעדן ווארט זאגער איז אויפגענו־ מען נעווארן, אויב עס האט נאר מיט זיך נעטראגן דאס קאנסטרוקטיווע, דעם אמת. דערפאר קומען מיר אויך יאר איין יאר אוים מיט דעם „האוא־ נער לעבן אלמאנאך" וואס איז פון איין זייט אונזער מאטעריעלער שטיץ פונקט און פון דער אנדערער זייט דערגרייכן מיר דערמיט, וואס מיר רעזומירן דאס געזעלשאפטלעבן לעבן; דאס דער־ גרייכטע במשך דעם יאר, עס זאל אפגעשאצט ווערן און פארצייכנט ווערן.

דער „האוואנער לעבן" אלמאנאך האט זיך קונא שם געווינען סיי אין לאנד און אויסלאנד. יעדער איינער וואס וויל זיך באקענען מיט דער אידי־ שער קובא, דארף בלויז ארויכלייענען דעם אלמאנאך, וואס ווערט ארויסגע־ געבן לכבוד ניי יאר און ער וועט זיך באקענען מיט א סך זאכן פון גרויס אינטערעס.

דער „האוואנער לעבן" איז קיינמאל ניט געשאפן געווארן מיטן נעראנק זיך צו דערווארבן רייכקייט. אן פרע־ טענזיעס זוכט ער בלויז צו האבן די מיטלען און אנהאלט צום קענען דינען דעם אידישן ישוב. דער „האוואנער לעבן" האט קיינמאל ניט געקלאפט אין קיין פושקעס, ניט אדורכגעפירט קיין קאמפיינען, און האפט עס ווייטער ניט צו טאן. מיר פארלאנגען בלויז די קאמערציעל געזעלשאפטלעכע קאאפע־ ראציע. אט דאס איז אונזער רעקארד פון 17 יאר עקזיסטענץ אויף דער אידישער גאס.

אונזער אייער צייטונג האט כסדר געהאלפן בויען און פארפעסטיקן די אינסטיטוציעס און ניט דערלאזט עס זאלן געוועלטיקן די עלעמענטן וואס זענען ארער קענען ווערן שערלעך פארן קיום פון נאציאנאלן אידישן ישוב. מיר זענען געשטאנען אויף דער וואך, אז געוויסע עלעמענטן זאלן ניט נעמען אין ארענדע דעם אידישן ישוב אזן אים פירן צו געוויסע עקסטרעמען, וואס קענען שעדיקן דעם פרעסטיזש פון דער פרידלעכער אידישער קאלא־ ניע, וואס האט געפונען גאסט פריינט־ לעבקייט אויפן אינזל קובא.

דער „האוואנער לעבן" איז שטאלץ מיט זיין מיסיע און רעקארד. און מיר פארצייכענען עס מיט צופרידנהייט לכבוד ניי יאר, ווען עס איז דער פאסיקער מאמענט פון חשבון הנפש. די יערלעכע אויסגאבע, דער „האוא־ נער לעבן אלמאנאך" איז א רינג וואס קייטלט דאס געזעלשאפטלעכע קולטור־ רעלע לעבן פון אידישן ישוב אין קו־ בא. דאס אליין אן און פאר זיך איז שוין אויך א גרויסע דערגרייכונג אויף דעם געביט.

לשנה טובה תכתבו!

אַדוואָקאַטן-אָפּיס פון דר. פעליקס רעילער

מיט דער גרעסטער שנעלקייט און פינקטלעכקייט ווערן ע־לי־ קט:
איינזאַמלונג פון חובות (מיט פּאַרטרעטער אין נאַנצן לאַנד) — פּאַר־
טיידיקונג אין געריכטן — ירושות און צוואות — פּריוואַטע אָרן
נאָטאַריעלע קאָנטראַקטן — קויף און פּארקויף פון געשעפטן —
בירגער־פּאַפירן און פּאַספּאָרטן — ענדערונג פון נעמען — חתונות
און גט־ן — ציווייל־רעגיסטראציע א. א. ו.

Dr. Felix Reyler

BUFETE CARTAÑA:
Amargura 265, casi esq. a Compostela **Teléfono M-9133**
Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרײַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

דרא. אידא גלעזער קאסטיעל

דירעקטאָרין פון דער מאָדערנער אידישער שול, וואָס געפינט זיך
אויף ע און 15, אין וועדאדא, באגריסט צום נייעם יאָר תש"י
דעם לערער פּערזאָנאל, די שילער, די עלטערן און אלע אידן פון קובא,
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

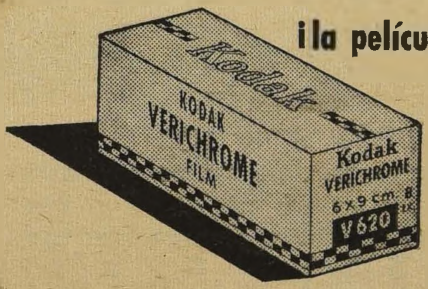
En Reuniones Familiares...

...Saque buen partido de cada exposición

Use Kodak Verichrome

¡la película que responde!

Cortesía de

Kodak Cubana Ltd.

Calle 23, entre N y O

(en su nuevo edificio)

לשנה טובה תכתבו

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר
אַלע אונזערע פרייַנט און
דער גאַנצער א י ד י ש ע ר
ק א ל א נ י ע . זאָל דאָס
נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט!

הערמאַן חיזלער און פאַמיליע

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר
אויפריכטיק אונזער משפחה.
פריינט און כלל ישראל
און ווינטשן

אַ כתיבה וחתימה טובה

זאל דאָס נייע יאָר זיין
אַ יאָר פון גליק און
פרייד. ישעות ונחמות
פאַר אַלעמען.

רפאל זילבער און פאַמיליע

האַנדלס פאַרטרעטער
פון קובאַ אין ישראל
האַוואַנא־תל־אביב.

צוויי שוועסטער...

(דערציילונג)

פון א. י. דובעלמאן

— 1 —

— דאָרא! וואָס האָסטו זיך אַזוי פֿאַרטראַכט! א קונד וואַרט דאָך! — האָט דער מאַן הערמאַן יאוענפאוויטש א זאָג געטאָן צו זיין פרוי! דו וועסט שוין שפּעטער צייט האָבן צו לייענען דעם בריוו.

די פרוי האָט זיך ווי אויפגעכאפט פון שלאָף, עפּעס האָט זיך אָנגעהויבן וועבן אין די געדאנקען און דאָך איז טאַקע דער קונד בילכער... דער קינד האָט אָנגעהויבן באקוקן די העמדער, עס איז אים ניט געפעלן געווארן ניט די קאָלירן און ניט דער פּרייז. דאָ־רַא האָט געפּרואווט עפּעס זאָגן, נאָר עס האָט זיך כמעט ניט געקלעפּט. עס האָט געפעלט די איבערצייגונג פּארן קונד. דער מאַן האָט פון ווייטנס באַמערקט, אז דער קונד האלט זיך אין ארויסגליטשן, איז ער צוגעלאָפן און מיט אַביסל כעס איבערגענומען דעם קונד וועלכער איז גאנץ שנעל איבערצייגט געווארן אין דער סהורה.

דאָרא האָט זיך געפילט ווי פאר־לוירן. וואָס איז עס טאַקע מיט אירָ? נו וואָס, דער בריוו וועט דאָך ניט אנטלויפן! בפרט נאָך, אז מער ווי די העלפט האָט זי שוין אָפּגעלייענט און דאָס איבעריקע איז אויך שוין פאר־שטענדלעך. עס איז געווען א בריוו פון א שוועסטער וואָס האָט זיך אָפּ־געזוכט. די איינציקע וואָס איז לעבן געבליבן פון דער אומגעקומענער פא־מיליע. דאָרא האָט זיך שוין ניט גע־ריכט, אז איר פייגעלע זאָל זיך אָפּ־זוכן. די גאנצע צייט האָט זי ניט אויפגעהערט זוכן וועמען פון דער פאַמיליע און ניט געקענט געפינען וועלכן עס איז שפּור. זי האָט זיך גע־וועגדעט צו פארשיידענע אינסטיטו־ציעס און פונקט דאן וועז זי האָט שוין געהאט פארלוירן אלע האָפענונ־גען האָט זי געפונען א שפּור, אז די שוועסטער, פייגעלע, לעבט אין א לא־גער. דער איצטיקער בריוו איז גע־וועזן דער ערשטער אין האָט אויסגע־זען ווי עפּעס א גרוס פון יענער וועלט, וואָס האָט איר ארויסגעטריבן פון איר גלייכגעוויכט און אויפגעוועקט אַוויפּיל זכרונות פון דער אלטער היים.

— איז וואָס שרייבט דיר דאָרט די שוועסטער דיינע? — האָט דער מאן הערמאַן זיך א וועגד געטאָן צו

דאראן נאך דעם ווי ער איז פארטיק געווארן מיט די קונדן און זיך אוועק־געשטעלט אויפלייגן די אנגעווארפע־נע סחורות.

— זי שרייבט, אז זי וועט אונז נאך אמאל אפשר אין פריידן דער־ציילן וואס זי האט אדורכגעמאכט, ווי אזוי זי האט זיך געראטעוועט פון היטלערס גהינום און, אז די גאנצע פאמיליע איז אומגעקומען, — האט די פרוי פארענדיקט מיט א קרעכץ וואס איז געקומען פון דר' טיפענישן.

— איז וואס רעכנטו צו טאן?

— איך זאל אזוי וויסן פון שלעכץ!

— דאך!

— מען דארף איר דערווייל עפעס צושיקן!

— זי שרייבט דען, אז מען זאל איר שיקן?

— ניין! זי שרייבט, אז זי דארף גארניט! זי איז אין א לאגער! די איינציקע זאך וואס לאזט איר ניט רו־ען איז די גרויסע עלנטקייט! זיין איינע אליין! איר איינציקע האפענונג איז זיך זען מיט אונז, זיין מיט אונז, מיט מיר, איר איינציקע פארבליבענע שוועסטער. עס בענקט זיך איר נאך א קרוב!...

— איז וואס זאגסטו?

— איך דענק, אז מיר וואלטן איר געדארפט אריבערנעמען!

— וואס וועט זי דא טאן?

— זי וועט זיין לעבן אונז, וועט בעסער אכטונג געבן אויפן קינד ווי די שיקסע. דאס וואס עס קאסט די דינסט וועט מען אויסשלאגן... עס איז דאך אן אייגענע שוועסטער! זי האט שוין אזויפיל אדורכגעמאכט, אז עס מעג איר שוין אביסל גוט זיין!

— מען דארף זיך אונטערגארט־לען! עס דארף קאסטן שיין געלט! און מיר זענען דאך היינט פארענגט אין די ביזנעס.

— אז מען וויל קען מען מאכן די אנשטרענגונג!

דער מאן האט א קוק געטאן אויף דער פרוי. ער האט א קוק געטאן אין אירע אויגן וואס האבן אים אינ־גאנצן אדורכגענומען. ער האט ארויס־געלייענט, אז זי וועט אים אייביק דאנקבאר זיין אויב ער וועט ניט שטערן אדורכצופירן דעם פלאן פון אראפברענגען איר אייניציקע לעבן געבליבענע שוועסטער. זי האט נאך געהאלטן אין אירן רעדן, איפווייזן די נוצן וואס איר שוועסטער וועט איר ברענגען ווען זי וועט דא זיין. מען וועט ניט זיין אזויפיל פארשקלאפט אז עס וועט זיין זיך אויף וועמען צו פארלאזן.

עס איז געקומען מיטאג־שטונדע. די פרוי האט אנגעהויבן ארומצי־ען אונטערטעניק ארום מאן דערלאנגע־דיק איבם דאס עסן, אלע וויילע האט זי עפעס ציגעלייגט פון איר טעלער און זי האט א זאג געטאן:

— דעם נאנצן אפעטיט האט עס מיר אוועקגענומען! אסור אויב איך פילט א טעם. איך עס בלויז אויף יוצא צו זיין!

דער מאן האט זיך גוטמוטיק א בייזער געטאן:

— מען האט דאך שוין אפגערעדט! מען וועט זען זי אריבערצונעמען! מען קען ניט יאגן! אפשר וויל זי גארניט קומען? שרייב איר פריער אן א בריוו. אז אויב זי וויל קומען וועלן מיר זיך אנשטרענגען און זי אריבער־נעמען! אין איר בריוו שרייבט זי

ניט דירעקט מען זאָל איר אריבערנע־מען!

— דו קענסט ניט מיין שוועסטער! זי איז צו שטאָלץ עס צו שרייבן! זי איז אלם קינד שוין געווען זייער א שטאָלצע! אך, ווען דו וואָלסט גע־ווען געקענט מיין משפחה? דו האָסט זיך מיט מיר דאָ באקענט, איך קען ניט דיין פאמיליע, דו האָסט אויך מיינע ניט געקענט! ביידע געפינען מיר זיך שוין דאָ ארום צוואַנציק יאָר! א קליין מיידעלע איז דאָך דאָן מיין שוועסטער געווען ווען איך בין אַוועקגעפאָרן! היינט דערפֿ זי שוין אויך אלט זיין א יאָר 28, זי דערפֿ זיין ניט קיין מיאוסע! אפשר וועט זיך עפעס מאכן מיט דער צייט א שידוך פאר אירטוועגן!...

מאן און פרוי האָבן זיך אויבערגע־קוקט מיט א שמייכל. ביידע האָבן איצט געטראכט פון פאבריקאנט, דעם אלטן בחור, וואָס פאר אים וואָלט עס געווען א גליק שידוך. איינע דעם אַנדערן האָט ווי אויבערגעשלאָגן די ווערטער:

— וואָס איז שוין דאָ וואָס צו רעדן? זאָל מען נאָר הערן פון איר! ווען זי וועט קומען וועט זיין ענוג צייט פאר מאכן די פלענער!

— 2 —

עס זענען פארבייגעגאנגען עטלע־כע מאָנאטן אין דאָרף האָט דער־האלטן אן ענטפער פון איר שוועסטער פייגעלע. עפענענדיק דעם בריוו האָבן איר אויש די הענט אַנגעהויבן צי־טערן. אזוי גיך ווי זי האָט אַנגעהויבן לייענען האָבן פון צווישן די שורות פון א צווייטע זייט אַנגעהויבן שפרינ־גען פייערדיקע ווערטער וואָס האָבן איר איננאנצן צעטומלט. עס איז איר אריין א פארחלשקייט, אז זי האָט זיך געמוזט צוזעצן. דער בריוו איז איר ארויסגעפאלן פון די הענט. דער מאן האָט אים אויפגעהויבן און א קוק געטאָן נאָכאמאָל אויף דער פרוי און איר געמאכט א פארוואורף:

— באַרואיק דיר! זייט ניט אזוי משוגע! זיץ אזוי, איך וועל איבערלייי־ענען! און ער האָט אַנגעהויבן לייע־נען.

מיינע ליבע שוועסטער און שוא־גער אומבאקאַנטע:

„איך דאַנק אייך זייער פאר אייער בריוו, איצט פיל אין, אז עס איז מיר אזוי גוט, איך פריי מיך דאָס איך בין ניט אַזוי עלנט ווי איך האָב די גאנצע צייט געדענקט. עס פרייט מיר צו הערן, אז איר האָט געמומען א אינ־טערעס אין מיינע ליידן און איר ווילט אריבערנעמען צו זיך אייער אימגלקיליכע־גליקלעכע שוועסטער, וואָס האָט שוין געהאט אזויפיל צרות, אז עס ווילט זיך מיר פשוט ניט גלויבן אין דעם ביסל גליק וואָס שטייט פאר מיר. אייער בריוו האָט מיר אזוי אדורכגענומען, אז איך קען אייך אַפי־לו ניט ארויסשרייבן די פרייד וואָס עס האָט מיר פארשאפט. שוועסטער טייערע! איך האָב געלעזן דעם בריי־ון גענילט דיינע טרערן, וואָס דו האָסט בשעת משעה פארגאָסן, וועו דו האָסט געדארפט ענטפערן אויף מיין ערשטן בריוו. א סך מענטשן זי אין לאנגער זענען מיר שוין מקנא מיט מיין גרויס גליק, איך פיל עס איז זייערע בליקן. עס איז עפעס אזעלכעס וואָס מען פילט, אז מען איז אויפגעריכט געוואָרן פלוצלינג. כאָטש איך בין דאן געווען א קליין מיידל וועו דו ביסט אַוועקגעפאָרן, האָב

איך דיר ניט פארגעסן און געבענקט אין געהאפט זיך נאך מיט דיר צו זען. אפשר איז איצט די צייט געקומען, אז מיר זאלן זיך זען און דיר דערציילן וועגן די איבערלעבענישן. כאטש עס ווילט זיך פארגעסן. שרייבן איז שווער וועגן אלץ! אין איך געדענקט אפילו ניט אלץ אויפן פאפיר ארויפצוגעמען! מעגסט מיר גלויבן, אז איך וואלט געקענט אנשרייבן א גאנצן בוך! נאר איך מוז זיך אפגעבן מיט מיין קינד! אך וועז דו זעסט דאס מיידעלע מיינס, ווי שיין עס איז! אלע שפילן זיך דא מיט דעם! און" — -- —

הערמאן יאזעפאוויטש האט מער ניט געקענט לייענען. אויך אים האט אונגעהויבן שווינדלען פאר די אויגן. מאן אין ווייב האבן זיך איבערגעקיקט. וואס מיינט עס? זי האט א קינד איז האט גארניט געשריבן! וואס פאר א מענטש איז עס? פאר־וואס האט זי וועגן דעם גארניט גע־שריבן? וואס פאר א קינד איז עס? האט זי א באו? ווער איז ער?

ביידע האבן געהויבן מיט די פלייצעס. דאס בייט דאך די גאנצע פלעכער זייערע! וואס טוט מען איצט? זי גלויבט דאך שוין, אז מיר גייען זיי אלע אריבערנעמען! ווי קענען מיר עס אינטערנעמען? דער מאן האט א זאג געטן:

— דארא, דער גאנצער ענין הויבט מיר ניטא צו געפעלן! עס איז עפעס אינגאנצן ניט קלאר די זאך! איז זי פארהייראט? און אפשר גאר... ער האט ניט דערענדיקט.

די פרוי האט אנגעהויבן ארא־לאזן די אויגן:

— זאג עס ניט! דו קענסט ניט אינזער פאמיליע!

— איך מיין דארט אין דא־גערן... וואס זיי האבן אלץ מיטגע־מאכט...

— מען טאר זיך ניט לערנען טרעפן! — האט די פרוי גענומען די איניציאטיוו. איך וועל איר ווידער א בריוו שרייבן, זי זאל ארויסשרייבן אלץ. זי זאל ניט זיין אזוי פויל אין שרייבן. איך וועל איר שרייבן, אז עס איז פאר אונז געווען א נייעס איר שרייבן וועגן א קינד. מיר האבן גע־גלויבט, אז זי איז ניט פארהייראט. און פארוואס שרייבט זי גארניט וועגן איר מאן?

הערמאן יאזעפאוויטש האט גע־פרואוט לייענען די ענדע פון בריוו. עס האט שוין מער ניט געהאט דעם אינטערעס. עס האט זיך גערעדט וועגן דעם גרויסן געפיל פון זיין אלע צוזאמען און ווידער וועגן דעם, אז קובא איז איר ווייניק באקאנט. זי ווייכט, אז עס איז אויך אמעריקע אין אז עס איז דא ניטא וואס מירא צו האבן. וואס פאר א מענטשן זענען עס דארט ביי אייך? ווי איך זע ארויס אין אייער בריוו זייט איר גאנץ צופרידן.

די פרוי האט ווידער א נעם געטאן דעם בריוו און אנגעהויבן לייענען און דערנאך א זאג געטאן צום מאן:

— הערמאן, אפשר איז עס א טעות?... מיר דאכט זיך, אז די ווער־טער האבן זיך איר אריינגעפלאנ־טערט!...

ער האט הויב געטאן מיט די פלייצעס:

— עס איז דאר דיין שוועסטער דארפסטו גיכער ווישן! שרייב זי א בריוו און פרעג וועגן אלץ! מען דארף זיך ניט יאגן! עס איז א זאך וואס

מען דארף גוט אדיינטראכטן טאַ־
מער...

— וואָס טאָמער?... און אויב א
קינד, איז וואָס וועט זיין?..

— צו וואָס זיך שוין ברענן דעם
קאָפּ? דו זוכסט זיך אליין צרות!

דאָרא האָט ווידער געזומען לייע־
נען דעם בריוו און בשעת מעשה אַנ־
געהויבן ווישן א טרער...

— 3 —

„טייערע און ליבע שוועסטער:

איך האָב געלאכט און געווייינט
ווען איך האָב געלייענט דיין בריוו.
עס איז קאָמיש און טראגיש. איך
האָב נאָר איינגאנצן געהאט פארגעסן,
אז איך האָב דיר ניט געשריבן וועגן
דעם קינד. איך האָב עס געהאלטן
פאר אזוי נאטירלעך, אז איך האָב
איינגאנצן פארגעסן דיר צו שרייבן
וועגן דעם. איז עס ניט קאָמיש און
טראגיש די גאנצע זאך? איך שטעל
מיר טאָקע פאָר דיינע בליקן ווי דיין
מאנ'ס וואָס האָבן מיטאמאל אנט־
דעקט א קינד... אזוי ווי איך האָב
דיר געשריבן, אז ווען מיר וועלן זיך
אמאל צוזאמענקומען וועל איך דיר
שוין אלעס דערציילן, האָב איך דער־
וויל פארגעסן עפעס צו שרייבן וואָס
דו מיזט אפשר טאָקע וויסן פריער.
אלזא שרייב איך דיר איצט וועגן
דעם.

ווען די אמעריקאנער זענען אריין
אין אונז באפריידט, האָב איך דערפילט
א גרויס עלנטקייט. א אוינזאמקייט
וואָס וועט אפשר פאר דיר ניט וועלן
פארשטענדלעך, עס איז עפעס אזעל־
כעס וואָס נאָגט אונטערן הארצן, מען
פילט זיך אזוי פוסט... דאן האָב איך
זיך באקענט מיט א גראטוועטן
בחור, ער האָט מיר ארויסגעוויזן
פריינטשאפט, מיר האָבן זיך אָנגע־
הויבן פארשטיין און דאָ אין לאגער
האָבן מיר חתונה געהאט. א סך גע־
ראטוועטע האָבן אזוי געטאָן. איך
האָב מיטאמאל דערפילט, אז איך בין
מער ניט אליין, די עלנט עסט מיר
ניט אויף די אָנגעשרויפטע נערוון.
איך האָב זיך געפילט גלייקלעך זייענ־
דיק אין לאגער מיט מיין באגלייטער,
וועלכער איז געווען א פארשטענדלע־
כער מענטש. מיר האָבן זיך געטיילט
מיט די לידער און פרעידן, מיר האָבן
געשמועסט צווישן זיך וועגן א סך
זאכן, וואָס קענען בלויז צווישן מאן
און וויב האָבן א ווערט. איך ווי ער
האָבן געפונען אן אָנהאלט נאָר דעם
ווי מיר האָבן אזויפל מיטגעמאכט.
מיר וויסן דאָך אליין ניט ווי אזוי עס
האָט אונז אפגעגיילט צו בלייבן צוויש־
די לעבעדיקע. דאָס גליק איז מיר
אבער ניט באשערט געווען אויף
לאנג. מיין מאן איז קראנק געוואָרן
דאָ אין לאגער און געשטארבן איבער־
לאזנדיק מיר מיט א קליין קינד. דאָס
קינד מיינס האָט מיר געמאכט איך
זאל קענען איבערטראָגן דעם נייעם
קלאפ וואָס איך האָב באקומען. עס
איז זייער א"שיין מיידעלע! זי איז
נאָך קיין דריי יאָר ניט אלט און וועט
שוין אויס ווי א קינד פון פינף יאָר.
אלע האָבן עס דאָ אזוי ליב. זי
ברענגט אריין פרייד אין א שטוב.

ליבע און טייערע שוועסטער! אויב
דו ווילסט מיר העלפן, איז בעט איך
דיר זאלסט מיר מער ניט אויפהאלטן
אין אריבערנעמען מיך מיט מיין קינד
צי דיר: איך האָף, אז איך וועל דיר
ניט פאלן צו לאסט! איך קען גיין
ארבעטן און קיין זאך איז מיר ניט
שוואר! איך קען מער ניט זיין אויף

דעם פלאץ וואו עס זענען אומגעקומען אונזערע ליבסטע און טייערסטע. איך וויל מער ניט זיין אין דעם חורבן. זע וואס דו קענסט טאן פאר דיין אייגן־ציקער לעבנגעבליבענער שוועסטער. איך האף, נאך, אז איך וועל דיר קענען צוריק אפצאלן דאס גאנצע גוטס וואס דו ווסט אויף מיר אויס־געבן, מיך מיט מיין קינד אראפצו ברענגען.

מיט די בעסטע גרוסן און קושן. דייז, פייגעלע!

נאך דעם ווי די פאמיליע יאזעפא־ווישיש האט איבערגעלייענט דעם בריוו האבן זיי זיך געפילט אביסל שולדיק און פארשעמט. עס איז זיי די גאנצע צייט געקומען שלעכטע געדאנקען וועגן דער שוועסטער מיטן קינד... זיי האבן אפילו איינמאל גע־רעדט צווישן זיך, אז ווער ווייסט, אפשר איז דאס קינד דער פראדוקט פון א נאצי... אפשר איז זי צוליב דעם געליבן לעבן... אפשר? א סך אנדערע אפשרס האבן זיך געטובלט אין די געדאנקען. און איצט דער בריוו. עס איז דאך אזוי איינפאך: זי האט געהייראט כדי צו האבן א שטיקל פאמיליע! אויב אזוי מוז מען זיך אנשטרענגען איר מיטן קינד אראפ־צוברענגען! זי וועט דאך ניט איבער־לאזן דאס קינד! אלא דאס וואס עס בייט אביסל די פלענער, וועט מען שוין זען. עס קען דען אנ־דערש זיין? יא, זיי וועלן אנהויבן גרייטן די פאפירן! זאל זי קומען די אומגליקלעכע שוועסטער! מען דארף טאקע גלייך אנהויבן! עס פארנעמט דאך אזויפיל צייט!

מיטן מאמענט וואס זיי האבן באש־לאסן אריבערצונעמען די שוועס־טער, האבן זיי שוין אנגעוואוירן דעם געדולדט. זיי האבן איר שוין גאוואלט האבן לעבן זיך! א פראבלעם, אויב נאר מען באשטימט אים צו לייזן, איז וואס פריער!

דארא האט באקומען בילדער פון איר שוועסטער מיטן קינד. זי האט געהאלטן אין קוקן אויפן בילד און זיך געפרייט.

— זע נאר הערמאן! זיי זענען גאר־ניט אוים אזוי שלעכט! דו זעסט, זיי גייען גאנץ פיין אנגעטאן! איך האב מיר פארגעשטעלט ווער ווייסט נע־בעד. אנו, גיב נאר א קוק, דאס איז א גאנץ מאדערנע קלייד, אויך דאס קינד טראגט א גאנץ שיין יאקעלע.

— וואס מאכסטו זיך נארישׂ! זעסט ניט עס איז דאך אמעריקאנער קליי־דער! דאס שיקן דאך די אידן פון אמעריקע אין די לאגערן! וואס האסטו געמיינט, אז מען לאזט זיי טאקע ארומגיין נאקעט?.. פארשטייסט ניט, מען שרייבט אין די צייטונגען, או זיי זענען נאקעט און בארוועס, כדי די אידן זאלן רחמנות האבן און שיקן. וועז מען זאל שרייבן, או זיי האבן וואס אנצוטאן, איז ווער וועט זיך דאן אינטערעסירן? ווער וועט האבן רח־מנות?... עס מיז דאך אזוי זיין!

די פרוי איז געווארן זייער סענטי־מענטאל.

— דו ווייסט הערמאן, וואלסט גע־דארפט געבן א גרעסערע ביישטייע־רונג. האסט דאך געגעבן אזוי ווייי־ניק. וועז די קאמיסיע איז געקומען צו דיר? איך האב דאך שוין אפילו געשריבן פייגעלען, אז מיר באשטיי־ערן זיך און גיבן געלט פאר דעם צוועק אויסצוהאלטן די אידן אין די לאגערן. זאל זי אויך ווייסן, או איר שוועסטער טוט פאר די אומגליקלעכע לעבן געבליבענע אידן!

דער מאן איז געווארן נערווויאיש און טרוקן אפגעהאקט:

— מאך זיך ניט נאריש, דאראַ! דו ווייסט שוין אליין ניט וואס דו ווילסט! איך וועל דאס יאר אינגאנצן ניט געבן קיין געלט! מיר דארפן איצט העלפן דיין שוועסטער מיטן קינד! מיר האבן אייגענע לעבנגעבלי־בענע אידן!

— 4 —

ביי די יאזעפאוויטשעס רודערט זיך די מוטער פוצט אוים דאס קליינע טעכטערל, פלעכט איר אריין א רויט סמעננעלע אין די האר וואס לייגן זיך נאר ניט אוים און הערט ניט אויף רעדן צו איר:

— שטיי מיין קינד רואיק! וועל איך דיר אויספוצן! היינט קומט דאך דיין מומע צו פארן! עס קומט א קינד פונקט ווי דו, וועסט דיר האבן מיט ווען צו שפילן! שטיי איין רואיק און מיר וועלן באלד גיין צום שיף!

דאס קינד האט געקוקט אויף דער מיטער, געפילט אין דעם מאמענט, אז עס איז אמת, עס איז גאנץ אנדערש ווי א סך אנדערע מאל, ווען מען דערציילט איר סתם מעשות... איצט וועט מען איר טאקע מיטנעמען. זי האט שוין קיין געדולד ניט געהאט. זי וואלט שוין געוואלט זען די שיף. וואס מער די מוטער האט גערעדט אלץ מער אומגעדולדיק איז דאס קינד געווארן און ניט געוואלט איינ־ישמיין. די מוטער האט געטרויט:

— אויב דו וועסט ניט איינשטיין וועלן מיר פארשפעטיקן! די מומע וועט דיר ניט ליב האבן, אז דו וועסט ניט זיין קיין שיינע! לאז דיר שיין מאכן טייער קינד.

דעם קינד איז ווייניק וואס אנגע־נאנגען די גאנצע זאך. איר פראבלעם איז געווען א גאנץ אנדערער, זי וויל שוין זיין אויף דער גאס און זען די שיף... די שיף פון איר קינדערשן חלום.

הערמאן איז צוגעקומען, א נעם נע־טאן שרה'לען ביים הענטל:

— נו קום קינד מיינס! וועסט גיין מיטן טאטן! שמיר זיך ניט אויס!

און צו דער פרוי האט ער א זאג געטאן האלב ערנסט און האלב אין פארוואורף:

— באראוא דיר דאראַ! דו ביסט דאך איינגאנצן צעטראגן! די שוועס־טער דיינע וועט דאך מיינען וועד ווייסט וואס. אין דער אמת'ן איז זיין איצטיק רעדן בלויז געווען א מיטל צו פארטרייבן דעם חשד פון זיין אייגענער צעטראגנקייט. ס'איז עפעס צופיל טומל פאר אים די גאנצע חהונה פון גיין באגעגענען. ווען מען לאזט אים ארויס פון דעם וואלט ער געווען זייער צופרידן. נאר ווי קען ער עס? עס פאסט דאך ניט? ביי הער־מאנען ציפרידנשטעלן דער פרוי זיי־נער איז געווען עפעס וויכטיקעס... אויך זי דינט אים אפ! זי איז א קלו־גע און איז א מבין אויף אים! זי לייענט דאך אפט מאל ממש ביי אים אין די געראנקען! זי איז גאנץ אנ־דערש ווי די אנדערע פרויען! אין דעם מוח ער צוגעבן, אז ער איז א בר־מזל. ביי זיך אין די גערענקען האט ער אפילו זיך אליין גראטולירט אלס א מענטש וואס וויסט ווי אזוי אנצו־גיין מיט דעם מין פרוי... עס איז עפעס אזעלכעס וואס דארף אויסגע־ארבעט ווערן. דערפאר איז אים איצט אפילו ניט שווער געווען איבערצו־

לאזן דאס געשעפט און מיטגיין צום שיף אפנעמען די שוועגערין מיט איר קינד.

די דינסט האט געהאלטן אין איין ווישן דעם שוויים. לויט דער אנווייזונג פון דאר איז נאך געווען טיילן פון שטוב וואס זענען ניט געווען אין אררעגונג. די דינסט האט גיפילט דעם פארווואלטר פון דער באלעבאס־טע, אפילו דאן וען זי האט שוין מער גארניט געזאגט, האט זי עס דערפילט אין בליק וואס זאגט: די גאנצע צייט האט מיר ניט געארט אויב האסט ניט גערייניקט ווי עס בארארף צו זיין! אבער איצט! וואלסט דאך גע־דארפט האבן אינזעעניש! א גאסט קומט דאך! א שוועסטער! איז ווי איז מען עס אזוי?...

דער דינסט איז דערווידער געווארן דער עסק און דאך ארונטערגעפאלן אונטער דער שטימונג פון גאסט און ווידער אמאל א פוץ געטאן דאס צי־מער וואס איז אפגעליידיקט געווארן פארן גאסט.

יוען די יאזעפאוויטשעס זענען צוגע־קומען צום פארט האט די שיף זיך ערשט אנגעהויבן ארויסגליטשן אין האפן. זיי זענען ניט געווען די אייר־ציקע וואס האבן גיהאלטן פאריסן די קעפ צום דעק, כאטש מען האט נאך זייער ווייניק געזען אויף צים קענען אונטערשיידן אדער דערקענען. עס זענען אויך געווען אנדערע באמאנטע אידן, וואס זענען גענומען אפנעמען א לעבנגעבליבענעם קרוב. הערמאן האט אלע ווייל א קוק געטאן אויף זיין פרוי, געוואלט אויפכאפן דעם בליק פון באגעגעניש פון די צוויי שוועסטער. נאר עס האט זיך ניט גע־ווען. יעדעס מאל האט זיך באוויזן א קאפ, א פנים, א האנט וואס האט זיך געהויבן און צוריק אראפגעלאזן אין טעות, זיך אפילו פארשעמט פארן טעות פון ניט דערקענען די שוועס־טער. דארא האט זיך אפילו געמאכט א פארוואורף. ווי האט איר גאר גע־קענט איינפאלן אויף דער פרוי מיט דעם געקארבטן פנים, אז דאס קען אמאל זיין איר שוועסטער? זי האט דאך שוין אפילו עטלעכע ווייסע האר. און איר שוועסטער איז דאך יונגער פון איר.

יענע פון שיף האט אויך אראפגע־מאכט מיט דער האנט, געוואלט מיט די אויגן און אלע וויילע זיך צוזא־מענגעטראפן מיט דארא. ביידנס הענט האבן זיך ווי ענטשולדיקט און וויטער געזוכט. דארא האט מער ניט אייסגעהאלטן און אנגעהויבן ארויס־שרייען אין טומל:

— פייגעלע! פייגעלע!

— דארא! דבורה!...

די שטימען האבן זיך ווי אויסגע־טוישט אין דער לופט און דוקא פון דעם פלאץ וואו עס איז געשטאנען דאס עטוואס געקארבטע פנים מיט די ווייסלעכע האר וואס האבן זיך מיט א מינוט בלויז צוריק דורך די אויגן שארף איבערגעקוקט...

די אויגן וואס האבן אראפגעקוקט פון שיף האבן זיך געשווימט אין די יו־עס. א שמייכל האט זיך אנגעהויבן באויפגן צוזאמען מיט דער האנט וואס האט ניט אויפגעהערט זיך בא־ווגן ווי געשטויסט פון עלעקטרישער קראפט. אבער עס פילט זיך, אז די עלעקטרישע קראפט האט ניט געקענט אזוי ווייט דערגרייכן...

— פייגעלע!

— דארא!

— אט איז מיין מאן! דאס קינד!

— מיין קינד!...

פּיגעלע האָט א הויב געטאָן דאָס קינד. א קעפּל האָט זיך באוויזן און ניט גוט דערזען געוואָרן.

ביי דאָראָן האָבן זיך אָנגעהויבן פּלאָנטערן געדאנקען. עס איז צופיל איבערלעבעניש פאר איין מאָל. זי קען אַפילו די געדאנקען ניט קאָנטראָלירן. עס איז דאָך ניט דאָס וואָס זי האָט געהאט די גאנצע צייט אין די געדאנקען. זי האָט זיך גאנץ אַנדערש פאָרגעשטעלט די שוועסטער. זי איז דאָך יונגער פון איר! זי האָט אויך געדארפט זיין שענער! צום סוף!... עס האָט אָנגעהויבן בויערן א פרעמדקייט. זי לעבט עפּעס איבער!... איר שוועסטער איז געקומען! א לעבן גלביבענע... א שוועסטער פון יענער וועלט... און דאָך?... עפּעס א וועלט איז דאָ... קיינער זעט עס... עס דאָט זיך איר בלויז, אז הערמאן דערקענט עס אין איר. דאָס וואָלט זי געוואָלט אויסמיידן, באהאלטן. נאָר עס איז שוויער... זי וואָלט אזוי ניט געוואָלט איר מאן זאָל ביי איר לייענען די נאָקעטע געדאנקען!... טערן האָבן זיך געקליבן אין געגליווערט אין די זיי עס וויי זיי וואָלטן פארפאָרן געוואָרן. פון הארץ האָט זיך אָנגעהויבן וועבן א פאָדים פון סענטימענטאלקייט: מיין אָרעמע שוועסטער! ווי דו האָסט גליטן? איך וועל דיר שוין פארגיטיקן!... דאָס לעצטע האָט זי גטראכט און געזוכט צו פארגיטיקן די שלעכטע מחשבות וואָס האָבן זיך אריינגע'גנב'עט ביי דער ערשטער באגעגעניש.

וועו ביידע שוועסטער האָבן זיך באָגעגנט האָט מען בלויז געקענט זען ווי צוויי קערפערס קוליען זיך, ראנגלען זיך איינע די אנדערע איינצושלינגען. פון די פנימער האָט געשלאָגן א היציקע רויטקייט. די קינדער האָבן זיך צעווייגט, קענטיק, אז בייידע קינדער האָבן זיך דערשראָקן. דאָס געווויין פון די קינדער האָט זיי אויפגעוועקט פון זייער שוועסטערקייט. הערמאן האָט אויך זיך ארומגענומען מיט דער שוועגערין און זיך צעקושט. ביידע קינדער האָבן זיך איבערגעקוקט געווישט די אייגעלעך און ניט געוואוסט וואָס פאר א שטעלונג אָנצונעמען אייגע צו דער אנדערער. רבקה'לע האָט ביי שרה'לען אָנגערירט א קנעפּל פון יאקעלע. שרה'לע האָט זי אָפּגעשטופּט און זיך אָנגעהויבן טוליען צו דער מאמען.

הערמאן האָט זיך טיילווייז געפילט ווי אן איבעריקער. ער האָט זיך נעזוכט צו מאכן נוצלעך און אָנגעהויבן רעדן וועגן דעם באגאזש, נאָר די ווערטער זענען געווען ווי ארויסגעוואָרפן. דאָרא האָט געהאלטן אין איין רעדן, שטעלן פראגן, כאָטש נעם און דערציל איר אלץ אויף אמאל... הערמאן האָט זיך פארטראכט: עס איז ניט ווי די פרוי האָט אים פאָרגעשטעלט. דער אלטער בחור וועט איר ניט נעמען!... זי איז דאָך עפּעס אזוי אַנדערש ווי ער האָט זיך פאָרגעשטעלט. אמת טאָקע זי האָט אייניקע שטריכן סימפאטישע וואָס ווייזן די ענלעכקייט צו זיין פרוי. מען קען זען, אז בייידע זענען שוועסטער, אָבער נאָר דאן וועו מען ווייסט שוין אוו מען הויבט זיך אָן איינצוקוקן. אפילו די קינדער האָבן טיילווייז די זעלבע שמריכן. מען וואָלט געקענט מיינען, אז זיי זענען צווויי שוועסטערלעך.

שרה'לע האָט אָנגעהויבן איבערשלאָגן אים אין די געדאנקען:

— פאָפּאָ! פאָפּאָ! די שיף! איך ווייל זען די שיף!

— אט זעסטו דאך! קינד מיינס!
— איך ווי׳ל אנרירן!
— וועסט אריינפאלן אין וואסער!
— און פארוואס פאלט ניט די שיף?
— וויי׳ל די שיף שווימט!
— איך ווי׳ל זי זאל שווימען!
— זי איז דאך ערשט געקומען, רוט זי זיך אוים!
— ווען וועט זי ווידער שווימען?
— מארגן!
— וועלן מיר ווידער קומען?
— יא!
— די מומע וועט צוריק שווימען?
— ניין!
— און דאס קינד?
— אויך ניט!
— פארוואס?
— ווי׳ל זיי בליבן מיט אונז!

טרעגעס האבן אנגעהויבן גיין מיט די טאטשקעס. א בראזגעריי פון האר־טע שטיינער און צעמענט. שטאלענע קייטן האבן זיך אנגעהויבן באווגן. מענטשן האבן אנגעהויבן לויפן הין און צוריק און נאך מער פארגרעסערט דעם טומל. די גרינע האט אנגעהייבן באטראכטן די מענטשן פון נייעם לאנד. זי האט נאך אלין ניט געקענט פאסן קיין באשלים צו. דאס לאנד געפעלט איר אדער ניט. זי האט נאך גארניט געזען... זי האט בלויז גע־טראכט, אז ביידע זענען געבארן גע־ווארן פון איין בויך, זיי זענען שוועס־טער. און דאך?... זי זעט זי גאנץ אנ־דערש. זי איז דאכט זיך פון דעם לאנד. עם פעלט די משפחה׳דיקייט... און אפשר ווייזט זיך איר בלויז אוים־. דער שויים לאזט איר לאנג ניט טראכטן, ער עסט זיך איין און קיצלט אין קערפער, מאכט איר נערווייאיש זיך באווגן. א טראפן פון פנים רינט איר אראפ גלייך אין מויל עסט זיך איין מיט דער געזאלצנקייט אין לאזט איר אפילו ניט ווי געהעריק ענטפערן אויף פארשיידענע פראגן, זי טוט זיך א ווישׁ:

— עס איז היים!

— יא, היים! עס איז אויך די מידקייט! אונז איז אויך היים, כאטש מיר זענען שוין צוגעוואוינט. — האט ד א ר א געענטפערט— דערפילן־דיק אז מיט איינמאל איז דער פרי־ערדיקער געשפרעך איבערגעריסן גע־ווארן, ווי עס וואלט מער גארניט געווען ווען וואס צו רעדן.

— 5 —

די נאכט איז געווען א קילע, ווינטערדיק טראפיש, האט דער ווינט אביסל געשניטן אין פנים, נאר הער־מאן האט עס ניט געפילט. אים איז ניט קאלט געווען. מענטשן זענען פארבייגעגאנגען איינגעצויגן אין די רעקלעך. סוועטערס וואס האבן ניט געווארעמט האבן זיך געטוליעט, גע־בויגן דעם קאלטן מענטשן וואס האט געוואלפן זייטיקע בליקן צו דעם מענטש וואס זיצט אין פארק אנטקעגן ים און חלומט עפעס.

די פארבייגייער הויבן פון די פליי־צעס.

— מאדנע מענטשן פאראן! עס יאגט א ווינט, עס איז קאלט, אז א היה ווילט זיך ניט ארויסלאזן אויף דער גאס, זיצט א מענטש אנטקעגן ים אין פארק אזוי ווי אין מיטן זומער. דאכט זיך אן אויסלענדער. הערמאן האט געפילט די בליקן פון די איינגע־שרומפענע פארבייגייער, נאר האט זיך ניט געקענט העלפן! ער ווערט אפפרישן אין דער קעלט! ער ווערט דאך ממיש דערשטיקט אין שטיב!

זייט די דריי מאנאטן וואס די שוּוע־
גערין געפינט זיך ביי א י ס,
איז די שטוב געוואָרן פאר אים א
גהינום. עס איז ניט פאר קיין מאן
אויסצוהאלטן פון די סקאנדאלן און
קריגעריין פון די צוויי שוועסטער. עס
איז אים שוין בעסער וועו ער זיצט
איצט אליין אויף דער קעלט. אים
הערמאנען, גיט איצט די קעלט א
וואַרעמקייט... ער טראכט: צו וואס
האָב איך עס באַראַרפט האבן? זיי
קריגן זיך די צוויי שוועסטער! אפט
מאל וויסט ער אפילו ניט ווי אזוי
און פארוואס די קריגעריין ברעכט
אויס. לעצטנס איז עס אינגאנצן שוין
אריבער די גרענץ. אויך די קינדער
זענען שוין אינדערמיט. וואס וויסן
נעבעך קליינע קינדער?

הערמאן דערמאנט זיך:

שוין דעם ערשטן אוונט איז געקו־
מען א צוזאמענשטויס צווישן די
צוויי שוועסטער און איבער וואס?...
זיין שרה'לע האט זיך איינגעשפארט
אז זי וויל מען זאל רבקה'לען אריינ־
לייגן ביי איר אין בעטל. רבקה'לע
האט ניט געוואלט און זיך צעווייט
ווען דאָרא האט איר געפרואווט נע־
מען מיט גוואלד. פייגעלען האט עס
פארדראסן און זי האט צוריק ארויס־
גענומען איר קינד פון דאָראַס הענט.
דאס קינד האט כסדר געשריגן מא...
מא...

דאָרא האט א זאג געטאן:

— האלסט דיין קינד שטארק צע־
פיעשטשעט!

עס איז דאך א קינד! און דיינס?

— מיינס איז עפעס אַנדערש...

זי האט זיך אפילו געוואלט צוריק־
כאפן. עס איז בלויז געווען א זאך
וואס די גערענקען האבן איר פאר־
נארט, נאר עס איז שוין געווען שפעט.
די גרינע האט זיך אנגעצונדן, די
הענט האבן ביי איר אנגעהויבן צי־
טערן, דער אויסגעקריצטער לאגער
נומער האט אנגעהויבן געבן סיגנאלן
ווי פאר א שטורעם. די אויגן האבן
אויפגעבליצט:

— וואס מיינסטו דיינס איז עפעס
אנדערש?...

— גארניט שוועסטער!... איך מיין
מיינס, עס איז ניט אזוי געזונט, דוז
מען איר נאכגעבן זאכן... דאָ האט זי
זיך נאך מער פארפלאנטערט און רויט
געוואָרן...

די גרינע שוועסטער האט אירנ־ש
א זאג געטאן:

— אבי איך האב געמיינט, אז דיי־
נע האט „בלויע בלוט" וויל זי קומט
פון אדעלייט!...

די נאכט זענען שוין אלע ניט גע־
שלאפן, עס האט זיך געפילט, אז
עפעס שוועבט ארום אין שטוב וואס
שטערט דעם שלום בית.

די קעלט האט אנגעהויבן שטאר־
קער ווערן, הערמאנען האט אנגעהויבן
שוידערן. ער האט זיך דערמאנט, אז
ער דארף אהיימגיין, וויל מארגן
דארף מען ווידער גיין גאנץ פרי עפע־
נען דאס געשעפט. די דאזיקע ארבעט
איז אים א סך ליבער. דארט אין גע־
שעפט איז א גן עדן, ער פארגעסט
דעם שטוביקן פראבלעם, די קינדן
מאכן פארגעסן אין אלץ. יעדעס מאל
וועו דארא הויבט אן אין געשעפט
רעדן אויף איר שוועסטער פילט ער
ווי אוועקצוגיין, אדער נעמען ביידע
און ארויסטרייבן. כאטש צוריק נע־
רעדט האלט ער ניט זיין וויב פאר
קיין שולדיקע. ער האלט, אז די גרינע
איז צופיל פארביסן, און שפילט די
ראלע ווי זי וואלט געווען דאס גרעב־
טע אין דער וועלט!... זי האט גליך

פארגעסן וואס מיר האבן פאר איר געטאן, כאטש נעם אין גיב איר אוועק א העלפט פון אינזער פאר־מעגן וועלן מיר נאך אלץ ניט האבן יוצא געווען... קיין דאנקבארע איז זי ניט די שוועסטער. דארא האט כסדר געזאגט, אז איר שוועסטער איז א שטאלצע! דאס איז קיין שטאלץ ניט! דאס איז עקשנות! יא, איינפא־כע עקשנות!...

הערמאן האט אנגעהויבן שטעלן שנעלערע טריט, ער איז געגאנגען לענג אוים ביים מאלעקאן. דער מא־סעא מאנומענט האט צו אים אריבער־געקוקט. די פאטקעווע האבן צו אים זיך ווי פארמאסטן. אויסגעווינן האט זיך אים ווי דאס צעפלאשעווטע פערד האט זיך אויף אים א לאז נע־טאן. ער וועט איצט אהיימקומען, ווי גוט וואלט געווען וען דארא זאל אויף אים ניט ווארטן, נאר זאל שוין שלאפן! איז עס ניט נאריש זיין איצ־טיק בעטן? — ער פארשעמט זיך אליין פאר די געדאנקען. פון וויטנס זעט זיך שוין ניט ארויס דער מאסעא מאנומענט, נאר אים ציט עס דוקא נאך עפעס ארויסצוזוען, כאפן א בליק, איז עס ניט נאריש?... ער איז לעצטנס אפילו פארנארישט גע־ווארן, טאדלט ער זיך איצט אליין. ער איז צוגעקומען צו דער שטוב, צו־געלייגט דאס אויער און פרייער אפ־גאטעמט. עס איז געווען שטיל. אט אזוי האט ער זיי געוואלט איצט טרעפן! זיי זאלן אלע שלאפן! ער איז איצט ניט אין דער שטימונג אריינצו־קריכן אין קעסל גרוב פון זייערע קרי־געריין. ער האט אויפגעשלאסן די טיר, זיך אריינגעשארט אויף די שפיץ פינגער. ער האט א קוק געטאן אין בעט, דארא איז געשלאפן. אויך אין בעטל פון קינד זיינעם איז געווען שטיל. בלויז פון צווייטן צימער האט זיך געהערט א שטילער שלוכצן פון דער גרינער שוועגערין, זי האט דארט קענטיק דאס פנים אין קישן געווכט איינצוטולין מען זאל ניט הערן. הערמאן האט פארשטאנען, אז ער איז שוין געקומען נאכן שטורעם...

פארוואס די איצטיקע קריגערייז איז ארויסגעקומען, איז אים שוין ניט געווען וויכטיק צי וויסן. ער איז ניט נייגעריק געווען. דאס וויינען אירם האט אים אויך ניט גענומען, עס האט אים בלויז געשטערט צו זיין באקוועמלעכקייט פון אויסרוען זיך, נאך וועלכן עס האט זיך אים אזוי שטארק געבענקט...

— 6 —

— איך בין דיר ניט קיין דינסט! האט די גרינע שוועסטער געשריגן. דו האסט אפגעזאגט די דינסט, מאכ־דיך מיר פאר א דינסט! ניין! איך בין ניט געקומען ווארן ביי דיר קיין דינסט! דו ביסט פון שטענדיק אן געווען א ענאיסטקע! די מאמע האט עס מיר געזאגט! דו ווילסט אליין פאר דיר! דו האסט מיר ארפֿ־געבראנגט זאלסט קענען האבן נוצן! דיר האט ניט אינטערעסירט די לעבנ־געבליבענע שוועסטער מיטן אויסגע־קריצטן נומער אויף דער האנט וואס האט זיך דורך א נס גערעטעוועט! האסט ניט די דאזיקע איינזעעניש! דו האסט דיר גערעטעוועט וויל ד: ביסט נעווען ענאיסטיש! דיר האט ניט אינטערעסירט טאטע מאמע! צוליב דיר זענען זיי אומגעקומען!

דארא האט זיך געוואלט צו דער שוועסטער:

— שוויג, אויסוואורף! ביסט ניט

קיין מענטש נאָר א רוח!... דערפאר ביסטו אודאי געבליבן לעבן! אזויפיל גוטע אידן זענען אומגעקומען!...

— הא, איך בין דיר שוין גרויס אין די אויגן? ווילסט מיר שוין זען טויט? וועסט עס ניט דערלעבן! איך בין ניצול געוואָרן פון היטלערן ויעל איך אויך פון דיר ניצל ווערן!..

— וועז איך שעם זיך ניט פאר מענטשן וואָלט איך דיר שוין לאנג אריינגעוואָרפן! איך וויל ניט מען זאָל אונז בארערן!...

— אין דעם גייט עס דיר! דו שעמסט זיך בלויז פאר מענטשן! וויי־טער גייט עס דיר ניט אָן! פאר מענטשן ווילסטו שפּילן די ראָל, אז ביסט א צדקות! פארוואָס ביסטו עס אַנטלאָפן פון דערהיים? האָ? דיין מאן מיינט, אז ער האָט נעהאנדלט א מציאה... איך האָב געהערט וועגן דיר...

דאָרא איז אויפגעקאָכט געוואָרן. זי האָט אָ שפּיי געטאָן צו דער שוועס־טער און אַנגעהויבן ציטערן מיט אלע אברים.

— זאָלסט גיין פון דאנען!... ביסט א טייוול! זוכסט אַנצומאכן א שלעכט לעבן צווישן מיר און מיין מאן! דו ווילסט איך זאָל איבערלעבן א טרא־געדיע טראכטסטו אוים א לינגן, כדי מיין מאן זאָל הערן. ביסט א מכשפה! א וואַרעם ביסטו! איך וועל אים רופן, דעם מאן מיינעם, זאָג עס איב אין די אויגן!...

זי האָט היסטעריש אַנגעהויבן רופן דעם מאן, כאָטש ער איז נעשטאַנען נאָענט, נאָר נאָענט, און עפעס האָט אים נעשטיקט צו שטעלן א פראגע, אָבער ער האָט זיך ניט דערלויבט.

דאָרא איז אויפגעפאלן, אַנגעהויבן קושן, טרערן האָבן אריבער־גערונען:

— גלויב איר ניט, מיין הערמאן! זי ווייל אַנמאכן א בייז לעבן! דאָס איז ב־י איר א נקמה אקט! איך הויב ניט אָן צו ווייסן פון נאָרניט!

ער האָט אַנגעהויבן קוקן אויף דער ווייב, אויף דער שוועסטער, ער האָט געזוכט עפעס פאר זיך, פאר דעם וואָס האָט אים פלוצלינג א שטאָך נע־טאָן און ווער וויסט ווי לאנג עס וועט אים ווי טאָן, צו ווייסן ווער פון די צוויי שוועסטער זאָגט דעם אמת...

די פרוי האָט דערפילט, אז דער אייפערזוכט וואָרים האָט אַנגעהויבן אריינקריכן צו איר מאן. זי האָט אויפ־געציטערט מיט אלע אירע אברים און זיך אַנגעהויבן לאשטשען צו איר מאָן, כאָטש עס האָט נאָרניט געפאסט פאר איר עלטער, פאר א פרוי וואָס שטייט ביי די פערציקער. זי האָט אים ארומגענומען ביים האלדז:

— גלויב איר נאָרניט! זעסט דאָך, אז זי פלאפלט! אָט זאָגט זי, אז איך בין שולדיק אין מיינע עלטערנס טויט! דו וויסט דאָך דעם אמת, אז מיר געפינען זיך שוין דא נאָענט צו צוואַנציק יאָר! זי האָט זיך דאָרט אויסגעלערנט זאָגן ליגנס!... אדרבה, זאָל זי דערציילן, וואָס זי וויסט וועגן מיר?... ניט אנדערש ווי זי זוכט אייפצוטראכטן.

די שוועסטער איז אונטערגעשפּרונ־גען ווי א קאץ. די ליידן פון דער שוועסטער האָבן איר וויזט אויס איצט פארשאפט אביסל פארגעניגן.

— ווילסט איך זאָל דערציילן? איז ניט אמת! דו ווילסט עס ניט! דאן וואָלסטו געמוזט גיין וועלן א דינסט! וואָלסט אפשר דאן געפילט מיין טעם!...

— צוליב וואָס ביסטו געקומען

זיך קריגן? האסט ניט געדארפט קו־
מען אהער! זאג, אז עס איז א
ליגן!

ב יי ד ע שוועסטער האבן זיך
איינגעגעסן מיט די אויגן און זיך
פארשטאנען. מיטאיינמאל האט איי־
נע ביי דער אנדערער איבערגעלעבט
די טראגעדיע. נאר אויף דעם איז ער
שוין ניט געווען מבין. די גרינע האט
אנגעהויבן גאליק אונטערשמייכלען!
— טראכט מער ניט הערמאן! דאס
איז מיר איינגעפאלן! פאר די מענער
איז עס דאס ערגסטע!... עס צע־
טומלט זיי! עס איז אויסגעטראכט פון
מיר! וויל איך האב איר געוואלט
אראפזעצן פון איר קענגיריידך! איך
האב אויך איר געמוזט אויסטראכטן
אזא מין זאך, וועז ניט וואלט איך
געמיזט א מאדר באגיין, צו שטיל־
מיין נקמה!... דערשטאכן וואלט איך
איר! אויב זי האט געוואוסט וואר זי
איז, האט זי מיר ניט געדארפט ברענ־
גען די עגאאיסטקע!...

דער מאן האט אנגעהויבן שמייכ־
לען. ער האט זיך שוין אנגעהויבן
שעמען פאר זיינע געדאנקען... עס
קומט פאר א שנאה שפיל צווישן בייד
דע שוועסטער, נאך אביסל וועלט ער
דער הויפט צה... א זאך וואס ער האט
געוואלט אויסמיידן... ער האט א
טראכט געטאן אין דעם גרויסן גליק
וואס די פרוי האט אים געגעבן. אזוי־
פיל יארן אפגעלעבט, שוין באלד דעם
האפענונג פארלארן צו האבן א קינד
און פלוצלינג... אט איז עס: סאדי־
טא! פון דאן אן האט ער נאך מער
ליב באקומען די פרוי און אפילו גע־
האט דעם גרעסטן געדולד אויסצו־
שטיין אירע קאפריזן... און דא פלוצ־
לינג א פלעק... ניין ער וועט מער
וועלן דעט ניט טראכטן. עס איז א
נקמה פון דער שוועסטער. גיי פאר־
שטיי זיי די פליטים. די מלחמה האט
זיי איבערגעאנדערש. זי...

דאס קינד איז אויפגעשטאנען פון
שלאף. הערמאן איז צוגעלאפן און עס
גענומען טוליען פונקט ווי ער וואלט
עס ערשט געפונען... דאס קינד האט
פארוואדרפן די האנט ארום פאטערס
אקסל. ביידע זענען געווען גליקלעך.

— 7 —

— גיי ניט אוועק, זאג איך דיר!
— האט דארא אנגעהויבן אפעלירן
צו דער שוועסטער. אין דעם אפעלירן
איז אויך געווען א מין וואדנונג, —
וואס וועט די שטאט זאגן? זיי וועלן
זאגן, אז איך האב דיר ארויסגעטריבן!
מאך ניט קיין לייטישע געלעכטערס,
זאג איך דיר! די וועסט דאך מוזן צו־
ריק קומען! די וועסט אונז בלויז אנ־
טאן חרפות און בושות!... באדענק
זיך! נאך דעם איז מיר שוין אלץ
איינס... אזוי שטיקן מיר זיך אליין
מיט אונזערע צרות!... צו וואס דארפן
עס נאך וויסן די דרויסנדיקע מענטשן?

די גרינע שוועסטער איז נאך מער
פארביסן געוואָרן. זי האט שנעלער
אנגעהויבן אויסצאקן דאס רענצל. א
דריבנע גאליק שמייכעלע האט זיך
אויסגעלייגט אויפן געקארבטן פנים,
די וויסע האר וואס האבן זיך אדורכ־
געפלאכטן אין די שווארצע, האבן
עדות געזאגט, אז דער מענטש שרעקט
זיך ניט פאר דעם וואס עס קען קו־
מען. זי האט געהאלטן דאס קינד
לעבן זיך און אנגעהויבן וואשן דער
שוועסטער, באגלייטן איין טענה נאך
דער צווייטער.

— א שוועסטער ביסטו? ניין!
א זוי האנדלט ניט קיין
שוועסטער! אפילו א פרעמדער

האנדלט ניט אזוי ווי דו האסט מיר באהאנדלט!... האסט געוואלט איך זאל דיר אונטערטעניק זיין! וועז דו וואלסט געוואוסט ווי אזוי אנצוגיין, איז אפשר וואלסטו עס דערגרייכט... וואלסטו כאטש מיר אליין געוואלט איך זאל דיר באדינען, האסטו אויך מיין קינד געזוכט איינצושפאנען צו דיין דינסט, צו דיין עגאיזם!... האסט געוואלט, אז מיין קינד זאל ווערן די קוקלע פון דיין קינד! האסט ניט באערבנט, אז אויך מיין קינד איז א קינד... געדענקסט ווי אזוי האסט אויפגעוועקט וויל דיין שרה'לע האט ניט אנדערש געוואלט ווי שלאפן מיט מיין קינד. איך האב זיך ביי דיר געבעטן: לאז שלאפן דאס קינד מיינס! עס איז נאר וואס אנטשלאפן געווארן!... דיר איז עס ניט אנגענאנגען, אבי דיין קינד זאל בלייבן צופרידן! עס איז דיר ניט גענוג וואס האסט מיר געמאכט פאר א דינסט, ווילסטו נאך מיין קינד זאל ווערן דיין קינדס שפילציג! האסט ניט געקענט צווען, האסט מיר ניט געקענט פארגינען, אז מיין קינד זאל זיין געזינטער ווי דיינס! האסט דיינס צו קאפריזנע אויסגעהאדעוועט... האסט אויף מיר געקוקט ווי אויף א חיה'לע וואס האסט אפעראטעוועט פאר דיר, פאר דיין פארגענגן... איך דארף דיר אייביק דאנקבאר זיין פאר עס וואס דו לאזט מיר ווייטער לעבן...

— עס איז ניט אמת! דאס אלץ דאכט זיך דיר! דו לעבסט מיטן גע־דאנק, אז דו טוסט מיר א טובה מיט דיין לעבן! דו ראטעוועסט דערמיט מיין לעבן! דו דענקסט כסדר, אז איך בין דיר שולדיק א גרויסן חוב, ווי וואלסט מיר פארביטן, ווי וואלסט פאר מיר געוועזן געגאנגען אדורכ־מאכן די אלע ליידן פון קאנצענטרא־ציע לאגערן! דו ביסט א שלעכטע, דערפאר דאכט זיך דיר, אז אלץ איז שלעכט!... אט ביסטו געגאנגען דער־ציילן הערמאנען עפעס א זאך וואס האסט געהערט פון מיינע מיידלשע יאָרן... האסט געוואלט ער זאל מיך דוקא איבערלאזן... אויף דעם האב איך דיר געברענגט אין קובא, זאלסט מיין לעבן פארואומגליקן?... זאג מיר צו איז עס אויסגעהאלטן אזוי?... נו זאג, אדרבה.

— עס געפעלט מיר ניט צו זיין מער לעבן דיר!

— וואס געפעלט דיר יא?

— איך וועל זוכן ארבעט!

— וואר וועט דיר געבן ארבעט מיט א קינד?

— איך וועל זיך שוין אן עצה טאן!

— וועסט מיר נאר פארשווארצן דאס פנים!

— די שטאט אינטערעסירט דיר מער ווי די שוועסטער!...

— איך האב דאך געטאן אלץ אין דער וועלט...

— יא, אלץ אין דער וועלט מיר וואס מער ווי צו טאן! וואס מער צו דערנידעריקן... האסט געמיינט, אז איך קום פון דארט, פון יענער זייט ים, דערפאר האסטו מיר געמאכט פאר דיין דינסט! האסט פארגעסן, אז איך בין דיינס א שוועסטער. וואס האסטו אלץ ניט געוואלט מאכן פון מיין קינד?... אויב איך וועל דיר ווייטער רעדן וועגן דעם וועלן מיר זיך ווייטער דארפן קריגן. פאר מיר איז עס בלויז געווען א נייע דערפארונג פון א נייעם קאנצענטראציע לאגער...

דארא איז אויפגעשפרונגען און אזש א קוויטש געטאן.

— נו זאג, ווי קען מען מיט דיר

גוט זיין! דו שטעכסט דאך כסדר! זוכסט נאר א מעסער אריינצושטעכן! ביסט דאך א שונא אין שטוב!... איז עפעס גוט צו האבן א שונא אין שטוב? נו זאג!...

— דו אליין ביסט דיר דער גרעסטער שונא! דו וועסט דיר קיינמאל ניט קענען אפוואשן דעם פלעק! האסט מורא, אז די מענטשן וועלן זאגן, אז האסט ארויסגעטריבן א לעבנגעבלי־בענע שוועסטער מיט א נומער. נו זאג, האסט מיר אפשר ניט ארויסגע־טריבן? האב איך נאך געהאט א גוטן טאג ביי דיר זייט איך בין געקומען?.. ווילסט נאך שפילן די ראל פון דער אומשודיקער!...

באדענק זיך! בלייב דא נאך א שטיקל צייט, מיר וועלן זען!... איז דארא בלאס געווארן זעענדיק ווי די שוועסטער האט שוין געפאסט דעם באשלוס.

— וואס וועלסט איך זיך באדענקען? א חיה קען פון איר פעל ניט ארויספרינגען... דו ווילסט בלויז נעווינען צייט, זאלסט קענען קענן מיר גערעכט זיין! אויב איך זאל נאך זיין א שטיקל צייט לעבן דיר, איז וועסטו אפשר גערעכט זיין! וויל איך בין מער ניט פאראנטוואדט־לעך פאר דעם וואס עס קען געשען... פייגעלע האט א נעם נעטאן צו דער קינד און זיך א לאז געטאן צו דער טיר. דארא האט איר פארשטעלט דעם וועג.

— ביינאכט גאר? מ'וועט דאך טא־קע מיינען, אז איך לאז דיר שיין אפילו קיין נאכט ניט איבערנעבטיקן!

— עס איז בעסער צו גיין ביי־נאכט! איז ביים מענטש דא מער רחמנות!

די שוועסטער איז באלד געווא־

— גייסט ווערן א בעטלערין?...

— איך גיי ווערן דאס וואס דו ביסט שוין...

— אהא! איך פארשטיי וואס דו מיינסט!... איך וועל דיר ניט לאזן איצט גיין! וועסט מוזן אויסווארטן ביז הערמאן וועט קומען!

די שוועסטער האט איר געגומען אפישטופן מיט כוח. דארא איז אומ־געפאלן.

— איך בין שטארקער ווי דו! איך וועל דיר...

ביי פייגעלען האבן די איינ־גענעהויבן גלאנצן. די ליפן האבן זיך אנגעהויבן באווגן. ביי דאראן איז אריבער א סקרוך אין לייב. עס האט אנגעהויבן שטעכן ווי מיט נאדלען. די טיר איז געבליבן צוגעמאכט.

ערגעץ וואו ביי א באמטן פון א אידישער הילפס אינסטיטוציע האט הכנעהדיק א האנט אין א טיר אנגע־קלאפט. א פרוי מיט אויסגעלאשענע אויגן, א קליין רעצל און א קינד־האבן זיך געטולייעט. דער באמטער האט א זשמורע געטאן פארוואונדערט מיט אן אויג:

— ביינאכט?

— שיין ניט געקענט מער אויס־האלטן!

— וואלט איר כאטש געווארט ביז מארגן אינדערפרי?

— די שוועסטער האט מיר ארויס־געטריבן!

— ביינאכט?...

— איך האב מורא געהאט!...

— פאר איר?...

— פאר מיר!...

דער באמטער האט עפעס זיך אנגעשטוינט. פון דערפארונג האט ער תופס געווען די טראגעדיע און אנט־קעגנגעקומען מט דער ערשטער הילפ־

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LA CUBANA

COMPAÑIA NACIONAL DE SEGUROS

FUNDADA EN 1918

Riesgos que aseguramos:

Seguros de Vida, Grupo y Colectivos.
Incendio.
Ciclón.
Ras de Mar.
Terremoto.
Motín.
Transporte Marítimo y Terrestre.
Automóviles.
Roturas de Cristales.
Accidentes Personales.
Seguro Anticipado: para fabricación y reconstrucción de edificios.

Desde la fundación de la Compañía, nunca hemos tenido una reclamación judicial.

Edificio propio

AGUIAR Y LAMPARILLA

HABANA

Teléfono M-8226 **Apartado 2509**

לידער...

פון אליעזר אַראָנאָווסקי

גוט יום - טוב איך אַלע!

גוט יום-טוב אייך אַלע! גוט יום-טוב, גוט יאָר!
די לייכטער פון שבת שטעלט אויפן טיש.
צינדט אָן די ליכט, בענטשט אָט די וואָר
פון קדושה און גבורה — קוואָלן צוויי פריש...

די פאָן פון נצחון פלאַטערט אין רוים.
די זון, זי שפּיגלט אין איר זיך און קוועלט.
ס'איז שווער פאַר אונז אַלע זיך פאַרשטעלן קוים —
א פאָלק האַלב-דערקוילעט באַזיגט האָט אַ וועלט.

דער בלום פון די יוגנט איז געפאַלן אין שלאַכט.
יעדער שפּאַן-ערד מיט בלוט אויסגעקויפט.
אויך איצט שטייט ישראל געגורט און ער וואַכט,
און קוקט אויף דער צייט, די שווארצע, וואָס לויפט..

ווער זיי לאָזן אונז שטיין אָן א זייט,
בויען א הויס פאַר דעם דאַכלאָזן פאָלק?
וואָס קומט איצט איבריק פון פאַרוואַרפנסטער וויי,
אָן א פלאַן, אָן א ציל, אָן א לאַד, אָן א טאָלק.

ווי֫ל רו, ווי֫ל שטי֫ל, ווי֫ל הים און ווי֫ל זעט.
ווי֫ל ווייב און ווי֫ל קינד, ווי֫ל אַרבעט און פרייד.
און האַט ניט צו מא֫ל קיין קלייד און קיין גרעט.
נאָר זכרונות פון נעכטן: פון גרוי֫ל און פון טויט...

ישראל! וואַלט וועלט דיר פאַרשטאַנען, געפילט,
וואַלט זי מיט ברכה דיין נאַמען דערמאַנט.
און ניט ווי די חיות אין מדבר געבריל֫ט.
נאָר הילף דיר געבראַכט פון ווייט און פון נאָענט.

דער וועג איז נאָך שווער — דו גייסט שוין אויף איר.
הינטער אייגענער פאַן, מיט אייגענע זין,
וואָס זענען געגרייט צו קעמפן פאַר דיר
ביז נאַכט וועט צעגיין אונטער ליכט פון באַגין...

פאַר דעם איז דער יום-טוב הינט אַזוי גרוים.
אַ יאָר ביזטו אַל֫ט און זעסט אויס ווי פון מער!
באַדאַרפסט וואַלסטו רוען, ווי אַ קינד נאָך אין שיים,
און עס רייסט פון דיין אויג שוין אַ זקנשה טרער...

לאַנד מיינס, ישראל!

לאַנד מיינס, ישראל,
כ׳שטיי פון דער ווייטן,
פאַר טויזנטער מיילן,
אַ קינד אַ פאַרבענקטער,
קוק אויס די אויגן,
דורך וויזיע און חלום,
צו קענען באַטרעטן
דיין הייליקן באָדן,
וואו עס ציען און פלי֫ען
טויזנטער אידן,
וואָס קומען זייער לייב
און לעבן פאַרטרויען.

לאַנד מיינס, ישראל,
חלום, ציי וואר?
ביזטו באמת
אלט שוין אַ יאר?
אט נעכטן געבוירן
אין פייער און בלוט
אין גבורה באַוויזן —
פאַר טויזנטער יאָר!
אין טעג און וואַכן
באַזיגט דעם פיינט,
צעשמעטערט די יאַכן! —
פון גאולה באַשיינט.

לאנד מיינס, ישראל,
הייליקע מיינס!
כ׳וועל נאָך אַ ציגל
מיט אייגענעם שווייס
אין בנין הארץ
אַליין אַרייגבויען.
און היטן דעם גרעזל,
דעם בלימל, דעם בוים,
וואס וועלן דעם מדבר
מיט לעבן באַצירן,
ניט לאָזן קיין טמא
די קדושה באַרירן...

לאַנד מיינס, ישראל,
כ׳האב שוין דעם ים
ניט איינמאל געשניטן
און וועל אים נאָך שניידן —
ביז דיר וועל דערגרייכן
און קניען און קושן,
ווי יהודה הלוי
דיין הייליקע ערד.

און בעטן מחילה
פאר'ן שטיין פון דער ווייטן,
ווען בלוט האָט געזונגען
און האָרץ האָט געטרערט...

לאנד מיינס, ישראל,
מאמע געטרייע!
איך בין דאָך ניט איינער! —
מיר זענען מיליאָנען
קינדער פאָרטריבן,
פאריאגטע, וואס מאנען
די פרייהייט צו קומען
צו דיר זיך צו טוליען,
ניט אלע זיי קענען...
ניט אלע נאָך ווילן...
נאר אלע איין ליבע
צו א מאמען שוין פילן...

לאנד מיינס, ישראל,
אייביקע מיינס!
איך בין אין דרויסן
אבער דו ביזט אין מיר!...
לייכטס דאָך ארויס
פון מיין יעטווידן שיר.
וואס קומט פון מיין הארץ,
ווי א קוואל פון געזאנג
וואס האקט דורך דעם פעלד,
און שניידט דורך דער טיף
צו דער זון, צו דער ליכט —
א דאנק דיר! א דאנק!...

0 0 0

צו מיין שוועסטער אין ישראל

כ׳וויים ניט צו האָסט עס פאַרגעסן,
צי אפשר גאָר קיינמאָל געוואוסט?
וויל דו ביזט אַ קינד נאָך געווען,
אַן עופּלע ביי דער מאַמעס ברוסט.
דער דייטש האָט געצונדן דער שטעטל,
פאַרהילט איר אין פייער און בראַנד,
און די באָבע, די מאמע און קינדער
זענען געלאָפן מיט דיר אויפן האַנט.

וואָכן נאָך וואָכן געלאָפן
פון הינטן דער דייטש האָט געיאָגט,
ווו געוואַכט — ניט געשלאָפן,
ווו געגאַכט — ניט געטאַגט.
די פים, די מידע, געבראָכן,
אין האַרץ דער הונגער געקלעמט.
די זון האָט אַ וויל זיך באַוויזן,
דערזען, — און אַנטלאָפן פאַרשעמט...

דער בוים האָט ביים זייט ניט געגריסט,
דער גראָז איז געלעגן צעטראָטן.
הימל און ערד האָבן געמישט
אין געקנאָל פון כּנאַראַד און פאָליאָטן.
געברענט האָבן שטעט, זוי מיסט,
ווי שטשורעס — די מענטשן געראטן,
און בלוט — ווי וואַסער, וואָס פליסט,
האָט איבער די פעלדער געזאָטן...

און איינמאָל איז געטראָפן אַ נס: —
באַגינען, ווען א׳ר׳ט אַלע געשלאָפן,
די מאַמע איז אויף אַ וויילע ארויס.

אזן אַ באַמבע פון אַן אַוויאַן האָט געטראָפן...
אזן פול איז געוואָרן דאָס הויז
פון מענטשן פאַרוואונדערט מיט שרעק: —
„צי וואוינען ניט הייליקע דאָ?
וואָס קיין טראָפן פון בלוט האָט געפלעקט!“

מער זענען קיין נסים נישטא!
די מאַמע, דער ברודער און שוועסטער,
ווי קיינמאל, ווי קיינמאל געווען
אויף דער וועלט דער פאַרפעסטער.
כ׳וויים ניט צי אש, צי שטויב
טראָגט דער ווינט פון זיי אום. —
כ׳הער זיי נאָך וואַרקען ווי א טויב,
כאָטש עס יאָמערט אַרום...

איצט איז אויף דיר אויסגעפאַלן
דער גורל, ווי אמאל אויף דער מאַמען.
עס זענען די מדבר-שאקאלן
באפאלן מיט קוילן און פלאַמען.
דיין שטילינקע היים, וואָס גערוט
איבער די בערג פון ירושלים,
איר אפגענאסן מיט בלוט.
קיין זכר פון איר, קיין שיריים...

אלץ האָט געפלאַקערט, געברענט
אין דעם געפעכט פון שלאכט.
מיט די קינדער אויף די הענט
אַנטלאָפן אין מיטן דער נאכט
צו געבן זיי שוץ און רו.
זוי א מאַמע, אַ מאמע נאָר קען,
האָט אַייך לויפנדיק וואו,
אונזער מאַמע, די קדושה, דערזען...

און זי האָט געטראָגן דיך איצט
מיט דיינע די קינדערלעך צוויי.
וועָן אַרום האָבן סנאַראַדז געבליצט
אזוי ווי אַמאָל אָט אזוי
בייַ דער באברע אין פּוילן,
איצט — אין הייליקן לאַנד.
זי האָט אייך באַשיצט פון די קוילן,
געטראָגן ווי אַמאָל אויפן האַנט...

אַ מאַנאַט אין ירושלים אויף דער ערד.
קיין וואַסער, קיין ברויט צו זעט.
נאָר באַמבעס, זיי רייסן מען הערט.
מ׳ליגט אין די לעכער ווי קרעטן.
ניט איינמאָל דעם לעבן אין קאָן
פאַר אַ קענדעלע וואַסער פון קוואַל,
צי אויף פייער-צו-מאַכן — אַ שפּאַן.
נישט אייגע האָט פאַרענדיקט פאַטאַל...

דו ביזט לעבן-געבליבן, מיין שוועסטער,
ווי ס׳איז לעבן-געבליבן מיין פאָלק,
ווי ס׳איז לעבן געבליבן מיין לאַנד
אין דעם אויף טויט-און-לעבן פאַרמעסט.
אונזער פיינט, אין צאָל דער גרעסטער,
איז געלאָפן צעשלאָגן אָן טאָלק,
געבויגן, באַגראָבן אין שאַנד
פון אונזער זיג, וואָס נס׳ט...

THE BANK OF NOVA SCOTIA

felicita calurosamente a sus numerosos clientes hebreos en particular y a la Colonia Hebrea de Cuba en general, con motivo del Año Nuevo 5710.

K - LISTO KILOWATT

"SU SIRVIENTE ELECTRICO"

Felicita a la Colonia Hebrea de Cuba con motivo del Año Nuevo Hebreo 5710

באַדייטונג פון די ראש השנה תפילות און שופר

פון **פינקעלמאן**

דער יום טוב ראש השנה, וועלכן מיר פייערן דעם ערשטן טאָג פון תשרי, וועלט אין דער תורה באַצייכנט מיטן נאָמען „יום הזכרון", א טאָג פון באדענקען זיך. א טאָג פון אונטערציען א רעכענונג פון דעם דורכגעלאָזענעם יאָר. דאָס פארגאנגענע יאָר מוז דינען אלס וועג־ווייזער און לערער פארן קומענדן יאָר.

ראש השנה איז ניט נאָר דער אנפאנג פון א ניי יאָר. עס איז אויך די ענדע פון א פארגאנגן יאָר. עס איז א טאָג פון אונטערציען א באלאנס פון אלע אויפטואונגען און דורכפאלן, דערגרייכונגען און נידערלאָגעס. מען דארף זיך אריינטראכטן וואָס עס איז געשען אין דעם פארגאנגענעם יאָר אוּן פארשטיין וואָס עס קען געשען צוויטער, שטודירן די פארגאנגענהייט אוּן פון איר לערנען די צוקונפט. אין דעם באשטייט דער הויפט געדאנק פון ראש השנה.

דער יום טוב ראש השנה אונטערשיידט זיך פון אלע אנדערע ימים טובים, וואָס מיר פייערן. ער איז דער יום טוב, וואָס דערהויבט זיך אלס אינווועראַלער יום טוב. ער פארנעמט צווישן די ימים טובים אן אייגנארטיקן ארט מיט זיין גייסטיקייט אוּן מאָראַלישער ערנסטקייט. ער געהערט ניט צו די ימים טובים, וועלכע ווערן באצייכנט מיטן נאָמען „מועדים לשמחה"; פייער־טעג, וואָס זענען גלייכען געווארן פאר אונטערהאלטונג. די ווערטער „מועדים לשמחה" אוּן „חגים וזמנים לששון", וועלכע זענען א טייל פון די תפילות פון אלע אונזערע יום־טובים פעלן אין די תפילות. די כאראקטעריסטישע תפילות פון „הלל" גייט ניט אריין אין די תפילות פון ראש השנה.

0 0 0

די תפילות אוּן די פיוטים פון ראש השנה פארנעמען אן אייגנארטיקן אָרט. די תפילה „ובכן תן פחדך", שרייבט דער פאָרשער פון אידישע תפילות, פראָפעסאָר עלענבויגען, האָט ניט קיין גלייכן צו זיך. עס איז דער העכסטער זין פון א געבעט. א געבעט צו גאָט, אז ער זאָל אויסניסן זיין מלכות איבער דער גאנצער וועלט אוּן זאָל איבערקערן אלע הערצער אין צו דינען, אז אלע זאָלן מאכן איין בונד צו טאָן גאָטס ווילן פון גאַנצן הארצן.

שוּן די ערשטע אמוראים, רב אוּן רבי יוחנן די גרונדלענער פון תלמיד בבלי אוּן ירושלמי האָבן פארטיפט

דעם זין פון ראש השנה מיט דריי טיפויניקע תפילות אין מוסף, וועלכע זענען אונז באקאנט מיט די נעמען „מלכיות", „זכרונות" און „שופרות".

מלכיות איז א תפילה, וואס איז דורכאוים הימליש. עס האט בכלל ניט צו טאן מיטן מענטשלעכן אינטערעס. אין מלכיות וועלט אויסגעדריקט דער גאנצער פון נעטלעכער מלכות'היקיט אויף דער וועלט, וואס דארף באטאנט ווערן אין ראש השנה ווען די וועלט איז געשאפן געווארן.

זכרונות דאקענן איז שוין א תפילה וואס האט צו טאן מיטן מענטש. אין זכרונות קומט דער פולער אויסדרוק צו גאט פאר זיין גערענקען די מעשים פון די מענטשן. שופרות סימבאליזירט די אידישע פארנאנגענהייט פון מחן תורה און די צוקונפט פון „ימי המשיח".

שפעטער זענען צוגעקומען די תפילות און פיוטים פון די גאונים. אין נאך שפעטער פון די ספרדים און אשכנזים. אויך די הארצרייסנדע תפילה „ונתנה תוקף" פון אמנון, וועלכער רירט דאס הארץ פון יעדן איינעם. אן ערך פון פופצן הונדערט דיכטער האבן אין משך פון די פאר־שיידענע צייטן פארפאסט די פיוטים. די מייסטע פון די משוררים האבן געשטאמט פון די ספרדישע קהילות.

די פיוטים, וועלכע שטאמען פון ספרדישע אידן, זענען פאעטיש פיל שענער, און דאך מאכן זיי ניט אזא איינדרוק — אויסער רבי יהודה הלוי'ס — ווי די פיוטים פון די אשכנזים. וויל ווען די ספרדישע פיוטים זענען נעשאפן נעווארן איז די צייט געווען אנדערש. די אידן האבן דאן נעלעבט אין די בעסטע באדינגונגען, אין א גאלדענער תקופה. אבער די אשכנזישע פיוטים שטאמען פון א צייט וועו די אידן האבן אויסגעטרונ־קען דעם ביטערן בעכער פון גלות. דערפאר רעדן די פיוטים פון די אש־כנזים מער צו אונזער הארץ. עס גיט אונז האפענונג אויף איבערצוקו־מען די שווערע גלות נאכט אין צוריק־קומען צו אונזער לאנד, אן עפאכע וועלכע מיר האבן שוין ברוך השם דערלעבט.

צו יעדער פון אט די פיוטים זענען אין משך פון דער צייט געשאפן גע־ווארן ספעציעלע מעלאדיעס, וואס זע־נען געזונגען געווארן פון דעם חזן און משוררים אין ווארן עד היום געזונגען. יעדעס געדיכט איז געשאפן געווארן אין דעם סטיל און אין דער שפראך פון זיין צייט. דערויבער האבן מיר אין די פיוטים אזוי פיל פארשיידענע שפראך און לידער פארמען.

0 0 0

אויך אונטערשיידט זיך דער יום טוב ראש השנה מיטן שופר בלאזן, ויאס ביי אלע אנדערע ימים טובים האט מען זיך באנוצט מיט מוזיקא־לישע אינסטרומענטן. אין פאר ראש השנה איז אנגעזאגט געווארן „תקעו בחודש שופר". דער שופר פארנעמט אז אויסערגעווייגלעכן אייננארטיקן ארט אין דעם יום־טוב ראש השנה.

עס ווערט אין מדרש געבראכט: „ווען גאט זיצט אין דעם טאג פון ראש השנה אויפן שטול פון „דין" און ווען די אידן נעמען די שופרות און בלאזן, שטייט דער רבונו של עולם אויף פון שטול פון „דין" און זעצט זיך אויפן שטול פון „רחמים".

ווילט זיך אייגנטלעך פּרעגן אין וואָס באשטייט דער מיסטישער כּוח פּון דעם שופר צו קענען מרעיש עולם זיין און אויפטרייסלען אלע הימלען אזש ביז'ן כסא הכבוד? דוכט זיך אלם מוזיקאלישער אינסטרומענט פּאר־נעמט ניט דער שופר אזא הויכע פּא־זיציע. אורטיילנדיק לויט א מוזיקא־לישן פּארנעם, קען מען, דוכט זיך ניט קריגן פּיל אינספּיראציע פּון די טענער פּון שופר, איינשליסנדיק אפי־לו זיין גאנצן רעפּערטואר, די „תקי־עה", „שברים", און „תרועה". טאָ מיט וואָס ערקלערט זיך דאָס?

דער רמב"ם גיט אונז דעם שליסל. ער גיט דעם טאָן פּאר תשובה מיט'ן רוף: „עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם" (ערוועקט זיך איר שלאָפּעדיקע פּון אייער שלאָף, אין איר, דרעמלדיקע, ערוואכט זיך פּון אייער דרעמלען). פּון אָט דעם שטאַנד־פּונקט איז דער שופר אָנגעמאַסטן פּאר די טעג פּון ראש השנה, די טעג פּון תשובה. דער שופר איז דער וועקער. ער וועקט מיט זיינע קולות די שלאָפנדיקע מענטשן צו וואכזאל־קייט און קוים וועלן זיי ווערן וואך, ווילן זיי ייון ערנהאפטיק ערפילן זייערע הייליקע אויפגאבע צו גאָט.

האנדלט זיך אָבער וועגן וועקן שלאָפנדיקע, וויסן מיר, אז ניט יעדן איינעם'ס שלאָף איז גלייך. פּאראן מענטשן מיט א גרינגן שלאָף, אזא מענטש וועט מען ווילאים אויפוועקן, איז נאטירלעך נעוונג א לייכטן קלאפ אין טיר פּון זיין שלאָף צימער און ער וועט זיך גלייך אויפכאפּן. פּאראָן ווי־דער א קלאם מענטשן מיט א האר־טערן שלאָף. פּאר זיי איז ניט נעוונג א לייכטער קלאפ אין טיר. פּאר זיי מוז מען שוין אָנווענדן אן אַנדער מיטל. זיי מוז מען שוין א צי טאָן פּארן שלאָף ראָק, כדי זיי אויפ־צוואוועקן. און פּאראן א קלאם מענטשן מיט גאָר א הארטן שלאָף. פּאר זיי זע־נען שוין די ערשטע צוויי מיטלען אויך ניט נעוונג. זיי מוז מען שוין שמורקען און טרייסלען דעם קערפּער ביז מען וועט זיי וואכעדיק מאכן.

אָט די מיסטעריעזע קראפט פּאר־מאָגט דער שופר. בעת מען דארף די דאָזיקע דריי קלאסן שלעפער אויפ־וועקן מיט דרייערלייי וועק־מיטלען, האָט דער שופר טאָקע די דרייערלייי סארטן קולות „תקיעה" „שברים" און „תרועה" אויפצוואוועקן די דריי קלאסן אירן וואס מיר דערמאָנען אין אונזער מחנה.

די „תקיעה" מיט איר קול פּשוט איז דער ציכן פּאר די אידן, וואס האבן, אווי צו זאָגן, א גרינגן שלאָף. איז מיט איין רוף, מיט א „תקיעה" ערוואכן זיי גלייך. די „שברים" וועק־כע איז שוין צוואמענגעשטעלט פון גאנצע דריי קולות, איז שוין דער סימאַלישער צייכן פּאר די וועמענס שלאָף איז שוין א הארטערער. פּאר זיי מוז מען שוין אנווענדן מערערע קולות, אין פּאר די גאָר הארטע שלאָפנדיקע, פּאר זיי איז שוין די „שברים" אויך ניט נעוונג. זיי אויפ־צוואוועקן דארף מען שרייען העכער מיט מערערע קולות. פּאר זיי דארף שוין אָנגעוווענדעט ווערן די „תרועה".

0 0 0

זייער אן אינטערעסאנטער געדאנק וועגן די תקיעות ווערט אָנגעגרייט אין דער גמרא ראש השנה. עס ווערט

דאָרט געפרעגט: מפני מה תוקעין ומודיעין חשהן יושבים ומפני מה תוקעין ומודיעין כשהן עומדים. (פאר וואָס דארף מען בלאָזן שופן זיצנדיק און בלאָזן שטייענדיק?) ענטפערט די גמרא, כדי צו צוטומלען דעם שטן. וועו ער הערט דעם ערשטן מאל בלאָזן, דערשרעקט ער זיך ניט צו שטארק. וועו אבער ער דערהערט דאָס צווייטע מאל די תקיעות פון חזרת הש"ץ, דאן דערשרעקט ער זיך און אנטלויפט.

פרעגט זיך אייגנטלעך בארוואס דערשרעקט זיך דער שטן גראד ביי די תקיעות פון שמונה עשרי מער ווי ביי די תקיעות נאָך'ן לייענען? דוכט זיך, אז ביי די ערשטע האָט דער שטן געדארפט זיך מער דערשרעקן ווי ביי די צווייטע? ביי די ערשטע איז דאָך פיל מער קולות, און מיט מער פוראָר, מיט א גרעסערן עולם. און דאך בלייבט ער גלייכגילטיק?

דער תירוץ איז אז די ערשטע תקיעות זענען מן התורה שבכתב און די צווייטע זענען מדרבנן, פון תורה שבעל פה. איז וועו דער שטן הערט די ערשטע תקיעות, מיינט ער, אז דאָס זענען אידן וואָס האלטן נאָר פון תורה שבכתב. די תורה האָט געהייסן בלאָזן שופר, בלאָזן זי. פאר אָט די אידן ישרעקט זיך דער שטן ניט אזוי שטארק. מיט זיי קען ער דורכקומען. אבער וועו ער דערהערט די צווייטע תקיעות, אידן, וואָס האלטן שוין פון תורה שבעל פה אויך, אָט פאר די אידן האָט ער שוין מורא און אנטלויפט וואו פעפער וואקסט.

אויך האָט דער שופר נאָך א ספעציעלע באדייטונג. דער שופר לערנט אונז צו זיין פארייניקט צווישן זיך, „אחדות". דער ישריפטשטעלער זעלביג ברענגט אין זיין ספר פון „אייביקן קוואל" אן אויסצוג פון דעם ספר „דרשות אל עמי" פון הרב עמיאל, געוועזענער רב הכולל פון תל אביב די פאלגנדע וועדטער: וואָס איז די אורזאך וואָס דער בעל תוקע, דער שופר בלאָזער מאכט די ברכה „לשמוע קול שופר?" ער האָט דאָך,אייגנטלעך געדארפט מאכן א ברכה „לתקוע שופר". נאָר בלאָזערס, וואָס ווילן לאָזן הערן זייערע שטימען, האָבן מיר ב"ה געניג. וועו פון אונז ווייל עס ניט זיין א ראש המדברים א כאָן געבער אין אידישע ענינים? וואָס אונז פעלט איז, צוהערער, נאכפאלגער, וואָס זאלן זיין פארייניקט מיט איין דעה. דער שופר אליין האָט קיין שטימע ניט, ער לאָזט פון זיך הערן בלויז דאס קול וואָס מען בלאָזט אין אים אריין. אויב דער בעל תוקע, דער פירער, פארשטייט זיין אויפגאבע, בלאָזט ער „תקיעות" וואָס רופן ארויס אחדות. האָט ער אבער פערזעלעבט פניות, אייגענע אמביציעס. דאן קומט ארויס פון זיין בלאָזן „שברים" צעבראכענע שטימען, און דאָס פירט שוין במילא צו „תרועות" קלאָגן, חלילה.

0 0 0

לאמיר אויפנעמען דאָס ניי יאר תש"י, מיט דער האָפענונג, אז אונזערע תפילות וועלן מקוים ווערן, און עס וועט זיין דער „ותמלך" בריך בהר ציון משכן כבודנו" און עס וועט זיין „שמחה לארצנו וששון לעירנו" און דער „וכל הרשעה כעשן תכלה ותעביר ממשלת זדון מן הארץ". לאמיר האָפן, אז דער נייער יאר וועט ברענגען די אמתיע גאולה פאר אונזער פאָלק און דעם אמתין שלום צו אונזער הייליק לאנד.

CERVEZA

CRISTAL

LA MAS SABROSA

טוט קיינמאל ניט אזוי!

דורך קלאפן דעם „גאנטשא" ווערט פאראורזאכט די שלעכטע פונקציאנירונג פון אייער טעלעפאנישן אפפאראט.

EM-Zo
7-49

Cuban Telephone Company

Cortesía de

TROPICANA

NIGHT CLUB

די ארץ ישראל־דיקע העבריאישע לימעראַטור

פון ג. חנוך

שוין זייט אַ לענגערער צייט קומט פאַר אַ פולקאַמע ענדערונג פון דער טעמאַטיק אין דער העבריאישער לי־טעראַטור — אין דער פאָעזיע, דער־צײלונג און אין דער דראַמע. דעם אָרט פון דעם אידישן שטעטל אין גלות און פון די יוגנט־זכרונות פון כאַטנם הויז פאַרנעמט דאָס לעבן פון ארץ ישראל מיט זיין נייער דינאַמיק. אָנשמאַט דער ראַמאַנטישער לירי־קין דער ליד וועגן יחיד אין דער שילדערונג פון דעם באַדנלאָזן אינ־טעליגענט אין גלות — די עפּישע דיכטונגוועגן דעם ישוב־מענטש און וועגן די אַקטועלע פּאַסירונגען, זיין טאָג־טעגלעך לעבן, וואָס גייט פאַרי־בער אין צער און אין „געשעענישן", אָדער אין גבורה און גרויסע אויפ־טוען. די אומוואַנדלונג איז נישט קיין לייכטע און נישט שטענדיק צום גוטן. דער שאַפנדיקער שריפטשטעלער דאַרף האָבן, ווי באַקאַנט, צענדליקער יאָרן, כדי זיין נשמה זאָל פאַרדייען די איבערלעבענישן פון זיין קינדהייט, און כדי צו ברענגען צום אויסדרוק די איינפלוסן פון דער קינדהייט־לאַנדשאַפט. עם איז נישט קיין וואונ־דער, וואָס די שאַפונגס־וואַרצלען פון דעם גרעסטן טייל פון אונזערע באַ־דיטנדיקע שריפטשטעלער, אויך פון די, וואָס האָבן שוין געלעבט פיל יאָרן אין לאַנד, זענען געווען אין דעם לעבן פון גלות. דאָס באַציט זיך נישט נאָר אויפן אינהאַלט, נאָר אויך אויף דער שפּראַכלעכער און לימעראַרישער פאָרם — דעם סטיל, דעם טעמפּא אין דעם וועלטער־צוזאַמענשטעל — זיי טראָגן אַ פאַרשיידענעם כאַראַק־טער ביי די גלות־שריפטשטעלער און ביי די יונגע ארץ ישראלדיקע שריפט־שטעלער. ווייל עם עקזיסטירט אַ גרונט־געזעץ אין דער קונסט און אין דער ליטעראַטור — די איינהייטלעכ־קייט פון פאָרם און אינהאַלט, אין דאַרט וואו עס עקזיסטירט נישט אַזא איינהייטלעכקייט, קען מען בכלל נישט רעדן וועגן אַ קינסטלעריישער שאַפונג.

אין דער העבריאישער פּאָעזיע איז צוגעקומען נאָך אַ וויכטיקער פאַקטאָר — דער דיאַלעקט און דער ריטם, וועלכע האָבן זיך פולקאָם געענדערט אין דער ארץ ישראלדיקער אומגאַנג שפּראַך. די גרעסטע דיכטער פון דעם רענעסאַנס - דור: ביאַליק, טשערני־כאָווסקי, שניאור — האָבן געשריבן

זייערע לידער צוגעפאסט צו דעם אשכנזישן דיאלעקט, וואס איז געווען פארשפרייט אין די גלות־לענדער, אין נאר א טייל פון זייערע לידער, באזונדערס ביי ביאליק און טשערניכאווסקי, איז אין זייערע לעצטע יארן אנגעשריבן געווארן לויט דעם ספרדישן דיאלעקט, אויף וועלכן מ'רעדט אין ארץ ישראל (דער ספרדישער דיאלעקט באטאנט על פי רוב די לעצטע זילבע פון די ווערטער, דער אשכנזישער — די זילבע פאר דער לעצטער, און דורך דעם ענדערט זיך די גאנצע מוזיקאליש סטרוקטור פון דער פאעזיע). נאך זיי האט די מערהייט פון די דיכטער פון אונזער דור נאר אין ארץ ישראל אנגעהויבן צו שאפן אין דעם ריטם, וואס איז צוגעפאסט צום דאזיקן דיאלעקט, און צוליב דעם האט דער יונגער דור פון ישוב נישט געקענט ענינסן פון דעם מיוזיקאלישן עלעמענט אין דער קלאסישער נאציאנאלער פאעזיע. די דיכטער שמעוני, פיכמאן, בראש קרני — זענען איבערגעגאנגען צום נייעם ריטם אינמיטן פון זייער שעפעריישער טעטיקייט, און דער גרעסטער טייל פון די לידער, וואס זיי האבן געשריבן אין ארץ ישראל, איז צוגעפאסט צום נייעם דיאלעקט; דאקעגן שלאנסקי, אלטערמאן, לאה גאלדבערג און נאך זיי כמעט אלע יונגע דיכטער, וואס זענען געבארן געווארן אין לאנד און דערצויגן געווארן אויף דער יונגער ליטעראטור, האבן אנגעהויבן צו זינגען מיטן ריטם פון דער ארץ ישראלדיקער שפראך, פונקט ווי זיי האבן גיצונגען ווען דער לאנדשאפט, קלימאט־ענדערונגען, נאטור־סעזאנען און געשעענישן אינם לעבן פון אט דעם לאנד.

— 2 —

מיר וועלן זיך אפשטעלן דער עיקר אויף דער פראזע.

די גרויסע פראזאאישע שריפטשטעלער, וואס האבן געלייגט דעם יסוד פאר דער ארץ ישראלדיקער דערציילונג, קען מען אין הינזיכט פון טעמאטיק צעטיילן אויף דריי קאטעגאריעס, וועלכע שטעלן מיט זיך פאר דריי שיכטן אין אונזער נייער ליטעראטור: צו דער ערשטער שיכט געהערן די שריפטשטעלער פון אונזער דור, וואס לעבן שוין זייט צענדליקער יארן אין לאנד, און דורך זייער שאפונג גופא זענען זיי געקומען צו דער מעטאמארפאזע; און זענען ארבער פון שילדערן דאס שטעטל איז גאליציע אין פוילן, פון דער לאנדשאפט אין פאלעסטינא און אוקראינע, פון די ברייטע געביטן רוסלאנדס — צו א שאפונגס־יניקה פון ארץ ישראל: פון דעם לעבן פון ישוב, פון זיינע פארשיידענע לאנדסמאנשאפטן אין ירושלים און אין תל־אביב און פון דער לעבנספארם אין דארף און אין קבוץ.

אין דער שפיץ פון זיי זענען געשטאנען עגנון און האזאז, שאפמאן און בראש. (נאכדעם ווי אזא מין מעטאמארפאזע איז פארגעקומען אויך ביי דעם פארשטארבענעם ברענער, וועלכער האט באוויזן צו שאפן נאך עפעס וועגן דער נייער ארץ ישראלדיקער אנהויבס־תקופה. אין זיינע דערציילונגען „מכאן ומכאן" און „בין מים למים" — אבער נאך נישט וועגן דעם נייעם לעבן ממש.

לויטן עלטער און דער תקופה געהערט צו זיי אויך בורלא, וועלכער האט געלייגט דעם יסוד פאר ארץ

ישראלדיקן ראמאן און פאר דער שילדערונג פון די מזרח־אידן אין אלגעמיין, ד. ה. דער שילדערונג פון אידישן גלות אין די שכנותדיקע ארבישע לענדער.

נאך זיי קומט די מיטעלע ישיכט פון אינגע־ע שריפטשטעלער, וועלכע האבן גלייך אנגעהויבן מיט דער ארץ ישראלדיקער דערציילונג און דראמע, אבער זייער סטיל און שאפונג זענען נאך פארווארצלט אין דער טראדיציאנעלער גלות־קולטור און אין דער שפראך פון די גרינדער פון דער נייער העבריאישער ליטעראטור. פון דער דאזיקער קאטעגאריע וועלן מיר אנזויזן אויף צווויי פארשיידענע טיפן: ש. שלום און יצחק שיינבערג. דער ערשטער אן אימפולסיוער, פלאמענדיקער, און דער צווייטער — א גלאענער דערציילער, מער סטיליזירט און מאדערן, אבער זיי ביידע שטעלן כיט זיך פאר אין א געוויסער מאס א פארבינדונג מיט דער דריטער שיכט: דער גרופע פון יונגע שריפטשטעלער, געבארענע אין לאנד, דערציען אין פרייהייטס־קאמף פון ישוב, וואס די ארץ ישראלדיקער דערציי־ר איז זייער „נאטור", וויל די לאנדשאפט און די וואלעלן פון זייער שאפונג זענען אין לאנד און אין דער קענווארט: יגאל מאסנזאן, משה שמיר, מ. טביב, ס. יזהר, נתן שחם א. א.

די אלע דריי שיכטן האבן אין גע־מיינזאמן כאראקטעריסטישן שטריך: וואס מער זיי דערנענטערן זיך צו דער ארץ ישראלדיקער טעמאטיק, אלץ מער גייט דער דראמאטישער עלעמענט האנט אין האנט מיט דעם שפראכלעכן: ד. ה. די דערציילונג, וואס מיר רופן זי „ארץ ישראלדיקע", ווערט געשריבן אין א שפראך, וואס איז נענטער צו דער אומגאנגס־שפראך, צו דער ווירקלעכקייט, מער פארבונדן מיטן לעבן פון לאנד לויט אלע אירע סמנים און ספעצ־פישע אויסדרוקן (אויך אין דעם איז פארען א פאזיטיווע און נעגאטיווע זייט; די דאזיקע שפראך איז נישט שטענדיק זייער רייך); די דאזיקע דערציילונג באטאנט אלץ מער און מער די דראמאטישע האנדלונג, דעם וועזן פון דעם געשעעניש און דעם פלאנטער פון די צופאלן אלס ערשטע גרונט־לאגע פון אונזער פראזע, און באגונגט זיך נישט בלויז מיט „שילדערונג" און פסיכאלאגיע.

עס איז נישט קיין צופאל, וואס אייניקע פון די בולטסטע פון דער גרופע פון די יונגע שריפטשטעלער — מאסנזאן, שמיר, בר־יוסף — זענען איצט זייער פאפולער געוואָרן דורך זייערע נייע שוישפילן פון לעבן פון לאנד („בערבות הנגב" — פון מאסנזאן, וואס ווערט געשפילט אין „הכימה"; „הוא הלך בשדות" — א דראמאטיזירונג פון א ראמאן פון שמיר — אין קאמער־טעאטער, אין „שומרי החומות" פון בר־יוסף — אין „אהל").

— 3 —

מיר ברענגען דא אייניקע פרט פ איבער עטלעכע קלאסישע ווערק פון שריפטשטעלער פון אלע דריי דער־מאנטע קאטעגאריעס, וואס זענען פארעפנטלעכט געוואָרן אין די לעצ־טע יארן.

דער ראמאן „תמול שלשום" (נעכטן אייער־נעכטן) פון ש. י. עגנון שטעלט מיט זיך פאר די העכסטע קינסטלע־רישע דערגרייכונג פון ארץ ישראל־דיקן ראמאן. ער שילדערט די מענטשן פון דער צווייטער עליה אין יפו, אין ירושלים און אין די קאלאניעס אויפן הינטערגרונט פון דעם טער־קישן רעזשים פאר דער ערשטער־וועלט מלחמה. עגנון אליין געהערט צו דער גרופע שריפטשטעלער, וואס זענען געקומען מיט דער צווייטער עליה און האבן זיך אקטיוו באטיי־ליקט אין דעם ערשטן הלוצישן ווערק פון דעם ארץ ישראל־דיקן ארבעטער — צוואמען מיט א. ז. ראבינאוויטש, י. ח. ברענער, ר' בנימין, יוסף ארא־נאוויטש, דבורה בארון, ש. בן־ציון א. א. די שפראך פון עגנון איז א פארפולקאמטע סינטעזע פון דעם טראדיציאנעלן סטיל, וואס איז בא־איינפלוסט פון תלמוד, מדרש און פאלקס לעגענדעם פון אלע דורות, מיט דעם נייעם העבריאישן סטיל פון א מאדערנעם קינסטלער. אזוי איז אויך דער אינהאלט פון זיין ווערק: א ציוואמענגיסונג פון אלטן אין ניי. די ספעציפישע אייגנשאפטן פון אידישן פאלק, און קודם כל די לעב־צונג פון אלע דורות צו ציון און צו גאולה — דאס זענען די הויפט טע־מעס פון זיין שאפונג. נאך מיט כמעט 40 יאר צוריק, ווען עגנון האט אנגע־הויבן מיטצוארבעטן אין דער וואכנ־שריפט „הפועל הצעיר", האט ער שוין פארעפנטלעכט לעגענדארע פאלקס דערציילונגען פון לעבן אין גלות („והיה העקוב למישור" — דאס קרומע ווערט גלייך) אוז דער־ציילונגען פון דעם נייעם לעבן אין א"י. „גבעות החול" (אמר בערגלעך) — איז אייגע פון זיינע ערשטע דערציילונגען פון ארץ ישראל'דיקן לעבן.

די מעטאמארפאזע, וואס איז פאר־געקומען אין דער שאפונג פון חיים האזאז, פאר דער צייט, וואס ער ג־פינט זיך אין לאנד, איז די שטארק־סטע און בולטסטע: ער אזי געווען אזוי ענג פארבונדן מיט דעם אידישן גלות און מיט דער שילדערונג פון די גלות טיפן, ספעציעל פון דער דער צייט פון דער רוסישער רעוואלו־ציע, אז עס איז שווער געווען זיך פארצושטעלן, אז ער וועט זיך קענען אמאל מיט זיי צעשיידן ער האט אפי־לו געשאפן א באזונדערע שפראך, א מין „העבריאישן זשארגאן", און עס האט זיך געדוכט, אז די דאזיקע שפראך פאסט נאר פאר זיינע העלדן און פאר די ספעציעלע טעמעס, מיט וועלכע ער האט זיך באשעפטיקט אין זיינע באריימטע דערציילונגען: „שמי־אל פראנקפארטער", „פרקי המפכה" (כאפיטלען פון דער רעוואלויציע) און „בישובי של יער" (אין א וואלד ישוב). אבער האזאז האט דאן געפונען א נייע כאראקטעריסטישע פארם: ער האט זיך געיוועדעט צו דעם לעבן פון די תימנישע אידן אין א"י און זיין שפראך איז ווידער געווארן א מין „דיאלעקט" פון העבריאיש־תימניש־אראביש, וועלכער איז געווען ספעציעל צוגעפאסט פאר זיינע נייע העלדן. די דאזיקע ביכער האט ער פארעפנטלעכט אונטער א נייעם פסעודאנים „אוזלי", און די לעזער זענען געווען זיכער, אז דאס איז א הונדערט פראצענטיקער תימנישער שריפטשטעלער. ער האט פארעפנט־לעכט דריי ראמאנען פון לעבן פון די תימנישע אידן: „ריחים שבורים"

(צעבראכענע מילשטיינער), „חיושבת בגנים" און „יעיש". אין דעם צווייטן ראמאן איז דער עיקר בולט די ראמאנטישע, סימפאטיע און ליבטיקע געשטאלט פון דעם „צדיק אינמיטן פון דער פאלקס מאסע", א מין תימניישער „למד וואוניק" — מרי סער — וועלכער קוקט אויס יערן טאג משיח'ן, און איז זיכער, אז ער וועט קומען. אלס קאנטראסט צו אים דערשיינט אין ראמאן אגעשטאלט פון צווייטן דור, דער זון פון מרי סעיר, וועלכער הייסט בנציון (דער מחבר האט אויסגעקליבן דעם נאמען, זעט אויס, מיט א סארקאסטישער כוונה), א גראבער טיפ, פול פון אומגעציימטער לעבנס תאוה. זיי ביידע זענען רעאלע טיפן, וואס דער אויטאר דערציבט זיי צו סימבאלן פון צוויי עיליים דורות פון אן עדה, וועלכע איז „ראסייער" פון אלע אנדערע ערות אין דעם „קבוץ גלויות" אין ארץ ישראל.

עס איז כאראקטעריסטיש, אז אין דער צייט, וועלן אין דער אלגעמיינער ליטעראטור, למשל, אין דער אמעריקאנישער, חזרט זיך איבער אין אייניקע ראמאנען און דראמעס (סינקלער לואיס, מיללער א. א.) דער מאטיוו פון באשולדיקן דעם עלטערן דור און דערהויבן דעם יונגן דור אלס מארא־לישערן און געווינס וואכזאמערן, זענען מיר אין דער ארץ ישראל'דיקער ליטעראטור, אפילו ביי די יונגע שריפטשטעלער, די אידעאליזירונג פון דעם דור פון די עלטערן.

דערווייל זעען מיר נאך ניט, לויט דעם, ווי זיי ווערן אפגעשפיגלט אין דער נייער ליטעראטור, קיין יונגע העלדן, וועלכע זאלן זיין פולקאם אין גייסט און אין געשטאלט (אויסער אין אייניקע פארעפנטלעכטע טאג ביכער פון יונגטלעבע און סאלדאטן, וואס זענען געפאלן אין פרייהייטס קאמף: וועגן זיי שפעטער).

הגם נאך דעם יאר פון די גרויסע געשעענישן איז ביים גאנצן ישוב פארגעקומען א גרויסע ענדערונג אין זיין באציאונג צו דער יוגנט, וואס איז געבאלן געווארן אין לאנד — דער העלדישער קאמף און דער זיג, וואס דער יונגער דור האט אין זיי דעם גרעסטן חלק — און עס עקזיסטירט איצט א פאזיטיווע אפשאצונג, געמישט מיט א געפיל פון דאנקבארקייט, אין דער פרעסע און אפילו אין דעם אקטועלן געריכט, האט אבער די דאזיקע ענדערונג נאך ניט געפונען קיין אויסדרוק אין דער דערציילונג און אין דער דראמע, אויסער אין באשיידענע רמזים.

— 4 —

ווי מיר האבן שוין אנגעווייזן, פארנעמט יהודה בורלא א באזונדערן ארט צווישן די ארץ ישראלדיקע דערציילער. הגם א שריפטשטעלער פון עלטערן דור, מוז ער אין הינזיכט פון טעמאטיק באטראכט ווערן אלס „דער ערשטער פון די יונגע", ניט נאר ווייל ער איז געבאלן געווארן אין לאנד גופא, — ער געהערט צו א ספרדישער ירושלימער משפחה, — נאר אויך צוליב דעם, וואס ער האט בכלל ניט געקענט דעם גלות ד. ה. יענעם גלות, מיט וועלכן עס באשעפטיקט זיך דער עירקרדיקער טייל פון דער נייער העברייאישער ליטעראטור. דאקעגן קענט

ער גוט דעם אראבישן גלות — ער האָט פארבראכט א לאנגע צייט אלס לערער אין דמשק — און נעבן זיינע ארץ ישראל'דיקע דערציילונגען געפינען מיר שילדערונגען פון אָט דעם מזרח'דיקן גלות, וועלכער שטעלט מיט זיך פאָר א נייעם געביט אין אונזער ליטעראטור. איינע פון זיינע ערשטע דערציילונגען איז געווען „לונה", וועגן א אידישער טענצערקע אין אן אראבישן קאפע אין דמשק. זיין ערשטע דערציילונג פון בעדואינער לעבן „בלי כוכב" (אן שטערן) איז זיינער צייט פארעפנטלעכט געוואָרן נאָך דורך ברענערן.

די בעסטע ראָמאנען פון בורלא זענען: „אשתו השנואה" (די פרוי, וואָס ער האָט פיינט); „נפתולי אדם" (ראנגלעניש) און „עלילות עקיבא" (די העלדנטאָטן פון עקיבא). זיין לעצטע שאפונג „כיסופים" (לעכצונגען) איז א טרילאגיע פון דעם לעבן פון רב אלקלעי, פון די ציון אָנזאָגער צווישן דעם מזרח'דיקן אידנטום (יוגאָסלאָוויע) אין פאָריקן יאָרהונדערט. אין די דאָזיקע ראָמאנען ווערט בריַיט געשילדערט דאָס לעבן פון די אראבישע הערשער אין דער צייט פון דער נאָפּאָלעאָנישער מלחמה און נאָפּאָלעאָנס צוריקציג ביי דער עכו'ער פעסטונג. ווי אויך דער אָנטייל פון די אידן אין דעם מיליטעריישן און פּאָליטישן לעבן פון דעם אראבישן מזרח אין יענער תקופה. באזונדערס בולט ווערט דערביי דערהויבן אלם א היסטאָרישע וואונדער געשטאַלט די פערזענלעכקייט פון דעם „ערשטן ספרדישן ציניסט" — דעם רב אלקלעי (וועלכער האָט, ווי באקאַנט, באאיינפלוסט אויף הערצל'ס זיידן, און עפעס פון דער דאָזיקער השפּעה האָט אויסגעשטראלט אויך אויפן איניקל).

בורלא געהערט אויך צו די יעניקע, וועלכע האָבן איינגעפירט אלס גרונט עלעמענט פון זייערע דערציילונגען די אוואנטורע, די דראמאטישע האנדלונג; זיין שפּראך איז נאָענטער צו דער לעבעדיקער אומגאנגס שפּראך, און הגם זיין סטיל איז איינפאכער, האָט אָבער דערביי די שפּראך אן אייגנארטיקן קאלאריט און וואָרעמקייט, און דער עיקר — א מזרח'דיקן ניואנס, וואָס אויך דאָס איז א נייעם אין אונזער ליטעראטור.

בורלאָס ראָמאן „עלילות עקיבא" איז די עפּאָפּייע פון א אינגל פון א אידיש טערקישער משפּחה, וועלכער איז אויפגעוואָקסן אין די אנאטאלישע בערג און איז שפּעטער אריבער קיין ירושלים. זיין פּאָטער איז געווען אן אָרעמער בלעכער, וואָס האָט געוואָנדערט פון שטעטל צו שטעטל. דער אינגל טרוימט פון אוואנטוערס, אָבער ער איז ערלעך, אין זיין ווילן און געפיל זענען שטאַרק. אין דער אראבישער סביבה באָציט מען זיך צו אים גלייכצייטיק מיט שרעק און מיט כבוד צולייב זיין פיזישער קראפט און צולייב זיינע גייסטיקע מעלות.

אין קאפיטל אין ראָמאן הייסט: „ליבע, ארבעט און גבורה". און דאָס זענען בעצם די שטוים קרעפטן פאר די אוואנטורעס פון דעם יונגן בלעכער עקיבא קארדאבירא, דעם העלד פון דעם ראָמאן, וועלכער איז, ענלעך ווי שניאורס העלד, נח פאנדרע דער שקלאווער קצב, וואָס ווערט שפּעטער איינער פון די זעלבסט שוץ פירער אין

גלות, געווארן א נאציאנאלער העלד אין די שמאלע געסלעך פון דער ירושלימער אלט שטאט.

— 5 —

פון א פולקאם אנדערער ליטעראריש קאטעגאריע און פון אן אייגנארטיקן כאראקטער זענען די סקיצן, „רשימות", פון ארץ ישראל'דיקן לעבן פון דעם שריפטשטעלער גרשון שאפמאן. ער גהערט אויך צום עלטערן דור, דעם דור פון יוסף חיים ברענער און אורי ניסן גנעסין, אבער גלייכצייטיק איז ער זייער נאענט צו די „יונגע", הגם אין א גאנץ אנדערער הינזיכט. אין דעם פריערדיקן דור איז ער געווען דער אינדיווידואליסטיש־סטער קינסטלער אין אונזער פראזע ליטעראטור. ניט די דערציילונג אלם אזעלכע איז דער הויפט ראמען פון זיין שאפונג, הגם ער האט שוין מיט 30־40 יאר צוריק פארעפנטלעכט א גאנצע רייע פון גרעסערע און קלענערע דערציילונגען (צוויישן זיי פון לעבן פון אידישן סאלדאט אין רובישן מיליטער, און איבערהויפט אויף דער טעמע, ווי אזוי פילט זיך א איד צוויישן גוייִם; אויך ניט די מענטשלעכע געזעלשאפט, אדער דערשיינונגען פון לאקאלן לעבנס שטייגער האבן אים באשעפטיקט; דער שארפער קאנצענטרירטער איינדרוק, די סקיצע, וואס איז געטאקט און געשליפן אין איר אייגנארטיקער שפראך און סטיל — דאס איז דער ראמאן פון זיין שאפונג; און זיין טעמע — דאס איז ער אליין, זיינע קינסטלעריש סימבאלישע איינדרוקן. יעדע שילדערונג זיינע איז א געשלאסן אימפרעסיאניסטיש בילד; א בליק, וואס דרינגט אריין טיף אין דער נשמה פון יהיד, אין זיין אייגענער נשמה.

שאפמאן אליין אלס דער „סיבעקט" פון זיינע אייגדרוקן, האט זיך אויך ניט געענדערט, נאר זיין אריבערפארן קיין ארץ ישראל מיט בערך 15 יאר צוריק. און עס איז ניטא. קיין גרונטוועלטבער אונטערשייד צווישן דעם כאראקטער פון זיינע שילדערונגען פון ווינער לעבן און פון די עסטרייכישע שטעטלעך אין דער יונגער סביבה, וועגן וועלכע ער האט גשריבן פריער, און די דערציילונגען פון תל אביב אין דער צייט פון דער מלחמה און די אומרועגן, אדער פון די קיבוצים אין עמק א. ד. גל., וואס זענען די טעמע פון זיין נייעם בוך „בטרם ארגעה" (פאר דער בארואקונג). דאך מערקט זיך א שארפע ענדערונג אין דעם אינהאלט פון שאפמאנס שאפונג פון דעם מאמענט, ווען ער האט אנגעהויבן שרייבן וועגן ארץ ישראל'דיקן לעבן. זיין סטיל איז איצט אפשר וויניקער געשליפן, דער „טעלעגראם סטיל" פון דער נשמה" לויטן אויסדרוק פון פעטער אלטענבערג, דעם ווינער שריפטשטעלער, וועמענס קורצע נאזעלן שאפמאן האט איבערזעצט (אויף העבריאיש), אבער דערפאר האבן סיי די אינדיווידואלישקייט, סיי די געלויטערטע עראטישקייט פון שאפמאן — די פארערונג פון דער פרוי און פון דער יוגנט — באקומען א פאזיטיוועלטן ארץ ישראל'דיקן כאראקטער: „ווייניקער בלומען און מער וואלצן". זיינע „רשימות" ווערן געלייענט מיט גרויסן אינטערעס דורך דעם עלטערן דור און יונגן דור און ווערן באטראכטט אלס אן אויסגעצייכנטער מוסטער פון ליטעראריש רעפארטאזש, וואס

איר אנטוויקלונג אין צוקונפט איז זייער וויכטיק פאר דער ארץ ישראל'דיקער קער ליטעראטור אין די דינאמישע באדינגונגען פון אונזע לעבן.

———

אין א נעוויסער מאס געהערט צו דער דאזיקער קאטעגאריע אויך דער דיכטער שריפטשטעלער אשר באראש, וועמענס 60־יאריקער יובל איז ניט לאנג געפייערט געווארן אין ארץ ישראל. דער עיקר קען באטראכט ווערן אלס א ליטעראריש רעפארטאזש זיין בוך „עיר נצורה" (די באלאגערטע שטאט): דאס איז א זאמלונג פון דערציילונגען און כאראקטער שילדערונגען פון תל אביב אין דער צייט פון דער ערשטער וועלט מלחמה, וועו די יונגע, ערשט מיט עטלעכע יאר צוריק געגרינדעטע שטאט, האט געליטן פון באלאגערונג און גירושים. דאס בוך צייכנט זיך אויס דורך לעבעדיקער האנדלונג, אינטערעסאנטע, בולטע טיפן און לייכטן הומאר. זיין צווייטער בוך פון ארץ ישראל'דיקן לעבן „גננים" (נערטנער) צייכנט זיך אויס דורך אן אייגנהייטלעכן און בריי־טערן הינטערגרונט, ווי אויך דורך א העכערן ליטערארישן ניוואו. אין „גננים" קומט צום אויסדרוק דער ניי־ער חוש פאר ערד, גארטן און גרינס, וואס האט זיך אנטוויקלט ביי די פארשיידענע שיכטן פון ישוב.

— 6 —

מיר האבן שוין פריער דערמאנט די נעמען פון צווויי שריפטשטעלער, וואס שטייען צווישן די עלטערע. וועלכע זענען אריבערגעגאנגען צו דער ארץ ישראל'דיקער טעמאטיק, און די יונגע „ארץ ישראל'דיקע פון נאטור אויס" — ש. שלום און יצחק שיינבערג.

ש. שלום פארנעמט א וויכטיקן אָרט אין דער ארץ ישראל'דיקער צייט ליטעראטור, הויפטזעך־לעך אין דער פאעזיע און דראמע, הגם ער האט פארעפנטלעכט אויך א גאנצע רייע פון פראָזע און דראמע, הגם ער האט ראל'דיקן לעבן דער עיקר, זענען לי־דער זענען שטענדיק דאס ערשטע עכא פון די טאג געשעענישן און פון דער רעאקציע פון ארץ ישראל'דיקן מענטש. דער קאנטאקט מיט דער צייט איז ביי ש. שלום א נאענטער און א אוממיטלבארער, אפט אפילו א פרימיטיווער, אבער עס איז א ווארעמער און שטורמישער קאנטאקט, און ער טראכט ניט וועגן אויסערלעכע שיינקייטן פון ליד — אבי די רעאקציע זאל זיין אן אוממילטבארע, און אי־בערגעבן דעם פרישן געפיל. די דאזיקע אייגנשאפט האט אים געבראכט צו דער ארץ ישראל'דיקער דראמע.

אין דער דראמאטישער שאפונג פון ש. שלום אזוי ווי אין זיינע לידער, זענען בולט צווויי טעמעס, וואס זענען א נ ט ־ש י י ד נ ד י ק פאר דעם לעבן פון איצטיקן דור אין ארץ ישראל: דער הערא־שער זעלבסט שוין און דאס באזעצן זיך אויפן באדן. די ערשטע טעמע ווערט באהאנדלט אויך אין זיין דרא־מע „יריות אל הקיבוץ" (שאסן אויפן קיבוץ), וואס איז אויך אומגעארבעט געווארן אלס אפערע. די צווייטע טע־מע ווערט באהאנדלט אין „הקרבן". ש שלום האט אנגעשריבן אויך אי־

ניקע היסטאָרישע דראמעס; אויך זיי זענען באלויכטן מיט דעם וואָרעמען ליכט פון צייט נעפיל: „יוסף במערה" (יוסף אין דער הייל) — וועגן קאָמאנדיר יוסף פלאוויוס, וועלכער איז אין א מאָמענט פון שוואכקייט געשטאַנען אויפן שוועל פון פארראט, און די צווייטע דראמע „אלישע והשבת" (א ד ע ר „השבת והעולם") וועגן אלישע בן אבויה, וועלכן מען האָט געפרופן „אחר" און זיין קעגנער — ר' מאיר און זיין פרוי ברוריה. אויך אין דער דאָזיקער טעמע איז די הויפט טעמע — דער אויפשטאַנד קעגן טראדיציע און די עראטישע שוואכקייט פון דעם העלד.

ביי זיין גאנצער פארבונדקייט מיט אקטואלישקייט און שטורמישער האנדלונג, בלייבט דאָך ש. שלום אויך אין זיינע דראמעס אין תחום פון מליצה און פאטאס און ער לאָזט זיך ניט אראָפּ צו וואָכעדיקייט. עס איז ניט קיין צופאל, וואָס דוקא זיין דראמע האָט זוכה געווען אומגעאָרבעטע צו ווערן אלם אן אָפּערע, כמעט אלס ערשטע נאציאָנאלע מוזיקאלישע דראמע. די אפערע „דן השומר", צו וועלכער מאקס בראד האָט געשריבן דעם ליבערטא און מארק לאוורי — די מוזיק, איז די אומגעארבעטע דראמע "יריות אל הקיבוץ". די פאבולע איז פאָלגנדיקע: אפרת, א חברה, זין קיבוץ, האָט ליב יחיאל, דעם נעטריי־ען שומר, וועלכער איז אינטעליגענט און פארטיפט אין גייסטיקע פראָבלעמען, אָבער באשיידן אין זיין האלטונג און אומאָטנשלאָסן. מיט איר קערפער־לעכן פארלאנג ווערט אפרת נעציונג צו יחיאל'ס חבר, נחמן, דעם שטאַר־קערן הפקרדיקן, אָן מאָראלישע הע־מונגען. אויסערן קאָנפליקט צווישן די דריי הויפט פערזאָנען איז די דראמע נעבויט אויך אויף די קעגנזאצן צווישן די דריי דורות, וואָס טרעטן אויף אין דעם לעבן פון קיבוץ. די אלטע־לייט, אין דער שפּיץ פון וועלכע עס שטייט די שיינע געשטאַלט פון גאָטס־פארכטיקן חסיד ר' וועלוועלע; די חב־רים פון קיבוץ און דער דריטער דור, דער אייניקל, א יונגער „צאברע". עס טרעט אויף אויך אן אראבער אח־מאד, א שכן, א גוטער פריינט, וואָס קומט וואָרנען דעם קיבוץ וועגן אָנגריף, וואָס דער שונא גרייט צו. די אָפּערע און די דראמע ענדיקן זיך מיט דעם, וואָס יחיאל (אין דער אָפּע־רע הייסט ער רן), שטייענדיק אויף דער וואך אין א פינסטערער נאכט, צערייסן פון אן אינערלעכן געראנגל, שיסט אויף זיין שאָטן, בכיכול, אָבער אין וווירקלעכקייט טרעפט די קויל זיין חבר נחמן, זיין ריוואל אין דער ליבע פון אפרת.

די מעלאָדיע „מה מלילה בחניתה", וועלכע איז דער לייט מאטיוו אין דער מוזיקאלישער סטרוקטור פון דער אָפּערע, ווערט געזונגען אין ארץ ישראל כמעט ווי א פאלקס ליד.

יצחק שיינבערג, דער דערציילער, געהערט ווי ש. שלום, דער דיכטער צום „מיטעלן דור", וואָס שטייט צווישן די עלטערע שריפטשטעלער, וועלכע זענען איבערגעגעבן צו דער ארץ ישראל'דיקער טעמאטיק, שפּע־דיק זייער גייסטיקע יניקה פון דער גלות טראדיציע און דער קלאָסישער גלות ליטעראטור, און דעם דור פון יונגע שריפטשטעלער, וואָס זענען אויפגעהאדעוועט געוואָרן אין ארץ

ישראל.

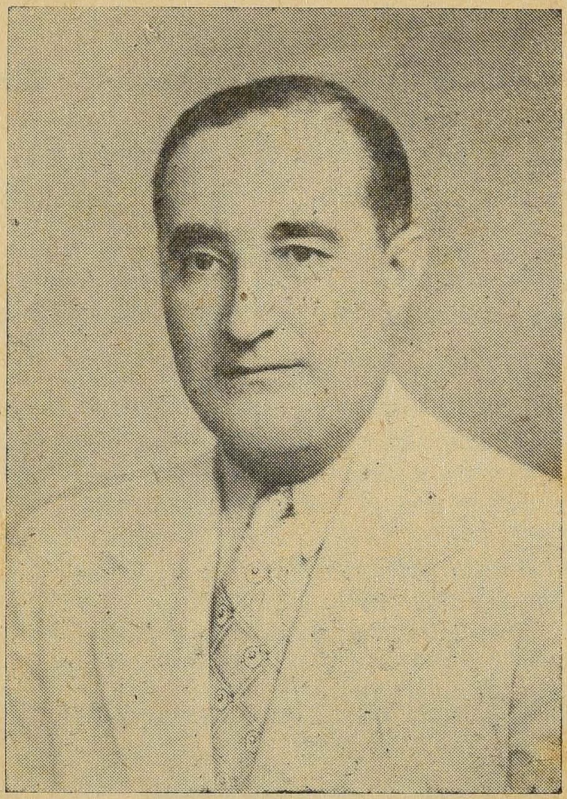
י. שיינבערג איז דער נאכפאלגער פון ש. י. עגנון וואס אנבאלאנגט שפראך קונסט און סטיל, אבער ער איז לירישער און האט א קענטיקע נטיה צו סקעפטיציזם. א זאמל בוך פון זיינע ארץ ישראל'דיקע דערציילונגען טראגט דעם מאטא: „סליחה, זו מולדתי"... (האט ניט קיין פארבל, דאס איז מיין פאטערלאנד) — אן אנווייז, אז מען זאל אין בוך ניט זוכן חיין התפעלות, נאר ליטעראריש־שילדערונגען. י. שיינבערג איז ענלעך צו שאפמאנען מיט זיין שארפער איניר דיווידואלישקייט און מיט דער גרוסער שליפנקייט פון זיין קולטיווירטן סטיל; פון ברענערן האט ער גרוסע ירשנט, זעט אויס, דעם ניכטערנעם רעאליזם און די געוונטע פארבינדונג מיטן לאנד.

די נעמען פון שיינבערג'ס ביכער זענען ווי א רמז אויף זיין באציאונג צו דער ארומיקער וועלט. „בשר ודם", „מארץ־לארץ", „ימים ידברו" (די טעג וועלן רעדן) — זיי אנטהאלטן כיי די אינדיווידואלישקייט כיי די לאנד פארבונדקייט און צייט נאענטקייט, וועלכע זענען די גרונט עלעמענטן פון זיין שאפונג.

צווישן שיינבערגס ארץ ישראל'דיקע דערציילונגען איז פארן איינע, וואס הייסט „פרזון" (אפענע שטאט), וועלכע איז כאראקטעריסטיש פארן אופן פון זיין שילדערונג. די טעמע פון דער דאזיקער דערציילונג איז דש שטעטל עפולה, הגם אין דער דערציילונג ווערט דער נאמען ניט דערמאנט. דער ארט גופא, איז דער הויפט העלד. שטאט ניט שטאט, „עמק", ניט עמק, עפעס, וואס איז ענלעך צו א שטאט, עפעס, וואס איז ענלעך צו א קאפע הויז, וואו עס קומען זיך צונויף נעפלדיקע געשטאלטן. און טראץ דעם איז דאס לעבן רעאל אין דער דאזיקער צווישן סטאציע צווישן שטאט און זידלונג, צווישן דער נאענטער קבוצה און דעם נאך לידיקן שטאטישן חלל: אויך דא גאפינען זיך מענטשן „בשר ודב"...

די אטמאספערע, וואס הערשט אין

דער דאזיקער און אין ענלעכע דערציילונגען, גאפינען מיר אויך אין איניקע פון שיינבערג'ס דראמעס. איינע הייסט „על הגבול" (אויפן גרענעץ). די העלדן פון דער דאזיקער דראמע זענען א גרופע רוסישע חלוצים פון א שטעטל נעבן א וואלד, וועלכע „גנב'נען דעם גרענעץ" כדי צו פארן קיין ארץ ישראל. א צווייטע דראמע הייסט „בשער החצר" (אין טויער פון הויף) — פון ירושלימער לעבן. אויך אין זיינע דראמעס שאפט שיינבערג א סינטעזע צווישן ריינער ליריק און ווירקלעכקייט, צו וועלכער ער באציט זיך מיט א געוויסן סארקזאם, די דאזיקע סינטעזע דערמאנט אונז אן אייניקע רוסישע שריפטשטעלער, וועלכע האבן אויך געשילדערט מענטשן פון פאר דער רוסישער רעוואלוציע. מענטשן אויפן גרענעץ צו „עליה" און שאפונג.

ה׳ דאָסיטעא פערנאנדעז

דער כערענטע און מיט־אייגנטימער פון דער
באַרימטער פאַרזיכערונגס־ געזעלשאַפט

RAMON LARREA Y CIA.

Agentes Generales
Lamparilla 110 entre Cuba y San Ignacio.
Telefs.: A-2154, A-2155, A-2156.

באגריסט צום נייעם יאָר זיינע צאָלרייכע פריינט.
קלייענטן און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!

אַלע סאָרטן פאַרזיכערונגען און לעבנס־פאַרזיכערונג!

חשובער אידישער קליענט: —

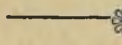
מיר ווילן אייך אינפארמירן, אז פון דעם 1-טן אקטאבער, וועט זיך אונזער אפיס און פארקויף סאלאן געפינען אין אונזער געביידע, אויף ענאמאראדאס 165, צווישן סאן בעניגנא און פלאראס (סאנטאס סוארעס) מיטן טעלעפאן 5214-].

מיר ווילן אייך דאנקבאר זיין, אז איר וועט נעמען אין אכט, אז אין דער צוקונפט ווילן אלע אנגעלעגנהייטן מיט אונזער אינדוסטריע, ווי אויך קארעספאנדענצן, דארפן גיין אויף דעם אויבנדערמאנטן אדרעס.

מיר ווילן אייך מעלדן, אז אין דער זעלבער געביידע געפינט זיך איינגעשטעלט די פאבריק פון אונזערע ארטיקלען און מיר ווילן ציפרידן פון אייער באזוך, וואס מיר האפן וועט ברענגען קעגנזייטיקע נוצן. צו דער זעלבער צייט וועט דאס אונז געבן א מעגלעכקייט אייך צו באווייזן דעם פראצעס פון פאבריקאציע לויט די מאדערנסטע סיסטעמען.

מיט דער האפענונג, אז מיר ווילן באלד ווערן פון אייער וויזיט, וואס וועט באקומען אונזער גרעסטע אויפמערקזאמקייט און וועט נאך מער דערנענטערן אונזערע קאמערציעלע פארבינדונגען, בלייבן מיר אכטונגספול.

סאסיעדאד אנאנימא ד'ע פאבריקאנטעס אסאסיאדאס.
ס. א. פ. א.

Calcetines, Escarpines, Camisetas,
Pull-overs de las marcas
ONCE - ONCE y JUNIOR
TRIPLE VIDA y MULTY - PLAY
PUNTO RETENIDO

SAFA

Sociedad Anónima de Fabricantes Asociados

Fábricas:
AZZE HOSIERY MILLS, S. A.
HABANA
AMERICAN HOSIERY MILLS, S. A.
HABANA
CIA. TEXTIL SAN TEX, S. A.
SANTIAGO DE LAS VEGAS

Enamorados No. 165 (Stos. Suárez) **Telf. I-5214**

מיטן בלישטיפט...

פון י. שטיינבערג

מיין בלינדער שכן

מיר זענען שכנים. מיר וואוינען אויף איין גאס.

יעדערס מאל, וועז מיר באגעגענען זיך, גיי איך פארזיכטיק פארבי, אפ־טרעטנדיק פאר אים דעם וועג. ער מאכט פאר זיך פריי דעם שטה מיט דער הילף פון זיין ווייס געמאלענעם שטעקן, וואס זאגט אלעמען אן: „זייט פארזיכטיק דא גייט א בלינדער מענטש".

ער זעט נאך אוים גאר יונג. עט־לעכע און דרייסיק יאר סך הכל. אנ־געטאן ניט צו רייך, באשיידן, דער־פאר אבער ריין, ציכטיק. פילסט, אז עפעס א נאענטע היימישע האנט זארגט פאר אים. דאס פנים א גוט־מוטיקס, מיט שטריכן וואס זאגן, אז דו האסט פאר זיך אן אינטעליגענטן געבילדעטן מענטש, וועלכער איז ניט אנגעוואפט מיט קיין פארביטערטקייט, האס און שנאה צו אלץ און אלעמען צוליב זיין אומגליק, צוליב זיין בלינ־קייט, ווי עס איז די געווואוינהייט פון יערן בעל־מום.

כ'קוק אים פיל מאל נאך, ווי ער שפאזיזט טריט ביי טריט צו אייגע פון די פארק־בענק, וואס געפינען זיך אין נאענטן ארום; כ'זע ווי ער זעצט זיך צו און קוקט דורך זיינע שווארצע בריל'ן אין דער ארומיקער ווייטקייט. און אלץ — די געדיכטע באבלע־טערטע בוימער, דאס גרינע גראז, די פארביקע בלומען, דער ליכטיק בלויער הימל, די גיך פארביילופנדע אויליקע כמערטשן — אלץ האט פאר אים איין אויסזען, איין קאליר — געדיכטע חושכדיקייט... וועז איך כאפ זיך אויף פון מיין פארטראכטקייט, אייל איך גיך צוריק צו מיינע ענינים, ניט ארויסרעדנדיק מיט אים קיין ווארט.

: : :

א צופאל. כ'האב געוואלט אויף נעמען דעם טראמווייי א פאר טריט פון מיין הויז. אומגעריכט דערשיינט נעבן מיר מיין בלינדער שכן, באגלייט פון א שווארצהויטיקן בארוועסן יאטל, וועלכער האט ווי עס וווייזט אים אים ועהאלפן אריבערקרייצן דעם וועג.

דאס נעגער־אינגל פרעגט מיך:

— וועלכן נומער נעמסטו?

איך ענטפער, און ער זאגט:

— ווילסטו אים העלפן זיך אריינ־זעצן אין וועלכן טראמווי, וואס דו ועכסט?

— גוט — זאג איך. און דערנעך־טער זיך צו מיין בלינדן, ייִנגן, מיט וועמען איך בלייב אליין.

— זיי מוחל — זאגט ער — וואס איך באלעסטיק דיך.

— עס מאכט ניט אויס... ס'איז א קליניקייט — פרואוו איך זיין העפליך. באזונדערס זענען מיר דאך שכנים. מיר וואוינען אויף איין גאס.

— דו קענסט מיך?... — צעשמיי־כלט זיך פין צופרידנהייט דאס פנים פון מיין בלינדן שכן.

— יאָ, מיר באגעגענען זיך פיל מאל, וועז דו שפרייזט צים פארק.

— יאָ, דו מיך קענסטו, וויל דו זעסטו... אבער איך?... פון איצט אן, אויב דו וועסט מיך באגרינסן, וועל איך דיר אויך דערקענען... איך וועל, אויב דיר וועט ניט שטערן, צוקומען וועז צו דיר אין הויז אויף א שמיעס טאן מיט דיר...

— מיט פארגעניגן, וועז דו וועסט וועלן...

— מיטשאס גראציאס!...

: : :

שוין עטלעכע מאל זיך באגעגנט מיט מיין בלינדן שכן, וואס איז מיר געוואָרן א פרויינט.

ער איז פון פאך אן אדוואקאט, האט א סך געריכט, קען מענטשן אין וויי א סך.

איינמאל פרעגט ער מיך:

— זיי מוחל, פון וואנען קומסטו?

— וואס מיינסטו מיט דעם?

— וועלכע איז די לאנד, וואו דו ביסט געבוירן?

— פוילן — ענטפער איך.

— ביזטו א פאלאקע?

— ניין, א איד, וואס איז געבוירן געוואָרן אין פוילן.

— נעם ניט שלעכט מיין פרעגן דיך... זי איז אויך געווען א אידישע...

— וועמען מיינסטו, זי?...

— ראקעל... א נאענטע חברטע געווען... צוזאמען אין פאריז שטו־דירט... וואס פאר א שיינע, טרויע־ריקע אידישע לידער זי האט אויף אונזערע איינזאמע שפאציר־נגען... זי האט מיך אידיש רעדן געלערנט... איך געדענק נאך א סך פון אירע לידער אויף אויסנווייניק...

ווילסט הערן?...

— זינג, אויב דיר איז ניט שווער...

—„אין וועלדל ביים טייכל דאָרט זענען געוואקסן מארגאריטקעס עלנט און קליין... ווי קליינע זונען מיט וויסינקע שטראלן, מיט וויסינקע טרא־לא־לא־לא...

— וואס איז געוואָרן מיט דיין ראקעל, אויב דיר איז ניט שווער צו רעדן? — פרואוו איך פרעגן.

— דאס וואס מיט אנדערע מיליא־נען אידן ביי היטלערן אין פוילן... געפרואווט איר אויפזוכן, ראטעווען, ניט געקענט...

— ביזט שוין לאנג אזוי בלינד?

— פרואוו איך פרעגן און איבער־בייטן דעם שמועס, וויל ביי מיין בלינדן שכן קייקלען זיך טרערן פון אונטער די שוואַרצע דיקע גלעזער.

— באלד א יאָר ווי איך זע ניט... מיינע פרויינט, די דאקטוירים, זאגן, אז איך וועל זיך אויסהיילן... עס

דאַרף דויערן צייט...

— פון וואַם איז דיר דאָס געקומען?

— פון צופיל ארבעטן... פון צופיל לערנען און גריבלען זיך אין ביכער...

— מאַדנע! — פֿרואוו איך שטיל וואַם א זאַג טאַן.

— מען זאגט, אז וויסן ברענגט ליכט... און מיר פון צופיל וועלן וויסן איז געוואָרן חושך, נאכט! — פֿרואווט מיין בלינדער שכן מאַכן א שפּאַס, און אויפהויבנדיק זיך פונם בענקל, נעמט ער שטיל אונטערפייפן איינעם פון זיינע אידישע מאַטיוון, וואַם ראַקעל האַט אים אמאל געלערנט, און נעמט לאַנגזאַם שפּריזן און דערווייטערן זיך, אויסטאַפּנדיק מיט זיין וויים־געמאַלענעם שטעקן פאַר זיך דעם וועג...

—0—

גוט וואַם איך דאַרף אזא ווי דו מאַמע ניט רופן!...

„א מוטער אין שוואַנגערשאַפֿט, זוכט אידישע עלטערן, וואַס זאלן אַדאַפּטירן איר קינד, וואַס דאַרף אינגיכן געבוירן ווערן".

(פון אן אנאנס אין דער לאקאלער פּרעסע)

כ'וויים ניט, צי איז די פרוי, וואַם דאַרף דאָס קינד געבוירן, א שיינע אדער א מיאוסע, א געזונטע אדער א קראנקע, א רייכע אדער אן ארעמע, א יונגע אדער אן אלטע. כ'וויים ניט, צי איז עס איר שולד, וואַם דאָס נפשל דאַרף קומען אויף דער וועלט, צי איז עס א פרוכט פון זינד אדער ניט.

כ'וויים אויך ניט, ווי אזוי אט די פרוי וועט פילן נאכן אפּבינדן זיך, ביים צעשיידן זיך מיט איר בלוט אין פלייש; צי וועט זי עס צודריקן מיט מאַמעשער וואַרעמקייט צום האַרצן און באַנעצן די צעשיידונג מיט געזנוגס טרערן, אדער גאָר מיט קאַלטער רואיקייט און צופרידנהייט פון האבן איבערגעקומען; עס איבערגעבן דער צווייטער, דער גלעקיפּטער מאַמען, וואַם דאַרף דאָס אַדאָפּטירן אין דערציען.

* * *

עס טרעפט, אז עופּהלעך זאַלן גלייך ביים געבורט פאַרלירן זייער מאַמע און קומען אויף דער וועלט א יתום. עס טרעפן אויך פאַלן, און זיי ווערן פאַרצייכנט פאַר א נאַטירלעך אומגליק, וואַם איז צום באַדויערן. מער אבער ווי די נאַענטע קרובים און פריינט רירט עס ניט אן.

אבער, אז א קינד, וואַם איז נאָך אויף דער וועלט ניט געקומען: א קינד, וואַם געפינט זיך נאָך אין עמבריאן, אין מוטער־טראַכט, זאל שוין קיין מאַמע ניט האבן — איז ווייט פון נאַטירלעכקייט און גרייכט איבער דער גרענעץ וואַם געהערט דעם יחיד; עס רירט אן יעדן בשר ודם, וואַם האַט א מוח צו דענקען; א הארץ צום פילן און שכל צו באַנעמען און פאַרשטיין.

כ'וויים ניט ווי דער ביזנעס־קאַנטראַקט וועט צוגיין און געמאַכט ווערן; כ'וויים ניט, צי נאַכן שליסן די „טראַנזאַקציע" וועט די מאַמע ערגעץ וואו פאַרשווינדן; פאַרגעסן וואַם עס איז געווען אדער גאָר זיך דערמאַנען, פאַרבענקען און אין יענהיים זוכן א מענלעכקייט צו כאַפּן א

בליק אויף איר קינד; און אפשר גאר אויך נעמען א העגטל אין האנט אין מוטערלעך עס א צערטל טאן און באנעצן מיט א טרער... כ'וויים ניט די אלע זאכן, ס'איז שווער צו וויסן, וואס עס קען אלץ געשען...

ס'איז מעגלעך, אז די פרוי, וואס ווערט דאס קינד אדאפטירן אין דער־ציען, ווערט האבן נענוג נשמה, הארץ און נעפיל, און נעבן נענוג וואַרעמ־קייט דעם קינד, וואס טוליענדיק זיך צו דער פרעמדער ברוסט איר פילן מוטערלעך און אויסוואקסן א נעזונ־טער נאַרמאלער מענטש, ווי עס וואלט קיינמאל נארניט אין זיין לעבן געשען. עס איז מעגלעך...

עס איז אבער אויך מעגלעך, אז אין א נעוויסן טאג זאל זיך דאס קינד, וואס קען שוין זיין נענוג דער־וואקסן אויף פארשטיין דעם גרויסן סוד, וואס מען האט פאר אים אויס־באהאלטן ביז איצט, זיך דערוויסן דאס, וואס זיין מאמע האט צו אים נעטאן, און דורך צעקרימטע ליפן פון ווייטאק און האס זאל זיך קיקלען א זאג צו דער, פון וועמענס מיטער טראכט ער איז געקומען:

— ניט, וואס דו האסט מיך ניט דערצויגן; וואס איך האב דיך מאמע ניט געדארפט רופן!... דו וואלסט מיר קיינמאל זיכער קיין מאמע ניט גע־ווען, ניט געקענט זיין... א מאמע טוט דאך אלץ אין דער וועלט, ליידט, קעמפט פאר איר קינד, פאר איר בלוט און פלייש... דו האסט ליידן ניט גע־וואלט... דו האסט וועגן זיך נאר גע־טראכט... גוט, וואס דער גורל האט מיך פארהיט, וואס איך דארף אזא ווי דו מאמע ניט רופן!...

—0—

א קויטיק לעבן...

איך האב געשפרייזט איבער די שמאלע, ענגע געסלעך פון אלט־האוואנא, נאענט צום פארט, און גע־כאפט א בליק אויף מיינע שיך, און באשלאסן, אז מען דארף זיי אביסל אפשטויבן, אפפוצן.

דערזען א שוסטער וואַרשטאט, וואו מען פוצט אויך שיך, בין איך אריין, זיך צוגעזעצט אויף דער הוי־כער שטול, און געהייסן זיך ארומפוצן די שיך.

א נידעריק, ניט גערָאזירט מענטש מיט א צעשוויבערטן ניט פארקאמטן קאפ האר, אין ווייט ניט ריינע בגדים, דורכגעווייקטע אין שוויים, אנגעטאן אין א פארלאטעט שוסטער פארטוכל, האט זיך פויל א הויב געטאן פון זיין ארבעטס־בענקל, וואו ער האט גע־האלטן ביים פאריכטן א פאר זויל, און א נעם טוענדיק צווי אויסגערי־בענע בארשטן אין די הענט, זיך גע־נומען צו דער מלאכה פון ארומפוצן מיינע שיך.

דערזעענדיק ביי מיר אין האנט א אידישע צייטונג, גיט ער א זאג:

— שוין לאנג א אידיש בלאט פאר די אויגן ניט אנגעקוקט...

איבערראשט פון זיין אידיש רעדן, באמערק איך:

— ניט געוואוסט, אז איר זייט א איד... שוין לאנג אין לאנד?...

— פון די ערשטע עמיגראנטן...

— מאדנע, די מערסטע אלט איינ־געזעסענע אידן קען איך כמעט אלע־מען, און פון אייך האב איך קיינמאל

ניט געהערט...

— כ'קום ניט צווישן קיין אידן... כ'פֿיל זיך שולדיק, און קום אָפּ פֿאר מיינע זינד...

געזונ, אז עפּעס באַנעם איך ניט זייַנע רייד, זאָגט ער וויטער:

— איר מיינט אודאי, אז איך בין ניט ביי די קלאַרע געדאַנקען, איך רייד פון וועג...

— יאָ, ס'איז אַביסל שווער אייך צו פֿאַרשטיין. רעדט קלאָרער!

— מיינט ניט, אז אַלעמאָל בין איך געזונ אזא ווי איצט... איך האָב נאָ אַגדסלייט וואָס קענען מיך אין וויסן וועט איך בין פון דער היים. כ'האָב ליב געהאַט קומען צווישן מענטשן. געזונ דער ביבליאָטעקאַר אין שטעטל. געקענט גאַנץ מאַרים ווינטשעווסקי פון אויסנווייניק... דאָס אַלץ איז שוין לאַנג געשטאַרבן, אַוועק! ניטאָ איצט מער ווי א שאָטן פון דעם וואָס כ'בין געווען... איר קוקט אויף מיר און זעט, א קויטיקער מענטש, א קויטיק פּאַך, א קויטיק לעבן... אונטער אָט דעם קויטיקן העמד קלאַפּט אָבער א אידיש האַרץ, א מענטשלעך האַרץ... אָט דאָ איז דאָ נשמה, וואָס קיינער ווייסט פון דעם ניט... וואָס קיינער וועט סיי ווי ניט מיך ניט פֿאַרשטיין...

— קען מען וויסן, וואָס פֿאר א חטא איר זענט עס באַגאַנגען, וואָס איר דאַרפט איצט עס אַזוי אָפּקומען?

— ס'איז שווער וועגן דעם צו רעדן... ס'איז מיר אריין א משוגענער נעדאַנק אין קאָפּ, און כ'האָב געזאָגט צו מיין פרוי: פֿאַר אַהיים און נעם מיט די קינדער. איך וועל מאַכן א ביסל גלאָט און וועל שפּעטער קומען... כ'האָב זיי געשיקט קיין פּוילן, אין היטלערס קאַלך־אויוונס... אַליין מיט מיינע אייגענע הענט זיי אומגעבראַכט... אַליין זיי דערמאָרדעט!...

כ'פֿרואוו אריינווארפן א ווארט, אים באַרואיקן, אז דאָס איז ניט זיין שולד. ער האָט ניט געקענט וויסן, אז עס וועט קומען אזא מלחמה. אָבער ער רייסט מיר גיך איבער מיינע וואָרט און זאָגט הארט:

— טרייסט מיך ניט! כ'דאַרף ניט קיינעמס קיין רחמנות צו מיר! כ'בין אַן אומריינער נפש! א מענטש, וואָס האָט דערהרגעט זיין וויב און קינדער!...

און דערבייַ נעמען ביי אים די אויגן גלאַנצן מיט ווילדקייט און משוגעת...

— א קויטיק פּאַך, א קויטיק לעבן, א קויטיקער נפש!... כאַ־כאַ־כאַ!... מיסטער, אייערע שיך זענען שוין אָפּגעפוצט, גייט אייך געזונטערהייט פון וואַנען איר זענט געקומען! איך דאַרף ניט אייערע קיין עצות... איך וויל אָפּקומען פֿאַר מיינע זינד... אַן אימריינער נפש דאַרף לעבן א קויטיק לעבן... כאַ־כאַ־כאַ!...

—0—

א ברכה וואָס איז מקוים געוואָרן...

אין דער אַלטער היים, אין די אינגערע יאָרן, פֿלעגט דוד הערש ניט איינמאָל זיך צוכאַפּן צום ברעטל און אָפּראַוונען א שחרית אַדער א מוסף, וואָס פֿלעגט צעגיין — ווי די וויבער פֿלעגן זאָגן — אין הארצן און זים מאכן די נשמה...

כאָטש ניט מיט קיין גאָר הויכער שטימע, פֿלעגט דוד הערש ווי א בעל־

תפילה ארויסרופן קנאה אפילו ביים שטעגדיקן חזן אין שטעטל, וואס פלעגט טענהן:

— כ'וויים ניט, וואס מען וועלט דא ביי אונז אזוי נתפעל פון דעם הערשם דאוונען... ער איז טאקע א גאנץ פיינער בעל־תפילה, אבער צו קיין אמתן חזן קומט ער ניט...

אז די קינדער האבן ביי דוד־הערשן געזעמען אונטערוואקסן, און פרנסה איז געווען אויפן שפיץ־מעסער, האט דוד־הערש געזומען טראכטן פון אויפקאפארן קיין אמעריקע. אפשר וויט דער רבונו של עולם העלפן, ווי זאגט מען, משנה מקום משנה מזל.

און גרייטנדיק זיך אזוי אין וועג ארײן, זענען דערווייל אונטערגעקומען די ימים־נוראים, און אזוי ווי דוד־הערש פארט אוועק, און דאס איז זיין לעצטער יום־טוב אין שטעטל, האט מען אים מכבד געווען מיט דאוונען א מוסף ראש־השנה. און אז עס איז געקומען צום ו נ ת נ ה ת ו ק ף האט דוד־הערש ווען עס איז ווייזט אוים געווען ניט איבעריק גוט אויפן הארצן, ויאס נאך אזוי פיל יארן פון אפילעבן אין שטעטל, וואו יעדער האט אים געקענט און זיך באצויגן מיט דיר־ארץ, דארפן נעמען איצט אין דעם פרעמד זוכן חיונה — דערלאנגט אזא ונתנה תוקף, וואס האט געקענט רירן ממש א שטיין...

אז ס'זענען אריבער די יכיב־טובים, און דוד־הערש האט זיך געגרמען פאקן אין וועג ארײן, האט דער רב פון שטעטל, א יונגערמאן אין די פערציקער, וועלכער האט געהאלטן שטארק פון דוד־הערשן, ווי אן ער־לעכער פרומער איד, א בן תורה, גע־קומען צו אים אין היוז זיך געזעגענען.

— הייסט עס, ר' דוד הערש, איר לאזט אונז טאקע איבער און פארט אוועק אין די ווייטע מקומות...

— ס'איז מסתמא גאטט רצון! — האט דוד־הערש געענטפערט און צו־געגרייט די פעקלעך אין וועג ארײן.

— זאל אייך די השגחה פון הימל אפהיטן, און איר זאלט מצליח זיין אין דער רייזע! א גרויסן יושר כוח אייך פאר אייער דאוונען ביי אונז פארן עמוד! זאל אייך דער רבונו של עולם העלפן איר זאלט אייך דארט וואו איר פארט ארויפארבעטן און פאר שפעטער קיין ארץ ישראל, אין לאנד פון אונזערע אבות, און זוכה זיין צו דאוונען פארן עמוד פאר אידן אין ארץ ישראל!

: : :

קיין גרויסער גביר איז דוד הערש אין זיין נייער היים, אין קובא, ניט געווארן. כאטש די קינדער, שוין דער־וואקסענע, האבן ארויסגעהאלפן ביים מאכן חיונה, האט דוד־הערש געדארפט גאנץ שווער ארבעטן אויף קענען מפרנס זיין זיינע בני־בית, דערפאר, אז עס איז געקומען שבת אדער א יום־טוב, פלעגט דוד הערש, ווי אין דער אלטער היים אין זיין שטעטל, זיך אנטאן די יום־טובדיקע בגדים און פארברענגען צווישן שוהל־אידן, און טאקע דאוונען, ווי אמאל, פון צייט צו צייט פארן עמוד.

ביסלעכווייז האבן זיך אבער די קינדער געזומען צו פארן קיין ארץ ישראל. דוד הערש האט זיינע קינדער

ניט אָפּגערעדט פון פּאַרן, ווי אַנדערע טאַטעס, וועלכע פלעגן זוכן די קינדער האָבן נאָענט נעבן זיך. אַרבה, זאָלן זיי פּאַרן... מסתמא איז דאָ דערביי א אצבע אלקים... ס'איז זיין ווילן, אז אויך איך זאָל נאָך אַמאָל פּאַרן אַהין...

זענען אוועק יאָרן, און דוד הערשס טעכטער האָבן אָנגעהויבן שרייבן בריוו, אז זיי ווילן דאָס טאַטע און מאַמע זאָלן צו זיי קומען.

דוד־הערש האָט ממש פון אָט דער ידיעה אויפגעשטראָלט. די שכייה האָט פּשוט אויף אים געלויכטן פּין צופּריד־נהייט. עפּעס א קליניקייט, ער פּארט מיט זיין ווייב זיך אויסלעבן זיינע יאָרן אין הייליקן לאַנד, קיין ארץ ישראל!

: : :

אז עס איז געקומען דער ערשטער שבת, נאָכן קומען אין ישראל, וואו דוד־הערש וואוינט ביי זיין אינגסטער טאָכטער, האָט ער זיך אויסגעפוצט אין זיין נייעם יום־טובדיקן מלבוש, און אַוועק אין שוהל אַריין דאַוונען.

די שטענדיקע מתפּללים. דערזעעדיק א גאַסט, א פרעמדן, האָט מען דערלאַנגט דעם אמתן גוט־שבת, אין צווישן איין שלום־עליכם און צווייטן, דערפילט דוד־הערשס א האַנט, א ווייכע, א צארטע, א באַקאַנטע... און ער קוקט זיך אַיין אין פּנים פון דעם וואָס דריקט אים זיין האַנט. און ער זעט פאר זיך דעם אמאליקן רב מון שטעטל, וועלכער האָט אים מיטגענעבן זיין ברכה, אז ער זאָל נאָך זוכה זיין צו דאַוונען פּאר אידן אין ארץ ישראל...

און דוד־הערש שרייבט אין בריוו: „איך דערציי׳ל דאָס אייך, מיינע קינדער, אז איר זאָלט וויסן, אז דעם רבם ברכה איז מקוים געוואָרן"...

Use el hilo apropiado para su industria.

Para **mayor** producción y **menor** costo...

Hilos **BRAZOS**

DISTRIBUIDOR **TOMAS B. BESOSA** **AGUIAR 560 - LA HABANA**

Felicitamos sinceramente a nuestros clientes y amigos de la Colonia Hebrea de Cuba en la fecha de su Año Nuevo 5710 y hacemos votos por su felicidad y prosperidad

Victor M. Rodríguez

SEGUROS EN GENERAL — RECLAMACIONES

Oficinas: **Edificio Prieto,** MURALLA 474, dptos. 508-509,
Teléfonos: A-4255, F-8751, A-3042

פאַרזיכערונגען אין אַלגעמיין — רעקלאַמאַציעס

אין פאַרבינדונג מיט אַלע נאַציאָנאַלע און

אויסלענדישע פאַרזיכערונגס - געזעלשאפטן!

באַנק און קאָמערציעלע רעפערענצן!

Departamento de reclamaciones a cargo del
Dr. JUAN RODRIGUEZ ALONSO

SEGUROS EN GENERAL — RECLAMACIONES
En conexión con todas las Compañías de Seguros
Nacionales y Extranjeras
Referencias Bancarias y Comerciales
SOLVENCIA — SERIEDAD — GARANTIA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

פּאָליטישע און עקאָנאָמישע סיטואַציע אין קובאַ

פון סעבאַסטיאַן קאַנאַ

אַ יאָר פון א רעגירונג איז שוין א געניגענע צייט אויף קענען אונטערציען א סך הכל פון אָפּגעטאַנענער אַרבעט. א יאָר איז שוין א טערמין אויף קענען אַרויסטראָגן אן אורטייל אויב די רעגירונג האָט דערפילט איר פליכטן צו דעם פאָלק, וואָס האָט איר אָנגעטרויט איר שיקזאל. אין א יאָר דאַרף א רעגירונג באַווייזן אויב זי האָט גוט אָדער שלעכט אדמיניסטרירט די געזעלשאפטלעכע פונקציעס. נאָך א יאָר פון א רעגירונג דאַרף, ווי אין יעדער פּריוואַטער אונטערנעמונג, געמאכט ווערן א באלאנס.

דעם 10-טען אָקטאָבער ווערט א יאָר פון דער רעגירונג פון פּרעזידענט פּריא. איז מעגלעך שוין אַרויסצוטראָגן אן אורטייל? די פראגע דאַרף גיישטעלט ווערן איידער מען גייט בכלל אָפּשאצן די ארבעט פון ערשטן יאָר פון א קובאנער רעגירונג.

דאָ אין קובא שטויסן זיך אָן אלע רעגירונגען אין זייער ערשטן יאָר אויף א גאנצע רייע שווערקייטן. גלייך אין אָנהויב ווערן אלע וויכטיקע אדמיניסטראַטיוועַ אמטן באזעצט פון מענטשן, וועלכע האָבן דאָס פארדינט ניט צוליב זייערע פייאיקייטן, נאר צוליב זייערע פּאָליטישע פארדינסטן און איינפלוס. די נייע אדמיניסטראַטיוע אָנגעשטעלטע האָבן ניט די נויטיקע צוגרייטונג, ניט די גרינטלעכע קענטעניש פון די אָנגעטרויטע פּראָבלעמען און אודאי ניט קיין אייגענע איניציאטיוועַ.

אויסער דעם נעמט איבער יעדע נייע רעגירונג דעם גאנצן רעגירונגס אפּאראט אין א זייער פארלאָזטן צושטאַנד. דער לעצטער יאָר פון דער פריערדיקער רעגירונג איז דער יאָר פון די אלגעמיינע וואלן. אלעס איז יעמאָלט אונטערגעוואָרפן דעם וואל קאמפּיין. די סענאַטאָרן, רעפּרעזענטאנטן און וויכטיקע רעגירונגס אָנגעשטעלטע זענען פארנומען איז דער צוגרייטונג פון די וואלן. די אדמיניסטראַטיוע אַרבעט ווערט פארלאָזט. די מיניסטעריומס ווערן איבערפולט מיט נייע אָנגעשטעלטע צוליב א ריין פּאָליטישן כאראקטער.

עס ווערן אויך מער ווי געווייזלעך אַרויסגעצויגן גרויסע סומעס געלט פון די רעגירונגס קאסעס כדי צו דעקן די גרויסע אויסגאבן פון דעם וואל קאמפיין. די פאראנטוואָרטלעכע רעגירונגס אָנגעשטעלטע פילן, אז זייערע

שטעלעם זענען ניט זיכער, אפילו ווען די אייגענע פארטיי וועט געווינען די וואלן. זיי נוצן דערפאר אוים זייער געלעגנהייט אידער זיי דארפן פארלאזן זייערע אמטן.

אין אלגעמיין קען מען פון א קורצן באנער רעגירונג פיל ווינציקער דערווארטן, ווי א סך שטעלן זיך פאר. דער ערשטער יאר פון די פיר גייט אוועק אויף ברענגען ווידער אין אָרדענונג דעם רעגירונגס אפאראט, זיך אריינפאסן און צוגרייטן א פלאן פון דער ארבעט. געווינלעך ווערן די אלע ניט פארענדיקטע ארבעטן פון דער פריערדיקער רעגירונג איבערגעלאזן אויף גאטס בארָט. יעדע רעגירונג ווייל שאפן וואס אייגנס און וואס האט ניט קיין שייכות מט דער פרייערדיקער רעגירונג, אפילו ווען זי איז פון דער זעלבער פארטיי.

דער לעצטער יאר פון די פיר גייט אויף אין דער צוגרייטונג צו די אלגעמיינע וואלן. יעמאלט איז שוין ניטא די צייט אזן דער אינטערעס פאר ספעציעלע ארבעטן. אין דער צווישנצייט קומען פאר די טיילוואלן (פארסיאלע) וואס נעמען אויך צי גענוג ענערגיע ביי א רעגירונג.

עס בלייבט דערפאר ווינציק צייט און ווינציק איניציאטיוו פאר צוויקע געזעלשאפטלעכע ארבעטן, אויף וועלכן געביט עס זאל־ניט זיין.

פריערדיקע רעגירונגען האבן אויבערגענומען פארלאזטע מיניסטעריומס מיט ליידיקע קאסעס. די איצטיקע רעגירונג האט איבערגענומען אייסער דעם געווינלעכן כאאטישן צישטאנד א גאנץ גוואלטיקן דעפיציט. ווי גרויס דער דעפיציט איז און וועלכע פריוואטע פאנדן זענען אין אים איינגעשלאסן איז אפיציעל ניט באקאנט. לויט דער אנקלאגע פון סענאטאר דר. פעלאיא קוערווא קעגן דער פריערדיקער רעגירונג זענען פארשוועדעט געווארן איבער 174 מיליאן דאלער. לויט א סארקאסטישער בא־מערקונג פון סענאטאר אלעמאן, איינער פון דער פריערדיקער רעגירונג און פילאדעלפיער מיליאנער אויפן חשבון פון דער רעגירונגס קאסע, דאס דער דעפיציט זיין נאך א סך גרעסער.

די איצטיקע רעגירונג, וואס איז דער המשך און פון דער אייגענער פארטיי פון דער פריערדיקער, קען ניט עפנטלעך ארויסטרעטן מיט דער באשולדיקונג קעגן איר פאליטישן פיינד, דר. גראו סאן מארטין. במשך פון דער אויספארשונג פון דר. קוער־וואס ניט אנקלאגע האט דער איצטיקער פינאנץ מיניסטער דר. אנטאניא פריא געמעלדעט, אז די ביכער אין דאקומענטן פון דער פריערדיקער רעגירונג זענען צוזאמען מיט יענער רעגירונג פארשוואונדן געווארן. עס פעלן אזוי ארום די פאקטישע באווייזן וועגן די פארשוועדונגען פון דער רעגירונג פון דר. גראו.

נעמעגדיק אין אכט די אלגעמיינע שווערקייטן און צו דעם נאך דעם גרויסן דעפיציט, וואס די איצטיקע רעגירונג האט איבערגענומען בירושה, קען מען אין ערשטן יאר קיין סך ניט דערווארטן.

א גאנצע רייע פון מער און פון וויניקער וויכטיקע ארבעטן, וועלכע זענען געבליבן ניט פארענדיקט פון דער פאריקער רעגירונג, שטייען פאראלזירט. עס פעלט ניט קיין סך צי פארענדיקן די ארבעטער הייזער, דער ציווילער שפיטאל פון מאטאנזאס, פארשיידענע אנדערע שפיטעלער.

שאסייען, שולעס, וואסער לייטונגען און אנדערע. די איצטיקע רעגירונג וווייזט ניט ארויס קיין שום אינטערעס וויניקסטנס א טייל פון די ארבעטן צו פארענדיקן. אנשטאט דעם טראגט מען זיך ארום מיט נייע פלענער פון נייע געזעלשאפטלעכע ארבעטן, וועלכע וועלן געווים אויך ניט קיין פאר־ענדיקטע איבערגעגעבן ווערן דער צוקונפטיקער רעגירונג.

דעם 25־טן אויגוסט איז אין דעם פרעזידענטן פאלאץ אויף א פייערלעכן אופן געשאפן געווארן דער עקאנאמי־שער ראט פון די פארשטייער פון די פארשיידענע עקאנאמישע קערפער־שאפטן. בעת דער פייערלעכער צערע־מאניע זענען אנווועזנד געווען פאר־שטייער פון אלע עקאנאמישע שיכטן, ווי באנקירן, אינדוסטריעלער, אגרי־קולטארן, פארשטייער פון קאמערץ, טראנספארט, אימפארט און עקס־פארט א. א. ו. ו. עס זענען אויסגע־הערט געווארן שיין געפארמטע טעא־רעטישע רעדעס וועגן אונזערע עקא־נאמישע פראבלעמען. עס האט אבער דארט ניט געפעלט דער בארעכטיק־טער פעסימיזם וועגן דעם דערפאלג פון דער נייער חערפארשאפט. עס האבן שוין עקזיסטירט פריער אזוינע ענלעכע קערפערשאפטן, וועלכע האבן געדארפט צוגרייטן פלענער און ארויסטראגן זייערע מיינונגען, וועגן אונזערע עקאנאמישע פראבלעמען. אזוי אבער ווי יענע קערפערשאפטן האבן גארניט געקענט אויפטאן, איז אויך צו גלויבן, אז דער נייער עקא־נאמישער ראט וועט קיין פראקטישע נוצן ניט ברענגען. עס שטייט אונטער א גרויסן פראגע צייכן ווי וווייט די רעגירונג איז פייאיק און אויך פאר־אינטערעסירט צו לייזן אונזערע עקא־נאמישע פראבלעמען.

ביי דער פייערלעכער גלעזענהייט האט דער פרעזידענט אנגעווויזן אויף דער נויטוועניקייט צו מאכן אן הלואה פון 100 מיליאן דאלער. דאס גלעט זאל פארוואנדלט ווערן פאר וויכטיקע עפנטלעכע ארבעטן.

דער פראיעקט פון דער רעגירונג צו שלייסן אן הלואה האט ארויסגערופן הייסע דעבאטן. די קעגנער פון אזא הלואה וווייזן אן, אז די רעגירונג דארף ברענגען אין אדרעסונג דעם סיסטעם פון איינמאנען די שטייערן און אויך שאפן די נויטיקע עקאנאמישע אין אירע אויסגאבן. וועז די רעגירונג זאל דורכפירן די נויטיקע ענדערונגען און איינשטעלן אן ערלעכע פארוואל־טונג מיט דער געהעריקן קאנטראל פון די הכנסות און הוצאות, וועלן די נויטיקע עפנטלעכע ארבעטן דורכגע־פירט ווערן מיט די גלעטער פון דעם רעגירונגם בודזשעט.

א טייל פון די אנהייענגער פון דער געפלאנטער הלואה וווייזן אן, אז דאס גלעט זאל פארוועגדעט ווערן אויף פראדוקטיוויע עפנטלעכע ארבעטן, ווי די נויטיקע זייטיקע שאסייען, וואסער לייטונגען אין אנדערע. דאס גלעט זאל אבער ניט פארוועגדעט ווערן אויף פאנטאסטישע פלענער.

פון די יארן 1904 ביז 1942 זענען דורך די פארשיידענע קובאנער רעגי־רונגען געמאכט געווארן הלואות אין סכום פין 422 מיליאן דאלער. עס זע־נען אויסגעצאלט געווארן איבער 329 מיליאן דאלער אויף דעם חשבון און 216 מיליאן דאלער זענען אפגעצאלט געווארן אין אינטערעסן. קובא איז נאך שולדיק איבער 93 מיליאן דא־לער.

אויסער דעם איז נאך פארען א חיב פון דער רעגירונג, וואס וועדט געשאצט אין סכום פון איבער 70 מיליאן דאלער. דאס איז דער אזוי גערופענער „שוועבנדיקער אדער שווימענדיקער חוב" (דעודא פלאטאנטע) דאס איז א חוב וואס מען איז שולדיק פאר פארשיידענע דעפיציטן און לויט ספעציעלע באשלוסן פון די געריכטס טריבונאלן פאר פארשיידענע פאנדן און אויך פאר פארשיידענע מאטעריאלן און פראדוקטן, וואס זענען נאך ניט באצאלט געווארן.

אין די ערשטע 6 מאנאטן פון דעם איצטיקן יאר זענען אריינגעפלאסן אין דער רעגירונגס קאסע מיט פיר און א האלב מיליאן דאלער ווינציקער לגבי פאריקן יאר אין דער זעלבער צייט. די רעגירונג איז געווען גענוואונגען צו פארקלענערן אירע אויסגאבן. דער רעגירונג בודזשעט, באשטעטיקט פון סענאט און קאמער. הויבט זיך אן פון ערשטן יולי. אויך אבער אין די מאנאטן זענען די איינקונפטן קלענער, ווי עס איז פארויסגעזען אין דעם בודזשעט. די אויסגאבן, וועלכע פלעגן פאר מער ווי די לעצטע 10 יאר געמאכט ווערן דורך דעקרעטן, ווערן שוין איצטער געמאכט לויט דעם בודזשעט. עס קען זיך דערפאר שאפן א נייער דעפיציט וואס וועט ווידער אריבערגעטראגן ווערן אויף דעם „שווימענדיקן חוב". דאס שאפט אבער גרויסע שוועריקייטן אין דער נארמאלער אנטוויקלונג פון די רעגירונגס פונקציעס.

דער בודזשעט פון דער רעגירונג איז ניט אין אינקלאנג מיט די אמתע נייטן פון די געזעלשאפטלעכע פונקציעס. עס איז אבער א דערגרייכונג, דער פאקט נופא פון דער רעגירונג די אויסגאבן לויט א בודזשעט, ניט מער ווי פריער לויט קאפריזנע דעקרעטן.

די איצטיקע רעגירונג האט אנערקענט ישראל און האט דורך איר שריט אפגעשוואכט דעם פיינדלעכן איינדרוק, וואס איז פארבליבן פון דער אנטי ישראל פאליטיק פון דעם פארריקער רעגירונג.

די דאזיקע דעמאקראטישע אויסגאבן פאליטיק האט זיך שפעטער אנגענומען אויף אן אנטי דעמאקראטישע פאליטיק בעת די רעגירונג האט אנערקענט די מיליטעריש קליקע פון וויזנעזועלא, וואס האט ארעסטירט וואלפן די דעמאקראטישע דערוויילטע רעגירונג פון ראמולא גאיעגאס.

די איצטיקע רעגירונג האט אנגענומען די טראדיציאנעלע דעמאקראטיע, וואס דריקט זיך אוים מער פין אלץ אין פרייהייט פון פרעסע אין וואלט. די פארטייען פון דער אפאזיציע האבן פרייע מעגלעכקייטן צו קריטיקירן און אפילו צו אטאקירן די רעגירונג.

דער פרעזידענט האט לעצטנס ארויפגעוועצט פון זיין אמט דעם שף פון דער ארמיי, גענעראל כנאוועוואָ פערעז. מיט דעם האט ער באזייטיקט די מעגלעכע געפאר פון דעם וואקסנדן פאליטישן איינפלוס פון די מיליטאריסטן. די דערפארונג האט באוויזן אין א רייע לאטיין אמעריקאנער לענדער די גרויסע געפאר פון דעם אויפשטייגנדן מיליטאיזם.

פון דער אנדער זייט איז דער רעגירונג נאך ניט געלונגען צו באקעמפן די געהיימע טעראריסטישע גרופע, וועלכע האבן זיך וויי בלומרשט רעוואלוציאנערע קאמיטעטן געשאפן אין דער צייט פון דער פריערדיקער רעגירונג.

אויב די רעגירונג האָט אויף דעם פּאָליטישן געביט ניט געקענט שאפן קיין האַרמאָניע צווישן די קובאנער, אפילו ניט אין דער אייגענער פּארטיי, איז נאָך ווינציקער האָט די רעגירונג געקענט דערגרייכן אויף דעם עקאָנאָמישן געביט.

די קובאנער רעגירונג איז שטעדיק געווען ווייט פון אונזערע עקאָנאָמישע פּראָבלעמען. ס'איז אויך ניט קיין וואונדער, ווייל די מיטגלידער פון סענאט, קאמער און רעגירונג זענען לויטער ניט קיין פּראָפעסיאָנעל שיכטן, נאָר זיי זענען א גאנץ באזונדער קלאָס פון פּאָליטיקער, וואָס האָבן געמאכט פון דער פּאָליטיק א פּראָפעסיע. זיי דינען פון צייט צו צייט די קאפיטאָליסטישע אינטערעסן, ניט אָבער ווי א קלאָס, נאָר אין יעדן באזונדערן פאל, ווען זיי קענען דערוואַרטן פון דעם א פערזענלעכן אינטערעס. זיי דינען אויך די ארבעטער אינטערעסן, ווען זיי קענען דערוואַרטן פון דעם א פּאָליטישן נוץ.

די רעגירונגען פון קובא האָבן ניט געהאט קיין פּאָזיטיע אויסגעארבעטע פּאָליטיק אין די עקאָנאָמישע פּראָבלעמען. יערער פאל ווערט אין דעם קריטישן מאָמענט דערלויבט לויט ווי די אומשטענדן דיקטירן.

אויסער דער עקספּלאָאַציע פון צוקער אין טאבאק האָט קובא ניט קיין שום טראדיציע אין דער מאָדערנער עקאָנאָמישער אנטוויקלונג. עס איז דאָ ניט געווען די פּראָגע וועגן אָנהאלטן די אלטע עקאָנאָמישע לערע פון „לעסע פער". דאָס הייסט, אז די רעגירונג זאָל לאָזן דעם קאפיטאָליסט פּוילשטענדיק פריי אין זיין האַנדלונג. די רעגירונג זאָל זיך ניט אריינמישן, ווען אפילו די אינטערעסן פון די קאָנסומענטן וועלן דארפן ליידן. עס איז אויך ניט געווען קיין פּראָגע פון ארויפצווינגען דעם קאָנטראָל פון דער רעגירונג דורך שאפן א פּלאָנירטן סיסטעם, וואָס דארף זיין צוגעפאסט צו דער צייט און אומשטענדן. פון איין זייט איז דער קאפיטאָליסט דאָ אין קובא פולשטענדיק פריי און פון דער אנדער זייט אינטערווענירט די רעגירונג ביי פארשיידענע פאלן.

די רעגירונג האָט רעגלאמענטירט א גאנצע רייע ארטיקלען פון ערשטן נעברויך און איבערגעלאָזן אנדערע ארטיקלען פאר דער אויסנוצונג פון די קאָנסומענטן. די פארשיידענע פאלן, וואו די רעגירונג האָט זיך אריינגעמישט אין דער אינערלעכער סטרוקטור פון די קאפיטאָליסטישע אונטערנעמונגען, זענען ניט א רעזולטאט פון א פּלאָנירטער עקאָנאָמיק, נאָר ריינע צופאלן. די רעגירונג האָט ביז איצט נאָך ניט קיין שום אָרגאניזירטע פּאָליטיק אין אונזערע עקאָנאָמישע פּראָבלעמען.

אונזער הויפּט ארטיקל, דער צוקער, געפינט זיך אונטער קאָנטראָל זייט 1926, ווען פארשיידענע קובאנער צוקער פאבריקן זענען געווען אין דער געפאר, צוליב דער קאָנקורענץ פון די גרויסע צענטראלן, ליקווידירט צו ווערן. זייט יעמאָלט באשטימט די רעגירונג די גרויס פון דער סאפרע, דיק יושרדיק פארטיילט. דאָס פארמינערט אָבער ניט די נוצלעכקייט פון דעם רעגירונגס קאָנטראָל פון אונזער וויכטיקסטער אינדוסטריע.

די רעגירונג קאָנטראָלירט אויך די אינדוסטריע פון קאפע, און צום טייל אויך פון דער טאבאק אינדוסטריע. פאר עם צוועק איז געשאפן געוואָרן

קויף פון דעם געמאלענעם צוקער סיי אין די שטאטן און סיי אין אנדערע לענדער. די קוואטעם ווערן ניט שטענדיג פון אנהויב און די קוואטעם פאר די פארשיידענע צענטראלן. די רעגירונג אינטערוועניגט ביים פארפון דער רעגירונג דער „קובאנער אינסטיטוט צו סטאבלזיירן דעם קאפע", וואס איז אויטאנאם פון דער רעגירונג. דער אינסטיטוט האט א בודזשעט פון 483.500.00 דאלער, וואס ווערט געשאפן פון פארשיידענע ספעציעלע שטייערן.

ס'איז אויך פארן א ספעציעלע „קאמיסיע פון פראפאגאנדע און פארטיידיקונג פון האוואנער סיגאר", וואס האט א בודזשעט פון 444 טויזנט דאלער, וואס ווערט אויך געשאפן פון א ספעציעלן שטייער.

ביידע קאמיסיעס, ווי אלע אנדערע פארפטן דינען די עקאנאמישע אינטערעסן, זענען אבער פון א ריין פאליטישן כאראקטער. די רעגירונג האט אויך א ספעציעלע קאמיסיע פארן טוריזם מיט א באדייטנדן בודזשעט. אויך די קאמיסיע דינט די פאליטישע אינטערעסן פון דער רעגירונג.

עס אנטוויקלט זיך א היימישע אינדוסטריע, וואס באשעפטיקט א סך ארבעטער. פון צייט צו צייט מאכן דורך די נייע אינדוסטריעס פארשיידענע עקאנאמישע קריזיסן. מען זוכט אנצוואוועגדן דעם סיסטעם פון פראטעקציאניזם, די פאליטיק פון א הויכן אריינפיר אפצאל פון די הי אויסגעארבעטע ארטיקלען. קובא איז אבער ניט אין דער לאגע דורכצופירן דעם סיסטעם פון פראטעקציאניזם, ווייל דאס רירט אן די אינטערעסן פון דער אמעריקאנער אינדוסטריע פון די ענלעכע ארטיקלען. דאס האט מיט יאהרן צוריק געקענט טאן אויסטראליע, שפעטער אויך ענגלאנד און איצטער אויך מעקסיקע.

דער פראטעקציאניזם איז ניט דער איינציקער מיטל אויסצומיידן אינערלעכע אינדוסטיעלע קריזיסן. די רעגירונג וואלט געדארפט זוכן אנדערע מיטלען, נאר לויט דעם כאראקטער פון אונזער פאליטישער איינשטעלונג איז ניט פארען קיין שום אינטערעס פאר דעם.

קובא איז א געבענטשטע לאנד. דער באדן איז דא א זייער פרוכטבאר, און עס וואקסט א פאר מאל אין יאר. ווען די אגריקולטור זאל האבן די בריטע אונטערנעמונג פון דער רעגירונג, קען זי זיך ווייט מער אנטוויקלען און באריכערן דאס לאנד.

עס מוזן געשאפן ווערן א גאנצע רייע זייטיקע שאסייען, אויב ניט א פאר טויזנט קילאמעטער. אין קובא זענען כמעט ניט פארן קיינע טייכן. העריבער קען דא ניט דינען די נאוועגאציע אויף די טייכן אלס דער פארקער צווישן פארשיידענע געגנטן פון לאנד, ווי עס איז דער פאל אין אנדערע לענדער. דערפאר כדי צו אנטוויקלען די אגריקולטור, מוזן געשאפן ווערן די נויטיקע פארקערס מיטלען.

קובא געפינט זיך לגבי א סך לענדער אין א פריווילעגירטן צושטאנד. דער קובאנער פעסא וואס איז גלייך דעם אמעריקאנער דאלער, איז געדעקט מיטן נויטיקן גאלד און דאלער רעזערוו. אין אנדערע לענדער זענען די רעגירונגען געצוואונגען אנצוהאלטן א שטרענגען קאנטראל פון דעם אימפארט. קובא קען קויפן אומבאגרענעצט אפילו די ארטיקלען פון לוקסוס. אין דעם איצטיקן צייטווייליקן עקאנאמישן קריזיס איז ניט

פאראן קיין שום מורא פאר אין־פלאציע.

עס פעלן בלויז אייניקע וואכן צום דעם 10־טן אקטאבער. דער סך הכל פון אפגעטאענער ארבעטן איז זייער א מאגערער. ס'איז אפילו ניט געלונגען צו ברענגען אין ארדענונג די רעגי־רונגס אנשטאלטן, וואס דארפן זארגן פארן וואוילזיין פון דער באפעלקע־רונג, וואס צאלט די נויטיקע שטיי־ערן. עס איז ניט נויטיק אנצוואוייזן אויף יעדן מיניסטעריום באזונדער. אפילו דער איינציקער מיניסטעריום, אויף וועמען מען האט געלייגט מע־האפענונגן, איז אויך אוועק אויף א כאטשיש וועג אין זיין רייניקונגס ארבעט. מיר מיינען דאס דעם בילי־דונגס מיניסטעריום, וואס דארף זארגן פאר די גייסטיקע שפייז פון די יוגנטלעכע.

מען קען אבער ניט ווארפן די שולד אויסשליסלעך אויף דער רעגי־רונג, גלייך מיט איר זענען אייך שולדיק די פון דעם פאלק דערווייטע סענאטארן און רעפרעזענטאנטעס. ביי די לעצטע וואלן איז צוזאמען מיטן פרעזידענט, אויסגעוויילט גע־וואָרן אן אבסאלוטע מערהייט פון סענאטארן. די פון די רעגירונגס פאר־טיען דערווייטע רעפרעזענטאנטעס (פאר א העלפט פון דער קאמער) פאר דער רעגירונג אין דער רעפרע־זענטאנטן קאמער. די געוועצגעבנדע קערפערשאפטן האבן אן שום שטע־דונג מצד דעם אפאזיציע געקענט דורכפירן א פלאן פון ארבעט.

עס האט זיך אבער ארויסגעוויזן, אז כדי דורכצופירן דעם געוועץ פון גרינדן א צענטראל באנק האט די רע־גירונג געדארפט באלוינען די רעפרע־זענטאנטעס מיט בילטען פון דער לא־טעריי, וואס ווערן צוליב דעם פאר־קויפט טייערער, ווי דער געוועץ ווייזט אן. אויף דורכצופירן דעם געוועץ פון רעגולירן דעם חוב פון די באפריי־אונגס וועטעראנען האט מען ווידער געדארפט באלוינען די רעפרעזענ־טאנטעס מיטן העכערן זייערע גע־האלטן.

אנב איז דער ענין פון די וועטערא־נען נאך ניט דערלידיקט געווארן. ווי עס שטעלט זיך ארויס, קומט מען זיי און זייערע יורשים איבער 80 מיליאן דאלער. די רעגירונג האט אין א היגער באנק פאר דעם צוועק געלייגן 25 מיליאן דאלער. עס איז איצט פא־ראן די ברירה אדער אויסצאלן אלע־מען בלויז א טייל פון חוב אדער אויס־צאלן די 25 מיליאן דאלער אויס־שליסלעך די וועטעראנען, ניט אבער די יורשים. די וועטעראנען פון זייער זייט פארלאנגען די פולשטענדיקע ליקווידאציע פון דעם גאנצן חוב.

די רעפרעזענטאנטן און סענאטארן האבן במשך פון יאר אייניקע סעסיעס, וועו זיי דארפן ארבעטן. צווישן אין סעסיע און דער צווייטער רוט מען זיך אף א פאר מאנאטן. זייער וויי־ניק ארבעטס טעג האבן די געוועצ־געבנדע קערפערשאפטן אנצואוויזן, וויל שטענדיק פעלט דער נויטיקער קוואָרום. עס פארשטייט זיך, אז אונ־זערע אויסגעוויילטע פארשטייער האבן כמעט גארניט אויפגעטאן.

דעם דריטן מאנטיק פון דעם חודש סעפטעמבער דארפן זיך ווידער עפע־נען די סעסיעס פון סענאט און פון דער קאמער. אויב די סענאטארן און רעפרעזענטאנטעס וועלן ניט פארנע־מען מיט דער רעארגאניזאציע פון די פארטייען, וואס דארף פארקומען דעם קומענדיקן מאנאט, וועט די ארבעט

אין די ביידע געזעצגעבנדע אנשטאלטן זיך קענען אנהויבן. דער וויכטיקסטער ענין וועט זיין די געפֿאנטע הלואה פון 100 מיליאן דאלער.

די אפּאזיציע וועט געווים באקעמפן די הלואה. די רעגירונג האָט אבער א זיכערע מערהייט אין ביידע הייזער. אין דער רעגירונג האָט זיך אויך אנגעשלאסן די דעמאקראטישע פאר־טיי, וואס איז ביי די לעצטע וואלן געווען אין דער אפּאזיציע. עס לאזט זיך ניט פֿאַרויסזאגן, וועלכע באדינ־גונגען די אייגענע מיטגלידער פֿון סענאט און קאמער וועלן שטעלן דער רעגירונג פארן צושטימען צו זער הלואה.

עס האבן זיך שוין דערקלערט 25 רעפּרעזענטאַנטעס פון די אויטענטי־קאַם קעגן דער הלואה, אויב די רעגי־רונג וועט ניט פארבייטן פינף מינים־טארן אויף אנדערע, וועלכע וועלן בעסער דערפילן זייערע פליכטן לטו־בח דער באפעלקערונג. אין דער אמתן האנדלט זיך וועגן די פליכטן צו די רעפּרעזענטאַנטעס, וואס דאס מיינט שטעלעס און אנדערע פריוו־לעגיעס.

עס טראָגן אויך א גרויסע שולד אין דער רעגירונג א גרויסער טייל פון די וויילער. לייידער וועלן ניט אפּגעגעבן די שטימען דעם בעסטן, ערלעכערן און פייאיקערן קאנדידאט, נאר דעם וואס צאלט בעסער אין מזומן, שטעלעס אדער אנדערע טו־בית. די מער כיטרע פאליטקער, וואס האבן די נויטיקע געלט מיטלען, אייגענע אדער פון דער רעגירונגם קאסע פארשטייען זייער גוט אויסצי־נוצן די לאגע. זיי האבן א פארצווייגטן אפּאראט מיט א צאל פאליטישע אגענטן, וואס באזארגן זיי מיט די שטימען פון די אומבאוואוסטזיניקע וויילער.

ביי די קומענדיקע וואלן, וואס וועלן פאָרקומען דעם 1־טן יוני זען קומענדיקן יאר דארפן אויסגעוויילט ווערן אין גאנצן לאנד 66 רעפּרעזענ־טאַנטעס, וואס איז א העלפט פון דער קאמער, 126 אלקאלדעס און 33 קאנסעכאלן.

בלויז אין די גרויסע שטעט, בא־זונדערס אבער אין האוואנא, וועלן די וואלן פון אלקאלדעס האבן א גאר וויכטיקע באדייטונג, דא אין האוואנא זענען דערווייל באקאנט דריי קאנדי־דאטן. דאס זענען דר. ביסבע פון די אַרטאדאקסן און דער איצטיקער גא־בערנאטאר פאנטשין באטיסטא פון דער נייער פּארטיי „אקסיאן אוני־טאריא". פון די אויטענטיקאס איז א שטאַרקער קאנדידאט דער איצטיקער אלקאלדע ניקאלאס קאסטעיאנאס. די קאנדידאטן זענען נאך ניט אפיציעל, וויל פון אלץ דארף פאָרקומען די רעאָרגאניזאציע פון די אלטע און נייע פּארטייען.

פון ערשטן ביזן דריטן זונטיק פון מאַנאט אקטאָבער קומען פאר די איינשרייבונגען (אפיליאסיאנעס). ביז ענדע פון נאוועמבער דארפן די אלע איינשרייבונגען רעווידירט ווערן פון וואל טריבונאל. יעמאלט קומען פאר די פארזאמלונגען פון די באריאם, וואו עס ווערן אויסגעוויילט די דעלע־גאטן צו די מוניסיפאלע פארזאמלונ־גען. אזוי ארום הויבן זיך אן פונדאמ־ניי פאַרמירן די אנשטאלטן פון די פּארטייען, וואס שטעלן שפּעטער ארויס אפיציעל אלקאלדעס און קאנ־סעכאלן אין די מוניסיפאלע פארזאמ־לונגען און רעפּרעזענטאַנטעס אין די

פראווינציעלע פארזאמלונגען פון די פארטייען.

עס הויבן זיך שוין אן די פאליטיקער צוגרייטן צו געווינען וואס מער דעלעגאטן און מיט דעם מער איינפלוס אין די פארטייען. די אספיראציעס נאמינירט צו ווערן אלס קאנדידאטן פאר רעפרעזענטאנטעס, אלקאלעם אין קאנסעכאלן קענען רעאליזירט ווערן, ווען מען האט די נויטיקע צאל קאנדידאטן אין פראווינץ אדער שטאט.

די קומענדיקע וואלן וועלן דערווייזן ווי וויים די איצטיקע רעגירונג האט אירע סימפאטיקער און אנהיינגער אדער ווי גרויס עס איז די אפאזיציע קעגן איר. די רעזולטאטן זיין די וואלן גיבן ניט א גאר ריכטיקן בילד פון דער שטימונג, ווייל עס זענען נאך פאראן גענוג אומבאוואוסטזיניקע ווייליעך. עס איז אבער צו דערוואוסטזיין, אז דער ניט באוואוסטזיין פון א טייל ווייליעך וועט כסדר ווירקן אלץ ווינציקער אויפן וואגשאל פון פאלקס ווילן בעת די וואלן. זייט 1940 האבן מיר ערלעבט וואלן אין קובא.

ביי אלע פעלערן פון דער רעגירונגס אדמיניסטראציע מוז אבער אונטערגעשטראכן ווערן דער פאקט, אז מיר לעבן אין א דעמאקראטישער ארדענונג. מיר גענישן די פולשטענדיקע פרייהייט פון פרעסע, פארזאמלונגען ווארט — די אטריבוטן פין א דעמאקראטישן שטייגער פון לעבן. און באזונדערס איז דאס וויכטיק צו באצייכענען, ווייל אין אונזער לאנד אמעריקע, איז קובא היינט צו טאג איינע פון די איינצלנע פרייע דעמאקראטישע רעפובליקן.

LA INDUSTRIA GENERAL CARTONERA

Fabricantes de Envases de Cartón Corrugado,
Tubos, Estuches plegables, etc.

Figuras No. 60 **Telf. M-7895**

Habana

Felicitamos sinceramente a nuestros clientes y amigos de la Colonia Hebrea de Cuba en la fecha de su Año Nuevo 5710 y hacemos votos por su felicidad y prosperidad

Fin de Siglo

san rafael y águila, m-5991

Un establecimiento elegante, especializado en Novedades femeninas e infantiles.

אַ גליקלעכן און צופֿרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פֿריינט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

CORTESIA DE

GENERAL MOTORS INTERAMERICA CORP.

Representantes en Cuba de

"BUICK" — "CHEVROLET"
Y CAMIONES "CHEVROLET"

25 y Hospital Habana

J. VALLÉS

san rafael e industria, m-9227

La afamada sastrería y camisería donde se visten los hombres más elegantes de La Habana.

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרוינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא, און וינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

BOSCH, CARRIO Y Co.

IMPORTADORES DE TEJIDOS

MURALLA Nos. 208 y 210. — TELEFONO M-7613

HABANA.

Con motivo del Año Nuevo Hebreo 5710, saludamos cordialmente a nuestros clientes y amigos de la Colonia Hebrea y hacemos votos por su bienestar y prosperidad.

UNITED FRUIT COMPANY

LA GRAN FLOTA BLANCA

וועכנטלעכע באַדינונג פון פּראַכט פון ניו-יאָרק
און ניו-אָרלעאַנס קיין האַוואַנאַ.

רעגולערע באַדינונג פון פּראַכט פון ניו-יאָרק און
ניו-אָרלעאַנס צו פּאָרטן פון דער פּראָווינץ.

רעגולערע באַדינונג פון פּראַכט פון האַוואַנאַ קיין
ניו-יאָרק און ניו-אָרלעאַנס.

OFICINA GENERAL:
Desamparados y Damas

Muelle Flota Blanca
Habana.—Tel. M-6974

MONTERO

RETRATOS DE SUPREMA CALIDAD

דער פּאָטאָגראַף
פון די כלות!

Amistad 311 **Teléfono M-9365**

HABANA

felicita calurosamente a sus numerosos clientes hebreos en particular y a la Colonia Hebrea de Cuba en general con motivo del Año Nuevo 5710.

חיים דשת

אַרינג אין אַ קייט

(דערציילונג)

פענער האָבן ניט געפֿלאָטערט, טראָמפּייטן האָבן ניט געשאַלט, וועז ראובק איז ארויס מיט די „יאטן" ברענגען די מעפּילים. עס איז געווען נאכט און א רעגן, פּארשלאָפענע און הייזעריקע קולות, אומעטיקע טריט פון פערדישע קאָפּיטעס אין דער גע־ דיכטער בלאָטע און איבער אלץ איז געווען א פינסטערניש, א גערכטע, וועלכע איז אויסגעוואָקסן ווי א וואנט, זיך געפענט פאר די וועגענער, זיי אייגעשלונגען און זיי פארשלאָסן ארום און ארום.

ראובק איז געווען מיד, זייער מיד. אן ארבעטס טאָג פון דרייַ אויוונס איז געלעגן אויף זיינע פלייצעס. די העכט האָבן ווייַ געטאָן. און וועז ער איז ארויף פון דער בעקערייַ צום עס צימער האָט אויף אים געווארט א מעלדונג אין געשטאַלט פון א חברה־ מאז מיט א ווינטיק פנים, אין רייט הייזן, א באַשטיוולטער, וועלכער איז אָנגעקומען אויף א מאָטאָציקל.

— דו, הערסט, ראובק? היינט קומט א שיף, ביי אייך וועלן זיין דרייסיק מענטשן. האלב צוועלף דארפט איר זיין ביים שאָסיי, הינטער די אייל־ בירטן. דאָרטן וועלן זיי אָנקומען. וועסט מיטנעמען א צען חברה. פאר־ שטאַנען? אויב עס וועט קומען אן ענ־ דערינג וועלן מיר אָנזאָגן. וועסט וואַרטן ביז ניין און דאן וועסט ארויס־ גיין, אין ארדעמונג?

דער מאָטאָציקל האָט אויסגעשאָלן, זיך א דרייַ געטאָן און פארשוואונדן הינטערן טויער. און ראובק האָט שוין געשלעפט זיינע לאנגע פיס צווישן די הייזער אין געצעלטן: איינגעארדנט, אנגעזאָגט. הערצער האָבן געקלאפט שנעלער, אויגן האָבן זיך צעצונדן.. היינטיקע נאכט... אהה...! — פלוצ־ לינג האָט א שארפע אָנדעבשקייט זיך אריינגעשניטן אין דער פארנאכ־ טיקער לופט, אין דעם שנעלן גאנג פון די מיינטשן, אין דעם געלעכטער פון די קינדער. מענטשן האָבן געהויבן די אויגן אין דער חייך און זיך פאר־ טראכט געהיימניספול. ראובק האָט געזען די צונויפגעטריבענע וואלקנס אויפן הימל און זיין שטערן האָט זיך פארקנייטשט: — צום טייוול! ווידער א רעגן... א מאשין וועט ניט דורכ־ניין... און דאן... ער איז געווען אין כעם אויף זיך אליין, פארוואָס ער

האָט ניט געזאָגט דעם חברה'מאן און איצט איז שוין שפעט. איצט ראובק... איז די גאנצע אחריות אויף דיר אין שלעפּ, ברודערל... שלעפּ!...

ער האָט זיך אראָפּגעלאָזן אויף דער סאָפקע אין דעם קליינעם צימערל, וועלכער שטייט פארבאהאלטן הינטער די סאָסנעס און זיינע פענסטער זענען פארדעקט. ראובק האָט אָנגעשפּארט זיין קאָפּ אין וואנט און מיט האלב געשלאָסענע אויגן באטראכט מישקען, וועלכער האָט געמייסטערעוועט ביים געהיימען ראדיאָ.

ראובק האָט ניט געזען, נאָר ער האָט געפילט מיט ווייטאָק, ווי הינטער זיין רוקן, הינטער דער וואנט פון צריף גייט אויף און וואקסט די פינסטערניס, ווי עס זאמלען זיך אין לייגן זיך איינע אויף די אנדערע, שווערע וואָלקנס. (אויף אים, אויף זיין קאָפּ — לייגן זיי זיך...) א דינער האָט זיך א קאָלער געטאָן. ראובק האָט געטראכט: טפּו, עס הויבט זיך אָן דער עסק!... — ער האָט אויסגעשפּיגן דעם סיגאָרעט און אים צעקוועמשט מיטן פוס. פארשארט דעם פארהאנג און געזען א דין ריטשקעלע רעגן פערלט זיך אויפן שויב. אין זיינע אויגן האָט זיך צעטאָנצט די נאכט.

ער האָט געטראכט און אפשר זאָגן מישקען, אָט אזוי: מישקע, ביסט דאָך א קלוגער, גיב אן עצה! עס גיסט... ווי וועסטו ארויספאָרן מיט א מאשין? וועסט זינקען, באשטימט זינקסטו!.. א טראקטאָר ברענגסטו? נו... נו... וועסט אויפוועקן די ארבעשע דערפער און דאן איז די שמחה פארפולט אין דער נאנצער ענין איז אויסגעשפּילט... אוים... נו, מישקע, גיב אן עצה! און מישקע וועט זאָגן: — ראובק! דו ביסט דער מפקד, דו דארפסט באשלוסן, און מיר וועלן טאָן... און וואָס דאן ראובק?

ראובק זאָגט:

— עס גייט א רענן.

שטיל. נאָכהער זאָגט ער:

— מישקע, האָסט א סיגארעט?

זיי רויכערן און שווייגן. מישקע הערט זיך צו צו די פארשטיקטע קולות, וועלכע ציטערן אין די מעמבראנעס פון די הערערס אויף זיינע אויערן. ראובק קוקט אויף אים פון דער זייט. ער פילט ווי די מידקייט שטארקט זיך איבער אים און ער ווייל זיך ניט אויסציען אויף דער סאָפקע. א רענן האָט זיך פלוצלינג צעטאָנצט אויפן דאך. ראובק האָט געקלערט. און אפשר זאָגן: — מישקע, זאָג אין ראדיאָ, אז עס גייט א רענן און דער וועג איז אין דר'ערד, א מאשין וועט זינקען. א טראקטאָר וועט אויך זינקען. און הערווייל וועט די נאכט אריבער און דאן... און הערבער... און וואָס ראובק? און אפשר גיין צופוס? דאָרט וועלן מיר קומען, אָבער אויף צוריק? ד ר י ס ו ק מענטשן און צווישן זיי פרויען און קינדער און אין אזא נאכט און צווישן די א הערפּער. פיר שעה גיין, און ווען וועסטו קומען צוריק? נו, אלזא ראובק, וואָס טאָן? ניט ארויסגיין? זאָגן אז עס גייט א רענן און אזוי אין אזוי און מען קען ניט... אזוי? און ווי וועסטו אויפהויבן דיינע אויגן, ראובק? וואָס וועסטו זאָגן? אז א רענן און וואדייעם זענען פול מיט וואסער, און דער וועג... אזוי וועסטו זאָגן?! הא... הא... דער וועג איז קאליע! חי... חי... ניין! אלע וועגן זענען קאליע! אלע וועגן! דו הערסט ראובק? אין דוקא ווייל אזוי מוז מען זיי

ברענגען! און זייערע ווענג? זייערע ווענג? מען מוז, ראובק, מען מוז!..

ראובק האָט געפּאָרשט מישקעם פּנים. ער האָט געשוויגן. ערויכערט עקשנות'דיק. נאכהער האָט ער ארויס־געזיפּט לאַנגזאַם:

— מיר ווילן ווארטן ביז 9 אזייגער, אפשר וועט אויפהערן דער רעגן, אפשר ויעלן זיין אנדערע אָנווייזונ־גען...

אין צימער׳ל איז געווען שטיקנד. ראובק האָט זיך אויסגעצויגן אויף דער סאָפקע. ער האָט געזען מישקעם רוקן, געהערט דעם קלונג פון גלאָק און געטראכט: איצט איז האלב זיבן, מען דארף גיין עסן. נאָר ער איז ניט ארויס.

הינטערן צריף איז געוואקסן די נאכט.

הימל מיט ערד זענען געווען צו־גויפגעמישט. א רעגן האָט געקלאפט אויף די דעכער, שויבן. א ווינט האָט געטרייסלט קעפ פון בויימער, גערייסן פענסטערס. ראובק'ן האָט זיך נע־דאכט אז הינטערן צריף, הינטער די הייזער ליגט א זייער פינסטערע וועלט אן בעט רחמנות. דער שטילער געווייַן בויערט דעם חלל, דרינגט אין צימער אריין און עגבערט אין מוח: ראובק... ראובק... און ראובק בעט זיך: איך בין מיד... מיד... אָבער דער קול בעט, מאנט: ראובק, דו ביסט דער איינציקער, דער איינציקער...

ראובק זעצט זיך אויף. לאָזט אַראָפּ די פים אויף דער פּאַרלאָגע. גלאָצט אוים א פּאָר אויגן צו מישקען, וועל־כער שטייט איבער אים און טרייסלט אים.

— אהה... איך האָב געכאפט א דרימל... — נו, מילא, א דרימל, לאו דוקא, נאָר געשלאָפן, יע!. אָבער־ווָאס שרייסטו אזוי?

ראובק האָט פארשעמט א שמייכל געטאָן אין געפערעגט:

— ס'איז שפעט? נו, מיר'ן גיין, מיר'ן שפאנען די וועגענער.

און ווען ראובק איז ארויס אין דער נאכט האָט ער זיך בייַם עם צימער אָנגעשטויסן אָן שמעון כספּי, וועל־כער איז געלאָפן פאר אים אויפגע־רעגט, גערייבן די הענט און געמורמלט.

— אה... אה... ראובק... א גרויסע זאך, א גרויסע זאך... מען שפּאנט שוין די פערד, מען שפּאנט שוין... פּדיון שבויים... אי... אי... ברידער שוועסטער,, און דו פארשטייסט ראובק? דאָס איז דאָך... דאָס איז תקון הצות.... תקון... מיין טאָטע ע"ה פלעגט אויפשטיין צו תקון חצות און ווינען אויף שכינתא בגלותא. אין מיר די קינדער אפּיקורסים שטייען אויף אויך צו תקון חצות, דעם אמת'ן תקון חצות, דו הערסט, ראובק?

זיי זענען אראָפּגעגאנגען הינטער־דעם יונגן כאָסנע וועלכל, געטאָפּ־טשעט אין בלאָטע און זיך דערנעל־טערט צום פערד שטאל. דא זעצען שוין ארומגעגאנגען שאָטנס אין שטימעס. פערד האָבן געפּארסקעט. מען האָט געשלעפּט בינטלעך שטרוי, זעק און שטריק. און עס איז ניט גע־ווען קיין צייט און קיין מעגלעכקייט צו זיין מיד.

ערשט איצט, ווען די וועגענער האָבן זיך טרייסלנדיק, לאנג־זאם געשלעפּט, האָט ראובק דערפילט זיין מידקייט. ער האָט זיך געוואָלט אויסציען אין וואָגן, איינוויקלען די קאָפּ אין א זאק און זאל גיין אויף אים דער רעגן, זאלן סקריפּן די רע־דער. עה! ווען מען קען געבן א צי

פון א סיגארעט. נאר דאס טאר מען ניט טאן. ער איז האט דאך א קא־מאנדאוו געטאן: ניט רויכערן!

ער האט א טאפ געטאן דעם רע־וואלווער אין קעשענע. פון דער זייט באטראכט מאטקען, וועלכער האט גע־האלטן די לייצעס אין די הענט. ער האט גוט ברודעריש א קלאפ געטאן אין פלייצע און א זאג געטאן:

— שטיי, איך גיי ארפֿ, א קוק געבן אויף די אנדערע וועגענער.

מאטקע האט א צי געגעבן די לייצעס. דער וואגן איז געבליבן שטיין.

ראובק האט געפילט ווי דער ציג־וויקטער באדן זינקט אונטער זיי־נע פיס. די קאלטע וואסער איז דע־גאנגען ביז זיינע קני. ער האט גע־ציטערט. מיט שווערייט האט ער ארויסגעשלעפט זיינע פיס פין דער בלאטע. ראובק האט ניט גאזען די וועגענער, נאר געהערט דעם פלויסק פון וואסער, דעם טשליאפ פון בלאטע אונטער די פערדישע קאפיטעס. ער האט דערפילט דעם וואראמען און שווערן אטעם פון די בהמות, וועלכע האבן זיך אפגעשטעלט נעבן אים.

— אין אדרענוגג! — האבן קולות געשפאלטן די פינסטערניש.

נאר די ערד איז אזוי ווי טויג!...

— ששש, שטילער! חברה! מיר דערנענטערן זיך צום דארף. איך גיי פארויס. איר פארט ביי די קאקטוסן, ווען זיי ענדיקן זיך פארנעמט איר זיך לינקס און גלייך צו אבו־חסנ'ס ברו־נים הינטער די פיר אויבירטן. איר ווייסט ויאו דאס איז! דארט ווארט איך אויף אייך. פון דארטן ווילן מיר זיך פארנעמען מיט דער טערקישער וועג ביז צום שאטיי. דארט בלייבן מיר שטיין און ווארטן. פארשטאנען?

ראובק האט גערעדט שטיל. ער האט ניט געזען אין דער פינסטערניש די געשטאלטן, וועלכע האבן אים ארימגערינגלט, נאר ער האט גע־וואוסט, אז די מענטשן זענען איינגע־דרייט אין זעק אזן ציטערן פון קעלט און זיי זענען מיד, זייער מיד, נאך א שווערן ארבעטס טאג און אז אויף צומארגנס ווארט אויף זיי א נייער ארבעטס טאג אן נאך דער א נאכט וועלן זיי וויידער שפרייזן מיט ברייטע זיכערע, שטילע טריט אויף גרינע פעלדער. אזוי ווי גארניט וואלט ge־שען, אזוי ווי די נאכט וואלט ענלעך געווען צו אנדערע נעכט, א רינג אין א קייט, א לאנגע קייט... א לאנגע... פון אקערן, זייען אזן שניידן אזן אויסבייזן א הויז אזן א שטאל אזן א קינדער געלעבטער, א רינג... ער האט ניט געזען די פנימער, נאר ער האט געוואוסט, אז זיי זענען איצט ערנסט אין שארף. ער האט געפילט זיי ווערע שטומע עקשנות, געפילט די וואראמ־קייט, וועלכע האט ארויסגעגלאנצט פון זייערע אויגן אין פארפלייצט די הערצער.

— ארום עלף, גלויב איך, וועלן מיר שוין זיין אויסערן דארף, האט ער געזאגט. ער האט געוואלט צוגעגעבן א ויארעמען, הארציקן ווארט, ניט געפינענדיק אבער קיין פאסיק ווארט האט ער זיך פארקלערט אין מיט איינמאל א ברום געטאן:

— נו... חברה!...

ער האט געזומען שפאנען פארויס. פארבייגעגאנגען ביי די וועגענער, א פאטש געטאן א פערד איבערן הינטן און באלד פארשלונגען געווארן אין דער פינסטערניש. די מאפע פון די דארפס געפלעך און סטעזשקעס ער

נען געווען גוט איינגעקריצט ביי אים אין מוח.

ער איז געגאנגען שנעל, געשפּאלטן די שווארצע וואנט. שוויים האט ער־ רונגן אויפן רוקן און געקלעפּט זיין העמד. דער דאָרף מיט זיינע לייטענע הייזקעס, אָנגעוואָרפן איינע ביי דער אַנדערער, איינע אויף דער אַנדערער, מיט די שטעכיקע קאקטוס פּאַרקא־ נעס, איז ערשינען פּאר אים ווי איין שטיק פינסטערניש, פינסטערער ווי די נאכט אליין. ער איז שעיר ניט ארויפגעקראָכן אויף א וואנט פון אזא לייטענער כאטקע. זיינע נאָז־לעכער האָבן זיך צעציטערט פון רויך ריח פון פערדישע צוואה, פייכטע שטרוי, ריח פון דומפיקע הייזקעס, געשטאַנק פון קעמלען און אייזלען, א ריח פין א ישוב איינגעקאָרטשעט אין פאַרלאָבע־ טע קאָלדרעס, אויסגעצויגן אויף לייט־ מענעס באָדן, איינגעדרייט אין זיך אוז שלאָפט. ער שלאָפט? אוז אפשר.. אפשר וועבט ער עפּעס דאָרטן? אין דער פּינסטערניש.

ער ציט ארויס דעם מאוזער אוז בלייבט שטיין. ארום אוז ארום איז שטיל. ער האָט געהערט ווי דאָס וואסער שטראָמט אין וואדי, דעם פאלן פון רעגן, דעם סקריפּ פון די וועגענער. ער האָט אויסגעשטרעקט די האנט, געטאפּט די פינסטערניש. א טריט גע־ טאן פאַרויס. זיך אראָפּגעלאָזן אויף דער נאסער ערד. געקראָכן אויף פיר. זיינע הענט האָבן געגראָבן אין דער קאלטער בלאָטע, אָנגעטאפּט דעם ברעג פון גרוב. ער איז געגאנגען צו־ ריק. געקערט אויף רעכטס צו די שטע־ כיקע קאקטוסן. דאָ איז געווען די סטעישקע בריייטער, טריקענער. לאנג־ זאם האָט ער פאַרגעזעצט גיין. נאָך אים האָבן די וועגענער זיך אריינגע־ שניטן אין דער פינסטערניש, דורכ־ פאַרנדיק דעם דאָרף. ראובק האָט פאר־ שנעלערט די טריט. א דינער ריח פון ציטרוסן האָט זיך דערטראָגן צו אים פון די נאָענטע פּרדסים. ער האָט בריייט צ ע ע פ נ ט די נאָזלעכער. ביי א ב ו ־ ה א ס א נ ם ברוגעס הינטער די בוימער איז ער געבליבן שטיין, וואַרטנדיק אויף די וועגענער. ס'איז אים געווען היים. ער האָט אָפּ־ געווישט דעם שוויים. אויסגעטאָן דעם רעקל. דער רעגן האָט אויפגעהערט, נאָר פון צייט צו צייט פלעגן ארָאָפּ־ פאלן איינזאמע טראָפּנס און קלאפן אין בעל פון דער נאכט ווי אין א פויק און פארטיפן די שטילקייט. די וועגענער זענען געקומען לאנגזאם, איינער נאָכן אנדערן. ראובק האָט זיך אויפגעזעצט. די פּים אין די שוועדע פארבלאָטיקטע שיך האָבן ווייי געטאָן. אין רוקן האָט געשטאָכן. ער האָט זיך אויסגעצויגן אין וואָגן, פארדעקט מיט א זאק. ווי דורך א נעפּל האָט ער געהערט א פייף פון א בייטש, שטימעס פון מענטשן. ער האָט גע־ טראכט: מען פּארט שוין אויף דער טערקישער וועג. די פערד פילנדיק אונטער די פים הארטערן באָדן האָבן אָנגעהויבן לויפן, כראָפּנדיק שווער. ראובק האָט א קוק געגעבן אויפן זיי־ גער. ער האָט געווואוסט, איצט גייט אריף יהודית אויפן וואסער טורעם. דער לאנגער שינעל פלאָנטערט זיך צווישן די פים און דער ביקס קלאפט איר אין פלייצע. יי סאָפּעט שווער. אָט נעמט זי אן די הענטל פון פּרא־ זשעקטאָר. א דרוק אויפן עלעקטרישן קנעפּל. א דרייי מיטן האנט...

הינטער די פעלדער, הינטער דעם אראבישן דאָרף האָט זיך פלוצלינג א עפן געטאָן א גרויסע, ווייסע אויג.

אין חלל האָט זיך אריינגעבוי־ ערט א שפּיז ליכט, וועלכער האָט צע־ שניטן די פינסטערניש. די ליכט איז פארשוואנדן געווארן און ווידער אויפ־ געלויכטן, אויפדעקנדיק פארבאהאל־ טענע פלעצער, אַוועקטרייבנדיק די אימה. מיט איינמאל זענען ערשינען באלויכטן מיט א פאנטאסטיש בלוי בלאסן ליכט, אזוי ווי ניט פון דער וועלט, איינגעהויקערטע קאקטוסן, כאטקעס, א צעבראכענער פארקאן, א פעגל פארפליצט פון וואסער, זע־ נען ערשינען און ווידער פארשוואנדן. נאר ווייט, ווייט איז געבליבן הייי־ גען אן אפן אויג, אן אנזאג, א סימן. דארט, אין קיבוץ איז מען איצט אויף. מענטשן ווארטן און קוקן אויס א הער, צי די וועגענער. און עס איז געווען גוט אזוי, ווארעם אזוי, ברי־ דערלעך אזוי...

ביים שאָסיי, אונטערן שוץ פין צוויי שורות אייבירטן האָבן זיי זיך אפגעשטעלט. די מענטשן האָבן אויס־ געגליכן זייערע אָנגעווייטאָקטע ביינער, געגעבן עסן די בהמות. די לעצטע זענען געשטאנען אומעטיקע, מיט אראפּגעלאָזטע קעפ, ציטעריקע אין לאנגזאם מיט א הייזעריקן כראָפּן געקייט פון זעק. די מענטשן זענען געשטאנען איינער ביים אנדערן, מיט זעק איבער די קעפ און געשוויגן שוואר, עקשנות'דיק, פויעריש. עס האָט זיך געדאכט, אז אלע קלערן איצט ווען דער זעלבער זאך... דארט... דארט.... אין שטורעמדיקן ים וויגט זיך א שיפל... אין שניידיק קאלטן וואסער שטייען די חברה און גיבן איבער אין א קניט די מעפילים. אויפן ברעג ליגן מענטשן צוגעטוליעט צו־ זאמען און צו די ביקסן. א רעגן גיסט. אויטאמאבילן מיט פארלאשענע ליכ־ טער. א געשריי. אן אויטאָ קרעכצט, מאטערט זיך ארויסצוקריכן פון די זאמדן...

איינער ציט זיך אויס אין א וואָנג. איינער גיט א הוסט. ארום איז שטיל און פינסטער. און עס איז געווען א שרעק כאר דער אָ פינסטערניש און שטילקייט. א קעלט צופט אין די פּיס. אויגן פארמאכן זיך ניט ווילנדיק, ווערן צוריק אויפגעריסן און עס דאכט זיך דאן, אז מען ליגט שוין אזוי לאנג, לאנג... און ווער וויים וואָס איז דארט געשען, פארוואָס קומט ניט דער אויטאָמאביל מיט די מעפילים? אפשר... אפשר?

די שרעק איז מיט איינמאל אויס־ געווואקסן גאר גרויס, ווען מיט אייני־ מאל איז ארויסגעשוואומען פון דער נאכט א גערויש פון א מאשין און צוויי ברענענדיקע אויגן האָבן פונאנ־ דערגעשפּרייט אויפן נאסן שאָסיי א פעכער פון ליכט. ראובק איז שוין געלעגן אין גראָבן ביים שאָסיי און זיינע אויגן האָבן נאכגעקוקט דער זיך גליטשנדיקער מאשין. די לעצטע איז פארביגעפאָרן און פארשוואנדן אין דער נאכט. די מענטשן האָבן זיך איינגעוויקלט אין אן עקשנות'דיקער שווייגענדיש. זיי האָבן געהערט ווי די מינוטן רינען אוים און פאלן אראָפּ אין דער נאכט און געטראכט דעם זעלבן גערדאנק: אז... די פאָליציי... אָט די גערלע הינט... האָבן געכאפט די שיפ... און אלץ איז פארלאָרן... פאר־ לאָרן... די הינט... די גערלע... און עס האָט געשטיקט אין האלדז. ראובק האָט א זאָג געטאָן ניט גלויבנדיק אין זיינע אייגענע ווערטער.

— ס'גאָרניט... דער גייי־נילעבער פאָליציי פאטרול. יערץ שטיפ פארט ער איבערן שאָסיי...

און חברה האבן אנגענומען און ניט אנגענומען דעם ענטפער. מאטקע איז שוין געשטאנען ביי די פערד. פארריכט א שלייע, א גלעט געגעבן איבערן האלדז. די בהמות האבן גע־קאפּיעט מיט די פיס און געשפּריצט שטיקער בלאטע.

— מיר וועלן ווארטן ביז האלב צוויי!..

אלע האבן אנגעהאנגען זייערע אויגן אין דעם ווייטן, ווייטן ליכט פון קבוץ פראזשעקטאר, וואס האט ארויס־געשיינט פון דער פינסטערניש. זיי האבן געווארט ביז האלב צוויי און נאכהער ביז צוויי אן א פערטל, און דערנאך נאך צען מינוט און נאך פינף מינוט ס'האט זיך געדוכט, אז מ'האט פארגעסן צו וואס מען איז געקומען אהער און מען ליגט אין בלאטע, אין א קעלט און מען ווארט. דערווייל האבן בליצן צעריסן דעם הימל, די־נערן האבן זיך פונאנדערגעקייקלט און א רעגן האט פונדאסניי א גאס געגעבן, געשמיסן אויף די פנימער, הענט, קעפ. די מענטשן האבן ייך געטוליעט אונטערן בריזענט, אונטער זעק, אונטער די וועגענער. און עס איז שוין געווען אלצייניס. וועסט דאך במילא ניט פארן צוריק אין אזא פלי־כאטע! מען האט שוין ניט געפילט די מינוטן, וועלכע רינען אוים. נאר ערשט דאן וועז עס האט זיך גע־דוכט, אז עס איז שוין נאך אלעמען אוז עס איז אלץ פארשפּילט האט זיך דערהערט א גערויש און פון דער נאכט האט זיך אויסגעשיילט א גרוי־סער, טונקעלער קעלפער, איינער האט אראפּגעווארפן דעם נאסן זאק, זיך אויסגעגלייכט אין רעגן און געטאפּ־טשעט צום שאסיי.

— מען פארט!

אויפן שאסיי האט זיך באוויזן א מאשין מיט אויסגעלאשענע ליכטער. די מאשין האט געקרעכצט, פארלאנג־זאמט דעם פארן. אויסגעווארפן א בליצלעכן פאס ליכט, וועלכער האט באלויכטן דעם שאסיי, די פעלדער און אים באלד אויסגעלאשן. זי איז גע־פארן לאנגזאם פארויס, זוכנדיק אוז דער פינסטערניש. אנגעצונדן אוז צי־ריק פארלאשן דאס ליכט. זיך צוריק־געקערט.

— שטיי! דאס איז עס! האבן קו־לות זיך אויפגערעגט.

מיט א הייזעריקן קוויטש האט זיך די מאשין אפּגעשטעלט. א טיר איז אויפגעריסן געווארן:

— שנעלער!... שנעלער!... טפוי... א שטורעם אזא... א שיפל האט זיך איבערגעקערט... שנעלער... חברה...

פון מאשין האבן זיך ארויסגעשאטן מענטשן ציטעריקע, דערשראקענע. איינע האט זיך פונאנדערגעווויינט:

— מאמע... מאמע...

— שטילער, ווייז ניט, ווייז ניט!.. עס איז שוין גוט... עס איז שוין גוט!.. האט געשעפּטשעט מאטקעס טיפע שטימע.

— אה... אידישע קינדער... אידישע קינדער. האט געציטערט א קול ווי אין א חלום.

די בייטשן האבן געשניטן די לופט, זיך צעפייפט. די בהמות האבן שווער געסאפּעט, געבוינגן די קעפ, זיך באי־מיט צו לויפן אין דער בלאטע.

דער דארף איז נאך געווען איינגע־טונקט אין שלאף. פון ערגעץ־וואו האט זיך דערטראגן א וויינענדיק הירזשען פון א אייזל. א האן האט זיך צע־קרייט. פון וואסער טורעם אראפּ האט געוואונקען א פינטל ליכט, וועלכער איז געווארן אלץ גרעסער אלץ שיי־

נעגדיקער.

די פינסטערניש האָט אָנגעהויבן אויסרינען. ראובק האָט אַ קוק געגעבן אויפן זייגער. די וווייזערס האָבן באַווײַזן פיר מיט א פערטל פארטאָג. די בהמות זענען געווען מיד, פארשוויצט, באַדעקט מיט א שמוציק וויסן שווים. שווער האָבן זיי געשלעפט זייערע פיס.

די חברה זענען געגאַנגען ביי די וועגענער, שטופנדיק זיי מיט די פלייצעס. פאר זיי האָט זיך געעפנט א גרוב. די וואַסער האָט אויסגעריסן דעם באָדן, פארפלייצט. א גרויסע אָזערע. די וועגענער זענען אריין אין וואַדי. די וואַסער איז אריבער איבער די רעדער. דער שטראָם האָט פארשלעפט אַן א זייט. די וועגענער האָבן זיך געוואקלט, געוויגט. ראובק האָט געפילט ווי די וואַסער הויבט זיך. א געדאנק איז דורכגעלאָפן דורכן מוח: די וועגענער קערן זיך איבער, די וועגענער... ער האָט אריינגענומען אין זיינע אָרעמס א דאר קערפערל. ער האָט געפילט די האָר, וועלכע האָבן געקיצלט אין האלדז. ער האָט געפילט א וואַרעמען אָטעם. די מיידעלע האָט זיך צעווײַנט מיט א דין קול.

— ש ש ש... מיר זענען שוין אין דער היים, אין דער היים... — האָט ער געמורמלט, שטעלנדיק בריידע טריט.

ער האָט געזען מאָטקען גייענדיק איינגעבויגן אונטער זיין שווערער, מענטשלעכער משא. עס איז ניט געווען קיין צייט צו טראַכטן. רוקנס האָבן זיך געבויגן, געשלעפט אויף זיך מענטשן, געטאַפטשעט און געלאַפן. ערשט ווען מען איז שוין געווען פון דער צווייטער זייט וואדי און דער וועג איז געווען א גלייכער און אין דער פרימאָרגן האלב טונקלקייט האָבן זיך איינגעפאסט הייזער, דעכער, כוי־מער און א מרוקען פון א קו האָט זיך צעגאַסן אין חלל און דער מרוקען איז געווען נאָענט אזוי און ווארעם אזוי אין מען האָט שוין געקענט פרייער אָפאָטעמען און גלייכצייטיק א וויש טאַן מיטן אַרבל דעם שווייס, וואסער, און שמוץ פון פנים — דאן האָט ראובק אויסגעצויגן א פויסט צו דער זייט פון וועלכער מען איז געקומען און אויס־געזיפט צוזישן די ציין:

— אז נכפה זאל זיי א טרייסל טאַן, א נכפה... געלע הינט... פין אונטער זייערע נעזער... הא... הא... חא... מאקטע וואָס זאגסטו? פון אונ־טער זייערע נעזער...

זיינע אויגן האָבן אויפגעלויכטן.

אין קבוץ איז אנטקעגן זיי אַרויס־געגאַנגען א בלאַסער, באַטויטער פרימאָרגן און דער גרויסער, באַלוי־טענער עם צימער האָט בריידע צעעפנט זיינע טירן. די „חברה" זענען אראָפ צום שטאל. אויסגעשפאנט די פערד, אָנגעטרונקען און בשעת מעשה שטיל אונטערגעפייפט אזוי ווי געזאגט: א רחמנות אויף זיי, שטומע בעלי חיים! אויף זיי ליגט אויך דער גלות... א רחמנות... אין דער פ ר י מ א ר ג ן ווינטער זון, וועלכע האָט אַרויסגעשי־נען פון הינטער די בערג זענען ge־שטאַנען צעוואַקסענע, בריידע פלייצי־קע בהזרים, שמוציקע, פארבלאָטיק־טע, זיך וויגנדיק אויף זייערע, זייער, זייער מידע פיס און א גאַלדן שמייכל האָט באלויכטן די פארוואַקסענע, ווינ־טיקע פנימער.

וועו זיי זענען אריין אין עס צי־מער, אָפגעפרישט נאָכן קאלטן טוש און אָנגעטאָן אין ריינע ארבעטס בג־

דים זענען צווישן די טישן ארומגע־
גאַנגען בריסטע, מאמישע פארטוכער.
טשיניקעס האָבן געזידט. איינער איז
ארומגעגאַנגען מיט א ליסטע און
אויסגעפרופן 'נעמען'. מענטשן זענען
ארוים. די טיר האָט געקלאַפּט. ראובק
האָט לאַנגזאַם געקייט זיין ברויט און
בשעת מעשה באטראכט די פרעמדע
פּנימער. אה.... דאָס זענען זיי... דאָס
זענען זיי... ראובק האָט אויפגע־
ריסן די אויגן. ער האָט געוואוסט, אז
ער דארף אַראָפּגיין אין בעקערייַ.
היינט מוז ער מאכן פיר אויוונס. עס
זענען צוגעקומען מענטשן. ער האָט
געשמייכלט צו זיך. די מידקייט האָט
זיך גלייגט אויף אים אזוי ווי בליי,
אַנטקעגן אים איז געזעסן א יונג
מיידל פון א יאָר פופצן־זעכצן. ער
האָט זי אָנגעקוקט.

— ווי רופט מען דיר?

אַביסל פארשעמט האָט זי געענט־
פערט:

— רבקה, און א רויטקייט האָט בא־
גאָסן איר פּנים.

ראובק האָט אויפגעציטערט. זיינע
אויגן זענען גרעסער געוואָרן.

— אה... רבקה... רבקה... — האָט
ער שטיל א זאָג געטאָן און נאכהער
אויפן קול: — איך האָב געהאט א
שוועסטער, האָט מען זי אויך רבקה
גערופן, רבקה... זי איז געווען א שוואר־
צע... שוואַרצע 'אויגן... אזעלכע גרוי־
סע... אומעטיקע... און א שמייכל האָט
זי געהאט... רבקה....

ער האָט געשווויגן. זי האָט אים אָנ־
געקוקט צעטומלט פון פלוצלינג ווער־
טער, אויסגוס און אפּנהארציקייט פון
דעם פרעמדן און עלטערן מאן; זי
האָט זיך איינגעקאַרטשעט און אראָפּ־
גלאָזן די אויגן. ראובק האָט נע־
שמייכלט און מיט איינמאל אריבער־
געפירט זיין שווערע האנט אויף איר
קאָפּ:

ביסטו שוין אין דער היים... אין
דער היים...

זיין שטימע איז געווען הייזעריק
און האָט געציטערט. ער איז געווען
מיד, זייער מיד. אין זיין מוח האָט
זיך געבאָמבלט א געדאנק: ער מוז
אראָפּגיין אין בעקערייַ, אז ניט וועט
ניט זיין קיין ברויט... נגא... ראובק,
פארקאטשע די אַרבל... פארקאטשע...
זיין קאָפּ האָט זיך א טרייסל געגעבן
פון רעכטס אויף לינקס און זיך אראָפּ־
גלאָזן אויף דער לינקער האנט. איין
אויג האָט זיך אליין צוגעמאכט און
די צווייטע האָט געקוקט אויף דער
מיידל מיט גרוים, וואַרעם ליבע. אן
אָפּגערין געדאנק האָט ארומגע־
שוועבט: אה, ראובק! עס איז גוט
אזוי, גוט צו אינזינקען די הענט אין
טייג און קנעטן, קנעטן און פילן ווי
דער טייג גייט אויף, און דער ריח
פון פריש ברויט איז ווי דער ריח
פון דעם ליבטיקן פרימאַרגן... גוט...
גוט צו קנעטן א נייַ ברויט א נייעם
טאג... די צווייטע אויג האָט זיך
צוגעשלאָסן.

א האנט האָט אים א טרייסל גע־
טאָן. ער האָט זיך א דערשראָקענער
אויפגעכאפט. ער האָט זיך אויסגע־
צויגן אין זיין גאנצער לענג, אראָפּ־
וואַרפנדיק פון זיך די מידקייט. אין
עם צימער איז שוין כמעט קיינער
ניט געווען. שנעל האָט ער פארמאכט
הינטער זיך די טיר פון עם צימער
און אָנגעהויבן שפּאנען מיט שנעלע
טריט אויף דער סטעזשקע צו דער בע־
קערייַ.

פאר אים האָט זיך אויסגעשפּרייט
א גרין אלדיק, באטויטער, נייַ־
אויפגעקומענער טאג.

FUME
TRINIDAD SUAVES

DE
TRINIDAD y HNO
PRUEBE Y COMPARE

4084

CORTESIA DE

Cía. Litográfica de la Habana, S. A.

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אלע אותזערע פרייַנט,
באַקאַנטע און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

CORTESIA DE

The Central Agency Ltd.

Aguacate 460 Habana

דעפּאָזיט פון פּאַדעם

אייניציקע אימפּאָרטירער פון די
באַוואוסטע מאַרקעס פּאַדעם:

CADENA — ANCLA — etc.

THE ROYAL BANK OF CANADA

PONE AL SERVICIO DE SUS CLIENTES TODA CLASE DE FACILIDADES BANCARIAS

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע.
זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

אינטער אמעריקאנער אידישע אויפגאבעם אין ליכט פון ישראל'ס אויפקום

פון יהושע האָכשטיין

— א —

מען דארף ניט אָנקומען צו קיין מליצה צו גיבן דעם לייענער צו פארשטיין אָדער אונטערצושטרייכן אין זיין באוואוסטזיין דעם היסטאָרישן פאקט, אז מיט'ן אויפקום פון מדינת ישראל האָט זיך געענדיקט איין תקופה און אָנגעפאנגען אן אנדערע אין אידישן לעבן. דער דאָזיקער גוואלטיקער שינוי אין גאנג פון אונזער אידישער וועלט איז זייער בולט אָפּילו פאר דער טעמפּסטער ראיה.

אָט די גרויסע ענדערונג וואָס איז פאר אונזערע אויגן פאָרגעקומען דורך דער אנטשטייאונג פון דעם אידישן שטאָט האָט געפאָלגט אן אנדער מעכטיקן איבערברוך אין אונזער פאָלקס לעבן: די לחלוטין'דיקע אָן דעפיניטיווע פארניכטונג פון דער אלטער אידישער וועלט אין אייראָפּע. שוין א סך צייט פאר דעם שרעקלעכן אידישן חורבן אין אייראָפּע האָט מען ביי אונז געריידט וועגן דעם, אז דער צענטער פון דער אידישער וועלט ווקט זיך אריבער קיין אמעריקע. עס זענען אָבער וועגן דעם געווען שטאַרקע חילוקי דעות, וויל עס האָט זיך אלץ געווענדט אָן דער מאָס מיט וועלכער מען האָט אָפּגעשאצט וואָס איז א אידישער וועלט צענטער און וואָס פאר א אידישער ישוב קען צו אָט דער הויכער מדרגה פּרעטענדירן. מיטן חורבן אָבער פון דער פיזישער אידישער וועלט אין אייראָפּע ווי אויך פון די אידישע מאסן, האָט שוין אָט די דעבאטע קיין האפט ניט געהאט מער. אמעריקע איז געווָארן דער צענטער פון דער אידישער וועלט, וויל עס איז קיין אָנדערער געבליבן.

וויניקער קלאָר איז געווָארן די אמעריקאָנער העגעמאניע אין דער אידישער וועלט מיט דער געלונגענער גרינדונג פון מדינת ישראל. דורות לאַנג האָבן מיר אידן איבערגע'חזר'ט דעם לאָזונג: „כי מציון תצא תורה", און אין די וועלטער אריינגעלייגט מער ווי דעם פשוט'ן טייטש זייערן. די וועלטער האָבן אויסגעדריקט דעם ברענענדן וואונטש און די הייסע האָפענונג, אז ציון, ארץ ישראל, דאָס אור אלטע לאנד פון די אבות זאל ווידער

אויפגעריכט ווערן אלס דער רעאלער צענטער פון דעם אידישן פאלק. און אזוי ווי ביי די „אבלי ציון" פון יערן דור, וואס האבן מיט אט דער האפענונג געאטעמט יערן מאמענט פון זייער לעבן איז געווען בלויז איין, אייניציק אידיש פאלק דורכאויס, דער וועלט, איז במילא געווען פעסט אנגענומען, אז עס קען בלויז זיין איין אידישער וועלט צענטער אין יענעם גליקלעכן מאמענט ווען אין ארץ ישראל וועט אויפגיין א אידישע מדינה.

אט דעם גליקלעכן מאמענט האבן מיר איצט דערלעבט. אבער דאס איז פארגעקומען אין א ביז גאר טראגישער שעה, ווען דער טויזנט יאריקער אידישער צענטער אין אייראפע איז הרוב געווארן. עס איז נאך ניט געווען קיין אידישע מדינה וואס זאל ביכולת זיין צו ווערן דער אויטאמאטישער און אויניציקער יורש און נאכפאלגער אלס צענטער. די אידישע מדינה האט נאך ערשט געדארפט געבארן ווערן, און געבארן ווערן אין א מלחמה מיט אלע אירע שכנים, אין וועלכער עס איז איר אויסגעקומען צו ראנגלען זיך מיט'ן סאמע ערשטן אטעם לופט, וואס זי האט אין זיך אריינגעצויגן נאך'ן קומען אויף דער וועלט. אין אט דער דראמאטישער און סכנות'דיקער לאגע, וואלט די נייע מדינה נישט געקענט איבערנעמען די וועלט פירערשאפט פון דעם אידישן פאלק אפילו ווען דער אייראפייאישער אידישער צענטער וואלט עקזיסטירט נארמאל און זיין צענטרישע פירערשאפט אויף א זילבערנעם טאץ דערלאנגט צו מדינת ישראל.

ווי מיר ווייסן, אבער, איז שוין דאן, אין דער שעה ווען מדינת ישראל איז געבארן געוואָרן, קיין אידישע אייראפע מער ניט געווען בחיים; אידישע שטעט זענען געלעגן אין אש; די אידישע שארית הפליטה איז געווען היימלאז, צעברעקלט און פארוואָרלאזט אין א צאל אומבאשרייבלעכע לאגערן פון פיין און ליידן.

דאס איבערגיין פון דער פירערשאפט פון דער אידישער וועלט צו דעם אידישן קיבוץ אין די פאראיניקטע שטאטן איז אויך ניט געווען קיין בהדרגה'דיקע, בארעכנטע, געאָרדנטע, און לאָגישע איבערוואנדלונג, נאר א גוואלט ריס אין לייב פון אידישן פאלק, א רעטונגס אקציע, אן אנטרינונגס שפרונג, א שטורמישער קלאמערן זיך אן דער אייניציקער עיר מקלט וואס איז אין יענעם ביטערן מינוט אינז געבליבן.

אין צאלן און מאטעריאלע רעסורסן צווייפלט קיינער ניט, אז אט דער אידישער קיבוץ ביי היינטיקן טאג שטעלט מיט זיך פאר דעם אידישן צענטער פון דער וועלט. אבער אין אונזער געשיכטע זענען מיר אידן געוואוינט צו נאך אנדערע וויכטיקע און גאר וואָגיקע מעלות און קוואליפיקאציעס וואס א אידישער קיבוץ מוז באזיצן, כדי ער זאל זוכה זיין צו ווערן א צענטער, און בפרט דער צענטער פון דער אידישער וועלט. אויף אט דעם צווייטן געביט, אויף דעם געביט פון גייסט און קולטור און שעפערישקייט, איז ביי א סך אידן א גרויסע ספקות צי דער צפון אמעריקאנער ישוב איז ראוי צו דער הענגמאניע פון דער אידישער וועלט.

דאס איז אלץ געווען ביז'ן אויפקום פון ישראל. זינט אט דעם רעוואָלוציאָנערן חידוש אין אידישן לעבן

האָט דער וויכוח אָנגענומען א גאָר אַנדער כאראקטער. מדינת ישראל האָט אומפארמיידלעכערהייט אריינ־געטראָגן א גאנץ נייעם פאקטאָר אין דער דעבאטע. קעגן די זכות'ן פון ארץ ישראל צו זיין דער גייסטיקער און קולטורעלער צענטער פון דער אידי־שער וועלט קען דאָך קיין שום אַנדער אידישער ישוב ניט קאָנקורירן, סיידן אין צייטן וועו ארץ ישראל איז פון אידישן שטאַנדפונקט לחלוטין חרוב און וויסט. צוליב דעם זענען דאָך טא־קע במשך אונזער גלות געשיכטע אויפגעקומען אַנדערע צענטערס, ווי בבל, שפאניע, פוילן, רוסלאנד, און א. א. וו. די אספּיראציע פון פאלק איז דאָך אַבער תמיד געווען צו דער־לעבן דעם פארהאפטן טאָג וועו עס זאל מקויים ווערן „כי מציון תצא תורה".

וואלט אפילו מיט א ניט זעלבסט־שטענדיקער אידישער ארץ ישראל געווען אוממעגלעך פאר וועלכן עס איז אַנדער לאנד צו קאָנקורירן פאר דער אידישער וועלט פירערשאפט אלם צענטער בשעת דער ישוב איז ארץ ישראל וואלט געהאט דערגרייכט א הויכן שטאפל פון אנטוויקלונג. איצט אבער, אז דער ישוב איז ניט נאָר א רייכער קוואל פון קולטור און גייסטיקע כוחות, נאָר איז אויך גע־וואָרן די אידישע מדינה, איז דאָך אפגערעדט. מיר שטייען דאָך פאר'ן נס פון שיבת ציון, ניט בלויז אין זין פון א היים, וואו קיבוץ גלויות קען פארווירקלעכט ווערן אויב אידן אין די תפוצות זאלן דאָם שטארק באַ־גערן, נאָר אויך אין זין פון טאטאלן צוריקקער אויף איר נאטירלעכן באָדן פון דער אידישער קולטור אין אלע אירע אספעקטן און אויסדרוקן. א אידישע מדינה מאכט דאָך צום ערשטן מאל אין כמעט 2000 יאָר מעגלעך, אז אידן זאלן זיך אויסלעבן ווי מענטשן אין א אידישער סביבה, און מאכט בטל אויך צום ערשטן מאל די 2000 יאריקע סתירה אין אונזער פסי־כילאגיע צווישן „יהודי באהלך ואדם בצאתך" — צווישן איד און מענטש אין אונז. קען דען זיין א פראגע, אז אזא מין לאנד און אזא מין אידישער ישוב באקומט אויטאמאטיש די וועלט פירערשאפט אין אידישן לעבן?

אזוי, דאכט זיך וואלט געדארפט זיין. אבער אין אמת'ן האלט עס נאָך וויט דערפון. פארוואָס? עס זענען פאראן עטלעכע סיבות. אויך זענען פאראן פארשיידענע צוגאנגען צו אט דעם צענטראלן פאקט, אז מדינת יש־ראל איז נאָך ניט דער פון אלע אידן אַנערקענטער צענטער, וואָס באשטימט די נאָרם פון אידישן לעבן איבער דער גאָרער וועלט. די אידן וועמען אט דער פאקט וויטאָקט טייטשן אים אויס אלס א סימן, אז דער איצטיקער דור איז נאָך ניט אין גאנצן ראוי צו דער גאולה. זיי זעען אין דעם פאקט א באוויז, אז דער מאטוו פון די „סירי הבשר", פון די טעפ פעטע פלייש, איז נאָך גאנץ שטארק אין אידישן באוואוסטזיין. זיי באדויערן וואָס ביי א סך אידן, בפרט אין די פאריניקטע שטאטן, איז דער ציוניזם ניט אז ענטפער אויף דער פערזענלעכער אידיישקייט און אידן פראגע פון יערן אידישן יחיד, נאָר גאָר א מין פילאנטראפישע אקציע לטובת גע־נויטיקע גלויבנס ברידער. אַנדערע אידן, וויטער, זעען אין דעם פאקט, וואס ארץ ישראל אדער מדינת ישראל

האט נאך ניט געוואונען די אמת'ע העגעמאניע ניט קיין אומגליק אדער עפעס צו באדויערן, ווייל זיי האלטן פון גרויסע מעגלעכקייטן פאר אידישער שאפונג אין די תפוצות אויף אידיש. ניט נאר דאס, זיי גלויבן באמונה שלמה, או די אויסשליסלעכע שליטה פון א העברייאישער קולטור וואלט געמיינט א גאר גרויסער פארלוסט דורך דעם אונטערגאנג פון אידיש. אט די ריכטונג קלאמערט זיך אויך אן די סך גרעסערע צאלן אידן וואס לעבן אויסער מדינת ישראל אלס א טענה לטובת זייער שטאנדפונקט. זיי ארגומענטירן, או א קליינער חלק פון אידישן פאלק, ווי באשאנקען ער זאל ניט זיין מיט זכות'ן ווי עס איז דער טייל אידן אין מדינת ישראל, האט ניט קיין אמת'ע תביעה אויף דער ראל פון דעם אידישן צענטער.

און לעצטנס נאר ליידער קען מען אויף אט די אידן ניט זאגן „אחרון, אחרון חביב" — זענען פאראן די אידן ביי וועמען דער אויפקום פון מדינת ישראל האט ארויסגערופן א מין זאלאגישע מורא פאר זייערע פאזיציעס אין דער ניט־אידישער געזעלשאפט וואו זיי מיינען, אז זיי האבן א פלאץ אלס אמת'ע טיילן פון דעם פאלק. דאס לאנד פון זייער געבורט איז ביי זיי זייער אייניציק לאנד, ניט בלויז אין טעכנישן זין פון ביירגערשאפט, נאר אויך אין סענטימענטאלן און קולטור זין. דאס פאלק פון אט דעם לאנד איז זייער פאלק, ניט בלויז לשם פאספארטן אייניגרירפטן, נאר טאקע פראקטן און פשוט זייער פאלק אין אלע מעגלעכע כוונות פון דעם טערמין. דאס זענען די אידן, וואס האבן אויפגעהויבן דעם קאראול געשריי וועגן „דאפלטער לאיאליטעט" אין די פאריניקטע שטאטן און אויך אין אנדערע לענדער. זיי האלטן דעם אויפקום פון מדינת ישראל פאר אידן אומגליק, און נאטירלעך באקלויבן זיי זייער פסיכיפאטישן דענקען און פילן אין די שיינע ווערטער פון רעליגיע, פראפעטישן אינטערנאציאנאליזם, גייסטיקע אל־מענטשלעכע ווערטן פון אידישקייט. א. א. וו.

שטייען איצט די אידן אין די תפוצות, און באזונדערס אין די אמעריקאנער לענדער, וואו מיר לעבן אין דעם דערווייל געזיכערטן אמביענט, פאר דער פראגע: וועלכן אויסוואל צו מאכן? דאס איז שוין נאָרניט קיין אקאדעמישע פראגע, וויל אן דעם אויסוואל צווישן אט די דריי פארשיידענע ריכטונגען היינגט אפ וואס פאר א אידישקייט און וואס פאר א אידן מיר וועלן האבן אין די תפוצה לענדער. וועלן מיר אלע אדער אין דער גרויסער מערהייט אנערקענען, אז מדינת ישראל אדער דאס אידיש לעבן דארט דארף פאר אונז באשטימען די נארמען פון אידיש לעבן, וועלן מיר זיך אליין און בפרט אונזערע קינדער מהנך זיין, דערציען און אפילו איבערדערציען אין געשטאלט, בתבנית דמות, און לויט דער פארמולע פון אידן און אידישקייט אין ישראל. דאס וועט מיינען, אז מיר וועלן דאָ דערציען אונזער יוגנט צו זיין ישראל אידן, מענטשן וואס וועלן זיך אין די אמעריקאנער לענדער פילן אין דער פרעמד, וואס וועלן תמיד באגרען צוריקצוקערן זיך אהיים, קיין ישראל, און וואס וועלן אפשר צוליב דעם האלטן, אז עס לוינט זיך ניט צופיל מטריה זיין לטובת דער איינארדענונג און

געהעריקער אויסשטאַלטונג פון א אי־
דישן לעבן דאָ אין די היגע לענדער.
דאָס מיינט אויך אין פאַלק, אמת'ער
„עם אחד".

פארקערט אָבער איז די אויסזיכט
אויב די אידן אין די תפוצות זאָלן
קומען צו דער אנטשיידונג, אז די
העגעמאניע איבערן טייל פון פאַלק,
וואָס בלייבט אין חוץ לארץ דארף
זיין אין דעם אָדער אנדערן אידישן
ישוב אויסער־האַלב מדינת ישראל.
איך פערזאַנלעך גלויב ניט אין דעם
אידישיסטישן אָפּטימיזם וועגן דער
צוקונפט פון אידיש אין די חוץ לארץ
לענדער. איך גלויב אָבער אויך ניט
אין דער מעגלעכקייט צו העבריאי־
זירן די אידן אין חוץ לארץ. אין יעדן
פאל, וועלן מיר אלץ ווייטער ווערן
פיל שפראכיקער. אָבער מיט ישראל
אלס דער אַנערקענטער צענטער וועט
במילא הערשן א גרעסערע מאָס פון
קולטורעלער אייניקייט, וויל אונזער
גייסטיקע יניקה וועט זיין פון איין
מקור. וועלט, אָבער, אָנגענומען די
צוטיילונג אויף צוויי רשויות —
מדינת ישראל וויי דער צענטער פאר
אירע אייגענע אידן, און אן אנדער
אידישער ישוב פאר די תפוצות, —
וועלן מיר דאן האָבן צוויי געשטאַל־
טענדע אויטאָריטעטן, צוויי פורעמס
אין וועלכע דער אידישער פרצוף פנים
וועט אויסגענאָמען ווערן מיט דער
צייט. אין אנזיכט פון דער אונמעכטיג
קייט פון אידיש צו ווערן דער מקור
פאר אידיש דענקען און קולטור פאר
די אלץ גרעסערע צאָלן — אי רעלא־
טיוו, אי פראָפאָרציאָנאל — פון די אין
די אמעריקעס געבוירענע אידן, וועט
זייער שוואַך זיין פאר אפילו אזא
גרויסן אידישן קיבוץ ווי דעם צפון־
אמעריקאַנער צו דינען אלס קוואל פון
איין אייגנאַרטיקער אידישער קולטור
פאר די תפוצות. דאָס האָבן געקאָנט
טאָן די פאַריקע אידישע צענטערן,
וויל איבראל האָט אידן פארבונדן
אין זייער אינערלעכן לעבן א געמיינ־
זאמער לשון, דאָס רבנישע העברעאיש
און שפעטער אויך אידיש אין א גאָר
גרויסן טייל פון אונזער וועלט. וואו
עס איז אויפגעקומען א שפראך־באריע
רע, ווי אין די שפעטערע צייטן צווישן
אשכנזים און ספרדים, זענען טאקע
אט די טיילן קעגנזייטיק אפגעפרעמד
געוואָרן.

אויף אזוי וויים איצט וואָס אָנבא־
לאנגט די נעגאטיוע זייט פון א
זעלבסטשטענדיקער אידישער העגע־
מאניע אין די תפוצות. עס האָט,
אָבער, אויך א פאָזיטיוון אספעקט.
קיינער קען איצט ניט פארויסזאָגן
אויף ווי ווייט עס וועט פארווירקלעכט
ווערן דער אידעאל פון קיבוץ גלויות.
אויב עס זאָל טאקע זיין דער אוקאז
פון אונזער היסטאָרישער אנטוויק־
לונג, אז א גאָר גרויסער טייל, אפילו
אויב ניט ווי איצט די איבערוועגנדע
מערהייט, פון אונזער פאלק זאָל אויף
ווייטער בלייבן לעבן אין די פארשיי־
דענע לענדער אויסערהאלב ישראל,
דאן קען א צענטער אין אזא גרויסן
ישוב ווי דער צפון אמעריקאנער,
למשל, בייטראָגן צום קיום האומה.
ניט נאָר דאָס, אויב גרויסע צאָלן אידן
וועט אויסקומען, אוים פרייער בחירה
אָדער אוים אומשטענדן, צו ממשיך
זיין אונזער עקזיסטענץ אין צעשפרייי־
טע תפוצות, דאן איז שוין קלאָר, אז
מיר מוזן אויספורעמען אזא מין סאָרט
אידישקייט, אזא מין חינוך, אזא מין
אינסטיטוציאָנאלן וועזן וואָס זאָלן

אנטשפרעכן און אריינפאסן זיך אין די ראמען פון אונזער אייגענער סביבה און איר וויכלעכקייט.

אויב מיר קלייבן אויס אויפצוגעבן די אידייע, אז די אמעריקאנער לענדער זענען פאר אונז בלויז א „נאכט אזיל", א „קאריאר", א דערווייליקע סטאנציע אויף וועג אנדערשוואו, דאן מוזן מיר לאגישערווייז האנדלען אין אינזער קהל'שן אידישן לעבן לויט דעם דאזיקן באשלוס. אט דער באשלוס וועט זיך דארפן אפשפיגלען אין חינוך, וואס וועט דאן האבן די אויפגאבע צו דערציען אמעריקאנער אידן; אין אונזערע אינסטיטוציעס, וואס זולען דאן שטעלן די טראפ אויף פערמאנענט.

אפשר איז קיין אנדער וועלט טייל שטייט איצט אדער וועט שטיין אין דער נאר נאענטער צוקונפט אזוי ארויספארנדיק די פראגע פון אידישקייט בצלם ישראל אדער בצלם תפוצות אויטאנאמיע ווי פאר אונז אין די אמעריקעס. דאס איז פשוט צוליב דעם וואס דא אין די אמעריקע'ס פילן ניט די מערסטע פון אינזקיין שטראשענונג פון חורבן. פאר־קערט, די היגע געבארענע אידן פילן זיך לרוב אין זייער אייגן לאנד. דא איז איצט ניט די פראגע צי אזא געפיל איז אן אילוזיע, צי ניט. עס איז גענוג, אז אט דער געפיל עקזיסטירט, כדי צו מאכן דעם אויסוואל ניט קיין גרינגן. אין אנדערע ערטער אין דער וועלט איז א סך קלארער, אז מען קען דארט אויף קיין אידישער צוקינפט ניט רעכענען אין ניט בויען.

— ב —

חוץ דער לייזונג צו דער פראגע, וואס איז באהאנדלט געווארן אויבן,

שטייען אידן אין די אמעריקעס פאר דער אויפגאבע קלאר דורכצוטראכטן די פראבלעם פון אינטער־אמעריקאנער אידישע באציאונגען. מ'מעג זיך אפילו זיין א באוואוסטזיניקער פארניינער פון דער אידייע פון אינטער־אמעריקאנישן אידישן וועלט־אינזאמיינעם — מען מוז אבער פארנעמען זיך מיט דער פראגע פון די באציאונגען צווישן די אידישע ישובים אין די אמעריקעס. פארוואס? ווייל פון זיך אליין וואקסן און מערן זיך די קאנטאקטן אין כלערליי פארמען. מען קען אט די דער־שיינונגען פשוט ניט פארקוקן. אידישע ארגאניזאציעס אין צפון אמעריקע זוכן אויף פארשיידענע אופנים אויסצואיבן זייער השפעה אויף די לאטיין אמעריקאנער אידישע ישובים, אדער זיי ארויינציען אין שותפות'דיקע פראיעקטן און אקטיוויטעטן. פון זייער זייט, מאכן אויך די לאטיין אמעריקאנער אידישע ישובים פרואוון צו האבן באציאונגען מיט דעם גרויסן ישוב אין די פאראייניקטע שטאטן. די אידישע טוריסטיק פון איין זייט, די אלין וואקסנדע צאל פון לאטיין אמעריקאנער אידישע סטודענטן, וואס קומען לערנען אין צפון אמעריקאנער אוניווערזיטעטן און אנדערע לערן אינסטיטוציעס שאפן גראדנווייז מער און מער באריר פונקטן. די קארעספאנדענץ צווישן קרובים וואס וואוינען צעשיידט אין די ביידע אמעריקעס, די גרעסערע קולטור עקספארטאציע פון צפון קיין דרום, און די קלענערע אבער, וויזיט אוים וואקסדע, עקספארטאציע אויף'ן זעלבן גע־ביט פון דרום קיין צפון האלט אין שאפן אן אויסטויש, וואס צווינגט אויך צו פארטראכטן זיך איבער דעם מהות און איכות פון אינטער־אמעריקאנער

קאנער אידישע פארהעלטענישן.

אן אנדער פאקטאר וואס מוז קומען אין באטראכט דא זענען די קליינינ־קע אידישע ישובים וואס קענען בשום אופן זייער אייגן אידיש שטעטל נ׳ט באשטיין ביחידות. צי דער צפון אמע־ריקאנער אידישער ישוב וויל אדער וויל ניט שפילן די רא׳ל פון צענטער, ער איז דאס אבער פאר די אמעריקעס אן שום ספק, ליגט דערפאר אויף אים די מאראלישע אחריות צו באקענען זיך מיט די אידישע נויטן און פראב־לעמען פון אועלכע ישובים ווי די אין צענטרא׳ל אמעריקע, און אויך אין אזעלכע ווי וועגעזועלא, עקוואדאר, פערו, באליוויא, פאראגוואי, צו קליין איצט און אן שום אויסזיכט צו פאר־גרעסערן זייערע צאלן דורך אימיגרא־ציע כדי אנטקעגנצוקומען מיט איינ־נע כוחות אפילו די מינימאלסטע פא־דערונגען פון א אידישן קהל לעבן.

אינטער־אמעריקאנער אידישע בא־אונגען שעפן זיך ניט אוים מיט די קאנטאקטן צווישן אידן אין די פא־רייניקטע שטאטן פון איין צד און אידן אין די לאטיין אמעריקאנער רע־פובליקן פון אנדערן צד. די באציונגען צווישן די פארשיידענע לאטיין אמערי־קאנער אידישע ישובים איז אפשר א הארבערע פראבלעם ווי מיט׳ן צפון אמעריקאנער ישוב. טראץ דעם וואס, חוץ בראזיל, פארבינדט אלע אנדערע לאטיין אמעריקע, הן אויף אידיש הן אזוי דער לאנד שפראך. די נייעס מער פרעמדקניט צווישן די ישובים אין לאטיין אמעריקע, מער אומווי־סנ־היינט וועגן אנדערע ישובים, ווי צווישן צפון און לאטיין אמעריקאנער אידנשאפטן בכלל. דאס איז גאנץ קלאר פון דער אידישער פרעסע אין לאטיין אמעריקע, היין אויף אידיש, היין אויף דער לאנד שפראך. די נייעס באריכטן וועגן אידישן לעבן אין די אנדערע ישובים, אפט דערבייאיקע, שבכ׳שע זענען א זעלטנהייט, פשוט יקרי המציאות.

כאטש דער צפון אמעריקאנער אי־דישער ישוב איז אומגעהויער רייכער אין אידישע רעסורסן, זענען אבער דערפאר די לאטיין אמעריקאנער אי־דישע ישובים נאענטער צווישן זיך אין גייסט, אין אנשויאונגען — אי־דישע און אלגעמיינע. דאס איז אמת סיי וועגן דעם אימיגרירטן עלע־מענט, סיי וועגן דעם אין לאטיין אמע־ריקע געבאראענעם. ביי די אימיגרירטע לאזט זיך דאס איבערהויפט מערקן אין דעם צוגאנג צו ישראל, צו ציו־ניזם. ביי די אין אמעריקע געבאר־ענע איז ראשית שוין פאראן א לשון מהיצה: ענגליש פון איין זייט, שפא־ניש אדער פארטוגעזיש פון צווייטן זייט. און אזוי ווי זיי זענען געהאר־ווען אויף אט די שפראכן, האט זיך זייער דענקען אויך אנגעזאפט מיטן גייסט פון אט די לשונות. זייערע איי־טערעסן אזן געשמאקן, זייערע שטאנד־פונקטן זענען אדער נאהר אדער לא־טיין אמעריקאניש.

צוליב דעם דארף אזא גרויסער לאטיין אמעריקאנער אידישער ישוב ווי דער ארגענטינער ווערן א סך בא־וואוסטזיניקער וועגן זיינע התחייבותן אין לאטיין אמעריקע אויסערהאלב זיינע אייגענע גרענעצן. אדער אפשר דארף גאר אזא ישוב ווי דער מעקסי־קאנער, צוליב דער גאר נאענטער שכנות מיט צפון אמעריקע נעמען אויף זיך די רא׳ל פון מתווך צווישן די

צוויי אידישע אמעריקאנער טיילן אין צפון און דרום. דער מעקסיקאנער ישוב האט אויך אנדערע מעלות און זכות'ן, היינט דער צופעליקער, געאגראפישער. דער מעקסיקאנער אידישער ישוב האט באוויזן א הויכע מדרגה פון שאפערישקייט אויף די געביטן פון חינוך, אינסטיטוציאנעלער ארגאניזאציע פון א צענטראלער קערפער־שאפט, א חוש פאר דער פארצייכנונג פון אידישן המשך פנקס, געשיכטע, ענציקלאפעדיע, — פאר פעדאגאגישער פאר־לעגערי און אויסבילדונג פון לערער. איך מיין דא ניט אנצוצייכנען וועלכער לאטיין אמעריקאנער אידישער ישוב דארף וועלן דער הויפט ציונער פאר באציאונגען מיטן צפין אמעריקאנער; נאר בלויז אנציאווייזן, אז עס איז פאראן אזא מין פראבלעם אין, אז אין לאטין אמעריקע גופא יענען פאראן מער ווי איין ישוב, וואס קען אין דארף אויף זיך נעמען גרעסערע אידישע התחייבות'ן אין קולטור־רעלן אין פירערישן זין ווי פאר זיך אליין בלויז. דאס איז א פאדערונג פון דער אינטער־אמעריקאנער אידישער וויר־קלעכקייט.

צווישן די געמיינזאמע פראבלעמען וואס פאדערן אן אינטער־אמעריקאנער באטראכטונג און באהאנדלונג דורך די אידישע ישובים זענען פארן אזעלכע ווי בייצוקומען די מחיצה וואס וואקסט אוים צווישן אונז צוליב שפראך; ווי צו ברענגען צו א דערנענטערונג אין אינטימערער פארשטענדיקונג צווישן אינסטיטוציעס וואס ווידמען זיך צו דער זעלבער סאדט אקטיוויטעטן, ווי למשל, דעם קאמף קעגן אנטיסעמיטיזם, די גרונט פראגן פון אידישער דערציאונג אין דער אמעריקאנער סביבה, מאטעריאלן פאר דער אידישער געשיכטע אין די אמעריקעס, דעם שטודיום פון דער אידישער ווירקלעכקייט אין די אמעריקעס, הילפס אקציעס פאר דער שארית הפליטה און אידן אין דער ארבישער וועלט. און נאך; ווי צו באנוצן זיך מיט דער „ארגאניזאציע פון די אמעריקאנער שטאטן" לטובת אידישע אינטערעסן אין דעם העמיספער; ווי צו פארזיכערן אונ ממשיך זיין א אידישע קולטורעלע קרובה־שאפט אין די אמעריקעס; און נאך פראבלעמען וואס זענען נוגע אידן איבער גאנץ אמעריקע.

אזוי ווי די קאאפעראטיוו אקציע פון די פארשיידענע אידישע ישובים אין די אמעריקס וועט דארפן האבן אן אדרעס, אין צייט מען זאל זיך ערנסט־טער פארטראכטן וועגן דער פארם, וואס דער אידישער אינטער־אמעריקאניזם זאל אננעמען ארגאניזאציאנעל. דא איז וויכטיק צו האלטן אין זינען אז מען דארף פון אנפאנג אן זיך אויסהיטן פון אויפשטעלן אזא מין צענטראליזירטן אפאראט וואס זאל רדיעבד קענען זיין בלויז א לאקאלע אהואנזאציע מיט פרעטענזיעס אויף אינטער־אמעריקאנער פארטרעטער־שאפט. איך מיין צו זאגן מיט אט דעם אז די אינטער־אמעריקאנער ארגאניזאציע וואס מיר דארפן איז ניט אזא מין באאמטן אפאראט ווי מיר האבן איצט אין א סך פאלן אין אידישן לעבן. די אינטער־אמעריקאנער אידישע פארטרעטונג וואלט באדארפט זיין אזא וואס זאל דערלויבן און מעגלעך מאכן פאר די פארשיידענע ישובים צו קומען צום ווארט, אויסאיבן א שטענדיקן איינפלוס אויף דער קאנ־

טינענטאלער ארגאניזאציע, און הערשן איבערן באאמטענטום אנשטאט צו זיין א מין „חומר ביד היוצר" ביי אים. אויב אמעריקע איז באמת די דעמאקראטישע וועלט, דאן איז שוין צייט דער פאקט זאל זיך אפשפיגלען אויך אין אמעריקאנער אידישן לעבן.

— ג —

קיין באטראכטונג פון אידישן לעבן אין וועלכן עס איז וועלט טייל קען היינט ניט אויסלאזן ישראל פון חשבון. אין ערשטן חלק פון דעם ארטיקל האב איך מיך אפגעגעבן מיט דער פראבלעם וויי זאל אויסזען די באציאונג פון אמעריקאנער אידנטום צו ישראל. חוץ דעם וויל איך אויך צוגעבן, אז ווי די באציאונג זאל ניט זיין, קען ביי קיין אידן ניט זיין קיין שום פראגע וועגן אונזער חיוב צו העלפן ישראל. דאס איז ניט פשוט'ע הילפ. דאס איז אנטייל נעמען אין מאכן געשיכטע, אפגעזען פון אונזער פערזענלעכן צוגאנג צו ישראל אלס ענטפער אויף „צרת היהודים" און „צרת היהדות". דארף אט די הילף שטיין הויך אויף יעדער אינטער־אמעריקאנער אידישער אגענדא. מיר ווייזט אויס, אז וואס שווערער עס וועט ווערן צונויפצוקלייבן גרויסע פאנדן, אלץ נויטיקער וועט ווערן א סדר און אינטעגראציע פאר דער אמעריקאנער אידישער קאאפעראציע מיטן אויפבוי פון ישראל. דאס איז א גרויסע אויפגאבע.

La Que más Gusta!

Por su sabor inigualado

HATUEY

La GRAN cerveza de CUBA.

„התקוה" — דער אידיש נאַציאָנאַלער הימן

פון ש. ה. טזביה

דער מענטש און דער דיכטער

נפתלי הערץ אימבער איז געבוירן געווארן אין 1856, אין דער שטאָט זלאַטשאוו (גאַליציע); ער איז געווען א טיפ אייביקער וואַנדערער. אלט זייענדיק 18 יאָר פאַרלאָזט ער זיין געבורטס־אָרט און זינט דאַן האָט ער געוואַנדערט אלע זיינע יאָרן, באזוכנדיק עסטרייך, אונגארן, רומעניע, טערקיי, די באַלקאַנישע לענדער, ענגלאַנד און אמעריקע. אָבער אין ערגעץ האָט ער ניט געפונען קיין רו.

די אידן אין זיין צייט האָבן ניט אָפגעשאַצט ווי געהעריק זיין דיכטערישן טאַלאַנט. אָבער אימבער איז פון כאַראַקטער געווען א שטאַלצער מענטש און ער האָט מבטל געווען זיינע קריטיקער. ער איז געווען א „באַהעם", א מענטש מיט א רייכער פאַנטאַזיע און אָרעמער ווירקלעכקייט. אויך אין זיין פאַמיליע־לעבן האָט ער ניט געהאט קיין נחת. זיין פרוי האָט זיך צוליב איר ליבע צו אים מגייר געווען, אָבער די גליקלעכע טעג האָבן ניט לאַנג געדויערט און זיין ווערמע היים איז רואינירט געווארן. אימבער בלייבט אייניזאַם.

א שטיקל צייט האָט ער נעאַרבעט אלס פריוואַט סעקרעטאַר פון סער לאָרענס אליפאַנט, וועלכער האָט זיך באַצוויגן צו אים מיט ליבע און אַכטונג און אים געוואָלט אָפילו איבערלאָזן זיין גאַנץ פאַרמעגן, אָבער אימבער, טריי צו זיך, האָט מוזתר נעווען אויף אלדאַס־גוטס.

צייטנווייז איז ער געווען פרוכטבאַר אין זיין ליטעראַרישער טעטיקייט. האָט געשריבן אין פאַרשידענע צייטונגען און אויך געפרואווט זיין מזל אלס זעלבסטשטענדיקער אונטערנעמער פון ביכער אויסגאַבעס. ער האָט זיך אויך באַשעפטיקט מיט פאַרשונגס־אַרבעטן אויפן געביט פון מיסטיזיזם, אָבער דער עיקר איז ער געווען פאָפולער אלס דיכטער.

אין די לעצטע יאָרן האָט זיך אימבער דערווייטערט פון דער נעזעלשאפט. בכדי צו פאַרטרייבן די „מרה שחורה" האָט ער געטרונקען און דורך דעם דערווייטערט די פריינט. מען דערציילט, אז איינמאָל, וועו אויף א ליטעראַרישער פאַרזאַמלונג האָט מען געזונגען „התקוה" — האָט זיך פלוצלונג אימבער אריינגעריסן אין זאל

הַתִּקְוָה

כָּל עוֹד בַּלֵּבָב פְּנִימָה,
נֶפֶשׁ יְהוּדִי הוֹמִיָּה,
וּלְפַאֲתֵי מִזְרָח קָדִימָה
עַיִן לְצִיּוֹן צוֹפִיָּה–

עוֹד לֹא אָבְדָה תִּקְוָתֵנוּ,
הַתִּקְוָה הַנּוֹשָׁנָה:
לָשׁוּב לְאֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ,
לָעִיר בָּהּ דָּוִד חָנָה.

שִׁמְעוּ, אַחַי, בְּאַרְצוֹת נוֹדִי
אֶת קוֹל אַחַד חוֹזֵינוּ:
כִּי רַק עִם אַחֲרוֹן הַיְּהוּדִי
גַּם אַחֲרִית תִּקְוָתֵנוּ!

עוד לא אבדה...

דער טעקסט פון „התקוה"

און אויסגעשריען: „מיך ווילט איר ניט, אָבער „התקוה" זינגט איר, פאר מיר איז עס גענוג". צוזאמען מיט דעם האָט אימבער ניט פארלוירן דעם חוש פאר הומאָר. אין זיין צואה איז געווען געשריבן, אז דעם רעוומאטיזם לאָזט ער איבער א ירושה זיינע שו־נאים, און זיין צעבראכענע פעדער — די רעדאקטאָרן פון די אידישע ציי־טונגען.

סיכות 1909, איז אימבער גע־שטאָרבן איינזאם און עלנט אין אייר־נעם פון די געזעלשאפטלעכע קראנקן־הייזער פון די פאריניקטע שטאטן.

ווי אזוי און געשאפן געווארן דער הימן

די גרינדונג פון פתח־תקוה, „מוטער פון די קאָלאָניעס", האט געמאכט אויפן דיכטער א שטארקן איינדרוק. צו יענער צייט האט ער געלעבט אין

דער שטאט יאסי (רומעניע). אונטערן איינפלום פון אט דער געשעעניש האט ער נעשאפן זיין ליד „התקוה". ער איז דעמאלט אלט געווען סך־הכל 22 יאר.

מיט 25 יאר שפעטער איז זיין ליד אנערקענט געווארן אלס דער נאציאנאלער הימן. אבער ניט לייכט האט מען זיך באשלאסן אויף דעם. א גרויסער שטרייט איז אנגעפאנגען אין דער ציון־באוועגונג אין יענע טעג אין דער עיקר אין ווין, וואו דר. הערצל איז נעווען טעטיק.

ווין איז געווען דאס וויגעלע פון פאליטישן ציוניזם. אין ווין האט מען אויסגעארבעט אלע פלענער פאר ערשטן ציוניסטישן קאנגרעס. הערצל האט זיך אינטערעסירט מיט אלע איינצלהייטן פון קאנגרעס און אויך וועגן הימן. שוין אין 1895 האט ער באשטעלט ביי קארל גאלדמארק (דעם שעפער פון דער אפערע „מלכת שבא") אוז ביי איגנאץ בריל (דעם מחבר פון דער אפערע „דער גאלדענער קרייץ"), זיי זאלן שאפן א העברייאישע „מאר־סעליעזע". הערצל איז געווען קענן א קאנקורס פון הימן. צו יענער צייט איז „התקוה" געווארן פאפולער אין דער אידישער וועלט. פיל זאמלביכער האבן איבערגעדרוקט דאס ליד. זי איז איבערגעזעצט געווארן - אין פיל שפראכן. (אין ענגליש דורך ישראל זאנגוויל, וועלכער האט אויך פאראיי־ביקט דאס געשטאלט פון מחבר אין זיין בוך „די קינדער פון געטא"). א שטארקער קאנקורענט צו „התקוה" איז געווען דאס באוואוסטע ליד „שם במקום ארזים" („דארט וואו די צע־דער").

א לאנגע צייט האט אנגעהאלטן דער שטרייט איבער דעם נאציאנאלן הימן. צום סוף איז באשלאסן געווארן איינפאך אויסצורופן א קאנקורס. דאס ליד פון מ. דאליצקי „על הרי ציון" („אויף די בערג פון ציון") איז אויס־געוויילט געווארן אלס הימן דורך די חובבי־ציון אין מאסקווע.

איינער, מיטן נאמען ראזעט, האט פובליקירט אין יאר 1899 א ליד „על אדמת נכר" („אויף פרעמדער ערד") און עס פארגעשלאגן אלס הימן. פיל האבן זיך אנגעשלאסן אין זיין פאר־שלאג, און אזוי האט די אידישע נאם אין יענע טעג געשווייבלט מיט הימנען.

א גרויסער שטרייט איז אנגעגאנגען אויפן „הימן־נעביט" צווישן „עבריה" און „קדימה". „עבריה" איז געווען פאר „התקוה" און „קדימה" פאר „רוח נושבת בארץ" („אווינט בלאזט אין לאנד"). אויך א פאפולער ליד אין יענער צייט.

צום שלום זענען פארבליבן דריי קאנקורענטן אויף דעם קאמפס־פעלד: „התקוה", „מקום שם ארזים" און „רוח נושבת בארץ". אבער די אידישע מאסן האבן דעצידירט לטובת „התקוה".

אין יאר 1900 איז פארגעקומען אין לאנדאן דער פערטער ציוניסטישער קאנגרעס. אין איסט־ענד איז באערט געווארן די געשעעניש דורך א גרויסער פאלקס־פארזאמלונג. עס האבן זיך באטייליקט די פירער פון דעם באוועגונג: בנימין זאב הערצל, מאקס נארדאו, ישראל זאנגוויל, פראנסיס מאנטיפיארי, דער רב מ. נעמטנער און מארמארעק. ביים שליסן די פארזאמ־לונג האט מען ווי געווייגלעך געזונגען דעם ענגלישן נאציאנאלן הימן און גלייך נאכדעם האט עמיצער פון פוב־ליקום אנגעהויבן זינגען „התקוה". די טויזנטער אנוועזנדע האבן תיכף אונ־

סערגעהאלטן — און אזוי איז דעציידירט געוואָרן דער גורל פון נאציאָנאלן הימן. „התקוה" האט געזיגט.

אפיציעל איז „התקוה" אנערקענט געוואָרן אלס נאציאָנאלער הימן אויפן אכטן ציוניסטישן קאָנגרעס אין האג. אין דעם קאָנגרעס פראָטאָקאָל איז צום ערשטן מאל פאַרשריבן געוואָרן, אז דעם קאָנגרעס האט מען געשלאָסן מיט דעם נאציאָנאלן הימן „התקוה".

דער מוזיקאָלישער מאַטיוו און זיין אפשטאמונג

דער אפשטאם פון באקאַנטן התקוה מאַטיוו איז אומקלאָר. די אלגעמיינע מיינונג איז, אז ער איז געגומען געזונדן פון טשעכישן קאָמפאָזיטאָר פרידריך סמעטאנא (1824-1884), אבער פיל זענען ניט איינשטימיק מיט דעם, און צווישן זיי פראָפ. צבי מאיראָוויטש. וועלכער פרואווט אויסצוערציגן, אז דער נגון פון „התקוה" איז גענומען פון די תפלות. לויט דער מיינונג האט דער ספרדישער איד העגרי רוסאטא באשריבעט א געוויסן מאַטיוו צו תפילת „הלל", וועלכער זועלט געזונגען אין די בתי־מדרשים פון די ספרדישע און פאָרטוגעזישע אידן. די מוזיק איז פובליקירט געוואָרן צום ערשטן מאל אין יאָר 1857 אין בוך „אלטע ליטורגישע מאַטיוון ביי די ספרדישע און פאָרטוגעזישע אידן" — דאָס איז געווען מיט 20 יאָר פריער אויידער עס איז פובליקירט געוואָרן די באהעמישע מעלאָדיע.

עס איז אויך מעגלעך, אז סמעטאנא איז באַאיינפלוסט געוואָרן פון דער אידישער ליטורגיע און אז „התקוה" איז באַאיינפלוסט געוואָרן פון סמעטאנא.

* * *

דעם אויטענטישן כתב־יד פון „התקוה" איבערגענעבן נ. ה. אימבער דעם ה' געאָרג קאהוט, און דער לעצטער האט אים געשאָנקען דער ביבליאָטעק פון דער אוניווערזיטעט אין יעל, פאַריניקטע שטאַטן.

דעם צווייטן, פון א שפעטערדיקער תקופה, האט דער מחבר געשאָנקען דער קריסטלעכער זינגערין, פרוי מאַטיי, וועלכע האט געהאט גרויס. אכטונג פאַרן ליד. אט דער לעצטער אויטענטישער כתב־יד געפינט זיך אין דער נאציאָנאלער ביבליאָטעק פון ישראל.

BACARDI

UNICO EN CUBA

UNICO EN EL MUNDO

ALMACEN DE PIELES

"La Casa Gil"

de LISTEIN Y HOLTZ

Villuendas 10 **Apartado 92** **Teléfono 2961-1**
Santa Clara

TENIENTE REY 310 **TELEFONO A-7302**
HABANA

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מיר באגריסן צום נייעם יאָר

אַלע אונזערע פרייַנט, קליענטן

און באקאַנטע און ווינטשן זיי א

יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

האַלץ און ליכטענשטיין

Completo surtido en pieles del país y extranjeras, hules de mesa, pergamoides para libros y hule de tapicerías.
Precio sin competencia

Casa Praschnik

DE

MAX PRASCHNIK y HNO.

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן. פרײַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובאַ. און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Bernaza 238 **Teléfono M-6763**

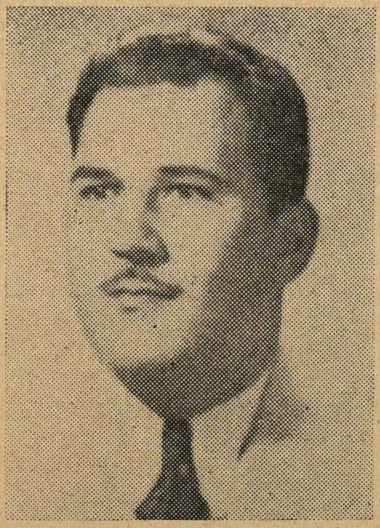
HABANA

COMPAÑIA NACIONAL DE CONTABILIDAD

de

VALDES - PRADO Y HERNANDEZ

Oficina:
Edificio Suero, Apartamentos 4 y 5. Oficios y Lamparilla
Teléfono M-9344

ALBERTO HERNANDEZ
CORREDOR DE SEGUROS

Autorizado por el Ministerio
de Trabajo

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאַלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאַר אַלע. אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Confecciones Caribe, S.A.

de A. REDIKER

FABRICA DE ROPA INTERIOR DE SEÑORA

Beale 64 **Teléfono X-3700**

Reparto Batista, Habana, Cuba

א . ר ע ד י ק ע ר

פאַבריקאַנט פון דער באַרימטער מאַרקע פון דאַמען־בלוזעס „דאַראַטאַ"

— און —

ק ל מ ן ל א נ ד ו י

פאַרטרעטער פאַר דער אידישער קאָלאָניע

ווינטשן אַלע זייערע קליענטן, פרייַנט און דער

גאַנצער אידישער קאָלאָניע

א כתיבה וחתימה טובה!

S. Bigelman y Cía.

"EL TANQUE"

MURALLA 455. TELEF. M-7738

HABANA

א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן

מיר אלע אונזערע קליענטן, פרײנט און

דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא:

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Bigelman y Cía.

M. CORONA 603, 605, 607.

Apartado 34 Teléfono M-2755.

SANTIAGO DE CUBA.

American Cable & Radio System

פאר א שנעלער און זיכערער פארבינדונג מיט אלע טיילן פון דער וועלט. באצייכנט אייערע מעסעדזשן:

VIA ALL AMERICA

אין האוואנא דיקטירט אונז אייערע טעלעגראמעס דורך דעם טעלעפאן:

M-9801

און אויב איר ווילט, פארלאנגט, אז דער באטראף זאל צוגעשטעלט ווערן צו אייער טעלעפאן־רעכענונג!

All America Cables and Radio, Inc.

CUBA No. 226, Esq. a Presidente Zayas.

SUCURSALES EN LA HABANA:
HOTEL NACIONAL
MANZANA DE GÓMEZ
LONJA DEL COMERCIO

ישראל'ס - פרייהייטס - מלחמה

די מיליטעריש אקציעס, וואס האבן געבראכט צו דער ווידעראויפשטעלונג פון פארפעסטיקונג פון מדינה ישראל, קענען איינגעטיילט ווערן אין צווי פעריאדן: דער ערשטער פעריאד נעמט ארום די בלוטיקע געשעענישן אין לאנד פאר דער לעצטער צייט פון דער בריטישער הערשאפט (פון 30-טן דעצעמבער 1947 ביזן 15-טן מאי 1948). דער צוויי־טער פעריאד באציט זיך אויף דער מלחמה פון ישראל קעגן די אראבישע מדינות.

אין דעם ערשטן פעריאד האבן יעקעמפט צוויישן זיך דריי קעגנער. אהרון אראבער, וואס האבן געקעמפט קעגן אידן, האבן א היפשן אנטייל אין קאמף־געגנומען אויך די ענגלענדער. בישעת די אקציעס פון די אידן קעגן אראבער זענען געפירט געווארן אויף שלאכט־פעלדער, דורך דירעקטע אנגריפן, דורך אוועקלייגן באמבעס אויף די פארבינדונגס־וועגן און דורך אויפדייסן ישובים, איז דער בריטישער אנטייל געגאנגען אויף דריי וועגן מיטאמאל:

א) די ענגלענדער פלעגן אנגרייפן אין אידישן הינטערלאנד, באזונדערס אין ירושלים, אין הארץ פון פאלק (דעם 1-טן פעברואר 1948 איז אויפגעריסן געווארן די רעדאקציע פון דער צייטונג „פאלעסטיין פאסט", דעם 22-טן פעברואר אזי פארגעקומען דער אויפריים אויף דער גאס בן־יהודה, אין מערץ 1948 זענען אידן באשאסן געווארן דורך בריטישע הארמאטן).

ב) די ענגלענדער האבן אנגענומען א באזונדערע שיטה אין דער א. נ. „נייטראליטעט". זיי האבן מודיע געווען, אז יעדער, וואס וועט געפאפט ווערן מיט געווער אין די הענט — מעג ער זיין א איד אדער אן אראבער — וועט דורך זיי דערשאסן ווערן. אין ווייל אידן האבן געמוזט באשיצן די קאמוניקאציע צווישן זייערע פונקטן, וואס זענען צעוואלפן איבערן גאנצן לאנד, פלעגן זיי זיך אנשטויסן אויף די ענגלענדער א סך אפטער וויי די אראבער, וועלכע פלעגן זיך פארשטעקן אין די בערג און אין די פעלדער. דער וועג קיין ירושלים, באזונדערס אין זיין באלגיקן טייל פון שער הגיא ביז ירושלים, איז געווען נעשטראפט מיט אנפאלן אויף די אידיזיע טראנספארטן. די ענגלענדער האבן כלומרשט באשיצט דעם וועג קיין ירושלים דורך מיליטעריש פאטרולן, אייפן וועג פלעגן זיי טרעפן באוואפנטע אידן, וואס באשיצן זייערע טראנספארטן, און וועלן די אנגרייפערייע אראבער פלעגן אנטלויפן אין די בערג, פלעגן די ענגלענדער אפנעמען דאס ביסל געווער פון די אידישע קעמפער.

ג) די ענגלענדער האבן מיט א כוונה אריינגעבראכט א תוהו ובוהו

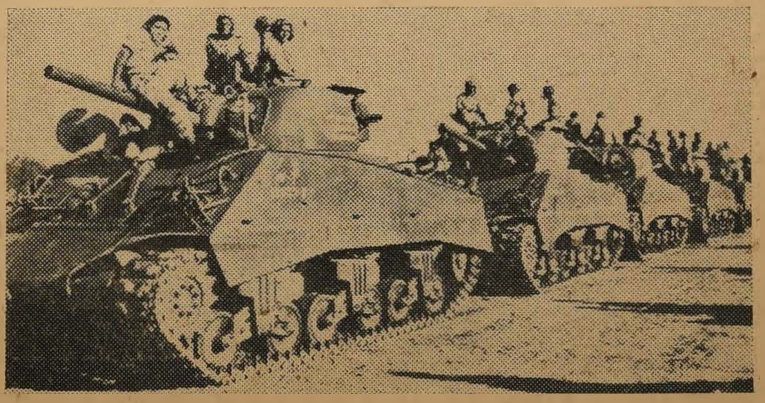
אין דער בירגערלעכער אדמיניסטראציע פון לאנד, מיט דער אפנונג צו אויסהונגערן די אידן, וועלכע מיזן אנקומען צו א גרויסן אימפּארט פון עסנווארג און ברענשטאף. אין דער זעלביקער ציוט האבן זיי געהאלפן די אראבער צו באקומען פראדוקטן, נאפט און אויך מיליטעריש הילף פון די נאענטע אראבישע דערפער — דורך דעם, וואס מען פלעגט פאר זיי עפענען די גרענעצן פון לאנד פון דער זייט פון עבר־הירדן, סיריע און לבנון.

די אראבער ברענגען ארגאניזירטע הילף פון יענער זייט גרענעץ

די אראבער, וועלכע זענען געשטיצט געווארן דורך די ענגלענדער, האבן געפרואווט אויסברייטערן דעם ראמען פון דער מלחמה און ברענגען פאר־שטארקונגען קיין ישראל פון יענער זייט גרענעץ.

לכתחילה אין די ערשטע צוואנציק טעג פון די „געשעענישן" זענען דער־מאדעט געווארן פיל אידן, וואס זע־נען געפאלן איבער די וועגן, אדער וואס האבן די וועגן באשיצט. אזוי איז געשען אויפן וועג קיין ירושלים נעבן לוד. אויפן וועג קיין כפר עציון נעבן ירושלים, אויפן וועג קיין בן־שמן נעבן בית־נבאללה. א גרויסע צאל אידן, וואס האבן געארבעט אין די ראפינעריעס אין חיפה, איז אכזריות־דיק אומגעבראכט געווארן דורכן צע־ווילדעוועטן המון. נאך דעם אלץ האבן הונדערטער אראבער אנגעהויבן צו פארפלייצן די גרענעצן פון לאנד, האבן אנגעגריפן אידישע ישובים און האבן זיך ארגאניזירט אין דער א. ג. „ארמיי צו באפרייען פאלעסטינע". דעם 9־טן יאנואר האבן 800 אראבער, ארגאניזירטע אין באוואפנטע, געפּי־ט דורך סיריש אפיצירן, אנגעגריפן גיש־דן. זיי זענען אפגעשטויסן גע־ווארן און האבן זיך צוריקגעצויגן קיין סיריע. דאס בריטישע מיליטער האט געהאלפן פארטרייבן זיי מהוץ פון די גרענעצן.

אבער, אנהויבנדיק פון 22־טן יא־נואר 1948, ווען טויזנטער באוואפנטע אראבער זענען אריבער דעם גרענעץ

פאנצער־אפטיילונג פון דער ישראל ארמיי

און די ענגלענדער האבן זיי נישט געשטערט אין זייער מלאכה — האבן די אראבער אנגעהויבן אריבערצופירן אין לאנד פון צייט צו צייט די א. ג. „פריוויליקע", וועלכע פלענן זיך ציי־נויפזאמלען ס'רוב אין די בערג פון שכם. דארט האט די בריטישע אד־מיניסטראציע אויפגעהערט צו אר־בעטן שוין אין פעברואר 1948 און האט איבערגעגעבן דעם גאנצן בער־גיקן געביט פון לאנד אין די הענט פון די אראבישע כנופיות, כדי זי זאלן זיך קענען ארגאניזירן און דורכ־פירן מיליטערישע איבונגען. קאוק־דזשי, וואס האט זיך באטיליקט אין די אומרוען פון די יארן 1936-1939, האט זיך געשטעלט אין דער שפיץ פון די באנדעס מיט דער הילף פון דייטשע, ייגאסלאווישע און סירישע אפיצירן און אויך מיט דער הילף פון די ענגלענדער, וועלכע האבן צו דעם צוועק „דעזערטירט" פון בריטישן מי־ליטער.

אידן שיצן זיך און גרייפן אן דאס אראבישע הינטערלאנד

די לאגע פון די אידן אין אט דער צייט איז געווען זייער א שווערע: געזעער האבן זיי פארמאגט ווייניק. דערצו האט דאס געווער נישט גע־פאסט פאר די פאדערונגען פון א מאדערנעם קריג. דאס איז געווען א לייכט־געווער: ביקסן און האנט־גראנאטן, וואס זענען פראדוצירט ג־ווארן אין לאנד גופא. ס'האבן גע־פעלט „כלים", כדי דורכצוזעצן בריי־טערע מיליטערישע אקציעס, וועלכע נויטיקן זיך אין דער אונטערשטיצונג פון א שווערערן געווער. די אידישע שיטה איז אין אנהויבן פון דעם אראב־בישן אנגריף באשטאנען אין א צוועק־מעסיקער, לאקאלער פארטיידיקונג, אין איבערפאלן אויפן אראבישן הינ־טערלאנד, אין דער שמירה פון די קא־מוניקאציע־פארבינדונגען צווישן די ישובים.

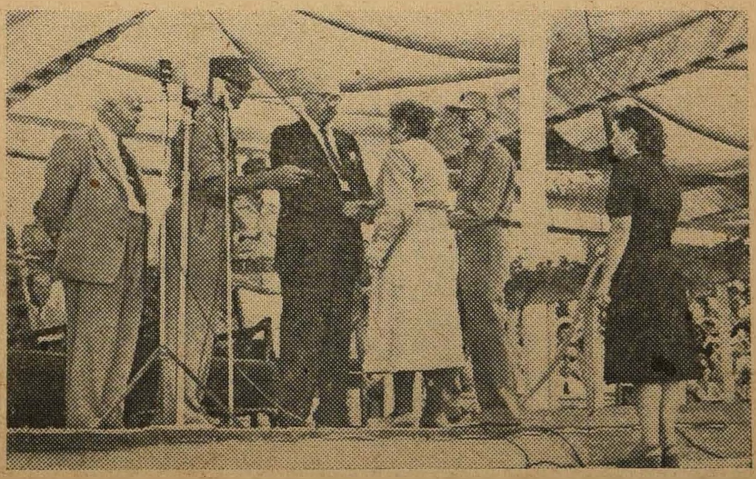
די דאזיקע שיטה האט זיך באערכ־טיקט אין גוש עציון (אין דער העלפט יאנואר 1948), אין דער באשיצונג פון גוש־דן, אין דער מטיקער האל־טונג פונם איינזאמן ישוב יחיעם אין די בערג פון גליל, אין דער באשיצונג פון די קאמפליציירטע גרענעצן פון דער אידישער ירושלים, אינם קאמף אין חיפה און תל־אביב. אין די דאזיקע קאמפן האט דאס אראבישע „באפרייי־אונגס־מיליטער" געליטן א מפלה, ווי אויך ביי טירת־צבי אין מערץ 1948 און ביי משמר־העמק אין די טעג פון 4-6 אפריל. טירת־צבי זענען באפאלן 500 אראבער, זיי האבן זיך אבער צוריקגעצויגן נאך דעם ווי זיי האבן פארלאזן 57 געהרגעטע און צענדלי־קער פארוואונדעטע, בשעת אידן האבן קיין פארלוסטן נישט געהאט. משמר העמק זענען באפאלן 1.500 אראבער מיט דער הילף פון הא־מאטן. נאך א דריי־טאגיקן קאמף זע־נען זיי אפגעטראטן, לידנדיק שווערע פארלוסטן. נאך מער: פון דאן אן האט אנגעהויבן אונטערגיין די זון פון דער „באפרייאונגס־ארמיי", וועל־כע האט שוין מער קיין תקומה נישט געהאט.

שעדיקונגען אין אראבישן הינטער־לאנד האבן אידן דורכגעפירט אויף פיל אראבישע דערפער, שטעט און פארשטעט: אין גליל דעם 20-טן דע־צעמבער 1947, שפעטער אין יאנואר 1948 — אין רמלה און אין אראבישע דערפער, אין דרום נעבן באר־טוביה,

אין מערץ 1948 איז אויפגעריסן גע־ווארן אין חיפה אן אראבישער געווער לאגער, עס זענען געווארפן געווארן באמבעס אין ירושלים, רוממה, אין ליפתה נעבן ירושלים און אויפן וועג צו דער אלטשטאט. עס זענען אויפ־געריסן געווארן צוגן נעבן רחובות אין בנימינה, עס איז אנגעגריפן געווארן דיר־יאסין און עס זענען דורכגעפירט געווארן פיל אנדערע אקציעס.

די דאזיקע אויפטוען אין אראבישן הינטערלאנד האבן שטארק מיטגע־ווירקט דערצו, וואס דער מערא־ל פון די ארץ־ישראלדיקע אראבער איז גע־בראכן געווארן. זיי האבן אנגעהויבן צו אנטלויפן מאסנווייז פון אידישן תהום פון ארץ ישראל און זיי האבן סוף כל סוף כמעט אלע פארלאזן ייש־ראל.

דער שווערסטער קאמף איז אויס־געפאלן אויף די וועגן. דא האבן מיר געליטן די גרעסטע צאל קרבנות: אויפן וועג קיין גוש־עציון, אין די בערג פון יהודה, זענען געפאלן 35 חגנה־זעלנער, אויפן וועג קיין יחיעם — 42, אין יאזור נעבן תל־אביב — 7. אבער די דאזיקע הארבקייט פון קאמף אויף די וועגן האט געבראכט דערצו, אז אידן האבן אונטערגענומען אן אפענסיווע: אין פעברואר זענען אויפגעריסן געווארן זעקס בריקן בײ די גרענעצן פון לאנד, כדי צו שטערן אן אינוואזיע פון אראבער. אין מערץ־אפריל איז דורכגעפירט געווארן די א. ג. „אקציע נחשון", אין וועלכער עס האבן זיך באטייליקט אויבער טויזנט אידישע קעמפער, כדי דורכצו־ברעכן דעם וועג קיין ירושלים. דער־מאלסט זענען דעראבערט געווארן פיל אראבישע דערפער. אין דער שפלה און אין די בערג פון יהודה און בתוכם אויך דער בארג קאסטעל, וואס בא־הערשט דעם וועג פון תל־אביב קיין ירושלים.

פרעזידענט ווייצמאן גיט איבער דעם גבורה מעדאל צו די־עלטערן פון די יונגע גבורים וואס זענען געפאלן אין דער פריהייטס מלחמה

דער אידישער נצחון

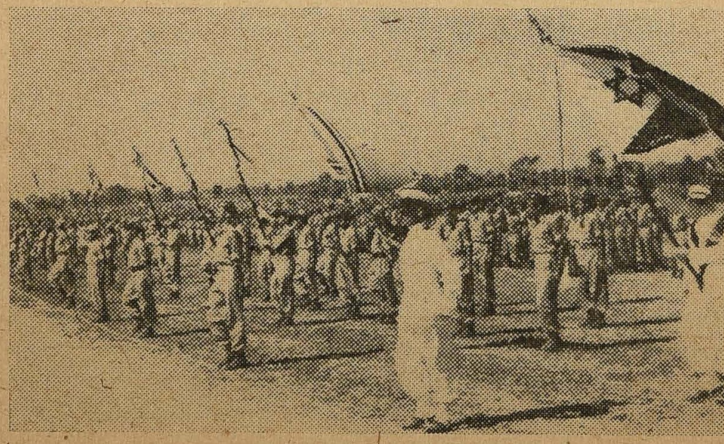
דער דאזיקער פעריאד, וואס האט זיך אנגעהויבן מיט גרויסע שווערי־קייטן פאר אידן, האט זיך געענדיקט מיט אונזער פולשטענדיקן נצחון. די ענגלענדער האבן פארלאזן דאס לאנד דעם 15־טן מאי 1948 און האבן איבערגעלאזן די אראבער אליין אין קאמף קעגן אידן. אין משך פון גע־ציילטע טעג האבן די אראבער פאר־לאזן דעם גאנצן ברעג־פאס, אויך שליסנדיק יפו און חיפה, זענען ארויס פון בית־שאן און האבן אנגעהויבן צו פארלאזן די דערפער פון מערב־גליל.

דאס אנטלויפן פון די אראבער האט אינגאנצן געענדערט די לאגע, ווייל ס'איז פארשוואונדן די סכנה, וועלכע האט שטענדיק באדראט דעם אידישן הינטערלאנד. אין שייכות דערמיט האט זיך אויך געענדערט די עפנטלעכע מיינונג אין דער וועלט און די באציאונג פון די מאסגיביקע פאליטיקער צום גאנצן ארץ ישראל פראבלעם.

אראבישע אינוואזיע נאכן פראקלאמירן מדינת ישראל

דער צווייטער פעריאד אין אונזער קאמף האט זיך אנגעהויבן דעם 15־טן מאי 1948, צומארגנס נאכן פראקלא־מירן די מדינת ישראל. דעמאלסט האט זיך אנגעהויבן די מיליטעריש־ע אינוואזיע פון פינף אראבישע מדינות פון אלע זייטן.

דער אראבישער לעגיאן פון עבר־הירדן איז אריינגעדרונגען אין ירי־חו דעם 12־טן מאי 1948 און האט דעם 15־טן מאי אנגעהויבן אן אנגריף אויף דער אידישער ירושלים. די עגיפטישע ארמיי האט אנגעהויבן איר „דערא־בע־רונגס מארש" אין דער ריכטונג צו עזה — מערדזשראל — אשדוד, אין זעלביקן טאג האבן עגיפטישע ערא־פ־

אלגעמיינער אספעקט פון מיליטעריש־ן פארא־, וואס איז דורכגעפירט געוואָרן כ' בתמוז — טאג פון דער ישראל ארמיי

לאנען באמבארדירט תל אביב. די איראקער און אראבישע לעגיאָנערן האָבן זיך צעשפרייט איבער דרום פון עמק הירדן און האָבן אָנגעגריפן דעם קבוץ גשר. אין צפון האָט דאָס סיריע מיליטער אָנגעגריפן דגניה א' און דגניה ב', מסדה און שער הגולן. דאָס מיליטער פון לבנון האָט נעפֿרואווט אריינדרינגען אין גליל העליון.

דער פּלאַן איז געווען: אין משך פון 10 ביז 14 טעג דערָאבערן דאָס גאנצע לאנד און אונטערדריקן די אידן. דער פּלאַן איז געווארן אויסגעארבעט דורך די אראבער צוואמען מיט די ענגלענדער. אָבער דער רעזולטאַט פון דעם קאמף פארן ערשטן חודש האָט זייער שטארק דערמונטערט די אידן און האָט נידערגעשלאָגן די אראבער. דער לעגיאָן האָט זיך פארווויקלט אין דעם קאמף אין ירושלים גופא און איז ניט געווען אימשטאַנד צו מארשירן אויף תל אביב. זיין פּראָוו אָפּצורייסן ירושלים פון מדינת ישראל אויפן וועג רמלה־לוד, איז ניט געלונגען. די אידן האָבן דורכגעריסן א צווייטן וועג קיין ירושלים דורך די דרום'דיקע דורכגאנגען אין די בערג.

די עגיפּטישע ארמיי האָט דורכגעפירט „א גרויסן נצחון מארש" אין בערן אראבישן שטח אין דרום פון לאוד, האָט אָבער זיך ניט געקענט באַרימען מיט א וועלכן עם איז נצחון פון סטראטעגישן וועדט. די ארמיי איז פארהאלטן געווארן נעבן יבנה, 30 קילאָמעטער דרום צו פון תל אביב, און האָט מער ניט געקענט מאכן קיין טריט פּראָוויס, אין דער ריכטונג פון די קאָלאָניעס אין דער שפלה זענען די עגיפּטישע אויניהויטן גענליבן שטעקן אויף דער לויניע נגבה־גת־גלאון, ציוואנציק קילאָמעטער פון רחובות. אלע אידישע ישובים, וועלכע זענען צעשפרייט איבערן נגב, זענען געבליבן אין אידישע הענט. אמת, דער נגב איז אָפּגעריסן פון דער מדינה דורך דער יבשה, אָבער דורך דער לויפט איז די גאנצע צייט אויפגעהאלטן געווארן א רעגולערע קאָמוניקאציע. אונזערע עראָפּלאנען האָבן פארזאָרגט די פונקטן אין נגב מיט פראדוקטן, געווער און אנדערע מאטעריאלן.

די אויניציע „דערגרייכונג" פון דער עגיפּטישער ארמיי איז געווען די „דעראָבערונג" פון עזה און באר שבע, רויניע אראבישע שטעט — אין פון א צאָל קלענערע אראבישע פונקטן, און אויך דער פּאָרוים מארש מיטן כוח פון אינערציע פון חברון און בית להם כמעט ביז ירושלים. דער דאָזיקער מארש, וואָס איז געקומען צוליבן דירעקטאל פון אראבישן לעגיאָן אין ירושלים, האָט געבראכט צו א סכסוך צווישן מצרים און עבר הירדן, ווייל לויטן פּלאַן איז דער דאָזיקער שטח געווען באשטימט פאר דער אינוואזיע פון אראבישן לעגיאָן.

די איראקישע ארמיי האָט פאר־כאפט די בערג פון שכם ביז דושע־נין און טול־כרם, נאָר עם איז זיי ניט גענלונגען זיך פארוים צורוקן ניט ווים שכם יזרעאל און ניט צו דער לויניע כפר יונה־נתניה. אַזוי ארום האָבן אויך די „דעראָבערונגען" פון דער דאָזיקער ארמיי זיך באשרענקט אויפן אראבישן שטח פון לאנד.

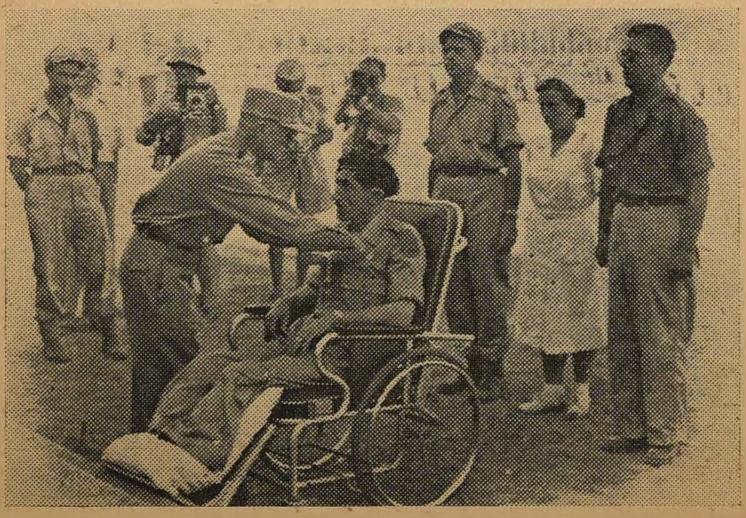
די סירישע ארמיי האָט געליטן א שוועכע מפלה אין עמק הירדן און עמק

החולה: נאך דער אינוואזיע אין עמק הירדן און נאכן דורכגיין דורך דעם ירדן געביט אין צפון איז זי געווען גצעוואונגען זיך צוריקצוציען צו אירע גרעניצן אונטערן דרוק פון די פלמ"ח איינהייטן, וואס האבן דאָרט געקעמפט. ממש איז דער לעצטער מינוט פון דעם קאמף איז איר געלונגען צו באזעצן די קליינע אידישע קאלאניע משמר הירדן. און דאס אויך נאך דעם, ווי זיי האבן זיך דערוואוסט, אז פלמ"ח איז אוועק פון גליל דורכצופירן אן אנדער אקציע.

לבנין האט געשיקט קיין ארץ ישראל א מאטאריזירטע מיליטער אפטיילונג. נאך איידער זי איז דערגאנגען צו די גרעניצן פין לאנד איז זי אנגעגריפן געוואָרן דורך פלמ"ח. די אידן האבן אפגעריסן די געפאנצערטע אויטאם פון דער אינפאנטעריע אוז די ארמיי פון לבנון איז תיכף אפגעטראטן אין האט שוין מער ניט געהאט קיין העזה, בכלל זיך ארייגצולאזן אין א קאמף מיט דער ישראל ארמיי. שפעטער האבן זיי געגעבן א פאליטישע אונטערשטיצונג דער „באפרייאונגס ארמיי פאר פאלעסטינע" פון קאוקדושי, אין דערמיט האבן זיי יוצא געווען זייער חוב צו קעמפן פאר דער אראבישער זאך.

די בריטע אנגריפן פון דער ישראל ארמיי

זינט דאן האט צבא ההגנה לישראל אנגעהויבן דורכפירן שטופנווייז אקציעס פון א בריטערער אפענסיוע. דעם 11-טן יוני 1948 איז פראקלאמירט געוואָרן דורך „אנו" א פייער איבערריס, וואס ביידע צדדים האבן אנגענומען מיט א געפיל פון דערליכטערונג — באוונדערס די אראבער,

יעקב דאָרי, שעף פון געזעראל שטאב פין דער ישראל ארמיי גיט איבער גבורה מעדאל צו א זעלנער - אינוואליד

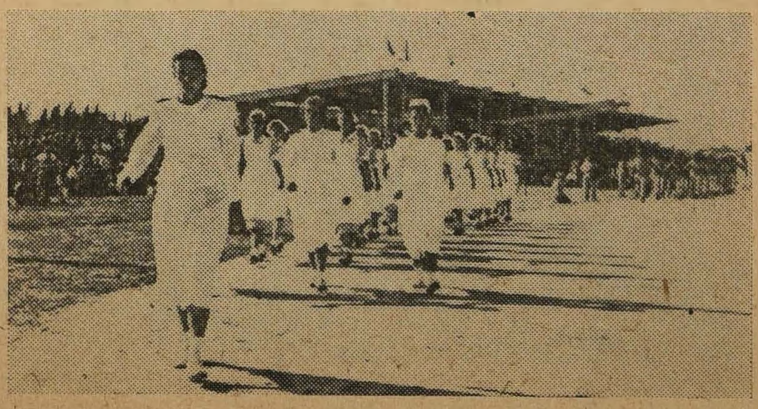
וויל די כוחות פון די אגרעסארן זי־
נען שטארק אפגעשוואכט געוואָרן
נאכן דורכפאל פון „דעם פּאן אויף
14 טעג". די עגיפטער האבן אין יו־
לי דורכגעפירט אן אנגריף אין דרום,
באמבארדירנדיק ערנסט תל אביב און
פיל אידישע דערפער. דער אנגריף
איז אפגעשלאגן געוואָרן. און אין
אונזער קאמף איז געקומען א נייע
וועגדונג: מיר זענען אליין אריבערגע־
גאנגען צו אן אפענסיווע. דעם 19־טן
יולי 1948 האבן מיר דורכגעפירט די
אכציע פון באפרייען רמלה־לוד, אייר־
שליסנדיק דעם גרויסן פלאץ, פון
אראבישן לעגיאן. אין משך פון 10
טעג זענען באזעצט געוואָרן ביידע
שטעט און ארום 10 גרויסע דערפער.
דער אראבישער לעגיאן איז אפגע־
טראטן ביז לאטרון און אין אונזערע
הענט איז געבליבן א בריטער שטח
פון דער גרעסטער. דורך דעם זענען אונ־
זערע קאלאניעס אין יהודה, אין שרון
באפרייט געוואָרן פון דער געפאר פון
אן ערנסטן אנגריף מצד דעם אראבישן
לעגיאן.

צו יענער צייט האבן אידן דורכ־
געבראכן דעם וועג צו דער באלאגער־
טער נגבה אין נגב, אפגעמעגריק פון
די עגיפטער א שמאלן דורכגאנג אין
דער ריכטונג צו נגבה.

אין ירושלים איז דורכגעפירט נע־
וואָרן דעמאלסט א דריטער אנגריף
און עס זענען באזעצט געוואָרן שכונות
און דערפער, וואס האבן פארזיכערט
דעם ציגאנג צו ירושלים. דערביי זע־
נען די אראבער ניט געווען אימשטאנד
צו שטערן דער באוועגונג פון די אי־
דישע מאטאריזירטע טיילן.

דער אידישער לופט פלאט האט
דורכגעפירט א לופט אנגריף און האט
אראפגעשמעטערט 12 עגיפטישע און
איראקישע עראפלאנען.

דער לופט פלאט פון ישראל האט
אראפגעוויארפן א היפש ביסל באמ־
בעס אויף קאירא. דאס איז געווען די
ערשטע גרויסע דערשיינונג פון לופט
פלאט פון ישראל און זינט דעמאלסט
איז ער גיוואָרן דער הערשער איבע־
די הימלען פון מזרח.

אפטיילונג פון מיליטעריש קראנקן - שוועסטער

נאכן צווייטן פייער איבערריס, וואס איז געקומען אלס רעזולטאט פון דער ישראל אפענסיווע, זענען געקומען איינע נאך דער אנדערער די וויכטערדיקע מיליטערישע אקציעס:

קאוקדושי'ס ארמיי ווערט ארויסגעטריבן פון נצרת און דער ארומיקער געגנט און אין א קורצער צייט ארום ווערן די אראבישע מיליטער טיילן אינגאנצן פארטריבן פון גליל העליון. אזוי ארום ווערט אויפגעשטעלט דער גרענץ פון דער מדינה, ווי ער איז געווען אין די צייטן פון דעם מאנדאט.

עס ווערט דורכגעפירט אן אנגריף פון דער ישראל ארמיי קעגן די עגיפטער אין דער ריכטונג צו עזה און עס ווערן באזעצט באר שבע און דער נגב און די צוגאנגען צו די בערג פון חברון. צוליב די אינערלעכע סכסוכים ארום דעם ציל פון דער מלחמה אין ארץ ישראל, האט די עגיפטישע ארמיי ניט געקאנט קיין שום הילף מצד די אנדערע אראבישע ארמייען און האט געליטן א גוואלטיקע מפלה.

אין רעזולטאט פון דאזיקן אנגריף וואס האט געגעבן דער ישראל ארמיי א בריוטע פלאטפארם אין נגב, איז געקומען א צווייטער אנגריף אין דער ריכטונג צו עגיפטן און עס איז דערראבערט געווארן דער גאנצער מערב טייל פון נגב. אחוץ אן ענגן פאס צווישן עזה און רפיה. אזוי ארום איז די ישראל ארמיי ארייגעדרונגען קיין מצרים. אין דער דאזיקער אקציע האט געגומען אן ענערגישן און וויכטיקן אנטייל דער אידישער ים פלאט, וואס האט אנגעגריפן עגיפטישע שיפן ביי די ברעגן נעבן עזה.

א בערבע אקציע איז אונטערגענומען געווארן אין נגב, און די ישראל ארמיי איז, ניט אנשטויסנדיק זיך אויף קיין שום ווידערשטאנד, דערגאנגען ביזן ים המלח און ביז אקאבא אויפן ים־סוף.

וואס האט גורם געווען די אראבישע מפלה?

אט די אלע אקציעס פון צבא ההגנה לישראל דארף מען שטודירן ביז די קלענסטע פרטים און דאן וועט מען קענען פארשטיין, פארוואס ישראל האט אפגעהאלטן דעם נצחון און פארוואס די אראבער האבן געליטן אזא מפלה. דער וויכטיקסטער מוסר השכל איז אזא:

די אידן האבן געוואוסט, פארוואס זיי קעמפן און צוליב וואס זיי פארגיסן זייער בלוט, און דערפאר האבן זיי געמאכט גוואלטיקע אנשטרענגונגען, כדי דעם קאמף צו געווינען. די אראבער פון ארץ ישראל האבן זייער פיל נענאסן פון דער אידישער עליה. א פאלשע אראבישע פאליטיק האט זיי געצוואונגען צו קעמפן אין קעגנזאץ צו זייערע אייגענע אינטערעסן און דערפאר האבן זיי ניט געקענט קעמפן. די אראבישע סאלדאטן פון די ארומיקע מדינות האבן זיכער ניט קיין שום באציהונג צו ארץ ישראל, וואס צוליב אים האט זייער געלוינט צו קעמפן אין ארץ ישראל.

דער גייסט און דער מאראל פון דער ישראל ארמיי זענען דעריבער געווען א סך שטארקער און העכער, ווי ביי די אראבער.

צווייטנס, די אירן האבן פארוועגדט זייערע בעסטע פייאיקייטן און וויכנ־שאפטלעכע קענטענישן אויף דער דאזיקער מלחמה. די אידישע אפיצערן און סאלדאטן, וואס זענען אנגעקו־מען אלס פרייוויליקע דעמאביליזיר־טע פון פארשיידענע ארמייען אין דע־וועלט, צוזאמען מיט די מענטשן פון דער הגנה, באוואפנט מיט די ארגא־ניזאציאנעלע און קעמפערישע דערפא־רונגען, וואס זיי האבן זיך דערווארבן אין פריערדיקן מילימער דינסט, און אויך אין דער אידישער בריגאדע — זיי אלע האבן אויסגענוצט זייערע פאכקענטענישן און האבן זיי צוגע־פאסט צו די מלחמה באדינגונגען אין ארץ ישראל.

דריטנס, די אראבישע ארמייען האבן נעטאן זייער שליחות אונטער דער פירערשאפט און לויט די מוס־טערן פון פרעמדע לערער. די עגיפ־טער האבן געקעמפט לויט די כללים פון בריטישן פעלד דינסט. אזוי האבן זיך געפירט אויך די סאלדאטן פון עבר הירדן. די סירישע ארמיי איז ארריינגעטראטן אין דער מלחמה אין דער צייט פון איבערגאנג פון פראנ־צויזישן מיליטעריזם סיסטעם צום בריטישן. און אזוי איז אויך געווען מיטן מיליטער פון לבנון. דער כוח פון איראקישן מיליטער איז געווען גענוג נאר, כדי צו פארנעמען דעם ארבישן שטח.

דער אידישער כוח איז אין די אלע הינזיכטן געשטאנען אויף א העב־רער מדרגה. אונזערע מיליטער לייט האבן בעסער געקענט אנפירן מיט יי פארשיידענע מינים געווער און האבן בעסער באהערשט די מעטאדן פון קאמף.

פערטנס, די אידישע פאליטיק איז געווען קלאר. די ארבעבער האבן פאלגט אין דער דאזיקער מלחמה גאנץ פארשיידענע ציל. די אינערלע־כע דיסקוסיעס און רייסעריין האבן ניט נאר אפגעשוואכט די ארבעי־, נאר אויך זיי געבראכט צו א דורכ־פאל: קיין איין ארבישע ארמיי איז ניט געקומען צו הילף א צווייטער ארבישער ארמיי, בשעת זי איז אנ־געגריפן געווארן דורכן צבא ההגנה לישראל.

אין דער קלארקייט און פעסטקייט פון דער ישראל פאליטיק איז געלעגן איר כוח אין לעיק סאקסעס און אין די הויפט צענטערס פון דער וועלט פאליטיק. אין די דירעקטע פארהאנד־לונגען מיט די ארבישע מדינות האט זיך דערביבער געלאזט שפירן די אי־בערגעוויכט פון אונזער ציל באוואוסט טער פאליטיק — און מיר זענען סוף־סוף דערגאנגען צו אן אפיציעלן וואפנ־שטילשטאנד צווישן ישראל און די ארבישע מדינות.

דער גראנגל דויערט ווייטער, הגם מען שיסט ניט אויף די פראנטן. כל זמן די וואפנשטילשטאנדן צווישן ישראל און די ארבישע מדינות זע־נען ניט פארביטן געווארן אויף ריכ־טיקע שלום אפמאכן, הערשט נאך ניט קיין שלום אין ארץ ישראל.

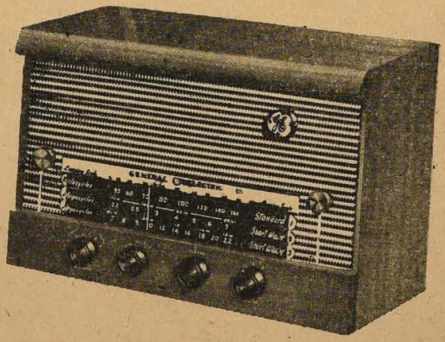
קאמאנדיר פון דער „הגנה"

El modelo X-357...
una obra maestra
de inolvidable encanto.

Rara belleza... excepcional calidad... tono y alcance que satisfacen plenamente

Difícil aclarar qué es lo mejor de este radio. Unos dicen que su maravilloso tono... otros defienden la rara y singular belleza de su mueble... otros prefieren su selectividad y alcance... pero todos, una vez enterados de las verdaderas cualidades del X-357, están de acuerdo en una cosa: ES UN PARATROPICO DE CARACTERISTICAS EXCEPCIONALES!

La realidad es que el X-357—por su sonoridad, tonalidad, potencia y alcance,—sobrepasa en mucho a los radios corrientes. Viene en precioso gabinete de caoba de líneas estilizadas, con rejilla de vistosos colores. Tres bandas, cinco tubos, nuevo cuadrante Visualux, fácil de leer en cualquier posición. Calidad no igualada por ningún otro receptor.

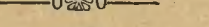
Grandes facilidades de pago

R-23-48

GENERAL ELECTRIC
CUBANA, S. A.

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרייַנט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא, און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

PAN AMERICAN STANDARD BRANDS

Fabricantes de

Levadura Fleischmann, Polvo Fleischmann para hornear, Diamalta, Esencias y Colorantes Fleischmann

CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO HEBREO 5710, SALUDAMOS CORDIALMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA Y HACEMOS VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

ראש השנה ביי די מזרח אידן

פון א. ה.

דער יום־טוב ראש השנה האָט אַ ספּעציעלע באַדייטונג ביי די מזרח־אידן, און אין ארץ ישׂראל, וואו עס איז פאַראַן ידער אמתער „קיבוץ גלויות" זעסטו טאָקע די אידן פון די פאַרשידענע לענדער: תימנער אידן מיט זייערע אַראַבישע העמדער־כאַלאַטן און ספרדישע אידן מיט די גוי־טע פעסקעס אויף זייערע קעפּ.

אין תל־אביב פילסטו די הכנות צום יום הדין אומעטום וואו די גיסט נאָר אַ קוק. קומט ערב ראש השנה ווערט ביי די מזרח־אידן אַ טומל. יעדער איינער האָט מורא, אַז ער זאָל חס והלילה עפּעס נישט פאַרפעלן אייניקוויפן אויף די צוויי טעג יום־טוב, און דאָס אייליניש ווערט אַלץ גרעסער,

אין דעם אייליניש פאַרגעסט אויך נישט יעדער איינער אַהיים צו ברענ־גען בלומען און באַצירן די יום־טוב־דיקע טישן מיט די שיינע ארץ ישׂ־ראלדיקע בלומען, וואָס דערציילן אייך פון דער אידישער גערטנערייַ אַרבעט, אזן אפשר אויך פון דער ערד, וואָס איז מיט אַזוי פיל אידישן שווייס און בלוט באַפרוכפּערט געוואָרן.

ווען אַ פרעמדער קומט אין שטעלט זיך אַוועק אין די נאָכמיטאָג שעהן פון ערב יום־טוב ביי דעם סקווער־פון אַלענבי אין הכרמל נאָס, קען ער גאָר־נישט באַגרייפן וואָס דאָ קומט פאָר. אָט שטייען די תימנער אידן מיט זייערע וועגעלעך און סטאָשקעס (מא־ני) און רופן מיט זייער אַריענטאַלישן ניגון אויס די גוטסקייט פון זייערע סחורות. צווישן מיט דעם טראָגן זיך די געשריייען פון בעלי עגלות, וואָס אייַלן זיך אַהיים אין שרייען, אַז מען זאָל זיי מאַכן אַ וועג, און דער אי־דישער פאַליציאַנט אַרבעט מעשים מיט זיינע צווויי הענט אַפּצוהאַלטן די באַוועגונג, בכדי אויך צו געבן די מעגלעכקייט צו מאַסן מענטשן דורכ־צוקריצן די גאָס.

אַ געלאַף צום קבר פון דער מוטער רחל

בעת אין תל־אביב דריקט זיך אויס די פאַרכטיקע שטימונג, איז אין ירו־שלים גרויס דער געלאַף צו די „קברי

אבות". עס שטראמען מאסן מזרח־אידן צו די „קברי הנביאים", צו די „קברי הסנהדרין" און „קברי המלכים", מען ווייניגט זיך אויס ביי זיי א גוט יאר.

באזונדערס אבער זענען זייער פיל די באזוכער פון דער מוטער רחל — אויף דעם וועג צו בית־לחם, וועלכער פרומער איד, וועלכע פרומע פרוי קומט נישט אין די סליחות־טעג צום „קבר רחל"?

א גאנץ יאר איז דער „קבר רחל" געשלאסן. דאס ווייסע הייזל מיט דעם אריענטאלישן קופאל שטייט אינזאם אינמיטן וועג, ווי פאריתומט, פארגעסן. קומט אבער דער חודש אלול, זוערט דאס ארט באלעבט. דער שאסיי ווערט פירט צום קבר, איז פול מיט אייטאמאביל, קארעטעס, מען גייט צו פוס. פרויען, מענער און קינדער. צענדליקער טויזנטער שטראמען א־הער. ספרדישע מקובלים נעכטיקן דא דעם גאנצן חודש ביז איבער יום־כפור. מען לערנט זוהר, מען זאגט תהילים, אין צימער איז א געדראנג פון די מתפללים, א טשאד פון ברע־נעניקע ליכט. יעדער איינער שטופט זיך אין צוויטן צימער. די וועגט זע־נען באהאנגען מיט אויסגעהאפטענע פרוכתן, עס ברענען נר־תמידים און אין סאמע מיטן צימער שטייט א הויכער שטיין, און אויף אים איז אויסגעקריצט אן אויפשריפט: „קבו־רה רחל אמנו". אידישע פרויען פון דער נאנצער וועלט קען מען דא טרעפן אויסווייניגן זייערע תפילות. יעדער איינער האט וואס צו בעטן ביי דער „ליבער מוטער רחל". אידישע פרויען פון סיריע, פון מצרים, פון ווייטן אינדיע, אלע שעפטשען שטיל מיט די ליפן און די אויגן ווייניגן צום מארמאר שטיין. און אין צימער טראגט זיך א ווייניגדיקער ברומען, אין עס דוכט זיך פאקטיש ווי „רחל מבכה על בניה", ווי עס שטייט גע־שריבן אין פסוק. די פרויען בויגן זיך שטיל צום מצבה שטיין און קושן אים פארכטיק.

אין דרויסן פארן „קבר רחל" איז טומלדיק. מענטשן הארן נישט אויף צו שטראמען. ארעמעלייט זיצן פארן ארויינגאנג און פארקויפן „קנייליכע־לעך" רויטן פאדעם. מען קויפט עם נארן. עס איז א סגולה צו פארשידע־נע קראנקהייטן. דעם רויטן פאדעם מעסט מען צען מאל ארום דעם קבר, און פרומע לייט גלויבן, אז עס ברענג א רפואה ווען מען טוט אן דעם קראנקן א פאדעם אויפן האלז.

מער דרייסטע תימנער אידן פארן באזוכן דעם קבר פון „מערת המכפלה" אין חברון, וואו דארט רוען, לויט דער מסורה, אונזערע אבות און אמ־הות, אבער מער ווי ביז צום „זיבעטן טרעפ" איז נישט דערלויבט ארונטער־צוגיין. די אראבער גלויבן, אז ווער עס וואגט זיך אראפגיין טיף אין קבר, קומט שוין נישט ארויס א לעבעדיקער. דערפאר איז דער ארויינגאנג אהין אפגעשלאסן אויף אייביק. א געטלעכע אימה לויערט אין די טיפענישן פון די קברים, און יעדער לעבעדיקער נפש ווערט געשטראפט, ווען ער דרינגט אריין אין די טיפענישן. אזוי גלויבן יעדנפאלס די אראבער.

עשרת ימי תשובה ביי די תימנער אידן

פארכטיקע טעג זענען די עשרת ימי תשובה ביי די תימנער אידן. זיי

זענען די פרומסטע פון די מזרח־אידן אין ארץ ישראל און זיי דאוונען אַ סך פיוטים און תפילות אין אַלע עשרת ימי תשובה.

אז דו גייסט אַמאל אין גאַס צו חצות, קענסטו הערן די תפילות זייערע פון „תיקון חצות" און שפעטער, וען דער זייגער קלינגט אוים צוויי, נאָך האַלבע נאַכט, ווערט דער תימנער קוואַרטאַל — צי דאָס איז אין ירושלים אָדער תל־אביב — אויפגעוועקט פון דעם רעשיקן, הויך ציקלענדיקן זינגען, וואָס שטורעמט פון די תימנישע שולעכלעך. אין די שטילע נעכט הערן זיך איין צו די שרייענדיקע מזרח־נגונים פון ווייטן תימן. זייער געבעט איז אזוי מאַנאָטאָן, וויגנדיק ווי אַן איינזאַם שיפל אויף אַ אומרואיקן ים. מען פילט אין דעם תימנישן פיוט דעם ברען פון זאַמדיקע מרבריות, פון דורשטיקע קעמלען. מען זיצט אָנגעפּיקעוועט אין די שולעכלעך אויף דער ערד, אויף אויסגעשפרייטע ראגאזשעס. יונג און אַלט זינגט ווייניקער אין בעט רחמים ביי גאָט אין הימל פאַרגעבונג פאַרן זינדיקן מענטשן.

די סליחות טעג קומען די תימנער נישט אַפּ בלויז מיט די נעכט. די תימנער אידן אין ארץ ישראל האָבן אין חודש אלול אויסציפילן אַ גרויסע מיסיע — דער מנהג פון „קברי אבות". אויב אין די נעכט קומט דער אידישער געבעט דירעקט צו גאָט אין הימל, דערפאַר זענען שוין די פרימארגנס געווידמעט די הייליקע קברים, וואו עס רוען דאָרט די בייניער פון גרויסע צדיקים און תנאים. ארץ ישראל איז רייך אין אזעלכע הייליקע קברים. אין וועלכן עס קומט דער חודש אלול, עפנט זיך דער יריד פון די „קברי אבות". יעדע שטאָט ציט צו זיך מאַסן אידן, וועלכע בעטן מחילה און פאַרגעבונג ביי די תנאים. יעדער קבר האָט זיך זיינע טראַדיציעס און מנהגים.

וואָס דערציילט א אידישער רייזנדער וועגן ראש־השנה אין מאראקא

זייער פיל רייזנדע האָבן שוין באַשריבן די אייגנאַרטיקע מנהגים פון די אידן אין מאראקא. איבערהויפט האָט דר. עזריאל קארלבאך נאָך א באַזוך דאָרט אין די לעצטע יאָרן געגעבן אין זיין באַקאַנט בוך „עקזאָטישע אידן" און אין אידישן „פאַמיליענבלאַט" טרעפּלעכע שילדערונגען פון דאָרטיקן אידישן לעבן.

קארלבאך שילדערט ווי ער איז אָנגעקומען דאָרט אין בית־המדרש אַריין און דער עולם האָט אים געקומען באַקוקן ווי א בייז־וואונדער. דאָס דאָזיגן פון מעריב איז אַריבער, עס האָט זיך כמעט ווי פאַרגעסן, אז עס איז א יום הדין. רעשדיק און לעבעריק איז געווען, אין דער היים האָבן געווארט צוגערומטע שטובן, אָנגעגרייטע טישן, קלייניע היימלעך־צאַנקענדיק ליבטלעך אין גלעזערנע אויל־לאָמפּן.

עס איז געווען מער יום־טובדיק ווי ראש־השנהדיק. אָבער ביינאַכט איז שוין געגאַנגן אַן אַנדער סדרה. וועגן שלאָפן איז אָפּגערעדט. סתם א שבת האָלבע נאַכט און דערנאָך קלייבן זיך שלאָפּט מען אויך ניט מער ווי ביי צוניף די „רוממות אל בגרונם", „שירו לה' שיר חדש" א. א. וו. אין מען זינגט אלטע, פון שטאַדטישע

רבנים געשריבענע פומונים. ראש השנה צעזינגט מען זיך באלד נאכן עסן, נאר פוסטע יונגען, פראנצויזיש־רעדער אין כל־בויניקעם גנבענען זיך אוועק אין א זייט און כראפען...

ערלעכע אידן אבער פארליגן די פים איבער אנאנדער, שפאלן זיך אן אביסל אין דער וואנט, און זינגען וועגן די ארבעבר, וואס טוען אן צרות די אידן, און וועגן די פילע זינד, וואס דערלאזן ניט, אז משיח זאל קומען, אין וועגן די תענוגים, וואס אידן האבן א שבת, א יום־טוב...

וועז נימ וועד גיט דער בעל־הבית א שטיפ דער עלטערער טאכטער, וואס איז איינגעדרימלט געוואלן נעבן איב זי, א יונגע, צארטע, מיט א פאר־הלומט געזיכט אזא (לבנה הייסט זי) כאפט זיך אויף און גיסט אן פאלן פאטער א גלעזל ווייז. דער פאטער הויבט עס אויף אין דער הויך, ניט א זופ, שטעלט אוועק דאס גלאז, און שטעקט מיר ארויז א האנט:

— לישמחתך — (צו דיין פרייד) — זאגט ער.

און איך ענטפער:

— ולישמחת ציון! (און צו דער פרייד פון ציון!)

— אמן! — רופט זיך אן דער בעל הבית און נעמט זיך צוריק צו זיינע זמירות.

ראש השנה אין לאטרון מיט די לארד מעיארס פון מדינת ישראל

א קנאפע שעה רייזע פון תל־אביב מיטן אויטא, און עס לעבט אויף פאר די אויגן א שטיק צפון־אפריקע.

דאס עקזאטישע לאטרון, וואו די גלחים האבן א קלויסטער פון „שוויי־גערס", וואס רעדן נישט ארויס קיין וואָרט, זעט אויס ווי א געדונגענער סאלדאט פון דער פרעמד, און כאטש לאטרון איז א טייל פון לאנד זעט עס אים ווי „חוץ לארץ".

אמאל איז לאטרון געווען אונטער דער הערשאפט פון באהא אל־דין, וואס איז געווען דער שליח פון סול־טאן פון טערקיי, און לעצטנס איז לאטרון געווען אונטער בעווינם ממש־לה. עס זענען אינטערנירט געוואָרן אין לאטרון די מיטגלידער פון דער אי־דישער אגענץ און מיט זיי די אידישע לארד־מעיארס פון תל־אביב, רמת־גן אין נתניה.

דער דורכפאל פון דער ענגלישער אדמיניסטראציע אין ארץ ישראל בייס ארעסטירן די אידישע פירער איז ווען א שריט צו זייער מפלה. אט די דאזיקע מאנאטן האבן אונז דא אויס־געלערנט די גרויסע הכמה פון גע־דולד און אויסדויער.

און דאס וואס עס איז געווען א דורכפאל פאר די ענגלענדער, האט געשמידט דעם אידישן ווילן צו באַ־פרייאונג פון ענגלישן יאך.

דר. שאפמאן, וואס איז געזעסן אין לאטרון, האט שיין געשילדערט דאס דארטיקע לעבן. אט וואס ער שרייבט:

א פארכטיקע שטימונג האט זיך געפילט אין לאגער, ווי עס איז נאָ־אנגעקומען די ערשטע סליחות־נאכט. א סך פון די לאטרון פאמיליעס זענען פון חסידישע פאמיליעס, און אין דער צייט פון פאר ראש השנה איז ס'רוב געגאנגען צו סליחות. די

לאגער אדמיניסטראטארן האבן געענדערט דעם סדר היום פון לאגער, כדי צו דערמעגלעכן די אינטערנירטע צו גיין צו די סליחות. געווינלעך ווערן די געצעלטן געשלאסן פון 10 אזייגער אוונט ביז 6 אזייגער פרי. אין קיינער טאר נישט פארלאזן די געצעלטן. אבער אין דער צייט פון סליחות איז ארויסגעגעבן געווארן א ספעציעלער באפעל אויפצושלייסן די געצעלטן שוין 5 אזייגער, און א ווייטע שפעטער האט מען שוין געהערט אינוואנצן לאגע רירנדע קולות זינגען סליחות.

ס'איז ערלויבט געווען צו באזוכן די פארהאלטענע איינמאל אין חודש, אבער אויך אין דעם פאל האט די לאגער־אדמיניסטראציע געמאכט אן אויסנאם, און מען האט אין די לעצטע 4 טעג פאר ראש השנה דערלויבט יעדן איינעם, וועלכער איז געקומען, ארייננייגין אין לאגער און באזוכן די פארהאלטענעם קרובים און פריינט. יעדן טאג זענען געקומען הונדערטער מענטשן, ברענגענדיק מיט זיך גרויסע פעקלעך מיט שפייז (אפילו געפילטע פיש), געבעקס, אויבסט און ווין. א קלאך שטאט פארוואלטונגען און ארגאניזאציעס האבן געשיקט זייערע יום־טובדיקע מתנות פאר די פארהאלטענע: ביכער, געבעקס, ציגארעטן און ווין.

מאכלים און ראש השנה פאלקלאר

גראד האבן מיר געהאט אין לאטווין א קוכער א „מאדים". ער האט פאר אונז געקאכט „גולאשן" לויט דער ווינער מאדע און בוראקעס „לפי האפנה דק"ק בארדיטשוב". ער פלעגט פאר אונז בראטן פלייש „קים־לי־צע", איז עס געווען מחיה נפשות. און וואר שמועסט נאך זיינע געברא־טענע לעדוויצע מיט קאשע און זיין ראסל פלייש, זיין לאקשן קוגל. דער אויפפאסער פון לאגער, אן ענגלענ־דער, א זיל וסובא, האט ליב געהאט פערפעלעך מיט גריון, כרעמזלעך איינגעפרעגלט מיט לעבערלעך, און דערפאר וואס ער פלעגט באקומען זיינע ליבע מאכלים, האט ער אונז געגעבן אביסל פרייהייט, אויף וואס מיר זענען געווען זייער זשערנע.

אויף ראש השנה איז געקומען צו אונז א חזן, וואס האט ליב געהאט א טרונק, און ראש השנה נאכמיטאג האבן מיר אים געמאכט די אמתע כוכה, און עס איז שפעטער אווק א כדרה פון ראש השנה פאלקלאר. יע־דער איינער פון אונז האט דערציילט עפעס א מעשהלע פון א גוטן איר.

מוצאי ראש השנה האבן מיר אראנזשירט לכבוד דעם נייעם יאר א פייערלעכן באנקעט, וועלכן עס האבן בייגעוואוינט אלע פון לאטרון.

מען דארף נאך צוגעבן, אז דאס רעליגיעזע לעבן אין לאטרון איז געווען זייער גוט ארגאניזירט. איינער פון די געצעלטן אין לאגער איז אייני־געארדנט געווארן פאר א בית־המדרש. דן גבאים פון הרב הראשי האבן שוין געזארגט דערפאר, אז אין דעם בית המדרש זאל זיין אלץ וואס מען באדארף פארן רעליגיעזן קולט. עס זענען געבראכט געווארן צוויי ספרי תורה. הונדערטער סדורים און מחזורים, עטלעכע טליתים, אייניקע פאר תפילין און גמרות.

Medias de Nylon

Gold Seal

Pantalones de señora y de niña

Gold Seal

—0—

Felicitamos sinceramente a nuestros clientes y amigos de la Colonia Hebrea de Cuba en la fecha de su Año Nuevo 5710 y hacemos votos por su felicidad y prosperidad

—0—

Distribuidores:

STANDARD MILLS OF CUBA

San Ignacio 22 *Habana*

Cazabon Genin y Cía.

CAIBARIEN

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרײַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע.
זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

CHAROLES
GAMUZAS
PIELES
SUELAS

FOOD PRODUCTS

- מעלאקאטאנעס
- נ א ר ן
- ק א ק ט ע י ל
- טאמאטן-זאפט
- טאמאטן-פורע
- עכפאראגאס
- וועדזשעטייבלס
- כוגאם פון פרוכטן
- פ י ש ן
- א. א. ו.

Del Monte
FOOD
PRODUCTS

UNA SOLA CALIDAD:

¡LA MEJOR!...

דריי דורות...

(דערציילונג)

פון **אליעזר אראנאוסקי**

א זילבערנער גלעקל־געקלאנג איז געלאפן פארויס איבערן וואלד און אנגעזאגט מיט זיין עכא: א שליטן פארט!

ווייסע, פוכיקע שנייעלעך האבן מילד זיך צעלייגט אויף די בוימער און וועגן און פארשפונען דעם וואלד מיט זיידענע פעדים, וואס בלאנקען און מיניען, קנוילן און וויקלען אים, ווי א קינד אין וויקעלעך.

אין שליטן זענען געזעסן צוויי פארשוינען מיט פארשנייטע אקסלען און קעפ. פון איינעם האט זיך ארויסגעזאגן א שוואַרצע בערדל, וואס איז נעווען קענטיק, אז ער איז דער מאן. אין די פארהענטשקעטע הענט האט ער געהאלטן די לייצעס מיטן בייטש, און א פאר שוואַרצע, פינקלדיקע אויגן, וואס האבן געשניטן דער וויסקייט ווי מיט הייסע גלייענדיקע קוילן, האבן מיט זייערע בליקן ווי אויסגעחוזקט דעם קאלטן ארום.

נעבן אים איז געזעסן א פרוי, אייגעוויקלט אין א פאטשיילע, וועלכע פלעגט אלע וויילע, פארטייעט, ארייקיקן דורך א שפעלטעלע נעבן איר ברוסט, און גלייך עם פארדעקן, ווי זי וואלט מורא געהאט, אז די טייבעלע, וואס טוליעט זיך דאָרט צו איר וואַרעמע לייב זאל פון איר ניט ארויספליען.

הינטער זיי, אויפן שליטן, זענען געלעגן פעק מיט בעביכעס. עטלעכע בענקלעך, א טישל, א זאק מיט קאפולן, עטלעכע קישנס און א פערענע, צונויפגעבונדן אין א ליילעך, אין סתם שמאכטעס פון דער ארעמער באלעבאטישקייט.

שפעט אין אוונט. פון דער ווייטן בליצלט אויף א שטעטל. דאָ און דאָרט ווינקט ארויס א פענסטער מיט א שיין פון ליכט. דאָס מאכט נאך בולטער די פינסטערניש פון די ארבעריקע הייזער מיט די אויסגעלאָשענע פענסטער, וועלכע שטייען ווי גלאמפעס, צו וועלכע עס טוליעו זיך שאטנס, וואס לויערן אין דער נאכט...

זיי זענען פארפאַרן אין א ווייטיקער גענט. נעבן אן איינגעהויקערטער, הילצערנער כאטע, וועלכע ער האָט נאך געהאט גערונגען מיט א ציים צוריק.

צוערשט האָט ער אראָפגענומען פארזיכטיק דער פרוי מיטן צוגעמאכטן ליעטן פעקל. אריינגעפירט איר אין שטוב, אראָפגענומען א בענקל, א טישל, אנגעצונדן א ליכט צונעמאלצן איר צום טיש. און צווישן

די טאנצנדיקע שאטנס אויף די וועגט האבן זיך באוועגט הענטעלעך און א קעפל פון א קינד, וואס האט זיך גע־צוגן צו דער ליכט...

ער האט אויף גיך אראפגענומען די זעק מיט די פעק פון שליטן, ווי ער וואלט זיך ארויסגעגבעט דא, ארויסגעשליידערט זיי אין צימער. ארויסגעפירט דעם פערד אין שטאל, אים געגעבן דעם אבראק און א טרונק, און געמאכט מאכן א לאד אין זייער נייער היים.

פריער פאר אלץ האט ער צונויפ־געשרויפט די הילצערנע בעט, ארייג־געלייגט א שענק, אויסגעבעט מיט קישנס און איבערגעדעקט מיט א פערענע און ארויסגעלייגט דאס קינד, נאכן גאבן איר דאס פלעשל מיט מילך.

זיי האבן פון א זאק ארויסגענומען א שווארצן ראזוון ברויט, קיילעכדיק און גרויס ווי א ראד, אים אויפגע־שניטן אויף דער העלפט, אפגע־שניטן צוויי לאנגע פעניצן, און פון א שטיקל לייוונט ארויסגעוויקלט א וויסן אויסגעטריקנט קעז, אפגעבראכן צו־שטיק, זיך אוועקגעזעצט אויף די שטוכן נעבן דעם נאקטן הילצערנעם טיש און געגעסן זייער וועטשערע מיט אפעטיט, פארטרונקען נאכער מיט מילך, זי א דריי־פיר שלונג, און ער א דריי־פיר שלונג — און עס איז ליידיק די פלאש. זאט און צופרידן, האבן זיי זיך אויפגעשטעלט צוגע־נאנגען מיט שטילע טריט צום בעט, מורא געהאט איר אנצורירן, זיי זאלן איר ניט אויפוועקן, און פאר זייערע אייגן האט געלויכטן א פנימל, באי־קרוינט מיט דינע, גילדענע הערעלעך. וועלכע לייגט ווי א מלאכל איינגעטו־ליעט אין פערענע.

ס'האט זיי ביידן פארקלעמט דאס הארץ פון פרייד און פון גליק.

זיי האבן זיך גענומען מיט מוט איינצוארדענען זייער נייע היים. צע־לייגט און צעפאקט, בכדי מארגן, וועז עס וועלן ארויסקומען די שכנים זיך צו באקענען מיט זיי, זאל שוין זיין מער־ווייניקער אויפגעראמט.

צווישן זיך האבן זיי אפגעמאכט, אז קיינער דארף ניט וויסן, אז דאס איז אן אראפטירטע קינד. דאס איז א סוד, וואס דארף גיין מיט זיי אין קבר ארײן. דאס קינד אליין טאר קיינמאל ניט וויסן, אז איר מאמע איז געווען אן אוקראינער שיקסע, וועלכע האט פארקויפט איר קינד צו־ליב שאנד און ארעמקייט.

זיי האבן טאקע דאס צוליב איר. וועמען זיי האבן א נאמען געגעבן שרהלע, פארלאזן דער שטאט מיט בא־קאנטע, זיך פארקליבן אין א זייטיקע שטעטל, וואו קיינער קען זיי ניט אין קיינער וויים זיי ניט, בכדי אנצוהויבן א נייעם לעבן. דערציען דאס קינד, וואס זאל זיי ליבן ווי טאטע־מאמע, און פארטרייבן דעם אומעט און בענק־שאפט, וואס האט זיי געמאכט צעז יאר נאכאנאנד, זינט זיי האבן געהיי־ראט און קיין קינד איז ניט געקומען.

די צייט איז געלאפן. חיים דער שוסטער האט געשמט איבערן גאנצן געגנט אלס אן ערשטקלאסיקער בעל־מלאכה. ער האט געהאט ארבעט לרוב און פארדינט זיין ברויט צו־זעט.

שרהלע איז אויסגעוואקסן א מויד ווי א צימעס. אירע בלאנדע געלאקטע האר האט זי פארפלאכטן אין צעפ, ווי צוויי ברוינע קיטקעס איבער שבת־דיקע חלה. זיי זענען איר אראפגע־האנגען איבערן וויסן נאקן, וועלכער איז געווען פול און קיילעכדיק און

געבעטן זיך צו גלעטן...

פון אירע גרויסע אַגרעסן אויגן האבן אַרויסגעשטראָלט יוגנט־פייער־לעך, וואָס האָבן געלויכטן און געוואַרעמט און געצונדן מיט ליבע־פלאַמען דעם אָרום...

צווישן די געזעלן, וואָס האָבן גע־אַרבעט ביי חיימען דעם שוסטער, האָט זיך געפונען איינער אַ הויכער און אַ שוואַרצער יונג, וועלכער אַרבעט פון ערשטן טאָג אָן דאָ מיט חיימען. ער האָט זיך ווי ביי אים אויסגעהאַ־דעוועט, כמעט צוזאַמען מיט שרהלען. זואָס עלטער ער איז געוואָרן, אַלץ מער האָט ער געמומען פילן, אַז עפעס ברירט זיך ביי אים אין הארצן, אַליין ניט וויסנדיק ווי דאָס אָנצורופן. אַ בענקשאפט, אַן אומעט, וואָס פייניקט, וואָס גרויזשעט, און דאָך איז עס אזוי זיס... עפעס ליידט מען, און דאָך וואָלט זיך וועלן מער ליידן... שטאַר־קער פילן, טיפער זאָל ווייטאָן... אָט דער ווּאונטש, אָט דער ציען, אָט דער בענקען נאָך איר...

בייטאָג, וועו ער האָט געארבעט ביים וואַרשטאַט, און זי האָט יך אַרומגעדרייט אין שטוב, איז געווג געווען, אַז זי זאָל וואַרפן א בליק אויף אים, אַז ער זאָל זיך צעווארעמען איז זיין אַרבעט: ציען די דראָטווע זוי א מכשף. קלאַפן די אייזערנע טשוועקעס ווי א מאשין, ווי א טייוול וואָלט אין אים אַריין און געיאָגט ער־זאָל אַרבעטן, ער זאָל וואָס מערער פּאַר שיך אַרויסגעבן, בכדי צו פאַר־דינען מערער געלט.

אין אָוונט, וועו ער פלעגט אַוועק־גיין איינער אַליין אַהיים, איבער די פינסטערע געסלעך, פלעגט ער פילן, אַז די פּיס שלעפן זיך אים ווי איבער־געהאַפּטע, ווי ער וואָלט זיי ניט קענען רירן פון אָרט, ווי א האַלבער מענטש וואָלט ער געוועו אַן די צווייטע העלפט איבערגעלאָזן דאָרטן. ער האָט זיך קוים דערשלעפט אהיים, אַריינ־געוואָרפן זיך אין בעט, און זיך נע־דרייט פון איין זייט אויף דער צווייי־טער, נישט קענענדיק איינשלאָפן.

וואָס א טאָג איז אים אלץ קלאָרער געוואָרן, אז ער קען אָן שרהלען ניט לעבן. ער האָט געמומען זוכן פלענער, ווי אזוי עס איר געבן צו פאַרשטיין, און ווי אזוי צו געווינען איר הערץ.

ביכלעכווייז האָט ער זיך געמומען בייטן. ער האָט זיך איינגעקויפט נייע, שבתדיקע בגדים. אין דער וואָכן פלענט ער אויך קומען ריינער אין בעסער געקליידעט. אפילו דעם פאר־טוך צו זיין ארבעט האָט ער אויך גענומען אפטער בייטן — א נייערן, א ריינערן. די שוואַרצע קודלעם זיינע, וואָס פלעגן אַראָפהענגען און פאַר־שטעלן זיין פּנים אין די אויגן אין צוגעבן א ווילדקייט צו זיין בליק, האָט ער געניטמען איינקאמען מיט א וייכן שרינט ביים זייט פון קאָפּ, וויזליר האָט צוגענעבן שיינקייט צו די שוואַרצע, פאַרחלומטע אויגן, וואָס האָבן געפלאַקערט מיט ליבע.

שרהלע ווייס אַליין ניט, ווי אזוי דאָס איז געשען. פלוצלונג האָט זי דערזען פאַר זיך אן אנדער לייזערן. ביז איצט האָט זי געזען ניט מער — אן איינגעבויגענע פליייצע מיט צע־וואַרפענע קודלעם, וואָס ציט א דראָטווע, שלינגט הויפנס מיט צוי־זערנע טשוועקלעך, אדער קלאפט מיטן האמער, אז פאַרגלושעט זאָל ער ווערן, פונקט נאכמיטאג, וועו אין באפאלט א שלאָף און זי וויל זיך צושפאַרן אין צווייטן ציטער.

און איצט זעט זי פאר זיך א שלאנקן, בראנעטן יונג, וואס זיצט עפעס ווי אויסגעגליכן ביים וואר־שטאט. וואר רעדט נאך, וואן ער קומט צוגיין מיט דער קורטקע, וואויליוגנעריש פארווארפן אויף די אקסל, א צוגעקעמטע גזשיבע, און אויגן — גרעסערע, ווי איבערגע־ביטענע, טיפערע, ווי פארבארגענע פלאמען וואלטן דארט זיך געטאיעט, צו פארצוקן, צו פארשלינגען, צו פארברענען...

צוערשט האט זי זיך געשראקן פאר זיי. מורא געהאט אויף זיי א בליק צי טאן. ביסלעכווייז האט זי דער־פילט א תשוקה, פארקערט, וואס מערער אין זיי צו קוקן, וואן ער בא־מערקט ניט... עפעס ווי די פלאמען וואלטן איר גערופן, גערייצט און גע־צויגן, אזוי ווי א קעסלגרוב.

שבת, וואן אלע זענען געווען אינ־דערפרי ביים דאוונען, איז לייזער אוועק צו שרהלען אין שטוב, אן אויס־געפוצטער אין א גראנאט אנצוג, מיט א ווייסער העמד און א געבלומטן קראוואט, מיט א ווייסנקער טיכעלע אין דער אויבערשטער קעשענע, אין א פאר שוואַרצע גלאנציקע לאקיר־קעס.

— גוט־שבת דיר, שרהלע! — האט ער אן עפן געטאן די טיר, און איר פארשעמט געפרעגט: — קען מען אריינגיין?

זי, א צעשראקענע פון דעם פלוצ־לונגדיקן ווייזיט, אנגעטאן אין א וואר־כעדיקער שטוב־קלייד מיט צעפאטל־טע האר, וואס זי האט נאך ניט בא־ווייזן צו פארקאמען, האט מיט א בליט־פארלאפענעם פנים, מיט צע־פלאמטע רויזן אויף אירע באקן, אים געענטפערט:

— דו ביזט דאך שוין אינעווייניק!

— און אנטלאפן אין צווייטן צימער.

זי האט זיך צוגעקעמט, איבערגע־ביגן א קלייד אויף זיך און מיט נים קיין זיכערע טריט געבליבן שטיין ביים טיר פון צימער, און האלב כעסיק אים א פרעג געטאן:

— וואס עפעס אינמיטן דערינען?

— נארניט! — האט ער האלב־שמאלעגדיק איר געענטפערט, און אננעמענדיק זיך מיט מוט איז ער צו צו איר, ארויסגענומען א פושקעלע, אין וועלכער עס איז געלעגן א מאנ־דאלאנטשיקל מיט אוירינגלעך, און דערלאנגט איר:

— נא, אט האסטו א מתנה פאר דיינטוועגן.

— וואר האט עס געשיקט? — פרעגט זי האלב־פארוויטלט.

— דו וייסט ניט? — ענטפערט ער איר — אנו, פרוביר טרעפן?.

זי האט אראפגעלאזן די אויגן און געבליבן שטיין מיט דער פושקעלע אין האנט, און שטיל, ווי צו זיך אליין, געשעפטשעט: א דאנק!...

— ניטא פאר וואס. טראג עס גע־זונטערהייט! — האט ער ארויסגע־נימען דעם מאנדלאנטשיקל און אנ־געטאן עס אויף איר וויסער האלז, וועלכע האט געציטערט ווי א טויב, און מיט טרערן פון גליק אין די אויגן האבן זיי זיך בויידע, ווי פארשעמטע, א וויילע אנגעקוקט, ארויפגעפאלן אייגע אויף די אנדערע און זיך צע־קושט.

צוויי קוואלן האבן דורכגעבראכן דעם פעלזן און זיך פארייניקט אין איין טאנצנדיקן שטראם...

נאך יענעם שבת איז זייער סוד אויפגעדעקט געווארן פאר אלעמען.

די עלטערן האבן געגעבן זייער הסכמה. און נאכן אפזיין א קורצע צייט התן־כלה האבן זיי חתונה געהאט און געגומען בויען א לעבן פאר זיך.

0 0 0

שוין עטלעכע יאר נאך דער חתונה. זייער ליבע, ווי ערשט נעכטן גע־בירן. נאר א שטילער אומעט פאר־שפינט די וועלט פון הויז זוי מיט שפינוועבס. א פיינלעבע שטילקייט שפרייט זיך אוים איבער־אלע. מען הערט ניט קיין פיפס יון קיין קול פון א לעבעדיקם נפשל. קיין קינד איז ניטא. קיינער קען זיי דעם צער ניט אזוי מיטפילן ווי זייער אייגענע טאטע־מאמע. זיי קומען ארויס צו זיי אין שטוב. קיין זאך, גאט צו דאנקען, פעלט זיי ניט. איר מאן איז א גאלדענער ארבעטער און זיי האבן פרנסה בהרחבה. נאר וואס? — דער עלנט! און וויל קיין קינד איז ניטא, בענקט זיך אזוי. שרייט עס ארויס פון ברוסט. ווינקט עס ארויס פון דער שטילקייט. אזש ממש עס אנצוטאפן מיט די הענט.

— ווייסט איר נאר וואס — האט איינמאל די אלטע געפרואווט ארויפ־צופירן אויף א געשפרעך — ווען גאט געבן, אז עס וועט קומען א קינד. ווען עס זיין נאך איינס. דערווייל וואלט איך אייך געראטן, בכדי ארויי־צוברענגען פרייד אין לעבן, צו אדאפ־טירן א קינד.

איך קען א סך מענטשן, וואס האבן אזוי געטאן, און סיי די עלטערן אין יסיי די קינדער זענען אלע גליקלעך. אין נאך בעסער. דאס קינד דארף גארניט ווייסן פון דעם. פארן קינד דארף עס בלייבן אן אייביקער סוד.

— גוט, ווי מאכט מען עס? — ריפט זיך אפ לייזער, דער איידעם — אלע ווייסן דאך, אז מיר האבן קיין קינדער ניט, און דא ווילן מיר ארא־פ־ברענגען פלוצלונג א קינד. איז ווען ער ווען אויפוואקסן ווילן די קינדער אין גאס צי אין שול אים אויפווארפן, אז ער איז אן אדאפטירטער, וויל אין שטעטל ווען מען דאך וויסן דעם אמת...

— ווייסט איר נאר וואס — מישט זיך ארויין דער שווער, ר' חיים — איך האב אן עצה: איר ווען ארא־פ־טירן א קינד און מיט אים אוועקפארן אין א וויטן לאנד, וואו קיינער קען אייך ניט און וויים אייך ניט. אזוי ווען עס בלייבן א סוד פארן קינד. איר ווען פילן, אז איר האט ערצויגן א קינד אויף דער ווילט מיט אלע ליבע בע־דים פון פרייד און פון צער, וואס עלטערן האבן פון קינדער.

0 0 0

א גילדענער פרימארגן האט צוגע־פירט דער־שיף צו די האוואנער ברע־געס. ווייסע, פארחלומטע מויערן האבן געראפן צו זיך. דער ים האט געפערלט מיט שוימיקע גריוועס פון זוניקע אינדן, וואס האבן געשפרונגען אויף פעלזיקע ברעגעס און זענען צע־שראקענע געלאפן צוריק.

אנגעשפארט אויפן פארענטש זע־נען געשטאנען לייזער מיט שרהן מיט א קינד אויפן האנט, און באטראכט די מענטשן, וואס זענען געשטאנען ביים פארט, ווען די שיף האט לאנ־דירט איינצואנקערן זיך. א בלאנדע העפעלע מיט בלויע אויגעלעך האבן געשמייכלט צו דער העלקייט פון דרויסן. צו דעם טראפישן פרימארגן.

לייזער איז ארויין ארבעטן אין א שיף־פאבריק. ער האט גלייך גוט פארדינט. זיי האבן זיך איינגעארדנט

אין א צימער, אין איינע פון די פאר־
טאווע גאסן, וואו דאס רוב אידישע
אימיגראנטן האבן נעוואוינט.

רבקהלע, אזוי האט נעהייסן זייער
בלאנדע טענטערל, די אדאפטירטע
פאלאטשקע, האט זיך דערצוינן צוזא־
מען מיט די אלע קובאנער אידישע
קינדער. די עלטערן האבן איר אפנע־
הים ווי דאס אויג פון קאפ. קיין זאך
איז ניט געווען צו שווער פאר זיי.
זיי האבן איר אלץ געהאלטן אין איין
שטאפן און פירן אין קינטע צו א
דאקטער, כאטש ס'האט איר נארניט
געפעלט און איז געווען פעסט ווי א
נוס. נאר אזוי ווי קיין געלט קאסט
ניט, זייל מען צאלט דאך מאנאטלעך,
זאל מען איר אפוועגן, באטראכטן אין
אפישר טאקע קרינן פאר איר א פלע־
שעלע ווייז צו שטארקן. דאס שאדט
דאך קיינמאל ניט...

אינטער די ווארעמע שטראלן פון
דער קובאנער זון און דער גוטער
פלענע פין דעם היים, איז רבקהלע
אויכגעוואקסן שלאנק ווי א פאלמע.
אירע בלאנדע לאקן האבן זיך ווי גע־
רייצט מיט דער זון: מיינע זענען
שענער!... אז זי איז דורך אין גאס,
האבן מענער מיט די אוינן איר גע־
נעסן, נאכגעזאגט איר לויב־ווערטער,
קאמפלימענטן און ליבעם דערקלערונ־
גען אויף דעם געבלומטן שפאניש
לשון.

די מאמע האט איר כמעט קיינמאל
נישט געלאזט גיין אליין. נעהיט איר
ווי דאס אויג פון קאפ.

צווישן די עלטערע בחורים, וואס
פלענן כלומרשט ארויפניין צום טאטן,
ווי באקאנטע, איז געווען אייגער,
וואס האט געווארפן אן אוינל אויף
איר. ער איז נעווען א שטילער יונ־
גערמאן, גוט אייגעאָרדנט, מיט אן
אייגענעם געשעפט און א גוטן נאמען
אלס א ראיעלער סוחר. ער האט גע־
הייסן סאלאמאן.

פון אנהויב האט רבקהלע ניט גע־
וואלט הערן און זען. זי האט געקוקט
אויף אים ווי אויף א קלעק, ווי א צו־
טשעפעניש. זי האט געחלומט פון אן
אכצן יאריקן קובאנער, וואס זאל זיין
אין אירע יארן, שיין, שלאנק און יונג,
כיט א פאר קליינע וואנצעלעך, אן
אויסגעפוצטער אין א ווייסן דריל־
אנצוג, וואס זאל ראמאנטיש זיך ער־
קלערן אין ליבע, ווי א פרינץ א פרינ־
צעסין...

און דא איז גאר געקומען אן עמ־
נראנט, וואס איז מיט א צען יאר על־
טער פון איר, און דרייט איר א קאפ
פון גאלדענע גליקן — פין ביזנעס
מיט ליבע...

וואכן און יארן זענען געפלויגן.
דעם אויסגעטרוימטן קובאנער האט
מען צו איר ניט צוגעלאזן, און סא־
לאמאן איז דארטן געוואָרן ווי אז
היימישער. ער פלעגט זיי נעמען צוויי־
דריי מאל אין דער וואך אין קינא.
נאכער זיי אריינפירן אין קאפע, וואו
מען פלעגט זיך פאסמאקעווען מיט
זיסוואָרג און אייז־קרים. אמאל האט
ער געדונגען א מאשין און ארויסגע־
פארן שפאציירן הינטערן שטאט,
צווישן די בלומיקע אלייען. די נאכט
האט נעצויבערט. שטערנדלעך האבן
געוואונקען. די פאלמעס האבן זיך גע־
כודעט און דאס הארץ האט געגומען
בענקען... אלץ האט אויסגעזען אזוי
פארכישופט, אז סאלאמאן איז בײ
איר עפעס געוואָרן ווי אן אנדערער.
ער האט נעקראגן דעם געשטאלט פון
איר אויסגעטרוימטן געליבטן. זי האט
דערפילט, אז זי איז ניט גלייכגילטיק

צו אים. זי האָט זיך געזומען דער־נענטערן, צוטוליען. די מאַמע האָט עס באַמערקט, געשמייכלט און גע־קוואַלן...

זומער צייט זענען זיי געפֿאָרן אין פֿלאַיע ביים ים. די מאַמע איז גע־בליבן זיצן ביים ברעג. זיי ביידע האָבן זיך אַריינגעוואָרפן אין די צעברויזטע אָרעמס פון די כוואָליעס, וועלכע טראָגן און ציען, שלעפּן און גלעטן, רופן און לאַשטשען. זיי האָבן זיך געלאַזט שוועמען מיט די פּנימער צע־שטראָלטע אַנטקעגן דער זון.

מיטאָגצייט האָבן זיי זיך אַוועקגע־לייגט אונטער אַ שאַטן פון אַ בוים מי די זון פֿאַרבראָוונטע לייבער, פון וועלכע עם האָט געשלאָגן מיט פייער. זיי האָבן זיך צוגערוקט איינער צו די אַנדערע, און ביידנס לייבער האָט גע־ברענט. אָט אַזוי האָט די ווירקלעכ־קייט באַזיגט דעם טרוים און אַליין זיך פֿאַרוואַנדלט אין אַ טרוים.

0 0 0

רבקה און סאַלאָמאָן זענען שיין זעקס יאָר פֿאַרהייראָט און קיין קינד איז נאָך אַלץ ניטאָ.

די געשעפטן זענען אַוועק זייער גוט. זיי האָבן זיך אַריבערגעזוינגן אין איינע פון די פֿאַרשטעט פון האַוואַנא, נעבן ים, אין אַ פּאַלאַצל. אַריינג־פירט די בעסטע און מאָדערנסטע מעבל פאר טויזנטער דאָלאַרן. גע־קויפט אַן אייגענע מאשין. מען לעבט אין לוקסוס און אין רחבות.

די שוואַרצע דינסט־זוכט צו האַלטן הייַן און שיין די שטוב. אָבער דער קלאַנג פון לעבן, דער אָטעם פון אַ בייעם נפֿשל, דער ציטער פון געווין, די פרייד פון געלעכטער — פעלט. אַלע טעג די זעלבע. שטיל. אָן לעבן.

ווי אַן איינזאַמער בוים, וועמענס צווייגן זענען אַראָפּגעפּליקט געוואָרן פון שטורעם. ניט ער נעמט אויף ליכט, ניט ער קען וואַרפן אַ שאָטן.

פאַר וועמען רעדט זיך אַראָפּ אַ קינד דאָס האַרץ, אויב ניט פאַר דער מאַמען? רבקה האָט איר דערציילט וועגן דער נאַנצער פּוסטקייט פון איר לעבן, מיט אַלע אירע רייכקייטן און פאַרגעניגן, וועלכע זענען מער ניט ווי אויסערלעכער גלאַנץ...

— ווייסטו נאָר וואָס, מיין טאָכ־טער, איר זענט ניט די אייניקע אויף דער וועלט. איר קענט אַראָפּטירן אַ קינד און עס דערציען און פילן די פרייד און לייד ווי עכטע טאַטע־מאַמע. ווייל אין דער דערציאונג ליגט דער שכר פון די עלטערן און דער דאַנק פון דעם קינד.

0 0 0

אין דעם אויבערשטן צימער, וואָס איז זעלטן ביז איצט געווען גלוואַרן, איז פאַנאַנדערגעעפנט די פענסטער. די וויסע גארדינען כוואַליען זיך אין ווינט און פלאַטערן מיט פרייד אַנט־קעגן דער פרימאַרגנדיקער זון.

פון אינעווייניק רייסט אַ קינדערשע שטים, הילכט מיט לעבן און פרייד, וואָס גייט אויף.

אין אַ ראָזער וויגעלע, אויף בלאַנקע לייַלעכער, איז געלעגן אַ פריש אויס־געבאָדן קינד און זיך געשפּילט מיט די הענטעלעך און פיסעלעך, וועלכע האָבן זיך געוואָרפן אין דער לופֿט.

אל־דאָס־גוטס וואָס עלטערן קענען נאָר געבן אַ קינד, האָט מען דער אדאָפּטירטער קובאַנקע, וועמען מען האָט אַ נאָמען געגעבן רחמלע, געגעבן.

אַ ספּעציעלע ניאַניע האָט מען פון ערשטן טאָג אָן געזומען פאַר איר,

וועלכע האָט איר געהיט אויף שריט אוּן טריט.

אַז זי איז אונטערגעוואָקסן, האָט מען איר אַריינגעגעבן אין א אידישער שול, בכדי צו געבן איר א גוטע אידישע דערציאונג.

זי האָט אָנגעהויבן מיטן קינדער־נאַרטן אוּן האָלט שוין איצט ביי דעם גראַדואירונגס־קוּנט. מען האָט זיך נית אַרומגעזען ווי די יאָרן זענען גע־לאָפן.

רחהלע איז אויסגעוואקסן א שוואַרץ חנעוודיקע אידישע טאָכטער, מיט שוואַרצע אויגעלעך אוּן טונקעלע קאַשטאַנען האָר. זי האָט צו דער גראַ־דואירונג שוין אויסגעזען ווי א שע־ניאָריטא פון א יאָר פופצן, כאָטש זי האָט נאָך קיין צוועלף יאָר נית געהאָט. זי איז געווען זייער גוט אָנט־וויקלט, זיך אויסגעצייכנט אין דעק־לאַמאַציעס אוּן טענץ.

אויף איינע פון די ערשטע בענק פון טעאַטער, זענען געזעסן צוזאַמען זיידע־באָבע, טאָטע אוּן מאַמע. אָן זאָל האָט נערוישט אוּן נעזשימעט ווי אין א בינשטאָק. פּיצעלעך קינדער זענען ווי איבערנאַכט אויסגעוואקסן אַרטיסטקעס. אין לאַנגע קלייַדער, מיט רויטע בעקלעך אוּן געשמינקעטע לייפּן, האָבן זיי אויסגעזען אויף דער בינע ווי א קרומער שפּיגל אויף די גרויסע אוּן האָבן אַרויסגערופן פּרייַד אוּן נעלעכטער.

עס ווערט שוין שפּעט אין האָלבער נאַכט. עס גייען די לעצטע קינסטלע־רישע נומערן פון די גראַדואירטע. אין זאָל איז פינסטער, אוּן אונטער דער באַלייכטונג פון א שטאַרקן פּראָ־זשעקטאָר, טויכט אויף אין א וויסער זיידענער קלייד, אין ביבלישן סטיל. א צאַרטע קינד, וועלכע זעט אוים מיט איר רייפן יוגנטלעכן קערפּער ווי א צייטיקע בלום.

זי טאַנצט אוים מיט פּאַרשידענע באַוועגונגען אוּן זשעסטיקולאַציעס דעם טאַנץ פון רות. אָט בויגט זי זיך אוּן קלייבט די זאַנגען; דאָ בינדט זי די גארבן; אוּן אָט שטייט זי הכנעה־דיק פּאַר בועז אוּן דעקלאַמירט מיט פּייער אין פּאָטאָס: „ווּאו דו ווּעסט גיין, ווּעל איך גיין; ווּאו דו ווּעסט זיין, ווּעל איך זיין! דיין פּאָלק איז מיין פּאָלק! דיין גאָט איז מיין גאָט"!

אז דאָס טאַנצט זי אוים מיט האַרץ אוּן נשמה דער ביבלישער רות אוּן אייגענעם סוד פון איר לעבן — האָט זי אַליין נית געוואוסט.

זי האָט מיט איר טאַנץ אוּן דעק־לאַמאַציע עלעקטריזירט דעם עולם. א שלל פון אפּלאָדיסמענטן האָט זיך אַראָפּגעלאָזן אויף איר. נאָך שטאַר־קער ענען זיי געוואָרן, ווען מען האָט צוגעטראָגן איר א בוקעט רויטע טו־ליפּאנען.

זי האָט קוים זיך דורכגעריסן דעם געזעמל פון קינדער אוּן עלטערן, ווּעלכע האָבן זיך געקנוילט אַרום דער בינע. אַן אויפגעלויכטענע, א צע־שטראָלטע, איז זי צוגעלאָפן צו זיי, די באָבע אוּן די מאַמע האָבן איר אַרומגעכאַפּט, אוּן מיט טרערן אין די אויגן באַגאַסן איר פּנים מיט קושן.

זיי האָבן אָלע דריי געווויינט פון פּרייד אוּן פון גליק. די טרערן האָבן אַראָפּגעטריפט אויף די בלומען, ווּעל־כע האָבן אויפגעציטערט, ווי זיי ווּאָלטן דערפילט דעם געטלעכן אטעם פון דער ביבלישער רות. ווּאָס איז פון דרויי דורות רות גענאָלן אויף זיי אוּן אָנגעדייטעט דעם נאַנג פון דער אייביקייט...

Pensemos lo mejor!

"La curación de las enfermedades más complejas depende, con frecuencia, de nuestro pensamiento."- Dr Einot.

¿ Sufre Ud. pertinaces males del

ESTOMAGO,

afecciones concomitantes al

hígado y VESICULA,

úlcera gástrica o duodenal, COLITIS -intestinos ?

Piense en sanar y consígalo;
Bismágen le ayudará: use Ud.

BISMÁGEN

BISMÁGEN ES ÚNICO. NO ACEPTE IMITACIONES... NI REGALADAS

Dolor de Estómago, Digestiones lentas o dolorosas, Empacho gástrico, Vómitos de líquido o de sangre, Acidez, Eructos agrios, Ardentía, Gases, Dilatación, Mala respiración, Mal aliento, Espasmos, Cólicos, Fermentaciones intestinales, Diarrea o estreñimiento, Dolor de vientre y espalda, Inapetencia, Desnutrición; **¿presenta su enfermedad alguno de estos síntomas?.**

Ensaye con un frasco del
notable patente Bismágen y

bendecirá la hora en que decidió tomarlo.

BISMAGEN: HECHO EN ESTADOS UNIDOS. — MADE IN U.S.A.

Fábrica de Camisas

RECORD - STRAND

de JOSE SINGER

Bernaza 219 Tel. A-0276

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט, קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן
זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

SRETER Y ALVAREZ

QUINCALLA Y FANTASIAS EN GENERAL

Egido No. 503 **Habana, Cuba**

מיר באגריסן צום נייעם יאר
אלע אונזערע פריינט, קליענטן
און באקאנטע און ווינטשן זיי א
יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

לשנה טובה תכתבו !

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע

פרייונט, קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן

זיי א יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

YURI AFRIN

CONFECCIONES EN GENERAL

PLACIDO (Bernaza) 203 — Tel. A-8445 — Habana, Cuba.

Cimbler e Hijo

ALMACEN DE PAÑOS Y TEJIDOS

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט, קונדענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן
זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Plácido (Bernaza) No. 221.
Teléfono A5-2162.
HABANA

La Argentina

FABRICA DE CARTERAS DE SEÑORA

DE JAIME TERNER

LUZ No. 317, Dpt. 48. HABANA.

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פרײַנט, קלײַענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן
זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Fabián Weiss

ALMACEN DE JOYERIA

Neptuno No. 311 **Habana**

Representante y distribuidor exclusivo de los relojes
OMEGA (la perfección al supremo grado)
EDOX y OLMA

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרײַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ צום נייעם יאָר

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

La Casa Tomás

Taller de Ropa Hecha en General

De FUKS y SCHUCHMACHER

BERNAZA 214, Telf. A5-1181 Habana, Cuba.

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר

אַלע אונזערע פרײַנט, קלײַענטן

און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ

יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

פאַרלאַנגט די מאַרקעס
ר ע ג א ל א ק א מ ע ר צ י א ל
ביי יעדן אַיינקויף וואָס איר מאַכט!

CASA APOLO

FABRICA DE TIRANTES Y CINTURONES Y
ARTICULOS PARA CABALLEROS

A. NEZVADOVITZ

Animas No. 5 Tel. A5-0791

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

לענדער וואָס האָבן אַנערקענט מדינת ישראל

לאַנד	דע פאקטאָ	דע זשורע
אויסטראַליע		29־טן יאנואר 1949
אורוגוואי		19־טן מאי 1948
איטאַליע	8־טן פעברואר 1949	
אירלאַנד	12־טן פעברואר 1949	
אייסלאַנד	10־טן פעברואר 1949	
אלבאניע		16־טן אפריל 1949
ארגענטינע		15־טן פעברואר 1949
בולגאריע		29־טן נאוועמבער 1948
אוקראַינע		17־טן מאי 1948
אונגארן		3־טן יוני 1948
באַלייוויע		22־טן פעברואר 1949
בעלגיע	29־טן יאנואר 1949	
בראַזיל		1־טן פעברואר 1949
גואטעמאלא		17־טן מאי 1948
גריכנלאַנד	15־טן מערץ 1949	
דאמיניקאַנער רעפובליק		28־טן דעצעמבער 1948
דענעמארק	2־טן פעברואר 1949	
דרום־אפריקע	24־טן מאי 1948	14־טן מאי 1949
האיטי	26־טן פעברואר 1949	
האלאַנד	29־טן יאנואר 1949	
האנדוראס		9־טן נאוועמבער 1948
ווענעזועלא		26־טן יוני 1948
וויים־רוסלאַנד		17־טן מאי 1948
טערקיי	29־טן מערץ 1949	

טשילע		5-טן פעברואר 1949
טשעכאסלאוואקיע		18-טן מאי 1948
יוגאסלאוויע		19-טן מאי 1948
כינע		1-טן מערץ 1949
לוקסענבורג	1-טן פעברואר 1949	
ליבעריא		2-טן פעברואר 1949
ליכטענשטיין		10-טן מאי 1949
מעקסיקע		7-טן אפריל 1949
נאָרוועגיע	4-טן פעברואר 1949	
ניו־זעלאנד	29-טן יאנואר 1949	
ניקאראגוא		18-טן מאי 1948
סאוועטן־פאַרבאַנד		17-טן מאי 1948
על סאלוואדאר		11-טן סעפטעמבער 1949
סאן־מארינא		13-טן פעברואר 1949
עסטרייך	15-טן מערץ 1949	
עקוואדאר		2-טן פעברואר 1949
ענגלאנד	29-טן יאנואר 1949	
פאנאמא		18-טן יוני 1948
פאראגואי		6-טן סעפטעמבער 1948
פוילן		18-טן מאי 1948
פערו		9-טן פעברואר 1949
פארייניקטע שטאטן	14-טן מאי 1948	31-טן יאנואר 1949
פיליפינען		1-טן אפריל 1949
פינלאנד	11-טן יוני 1948	18-טן מערץ 1949
פראנקרייך	24-טן יאנואר 1949	14-טן מאי 1949
ציילאן	24-טן מערץ 1949	
קובא	14-טן יאנואר 1949	18-טן מערץ 1949
קאלאמביא		2-טן פעברואר 1949
קאסטא־ריקא		24-טן מאי 1948
קאנאדע	24-טן דעצעמבער 1948	17-טן מאי 1949
רומעניע		11-טן יוני 1949
שוועדן	15-טן פעברואר 1949	
שווייץ	18-טן יאנואר 1949	18-טן מערץ 1949

די מנורה - אידיקער עמבלעם פון ישראל

דער אורגאַן אידישער סימבאל — די מנורה — באַלייכט ווידער אונזערע טעג. פון ארבעאַלאַגישע אויסגראַבונגען, פון די אידישע בתי־מדרשים און דורות־לאַנגער טראַדיציע, טוייכט ארויס דער דאָזיקער עמבלעם. דער אמאַליקער אידישער געניום האָט אין דעם נאַציאַנאַלן אַפּייכיקן אַרויסגעלייגט דעם טיפסטן זין פון דער אידישער פּסיכיק און מיסיע באַוואוסטזיין. די מנורה פּארמאַגט זיבן רעכט, וועלכע צווייגן זיך ארויס פון אַ געמיינזאַמן מקור. דאָס סימבאַליזירט די אידישע אייניקייט, טראָץ די פּארשידענע שטאַמען אין אַפּצווייגונגען, און לעצטנס וואַלטן מיר געזאָגט — טראָץ דער צעשפּרייטקייט אויף שבעה ימים. די רעכט פּארענדיקן זיך מיט פּייערפּלעמלעך געריכטעט צום הימל, סימבאל — פון דער ליכטיקער אידישער מאַראל און „אור־לגויים"־מיסיע, וואס שטראַלט ארויס פון אונזער וועזן. אויך דער נומער 7 און די רעכט דייטן אַן אויפן בארימטן ציפער פון אידישן שבת און שמיטה און יובל, גרונט־פּרינציפּן פון דער אידישער עטיש־סאציאַלער און קאַנסטיטוציאָנעלער וועלט־אנשויאונג. בעת טיטום מאַכט חרוב דעם בית המקדש, לאָזט ער אויסקריצן אויף זיין „טריאומף־טויער" די געפאַנגענע מנורה, אלם אייסדרוק פון נצחון איבער דער אידישער סוואוורענישט און גייסט.

אין אָט איז ווידער אָנגעצונדן געווארן דאָס ליכט פון דער מנורה. איצט וועט זי סימבאַליזירן די אויפריכטונג פון אידישן פאָלק אין מדינת ישראל. די רערן — שבטים פון אלע עקן וועלט, וועלן צוריק זיך פילן פאַריניקט מיטן שטאַם, מיט מדינת ישראל. אָט די מנורה, וועלכע פארקערפערט די אייניקייט פון פאָלק, די בשותפותדיקייט פון אידישן גורל, די געמיינזאַמקייט פון אונזערע נאציאָנאַלע אידעאַלן, געהערט אונז אלעמען אָן אויסנאם; אלע האבן אַ טייל אין מדינת ישראל און אין איר דערהויבענעם עמבלעם — די מנורה.

Frigidaire

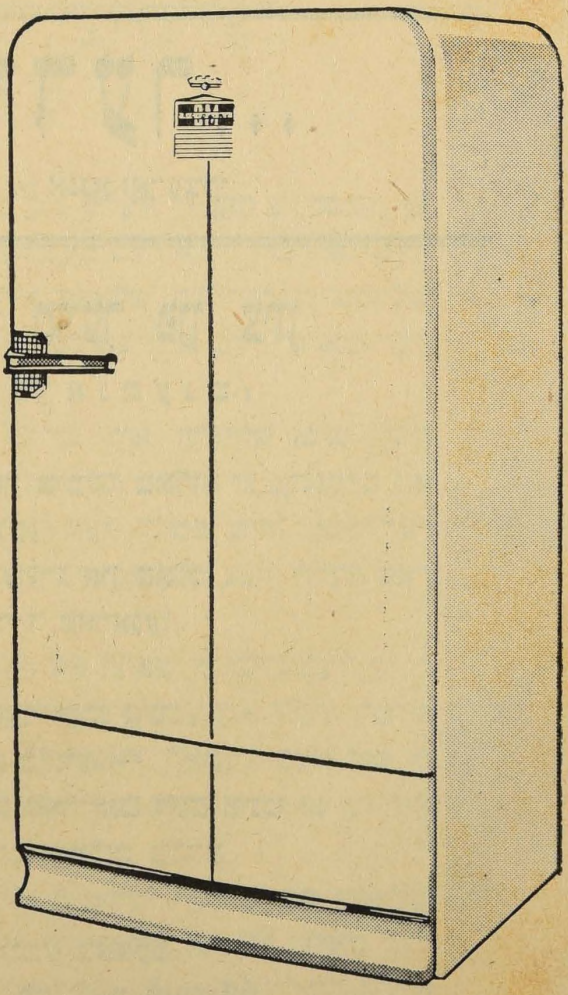
Producto de la General Motors

CON MAS CAPACIDAD QUE NUNCA!

Su amplio interior brinda un 50% de espacio extra.

Su elegante exterior "más compacto" ocupa menos espacio en la cocina.

...Y su exclusivo mecanismo "Meter-Miser" lo hace *el refrigerador más económico del mundo.*

- *El genuino FRIGIDAIRE, fabricado por la General Motors, se identifica por la placa grabada en su puerta.*

5 AÑOS DE GARANTIA

Distribuidores Exclusivos:

CIA. CUBANA DE REFRIGERACION ELECTRICA, S. A.

Oficios 106 - Telf: M-6506 - La Habana

AGENTES EN TODA LA REPUBLICA

לידער...

פון אננא זאַרעצקי

צום טויער פון ציון

(פראַגמענט)

איבער בערג און איבער טאָלן
פֿליען עראָפּלאַנען —
אינם לאַנד פון בערג און טאָלן,
פֿאַר קינדער פרייד פאַראַנען:

אַ ווייס קלייד פֿאַר יעדן קינד,
אַ סטענגעלע אַ בלויע. —
דער גוטער טאַג פאַריאָגט דעם ווינט
און שפּרייט אויס הימלען בלויע.

פֿרדסים זענען גוטע באַבעס,
טיילן באָקסער, פּייגן און מאַראַנצן;
געשטאַרקט אין בענטשונג פון די אבות
גייען די קינדער טאַנצן.
אַיי-די, אַיי-דידל, די,
גייען די קינדער טאַנצן.

אַ וויגליד

(די גערַאטעוועטע קינדער
אין ישׂראל — א מתנה)

אַן גוטסקייט קאָן די וועלט ניט געדייען.
וועט גאָט ברוך-הוא דעם מענטשן דערפרייען;
שלאָפט קינדערלעך. שלאָפט אַיין.
דער מאָרגן וועט אַ ליכטיקער זיין:

וועלן שיפן שווימען. אויף טייכן. אויף ימ׳ען.
און ברענגען צו אַיך דעם מאַטן-און-מאַמען.
דער שמיד וועט שמידן. דער שניידער וועט נייען.
דאָם פעלד וועט מען אַקערן. קאָרן פאַרזייען.

די זון וועט קושן די שפּיצן פון זאַנגען.
פויערן וועלן ארבעטן מיט פרייד. מיט געזאַנגען;
די מיל וועט צעמאָלן דאָם גרויל פון דער וועלט.
איך זע שוין דעם טאָג. ער ליכטיקט. ער העלט.

שלאָפט קינדערלעך. שלאָפט אַיין.
דער מאָרגן וועט אַ ליכטיקער זיין —
אַיילע ליו-לי-ליו. אַיילע ליו-לי-ליו.
ס׳איז נאַכט. און שלאָפּ. און רו . . .

מיניאַטורן...

פון ש. טענענבוים

אין אַ בוכהאַנדלונג

אין דער פינסטערניש בלאָנדזשענדיק בין איך צוגעקומען דורך גויאישע גאַסן צו אַ אידישער בוכהאַנדלונג. איך בין צוגעפאַלן צום אלטן פאַרשטויבטן פענסטער און אַריינגעקוקט צו די ביכער און קונסטווערק. איך האָב געזען אַ ריזיק בילד פון משה רבינו. האָב איך זיך דערשראָקן באַן דאָזיקן מעכטיקן געשטאַלט. משה גייט אַרויס פון הימל מיט — צוויי לוחות, ווי אַ קאָסמישער מענטש. פון זיין בלאָסן שטערן גייען אַרויס צוויי שטראָמען ליכט, צוויי שטראָלנדיקע הערנער ווי פון דער זון. ער איז גרויס, פון דער ערד ביז צום הימל איז ער הויך. ער האַלט אין זיינע מעכטיקע אַרעמס די פעלזיקע לוחות מיט די צען געבאָטן, קעגן וועלכע אַ גאַנצע מענטשהייט קעמפט זינט יאַרטויזנטער יאָרן. דאָס זענען נישט קיין צוויי לוחות, נאָר צוויי פלאָנעמ. ער גייט אַ גאַנץ אַן אומערדישן איבער די קאָסמישע טרעפ. יעדער טרעפ אַ וועלט. דאָ גייט דער מאָן, וואָס איז געווען אַ פערזענלעכער פריינט בון גאָט. דאָ גייט גאָטס פאַרטרויטער, דער מיסטעריעזער נביא פון אַ מיסטעריעזן פאָלק.

קלייַן און גייסטיק שטיי איך פאַר דער ריזיקער געשטאַלט פון משה. יאָרן האָבן באַדאַרפט פאַרבייגיין, בלוטיקע יאָרן, וואָס האָבן געקאָסט מיליאָנען אידישע לעבנס, כדי אַ איד זאָל דורכגיין די גאַנצע וועלט-ליטעראַטור, די וועלט-פילאָזאָפיע, די וועלט-קונסט, כדי צוריקצוקומען צו משה'ן אַ צעשטראָלטער. דו ביסט דורכגעגאַנגען אַלע טעמפלען און טאַטערן. דו האָסט זיך געבוקט צו ניטשע, שאָפענהויער, קאַנט און וויניגער. דו האָסט געקעמפט די רעוואָלוציע און דו האָסט געשטריטן נעפעכטן און דועלן פאַר באַקונין, קראָפּאָטקין, מאַרקס און ענגעלס. דו האָסט געלייענט מיט ענטוזיאַזם סטרינדבערג, האַמסון און פשיבישעווסקי. נאָר דו ביכט צוריקגעקומען פון דער גאַנצער וועלט-ליטעראַטור צי אים. דאָ שטייסטו, אין דער רעגנדיקער נאַכט, געשלאָגן פון אַלע ווינטן פון אַלע פיר זייטן פון דער וועלט — פאַרן דאָזיקן גבור פון אַ פאָלק. משה — ווי ער דערהויבט זיך איבער אַלע הויכקייטן צו גאָט, און ער טראָגט

ארונטער די תורה צו א באלק; די תורה, וואס אלע פעלקער קעמפן קעגן איר אזוי פארביסן און שעכטן אונז אויס, משה'ס קינדער.

אינעווייניק זע איך אלטע צוויי אידן, בערדיקע אידן, האלטן א שמועס צווישן זיך. פון די פאליצעס קוקן ארויס שווערע געלבע ספרים. די ספרים פון אן אלט באלק, געטריי זיין תורה. די דאזיקע ספרים זענען געמישט געוואָרן דורך דורות. א גרויס באלק חאט זיי דורך פינסטערע יאָרהונדערטער געלערנט, ווען די גאנצע וועלט איז געווען ווילד און בארבאריש, ביז צו אונזער צייט. געבויגן און קליין שטיי איך פאר די דאזיקע אידן און פאר זייערע מעכטיקע ספרים. דאס זענען סאָרים, וואס לייכטן ווי די זונען. גרויס איז דאס פייער, וואס לייכט אין זיי, דאס פייער פון גאט.

איך קוק ווידער אריין אין דער בוכהאנדלונג, און איך זע א גרויס בילד פון דער כותל מערבי. איך האב אנגעפאנגען צו ציטערן. ווען איך בין געווען א קליין אינגעלע האט מיין טאטע אהיימגעבראכט א לוח מיט אזא בילד. איך האב ווידער געזען די אלטע וואנט, מיט פלאנצן און מאך צווישן די שטיינער־שפאלטן. און עס שטייען ביי דער היליקער וואנט שטראלנדיקע אידן און זיי יאמערן און טוען תפלה. היליקע, בלאסע אידישע פנימער. ווי שיין זיי זענען. מיר דאכט אז איך קען זיי גוט. פון די מאלעריין פון גאטליב, הירשענבערג, מינקאווסקי און פון גליצערשטיינס סקולפטורן. אידן פון דער אידישער געשיכטע. פון גרויסן תנ"ך. אידן וואס זענען געשטאנען ביים בארג סנאי און באקומען די תורה. אידן פון אלע היכטאריש סצענעס. און אט דערקען איך צווויי שטראלנדיקע פרויען, וואס זיצן אין א ווינקל און זיי קוקן אריין אין א גרויסן סדור. דער סדור שטראלט מיט ליכט. די פנימער פון די צוויי פרויען זענען ווי צוויי זונען. די פיגורן — פרעכטיק מאדעלירט. שוין אלס קליין איינגל פלעג איך צוגיין נאענט צום קאלענדאר־בילד און זיך וואַרעמען מיין נשמה אין זייער גרויסן ליכט. איך פלעג קוקן אויף די פרויען אין זיך פרייען מיט זייער שיינקייט.

0 0 0

איצט, שוין כמעט אן אלטער, גרייז גרויער, צעבראכענער איר, קום איך ווידער צום דאזיקן בילד. אן אלטער בחור — פרעי איך זיך ווידער מיט די דאזיקע הערלעכע צוויי פרויען־געשטאלטן, וועלכע זיצן צאכט און גאלדן מיטן גרויסן סידור אויף זייערע קני ביז דער אור־אלטער וואנט פון דעם בית־המקדש.

ארום און ארום גייען פינסטערע וואלקנס אויפן הימל. די נאכט איז חושך און מוראדיק. אומפריינטלעך איז די וועלט. דער רעגן פאטשט אין פנים. נאר אינעווייניק, אין דער בוכהאנדלונג, ווי מיט צוויי טויזנט יאר צורק, שטייען די אידן און דיסקוטירן געמיטלעך וועגן אומערדישע ענינים. און איך בויג זיך נעענטער צו דער שויב, נאך יארן נע־ונד זיין וויל איך אריין אינעווייניק אינם בילד, זיך פארייניקן מיט די אידן ביי דער כותל מערבי, צוזאמען מיט זיי צופאלן מיטן הארץ און נשמה צו דער קעניג־לעכער וואנט פונם בית־המקדש און אריינאמערן מיין תפלה אהין און דאָרט אויף אייביק שטיין בלייבן מיט

די בלאסן־מאלעריש אידן, מיט די שטראלנדיקע פרויען.

דרייסיק יאר שפעטער שטיי איך ביי א אידישער בוכהאנדלונג און בין שוין אן אלטער, גרייז־גרויער איד. אבער שטארקער אין גיפיל, נאציאנאלער, געטרייער זיין פאלק. און איך וואלט ווארן דריקן צום הארץ יעדעם אידישע ספרל. יעדעם אידישע אות איז ווי א פנים, וואס יאמערט אין מיר ארויס זיין שמערץ. איך שטיי ווידער ביי די שמות פון א פאלק, וואס הויבט אן זיין היסטאריש לעבן איף דער ערד אויפצניי. און דער נביא זכריה זאגט:

„איך קער זיך אום קיין ציון,
און איך וועל רוען אין ירושלים,
און ירושלים וועט גערופן ווערן די שטאט פון אמת,
און דער בארג פון גאט פון צבאות,
דער הייליקער בארג,
אזוי האט געזאגט גאט פון צבאות:
עס ווערן נאך זיצן זקנים אין די גאסן פון ירושלים,
איטלעכער מיט זיין שטעקן אין זיין האנט, פון גרים עלטער.
און די גאסן פון דער שטאט
ווערן זיין פול מיט אינגלעך און מיידלעך,
וואס שפילן זיך אין אירע גאסן.
אזוי האט געזאגט גאט פון צבאות:
אויב דאס וועט זיין וואונדערלעך אין די אויגן
פון דעם איבערבלייב פון דעם דאזיקן פאלק אין יענע טעג,
זאל עס אויך אין מיינע אויגן זיין וואונדערלעך?
זאגט גאט פון צבאות.
אזוי האט געזאגט גאט פון צבאות:
זע, איך העלף מיין פאלק, פון דעם לאנד פון זונאויפגאנג,
און פון דעם לאנד פון זונאונטערגאנג.
און איך וועל זיי ברענגען,
און זיי ווערן וואוינען אין ירושלים,
און זיי ווערן מיר זיין צום פאלק,
און איך וועל זיי זיין צום גאט,
מיט אמת און מיט צערעכטיקייט".

—0—

דער קונסט־טעמפל

עס איז אן אלטערטימלעכע, א מעכטיקע קאטעדראלע, וועמענס דיקע זיילן זענען פון גאלד, וועמענס פענסטער זענען טעלעסקאפן און קוקן ארויס צום קאסמאס; וועמענס וואנט־מאלעריין זענען אומערדישע, האר־מאניש ,אידעאלע וועלטן. עס איז די קאטעדראלע פון קונסט — וואו עס בלייבן אויף אייביק שטיין, פון היכל ביז צו דער ערד, די נביאים און וואנ־זיניקע העלדן, די דיכטער און דענ־קער, די מייסטער פון וואדרט און פון קאליר. עס איז א קאטעדראלע, וואס נעמט ארויין אין אירע אומענדלעכע "וימען דעם אייביק־שעגערישן גייסט פון די מענטשן.

און ארום אירע פארטאלן וואלגערן זיך די פארברענטע קערפערס פון יענע וואס האבן זיך געשלאגן און ביטער געקעמפט צו דערגרייכן אירע טרעפ, אנצורירן די זיילן פון גאלד, א ציטער צו טאן מיט די שפיץ־פינגער איבער אירע ריזיקע פארהאנגען פון פייער.

זיי וואלגערן זיך אין שטויב, אלע די וואס האבן נישט זוכה געווען אריינצוגיין אינם היכל פון דיכטונג, אינם היכל פון וועלט־דיכטונג אין וועלט־מאלעריי. זיי ווערן צו אש.

דער גאָט פון דיכטונג — דער גאָט פון קונסט איז ברוטאל. און די יע־ניקע וואָס וואָגן צו קאָנקורירן מיט אָפּאָלאָ, ווערט זייער פלייש, ווי מאַרסיאסעס, ברוטאל צעפליקט.

אָבער איבער די בערג אש פון נישט־דערגאַנגענע — מיט אויפגע־הויבענע קעפ, שפּרייזן די מעכטיקע פון דער ערד: מיט קעניגלעבע קרוי־נען, מיט צעלויכטענע פנימער; דאָס זענען די נביאים, דיכטער, מאָלערס און מוזיקער; די וואָס האָבן זיך גע־שלאָגן מיטן גורל; די מעכטיקע פין דער ערד; די קראָנקע און קרומע, וואָס האָבן זיך אויסגעגלייכט אין דערהויבן ביז צו דער זון אין זעלבסט־געשמידטע כאַראַקטערן; אין אַרעאַלן פון פרייהייט און וויזאָנערן פון דער ציקונפט; עס גייען איבער די בע־ג, די אש־געוואָרענע — די קעניגן פון די אש־געוואָרענע — די קעניגן פון גייסט, וועלכע אפילו די מענטשהייט האט זיי פאַרשפּאַרט אין טורמעס אין געשטעלט אויף עשאפאט און דעם פאַרטרעט זייערן פאַרקריפּלט, פאַר־הויקערט און מיסרעפרעזענטירט. עס גייען די יעניקע, וואָס האָבן טריאום־פירט אין דעם געוואָלטיקן קאַמף פון קונסט. אין דעם אומגעהויערן קונסט־טעמפּל — דעם אוניווערס, וועמענס זיילן דערהויבן זיך פון דער ערד ביז צום הימל און זענען פון ריינעם זון־גאָלד — ווערן זיי אוועקגעשטעלט דורכן גרויסן גאָט פון קונסט און אויף זייערע פלאָמענדע שטערנס רוען די לאָרבערן, וואָס דער גאָט פון קונסט טוט אליין אָן אויף זייערע מעכטיקע גלאָבוס־קעפ...

—0—

ד י כ ט ו נ ג

בלויז אין די מאָמענטן, ווען איך שרייב, ווען איך שאָף, ווען איך בין דיכטער, ווען איך גיב זיך איבער צום געהיימניספולן כישוף פון ווארט, ווען איך בין אין דער שליטא פון א פאַנטאַסטישן גאָט, וואָס שלינגט מיך אינגאַנצן אין זיין שרעק־לעכן ענאָאיזם — בלויז דעמאָלסט בין איך גליקלעך. איך לייד איינזאַמ־קייט און באַליידיקונג צוליב די דא־זיקע הייליקע מאָמענטן, וואָס איך ריים אָפּ פון דעם גרויסן שטראָם פון צייט, פאר זיך — אינטים און הייליק.

די גאַנצע וועלט, שיינט מיר, וויל מיר שטערן די דאָזיקע דיכטונג צו רעאַליזירן. אזוי ווי דו גייסט נאָר אוועק פון דיין צעבויגענעם, צע־קרומטן און צעפרעסענעם שרייב־טיש, ביי וועלכן דיין אלטער, דיין גרייז־גרויען פאַטער איז געזעסן און געשריבן זיינע בריוו — באַגעגנט דיך א רענן פון חוזק און ציניזם. יעדער אידאָט וויל דיר באַווייזן דיין קלוג־שאפט. יעדער אומגליקלעכער איז דיך מכבד מיט א וויץ, וואָס גיסט אפּ דיין הייליקן וועלט מיט צעבערם קאלטע וואַסער. יעדער שוואכלינג וויל זיך שטאַרקן איבער דיר און דיך פאַרוואַנדלען אין זיין קרבן. יעדער קריפּל וויל דיר באַווייזן, אז נישט ער, נאר דו ביסט פאַרקרי־פּלט. מען שפּרייט צו דיינע טריט אייזערנע רויזן, דו זאלסט דיך צע־שטעכן די טריט. מען וויל דיך וועגן און מעסטן און אורטיילן.

עס לויערט די גאַנצע וועלט אויף דעם גרינעם הייליקן־אינזל, וואָס דו האָסט דיר אויסגעבויט אין פאַרלויף פון דיין לעבן. מען צעפּיצלט און מען צעשטיקלט דיין ריזן־וועלט. אלערלי

ארמייען יאגן זיך אויף דיין אימפעריע, אויף דיין דיכטונגס־קעניגרייך. און אפילו די פרויען, וואס דו זעצסט פון יוגנט־אן אויף גאלדענע טראנען, אפילו זיי קארגן נישט קיין חוזק אויף דיין אדרעס.

נאר וואס איז דען דער דיכטער? דער נביא! און ווי דער נביא מוז ער אויסהאלטן אלע קלעפ פון ווינט און רעגן און פון בייזע צינגער. ער מוז אליין באטראכטן ווי שאטנס, ווי שונאים וואס זענען פארמעגלעך. אין דער היים וואלט אויף אים דאס צעבייגענע טיש. דאס ליכט, וואס טריפט גאלדן מיט וואקס און די אמתע וועלט פון דיכטונג, וואו עס הערשט גאר און גייסט און וואו עס שוועבן ארום די פאנטאמע פון נרויסע און הויליקע דיכטער. דאס דאזיקע רייכטום — דיין דיכטונגס בית־המקדש, איז אויפגעבויט מיט קופערנע וועגט. זיי זאלן זיך די ציין צעשלאגן, די ציין, די נעזער און די קינבאקן. אלע דיינע ציניקער און שונאים, אין דאזיקן בית המקדש ביסטו גלייך מיט גאט. דארטן ציילסטו טאג און נאכט די שטאבעס נאלד פון דיין ריינער, הויליקער דיכטונג, וואס קיין שום פייער קען נישט פארצערן, קען נישט צעשטערן. און געשטארקט פון זייער אייביקן זוניקן גלאנץ, געמוטיקט פון די לידער, וועמענס ליכט באלויכט און באפאנצערט דיין נשמה, גייסטו אנטקעגן דעם אייביקן פייגל, וואס איז גרייט דיך אינמיטן נאכט, ביים פלאקער פון שטורקאצן, אויפצוצייען אויף א בוים, דיך צו קרייציקן אין דיין נאציונאליטעט און הויליקייט. מען איז גרייט דיך צו פארטיליקן פאר דיין ערלעבקייט, פאר דיין צעקפלאפטן נביא־געזיכט!

—0—

זינד און טויט

„הערט דאס וואלט פון גאט, איר קינדער פון ישראל,
וואלום גאט האט א קריג מיט די באוואוינער פון לאנד,
ווייל קיין אמת און קיין נענאד, און קיין דערקענונג פון גאט איז נישטא אין לאנד.

שוועלן און לייקענען און טויטן און גנבענען און מזנה זיין, זענען פארשפרייט,
און בלוט אן בלוט רידט זיך אן".

אזוי שרייבט דער אוראלטער נביא הושע. וואו דו טוסט אן עפן דעם תנ"ך, איז ער פול מיט די זינד פון די מענטשן. די זינד פארפלייצט די ערד. די מענטשן האבן שלעכטס געטאן. האבן געגנבעט. האבן מזנה געווען. האבן די ערד פארשמוציקט. האבן זייער געלעגער אומרין געמאכט. דער מענטש זינדיקט. לעבן איז זינד. גאט האט אים באשאפן אזוי, פול מיט טויזנט וואנזיניקייטן, באגערן, לוסטן און לעכצן, און גאט פארלאנגט, אז ער זאל זיין ריין און דערהאבן.

„עס רויעט זיך מיט פעלקער אין תנ"ך, אין יעדער אות, אין יעדער שורה, טויזנט מאסקעס, מיריאדן פנים־מער, ווי די זאמדן ביים ברעג פון ים, ווי די שטערן אין הימל. עס רוישט מיט פעלקער און מיט שטאמען. עס ווירבלט מיט נאציאנען, ווי מיט כוואליעס פון ים. און אלע זענען זיי ארונטער צום אפגרונט. די צייט האט זייער קנאכן צעמאלן. זיי זענען אלע צעבראכן געווארן אין דער אייזערנער גאמבע פון שיקזאל. זיי זענען נע־

וואַרפן געוואָרן הייזער און הויך. דער גורל האָט זיי אלע צעמאַלן, ווייל זיי זענען געווען שלעכט.

„דערום וועט טרויערן דאָס לאַנד, און פאַרוועלקט ווערן וועט איטלעכער וואוינער דערין, ביז דער חיה פון פעלד און ביטן פויגל פון הימל, און אפילו די פיש פון ים ווילן אייגנעטאָן ווערן".

די שטראָף לויט שטענדיק אין די זינד זעלבסט. די זינד וועלן פאַרניכטן די פעלקער. עס וועט זיי אויפן עמן די זינד. און ביטן זינדיקן מענטש גייט אונטער בייזאמען די חיה און די פיש פון ים. א שווארצער טויט לאָזט זיך ארונטער איבער גאַר דעם לעבן אויף דער ערד. עס וועט קיינעם נישט מיידן. עס וועט אלעמען אומברענגען. די ערד וועט ווערן פאַרוויסט מיט אלעם וואָס לעבט אויף איר.

0000000

שפעט ביינאכט קוקסטו ארויין אין תנ"ך און דו זעסט פאַר זיך פעלקער און שטאַמען, מיראַדן פון מאַסקעס און פנימער. דאָס איז דאָס לעבן אויף דער ערד, דער גאַנג פון דורות, דאָס איז די שטראָף פון זינד: דער טויט!

א, וויבל אימהדיקן טויט גאָט זאָפט אַיין אין זיך, אראָפקוקנדיק אויף דער ערד דורך מיליאָנען יאָרן! דורך די אייביקייטן.

APRENDA A MANEJAR

con los métodos modernos de la Havana Automobile School (Primera Escuela Nacional de Automovilismo) que es la UNICA AUTORIZADA para expedir Certificados de Aptitud de Manejo por estar inscrita en la Comisión Nacional de Transportes.

1) Utilizamos un SISTEMA PATENTADO de DOBLE CONTROL
2) Ofrecemos SEGURIDAD PERSONAL ABSOLUTA e Instructores Especializados con muchos años de experiencia.
3) El alumno se hace cargo del Timón desde la primera Lección.
4) Examen de aptitud física completamente gratis.
5) Cursos de PERFECCIONAMIENTO para personas que ya manejan
6) CURSOS de NOCHE para alumnos que estén demasiado ocupados durante todas las horas del día.
7) Al matricularse, el alumno recibe, COMPLETAMENTE GRATIS, un ejemplar del libro "MANEJE USTED", cuyo valor es de tres pesos.
8) Después de terminado el Curso, ALQUILAMOS también Automóviles a nuestros alumnos.

Director Tecnico:
Hardy L. Spatz

Venga y visite nuestras oficinas de Aire Acondicionado. Abiertas hasta las 10 de la noche.

HAVANA AUTOMOBILE SCHOOL
Morro 60, Habana

דער טייוול

איך בין פאַרבייגעגאַנגען אַן איינ־זאַמע גאַס, אַן איינזאַמע, ווי שטענ־דיק, אין ווינט געגאַרטלט, אין וואָל־קנס געהילט, אין שטיקער זון־פאַר־גאַנג פאַרפלעקט, איינגעריסט אין דער פינסטערניש פון דער נאַכט. ערשט איך הער אַ הייטערע מוזיק פון אַ סאַלון. איך זע ווי פאַרלעך דרייען זיך אינעווייניק, דרייען זיך אַזוי זוי שאַטנס, מאַן און פרוי אין קוש פאַ־רייניקט, מאַן און פרוי, וואָס גאַט האָט ווי צוויי מלאכים אַראָפגעוואָרפן אויף דער ערד, פאַרבלוטיקן זיך דאָ אין ביטערן געשלעג. מאַן און פרוי — טאַנצנדיק. זיך שלאָגנדיק. זיך צעריסנדיק. מאַן און פרוי — די אומגלויקלעכע פון דער ערד.

פלוצלונג דערזע איך אויפן שילד דעם טייוול. דער טייוול האָלט אין זיינע לאַנגע, בייניקע הענט אַ גלאָז ווײַן. ער שמייכלט בגלופין, מיט בי־טערן חוזק, איבער די פאַרלעך, וואָס טאַנצן ביי אים אין סאַלון. ער ווינקט מיט אַן אויג. ער מיינט צו זאָגן: זיי זענען שוין פאַרפאַלענע. זיי וועלן שוין אין מיין קעניגרייך פאַרטאַנצן און פאַרשיכורן זייער לעבן. אַן גאָלד האָב איך געקויפט זייערע נשמות. איך האָב נישט מיט זיי די פראָבלע־מען, וואָס איך האָב געהאַט מיט דר. יאָהאַננעס פאוסטוס, מיטן געשעצטן צדיק אייב, מיט פאַן טוואַרדאָווסקי, דעם פּויליטישן כישופמאַכער. יענע האָבן מיך כסדר געפּיניקט מיט פי־לאָזאָפישע פראַגן. איך האָב נישט קיין צייט פאַר די דאָזיקע לייד־יק־גייערס.

מיר איז נישט קיין אונטערשייד, צי איך פיר אַריין אין אַ נגעזונדענע טויערן פון גיהנום די נשמה פון אַ דענקער אַדער אַ פּאָעט. אַ נשמה איז אַ נשמה. גאָט קוקט נישט אויף דער גרויס פון אירע פליגל. אויף דעם פלאַם פון איר האַרצן. גאָט ציילט זיי בלויז — די צאָל, אָט דאָס איז עס וואָס רעכנט זיך. גאָט קוקט אויף די צאָלן וואָס פיניקן זיך אין גיהנום אַ דאַנק מיין מי...

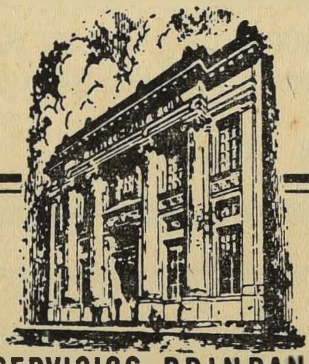
קאָלט און שטיניק איז דאָס פּנים פונם טייוול. מען קען פאַרשטיין פאַר־יואָם זיין פּנים איז האַרט און פעלזיק. איז עס נישט דער טייוול, וואָס הערשט איצט אויף דער וועלט? אַנטקעגנ־איבער דעם טייוול איז אויסגעמאָלן דער פאַרטרעט פון אַ פרוי — בלייך, אויסגעמאַטערט, אַנעמיש. זי האָט נישט קיין כוח, קיין ווידערשטאַנדס־קראפט. זי איז שיכור, דער קאַפּ וועט אַרונטערפאַלן אויף די אַקסלען — מיד. טויט. דער גילדערנער בוס ציטערט אין אירע בלייכע פינגער. אירע ליפּן — נאָס פון טייוולישן עליקסיר.

אין דער נאַכט קוקן מיר זיך ביידע אַן — איך און סאַטאַן. אַזא חוזק איז אין זיינע מויל־ווינקלען. ער שיינט צו זאָגן:

— דו טרוימער, דו דיכטער, דו ענטוזיאַסט, דו ביסט נישט קיין מא־טעריאַל פאַר מיר. איך האָב דיך נישט נויטיק. עס איז מיר היינט לייכט צו קריגן נשמות אין די מי־ליאָנען. די גאַנצע וועלט איז איצט פאַרטייוולט. אַמאָל האָב איך זיך נע־טומלט אין דער באַהעמע. צוויישן קאַמעליענדאַמען. צוויישן אַרעמע פי־לאָזאָפן און רעוואָלוציאָנערן. מען

האָט מיר אפט אָנגעבראָכן די ביינער. איך האָב געמוזט צאָלן מיט רייניע גאָלד פאר יעדער פיצל זינד. כיט פאוסטן צום ביישפיל האָב איך זיך לאַנגע יאָרן ביטער געמאַטערט אין נעראַנגל. א שווערער חברהמאן געוון. ער האָט זיך דעם רוקנביין נישט געלאָזט צעברעכן. אָבער איצט איז די וועלט א מחיה. פון לאָנד צו לאָנד שפרייט איך אוים מיינע שווארצע פליגל. זיי טאָנצן צום ריטם פון מיין מוזיק, אָט אזוי ווי די שעפעלעך דא, אינעווייניק, ביי מערין אין סאלון. איך דארף זיך היינט נישט פאר־שטעלן. נישט אָנטאָן קיין מאסקע. אלע דערקענען מיך גלייך און דרייען זיך ארום מיר גוטברודערליש. און דו, דו ביסט צופרי אָדער צושפעט געקו־מען. גיי אהיים און לייג דיך אוועק שלאָפן אויף א יארטויזנט. איך צוויי־פל צי ווען דו וועסט דערוואכן, וועסטו געפינען א בעסערע וועלט...

די פאַרלעך האָבן זיך שקלאפישע און פארכישופטע געדרייט צום טאקט פון דער מוזיק. ציניש האָט אויפן שילד דער טייוול געשמייכלט, אָנגע־טאָן אין א רויטן סוועטער. און אויבן, אין פארשוואוועדטן הימל, איז געשוואומען א צעראצטע לבנה — א לישיי אויפן פנים פון גאָט.

NUESTROS SERVICIOS BRINDAN VENTAJAS
QUE UD. NECESITA - CONSULTENOS!

The Trust Company of Cuba

Oficina Principal:
OBISPO No. 257

FUNDADO EN 1905

SUCURSALES:
LINEA 705
OFICIOS 112
L y 23

MIEMBRO DE LA HABANA CLEARING HOUSE

TTC-13-44

Competidora Gaditana

EL CIGARRO INIGUALABLE

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO 5710.

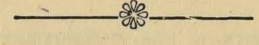
א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן
מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת'כ ת ב ו !

La Garantía

Ropa Interior y Camisas de Trabajo

De N. SMOLANSKY

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר

אַלע אונזערע פריינט, קליענטן

און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ

יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

פאַמיליע סמאָלאַנסקי

BERNAZA NUM. 236. HABANA.

Tel. A5-2812

RAMON POBLET

MANUFACTURER'S AGENT

Empedrado 312 Tel. A-7708

REPRESENTANTE DE
Colonial Tanning Company, Inc.
Winslow Bros. & Smith Co.
John R. Evans & Co.
Wind. Innersole & Counter Co.
International Leather Company.
Armour Leather Company.
J. S. Barnet & Sons, Inc.

felicita calurosamente a sus numerosos clientes hebreos en particular y a la Colonia Hebrea de Cuba en general con motivo del Año Nuevo 5710.

SINESIO ROJO

FABRICANTE DE HORMAS, TACONES Y CONTRAFUERTES

Independencia 40 Santo Domingo, Las Villas

באגריסט אלע זיינע אידישע קונדן און פרייונט, און דער גאנצער אידישער קאלאניע, און ווינטשט אלעמען א גליקלעכן יאר!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

צען יאָר זײַט דעם אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה

(די וויכטיקסטע געשעענישן אין פאַרלויף פון דער וועלט־מלחמה)

1939

דעם ערשטן סעפטעמבער זענען די דייטשע סאָלדאטן אריבער דעם פּוילישן גרענעץ, און די צווייטע וועלט מלחמה האָט זיך אָנגעהויבן. דעם דריטן סעפטעמבער האָבן ענגלאנד און פראנקרייך ערקלערט קריג דייטשלאנד.

דעם זעקסטן סעפטעמבער האָט פּרעזידענט פרענקלין ד. רוזוועלט פּראָקלאָמירט די נייטראליטעט פון די פאר. שטאטן. דעם זעלביקן טאָג איז קראָקע פארנומען געוואָרן פּון די דייטשן. דעם צענטן סעפטעמבער האָט קאנאדע ערקלערט מלחמה דייטשלאנד. דעם זיבנצנטן סעפטעמבער איז גדיניא פארנומען געוואָרן פון די דייטשן. דעם 27־טן האָט רוסלאנד אינוואדירט מזרח פוילן. דעם 28־טן איז ווארשע פארנומען געוואָרן פון די דייטשן, און פוילן איז צעטיילט געוואָרן צווישן דייטשלאנד און רוסלאנד.

: : :

דעם פינפטן אָקטאָבער האָט זיך נעענדיקט די אָקופאציע איבער פוילן מיט א פולשטענדיקן זיג פאר דייטשלאנד. דעם צענטן אָקטאָבער האָט דער וועלט אונטערצינדער אַדאָלף היטלער, באשולדיקט די מערב מאכטן אין „פראָווָאָצירן" די מלחמה.

דעם דריי און צוואנציקסטן נאָוועמבער איז א דייטשע סובמארין אריינגעקומען אין סקאפא פלאָו, און געוונקען די בריטישע קריגס שיף „ראָיאלאוק". דעם דרייסיקסטן נאָוועמבער האָבן די רוסן אינוואדירט פינלאנד.

: : :

דעם דרייצנטן דעצעמבער איז א דייטשע קלייניע שיפל, גראף ספּע, אטאקירט געוואָרן אין דרום אטלאנטיק פון בריטישע קרייצערס. דעם זיבנצנטן דעצעמבער האָט די מאנשאפט פון גראף ספּע געזונקען זייער שיפל אין מאָנטעווידעא האפן, אָר רונוואי. דעם נייַנצנטן האָט א דייטשע פאסאזשיר שיף קאָלאָמבוס, געזונקען געוואָרן פון איר מאנשאפט

נעבן קעיפמעי, ניו דזשורזי. דעם איין און צוואנציקסטן האבן די פינער באזיגט די רוסן אין א שלאכט ביי סמיסלאמי.

1940

אין יאנואר האבן די פינלענדער נאך אלץ אפּהעלאטן די רוסן ביים בעי. דעם ערשטן פעברואר האט זיך אנגעהויבן די גרויסע רוסישע אטאקע אויף דער מאנהיים ליניע. דעם דרייצנטן מערץ ענדיקט זיך דער רוסיש פינישער קריג אין א שטיל־שטאנד, מיט א פולשטענדיקן זיג פאר די רוסן.

אפריל דעם אכטן האבן די דייטשן אטאקירט דענמארק און נארוועגיע. דעם ניינטן אפריל האט זיך דענמארק אונטערגענעבן.

: : :

דעם צענטן מאי האבן די דייטשן פארנומען בעלגיע, האלאנד און לוקסעמבורג. דעם זעלביקן טאג איז נעוויל פאלן דאס מיניסטעריום פון נעוויל טשעמבערליין אוןווינסטאן טשערטשיל איז געוופן צו פארמירן א נייעם קאבינעט, אלס בריטישער פרעמיער מיניסטער. דעם פופצנטן האט האלאנד זיך אונטערגענעבן. דעם זיבנצנטן מאי האבן די דייטשן פאר נומען בריסל, די בעלגישע הויפּט שטאט. דעם אכצנטן זענען די דייטשן צוגעקומען צום סעינע טייך אין פראנקרייך. דעם אכט און צוואנציקסטן האט קעניג לעאפּאלד דער צווייטער, פון בעלגיע, איבערגענעבן זיין ארמיי צו די דייטשן. דעם נייז אין צוואנציקסטן האבן די בריטישע אנגעהויבן א צוריקטריט צו דאנקירק ביים ענגלישן קאנאל.

: : :

ניינטן יוני האט נארוועגיע זיך אונטערגעגעבן. דעם צענטן ערקלערט איטאליע מלחמה אויף פראנקרייך און ענגלאנד. דעם פערצנטן קומען די דייטשן אריין אין פאריז אן א ווידערשטאנד. דעם זעלביקן טאג האבן די רוסן אקופירט ליטע, עסטאניע, אין לאטוויע. דעם זיבנצנטן יוני האט מארשאל הענרי פיליפּ פעטעין, נייער פרעמיער פון פראנקרייך, פארלאנגט א שטילשטאנד. דעם צוויי און צוואנציקסטן איז דער דאזיקער שטילשטאנד אונטערגעשריבן נעווארן פון דייטשלאנד און פראנקרייך.

: : :

דעם זיבנצנטן סעפּטעמבער האט זיך אנגעהויבן די ערשטע גרויסע דייטשע לופט אטאקע איבער ענגלאנד. דעם זעכצנטן סעפּטעמבער, האט פרעזידענט רוזוועלט אונטערגעשריבן דעם געזעץ צו מאביליזירן אן ארמיי. דעם זיבן און צוואנציקסטן איז פאר־מירט געווארן דער רוים בערלין טאקיא „אקס". אכט און צוואנציקסטן אקטאבער אינויאדירט איטאליע גריכנלאנד. דעם נייז און צוואנציקסטן האט זיך אנגעהויבן די ערשטע צוואנזיק־מיליטערישע דינסט אין די פאריינ־טע שטאטן. נאוועמבער דעם פינפטן איז רוזוועלט ערוויילט געווארן פרעזידענט פון די פאריינקטע צום דריטן מאל. צווישן צוואנציקסטן און פיר און צוואנציקסטן נאוועמבער שליסן זיך אן אין „אקס" אונגארן, רומענע אין סלאוואקיע. דעצעמבער דעם פופצנטן אינוואדירן בריטישע סאלדאטן ליביע, נארד אפריקע.

1941

דעם צענטן מערץ שרייבט פֿרעזי־דענט רוזוועלט אונטער דעם לענד ליס ביל. דעם צענטן מאי לעבט לאַנדאַן איבער די ערגסטע לופט אַטאַקע פון דער מלחמה. דעם צוועלפטן מאי איז דורכֿאַלע העס, געהילפֿ נאצי פירער, געזומען צופֿליגן אין סקאָטלאַנד און געלאַנדעט דורך א פאַראשוט, אַנט־לויפֿנדיק ווארשיינלעך פון דייטש־לאַנד.

דעם 22־טן יוני 1941, האָט דיי־טשלאַנד אטאקירט רוסלאַנד האָט זיך אַנגעהויבן די צווייטע מלחמה צווישן ריכֿלאַנד און פינלאַנד. דעם זיבעטן יולי האָבן אַמעריקאַנער מאַרינס אָפּ־פירט אייסלאַנד, לויט א פארלאַנג פון יענעם לאַנד. דעם פערצנטן אויגוסט גיט פֿרעזידענט רוזוועלט און פּרעמיער מישיירטשיל אַרויס א געמיינזאַמע סטייטמענט וועגן שלום צילן — דער אטלאַנטיק טשארטער. דעם זעכצנטן אָקטאָבער אָפּוירן די דייטשן אָדער.

: : :

אַנפאַנג נאָוועמבער קומען יאַפּאַנ־זיישע ספעציעלע שלוחים צו קאַנפע־רירן מיט פֿרעזידענט רוזוועלט און סטייט סעקרעטערי האַל. וועגן דער לאַגע אין ווייטן מזרח. דעם זיבעטן דעצעמבער באפאלן די יאַפּאַנעזער פֿוירל הארבאָר, און זינקען און שע־דיקן פילע אַמעריקאַנער קריגס שיפֿן. יאַפּאַן ערקלערט מלחמה אויף די פאַרייניקטע שטאַטן. דעם אכטן דע־צעמבער ערקלערט אַמעריקע קריג קעגן יאַפּאַן. דעם עלפטן דעצעמבער האָבן דייטשלאַנד און איטאַליע ער־קלערט קריג אויף די פאַרייניקטע שטאַטן, און אמעריקע ערקלערט קריג קעגן דייטשלאַנד און איטאַליע. דעם פינף און צוואַנציקסטן דעצעמבער אָקופירן די יאַפּאַנעזער האָנג קאָנג.

1942

דעם צווייטן יאנואר אָקופירן די יאַפּאַנעזער מאַנילאַ, הויפּט שטאָט פין די פילִיפּינען. דעם דריטן יאנואר אַנאַנסירט פּרעזידענט רוזוועלט צוזא־מען מיט פּרעמיער טשוירטשיל די שאפונג פון א פאַרייניקטער קאָמאַנדע אין דער פאסיפישער מלחמה. דעם זעקס און צוואַנציקסטן אַנאַנסירט קריגס סעקרעטערי סטימסאָן וועגן אַנקומען פון אַמעריקאַנער סאָלדאטן אין צפון אירלאַנד.

פיפצנטן פעברואר האָט סינגאַפור זיך אונטערגעגעבן צו די יאַפּאַנעזער. דעם אכטן מערץ האָבן די יאַפּאַנעזער אַנגעהויבן די אינוואזיע פון ניו גינע. דעם זיבצנטן מערץ האָט גענעראל דאגלאס מעקארטור עוואקואירט די פילִיפּיניש פעסטונג קאָריגידאָר און געקומען קיין אויסטראליע. נייַנטן אַפּריל האָבן די אַמעריקאַנער פילִיפּי־שע סאָלדאטן אָפּגעגעבן דעם האלב אינזל באטאַן. דעם אכצנטן האָבן אמעריקאַנער עראָפּלאַנען אונטער דער פירערשאפט פון קיורנעל ה. ה. דוליטל באָמבארדירט, טאָקיאָ, קאָהאָמא, קאָבע, נאראגא און אָסא־קא.

: : :

צווישן דרייסיקסטן און איין און דרייסיקסטן מאי האָבן די בריטישע באָמבארדירט קעלן, דייטשלאַנד. דעם צענטן יוני האָבן די נאצים פאר־ניכטעט דעם דאָרף לידיצע, טשע־כאסלאָוואקיע, און אויסגע'הרג'עט דאָרט אלע מענער, אלס נקמה פאר־

מאָרד פון רעינהארד הײדריך, נעהילפ נאצי גאולײטער פון באָהעמיע־מאָ־ראווע. דעם איין און צוואנציקסטן יוני גיבן אָפּט די בריטישע טאָבהיק, צים געגנעראל ראָמעל'ס אפריקאנער קאָרפּוס.

נײן און צוואנציקסטן יוני איז זע־וואסטאָפּאָל געפאלן צו די דייטשן. דעם זעלביקן טאָג האָט דער אָפּריקא־נער קאָרפּוס פארכאפט על אלאמעין.

זיבעטן אויגוסט האָט אַמעריקע אטאקירט גוואדאלקאנאל. און דעם אכטן האָבן אמעריקאנער עטאַבלירט דאָרט באזעס. דעם נייַנצנטן אויגוסט, האָבן אליאירטע קאָמאנדע מחנות, איינשליסנדיק אַמעריקאנער אטאקירט דיוִפּ, פראנקרייך. דעם עלפטן אין צוזעלפטן אָקטאָבער איז פאָרגעקומען די שלאכט אין קעיפּ־עספּעראנס. דעם איין און צוואנציקסטן אָקטאָבער איז קאפּיטאַן עדוארד ו. ריקענבא־קער און זיבן אַנדערע פארשוואונדן נע־ווָארן פליענדיק קיין האוואי.

: : :

צווישן דעם פיר און צוואנציקסטן אין זיבן און צוואנציקסטן אָקטאָבער, איז פאָרגעקומען די שלאכט אין אלאמעין. דעם זיבעטן נאָוועמבער האָבן די אַמעריקאנער אונטער דער קאָמאנדע פון גענעראל אייזענהאוער גע'לאנדעט אין נאָרד אפריקע. און צוויַשן דרייצן און איין דרייסיקסטן נאָוועמבער האָבן די דייטשן פאר־שפּרייט מינעס אין ניו יאָרקער האפן.

דעם פינפטן דעצעמבער איז פאָרגע־קומען די ערשטע אַמעריקאנער לופט אטאקע אויף איטאַליע, נעאפּאָל איז באָמבארדירט געוואָרן. דעם פיר און צוואנציגסטן דעצעמבער איז אדמי־ראל דזשין פראנצאיז דאריאן, פראנצויזישער הויך קאָמיסאר אין אפריקע, דערמאָרדעט געוואָרן.

1943

דעם זיבנצנטן יאנואר ברעכן די רוסן דורך די באלאגערונג אויף לענינ־גראד. פיר און צוואנציקסטן יאנואר ענדיקט זיך די קאסאבלאנקא קאָנפע־רענץ צווישן רוזוועלט און טשער־טשיל. דעם זיבן אין צוואנציקסטן איז פאָרגעקומען די ערשטע אַמעריקא־נער לופט אטאקע אויף דייטשלאנד, איז ווילהעלמסהאפען. פעברואר דעם פערצנטן מאכט אַמעריקע לעצטע אטאקע אויף גוואדאלקאנאל. דעם זיבנצנטן פעברואר נעמען די רוסן צוריק כארקאָוו.

יולי דעם אכצנטן לאנדן די עלאיִם אין סיציליע, און דעם נייַנצנטן באָמ־בארדירן די אַמעריקאנער רוים. דעם פינף און צוואנציקסטן יולי איז אנאנסירט געוואָרן די רעזיגנאציע פון איטאַליענישן פּרעמיער, בעניטא מי־סאליני. דעם דריטן סעפּטעמבער אינ־וואדירן די עלאיִם איטאַליע, און די איטאַליענישע רעגירונג שרייבט אונ־טער א וואפנשטילשטאַנד. דעם 12־טן סעפּטעמבער איז מוסאָליני געקידנעפּט געוואָרן פון די עלאיִם דורך דייטשע פּאראשוט סאָלדאטן.

: : :

/ אָקטאָבער דעם דרייצנטן האָבן די איטאַליענער דערקלערט קריג די דייטשן און האָבן זיך פאריניקט מיט די עלאיִם. דעם זעקסטן נאָוועמבער האָבן די רוסן צוריקגענומען קיעוו.

פון נאָוועמבער צווי און צוואנציק ביז זעקס און צוואנציק איז פאָרגע־קומען די קאירא קאָנפערענץ צווישן רוזוועלט, טשערטשיל און כינעזישן גענעראַליסימאָ טשיאנג קאי שעק.

דעם פיר און צוואנציקסטן דעצעמבער איז געווארן אייזענהאואר באשטימט געווארן אלס קאמאנדיר פון די אמעריקאנער ענגלישע אינוואזיע מחנות, און דעם זיבן און צוואנציקסטן האט די אמעריקאנער ארמיי געקראגן דעם קאנטראל אויף אלע אייזענבאנען.

1944

דעם עלפטן יוני איז גראף גאלעאצטשיאנא מיסאליני'ס איידים, הינגעריכטעט געווארן פון א מיליטערישן סקוואד אין וואראנא, איטאליע. דעם צענטן אפריל נעמען די רוסן צוריק אדעם. דעם צוויי און צוואנציקסטן אפריל לאנדן די אמעריקאנער אויף צפון מזרח האלענדישער ניו גינע. דעם ניינטן מאי נעמען די רוסן צוריק סעוויאסטאפאל.

דעם פינפטן יוני אבדיקירט קעניג ווייקטאר עמאנועל פון איטאליע און גיט איבער זיין „קעניגלעכע מאכט" צו זיין זון „קרוינפרינץ הומבערט. דער זעקסטער יוני איז דער „די" טאג. די עלאיס אינוואדירן נארמאנדיע, דעם נאכט וועסטערן ברעג ביים ים אין פראנקרייך, און די אמעריקאנער לאנדן אויף כאיפאן אינזל. דעם זיבן און צוואנציקסטן יוני גיט זיך ישערבורג אונטער צו די עלאיס. דעם דרייצנטן יולי קריגן די רוסן ווילנע. דעם ניינצנטן לאנדן די עלאיס אין גוואם, און דעם זעלבן טאג איז געמאכט געווארן א פארזוך צו טויטן מיט א באמבע אדאלף היטלער אויף א מיליטערישער קאנפערענץ. דער פארזוך איז דורכגעפאלן און היטלער איז אפגעקומען בלויז מיט קלייניע וואונדן.

דעם פופצנטן אויגוסט האבן די עלאיס אינוואדירט דעם דרום ברעג ים פון פראנקרייך, צווישן מארסעי און ניעס. דעם דריי און צוואנציקסטן אויגוסט זענען די אמעריקאנער אין פראנצויזישע סאלדאטן אריין אין פאריז. אין די טעג פון פופצנטן ביז אכט און צוואנציקסטן אויגוסט זענען די אויבנדערמאנטע סאלדאטן אריין אין נאך פילע פראנצויזישע שטעט.

די אמעריקאנער זענען געגאנגען אלץ ווייטער און האבן דעם ערשטן סעפטעמבער גענומען צוריק בעלגיום, נאנדר פון סעראן. די עלאיס האבן פארנומען אראס, דיעפ און ווערדון. דעם פופצנטן סעפטעמבער האבן די אמעריקאנער פארנומען מאסטריכטן, האלאנד. דעם זעלביקן טאג האבן די אמעריקאנער אינוואדירט די פאלאם אינזלען.

דעם נייצנטן סעפטעמבער האבן די רוסן און די פינלענדער אונטערגעשריבן א וואפנשטילשטאנד. דעם צווייטן אקטאבער האבן די דייטשן אונטערדריקט א פוילישן אויפשטאנד אין ווארשע. דעם דרייצנטן אקטאבער האבן די רוסן גענומען ריגע. און דעם פערצנטן האבן די עלאיס באפרייט אטענס.

: : :

דעם צווי און צוואנציקסטן אקטאבער האבן די אמעריקאנער אנגעהויבן אינוואדירן די פיליפינען און די יאפאנעזער האבן געליטן גרויסע פארלוסטן. דעם צווייטן נאוועמבער האבן די בריטישע באפרייט סאלאניקי. דעם זיבעטן נאוועמבער איז פרענקלין ד. רוזוועלט ערוויילט געווארן פרעזידענט צום פערטן מאל, און דעם צענטן נאוועמבער האט דער אמעריקאנער פאסיפישער פלאט באמבארדירט אייוא דזשימא און די באנין אינזלען.

דעם דריי און צוואנציקסטן נאוועמבער האבן אמעריקאנער עראפלאנען אנגעפאנגען באמבארדירן טאקיא, און דעם פינף און צוואנציקסטן האבן אמעריקאנער און בריטישע מחנות דורכגעריסן די זיגפריד ליניע.

1945

דעם עלפטן יאנואר הויבן די דייטשן אן זייך צוריקציען פון מערב פראנט. דעם זיבנצנטן איז ווארשע באפרייט געוואָרן. דעם אכצנטן האבן די דייטשן עוואקואירט קראקע, פוילן. בריטישער פרעמיער טשוירטשיל פאָרערט אויף די דייטשן אונטערצוגעבן זיך. דעם זיבן און צוואנציקסטן יאנואר האט די אמעריקאנער דריטע ארמיי דערגרייכט דעם דייטשן גרענץ.

דעם דריטן פעברואר איז אפגעהאלטן געוואָרן די יאלטא קאנפערענץ, מיט דער באטייליקונג פון די פאריי־ניקטע שטאטן, ענגלאנד און רוסלאנד. דעם זעלבן טאג איז בערלין באמבארדירט געוואָרן פון טויזנט אמעריקאנער. עראפלאנען. דעם דרייצנטן האבן די אמעריקאנער צוריקגענומען באטאן, פיליפינען. דעם איין און צוואנציקסטן פעברואר איז באמבארדירט געוואָרן בערכטסגאדען, היטלערס הויפט־קוואַרטיר אין בערג. דעם פינף און צוואנציקסטן האט גענעראל מאקארטור צוריקגעגעבן די פיליפינער רעגירונג צו די פיליפינער.

דעם צווייטן מערץ האבן די אמעריקאנער דערגרייכט דעם טייך ריין, אין דעם אכטן זענען די אמעריקאנער אריבער דעם טייך. דעם ערשטן אפריל האבן די אמעריקאנער ערשטע און ניינטע ארמייען ארומגערינגלט פולשטענדיק די רור געגנט. דעם זעלבן טאג האט די אמעריקאנער צענטע ארמיי גענעראל אין אקינאווא. דעם צוועלפטן אפריל שטארבט פלוצלינג אין וואַרם ספרינגס פרעזידענט רוזוועלט פון א בלוט שטורץ אין מארך, און הערי ס. טרומאן ווערט פרעזידענט.

דעם 16־טן אפריל דרינגט די אמעריקאנער זיבעטע ארמיי אין נירנבערג און דעם זעלבן טאג אנאנסירט גענעראל מעקארטור די באפרייאונג פון די פיליפינען. דעם 22־טן אפריל קומען רוסישע סאלדאטן צו די פארשטעט פון בערלין. דעם זעלבן טאג פארכאפן די פראנצויזישע סאלדאטן שטוטגארט, און דעם 26־טן פארנעמען די ענגלענדער ברעמען. דעם 27־טן קומען די רוסן אריין אין פאטסדאם און גרייכן דעם צענטער פון בערלין.

: : :

דעם 28־טן אפריל איז בעניטא מוסאליני דערמארדעט געוואָרן פון פארטיזאנען אין דאנגא, איטאליע, און מערב עסטרייך. דעם זעלבן טאג זענען די אמעריקאנער אריין אין מינכען און אין מילאן. דעם 30־טן אפריל האט די רוסישע פאן געפלאטערט איבערן רייכסטאג בנין אין בערלין.

דעם ערשטן מאי האט די דריטע ראדיא אנאנסירט וועגן דעם טויט פון אדאלף היטלער אין בערלין. די בריטישע פארנעמען האמבורג דעם דריטן מאי, און אין דעם זעלבן טאג האבן זיך אונטערגעגעבן אלע דייטשע מחנות אין האלאנד, דענמארק און צפון־מערב דייטשלאנד.

: : :

דעם פינפטן מאי האבן די דריטע מחנות אין דרום דייטשלאנד

זיך אונטערגעגעבן צו די אמעריקאנער. דעם זעקסטן האבן די דייטשע מיליטעריש כוחות זיך אונטערגעגעבן אן קיינע באדינגונגען צו די עלאיס, און די אונטערגעבונג איז אונטערגעשריבן געווארן אין רעימס, פראנקרייך.

דעם אכטן מאי האט זיך די מלחמה געענדיקט אויפן אייראפייאישן פראנט. דעם נייַנטן האט זיך דייטשער רייכסמארשאל הערמאן גערינג איבערגעגעבן צו דער אמעריקאנער זיבעטער ארמיי. דעם דריי און צוואנציקסטן מאי איז הייַנריך הימלער, הויפט פון דייטשער געסטאפא, באגאנגען זעלבסטמארד.

: : :

דעם פינפטן יוני נעמען איבער אמעריקע, ענגלאנד און רוסלאנד די הויפט השגחה און אויטאריטעט איבער דייטשלאנד. דעם צוויי און צוואנציקסטן פארנעמען די אמעריקאנער אקינאוא. דעם פערטן און עלפטן יולי באמבארדירן אמעריקאנער ערפאלאנען קיאשו, אין די יאפאנעזער אינזלען. דעם זעכצנטן באמבארדירן די ענגלענדער טאקיא.

א טאג שפעטער, דעם זיבנצנטן יולי, איז אפגעהאלטן געווארן די קאנפערענץ פון די גרויסע דריי אין פּטסדאם, און דעם זעקס און צוואנציקסטן איז פארעפנטלעכט געווארן א נעמיינזאמע דעקלאראציע פון פרעזידענט טרומאן אוןווינסטאן טשורטשיל, וואס פארערט אויף די יאפאנעזער אינטערצוגעבן זיך אן באדינגונגען, אדער ווערן פולשטענדיק פארניכטעט. דעם ניין און צוואנציקסטן יולי האבן די יאפאנעזער צוריקגעוויזן די פארערונג אונטערצוגעבן זיך.

: : :

דעם זעקסטן אויגוסט איז צים ערשטן מאל אין דער מלחמה באנוצט געווארן די אטאמישע באמבע, וועלכע איז געווארפן געווארן איבער הירא־שימא, יאפאן, פון אן אמעריקאנער ערפאלאן. די באמבע האט געטויטעט 78,150 יאפאנעזער. דעם אכטן אויגוסט איז פון אן אמעריקאנער ערפאלאן געווארפן געווארן א צווייטע באמבע אויף נאגאסאקי, יאפאן, און עס האט געטויטעט צוויישן פינף און דרייסיק און פערציק טויזנט יאפאנעזער.

דעם זעלבן טאג האט רוסלאנד ערקלערט קריג יאפאן. דעם נייַנטן אויגוסט האבן די רוסישע מחנות איבערווארפט מאנשוריע און קארעא, וועלכע האט באלאנגט צו יאפאן.

: : :

דעם צענטן אויגוסט האט די יאפאנעזישע רעגירונג פארגעשלאגן איר אונטערצוגעבן אויף די באדינגונגען פון דער פאטסדאמער פראקלאמאציע. דעם זעלבן אויגוסט האט פרעזידענט טרומאן געענטפערט אויפן יאפאנעזישן אונערגעבונגס פארשלאג און צוגעגעבן, אז קעניג הירא־היטא זאל פארבלייבן אין טראן צייטווייליק, אונטער דער השגחה און פירערשאפט פון די אליאירטע אקופאציע מאכטן. דעם פערצנטן האט זיך יאפאן אונטערגעגעבן אן באדינגונגען צו די עלאיס, אוז דעם דרייסיקסטן אויגוסט איז גענעראל מעקארטור אנגעקומען אין יאפאן.

דעם ערשטן סעפטעמבער איז פארגעקומען די אפיציעלע אונטערגעבונג פון יאפאן צו די עלאיס אויפן דעק פון דער אמעריקאנער שיף „מיזורי". דער צווייטער וועלט קריג האט זיך געענדיקט.

BEN DIZIK

Fábrica de Ropa Interior y Camisas

VILLEGAS 433 TELF. A-9534

HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.

פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר

אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

N. KUBILIUN

Almacenistas de pieles y artículos para calzado
Teniente Rey 318, entre Compostela y Aguacate.

Teléfono M-9524 HABANA CUBA

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט, קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן
זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

Isaac Rachman

IMPORTADOR

Radios y repuestos de las mejores marcas
Efectos eléctricos en general

O'Reilly 504 Habana, Cuba Telf. M-9507

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר
אַלע אונזערע פריינט, קליענטן
און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

"LA CUEVA"

Almacén de Pieles y Artículos para Zapatería y Talabartería

Especialidad en Recortes de Pieles y toda clase de

Colores para zapatos

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע
קליענטן. פרייַנט אוּן דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא. אוּן ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

TENIENTE REY No. 514 TELF. A5-7851

(entre Monserrate y Bernaza) Habana

CASA LUSKI

Tejidos, Quincalla y Artículos de Punto en General
LUKY Marca Registrada

Bernaza 248 Tel. M-9534 Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא. און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

ALMACEN DE MUEBLES

"LA CASA JACOBO"

Monte 558, casi esq. a Antón Recio
Teléfono M-7248 Habana

RADIOS, NEVERAS, ESTANTES DE COCINA Y
PIEZAS SUELTAS
MUEBLES GARANTIZADOS EN LOS ESTILOS DE
ULTIMA NOVEDAD

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פריינט,
באקאנטע און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא!

לשנה טובה תכתבו!

כאקאבא מושקאט און פאמיליע

5 7 1 0

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע

פרייַנט, קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן

זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו !

Isaac Berezdivin

Almacenista, Impotrador, de Paños y Tejidos

MURALLA 409. TELEF. M-6379

Habana.

די קובאַנער פאָן

(היינטיקס יאָר איז געוואָרן הונדערט יאָר זינט זי איז געשאַפן געוואָרן)

פון ק. הערשזאָן

—0❀0—

אין מאַנאַט יוני פון היינטיקס יאָר איז געוואָרן הונדערט יאָר זינט עס איז געשאפן געוואָרן די קובאנער פאָן. צו דער דאָזיקער געלעגנהייט זענען דורכגעפירט געוואָרן פארשיידענע פייערונגען און אקטן, און עס איז באשלאָסן געוואָרן ארויסצוגעבן ספּעציעלע מארקעס, וואָס זאָלן די דאָזיקע היסטאָרישע און פּאטריאָטישע דאטע אויף א געהעריקן אופן פארצייכענען.

די פאָן איז ביי יעדן פאָלק איינער פון די הייליקסטע סימבאָלן. דאָס קובאנער פאָלק זעט אין זיין פאָן די פארקערפערונג פון זיין פרייהייטס קאמף, וואָס האָט זיך געצויגן כמעט הונדערט יאָר צייט. אונטער דער פאָן פון די דריי בלויע שטרייפן, צוויי ווייסע, דעם דויטן דריי עק, און דעם ווייסן שטערן, זענען די בעסטע זין און טעכטער פון קובאנער פאָלק, געגאנגען אין קאמף און געבראַכט די גרעסטע קרבנות -- ביז זיי האָבן דערגרייכט דעם טאָג, ווען די פאָן איז ארויפגעצויגן געוואָרן אויפן „מאַרראַ", אין א באפרייטער און זעלבסטשטענדיקער רעפובליק — דעם 20-טן מאי 1902.

ווי שטענדיק און ביי אלע פעלקער, ווערן מיט דער צייט געשאפן פיל לעגענדעס, וועגן דעם ווי אזוי עס זענען געשאפן געוואָרן די נאציאָנאלע סימבאָלן און עמבלעמען. אויך ארום דער שאפונג פון דער קובאנער פאָן האָט דאָס פאָלק אויסגעוועבט פאר־שיידענע לעגענדעס. אָבער צו רער זעלבער צייט האָבן שוין אָנגעזעענע היסטאָריקער און פּארשער, באווייזן זיך צו פארטיפן אין די פארשיידענע מאטעריאלן און דאָקומענטן, כדי צו קענען פעסטשטעלן ווען און ווי אזוי די קובאנער פאָן איז געשאפן גע־ווָארן.

און ווי אן אויפריכטיקע האמענאבע צו דער קובאנער פאָן, ווען עס ווערט געפייערט הונדערט יאָר זייט איר שאפונג, ווילן מיר דאָ היינט באקענען אונזערע לייענער מיט די וויכטיקסטע און אינטערעסאנטסטע פרטים פון איר געשיכטע.

0 0 0

די איטציקע קובאנער פאן איז געשאפן געווארן דורך געגנראל נאריסא לאפעז, וועלכער האט אינמיטן פון פאריקן יארהונדערט געפרואווט צו ארגאניזירן אויפשטאנדן, כדי צו באפרייען קובא פון איר שפאנישער הערשאפט.

דאס איז אבער ניט געווען די ערשטע פאן, וויל נאריסא לאפעז איז אויך ניט געווען דער ערשטער וואס האט אנגלעהויבן די באפרייאונגס באוועגונג פון קובאנער פאלק. סימנים פון ארגאניזירטן קאמף קעגן דער שפאנישער הערשאפט, האבן זיך שוין אנגעהויבן מערקן אין אנפאנג פון 18-טן יארהונדערט. עס האבן זיך אנגעהויבן ארגאניזירן גרופעס פאטריאטן אין געהיימע ארגאניזאציעס אין לאנד און אפילו אין אויסלאנד. אין יאר 1812 האט דער קובאנער פאטריאט כאאקין אינפאנטע פארעפנטלעכט אין קאראקאס, וועלכע זועלא „א קאנסטיטוציע פראיעקט פאר דעם אינזל קובא". און דאס באשרייבט ער אין דעם ארטיקל נאמער הונדערט וויא אזוי די פאן פון דעם זעלבסטשטענדיקן שטאט וועט דארפן אויסזען. דער פראיעקט זאגט:

„די קובאנער פאן וועט זיין פון דריי קאלירן האריזאנטאל, גרין, לילא א• ווייס; א קאמבינאציע, וואס מען ווייס ניט, צו זי איז שוין אנגענומען געווארן פון אן אנדער פאלק".

•

דער דאזיקער פראיעקט איז אין די שפעטערדיקע יארן ניט געגנומען געווארן ווי א באזיס פאר דער פאר־מירונג פון א פאן פון קיינעם און דער־פאר איז עס פארבליבן ווי דער גאנצער קאנסטיטוציע פראיעקט, ניט מער ווי א היסטארישער דאקומענט.

די פאן פון די סאלעס דע באליוואר

דער ערשטער רעוואלוציאנערער אויפשטאנד פון א פארנעם איז אר־גאניזירט געווארן אין יאר 1823, ווען קובא האט זיך געפונען אונטער דער הערשאפט פון שפאנישן גענעראל ווי־ווים. די רעוואלוציע איז צוגעגרייט געווארן דורך דער פראנק מאסאני־שער לאכיע „סאלעס דע באליוואר" אין ענגער קאאפעראציע און צוזא־מענארבעט מיט אנדערע ארגאניזא־ציעס איבערן לאנד. דער ציל איז געווען ארויסצושטויסן שפאניע און גרינדן די רעפובליק קובאנאקאן. דער פארזוך האט זיך אבער ניט איינגע־געבן. די פאטריאטן זענען גלייך פון אנפאנג אונטערדריקט געווארן אין זעקס הונדערט פון זיי זענען פרא־צעסירט געווארן.

די „סאלעס דע באליוואר" האבן געהאט צוגעגרייט אן אויסגעארבעט א פאן, אונטער וועלכער זיי האבן געוואלט קעמפן. צווישן די פארשיי־דענע פארנומענע מאטעריאלן און דאקומענטן דורך דער שפאניישער מאכט, האבן זיך אויך געפונען עט־לעכע פאנען. יעדער פאן איז געווען צוויי און האלב ווארע לאנג און איין און א האלב ווארע ברייט. דער צענ־טער פון דער פאן איז געווען פיר־קאנטיק פון א טונקל בלויען קאליר; אינמיטן פון דעם איז געווען א גרויסע זון מיט זעכצן שטראלן, אין גאלד־קאליר אין רונד ארום א רויטער שטרייף.

די ערשטע פראיעקטן פון נאַרציסאַ לאָפּעז

נאָך דעם דורכגעפאלענעם אויפ־שטאַנד זענען אריבער א צווי צענד־ליק יאָר און ווידער האָבן פּאטריאָטן אָנגעהויבן צוגרייטן רעוואלוציעס. נאַרציסאַ לאָפּעז איז געשטאַנען אין דער שפּיץ פון די פּאטריאָטן. אין יאָר 1848 מוז נאַרציסאַ לאָפּעז שנעל פּאדלאָזן די מינעס פון מאניקאראגוא, ווייל מען האָט אנטדעקט זיין גע־פּלאַנטן אויפשטאַנד אין לאָס וויאַס. ער האָט איבערגעלאָזן א רייע דאָקו־מענטן ביי זיין פרוינט סיריללאָ וויא־ווערדע און דאָרט האָט זיך געפונען א באשרייבונג פון א פּאַן, וועלכע האָט ענטהאלטן די רעפובליקאנער קאָליזירט, דאָס הייסט א קאָמבינאַציע פּין דריי האָריזאָנטאלע שטרייפן, בלוי, ווייס און רויט. דאָס איז געווען א ווייטע אימיטאציע פון דער קא־לאָמביאנער פּאַן.

אבער א צווייטער פרוינט דער ה' כאָסע סאנטשעז איזנאַגא זאָגט צו דער זעלבער צייט, אז נאַרציסאַ לא־פּעז האָט אים באווויזן א פּראיעקט פון א פּאַן, וואָס האָט ביי דער זייט פון סטאַנדארט א גרויסן שטערן פון וואנען ס'גייען אַרויס דריי גלייכע האָ־ריזאָנטאלע שטרייפן, פון וועלכע דער אונטערשטער און אויבערשטער זענען בסוי און דער מיטלסטער ווייס. עס איז באקאנט, אז אין יאָר 1852 האָט מען געמשפּט א גרופּע פּאטריאָטן אין מען האָט ביי זיי געפונען פּאַנען, זואָס האָבן געהאט דריי שטרייפן, צווויי בלויע און איינע א ווייסע און אויף איינער פון די בלויע שטרייפן איז געווען צוגעקלעפּט א פּאפּירענער שטערן מיט אכט שפּיצן, און אן אויפשריפט „לא ליברע קובאנא". היסטאָריקער גלויבן, אזוי די דאָזיקע פּאַנען זענען זייער נאָענט און ענלעך צו די, וואָס נאַרציסאַ לאָפּעז האָט געפּלאַנט צו מאכן פּאר דעם אויפ־שטאַנד.

די פּאַן פון דעם איינציקן שטערן

אין די יאָרן 1848 און 1849 איז נאַרציסאַ לאָפּעז אין די פּאריניקטע שטאַטן. דאָרט קומט ער אין קאָנטאקט מיט פּיל קובאנער פּאטריאָטן און ער־בעט אומדערמידלעך אויף פּלענער פון דורכפירן אן אינוואזיע אויפן אינזל. און טאקע אין ניו יאָרק קריס־טאַלייזירט זיך ביי אים אוים די אי־דייע פון דער פּאַן מיט דעם אייג־ציקן שטערן. עס זענען פּאראן פּאר־שיידענע ווערסיעס וועגן דעם ווי אזוי די פּאַן איז געשאפן געוואָרן. אָבער היסטאָריקער נעמען אָן, אז דער מיי־נונג פון סיריללאָ וויאוועדע איז די ריכטיקסטע, וויל ער איז אָנווענדיג געווען ווען דער פּראיעקט איז אויסגע־ארבעט געוואָרן. די אלע איינצלהייטן באשרייבט וויאוועדע אין א בריוו צום רעדאקטאָר פון „לא רעוואלוסיאן קובאנא". אין דעם בריוו וויזט אָן וויאוועדע, אז „די קאָנצעפּציע וועגן אונזער גלאָרריייכער פּאַן געהערט אויסשליסלעך צום אָנגעזעענעם נאַר־ציסאַ לאָפּעז, און די אויספירונג פון פּלאַן געהערט צום גוטן פּאָעט און עטוזיאסטישן פאטריאָט מיגעל טעיר־בע טאלאָן".

לויט סיריללאָ וויאוועדע איז די פּאַן געשאפן געוואָרן אין די ערשטע

טעג פון מאנאט יוני 1849, אין א זייטיקן צימער אויפן צווייטן שטאק פון א האטעל, וואס האט זיך געפונען אויף דער גאס טשוירטש און קאלין פלעיס אין ניו יארק, דארט האט גע־ווארפן דער פאעט טאלאן און דארט אין געווען דער זאמל פונקט פון אלע קיבאנער פאטריאטן. נארציסא לאפעז, איז געווען שטארק באזארגט וועגן שאפן די ריכטיקע פאן פאר דער פרייי־הייטס ארמיי. ער האט געהאט פאר־שיידענע פראיעקטן, אבער ווען ער איז געקומען אין די פארייניקטע שטאטן, איז ביי אים רייף געוואלן דער גרעאנק צו מאדיפיצירן די פרא־יעקטן און עפעס לערנען פון דער אמעריקאנער פאן, וועלכע ער האט געהאלטן פאר איינער פון די שענסטע ביי די מאדערנע פעלקער. און אויף יענער פארזאמלונג האט ער פאר־לאנגט פון דיכטער טאלאן, וואס איז אויך געווען א צייכענער, אז ער זאל אויפכאפן אויפן פאפיר דעם נייעם פראיעקט פון דער פאן, וואס דארף ענטהאלטן דריי האריזאנטאלע בלויע שטרייפן, וואס דארפן רעפרעזענטירן די דריי דעפארטאמענטן אין וועלכע דער אינזל איז צעטיילט געווארן דורך די שפאניער אין 1829. די דריי שטרייפן דארפן האבן א ווייסן הינ־טערגרונט, ווי א סימבאל פון דער רייניקייט פון די גערעכטן און ווילן פון די רעפובליקאנער. דער רויטער קאליר זאל אריינקומען אין פארם פון א דריי עק און אויפן דריי עק דער ווייסער קובאנער שטערן פין פינף שפיצן. עם ווערט מיט רעכט אנגע־וויזן, אז נארציסא לאפעז האט אנ־שטאט א פיר עק געוויילט א דריי עק, ווייל דאס איז דער צייכן פון די מאסאנען, און ער פערזענלעך איז גע־ווען א פראנק־מאסאן.

(אין דער צייטונג „לא רעפובליקא קובאנא", וואס איז דערשינען אין פאריז, איז דעם 28־טן מאי 1896 דערשינען די פאלגנדע סימבאלישע אינטערפרעטאציע פון דער קובאנער פאן: „דער שטערן שטעלט פאר אויף אן אלעגאריש אופן די אפטיילונג פון דער מעטראפאלי, דאס מיינט, די זעלבסטשטענדיקייט פין אינזל; די דריי שפיצן פון דריי עק שטעלן ווידט זיך: **די פרייהייט** אין אלע מאני־פעסטאציעס אין לעבן פון די פעל־קער; **גלייכהייט** פון אלע סאציאלע קלאסן פארן געזעץ און **ברידער־לעכקייט** מיט אלע נאציעס. די דריי בלויע שטרייפן שטעלן מיט זיך צאר די וויסנשאפט, די טוגנט און די שיינקייט און די צווי ווייסע די גע־רעכטיקייט און רייניקייט".)

וועז נארציסא לאפעז האט אויס־געארבעט א צייטווייליקע קאנסטיטו־ציע וועלכע אין דעם ארטיקל דריי פעסטגעשטעלט ווי אזוי עס וועט זיין די פאן. דער ארטיקל זאגט:

די קובאנער פאן וועט באשטיין פון די דריי פרייהייטס קאליר, צוזאמענגעשטעלט אויף פאלגנדן אופן: דריי האריזאנטאלע בלויע שטרייפן אפגעטיילט דורך צוויי ווייסע; מיט א רויטן דריי עק, זעץ מענס באזע גענפינט זיך ביים סטאנדארד אן א ווייסע שטערן אינמיטן פון דריי עק".

אין דער קאנסטיטוציע פון אווע מאריא געפינט זיך די זעלבע באשרי־בונג פון דער פאן. אבער אין פונקט 4. אין די אנדערע קאנסטיטוציעס

זוערט די פראגע פון דער פאן בכלל ניט דערמאנט. ערשט אין דער קאנסטיטוציע פון 1940 זאגט דער ארטיקל 5 אזוי:

„די פאן פון דער רעפובליק איז די פאן פון נארציסא לאפעז, וואס איז ארויפגעצויגן געוואלן אויפן מארק פון האוואנא דעם 20-טן מאי 1902, ווען עס זענען איבערגעגעבען געוואלן די מאכטן דעם קובאנער פאלק".

(די קאנסטיטוציע פון 1940 אנערקענט אויך די פאן פון סעפעדעס (דעמאכאגוא), וועלכע וועט קענען ארויפגעצויגן ווערן אין באמא, די שטאט וואס ווערט דערקלערט אלס נאציאנאלער מאנומענט).

די דאזיקע שיינע פאן, וואס איז געשאפן געוואלן אין דער הייב זון טאלאן האט צום ערשטן מאל געפלאטערט אויף א שפנטלעכער געבירג אין קארדענאס, דעם 9-טן מאי 1850 אין שפעטער איז זי אויך אנווענדט געווען אין פריאס, קאנדלאריא דע אגואקאטע, פוערטא פרינציפע און טריניראד, אין די מאנאטן יולי און אויגוסט פון 1851, וואו עס זענען געפירט געוואלן די גלאררייכע און בלוטיקע שלאכטן פאר רעכט און פרייהייט.

די פאן פון דעמאכאגוא

עס זענען נאך באקאנט אין די פופציקער יארן פון פאריקן יארהונדערט אנדערע פראיעקטן פון פענער פון פארשיידענע גרופן און ארגאניזאציעס. אבער ערשט אין דער מלחמה פון 1868, ווערט געשאפן די פאן פון דעמאכאגוא, דורך קארלאס מאנועל דע סעספעדעס. די דאזיקע פאן איז אנווענדט געווען ביים פארנעמען באמא און היינט געפינט זי זיך ווי א רעליקיע, אין דער רעפרעזענטאנטן קאמער.

די פאן פון דעמאכאגוא האט צוויי האריזאנטאלע שטרייפן פון דעם זעלבן בריים. דער אונטערשטער איז בלוי, און דער אויבערשטער ווערט צעטיילט וועדטיקאל אין צוויי טיילן, רויט און ווייס. דער שטערן ווערט געשטעלט מיט אין שפיץ ארויף, אויף דעם רויטן טייל.

די גרינדונגם פארזאמלונג פון גואימארא, האט אויף איר זיצונג זון 11-טן אפריל 1869, באשלאסן אנצונעמען ווי דער סימבאל פון דער רעוואלוציע איבערן גאנצן אינזל „די פאן, וואס איז פריער אויפגעהויבן געוואלן דורך נארציסא לאפעז און אגוארא, פארמירט דורך א רויטן דרייעק, מיט א ווייסן שטערן פון פינף שפיצן, דרייי שטרייפן בלויע און צוויי ווייסע".

זייט יענעם באשלוס, איז שוין די דאזיקע פאן תמיד געווען די אייניציקע, וואס האט באגליט די קובאנער רעוואלוציאנערן אין זייער פרייהייטם קאמף און דער זעלבסטשטענדיקער רעפובליק אין איר פאטריאטישער דערהויבונג.

El Francés
trade Mark
HNO. DE BEREZDIVIN
Importadores de tejidos
y fabricantes de trajes
MURALLA Y COMPOSTELA
TELEFONO M. 3644

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן

מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און

דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

דער אונטערגאַנג פון דייטשן אידנטום

פון דוד בערמאַרן

דער אינסטיטוט פאַר אידישע ענינים בייַם אידישן וועלט קאָנגרעס, האָט פארעפנטלעכט אן אויספירלעכע און וויכטיקע פאָרשונג וועגן די „דייטשע אידן אמאָל און היינט". דער אינסטיטוט איז געגרינדעט געוואָרן בייַם אידישן וועלט קאָנגרעס אין ניו יאָרק אין 1940 און האָט געשפילט זייער א גרויסע ראָלע בייַם פאָרמולירן די אידישע נאָך מלחמה פאָדערונגען. איצט פארנעמט זיך דער אינסטיטוט מיט פאָרשן די אידישע פראָבלעמען און די אידישע לאגע פון דער גאָרער וועלט אין דער נאָך מלחמה תקופה. דער אינסטיטוט האָט לעצטנס ארויסגעגעבן א ריי אינטערעסאנטע און וויכטיקע אינפאָרמאציע בראָשורן וועגן דער דעמאָקראַטיע אין עסטרייך; וועגן דער לאגע פון די אידן אין רומעניע; וועגן די פראָבלעמען קעגן די נאצישע קריגס פארברעכער אין דער בריטישער אָקופאציע זאָנע; וועגן די אידן אין שאנכאי; וועגן אידישן קיבוץ אין דרום אַפריקע א. א. וו.

אין דער נאָר־וואָס דערשינענער בראָשור וועגן די „דייטשע אידן אמאָל און היינט" ווערט געגעבן אן אויספירלעכער איבערבליק וועגן דער געשיכטע פון דייטשן אידנטום און וועגן דער איצטיקער לאגע פון די אידן אין דייטשלאנד. אויפן גרונט פון דער פאָרשונג ווערן אין דער בראָשור פון אינסטיטוט פאר אידישע ענינים בייַם אידישן וועלט קאָנגרעס געמאכט אויספירן וועגן דער נאָענטער צוקונפט פון די אידן אין דייטשלאנד. מיר בערענגן דאָ דעם טייל פון דער פאָרשונג וועגן דער איצטיקער לאגע פון די אידן אין דייטשלאנד אוך וועגן דעם, וואָס עס „דערוואַרט דעם דייטש אידישן קיבוץ.

נאָכן סוף פון דער מלחמה האָבן געציילטע פון די לעבן־געבליבענע דייטשע אידן אָנגעהויבן צוריקצוקערן זיך צו זייערע היימען. זיי זענען יעקומען פון די קאָנצענטראציע לאגערן (ספעציעל פון טערעזיענשטאט),

אדער פון דער אויסבאהאלטונג. קנאפע עטלעכע הונדערט אידן דאבן זיך אומגעקערט פון זייערע צייטוויי־ליגע מקלטים, וואס זיי האבן געפונען אין מערב איראפע; פון שאנכאי, און א קליינע צאל — פון ארץ ישראל. פון דער אנדער זייט, האבן עטלעכע טויזנט פון די גראטעוועטע דייטשע אידן אנגעהויבן אויסצוואוואנדערן, מערכטנס קיין אמעריקע, אין די יארן צווישן 1946־1948. אין לעצטן סך הכל, וואיינען איצט אין נאנץ דייטש־לאנד ניט מער ווי 15.000־16.000 דייטשע אידן, כמעט אלע געוועזענע דייטשע בירגער. ארום 5.800 אידן וואיינען אבן בערלין, און 2.000 אין דער רוכישער זאנע. די אנדערע זע־נען צעוואנדרן איבער מער ווי 100 שטעטלעך אין שטעטלעך, אין די דרייי מערב־דיטע אקופאציע זאנעס.

הויך די 15.000־16.000 אידן — געוועזענע דייטשע בירגער, געפינען זיך נאך אין דייטשלאנד ביים היינ־טיגן טאג ארום 20.000 אידישע אויסגעווארצלטע פערזאנען, וועלכע האבן פארלאזן די די. פי. לאגערן אין האבן זיך אנגעשלאסן אן די דייטשע געמיינדעס. ארום 1.400 אזעלכע אידן זענען אריין אין דער אידישער קהילה פון בערלין, ברענגענדיק די צאל אידן פון דער דאזיקער געמיינדע ביז 7.200 נפשות. אין א סך אנדערע געמיינדעס שטייגט די צאל אידישע די. פי׳ם איבער די צאל אידן פון דייטשער בירגערשאפט.

אין צווי פון די דריי גרעסטע דייטשע אידישע געמיינדעס, נעמלעך, אין מינכען און אין פראנקפורט זע־נען אידן פון דייטשער בירגערשאפט א בהזכותי אין פארגלייך מיט ניט־דייטשע אידן. בלויז אין האמבורג זענען די דייטשע אידן אין דער מער־הייט. עס איז אויך כדאי אונטערצו־שמרייכן, אז להיפך צו די אידישע די. פי. איז צווישן די דייטשע אידן פארן א באדייטנדיקע צאל התינה געהאטע מיט ניט־אידן. אין מינכען, למשל, זענען פון 140 דייטשע אידן, בלויז 4 משפחות אינגאנצן אידישע.

דער איבערוואג פון די ניי אנגע־קומענע אידן איבער די דייטשע אידן אין די קהילות אין דייטשלאנד איז סכעציעל באראקטעריסטיש פאר דער אמעריקאנער זאנע אין דייטשלאנד, וואו עס איז קאנצענטרירט די גרעס־טע צאל אידישע די. פי׳ס.

די מערהייט פון די דייטשע אידן באשטייט היינט־צו־טאג פון עלטערע מענטשן. עס זענען צווישן זיי פארן גאר וויניק קינדער, ספעציעל אין דעם עלטער פון 4 ביז 10 יאר אין א סך אידישע געמיינדעס זענען כמעט אינגאנצן נישט קיין קינדער, ווי למשל, צווישן די 264 אידן פון דיי־טשער פירגערשאפט אין ווירטעמ־בערג. צווישן די 37 אידן אין טריר איז פארן איין קינד אונטער 10 יאר; און צווישן 70 אידן אין אבטן זענען פארן בלויז צווי קינדער.

די פראפארץ פון אידישע קינדער אין בערלין איז העכער. לויט די ני־פערן פון 27־טן פעברואר 1949, זע־נען פון 7.215 מיטגלידער פון דער דאזיקער קהילה דארטן געווען: 618 קינדער אונטער 14 יאר 4.141 פער־זאן צווישן 15 און 55 יאר און 2.456 פערזאן פון 56 און עלטער.

אין דער ציט, וואן דער פראצענט קינדער אונטער 14 יאר איז געפאלן כמעט ווי אויף העלפט, איז דער פראצענט פון פערזאנען איבער 56 יאר און עלטער שיער ניט פארדאפלט געוואקסן, און די עלטער גרופע צווישן 15 אין 55 איז געפאלן אויף 8 פראצענט. ווען שייך די 618 קינדער, זענען 231 — אונטער א יאר אלט, און 143 — צווישן 1 און 6 יאר אלט. די דאזיקע צאלן ווייזן, אז דער ביאלאגישער פאטענציאל פון דער איצטיקער אידישער קהילה אין בערלין איז באדייטנד פארקלענערט געוואקסן. דער פאטענציאל פון אנדערע דייטשע אידישע קהילות איז נאך ניט דערזיקער.

די שטעלונג פון דער דייטשער באפעלקערונג און די אליאירטע לגבי אידן

די נאציסטע דיסקרימינאציע געזעצן קעגן אידן זענען אפגעשאפן געוואקסן דורך דער געזעצגעבונג פון דער מיליטערישער מאכט און פון דער דייטשער געזעצגעבונג. אזוי ארום זענען דייטשע אידן יורידיש ווידער פולבארעכטיקמט דייטשע בירגער. זיי פארמאגן די זעלבע רעכט ווי אנדערע דייטשן און זיי דארפן טראגן די זעלבע לאסט, וואס איז פארבונדן מיט דייטשער בירגערשאפט. די קלייניע פריוויליגיעס, וואס אייניקע דייטשע לענדער האבן צוגעטיילט די קרבנות פון נאציזם נאכן סוף פון דער מלחמה, זיין הינזיכט פון באשפייזונג, באקליידונג און דירות, זענען בימלעכווייז אפגעשאפן געוואקסן. א סך צווישן דייטשע אידן באטייליקן זיך אין די באמיאונגען אויפצובויען א נייע דעמאקראטישע דייטשע מלוכה.

אבער אפילו די, וועלכע וואלטן וועלן פארגעסן דעם פאקט, אז זיי זענען אידן, און באטראכטן זיך אלס דייטשן, ווערן יעדן טאג דערמאנט, אז זיי זענען פארט אידן. אנטיסעמיטיזם איז היינט־צו־טאג איינע פון די שטארקסטע כאראקטעריסטישע אייגנשאפטן פון לעבן אין דייטשלאנד. די נאצי דאקטרין וועגן ראסיזם און אנטיסעמיטיזם האט ניט פארלאזן איר צוציאונגס קראפט ביי דער מערהייט פון דער דייטשער באפעלקערונג. אין אלגעמיין באטראכט דאס דייטשע פאלק, אז אידן זענען פאראנטוואדטלעך פאר דער מפלה פון דייטשלאנד און פון אלע בייזן, וואס האבן זיך א שאט געטאן אויף די דייטשן אלס רעזולטאט פון דער פארלארענער מלחמה. אין אינקלאנג מיט די פרינציפן פון נאציזם וועלן אידן באטראכט ווי א פרעמדער עלעמענט אין דעם גוף פון דייטשן פאלק. די דאזיקע אנטיסעמיטישע שטעלונג קען מען טרעפן ניט בלויז צווישן די בריטע פאלקס מאכן, נאר צווישן די באאמטע פון די רעגירונגען פון די דייטשע לענדער און שטאט פארוואלטונגען, וואס א סך פון זיי זענען געווען מיטגליעדער פון „דעמאציפיצירט" געוואקסן.

די באציאונג פון די אליאירטע מיליטערישע מאכט ארגאנען צו די דייטשע אידן אין די באזונדערע פאקטיע זאגעס און סעקטארן אונטערשיידט זיך לויט די ציל און פרינציפן פון דער אקופאציע. די אמעריקאנער שטעלונג האט אין אנהויב פון דער

אקואפיצע זיך אויסגעצייכנט מיט גוטן ווילן. אבער די פריינטלעכע באציאונג צווישן דער אקופאציע ארמיי און דער דייטשער באפעלקערונג האט געהאט א נעגאטיוון ווירקונג אין עם פרט. די באציאונג פון די ענגלענדער איז געווען און ווערט נאך היינט באווירקט דורך זייער נעגאטיוון איינשטעלונג צו די אנטוויקלונגען אין ארץ ישראל. דער צוגאנג פון די ענגלישע אקופאציע אויטאריטעטן צו די אידן אין דייטשלאנד דריקט זיך אויס אין קאלטקייט, מאנגל פון פארשטענדעניש, ווי דאס איז געקומען צום אויסדרוק בעת די אינצידענטן ארום דעם פילם „אליווער טוויסט", ספעציעל אין דער בריטישער זאנע פון בערלין.

איינע פון די ווערטפולסטע צדקה אינסטיטוציעס פון דער אידישער געמיינדע אין בערלין איז דער מושב זקנים אין שמארגענדארף, וואס איז אויסגעבויט געווארן אין 1931. דאס הייז געפינט זיך אין דער בריטישער זאנע פון בערלין און ווערט באניצט אלס א קאזארמע פאר די ענגלישע זעלנער, הגם די געבידע איז דרינגענד נויטיק פאר די אידישע אלטע און קראנקע לייט.

די פראנצויזן מאכן ניט צו פיל אונטערשייד צווישן די באזונדערע גרופן פון דער דייטשער באפעלקערונג. זייער האלטונג איז אין אלגעמיין קאלט און קארעקט, הגם ייי באהאנדלען די אידן מיט א געוויסער מאס פון סימפאטיע.

די רוסן האבן צוגעטיילט א ספעציעלן סטאטוס די געווען פאליטיש פארפאלגטע פון דער נאצי רעזשים, אבער זיי זענען גלייכגילטיק צו די קרבנות פון ראסן און רעליגיעזע גזירות, וועלכע האבן ניט קיין חשק זיך אנצושלייסן אן דער פארטיי פון „סאציאליסטישער איניקייט".

היות ווי אלע פיר אקואפציע מאכטן מילדערן בישלעכווייז זייער שטעלונג צו דייטשלאנד, זענען זיי ענטויגט אלץ מער און מער צו באטראכטן די דייטשע אידן אלס דייטשן, וואס מוזן זיך צופאסן צו די עקזיסטירנדיקע באדינגונגען.

די עקאנאמישע לאגע פון די דייטשע אידן

לויט פארלעסלעכע באריכטן, לעבן ארום 40 פראצענט פון די דייטשע אידן פון שטיצע און צדקה. אלס א רעזולטאט פון זייערע לידן זינט 1933 און א דוחק אין שפייז נאבן סוף פון דער מלחמה, איז אין אלגעמיין זייער געזונט צושטאנד א שוואכער. ארום 8 פראצענט פון דער אידישער נעמיינדע אין בערלין לידן פון טובערקולאז. די אלטע און די קראנקע שטעלן מיט זיך פאר א גרופע, וואס איז לחלוטין ניט בכוח זיך אליין אויסצוהאלטן.

לויט זייער פארזיכטיקע אפשאצונגען, האבן אידישע פארמעגנס אין 1933 באטראפן בין 9-10 ביליאן מארק (2.2—2.5 ביליאן דאלער). די רעסטיטוציע געזעצן, וואו זיי זענען אפילו יא פארן ווארן, אנגעוועגדעט לאנגזאם און ניט גארן. עד היום איז זייער א קליינער חלק פון אידישע אייגנטומס אומגעקערט געווארן צו

אידן. די געלט רעפארם פון יוני 1948 האט נאך ווייטער פארקלענערט דיי־ ערע געלט פאנדן.

זייער א קלייניע צאל אידן איז באשטימט געווארן אויף הויכע עפנט־ לעכע פאסטנס אין דער אדמיניס־ראציע פון די דייטשע לענדער און אין געריכטס ווען. אין די 12 לענדער פון מערב דייטשלאנד קען מען אנ־ צייגן איין אידישן יוסטיץ מינים־ טער, איין פאליציי שף, איין שעף פון שטייער אדמיניסטראציע, איין פרעזידענט פון א קרייז געריכט און איין פרעזידענט פון אן אפטיילונג ביי אן אפעלאציע געריכט. עטלעכע אידן פארנעמען הויכע פאסטנס אלס באאמטע אין מיניסטעריומס. אבער עס מערקט זיך אן אלגעמיינע טענ־ דענץ ניט צו באשטימען אידן אויף הויכע עפנטלעכע פאסטנס אדער אין ניט־אידישע פריוואטע אונטערנעמונ־ גען. אידן וואס האבן זיך באטייליקט אין די דענאציפיקאציע קאמפאניע ניט געפינען ווען זיי באשעפ־ טיקונג.

ביים איצטיקן מאמענט פראקטי־ צירן אין דייטשלאנד 97 אידישע אד־ וואקאטן (אין פארגלייך מיט איבער 3,000 אין יוני 1933); 49 — אין בערלין; 12— אין דער אמעריקאנער זאנע; 17 אין דער ענגלישער זאנע; 14 — אין דער פראנצויזישער זאנע; און 5 — אין דער סאוועטישער זא־ נע.

עס זענען פאראן עטלעכע צענדליק אידישע דאקטוירים (אין פארגלייך מיט איבער 5.500 אין יוני 1933). 47 פראקטיצירן אין בערלין; 10 אין אמעריקאנער זאנע; 21 אין דער ענג־ לישער; 3 — אין דער פראנצויזישער; און 13 — אין דער סאוועטישער זא־ נע.

בלויז עטליכע אידישע רעדאק־ טארן זענען אנגעשטעלט ביי די צוי־ טונגען, און עטלעכע אידן זענען בא־ שעפטיקט אין טעאטערס אלס דירעק־ טארן, אקטיארן אדער אין דער אד־ מיניסטראציע.

אידן, וועלכע זענען אנגאזשירט אין דער אינדוסטריע אדער אין האנדל, טרעפן זיך אן אויף שווערי־ קייטן, וואס זענען כאראקטעריסטיש פאר דער איצטיקער לאגע. אידישע טעקסטיל פירמעס באקומען ווויניקע־ סחורות ווי זייערע ניט־אידישע קאנ־ קורענטן, ווייל אידישע פירמעס געפי־ נען זיך ניט אויף די אפיציעלע ליס־ טעס פון די קונדן, וועלכע זענען צו־ געגרייט געווארן דורך דעם נאצי־ רעזשים און וועלכע ווערן נאך איצט באנוצט. נאר אפט ווערן עקספארט דערלויבענישן אריסגעגעבן אויפן סמך פון די ציפערן פון 1938. ייען דער גרעסטער טייל אידישע סיחרים האבן זיך געפונען, אדער אין קאנ־ צענטראציע לאגערן, אדער זענען גע־ ווען אויסגעשלאסן פון מסחר.

כדי צו פארלייכטערן דעם דאזיקן מצב האבן אידישע געשעפטס־לייט געשאפן ארגאניזאציעס פארן שוץ פון זיי־ערע אינטערעסן. אזעלכע אר־ גאניזאציעס עקזיסטירן, למשל, אין האמבורג, פראנקפורט און האנאווער. אין מינכען איז געפונט געווארן א אידישער קאאפעראטיוויער באנק אין בערלין — א אידישע קרעדיט אינסטיטוציע.

די דייטש-אידישע יוגנט און איר דערציאונג

די היינטיקע אידישע יוגנט אין דייטשלאנד איז פארהעלטנismעסיק קליין אין צאל. צווישן די 7.215 מיט־גלידער פון דער אידישער קהילה אין בערלין (לויט דער ציילונג פון 27־טן פעברואר 1949) זענען פאראן 770 פערזאן אונטער 19 יאר אלט, און 274 — אין עלטער פון 19־25 יאר. א צווייטער כאראקטעריסטישער שטריך באשטייט אין דעם, וואס א גרויסע צאל יוגנטלעכע שטאמט פון געמיש־טע חתונות. די מערהייט פון דער יוגנט, אריינגערעכנט אויך די געשמד־טע, ווייל עמיגרירן פון דייטשלאנד.

וואס שייך די סיבות מיט וועלכע זיי דערקלערן זייער חשק אויסצי־וואנדערן פון דייטשלאנד, ווייזן זיי אן אויפן פארלוסט פון נאענטע קרו־בים, יארן פון ליידן אין קאנצענטרא־ציע לאגערן און מאנגל אין גייסטיקן צוואמענבונד מיט דער מערהייט פון דער דייטשער באפעלקערונג. אין פרט פון אויסזיכטן אויף דער צו־קונפט, זענען זיי איבערצייגט, אז פון־כל־סוף וועט זיין אוממעג־לעך, אדער ווייניקסטנס זייער שווער, צו בויען פאר זיך א זיכערע עקזיס־טענץ אין דייטשלאנד.

אלס 50 אידישע סטודענטן לערנען זיך איצט אין בערלינער אוניווערזי־טעט. אין די אוניווערזיטעטן פון דער ענגלישער אקופאציע זאנע לערנען זיך בלויז 20 סטודענטן. די מערהייט פון זיי שטודירט מעדיצין, כעמיע און טעכנישע וויסנשאפטן, — פראפע־סיעס, וועלכע זיי וועלן קענען אויס־נוצן אין אנדערע לענדער. אידישע סטודענטן האבן כמעט ווי ניט קיין שום באציאונגען מיט זייערע ני־טע אידישע קאלעגן. זיי ארבעטן זייער פלייסיק, כדי צו פארענדיקן זייער שטודירן, אפגעבן די עקזאמענעס און אויסוואנדערן וואס גיכער. די מערסטע פון זיי ווילן אויסגעהאלטן דורך אידישע הילפס ארגאניזאציעס.

א באדייטדיקער טייל אידישע קינ־דער באוויכט די אלגעמיינע דייטשע שול, צוזאמען מיט די דייטשע קינ־דער. עס זענען פאראן גאר אפטע בא־ריכטן וועגן אומאנגענעמע אינצי־דענטן מיט אידישע קינדער אין די דייטשע שולן, מחמת די מערסטע צווישן די לערער זענען „דענאציפי־צירטע" געווען נאצים, וועלכע זוכן א טרייסט אין זייערע דערניד־רונגען פון א פארלאנגער, פון זייער שטאנדפונקט, א גלאררייכער פאר־גאנגענהייט.

עס זענען פאראן עטלעכע יוגנט גרופן, וועלכע דערציען זייערע מיט־גלידער אין דעם גייסט פון ציוניסטי־שע אידעאלאגיעס.

די אידישע קהילות

ניט געקוקט אויף די גוואלדיקע שווערישקייטן און שטערונגען, וואס זע־נען דא פריער געשילדערט געווארן, האבן די דייטשע אידן זיך אונטערגע־נומען אויסצובויען זייערע קהילות. די אויסנאבן פון די דאזיקע קהילות זע־נען ניט אין ערך ברייטער און שווערער, ווי ביז 1933. אין צוגאב צו דער ארבעט אויפן געביט פון דע־ליגיע, קולטור און סאציאלער פאר־זארגונג, דארפן די פירער פון די

אידישע קהילות אין דייטשלאנד אויך נעמען אויף זיך די עובדה צו העלפן זייערע מיטגלידער צו לייזן די שווע־רע פראבלעמען פון טאג־טעגלעכן לעבן, ווי באשפייזונג באקליידונג, די־רות, דערציאונג, און שליסלעך אויכוואנדערונג. די זאָרג פאר די קראנקע, אלטע און פארקריפלטע איז איינע פון די דרינגנדסטע פראבלע־מען פון טאג. אין תוך געמומען, וואלטן די קהילות אליין ניט געקענט זיך געבן אן עצה מיט די דאזיקע פליכטן אן דער אנווייזונג און מאטעריעלער הילף מצד אידישע ארגאניזאציעס פון אויסלאנד. אבער לאזנדיק די דאזי־קע הילף אן א זייט, מוזן די אידישע קהילות זיך אויסהאלטן אליין, אן דער שטיצע פון די אליאירטע רעגי־רונגען אדער די רעגירונגען פון די דייטשע לענדער. די געלט רעפארם האט באדייטנד פארקלענערט די ע־סורסן פון די אידישע קיהלות.

דער גרעסטער טייל סינאגאגעס און אידישע געמיינדע הייזער איבער גאנץ דייטשלאנד זענען צעשמעטערט געוואָרן אדער פארברענט געוואָרן בעת די נאצי פאגראמען אין נאוועמ־בער 1938. די איבערגעבליבענע ני־בידעם זענען פארוואנדלט געוואָרן אין דייטשע „נאציאנאלע" טעאטערס אדער קינא הייזער. א סך בית עלמינס זענען צעשמעטערט געוואָרן פאר און בעת דער מלחמה.

היינט ניט געקוקט אויף די שוע־ריקייטן פון טאג טעגלעכן לעבן, ע־נעו ווידער פאראן 7 סינאגאגעס אין בערלין. די חנוכת הבית פון דער זי־בעטער איז פארגעקומען פסח צייט 1949. א קליינע נייע סינאגאגע איז אויבגעבויט געוואָרן אין פראנקפורט. צום ערשטן מאל זענען תפילות אפ־געריכטעט געוואָרן דאָרט אין מערץ 1949. פאר דער מלחמה האָט פראנק־פורט ביים מאין פארמאָגט 20 סינא־גאָגעס. די אידן פון רייניש־העסע האָבן אין האַרבסט 1947 געפראווועט חנוכת הבית פון א נייער סינאגאָגע און האָבן אהין אריבערגעטראָגן די אידישע געמיינדע ביבליאָטעק, וועל־כע האָט זיך געפונען אין דער מאיכ־צער שטאָטישער ביבליאָטעק זינט נאָוועמבער 1938.

איינע פון די עלטסטע אידישע קהילות אין דייטשלאנד, די קהילה אין קעלן, האָט ווידער געעפנט אי־איגענע סינאגאָגע, דעם 3־טן אפּריל 1949. אין דער אָנוועזנהייט פון פאר־טרעטער פון דער מיליטערישער רעגי־רונג, דער רעגירונג פון צפון ריין וועסטפאליע און פארשטייער פון קא־טוליש א ו ן פראטעסטאנטישע גייסטלעכע.

פראנקפורט האָט אן אייגענעם אי־דישן שפיטאל מיט א מאדערנער צאָן קליניק. הארצבורג פארמאָגט א אי־דישע רעדאקציע הויז. ראָזענווי — זייער א שיינע הויז פון מושב זקנים.

דער בודזשעט פון דער אידישער קהילה אין בערלין באטרעפט מער ווי 3 מיליאָן דייטשע (נייע) מארק פארן לויפנדיקן יאָר. מער ווי א העלפט פון אָט דער סומע איז באשטימט פאר אויסהאלטן דעם אידישן שפיטאל. א האלבער מיליאָן מארק גייט אויף ע־ליגיעזע צוועקן, רעליגיעזער דערצי־אונג און לוויות. די דייטשע מוניצי־פאליטע ארגאנען פון בערלין האָבן בא־שטימט סובסידיעס פאר דעם שפיטאל און קינדער הויס.

די קולטורעלע אקטיוויטעטן פון דער בערלינער קהילה זענען לעצטנס פארשטארקט געוואָרן. אין דעם קולטור און סאציאלן צענטער אויף דער יאָאכים שטראסע ווערן רעגולער אָפּגעהאלטן מיטינגען, דיסקוסיעס און לעקציעס פון פרעמדע שפראכן. א כעריע ראדיָ פראָגראמען אויף דער בערלינער סטאנציע זענען געווידמעט די קולטורעלע או סאציאלע פראבלעמען פון די אידן.

אָבער דער גרעסטער טייל פון דער טעטיקייט פון דער אידישער קהילה אין בערלין איז פארבונדן מיט סאָציאלער פארזאָרגונג. א צאָל אלטע לייט ווערן אויסגעהאלטן אין עטלעכע געביידעס, און עס ווערן אָנגענומען שריט, כדי ציצופאסן נאָך אָנדערע געמיינדע הייזער פאר דעם צוועק. דער אידישער שפיטאָל האָט אין זיין רשות איצט 100 בעטן. א צאָל נויט־ליידנדע פערזאָנען באקומט אויף זייער אויסהאלטונג; א ספעציעלע דיעטע ווערט באזאָרגט פאר העכער 400 פּאציענטן (צוויישן זיי — 200 טוברקולאָזע); און פריַיע מאָלצייטן ווערן ארויסגענעבן פאר 250 פערזאָן איבער 70 יאָר אלט, אין 35 סטודענטן. קינדער ווערן געשיקט אין דערהאָלונגס אנשטאָלטן הינטער בערלין, בייערן, אין דער שווייץ און אין האָלאנד, מיט דער הילף פון אמעריקאנער דזשאָינט און דער אידישער הילפס ארגאניזאציע אין ענגלאנד („דזשואיש רעליף יוניט").

די אידישע קהילות אין באזונדערע דייטשע לענדער זענען איצט פאריניכט אין א לאנד פארבאנד פון אידישע געמיינדעס (לענדעס פארבאנד דער יודישן געמיינדען). די דאיזקע לאנד פעדעראציעס פון באזונדערע אָקופּאציע זאָנעס האָבן געשאפן אזוי גערופענע „ארבעטס געמיינשאפטן", פאר קאָאָפּעראציע בנוגע פּראָבלעמען פון הילף, דערציאונג, אויסוואנדערונג אין רעפּאראציעס.

אונטער דעם נאצי רעזשים זענען די אידישע קהילות באראובט געוואָרן פון זייער יורידישן סטאטוס, אלס קאָרפּאָראציעס פון עפנטלעכן רעכט. א צאָל רעגירונגען פון דייטשע לענדער (האַמבורג, העסן, ריינלאנד) האָבן צוריקגעשטעלט דעם געווען זייער יורידישן סטאטוס און האָבן אנערקענט די אידישע קהילות אלס קאָרפּאָראציעס פון עפנטלעכן רעכט. אויך די אידישע קהילה אין בערלין האָט זיין דער באקומען דעם דאָזיקן סטאטוס.

די אידישע עפנטלעכע מיינונג געפינט איר אויסדרוק אין צוויי פערייאדישע שריפטן, וועלכע שפיגלען אָפּ אלע אספעקטן פון אידישן לעבן אין אינפאָרמירן די אידן אין דייטשלאנד און סיי אין אויסלאנד. די דאָזיקע צייטונגען זענען „דער וועג" אין בערלין, און „יודישעס געמיינדעבלאט" (אלגעמיינע צייטונג דער יודען אין דויטשלאנד), אין דיסקדאָרף. די „נויע וועלט" אין מינכען, א מוטיקע און גוט אינפאָרמירטע צייטונג האָט זיך געמוזט שליסן אין פּריליָנג 1949, מחמת א דוחק אין געלט.

די צוקונפט פון די דייטשע אידן

ניט געקוקט אויף דער אינטענסיווער סאציאלער און קולטורעלער טעמיקייט פון די אידישע קהילות אין דייטשלאנד, מוז מען קומען צום אומ־

פארמיידלעכן אויספיר, אז דאָס דייטשע אידנטום וועט אויפהערן צו עקזיסטירן אין דער גאָרניט ווייטער צוקונפט. די אָנפירער פון די אידישע קהילות, ווי אויך אויסלענדישע אידן און ניט־אידישע באָבאכטער, האלטן, אז די לאגע פון די אידן אין דייטשלאנד איז אין תוך געוומען א הָפענונגסלאָזע. ווען אידישע קהילות רעסטאָווירן זייערע אלטע בית עלמינם, וועלן זיי וויידער געשענדעט און צעשטערט דורך די דייטשע וואנדאלן. די דייטשע אידן, פילן, אז אן אַנדער מין אנטיסעמיטיזם איז איצט אויפגעשוואומען, ניט אזא ראפיניר־טער אָבער ניט ווייניקער געפערלעך. די אידן אין דייטשלאנד האָבן בלויז איין באגער — צו לעבן במנוחה. אבער זיי קענען ניט געפינען קיין רו אין דייטשלאנד. די וואָס וועלן האָבן א מעגלעכקייט, וועלן ארויספאָרן. די איבעריקע וועלן בישלעכווייז אָפּשטאַרבן. א סך פון די, וואָס האָבן זיך גע'שמד'ט וועלן זיך באמיען צונויפצושמישן מיט דער דייטשער באפעלקערונג, און זיי וועט עס מעגלעך געלינגען.

זינט דעם אָנהויב 1949 האָבן ארום 800 אידן פון דער קהילה אין בערלין אויסגעוואנדערט. פון דער אנדער זייט, נאָכדעם ווי דער איבערזידלונגם פראָצעס פון די אידישע די. פּ'ס אין דייטשלאנד וועט פארענדיקט ווערן, קען א געוויסע צאָל פון זיי בלייבן אין לאנד. אָבער עס איז א גרויסער ספק, צי וועלן זיי זיך דאָרט באזעצן אויף שטענדיק. דער דורות אלטער אקטיוור, שעפערישער אידישער קיבוץ פון דייטשלאנד וועט מוזן אונטערגיין.

דאָס בוימל, וואָס וועט געוונט פון 'עדער פראקטישער באלעבאסטע!

LA FRANCIA

BECKER y BLUM

Almacenistas e Importadores

Teléfono A-9212

Sol Nos. 407-409. Habana, Cuba.

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר

אַלע אונזערע פרייַנט. קליענטן

און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ

יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

בעקער און בלום

די איינציקע אידישע „פערדעטעריע" און „לאָסעריע"
נ אָ ר א ל פ אָ ר מ אַ י א ָ ר

FABRICA DE CARTERAS DE SEÑORA

BOLSAS Y CARTERAS, S. A,

Suárez 114-118 Teléfono A-9860

HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ. און ווינטשן אַלעמען

אַ כתיבה וחתימה טובה!

"LA PERLA"

QUINCALLA Y FANTASIAS EN GENERAL

de

ALVAREZ MARTINEZ Y SRETER, S. A.

Dragones 13 esq. Zulueta — Habana Cuba

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרײַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ צום נייעם יאָר

אַ כתיבה וחתימה טובה!

S. ATRAN

FABRICA DE TELAS DE PUNTO

CALABAZAR —— HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פרײַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובאַ, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

PIDA NUESTRAS MARCAS

RENO — SUPER

REX TEXTILE Co. Inc.

INTERNACIONAL MERCHANTS

271 CHURCH ST. NEW YORK, N. Y.

U. S. A.

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע

פרײַנט, קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן

זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו !

וואס דאס אויג זעט נאר!

אין אונזער אלמאסען פון לעדער קענט איר באקומען אלע נייעסן!
קאמה־אציעס פאר שיך און פארשיידענע אנדערע ארטיקלעז!

די בעסטע פריזן! די ראיעלסטע באהאנדלונג!

א י ן א ל מ א ס ע ן פ ו ן

Kriger y Hno.

ALMACEN DE PIELES

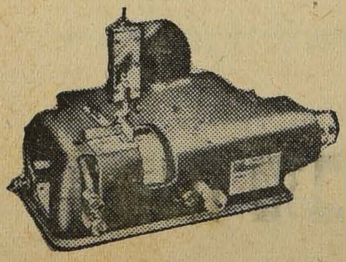
Teniente Rey 354 Teléfono A-9085

HABANA

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע.
זאל דאס נייע יאר ברענגען פרייד פאר
אלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

וויכטיק פאר פאבריקאנטן פון דער לעדער־אינדוסטריע

די בריידער קריגער
אייניקע פארטרעטער אין קובא
פון דער באריממטער
פ א ל ץ - מ א ש י ן
מארקע „פלימוט"
וואס גיט די בעסטע רעזולטאטן!

אויר אלע אנדערע מאשינען
פאר שיך פאבריקאנטן.

מיין מומע זלאטע קענט איר ניט? איך קען איר נאָך פון דער אלטער־היים. געווען א גאָטפארכטיקע אידע־נע. געקומען די ימים־נוראים האָט ביי איר א פיש אין וואסער אָנגעהויבן ציטערן. איידער מען האָט נאָך אָנגע־הויבן זאָגן סליחות ביי די מאנספאר־שוינען אין שוהל האָט זי שוין אָנגע־הויבן פֿאָשען דעם פעטער מיט געל־כעלעך פון אייער, טאָמער מאכט זיך, אז מען שפּאנט אים אין מיט עפּעס פארן עמוד, זאָל מען קענען הערן אין דער ווייבערישער שוהל. אין דער וואָך פון ימים נוראים האָט די מומע זלאטע זיך א לאָז געטאָן אויפן בית עולם איינרייסן קברים און ס'איז ניין עין הרע געווען ביי וועמען צו רייסן און אינגלייגן וועלטן. עס זענען גע־ווען זיידעס, וואָס היינט זעט מען זיי הָרניט. עס זענען געווען באָבעס, וואָס מער ווי א פּאָר אויגן האָט זיך ניט ארויסגעזען פון אונטער דער פאטשייע, כדי מענער זאָלן חלילה ניט געשטרויכלט ווערן פון איר שיינ־קייט... עס זענען געווען פעטערס, מומעס, און אפילו עלטער זיידעס, וועמענס קברים מען האָט געדארפט איינרייסן, זיי זאָלן זיך מיען דאָרט וואו מען דארף פאר דער מומע זלאטע מיט בני בית, וכל ישראל. וועו עס וואָלט א גאנץ יאָר געווען ימים נו־ראים וואָלט ביי די קברים געוואָרן א טייך פון זלאטעס טרערן.

זלאָטע איז ניט געווען די אייניצי־קע. עס זענען געווען א סך אַנדערע און איינע האָט די אַנדערע געזוכט איבערצושרייען, פונקט ווי עס וואָלט זיך געהאנדלט וועגן טויבע וואָס מען דארף צו זיי שרייען הויך זיי זאָלן דערהערן...

אין דער אלטערהיים, אז די מומע זלאָטע איז אויפגעשטאַנען יום כפּיר אינדערפרי, האָט זי מורא געהאט — כ'בעט איבער אייער כבוד — רעכט אויסצושנייצן די נאָז, בכדי זי זאָל ניט דארפן אָפּווישן דאָס פּנים מיטן האנטוך וואָס איז נאָך געווען נאָס פון דער ערב יום כפּורדיקער באָד. דאָס אלץ איז געדעדט פון דער אלטער־היים.

איר האָט שוין אָבער געמעגט זען דאָ זלאטען, ווי אזוי זי זעט אוים יום כפּיר אינדערפרי וועו זי גייט אין שוהל אריין אויסבעטן דאָס גוטע קו־באנער יאָר. וועו איך וויים ניט, אז עס איז די מומע זלאטע, וואָלט איך זי ניט דערקענט. דאָס פּנים איז פאר־מאָליעווען מיט קאָלערעטע, די באקן זאָלן בליען, די ליפּן גרויסע און נאָך גרעסער אָנגעשמירט מיט ליפּסטיק.

און די ברעמען?... פונקט ווי מען וואלט נעמענט שרייבן שבת און יום כפור. א הוט מיט א שפיצל, א קאמבי־נאציע פון א פעדערל וואס איז מיט ווי צוגעווואקסן צו די צוגעפארבטע שווארצע האר.

אז די מומע זלאטע באווייזט זיך אין שוהל, קוקט זי מער ניט פון דער וויבערישער אפטייל־ונג צום חזן, ער ווערט איר ניט אנטלויפן! זי קוקט זיך ארום אויף די אנדערע וויבער, צו זענען זיי אמאל ניט בעסער אויסגע־פוצט פון איר. ערשט דערנאך זוכט זי אויף אין מחזור און ווערט אפילו א „וויזערקע" פאר די יונגע וויבלעך, וואס וויסן נעבעך ניט וואו מען דארף א מאך טאן מיט די ליפן ווען עס הויבט זיך אן דאס זאגעכץ... און ווען מען מעג שוין אנהויבן רעדן צווישן זיך, שמועסן וועגן דער לעצטער מא־דע אין וועגן די קינדער, ווער עס איז אויף דער צייט, און ביי וועמען עס ווייזט זיך נאר אויס... מאלע וואס מען רעדט דארט...

כאטש די מומע זלאטע וואשט שוין יום כפור דאס פנים שמירט עס צו אזוי ווייטער און ווייטער, איז זי נאך אלץ די וואס גיט דעם טאן אין דער וויבערישער אפטייל־ונג. ווען איינע פון די באבעס, וואס זאלן זיך דארט מיען אין גן ערן, זאל אויפ־שטיין און א קוק טאן, וואלטן זיי געזאגט: הזות זלאטע, דאס איז, הייסט עס זלאטע?

אז עס קומט נאך מוסף, דאן ווען עס הויבט זיך שוין אן דער טאג דערנענטערן צום פארנאכט, הויבן די יונגע וויבלעך אביסל אן מורא צו האבן פאר דער מומע זלאטע. מהמת די מומע איז א גרויסער מבין אויף די וואס האבן עפעס ארויסגעכאפט בגנבה אין מויל אריין און די וואס פאכטן טאקע. די וואס האבן אבי־סעלע גע'גנב'עט, הייסט זי וואס מער זאגן... און די וואס האבן טאקע גע־פאסט, ווייזט זי אן, אז נשקשה: עס וועט זיין גוט אן דער דאזיקער תפי־לה אויך!... שוין אויסגעבעטן א גוט יאר!... אז עס איז שוואך אונטערן הערצל און עס איז דא כוונה איז שוין אויך גוט... אבער דאס פארשטייען שוין ניט די יונגע וויבלעך. נאר אז זלאטע זאגט, איז מסתמא ווייסט זי!...

די מומע זלאטע האלט זיך שיין פאר א גאנצע קובאנערין, די יונ־ע וויבלעך אבער האלטן איר פאר א גאנצע רביצן פון דער אלטערהיים. א קענינן פאר איין טאג: יום כפור.

און געשען איז א זאך. א יונג ווייבעלע האט א קאפעטשקע אונטער־געהלשט. עס איז איר ניט גוט גע־ווארן, האט מען אנגעהויבן צוליגן שכיעקעכץ, שטארקע טראפן צו דער נאז. די מומע זלאטע איז צו געגאנ־גען ווי א דאקטארשע, א קוק געטאן און א זאג געטאן אין זייט:

— כ'זאל ניט האבן געזינדיקט מיט די רייד! זי האט ניט פארוואס צו חלשן... עס איז ניט פון קיין הונגער... פארקערט...

און מיינט ניט אז די מומע זלאטע האט זיך חלילה אפגענארט.. זי טראכט פאר זיך אליין: זלאטען קען מען ניט אפנארן! זלאטע איז בלויז קאליע גע־ווארן אויסערלעך אבער ניט אינער־לעך.... זלאטע איז צו גאט און צו לייט!

עס איז היינט איר טאג...

—o—

קאמפיין

היינטיקס יאר וועלן די אידן האבן א גרינגן פאסטן. פאראיארן אז עס איז געקומען ראש השנה יום כפור איז געווען פראקלאמירט א קאמפיין פאר ישראל און אנדערע אינסטיטוציעס. דער קאמפיין איז שוין געווען אין פולן גאנג. מען האט שוין געהערט וועגן טויזנטער, האט דער קאמפיין קאמיטעט באשטימט רעדנער וואס האבן זיך א לאז געטאן אין די שוהלן אוז אפעלירט צו די קובאנער אידן זיי זאלן העלפן אויסלייזן דאס הייליקע לאנד, און פארפעסטיקן די אידישע מדינה.

מען האט געקלאפט אין די באלע־מערס, אידן זאלן אויסהערן און אויפעפענען די הערצער און אז עס וועט אם ירצה השם קומען נאך די ימים נוראים, זאלן אידן פארקאטשען די פים און קומען ברענגען זייערע באשטייערונגען אין ציוניסטישן „בית עם". פאר דעם זכות וועט קומען ישועה אין נחמות אויף אידן, ווי אין פסוק שטייט.

מען האט אויך געלאזט וויסן, אז עס וועלן אנגענומען ווערן סאנקציעס קעגן די אידן וואס וועלן ניט אויספאלגן דעם באשלוס און ניט קומען. עס זענען געווען אידן, וואס האבן געכאפט א ציטער פון דער דאזיקער שטרענגקייט, האבן זיי געטאן בעטן דעם וואס לעבט אייביק, אז דאס שטרענגקייט זאל אויסגערונען ווערן. אין מען האט דערהערט זייער שטילן געבט... היינט ווייסן שוין אלע, אז דאס נעזאנטע איז ניט געמיינט, דאס געמיינטע איז ניט דערגרייכט, דער קאמפיין איז געווען און איז נאך היינט. פאר קיין נייעם ווערט נאך ניט געמאכט קיין שום אפיל היינטיקס יאר אין די שוהלן. דער שליח פון ישראל וואס האט געטייטלט מיטן פינגער איז נאך היינטיקס יאר ניט נעקומען. דאס פאסטן איז אזוי ארום זייער לייכט. מען רעדט נאך ניט פון קיין קאמפיין, כאטש ישראל נוצטיק זיך היינט מער ווי אלע יאר, צוליב דער עליה. ישראל ציילט שוין היינט קיין עין הרע א מיליאן איין, כן ירבו!

אויב די צוגעזאגטע סומעס פון קאמפיין ויאס ציט זיך פון אנדערהאלבן יאר זאל סוף כל סוף באצאלט ווערן וועט די סומע זיין פון דריי מאל הונדערט טויזנט, איז קען מען בלויז זיך ווינטשן, אז מיט אלע חסרונות פון פארגאנגענעם קאמפיין, זאל דער צוקונפטיקער קאמפיין וואס פארט שוין אונטערווענגס, ניט מאכן וווייניקער ווי די דריי מאל הונדערט טויזנט. אז מען וועט דאס פועלן ביים נייעם יאר וועט עס זיין גוט נעפועלט...

—0—

חלומות...

(א)

וואס איינער טראכט בייטאג קומט עס אים צו חלום ביינאכט... וואס א שטייגער קען חלומען ביינאכט דער פרעזידענט פון קרן קימת קאמיטעט, ברוך שאמעם, אויב ניט פון וועלדער? עס בלייבט אבער ניט מער ווי א חלום!... מיט אלע בוימער האט נאך קובא אלץ ניט באווייזן צו פארזייען

א וואלד וואו מען קען פארבלאנ־
דזשען. כאטש אין חלום האט זיך
שאמעסן אויסגעווייזן, אז ער האלט
אין איין בלאנדזשען. וועז ער האט
זיך אויפגעכאפט האט ער פאר זיך
א זאג געטאן:

— א שאד וואס עס איז געווען
א חלום! עס האט געמעגט זיין אן
אמת... א שיינער חלום איז א גרויסע
האפענונג. אפשר וועט דאס נייע יאר
ברענגען א ישועה פארן קרן קימת.

(ב)

דעם עקס פרעזידענט און ערן פרע־
זידענט פון דער ציוניסטישער פארייי־
ניקונג אין קובא רפאל זילבער, וועל־
כער איז דער האנדלס פארטרעטער
פון קובא אין תל אביב, ישראל, האט
זיך נעחלומט א גרויסער שיינער
חלום, אז די קובאנער רעגירונג האט
אים געקייבלט, אז ער איז באשטימט
געוואָרן אלס פלענפּאָטענציעלער
אמבאסאדאר פון קובא אין ישראל,
עבר הירדן, עגיפטן, לבנון, און אנדע־
רע אראבישע לענדער. דאס איז דער־
פאר וואס קובא נעמט אין אנערקע־
נונג זיינע לייסטונגען פארן לאנד.

אין חלום איז ער געגאנגען אזוי
ווייט, אז ער האט זיך שוין געזען ווי
ער וועלט אויפגענומען אין די ספע־
ציעלע פאלאצן, ווי עס פירט זיך בייַ
דיפלאמאטישע רעסעפשנס לויטן
פראטאקאל, מיט מוזיק, קרעדענציאלן,
ספעציעלע מאשינען און ספעציעלע
מילטער סאלוטירט אים... און ער
אליין מאכט אלעמען פרייליך ווי עס
פאסט פאר א אידיש גויעשקן דיפלא־
מאט מיטן נעזאנג: „קיין קאצק פארט
מען ניט, קיין קאצק גייט מען"!...

(ג)

הרב מאיר ראזענבוים האט געהאט
א חלום ראש השנה ביינאכט. אזוי
ווי דאס דאוונען אין דער היץ איז אים
געפאלן אביסל שווער, איז אים אויך
שווערלעך גענפאלן דער שלאף. אזוי
שנעל ווי ער איז אריינגענפאלן אין א
טיפן שלאף איז אים באפאלן א נאך
טיפערער חלום, אז די חלפים פון די
שוחטים לינן ביי אים אין שאנק,
דעם שליסל צו ביידע בית עולמס
האלט ער אליין, ווארנאסן האלט ער
אין איין וועסטל קעשענע און דיזיקן
אין דער צווייטער און מינדיקן האט
ער אוועקגעשיקט אויף א לוסט רייי־
זע קיין ישראל און די שטאט שטייט
אין אטשערע צו ווערן מיטגלידער אין
דער קהילה וואו ער איז רב הכולל.
מיטגלידער ווערן אנגענומען ניט
ווייניקער ווי פאר זעכציק דאלער א
יאר און די שטאט זעט איין זיינע
לייסטונגען און דערגרייכונגען און
העכערט אים דעם „האנארער" ווי ער
האט עס כשר פארדינט...

וועז ער האט זיך אויפגעכאפט
האט ער טראכט געטאן:

— א שיינער חלום פון רב הכולל
פון האוואנא! מען דארף א בעט טאן
יום כפור דעם וואס לעבט אייביק,
דער חלום זאל מקוים ווערן און לשנה
טובה תכתבו!

(ד)

ענריקע בייקאוויטשן פערזידענט
פון אידישן צענטער אין קובא, האט
זיך געחלומט, אז עס קומען ענדלעך
פאר וואלן און אז ער איז באפרייט גע־
ווארן פון דעם שווערן אמט. וואס ער
האלט אן גאנצע צוויי יאר אין איין

אטעם. ער פון זיין זייט טענה'ט, אז עס איז נענוג פאר אים אלס געזעל־שאפטלעכער טוער צו זיצן אויפן בענקל צוויי יאר. ער איז שוין כידט פון דער גרויסער און שווערער ארבעט! עס איז שווער פאר זיינע פלייצעס צו טראגן די רעפרעזענטאטיוות קער־פערשאפט. ער מוז נעמען וואקא־ציע....

וועו ענריקע האט זיך אויפגעכאפט, האט ער געזען, אז דער חלום איז אמת. ער האט שוין אינגאנצן געהאט פארגעסן, אז ער איז דער פרעזידענט פון אידישן צענטער אין קובא. וועו ניט דער חלום?...

(ה)

הוה ווייסמאן די פרעזידענטין פון צענטראלן טיש „וויצא". די פרעזי־דענטין איבער אלע פרעזידענטקעס אין די פרעזידענטין פון קיין עין הרע צוועלף הונדערט פרויען האט געהאט א דאמסקעו חלום, דאס הייסט א קליינס, א זגראבנעס. אן אויסגע־טאקט ווי עס פאסט פאר א דאמע, אז עס איז איר געלונגען ארייננ־דרייען א דריטן קאמפיין צווישן די אנדערע צוויי אדורכגעפירטע פאר „וויצא". און מערקווירדיק: עס הייסט אפילו ניט קאמפיין, נאר האט אן אנ־דער נאמען... אין דעם פאל זענען פרויען ראפינירטער פון מענער. דער דריטער קאמפיין וועט גיין אונטער איין אונאייניציקן לאזונג:

— ראטעוועט!...

און אז א פרוי שרייט „ראטע־וועט", איז שטענדיק דא א מאן א רעטער. די מענער טראגן דאך עפעס דעם שיינעם נאמען פון „קאוואיע־ראס"... איז די פרויען מאכן דעם קאמפיין און די מענער גיבן דאס געלט. נאר וואס איז דער אונטער־שייד, אבי עס ווערט געשאפן געלט פאר „וויצא".

אז די פרוי פרעזידענטין האט זיך אויפגעכאפט האט זי זיך צעשמייכלט. אן אנגענעמער חלום! עס איז אפילו ניט איבערטריבן! אז מען האט 12 הונדערט פרויען איז דער חלום זיס.

האט זי א נעם געטאן דעם טעלע־פאן און אנגעקלונגען צו דער דירעק־טארן פון פראפאגאנדע פרוי חנטשע קריגער זי זאל וועגן דעם אנשרייבן אין נעקסטן „וויצא" בולעטין אין וועל־כער ארבעט זי צייכנט זיך אויס און האט די אנערקענונג פון אלעמען. כאטש ניט אלע ווייסן פון דעם גרויזן דערפאלג אלס שרייבערן.

אז עס וועט אמאל רעארגאניזירט ווערן דער אידישער שרייבער פארין וועט דער דיבוק איר פארליגן אלס א מיטגליד און איר רעקאמענדירן אלס א פייאיקע רעפארטערן.

(ו)

און א חלום האט זיך געהלומט דעם דירעקטאר פון דער אויטאנאכער שול ביים צענטער. וואס קען זיך אייגנטלעך חלומען א לערער? אדער אז ער האט צופיל קינדער אדער חלילה וויניק קינדער? איז וויניק קען זיך ניט חלומען דעם דירעקטאר, וויל ער טראכט קיינמאל ניט בייטאג וועגן דעם. האט ער געקענט חלומען דעם אמת, אז עס איז קיין עין הרע דא היי יאר צופיל קינדער, האט ער וועגן דעם געהלומט פארבייגייענדיק... אוו אז מען הלומט שוין וועגן דעם, חלומט מען א סך וויטער, האט זיך דעם דירעקטאר פון שול געהלומט, אז

די שול׳ געפינט זיך שוין אין סאנטאם סוארעם. זי האָט אַזויפיל׳ און אזויפיל׳ שטאָקן, זי איז לאנג און ברייט, אז א לערער דארף אים עפעס פרעגן טוט ער עס דורך א ספעציעלן ראדיאָפאן דורך וועלכן עס הערט זיך די שטימע:

— הער רעקטאָר פון אידישן אוניווערזיטעט!

(ז)

דוד׳לען אוטיאנסקין געדענקט איר נאָך? אז איר ווילט איז ער שוין נעווען אלץ; אזוי אז ער דארף אפילו ניט קיין טיטל. האָט זיך אים נעחלומט א ווירדיקער חלום, אז ער איז צוריק אריינגעטראָטן אין דער „פּראָגרעסיווער" באוועגונג און איז געווארן, ניט מער און ניט ווייניקער, ווי דער רעדאקטאָר פון „קובאנער אידיש וואָרט". דער חלום איז פאָרגעקומען אין פאָרם פון א דיאלאָג, א געשפּרעך צווישן אים מיט אַוורעמלען.

— פארוואָס ביסטו אַוועק?

— כ׳בין ניט אַוועק...

— פארוואָס ביסטו ניטאָ?

— כ׳בין דאָ!

— פארוואָאזשע זעט מען דיר ניט?..

— איך האָב ניט קיין צייט!

— ווילסט ווערן רעדאקטאָר?

— און עפשטיין?

— פרעג ניט קיין קשיות!...

— ווען קען מען שוין אָנהויבן?

— מוזט דאָך פריער אריינקימען! פארשטייסט, די מאסן דארפן זען אז ביסט מיט אונז...

דעם סוף פון חלום ווילט איר ווייסן? ווען דוד׳ל האָט זיך אויפגעכאפט האָט ער זיך א טאפ געטאָן ביים פנים און דערפילט, אז עס טוט אים נאָך אלץ ווייַ דאָס לינקע אויער...

(ח)

ר׳ יוסף קליינער׳ן, געווען עקרעטאר פון דער ליג און פריינט פון דער הסתדרות אין קובא, האָט זיך אויבעט ניט געחלומט קיין שלעכטער חלום, א חלום פון יושר און נערעכטקייט און דורך ערנהאפטער באציאונג פון קאָלעגע צו קאָלעגע, פון חבר צו חבר. איז אים געלונגען אויסצוחלומען עפעס אזעלכעס וואָס זאָל אָפּקלינגען פון איין זייט אידישע קובא צו דער צווייטער, וואָס זאָל רייך מאכן דעם הסתדרות קאמפיין; פונקט ווי ס׳איז אים געלונגען מיט 2 יאָר צוריק צו שאפן עטלעכע און פערציק טויזנט דאָלער פארן הסתדרות אין נאָמען פון דער הגנה...

ר׳ יוסף קליינער האָט אלם בוכהאלטער באווירן שווארץ אויף ווייס, אז ווען מען וועט גיין אין זיינע וועגן וועט געלינגען אדורכצופירן א גרייסן קאמפיין. עס איז געלונגען. נאָר אינצווישן איז געשען וואָס ר׳ יוסף איז ניט אָפּגעשאצט געווארן ווי געהעריק, ער האָט געוואָלט בלייבן דער גרויסער ענו, נאָר די חברים האָבן ניט דערלאָזן. דערפאר איז ער אוועק. ער איז חלילה ניט אנטוישט אין זיך אליין, נאָר אין יענע וואָס האָבן ניט אָפּגעשאצט.... דערפאר גייט ער ניט מער, קומט ניט מער... — ביז עפעס געניאלעם וועט אים איינפאלן. סתם א מיטגייער קען זיין יעדער איינער, אָבער ניט א יודע ספר מיט די קליינע פינטעלעך...

— ניט ביי מאָטיען...

(ט)

דעם לייטער פון היגן דזשאינט, אסקאר גורפינקעל, האט זיך געחלומט א חלומ'ל, אז עס איז שוין געקומען צום גרויסן פאריניקטן קאמפיין פאר א האלבן מיליאן דאלער. ער אליין זיצט אין דער שפיץ און פירט אן מיט דער גרעסטער פינקטלעכקייט די ארבעט. ער האט אן אויג אויף אלע אקטיוויטעטן ניט נאר פון קאמפיין, נאר אויך אויף דער ציוניסטישער פאריניקונג, זיי זאלן אינצווישנצייט ניט אפטאן עפעס אזעלכעס, וואס זאל שאטן דער הייליקער אקציע פון ישראל און „דזשאינט", די 2 פאריניקטע מלוכות וועלכע זענען צעטיילט אין „פיפטע־פיפטע" קאמפיין פראצענטער. די אלע איבעריקע אינסטיטוציעס באקומען די גרויסמוטיקע 20 פראצענט. אויף צו באווייזן די וויכטיקייט פון דזשאינט אין די קאמפיינען האט — וויייטער גורפינקעל געחלומט — אז ער האט געברענגט אלע „אמעריקאנער אידן" פון דער קאליניע, צו דעם גרינעם טיש פון די פאריניקטע קאמפיינען זיצונגען. ער פאררייסט דעם קאפ:

— זעט נאר וואס איך האב אייך געברענגט! גאלד מיט זילבער!... האט איר עס געהאט ביים פריערדיקן קאמפיין?...

(י)

דעם דיבוק אליין איז אויך געקומען א חלומ'ל, פארשטייט זיך א לייטאראריש חלום. איר קענט דאך אליין פארשטיין, אז א שרייבער קען זיך אנדערש ניט חלומען. ווידער איז עס דאך ווי 'די פסיכאלאגן זאגן, אז וואס איינער טראכט בייטאג קומט אים צו חלום ביינאכט. איז וועגן וואס טראכט דער דיבוק בייטאג? ערשטנס: אז ער האט אנגעשריבן דאס גרויסע ווערק און די איבעריקע שרייבער זענען דערפון געווארן געוואר ייי אים שוין ארום באצייטנס בארעדן...

צווייטנס האט זיך דעם דיבוק אויסגעטאן חלומען, אז ער איז פארהייראט... אין אז דער רעדאקטאר פון „האוואנער לעבן", ס. מ. קאפלאן יזיז געווארן אמבאסאדאר פון ישראל אין קובא (איז שוין מער ניט קיין לייצן ציער) און ער האט שוין ניט קיין צייט ארויסצוגעבן די צייטונג, שטייט דערווייל די צייטונג, די לייענער האלטן אין אפריים דעם טעלעפאן: וואס איז מיט דער צייטונג?

— דער רעדאקטאר האט ניט קיין צייט!

— וען ווערט ער האבן צייט?

— וען עס ווערט זיך איינשטילן!

— וען ווערט זיך איינשטילן?

— נאך דעם ווי ער ווערט אויפגענומען ווערן אין פערזידענטן פאלאץ.

— אפשר ווערט איר ווערן רעדאקטאר?...

— דערווייל האב איך אויך ניט קיין צייט! איך דארף לויפן זוכן קאפלאנען! מען זוכט אים ארום פון פאלאץ און ער איז נאך נימא... ער האט צייט ניט צו האבן קיין צייט...

די ווייב האט מיך א שטורך געטאן:

— דיבוקל מען דארף שוין ניין צו דער ארבעט! שטייט אויף!

דער דיבוק האט דערפילט אז ער איז פארהייראט.... און עס איז געווען א חלום...

SHAFTAL Y TERNER

EXTRA QUALITY

Fabricantes de Carteras y Bolsas para Señoras

Compostela 561 - 563 entre Muralla y Sol.
Teléfono M-6639.—Habana, Cuba.

די ערשטע און אייניציקע אידישע פאַבריק פון לעדער-טאַשן
אין קובא, וועמענס פאַבריקאציע געפינט זיך אין אלע
געשעפטן פון האוואנא און פראווינץ!

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פרייַנט, קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן
זיי אַ יאָר פון גליק, פֿרייד און פראַספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

CHAJMOVICH Y SHWARTZ

Artículos de Punto y Novedades en General
MURALLA NUM. 306. TELEFONO A-9789
Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט אין דער
גאנצער אידישער קאלאניע. זאל דאס נייע יאר ברענגען
פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Cía. Papelera Antillana

S. A.
San Ignacio 322, por Teniente Rey Habana
TELEFONO A-6813

CASA JAIME

ALMACEN DE PIELES
Venta de artículos de zapatería y talabartería.
de Schuchinski y Stein
Cristo 29 Teléfono A5-7141.
HABANA

מיר באגריסן צום נייעם יאר
אלע אונזערע פרייַנט, קליענטן
און באקאנטע און ווינטשן זיי א
יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Kalman Wodonos

Almacén de Pieles Americanas y del País
Hules, Badanas y Cordones

BERNAZA 210 TELF. A-4385

HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.

פריינט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר

אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

David y Wodonos

Manufactory of Alligator Goods

Industria 117 entre Colón y Trocadero. — Teléfono M-6729.

ALMACEN DE PIELES

General Leather & Rubber Co.

S. A.

PIELES Y GOMAS

República del Brasil 361.—Teléfono M-2318

Habana

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מיר באגריסן צום נייעם יאר

אלע אונזערע פריינט, קליענטן

און באקאנטע און ווינטשן זיי א

יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

טרייביטש און קאלער

Fabrica de

Toallas, batas de baño y tejidos

JOSELIS VITKINAS

(VILLA MARIA) Kilómetro 2. Carretera de Santa María del Rosario. Guanabacoa. Habana.

באגריסט אלע זיינע קליענטן, פריינט און דער גאנ-
צער אידישער קאלאניע, און ווינטשט אלע-
מען א גליקלעכן דערפאלרייכן יאר !

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

די אייניציקע אידישע פאבריק פון האנטוכער אין קובא!

Toallas FLORA

Marca Registrada. Teléfono XO-1378

דר. אידא גלעזער-קאסטיעל

די נייע צילן פון דער אידישער דערציאונג

❀

די נייַ געשאפענע סיטואציע פון דעם אידישן פאלק, מיטן אנטשטיין פון מדינת ישראל, לייגט ארויף נייע פליכטן אויף דער אידישער דערציאונג. עס דארפן דעריבער געשטעלט ווערן נייע אויפגאבן און צילן, וואס זאלן דערגרייכט ווערן אין שול אין משך פון דעם דערציאונגס פעריאד פון דעם קינד און יוגנטלעכן, סיי אין ישראל און סיי אין דער גאנצער וועלט פון ישראל.

די דערציאונג איז, אין אלע צייטן און ביי אלע פעלקער, א מעכטיקער אינסטרומענט פון אויפהאלטן געווייסע לעבנס פארמען, אדער צוגרייטן פאר נייע. עס איז אויך א אינסטרומענט פון דערהויבונג און פראגרעס פון אויפהאלטן די גאנצקייט פון א פאלק, דורך איינפלאנצן אין די יונגע דורות פאטריאטיזם אין נאציאנאלע אייניקייט.

ביים אויפקומען פון מדינת ישראל האט די רעגירונג, קענענדיק די מעכטיקייט פון דער דערציאונג פון יוגנט און קינדער, תיכף געווענדעט איר אויפמערקזאמקייט אויף דעם דאזיקן געביט אין גלייך זיך געוויזן אויספארשן און רעווידירן די שיל פראגראמען אין ישראל.

די דאזיקע אויפגאבע דארף אבער ניט איבערגעלאזט ווערן בלויז פאר דער ישראל רעגירונג, און די ישראל דערציער, נאר, עס איז דער חוב פון אלע אידישע דערציאונגס אנשטאלטן, וואו זיי זאלן זיך ניט געפינען, צי קאאפערירן מיט דער ישראל רעגירונג אין דער דאזיקער אויפגאבע.

די הויפט צילן פון מדינת ישראל זענען איצט:

1 — בויען און אנטוויקלען דאס לאנד;

2 — קאנסאלידירן עס אין איין נאציאנאלער איינהייט;

3 — אויפהאלטן די איינהייטלעכקייט אין גאנצקייט פון דעם אידישן פאלק בכלל; פארהיטן אז עס זאל ניט קומען, מיט דער צייט, צו א גייסטיקער אפגעזונדערטקייט צווישן די אידן פון ישראל און די אידן פון גאר דער וועלט.

אונזערע צילן דארפן זיין:

1 — העלפן דער ישראל רעגירונג אין די אייבן אנגעוויזענע אויפגאבן;

2 — פארמירן און צוגרייטן אונזערע קינדער און יוגנטלעכע פאר צוקונפטיקע בירגער פון דער אידישער מדינה.

כדי די דאזיקע ציל צו דערגרייכן איז נויטיק, כודם כל, אז אלע אידישע שולן זאלן רעפארמירן זייערע לערן פראגראמען; בייטן דעם אינהאלט פון די לערן ביכער, ווי אויך צופאסן געהעריקע געהילפס מיטלען.

מדינת ישראל איז איצטער דער צענטער פון דעם אידנטום (כ'מיין דא ניט אין סכום); ישראל איז די זון ארום וועלכער עס קאנצענטרירן זיך די אידישע נאציאנאלע געפילן און שטאלץ; עס איז די זון וואס גיט ליכט און וואַרעמקייט דער נשמה פון דעם אידישן פאלק.

ישראל דארף דעריבער זיין „דער צענטער פון אינטערעס" — ווי עס הייסט אויפן פעדאגאגישן לשון, — אלע שול אקטיוויטעטן דארפן זיך קאנצענטרירן ארום דעם עגדאנק וועגן ישראל.

איך וויל דערקלערן, אז ציגלייך מיט דער נייער ריכטונג וואס עס דארף אננעמען די אידישע דערציאונג דארף מען פונדעסטוועגן אויך ניט פארנאכלעסיקן די יעניקע ציל וואס דארפן מאכן די אידישע קינדער פאר „בירגער פאר דער אידישער געזעלשאפטלעכקייט" פון די לענדער אין וועלכע זיי לעבן — ווי עס האט זיך אויסגעדריקט פראפעסאר י. האכשטיין אין „האוואנער לעבן" — מיר דארפן שטרעבן צו פארבינדן דאס לעבן פון אונזער יוגנט מיט דער אידישער אומגעבונג אין וועלכער זי געפינט זיך, און גלייכצייטיק איר דערנענטערן צו ישראל, גייסטיק זי פארבינדן מיטן לעבן פון די אידן פון ישראל.

מיר דארפן לערנען די קינדער אין יוגנטלעכע ניט בלויז ליב האבן מדינת ישראל, אזוי, אבסטראקט; מיר דארפן זיי שאפן א סביבה, אן אטמאספער, וואס זאל זיי דערנענטערן צו ישראל; זיי דארפן זיך ארגאניש אריינפאסן אין דער ספעציעל געשאפענער סביבה דורך דער הילף פון זייער פארשטעלונגס קראפט. אבער, קומט די פראבלעם וויי אזוי זאל מען שאפן די דאזיקע סיטואציעס, די סביבה וואס זאל זיין בכח צו שאפן אט די גייסטיקע דערנענטערונג צווישן דעם לעבן פון ישראל און דעם לעבן פון די אידישע קינדער מהוץ פון ישראל?

איך וועל דא ברענגען אייניקע אנווייזונגען:

ווען מיר גייען צונויפשטעלן די לערן פראגראמען (דעם קורריקולום) דארפן מיר אין זינען האבן דאס פאלגנדע:

א. — עס דארפן זארגפעלטיק אנגענייכנט ווערן די אלגעמיינע ציל, דאס הייסט די דערציערישע ענד ציל פון אונזער אידעאל.

ב. — באזירט אויף די אלגעמיינע ציל — דארפן אנגענייכנט ווערן די ספעציפישע אויפגאבן פאר יעדן דערציאונגס פעריאד און גראד.

ג. — עס דארף אויסגעקלויבן ווערן צונויפגעזאמלט, אדער געשאפן ווערן דער נויטיקער מאטעריאל וואס זאל

ענטשפרעכן די אנגעוויזענע אויפגאבן, וואס זאל בכח זיין צו דערגרייכן די ענד צילן.

אויסער דעם, וויל איך קאנקרעט אנווייזן אייניקע מיטלען:

1 — אינטעסיפיצירן דאס לערנען פון העברייאיש.
2 — לערנען אידישע געשיכטע אין פארבינדונג מיטן היינט.
3 — לערנען וועגן דעם לעבן פון ישראל דורך די טעקסט ביכער מעשות, עפיזודאן און א. א. וו.
4 — שמועסן.
5 — דעקלאמאציעס.
6 — געזאנג.
7 — מוזיקאלישע אודיציעס.
8 — שפילעריין און טענץ.
9 — קינא פארשטעלונגען.
10 — סאציאלע אקטיוויטעטן און ליטעראטור: קלוב, ביליאטעק, אויספלוגן.
11 — מיזיי פון ישראל שאפונגען.
12 — און הזיפטזעכלעך — דראמאטיזאציעס. (פאר קינדער דראמאטיזאציעס, פאר יוגנטלעכע טעאטער פארשטעלונגען.)

איך וויל דערקלערן פארוואס איך האב אונטערגעשטראכן דראמאטיזאציעס. וויל די דראמאטיזירונג איז אייניגער פון די ווירקזאמסטע מיטלען. דורך דער דראמאטיזירונג ווערט מעגלעך דעם לערער צו שאפן אין שול אזעלכע סיטואציעס, וועלכע דער לערער וויל. דורך דעם דאזיקן מיטל ווערט דאס קינד דורכגעדרונגען אין באאיינפלוסט פון דער אטמאספער וואס דער לערער האט פאר אים צוגעגרייט. אויף אזא אופן ווערט די שול ארבעט באלעבט, דעם קינדם פארשטעלונגס קראפט ווערט אקטיוו, ער ווערט אליין א טייל פון דער דאזיקער סיטואציע, ער לעבט זיך אריין אין דער דאזיקער סביבה.

עס איז ניט אזוי לייכט אריינפירן די רעפארם אין דער דערציאונג. עס פאדערט זיך די מאביליזירונג פון אלע דערציערישע קרעפטן. עס איז נויטיק צוגרייטן צוגעפאסטע לערער וואס זאל זיין פייאיק צו דורכפירן זייער מיסיע.

עס איז די פליכט פון די רעפרעזענטאטיווע אידישע געזעלשאפטן, אין אלע לענדער, צו אונטערנעמען און קאארדינירן די דאזיקע נאבעלע ארבעט פאר דער פארווירקלעכונג פין אונזער דערציערישן אידעאל; פארן וואויל זיין פון ישראל און דעם אידישן פאלק.

דא אין קובא, וויל עס עקזיסטירט ניט קיין צענטראלע קערפערשאפט. פאלט דער חוב אויף דער היגער ציוניסטישער פארייניקונג צו סטימילירן די דאזיקע הייליקע זאך. בייי די איצטיקע אומשטענדן, דארף זיין, פאר די פירער פון דער ציוניסטישער פארייניקונג די השגחה איבער דער היגע אידישער דערציאונג, אייניג פון די וויכטיקסטע און פראנטווארטלעכסטע נאציאנאלע טעטיקייט.

Rediker Express Co., Inc.

Embarcadores Internacionales
Habana, Cuba

Oficina en New York: 377 Broadway — Barclay 7-0706

Oficina en la Habana: Compostela No. 305—Telf. A-3979

MIGUEL SARASA, Agente

באגריסט אלע זיינע קליענטן, פרוינט און דער גאנ-
צער אידישער קאלאניע, און ווינטשט אלע-
מען א גליקלעכן דערפאלרייכן יאר !

ל ש נ ה ט ו ב ה . ת כ ת ב ו !

REDIKER AIR CARGO, INC.

c/o UNION AIR FREIGHT TERMINAL

20th St. AIRPORT **MIAMI, FLORIDA**

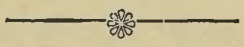
La Casa José

De José Rabinovich

Importadores de todas clases de Fantasías y Sedas

Damascos para tapizar y cortina. — Gran surtido en warandol.

MURALLA Esq. Habana. Teléfono M-7478

אַ גליקלעכן און צופֿרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פֿרײַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LA TENERIA NACIONAL

CURTIDOS DE TODA CLASE DE PIEL

Fábrica: Calzada de Luyanó

Kilómetro 4 Teléfono X-1310 Habana.

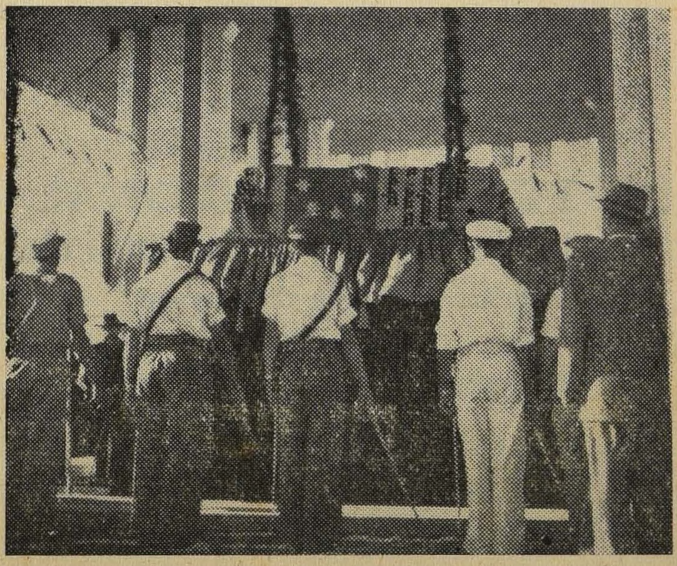
און אין סאנטא קלאַראַ:

LOS GATOS

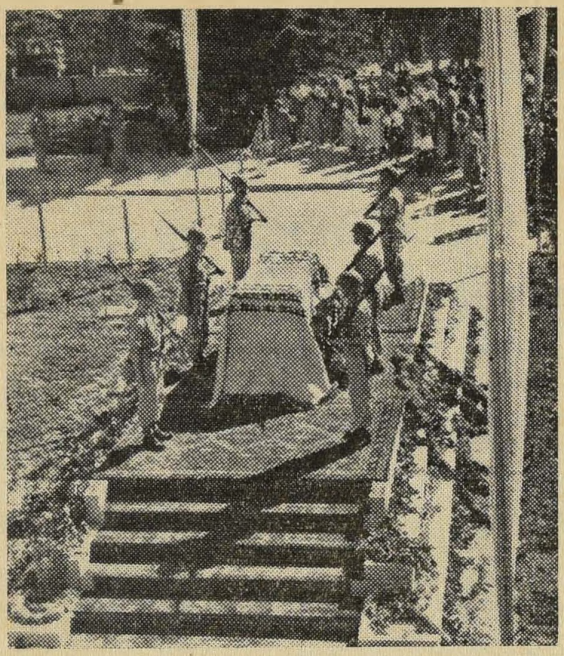
די ביינער פון דר. טעאָדאָר הערצל ווערן נע־ בראַכט צו אייביקער רו אין מדינת־ישראל

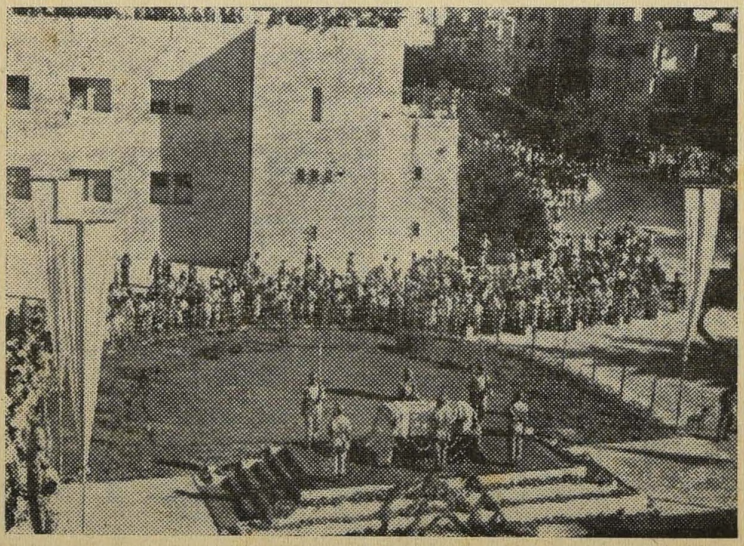
„איך בעט אַ באַשיידענע לויה, ניט קיין רעדעס און ניט קיין בלו־ מען. מיין פארלאַנג איז באַגראָבן צו ווערן אין א מעטאַלענעם ארון נעבן מיין פאָטער און דאַרט צו בלייבן, ביז דאָס אידישע פאָלק וועט אַריבערפירן מיין געביין קיין ארץ ישראל".

(ציאה פון דר. הערצל 5.3.1903)

דער ארון ווערט אַראָפגעלאָזט אין קבר אַריין.

אין הויף פין די נאציאנאלע מוסודות אין ירושלים. וואו דער ארון איז
אויפגעשטעלט אויף א הויכער טריבונע אונטער מיליטערישער ערן וואך.

Cinturones

UNIVERSAL

de Charles Bloch y Hno.

Luz 364 y 366 **Teléfonos A-9500 y A5-6142**
entre Aguacate y Compostela HABANA

מיר באגריסן צום נייעם יאר
אלע אונזערע פריינט. קליענטן
און באקאנטע און ווינטשן זיי א
יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו !

די „ארט" פאך־שול אין האוואנא

פארן משך צייט 1943־1949 (מיט אן איבערריס פון שול יאר 47־1946), האָבן אונזער פאך־שול באזוכט 691 שילער־ינעס און 283 פון זיי, האָבן זיי־ער פאך אויסשולונג פארענדיקט און באקומען דעם ארט־פאספּארט אין לעבן — א מלאכה אין האנט.

ווי קליין און באשיידן די צוויי ציפערן 601 און 283 זאָלן ניט זיין אן און פאר זיך, קוקט מען אָבער אויף זיי, אין דער נויטיקער פראָצענטועלער פראָפּאָרץ צו א קליינעם 7־8 טויזנ־דיקן אידישן ישוב'ל, וועלכער האָט זיך געדארפט אן עצה געבן כּיט א כמעט 4 פאכיק צאָליקן פליטים פראָב־לעם און א פאר דער צייט אונטערגע־וואקסענער צוקונפט פראָבלעם פאר דער שוין הי געבאָרענער יוגנט, באקו־מען דאן די ציפערן גאָר אין אן אנ־דער גרויס און גאָר אן אנדער באדיי־טונג.

רעגיסטראציע אויף די קורסן

דעם 1־טן יוני 1948 י. האָט זיך אָנגעהויבן די רעגיסטראציע אויפן נייי־עם לערניאָר. דורכן יערלעכן „ארט בילעטין", אָנאָנסן אין ייִדיש אידישע צייטונגען און ספעציעלע פארביקע ארט פלאקאטן, האָט דער „ארט" געוואָרפן די פליטים און אידישע יוגנט־לעכע, צו ווערן דער באלעבאָס פון זייער צוקונפט און זיך קומען לערנען א פאך אין דער האוואנער ארט פאך שול. די בעסטע פראָפאנאנדע, זענען אָבער געווען אונזערע 36 גראדואנטן אין 1948 י. פון וועלכע א טייל האָט זיך גאנץ שנעל איינגעאָרדנט און גע־מאכט א לעבן בייַם דערלערנטן פאך.

151 פערזאָן (98 מענער און 53 פרויען) האָבן זיך פארערגיסטרירט אויף די 6 פראָיעקטירטע קורסן: אויף זייגער־מאכערייַ — 38 קאנדידאטן. בייטל־מאכערייַ — 27 קאנדידאטן. מענער צושנייַדערייַ — 24 קאנדי־דאטן. דאמען שנייַדערייַ — 31 קאנ־דידאטן. דאמען צושנייַדערייַ — 41 קאנדידאטן. אין מעכאניק — 12 קאנדידאטן. ס"ה 182 קאנדידאטן. (31 שילערינס האָבן זיך פארשריבן אויף 2 קורסן: דאמען שנייַדערייַ און צושנייַדערייַ).

17 קאנדידאטן (14 מענער און 3 פרויען) זענען געווען אָנגעוויזן ארט שילער־ינס, וועלכע זענען אָנגעקומען אינמיטן פון פראָריקן לערניאָר און פארבליבן פארענדיקן דעם אָנגעהויבענעם קורס.

מעכאניק קורס

פון די 6 פראיעקטירטע קורסן, זענען בלויז 5 געווען טעטיק דעם פארגאנגענעם לערניאר. דעם שוין לאנג געפלאנטן מעכאניק קורס, האבן מיר ליידער ניט געקענט אנהויבן צוליבן פעלן פון די נויטיקע אינווענטיר פאנדן אויף מאשינען, געצייג, רוי מאטעריאלן און אינסטאלאציעס.

ניט געקוקט אויף דער שווערער פינאנציעלער לאגע, דאס יאר וועלן מיר מיט דער הילף פון דער מאשינען און געצייג ביורא פון ארט אין ניו יארק, ענדלעך דערעפענען דעם מעכאניק קורס און דערמעגלעכן די פאכמענישע הכשרה פון דער יוגנט, וואס קלייבט זיך עולה זיין אין ארץ ישראל.

מיט די נויטיקע פאכמעניש אויסגעשולטע אינסטרוקטארן זענען מיר באזארגט. מיר ווילן גלויבן, אז דער ערשטער מעכאניק קורס וועט זיין א וועגדפונקט סיי אין דער ארבעט פון ארט אין קובא און נאך מער, אין דער פאכמענישער אויסבילדונג פין דער היגער אידישער יוגנט.

קובאנער בירגער און געבאָרענע אין קובא אויף די קורסן

דער פראָצענט קובאנער בירגער (וואס דאס מיינט אלטע תושבים אין לאנד) און אין קובא געבאָרענע אידישע יוגנט, איז אויך דאס יאר גוועזן, אין אָנגעוויעזענער (31 פראָצענט).

פין די 151 רעגיסטרירטע אויף די קורסן, זענען 47 קובאנער בירגער (44 מענער, 3 פרויען) (38 פון זיי, זענען געבאָרן אין קובא. פון דער צאָל זענען 7 ספרדישע אידן, פאררעגיסטרירט אויף אלע קורסן).

כאָטש דער עלעמענט, גיט פראָפאָרציאָנעל אויך א גרויסן פראָצענט צווישן די, וואס האבן דאס לערנען בכלל ניט אָנגעהויבן (18 פ.) אָדער איבערגעריסן אין גאנג פון די למודים (14 פ.) איז אָבער אין לעצטן ס"ה דער פראָצענט „קובאנער" וואס האבן דעם קורס פארענדיקט כמעט ניט נידריקער פון דער רעגיסטראציע. אויף 47 גראדיאירטע, זענען 15 קובאנער בירגער (6 געבאָרענע אין קובא).

די ציפערן, באשטעטיקן ווידער אמאל און באקרעפטיקן אונזער אויסגעדריקטע מיינונג אז: ארבעט און פאך אויסבילדונג, זענען ניט מער בלויז קיין פליטים פראבלעם אין ישוב, נאר דאס איז און ווערט אלץ מער און מער. די סטאבילע פראבלעם פון דער הי געבאָרענער און אונטערוואקסנדיקער יוגנט אין לאנד. דער ארט אין קובא, דיסקאָנטירט דעם פאקט און באמיט זיך אים אנטקעגן קומען מיט א צוגעפאסטן אין די באדינונגען פאך אויסבילדונג פראָגראם.

באלערנד וועלן דעריבער זיין די מאטיוון פון פאך אויסוואל אויף אונזערע קורסן: דער זייגערמאכערייי קורס האט דעם גרעסטן פראָצענט קובאנער יוגנטלעכע, וויל דער פאך זיכערט א באלדיקע פרנסה אין לאנד. דער מענער צושניידערייי קורס איז ד. גל. באשטאָנען פון כמעט בלויז קובאנער בירגער, שניידער וועלכע האבן דירך העכערן זייערע פאך קענטענישן געזוכט און געפונען א מעגלעכקייט

צו העכערן זייער פרנסה איינקונפטן. אויף מעכאניק האבן מיר רעגיסטרירט א צאל קובאנער יוגנטלעכע, וועלכע ווילן האבן א פאכמענישע צוגרייטונג כדי עולה זיין אין ארץ ישראל.

גאר אן אנדער לאגע האבן מיר ביי די קובאנער פרויען און מיידלעך. כאטש די קענטענישן פון דאמען שנייידערי און צושנייידערי זענען א גרויסע הילף און באקוועמלעכקייט אפילו פאר א פארמעגלעכע שטוביצע באלעבאסטע, בפרט נאך אין קובאנער סוב־טראפישן קלימאט, וואו די קלייד־דער ווערן אזוי אפט על פי מוז גע־ביטן, האבן מיר אויף אונזערע פאר־וואורפלאז אוועקגעשטעלטע דאמען שנייידערי און צושנייידערי קורסן, ניט קיין איין קובאנער געבאראענע אדער געוואראנע בירגערין. אפגע־רעדט שוין פון די אנדערע קורסן.

פליטים אויף די פאך־קורסן

אויב אין פאריקן לערניאר, איז דער פראצענט פליטים געווען א סך קלענער ווי עס איז ביי דעם באשטענדיקן צי־שטראם פון פליטים אין קובא, געווען צי דערוואַרטן, האבן מיר דעם לטרניאר (ניט געקוקט אויף דעם, וואס די עמיגראציע אין קובא איז זין מאי 1948 אפגעשטעלט געוואָרן און א היבשער פראצענט פליטים זענען אריבערגעפאָרן אין די שטאטן און אין ישראל) בייצוג די זעלבע יאָל פליטים שילער־ינם אויף אונזערע קורסן.

די הויפט מאטיוון זענען — דער גארניט אזוי אנגענעמער אויסניצטע־רונג פראצעס אין דער נייער וועלט. די אוממגלעכקייט כאטש ווי עס איז זיך איינצוארדענען ביי קליין האנדל און פערלערייי היינט צו טאג, די פאר־קלענערטע אויסזיכטן פאר אויסוואנ־דערונג אין די שטאטן און פארגרע־סערטן דראנג צו אויסוואנדערונג קיין ישראל.

סך הכל האבן מיר פארעגיסטרירי־טע 83 פליטים (41 מענער און 42 פרויען), פון וועלכע 21 (9 מענער און 12 פרויען) האבן בכלל ניט אנגעהויבן די למודים. 31 האבן איבערגעריסן דאס לערנען אין פארלויף פון קורס און בלויז 31 פערזאן. (11 מענער און 20 פרויען) האבן די קורסן פארענ־דיקט.

פונקט דער היפוך צו די קובאנער געבאָרענע און איינגעבירגערטע, האט די פליטים פרוי און מיידל, אויסגע־נוצט די דאמען שנייידערי און צו־שנייידערי קורסן צו דערווערבן א פראָפעסיע און שוין היינט זיך און די נאענטסטע צו קענען ארויסהעלפן דירך דער אייגענער געניי. (18 גרא־דואירטע שנייידערינס און צושנייד־רינס און 2 בייטלמאכעריי).

לאקעגן די פליטים יוגנטלעכע להי־פוך צו דער אין קובא געבאָרענער יוגנט, זענען נאך פראָפאָרציאָנעל ווייניקער געקומען צו דער פאך אויס־בילדונג פון וועלכער זיי קענען שוין אין דער נאענטסטער צייט אנהויבן פארדינען און ניט זיין אינגאנצן אויסגעשטעלט אויף דער שטענדיקער הילף פון קרובים און ביליקע קיכן. (8 גראדואירטע יוגנטלעכע און 4 דערוואקסענע).

לויט די אפשטאם לענדער, האבן מיר אין אונזער פאך שול, געהאט א גאנצן אינטערעסאנטן: אויסער די געבאָרענע אין קובא, שטאמען די שילער־ פון 11 לענדער. פוילן — 42

מענער און 26 פרויען. רומעניע — 15 מענער און 6 פרויען. רוסלאנד — 3 מענער און 2 פרויען. טשעכיע — 2 מענער און 3 פרויען. אונגארן — 2 מענער און 2 פרויען. יוגאסלאוויע — 4 פרויען. עסטרייך — 4 פרויען. טערקיי — 1 פרוי. כינע — 1 פרוי. ליטע — 1 מאן. דייטשלאנד — 1 מאן.

אינטערעסאנט וועט זיין צו באמערקן דעם עלטער און פאמיליע צוגעהעריגקייט פון אונזערע שילער־ינס:

אין עלטער פון 14-17 י.: רעגיסטרירט 19 מענער 5 פרויען געלערנט האבן: 8 מענער 2 פרויען.

אין עלטער פון 18-20 י.: רעגיסטרירט: 13 מענער 8 פרויען געלערנט: 10 מענער 7 פרויען.

אין עלטער פון 21-25 יאר: רעגיסטרירט: 28 מענער 7 פרויען געלערנט האבן: 20 מענער 5 פרויען.

אין עלטער פון 26-35 יאר: רעגיסטרירט: 23 מענער 13 פרויען געלערנט האבן: 14 מענער 5 פרויען.

אין עלטער פון 36-49 יאר: רעגיסטרירט: 11 מענער 15 פרויען געלערנט האבן: 3 מענער 5 פרויען.

אין עלטער פון 50-60 יאר: רעגיסטרירט: 4 מענער 5 פרויען געלערנט האבן: 4 מענער 5 פרויען.

סך הכל: רעגיסטרירט 88 מענער 53 פרויען געלערנט האבן: 59 מענער 36 פרויען.

דעם אינגסטן שילער האבן מיר ניט יאר אויסנאמיק געהאט אויף די מענער קורסן פון 1933 י. (זיינערמאכטריי אין מענער צושניידערייַ). די אינגסטע שילערין פון 1932 י. — דאמען שניידערייַ. די עלטסטע שילער־ינס זענען פון 1898 י. — מענער צושניידערייַ אין דאמען שניידערייַ.

די יארן וואס האבן געגעבן דעם גערסטן פראצענט „אפפאל" פון די קורסן, זענען: ביי די פרויען צווישן 26 און 35. ד. ג. ביי די מענער מיטן צוגאב פון די גאר יונגע (צווישן 14 און 17 י.) די יארן אנטפלעקן דעם סוד, — פון שארפסטן פרנסה פראב־לעם ביי די דערוואקסענע און די זר־כעניש פון דער יוגנט, וואס איז צום לעבן אראפ פון שול באנק.

לויטן־פאמיליע באשטאנד זענען אונזערע שילער־ינס.

רעגיסטרירט: 76 בחורים. 23 מיידלעך 21 מענער מיט פאמיליעס. 21 פרויען מיט פאמיליעס. 1 אלמן. 8 אלמנות.

געלערנט האבן: 48 בחורים. 15 מיידלעך. 11 מענער מיט פאמיליעס 17 פרויען מיט פאמיליעס 4 אל־מנות.

גראדואירט: 22 בחורים, 8 מיידלעך, 3 מענער מיט פאמיליעס 10 פרויען מיט פאמיליעס 2 אלמנות.

בשעת ביי די פרויען, גיבן גראד די פאמיליערע דעם קלענסטן פראצענט אפגעפאלענע פון די קורסן, גיבן ביי די מענער די פאמיליערע א גרעסערן פראצענט אפגעפאלענע ווי די בהו־רים.

די מאטיוון זענען פולקאם קלאר: דער טאג טעגלעכער קאמף פארן קיום, פארשלינגט דעם פאמיליערן מאן, ניט אין פארגלייך מער ווי דער פרוי בכלל און דער פאמיליערער פרוי בפרט. בלויז די פאמיליערע מענער, וואס האבן געזען אין זייער פאך לערן א תיכף'דיקן מקור פון פרנסה, זענען דערגאננען ביז צום ארויסלאז עקזא־מען.

Enrique Kalusin

FABRICANTE e IMPORTADOR

EPECIALIZADO EN FABRICACION DE PEINES,
CEPILLOS DE DIENTES, CINTOS, FAJAS Y OTROS

Muralla 355 **Teléfono A-9353**

Habana, Cuba

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע.
זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו

די אַספּיראַציע פון ניקאַראַגוע קאַסטעיאַנאָס וויידער דערווייַלט צו ווערן אלס אַלקאַלדע פון האַוואַנא

פון ש. אַבראַמסאָן

———0❀0———

ס'איז קלאָר און פּאַרשטענדלעך, אז בעת די וואלן זאלן מיר אָפּגעבן אונזערע שטימען פאר די קאנדידאטן, וואָס קענען זיין נוצלעך די אינטערעסן פון אלע בירגער און וואָס וועלן אויך פֿאַרבלייבן פרייַנט פון די אידישע ווייַלער. עס הייסט ניט, אז מיר שלייסן זיך אָן אין דער אָדער יענער פּאַרטיי, נאָר מיר אינטערשטיצן די פערזאָנען, צו וועמען מיר האָבן מער ציטרויען און סימפּאטיע.

ארויסגייענדיק פון דעם שטאַנדפונקט איז נאָך פריציטיק צו רעדן וועגן וועלכן עס איז קאנדידאט פאר אלקאלדע, קאָנסעקוענטער אָדער רעפּרעזענטאַנט. עס זענען נאָך דערווייל קיינע קאנדידאטן ניט פאראן, ביז די וואלן, וואָס וועלן פֿאַרקומען דעם עריטן יוני 1950 פון קומענדיקן יאָר איז נאָך פאראן נאָך א סך ציט.

עס זענען אָבער פאראן מאַמענטן אין דעם פּאָליטישן לעבן, אז א גענוי־כע פּאָליטישע פערזענלעכקייט רופט צו זיך ארויס די אַלגעמיינע אויפ־מערקזאַמקייט נאָך אייַדער די באַ־טרעפּנדע קאנדידאטור איז ארויסגע־שטעלט. אין אזא פאל ווערט שוין מיט א צייט פריער געשאפן א באוועגונג לטובת דעם צוקונפטיקן קאנדידאט.

די באוועגונג לטובת א געוויסער פערזאָן הויבט זיך געווייַנלעך אָן מיט א צייט פריער אייַדער עס קומט פאָר די רעאָרגאניזאציע פון די פּארטייען. עס האָט דעם ציל צו ווירקן, אז די איינשרייבונגען (אפּיליאסיאָנעס) זאלן בייַ די וואלן אין די באריאָם דורכפירן די דעלעגאטן, וועלכע זיכערן די קאנ־דידאטיר פון דער באַטרעפּנדער פער־זאָן פאר א געוויסן אָמט.

אזא פאל האָבן מיר איצטער מיט דעם אַלקאַלדע פון האַוואַנא ה' ניקא־לאס קאַסטעיאַנאָס, וועלכער אספּי־רירט אריסגעשטעלט צו ווערן פון זיין פּארטיי, כדי שפּעטער דערווייַלט צו ווערן מיט דער גרעסטער צאָל שטי־מען.

דער פּאָסטן פון אַלקאַלדע פון האַ־וואַנא איז פון די גאָר וויכטיקסטע דערווייַלטע אמטן. מיר האָבן ניט לאנג צוריק אָנגעוויזן, אז סענאטארן אין מיניסטאָרן זענען גרייטן איבער־צולאזן זייערע אמטן, כדי צו געווינען דעם פאָסטן פון אַלקאַלדע פון האַוואַ־נאַ. עס איז דעריבער גאנץ פארשטענד־לעך, אז אין דער אויטענטישער פאר־

טיי זענען פאראן וויכטיקע פאליטיקער, וועלכע האבן אויך די אייגענע אספיראציעס, וואס דער איצטיקער אלקאלדע קאסטעיאנאס, וועלכער איז אגב דער שטארקסטער קאנדידאט און בלי ישום ספק קען ער ציען די גרעסטע צאל שטימען.

עס איז כאראקטעריסטיש, וואס דער איצטיקער אלקאלדע האט ניט נאר די אלגעמיינע סימפאטיע אין די העגירונגס פארטייען, נאר אויך אין די פארטייען פון דער אפאויציע. דוקא קענן קאסטעיאנאס'ן איז ניט פארן קיין שום קריטיק. ביי פארשיידענע נעלעגנהייטן איז אין די קרייזן פון דער אפאויציע אנגעווויזן געווארן, אז דער איצטיקער אלקאלדע טוט אלעס וואס איז נאר אין זיינע מעגלעכקייטן לטובת דער האוואנער באפעלקערונג.

דובכפירנדיק די סאציאלע און קולטורעלע פראגראמען פון דער שטאט פארוואלטונג, האט דער אלקאלדע קאסטעיאנאס מיט די אפשפארונגען דורכגעפירט ריזיקע ארבעטן אי דער וואסער לייטונג. אויב די ארבעט איז נאך ניט אינגאנצן ניט דורכגעפירט איז דאס געווים ניט די שולד פון אלקאלדע. זיכער איז אבער, אז ביי א צווייטן טערמין וועט אויך די פראבלעם איינמאל פאר אלעמאל ערלייכטערט ווערן. אלע פארשטייען, אז מען דארף געבן קאסטעיאנאסן די מעגלעכקייט דורכצופירן די ארבעט.

ניקאלאס קאסטעיאנאס איז צופרידן דערהויבן געווארן צו דעם הויכן פאסטן. פאקטיש האט ער גארניט צוגעזאגט די וויילער, ווייל ביי די פארקע וואלן איז ער גלאפן בלויז אלס קאנסעכאל. זייענדיק אויסגעקליבן אלס קאנסעכאל איז ער יעמאלט דערוויילט געווארן אלס פרעזידענט פון שטאט ראט. מען האט שוין יעמאלט אין אים דערקענט דעם טיכטיקן ערלעכן פאליטישן טוער. אלס אלקאלדע האט ער זיך דערווארבן די אלגעמיינע סימפאטיע אונן אנערקענונג.

ניקאלאס קאסטעיאנאס איז דער ערלעכער ארבעטאמער פ א ל ק ס מענטש. אזא איז ער פארבליבן אויך באקליידנדיק דעם הויכן וויכטיקן אמט.

מיר האבן געהאט אייניקע מאל די געלעגנהייט פערזענלעך צו רעדן מיט אלקאלדע וועגן די שטאטישע אנגעלעגנהייטן. ער האט ביי די געלעגנהייטן ארויסגעווויזן זיין סימפאטיע צו דער אידישער באפעלקערונג. ביי דעם באזוך פון דעם קאנסול פון ישראל ה' יובאל האט דער אלקאלדע קאסטעיאנאס זיך שטארק פראאינטערעסירט מיט דעם סאציאלן און עקאנאמישן לעבן פין ישראל.

נאך פאראיארן אין זיין באגריסונג צו דער איד. באפעלקערונג צו ראש השנה האט ה' קאסטעיאנאס אויסגעדריקט זיינע ווארעמסטע וואונטשן דעם נייעם לאנד ישראל, הגם אין יענער צייט איז די אפיציעלע שטעלונג פון דער קובאנער רעגירונג נאך געווען קעגן דער אנערקענונג פון אונזער לאנד.

מיט דעם, גלויבן מיר, איז שוין פארענטפערט די פראגע, פארוואס מיר דארפן אונטערשטיצן די אספיראציע פין איצטיקן אלקאלדע ניקאלאס קאסטעיאנאס, פאר זיין ווידערדערוויילונג.

סטאַטיסטיק וועגן אידישע טויט-פאלן אין תש״ט

די אַלגעמיינע צאָל טויט פאלן אין תש״ט איז 62, לויט ווי עס איז רעגיסטרירט אויף ביידע אידישע בית עולם׳ס פון האוואנא.

די חברה קדישא „חסד של אמת" האָט געבראכט צו קבר ישראל, אויף דעם אלטן בית עולם, 43 מתים.

די חברה קדישא „בית החיים" האָט געבראכט צו קבר ישראל, אויף דעם נייעם בית עולם 3 מתים.

די ספרדישע חברה קדישא האָט געבראכט צו קבר ישראל, אויף דעם נייעם בית עולם 16 מתים.

——0——

חברה קדישא חסד של אמת

די טויט פאלן וואָס זענען רעגיסטרירט אין דער חברה קדישא חסד של אמת ווערן איינגעטיילט אזוי:

מענער —	28
פרויען —	12
קינדער —	3
צוזאַמען	43

די אורזאכן פון די טויט פאלן זענען געווען פאלגנדע:

האַרץ קראַנקהייט —	19
קאַנסער —	7
טובערקולאָזים —	2
זעלבסטמאָרדן —	5
אַפּערירטע —	9
אַנדערע —	1
צוזאַמען	43

בית החיים

די אורזאכן פונד די טויט פאלן זענען געווען פאלגנדע:

האַרץ קראַנקהייט —	1
אַפּענדיסיטים —	1
מיאָקאַרדיטים —	1
צוזאמען	3

חברה קדישא ביים שבת-אחים

די טויט פאלן וואָס זענען רעגיסטרירט אין דער ספרדישער חברה קדישא ווערן איינגעטיילט אזוי:

מענער —	8
פרויען —	6
קינדער —	2
צוזאמען	16

די אורזאכן פון די טויט פאלן זענען געווען פאלגנדע:

האַרץ קראַנקהייט —	4
קאַנסער —	2
טובערקולאָזים —	1
אסמא —	1
מיאָקאַרדיטים	1
ארטעריאָסקלאַראָזים —	2
נעאָפּלאַזעא גאסטריקא —	1
עקסידענט —	1
טראַמבאָסים קאַראָנאַריא —	1
טויט געבורט —	1
פארשיידנס —	1
צוזאמען	16

CABALLERO

FUNERAL HOME

23 y M, **F-8833**
Vedado **F-8855**

JUAN CASTILLO

MARMOLISTA

עם ווערן אָנגענומען אַלערלייי
ארבעטן פון **מאַרמאָר**

ספּעציאַליטעט אין
מ צ ב ו ת

RODRIGUEZ No. 169
entre Flores y S. Beniguo
Santos Suárez

Telf. I-8116
HABANA

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט,
באַקאַנטע און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

FABRICA DE CAPAS DE AGUA

EL AGUILA

L. Linietsky y J. Jasinovsky

Aguila No. 110 **Habana** **Teléfono A-8538**

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן
מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און
דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

ALMACEN DE PIELES

La Casa Samuel

de SAMUEL GEWIRTZMAN

Artículos para Zapatería y Talabartería.
Pieles de todos colores para la Encuadernación
y Fábrica de Carteras

AVE. DE BELGICA No. 489 (Antes Monserrate) TELEFONO M-6176 Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייַעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה!

HOTEL AZUL

AVENIDA DE LOS PRESIDENTES No. 158, entre 7 y 9

VEDADO - HABANA

Teléfonos (Centro Privado): F-9975, F-9976, F-9977

דערעפנט ניט לאנג צוריק

פריוואט־צימערן און טעלעפאן אין יעדן צימער, ווארעמע וואסער,

קאלטשאנעס סימאנס א. א. א.

פאמיליארע סביבה. גוטער רעסטאראן.

א כתיבה וחתימה טובה!

וויכטשן מיר אונזערע קליענטן, פריינט
און אלע אידן פון קובא!

Cía. Dist. de Hilos CAPITOLIO, S.A.

HABANA CUBA

Habana No. 654 Teléfono M-2116

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע
פריינט, קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן
זיי א יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו!

Ageacia de Viajes VOLPE

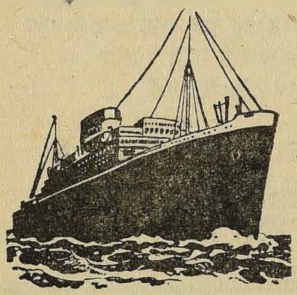
Acosta 404 **Teléfonos: A-3954 y A-9465**

Habana, Cuba

די עלטסטע אידישע רייזע־ביורא פון קובא, ווינטשט אלע קליענטן
און פריינט בפרט און אלע אידן בכלל א שנת ברכה והצלחה.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

חיים וואלפע

מיר באזארגן מיט רייזע קארטן
דירעקט נאך ישראל מיט דער
גרויסער און לוקסוספולער שיף

La Guardia

דער ערשטער אפפאר איז בא־
שטימט אויף דעם 13־טן
א ק ט א ב ע ר.

THE FAIR

VESTIDOS Y ABRIGOS DE CALIDAD Y ESTILO
PERFECTO PARA TODAS OCASIONES

San Rafael 203 y 205 — Tel. A-6176 — Habana.

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט אין דער
גאנצער אידישער קאלאניע. זאל דאס נייע יאר ברענגען
פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Textilera F. F., S .A.

Antigua PINCUS TEXTILE MILLS

Fábrica de tejidos de punto en general

Muralla 107 **Habana** **Telf. M-7066**

MEYER FUCHSBERG FAUSTO DE LA FE

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פרײַנט אוּן דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובא, אוּן ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CONFECCIONES

A R R A

de A. RAICHMAN

Luz 320, entre Compostela y Habana **Habana**

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט אוּן דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאָר אַלע אירן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

CREACIONES DE FINA LENCERIA

Confecciones Yagod S. A.

Fabricantes de ropa interior de señora

Artículos de punto y tejidos en general

Obrapía 560 **Teléfono M-8713**

La Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא, און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

MUEBLERIA

"La Ventaja"

de MATIAS REDLER

Juegos de Cuarto, Sala, Comedor y Living Room

Refrigeradores y Radios marca "General Electric"

MONTE 506 — Habana — Teléfonos A5-9911 y M-5745

Aceptamos sus muebles en fondo

Inigualables facilidades de pago

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע
פריינט, קונדענטן און באקאנטע, און ווינטשן
זיי א יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו!

The W. Harry Smith Agencies, Inc.

Lonja del Comercio 213-14 — Teléfonos A-4605 y A-7322

Agentes Autorizados

LINEAS AEREAS, FERROCARRIL. OMNIBUS

Agentes	Generales:	United States Lines.
„	de Pasaje:	American President Lines.
„	„ „	American Export Lines.
„	„ „	Moore McCormack Lines.

SERVICIO ESPECIAL A HAIFA

EUROPA CONTINENTAL, PACIFICO Y SUR AMERICA

PIDA INFORMES

Los productos de la "S. and W." se diferencian de todos los demás por su calidad FANCY inigualable.

¡PRUEBELOS!

S&W FINE FOODS, INC.

San Francisco California

געזעלשאפטלעכע טוער וואס האבן אנגעפירט מיט די אידישע אינסטיטוציעס אין תש"ט

אידישער צענטער אין קובא
עגידא 504

אויטאנאמע שול פארוואל-טונג ביים צענטער
עגידא 504

ארץ יוקעז — ערן פרעזידענט.
ענריקע בייקאוויטש — פרעזידענט.
סימאן ביגעלמאן — ערשטער ווייצע פרעזידענט.
לעאן אלעמבערג — צווייטער ווייצע פרעזידענט.
קארלאס שלעזינגער — סעקרעטאר.
אברהם קאפלאן — וויצע סעקרעטאר.
יורי אפרין — קאסיר.
חיים קיער — וויצע קאסיר.
אברהם זילבער אדמיניסטראטאר.

וואקאלן: ארץ יוקעז, עליאס טוכמאן, ברוך בענעס, טשארלעס גערשקאוויטש, בנימין טערנער, קלמן לאנדע, **וואלף שאפטאל**, מאנאלא ראזענבערג, כוליא סעלעצקי און מארקוס קראנפעלד.

י. קאזאלטשיק — פרעזידענט.
א. ז. ווייגשטיין — וויצע פרעזידענט.
י. ביניאקאנסקי — סעקרעטאר.
מ. פטאשעוויטש — וויצע סעקרעטאר.
ח. טשערטשעס — קאסיר.

וואקאלן: יעקב גוסעוויטש, סאמועל בראסלאווסקי און פרוי, ק. פארבער אין פרוי, ג. קרינער, ב. ווילדער, פרוי פינקלשטיין, ק. לאנדאו, משה זאנדבערג, פרוי אלדאק, לאה קאזאלטשיק, ראשבוים און פרוי, ישראל גאדלעס, אברהם קאזאלטשיק, יעקב קאפוסטין, יעקב מוקאסעי, ק. טאקארסקי, יעקב ראגאזין, פרוי גערשקאוויטש און סאלאמאן פעלדמאן.

קולטור קאמיסיע ביים אידישן צענטער
עגידא 504

אשר שטשוטינסקי — פרעזידענט.
כוליא סעלעצקי — סעקרעטאר.
וואקאלן: אליעזר ארענאווסקי, א. י. דובעלמאן, ס. מ. קאפלאן, י. שטיינבערג, א. ז. ווינשטיין, לייזער ראן, א. עליאוויטש, יעקב קאזאלטשיק אין קלמן לאנדע.

—0❀0—

ציוניסטישע פאַרייניקונג אין קובא
פּראָדאָ 260

טשארלעס שוואַרץ — פּרעזידענט.
חיים שייניוק — ערשטער וויצע פּרעזידענט.
סענהער מ. קאפלאן — צווייטער וויצע פּרעזידענט.
כאקאבא בורשטיין — סעקרעטאר.
סאלוואדאר מיטשעל — וויצע סעקרעטאר.
סאלאמאן לעווים — קאסיר.
אהרן גייפמאן — וויצע קאסיר.
משה לעווין — קאנטראר.
כאקאבא איזראעליט — אדמיניסטראטאר.
וואקאלן: אישר מעלטשעט און מאַרים הימלשטיין.

—0❀0—

אידישע האנדלס קאמער
מוראיא 474

יעקב איזראעליט — פּרעזידענט.
סאם מאגאט — ערשטער וויצע פּרעזידענט.
סימאן זילבערמאן — צווייטער וויצע פּרעזידענט.
גבריאל ווינשטיין — סעקרעטאר.
משה נייפמאן — וויצע סעקרעטאר.
עליאם לעווין — קאסיר.
א. דאסקאל — וויצע קאסיר.
וואקאלן: נחום ראזענצווייג, מאַרים הימלשטיין, סאלאמאן לעווים, דויד דראכמאן, איזידאָרא מיכאלי און חיים פּיסטינער.

—0❀0—

קהילה אחדות ישראל
כעסום מאריא 103 און 105

בן ציון דיזיק — פּרעזידענט.
קלמן וואדאנאם — אקטואירנדער פּרעזידענט.
אשר אייכעבוים — נענעראל סעקרעטאר.
הרב דוב ראזענצווייג — וויצע סעקרעטאר.
בנימין טערנער — קאסיר.
וואקאלן: לייב הילער, פאביאן וויים, זישע שאפטאל, זאב שאפטאל, יחיאל האלץ, משה קאלער, נחום שטשוקין, אהרן שניידער, אברהם רייך, יוסף ראבינאוויטש, לייב נילפארב, שמעון סאטאראן, אליעזר ברינבערג, אהרן מינדיק, אלתר כץ, ראובן הייבלים און דר. מאיר ליסאוויטש.

—0❀0—

אידישער פאלקס צענטער אין קובא
זולועטא 660

זלמן מעלער — פּרעזידענט.
שלום קאפלאן — ערשטער וויצע פּרעזידענט.

משה ראזענצווייג — צווייטער ווי־
צע פרעזידענט.
מ. עפשטיין — סעקרעטאר.
חיים נאוואמאדני — וויצע סעק־
רעטאר.
זשאמקע קרופאט — קאסיר.
יואל ביאליק — וויצע קאסיר.

וואקאלן: שמואל אבן, יאסל קארן, מרמשיק ראדלאוו, חיים טעפער, בערל ברום, יקותיאל ראט, דוד או־
טיאנסקי, יוסף רעזניק, הענאך טעלע־
כאנסקי, יצחק קופערמאן און אשר פינקאווסקי.

—0❀0—

אמעריקאנער טעמפל.

אוועניד דע לאם פרעזידענטעם 502,
וועדאדא, האוואנא

האר ע. פריים — פרעזידענט.
דוד ה. בראנדאן — וויצע פרעזי־
דענט.
האראלד טענענבוים — קאסיר.
מאריס מאיארקאם — וויצע קא־
סיר.
דזשיימס ס. קנאפפקע — סעקרע־
טאר.
אירווינג פריים — וויצע סעקרע־
טאר.
מילטאן וויסבערג — ראבאי.
ערווין נאטהעלף — קאנטאר.

וואקאלן: אלבערט הארטמאן, מא־
רים שעכטער, אורי נערטסענשטיין, טשארלעם שאפירא, בארני ז. שאפי־
רא, איסידאר סטעטנער און נאט וועב־
דעל.

—0❀0—

בני־ברית

אוועניד דע לאם פרעזידענטעם 502,
וועדאדא, האוואנא

כאקאבא בראנדאן — פרעזידענט.
מארקאם פיטשאן — ערשטער ווי־
צע פרעזידענט.
איסידאר סטעטנער — צווייטער
וויצע פרעזידענט.
הארי ב. זעליג — קאסיר.
מ. מענדעלסאן — ערשטער וויצע
קאסיר.
יאשא פישערמאן — צווייטער ווי־
צע קאסיר.
אסקאר גורפינקעל — סעקרעטאר.
סאלאמאן פיטשאן — וויצע סעק־
רעטאר.
וואקאלן: כאסע שטיינבערג, מאריס
שעכטער, בארני שאפירא, מאקסימא
פריידמאן, כוליא קלעפאטש און סערכ־
יא בריטערמאן.

—0❀0—

וויצא אין קובא

פראדא 260

אידא קאקיעל — ערן פרעזידענ־
טין.
עווא וויסמאן — פרעזידענטין.
דארא בענעם — ערשטע וויצע
פרעזידענטין.
פאניא ריקלאנסקי — צווייטע ווי־
צע פרעזידענטין.
מאשא ראזענבערג — סעקרעטארין.
עטא זאק — וויצע סעקרעטארין.
פרידא ארבער — קאסירערין.
ראסא קויפמאן — וויצע קאסירע־
רין.

מיטגלידער קאמיסיע: מאניא ווייס־
שטיין, אסתר שאפאטשניק, רעגינא
ווערבין און ראסא לאשינסקי.
קולטור קאמיסיע:
אנא קריגער — דירעקטארין.
סארא דאלניצקי.
כוליא קאפלאן.
רחל גערשקאוויטש.
סימא קויפמאן.
מינא יאקולא.
אונטערנעמונגס קאמיסיע: לאניא
אייזענבערג, כעניא מושקאט און פא־
ניא קלעפאטש.
דעלעגאטינס צום קרן קימת: אמאל־
יא גייפמאן און מינא סקורניק.
דעלעגאטין צום ציוניסטישן פלע־
נום ראט: אידא קאקיעל.
וואקאלן: פאניא זאק, מינא סענאל,
עמא ליפשיץ, זאילא לעווין, ע. בייס־
קאוויטש, נ. וואלפסאן, ראקעל גאד־
לעם, כעניא בערקמאן, ב. טשילערא־
זויטש, כעלא שלעזינגער, בעלא טער־
נער, זאילא מיטשעל, מרים ברייטער־
מאן, כוסטינא ראפאפארט, ריווע בייס־
קאוויטש, מינא הילער און לינא שיינ־
פעלד.
קאמיסיע פאר דער ניי שטוב: מא־
ניא וויינשטיין, בעלא טערנער און
עמא ליפשיץ.

——0❀0——

וויצא־סעקציע וועדאדא

מינא הילער — פרעזידענטין.
לינא שיינפעלד — ערשטע וויצע
פרעזידענטין.
ג. טענענבלאט — צווייטע וויצע
פרעזידענטין.
עלענא סאבעל — קאסירערין.
שארי וויים — וויצע קאסירערין.
עלענא עלאוויטש — סעקרעטארין.
אבראבאנעל — וויצע קאסירערין.
קולטור און פראפאגאנדע קאמיסיע:
ראסא קליין — דירעקטארין.
עלענא וויים.
דרעיבלאט.
דאווידאוויטש.
קאראלא פערענטשי.
סאציאלע אנגעלענהייטן:
ראסא קליין.
כעניא טענענבלאט.
דושאנעט מארקוס.
אונטערנעמונגס קאמיסיע:
גאלדע בראנשטיין
כ. מארקוס.
מוסאפיא
מארגארעט ספאץ.
אשכנזי.
ניי שטוב קאמיסיע:
פרוי טענענבלאט, פרוי הילער.
פרוי מאסליא.
פארשטייערין צום קרן קימת:
פרוי ע. עלאוויטש.

וואקאלן: לילי סטארק, קאטאלינא
שטערן, פרוי סוסמאן, פרוי גראוועך,
פרוי דאריע, און פרוי דאווידאוויטש.

——0❀0——

ספרדישע וויצא־נרופע

גראסיא מאיא — פרעזידענטין.
קארינא בעהאר — וויצע פרעזידענ־
טין.
וויקאריא אדיט — סעקרעטארין.
ריינא קאהען — קאסירערין.
אלענרע פינץ — וויצע קאסירערין.
לוסא ב. לעווי — רעוויזארין.
וואקאלן: דיאמאנטע סוסי, ספל

בעהאר, וויקאטריא מיטראני, ראקעל כאקאבא, דארא מאיא, אסתר קאהען, אסתר ענאזי און בעלינא קאספי.

——0❀0——

יאנג-וויצא

ראזאליא פוכסבערג — פרעזידענטין.

רעגינא רעזניק — וויצע פרעזידענטין.

מערי קריפיטשניק — קאסירערין.

מאניא בלום — וויצע קאסירערין.

פאניע לאפסקער — סעקרעטארין.

כוליא קראנפעלד — וויצע סעקרעטארין.

וואקאלן: עווא גערשקאוויטש, עווא שאפטאל, קארלאטא שטשוקין, דארא רעילער און רעבעקא בארענשטיין.

——0❀0——

עקזעקוטיוו פון לאנד דירעקטאריום קרן קימת אין קובא

פראדא 260

ראובן אייזן — ערן פרעזידענט.

ברוך שאכעס — פרעזידענט.

סאלאמאן לעווים — ערשטער וויצע פרעזידענט.

פרוי גייפמאן (פארשטייערין פון דער וויצא) — צווייטע וויצע פרעזידענטין.

לעאן שוסטער (פרעזידענט פון קק"ל קאמיטעט אין מאריאנאא) — דריטער וויצע פרעזידענט.

פארשטייער פון ספרדישן ככק"ל קאמיטעט — פערטער וויצע פרעזידענט.

ראובן הייבלום — געגנערא סעקרעטאר.

חיים דערעטשינסקי — וויצע סעקרעטאר.

משה לעווין — קאסיר.

יצחק ראשבוים וויצע קאסיר.

ראובן אייזן — דירעקטאר פון שמחות.

אהרן גייפמאן — דירעקטאר פון געבורטס טעג.

אסתר שאפאטשניק — דירעקטארין פון דעפארטאמענט פאר חתונה יובילייאומס.

באסע ליבערמאן — פישקע דעפארטאמענט.

ישראל לוסקי — דירעקטאר פאר איינשרייבונגען אין ספר הזהב.

א. גייצהאלץ — דירעקטאר פון רעליגיזן דעפארטאמענט.

פעליקס הייבלום — אונטערנעמונגס קאמיסיע.

מ. סאנדבערג — דירעקטאר פין בוימער דעפארטאמענט.

——0❀0——

ליגע פאר דער „הסתדרות"

פראדא 260

חיים שיינוק — ערן פרעזידענט.

יוסף בלומענקראנץ — פרעזידענט.

סענדער וואלסאן — ערשטער וויצע פרעזידענט.

יעקב בורשטיין — צווייטער וויצע פרעזידענט.

גבריאל וויינשטיין — געגנערא סעקרעטאר.

יעקב משה סקורניק — וויצע סעקרעטאר.

אברהם וויסמאן — קאסיר.

משה לעווין — וויצע קאסיר.

וואקאלן: ס. מ. קאפלאן, איסאק יאקולא, בת שבע שניאראוואסקי, סאניא ליבערמאן, יוסף ליבערמאן, סאלוואדאר מיטשעל, אהרן גיפמאן, חיים דערעטשינסקי, יוסף קליינער, א. ארענאוואסקי, און קארלאס אייזענבערג.

הנהגה השומר הצעיר

פראדא 260

אסתר בולבאנק.
אהרן דראכמאן.
ארטשע ברום.
בן ציון טשערטשעס.

יוגנט קלוב ביי דער ציוניסטישער פאריניקונג

פראדא 260

חיים מאלער — ערן פרעזידענט.
מארקאס פוקס — פרעזידענט.
יהודה פורמאנסקי — וויצע פרעזי.
הילדא וויינערמאן — סעקרעטארין.
אידא פרומאנסקי — וויצע סעקרעטארין.
סימאן נאגעל — אדמיניסטראדאר.
לעאן פלאטניק — פרעזידענט פון דער אונטערנעמונג 'קאמיסיע.
כוליא קליימאן — פרעזידענט פון דער קולטור קאמיסיע.
לואיס קויפמאן — פרעזידענט פון דער ספארט קאמיסיע.
וואקאלן: עווא גאטשין און הילדא קוטשוק.

ציוניסטישע פליטים גרופע ברית ציונית עתיד

פראדא 260

אשר מלחת — פרעזידענט.
בצלאל זיגלער — סעקרעטאר.
נפתלי גוטפרוינד — קאסיר.
וואקאלן: שמואל ראזענפעלד, רחל פארנעס, ציריל שטערן, מ. אזשעק, עטא אדעלשטיין, משה זינגער און יוסף ווילדער.

אידישער פרויען פאריין אין קובא

האטעל פלאזא

שרה ליפער — ערן פרעזידענטין.
הרבנית ראזענבוים — פרעזידענטין.
פאניע קלעפאטש — ערשטע וויצע פרעזידענטין.
עטיא טערנער — צווייטע וויצע פרעזידענטין.
פאלע הערשמאן — דרישע וויצע פרעזידענטין.
קלארא שניידער — געזעראל סעקרעטארין.
אסתר גלינסקי — וויצע גענעראל העהרעטארין.
סארא וויים — קאסירערין.
העלא שאפטאל — וויצע קאסירערין.
וואקאלן: אסתר שאפאטשניק, העלא פיגלער, אנא פעלדשער, העניע קאלער, ציליא ארבער, סאניא שאפטאל, לאניא אייזענבערג.

ליי - קאסע ביים אידישן פרויען פאריין
האטעל פלאזא

אסתר שאפּאטשניק — ערן פּרעזידענטין.
לובא ראזענבערג — פּרעזידענטין.
בערטא בערגמאן — ערשטע וויצע פּרעזידענטין.
אנא דיזיק — צווייטע וויצע פּרעזידענטין.
בלומא קריגער — געזעראל סעקרעטארין.
סאניא שאפּטאל — וויצע סעקרעטארין.
לובא ראזענפעלד — קאסירערין.
לובא בערזינסקי — וויצע קאסירערין.
וואקאלן: רעבעקא שלעזינגער, כוטינא ראפּאפּארט, זלאטע שולמאן, כאנטשע וואפּינסקי, לאניא אייזענבערג, גאלע טוכמאן און פאניע יאוויטש.

—0❀0—

אידישער אנטי טובערקולאז קאמיטעט
לוז נום. 464

קלמן וואדאנאם — פּרעזידענט.
אברהם פיש — ערשטער וויצע פּרעזידענט.
רובין סאפּליצקי — צווייטער וויצע פּרעזידענט.
וואלף פינגעראף — געזעראל סעקרעטאר.
יואל לעווין — וויצע סעקרעטאר.
ראובן אייזן — קאסיר.
כאסע דוואריז — וויצע קאסיר.
אברהם מ. מאדאוו — ארמיניסטראדאר.
וואקאלן: ישעיהו קאנער, רעבעקא אלטשון, עטל וויינערמאן, סימא שטאק, בערל ברום, און איסאק ראשבוים.

—0❀0—

נעזעלשאפט „ארט"
סאן בעניגנא 507, סאנטאס סוארעז

גרשון קריגער — פּרעזידענט.
א. ז. וויינשטיין — סעקרעטאר.
מ. קאנסקי — קאסיר.
פארוואלטונגס מיטגלידער: י. ביניאקאנסקי, י. גאדלעס, א. י. דובעלמאן, י. זאק, ח. טשערטשעס, א. יוקן, ק. לאנדוי, י. מוקאסעי, א. עליאוויטש, ב. פעטערמאן, י. קאזאלטשיק, ס. מ. קאפלאן, מ. קריגער; גואנטאנאמא: נ. בראדמאן; סאנטיאגא דע קובא: לעאן בורשטיין; קאמאנועי: ה. ליפשטיין, ס. סינאלאווסקי; מאטאנזאס: י. טשירינסקי, י. סענאל, בלאק, מילנער.
לייזער ראן — פארוואלטער פון דער „ארט" פאך שול.

—0❀0—

נאציאנאלער פאריניקטער קאמפיין פאר ישראל און אנדערע אידישע אינסטיטוציעס

ערן פּרעזידענטן: הרב מאיר ראזענבוים, אדאלפא קיעז, חכם מאיא, און משה שלעזינגער.
ענריקע בייקאוויטש — פּרעזידענט.
וויצע פּרעזידענטן: רפאל זילבער,

מאָרים ראָזענפעלד, גרשון קריגער, סאלוואדאָר מיטשעל, זלמן מעלער, קאַרלאָס שלעזינגער, קלמן וואָדאָנאָס, ל. טענענבלאט, ראבי ד. ראָזענצווייג, פרוי עווא ווייסמאַן, און שרה לוי־פער.

באָרים בענעם — קאַסיר.

מאָרים הימלשטיין — וויצע קאַ־סיר.

לעאָן יארמום — סעקרעטאָר.

לייב לעווין — וויצע סעקרעטאָר.

קאמפיין דירעקטאָריום: לייב הי־הילער, טשארלעס שוואַרץ, אַרען יו־קען, מאקס קריגער, דוד אוטיאנסקי, ישראל לוסקי און א. ווייגשטיין.

פראָפאַגאַנדע קאָמיסיע: יוסף קליינער, ס. מ. קאפלאן, א. ז. ווייג־שטיין, באָרים שאמעס, לעאָן שום־טער, אָסקאָר גורפינקעל, חיים שיי־נוס, דר. דאָליניצקי, מ. עפשטיין און י. שטיינבערג.

שאצונגס קאָמיסיע: מאקס שוואַרץ, איסר זאק, בן דיזיק, איסאק גורוויטש, כאָקאבא בייקאָוויטש, סא־לאָמאָן ריקלאנסקי, כאָקאבא מיקא־סער, קארלאָס שלעזינגער, גרשון קרי־גער, בנימין טערנער, אשע קאָקיעל, כאָקאבא סענאל, כאָסע באָסעוויטש, אידא קאָקיעל, ג. ווייגשטיין, סענדער וואלפסאָן און פרוי סאפאטשניק.

פינאנס קאָמיסיע: פּרעזידענט, סעקרעטאָר, קאסיר פון עקזעקוטיוו קאָמיטעט.

רעוויזיאָנס קאָמיסיע: משה לעווין, מ. בערעזדיווין, סאלאָמאָן לעווים, פרוי דאָרא בענעם.

ארביטראזש קאָמיטעט: ענריקע בייקאָוויטש, באָרים בענעם, טשאַר־לעס שוואַרץ, אַרען יוקען און כאָקא־בא מוקאסעי.

סופלענטעם: באָרים שאמעס און ישראל לוסקי.

חסד של אמת

ישעיה קאנער — פּרעזידענט.

ראובן אייזן — וויצע פּרעזידענט.

דוד לויפער — סעקרעטאַר.

ברוך גלאָבערמאן — וויצע סעקרע־טאַר.

יעקב ראָגאזשין קאסיר.

פייוול קרעסעם — וויצע קאסיר.

גבאים: משה אייבענבוים און חיים קלאָס.

וואָקאַלן: יעקב בלום, אבוש ערד־שנעקער, יצחק פריים, יצחק אייבע־נבוים, דוד שאפעל, יהושע פרייריך, י. פרענטשער, ישראל צוויק, משה גי־בעס, אהרן חיבלום, אהרן גייצחאלין, יצחק קארענשטיין, ראובן באָרענ־שטיין און מיכל טשערוואָנע.

גזעזלשאפט „בית־החיים"

פראָדא 557.

אהרן שניידער — ערן פּרעזי־דענט.

הרב דיב ראָזענצווייג — גבאי ראש פון ח"ק.

אהרן מינדיק — פּרעזידענט.

כאָסע ראבינאָוויטש — ערשטער וויצע פּרעזידענט.

שמוען סאטראן — צווייטער וויצע פּרעזידענט.

נחוש שטשוקין — דריטער וויצע פּרעזידענט.

אליעזר ברינבערג — פערטער וויי־צע פּרעזידענט.

סאמועל גאלפאנד — סעקרעטאַר.

איזידאָר מיכאלי — וויצע סעקרע־טאַר.

כאסע גוטמאן — קאסיר.
אברהם רייך — ערשטער וויצע קאסיר.
אדאלפא שטיין — צווייטער וויצע קאסיר.
וו. שאפטאל, סאלאמאן פעלדמאן, סאלאמאן פרעזענט, סאמועל גווירצמאן — אדמיניסטראטארן.
סענדער בענדער — אדמיניסטראטאר.
וואקאלן: ב. טערנער, י. גראדעצקי, לייב גילפבארב, זישע שאפטאל, רפאל גאפמאן, לאזאן אלעמבערג, עליאס לעווין און עליאס זאל.

—0❀0—

הילפס-פאריין פאר פליטים

עגידא 504

ל. הילער — פרעזידענט.
ל. טענענבלאט — 1-טער וויצע פרעזידענט.
ק. שלעזינגער — 2-טער וויצע פרעזידענט.
י. ראווינסקי — 1-טער סערקרעטאר.
ס. מיטשעל — 2-טער סעקרעטאר.
מאריס ראזענפעלד — 1-טער קאסיר.
אלתר כץ — 2-טער קאסיר.
וואקאלן: אשר אייכענבוים און דוד אוטיאנסקי.

—0❀0—

אידישער צענטער אין סאנטא קלארא

אינדעפענדענסיא נום 65

סאלאמאן בלאכער — פרעזידענט.
לאזארא בעהאר — וויצע פרעזידענט.
כאסע פינטא — סעקרעטאר.
בערנארדא אלטוסקי — קאסיר.
נישים קאהען — רעוויזאר.
וואקאלן: קלמן פישמאן, קיווע גלויבערמאן, אברהם בודנער, און דוד פעיסאן.

—0❀0—

באמערקונג. — עס פעלן דא די פארוואלטונגען פון א ריי אינסטיטוציעס פון האוואנא און פראווינץ. מיר האבן ניט געקענט רעגיסטרירן די געזעלשאפטלעכע טוער, ווילכע פירן מט זיי אן צוליב צוויי סיבות: אייניקע אינסטיטוציעס האבן אונז ניט געענטפערט אין דער געהעריקער צייט, און מיט אנדערע האבן מיר ניט געקענט אנקניפן קיין קאנטאקט.

BANCO DEL COMERCIO
AGUIAR Y OBRAPIA
Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

לשנה טובה תכתבו!

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע ליעגער

פון „האוואנער לעבן", דער אידישער

קאלאניע אין קובא און כלל ישראל.

ד' נדאקציע און אדמיניסטראציע פון

„האוואנער לעבן"

דער אַמעריקאַנער אידישער קאָמיטעט

ווינטשט אַלע אידן אין קובא און אומעטום
אַ שנת חיים ושלום צום נייעם יאָר תש״י.
און מדינת ישראל — א יאָר פון נצחון
איבער אַלע אירע שוועריקייטן.

ווי אַלע יאָר, האָפט דער אַמעריקאַנער
אידישער קאָמיטעט אַנטייל צו נעמען
אויך במשך פון יאָר תש״י אין אַלע
אידישע אינטערעסן איבער
גאָר דער וועלט.

THE AMERICAN JEWISH COMMITTEE
386 FOURTH AVENUE
New York, 16, New York

אידישער וועלט קאנגרעס

די עקזעקוטיווע פון אידישן וועלט קאָנגרעס שיקט איבער דעם גאנצן אידישן ישוב אַ האַרציקע ברכה פאר

א שנת חיים וישע

די גרויסע היסטאָרישע געשעעניש פון אָנטשטיין פון דער מדינת ישראל, האָט אויף דעם גאנצן אידישן פֿאָלק ארויפגעלייגט די הייליקע אחריות פאר דעם וויטערדיקן אויפבוי, פארשטארקונג פון ישראל, ווָאס איז געשאפן געוואָרן מיט אזוי פיל מסירת הנפש. מיר זענען זיכער, אז דאס קובאנער אידנטום וועט זיין פליכט לגבי דעם גרויסן און הייליקן ציל דערפילן.

מיט דער זעלבער אחריות און פארשטענדעניש וואָס דאָס וועלט אידנטום ווערט מאָביליזירט פאר מדינת ישראל, דארף עס אויך שטיין מאָביליזירט, כדי וויטער אָנצופירן דעם קאמף דער זיכערקייט און קיום פֿון די אידישע קיבוצים אין דער וועלט צעשפרייטקייט.

מיר האָפן, אז דער אידישער ישוב אין קובא וועט ווערן אַן אַקטיווער טייל פון אידישן וועלט קאנגרעס און אויף אזא מין אופן בייטראָגן דעם מאקסימום פאר מדינת ישראל און עם ישראל.

עקזעקוטיווע פון אידישן וועלט קאָנגרעס

ניו-יאָרק

NATIONAL COMMITTEE FOR LABOR ISRAEL
Comité Nacional Pro Palestina Obrera
Departamento Latino Americano

לשנה טובה תכתבו!

האַרציקסטע ניי-יאָר גרוסן און וואונטשן צו דעם אידישן ישוב אין קובאַ בכלל און אין האוואַנא בפרט

מיר באגריסן דעם „האוואנער לעבן אלמאנאך", וועלכער שפיגלט אזוי פיין אפ דאָס אידיש לעבן אין האוואַנא, און איז געווארן אזא פיינע, ערלעבע בימה פון אידיש געזעלשאפטלעכן לעבן אין האוואַנא.

אינ'ם פארנאַנגענעם יאָר האָט מדינת ישראל פארפעסטיקט אירע זעלבסטשטענדיקייט, דורך איבערמענטשלעכן הערואיזם אין גבורה, באזיגט אירע שונאים מיליטעריש, עם האָט זיך אַנגעהויבן דער היסטאָרישער פּראָצעס פון קיבוץ גלויות. די איד. מדינה שטייט אַבער איצט פאר גוואלדיק שווערע פּראָבלעמען פון אַבסאָרבירן די נייע עולים און פון לייגן שווערע עקאָנאָמישע פּראָבלעמען פון דער יונגער מדינה. זיי וועלן געלייזט ווערן נאָר דורך דער הילף פון גינאנטישער ארבעט פון דער הסתדרות, און בריידערלעכער הילף פון די אידן אין חוץ לארץ.

מיר יוינטשן דעם האוואנער אידישן ישוב צו זוכה זיין צו זען מיט אונז צוזאמען דעם קומענדיקן יאָר די מדינת ישראל געשטארקט און געפעסטיקט: די יסודות פון אידישן לעבן, געפרייַדיקט פון הסתדרות און באזירט אויף די יסודות פון אמת'ן פּראָגרעס, מענטשלעכער פרייהייט און ארבעטערישער שעפערישקייט, אויפן וועג פון וואַרווירקלעכונג, און דאָס אידיש פאָלק אין דער גאנצער וועלט זאָל זיין פרייַ פון יענע אלע ספעציפישע צרות, וועלכע האָבן אונז באגלייט אין די לעצטע יאָרן פון אונזער פאָלקס גלות-געשיכטע.

לאַטיין אַמעריקאַנער דעפּאַרטאַמענט
פאר דער הסתדרות אין ניו יאָרק

אייזיק העמלין
נאציאָנאלער סעקרעטאר פון געווערקשאפטן קאמפיין פאר דער הסתדרות אין ישראל.

ישראל סטאַלאַרסקי
דירעקטאָר

UNION ZIONISTA DE CUBA

Prado 260 Habana

אלע אונזערע חברים, פרײנט און סימפאטיקער
בפרט, און בכלל דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא ווינטשן מיר

א כתיבה וחתימה טובה

מיר שיקן איבער אונזער פלאמיקן גרוס צו דער
אידישער מדינה ישראל און איר רעגירונג.

זאל דאס נייע יאר תש״ט
זיין א יאר פון אויפבוי,
פארפעסטיקונג און שלום!

ציוניסטישע פאראיניקונג אין קובא

טשארלעס שוואַרץ, פרעזידענט.
כאקאבא בורשטיין, סעקרעטאר.
סאלאמאן לעווים, קאסיר.

CENTRO ISRAELITA DE CUBA
Egido 504 Habana
— פאַרטרעטער פון „היאס" אין קובא —

מיר באגריסן האַרציק צום נייעם יאָר
אַלע אונזערע מיטגלידער און דער
גאַנצער אידישער קאַלאָניע. ווי אויך
אַלע היאס ביישטייערער. און ווינטשן
אַז דאָס נייע יאָר זאָל ברענגען בעסע-
רע צייטן פאַרן אידישן פאָלק, און אַן
אויפשטייג אין אונזער היגן געועל-
שאַפֿלעך און קולטורעלן לעבן!

לשנה טובה תכתבו

פאַרוואַלטונג פון אידישן
צענטער אין קובאַ

ענריקע בייקאוויטש, פרעזידענט. קיווע שלעזינגער, סעקרעטאר.

JOINT RELIEF COMMITTEE
Aguiar 556 Habana

אונזער וואונטש צום נייעם יאָר איז, אז דאָס נייע
יאָר זאָל ברענגען רואיקייט פאַר די אידן אין
אייראָפע, און פרידן פאַר מדינת ישראל!

מיר באַגריסן אויך ביי דער געלעגנהייט אַלע
אידישע אינסטיטוציעס און אַלע אידן פון קובאַ,
ווי די אידן פון דער גאַנצער וועלט, און ווינטשן זיי

א כתיבה וחתימה טובה

דזשאָינט רעליף קאָמיטעט אין האַוואַנאַ
אָסקאַר גורפינקעל, לייטער.
דזשאָינט-ראַט אין קובאַ
א. ז. ווינשטיין, וויצע פרעזידענט.

אידישע קהילה ק׳ „אחדות ישראל״ אין האוואנא
כעסוס מאריא 103 אוו 105

אונזער חשובן רב הכולל, הרב הגאון מאיר ראזענבוים שליט״א און זיין משפחה; אונזערע מיטגלידער, אלע מתפללים, און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא.

א כתיבה וחתימה טובה

זאל דאס נייע יאר ברענגען ישועות ונחמות
פאר אלע אידן אויף דער וועלט און
שלום פאר מדינת ישראל!

בן ציון דיזיק, ראש הקהלה
קלמן וואדאנאס
אשר אייכענבוים
בנימין טערנער
הרב דוב ראזענצווייג
און אלע דירעקטארן פון דער אידישער קהילה

די דירעקטיוע פון
חברה קדישא חסד של אמת

באגריסט צום נייעם יאר אלע אידן
פון קובא. זאל דאס נייע יאר ברענגען
ישועות אויף אלע אידן איבער דער
גאנצער וועלט!

לשנה טובה תכתבו

ישעיהו קאננער, פרעזידענט.
דוד לויפער, סעקרעטאר.
יעקב ראגאזשין, קאסיר.

TEMPLE BETH ISRAEL
יוניטעד היברו קאנגרעגיישאן
Ave. de los Presidentes, 502 — Vedado, Habana

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א יאר פון גליק און פראספעריטעט
אלע מעמבער און דער גאנצער
אידישער קאלאניע אין קובא
ו ו י נ ט ש ט

UNITED HEBREW CONGREGATION
HARRY E. PRICE, President.

B'NAI B'RITH
LOGIA MAIMONIDES No. 1516
Ave. de los Presidentes, 502 — Vedado, Habana

Los Directivos y Miembros de la Logia Maimonides No. 1516 B'nai B'rith de la Habana, saludan cariñosamente a las demás asociaciones fraternales, benéficas y religiosas hebreas de esta Capital y del Interior de la República y a todos los miembros de la Colonia Hebrea, deseándoles un feliz y próspero Año Nuevo.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

JACOBO BRANDON, Presidente.

CAMARA DE COMERCIANTES E INDUSTRIALES HEBREOS

Muralla 474 Habana

וועדט מיטגלידער פון דער אידישער האַנדלס-קאַמער!

די פאַרוואַלטונג פון דער אידישער האַנדלס-קאַמער באַגריסט און ווינטשט אַלע מיטגלידער, ווי אויך דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ, אַ דערפאַלג-רייכן און גוטן יאָר!

לשנה טובה תכתבו!

באקאָבאָ אזראעליט, פרעזידענט. גבריאל ווינשטיין, סעקרעטאר.

ציוניסטישע פרויען־אָרגאַניזאַציע „ווִיצָא"

פראַדאָ 260

אלע אונזערע מיטגלידערינס אוז דעם גאַנצן אידישן ישוב פון קובאַ

א כתיבה וחתימה טובה!

די פאַרוואַלטונג

עווא וויסמאן, פרעזידענטין. מאשא ראָזענבערג, סעקרעטארין.

מיר באגריסן אלע אונזערע חברים, עסקנים און אלע ביישטייערער בכלל מיט א כתיבה וחתימה טובה און א גוט יאר.

יהי רצון, או דער קונפטיקער יאר־תש"י זאל ברענגען ישועות ונחמות פאר אלע אידן פון דער וועלט און שלום פאר מדינת ישראל.

די עקזעקוטיווע פון לאנד-דירעקטאריום
פון קרן קימת לישראל אין קובא

ב. שאמעס, פרעזידענט. ראובן הייבלום, סעקרעטאר.

ליגע פאר דער הסתדרות אין קובא

פראדא 260 — האוואנא.

א כתיבה וחתימה טובה!

צו אלע חברים פריינט און סימפאטיקער פון דעם ארבעטנדיקן ארץ ישראל אין קובא!

צו אלע באשטייערער פאר דער הסתדרות!

צו אונזערע הערליכע חברים פון ישראל!

צו אלע אידן פון דער וועלט!

אונזערע הארציקע באגריסונג צום נייעם יאר תש"י.

ליגע פאר דער הסתדרות אין קובא.
י. בלומענקראנץ, פרעזידענט.

ג ע ז ע ל ש א פ ט „ א ר ט" א י ן ק ו ב א

פאן בעניגנא 507, צווישן פאן בערנארדינא און סאפאטעס, סאנטאם סוארעס.

ו ו י נ ט ש ט

אלע ארט-ביישטייערער, אירט-פריינט און טוער, שילער און אינסטרוקטארן פון אונזער פאך-שול, עם ישראל-און מדינת ישראל

א ש נ ת ב ר כ ה ו ה צ ל ח ה !

ג. קריגער — א. ז. ווינשטיין — מ. קאנסקי — ל. ראן

אידישע שול ביים צענטער — אויטאנאמע פארוואלטונג

עגידא נום. 504, האוואנא

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א גליקלעך און צופריden יאר ווינטשן מיר די עלטערן, תלמידים-ות, דעם לערער-פערסאנאל, די פראטעקטארן פון די ארעמע קינדער פון אונזער שול, און דער גאנצער אידישער קאלעקטיוויטעט!

פאר דער פארוואלטונג:

י. קאזאלטשיק, פרעזידענט.

י. ביניאקאנסקי, סעקרעטאר.

קאָמיטעט צו שיצן טובערקולאָזע קראַנקע
5 0 2 4 6 4

לשנה טובה תכתבו!

די פאַרוואַלטונג פון אַנטי-טובערקולאָז קאָמיטעט
ווינטשט אַלע אידישע אינסטיטוציעס, אירע
מיטגלידער און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע, א גליקלעך און
צופרידן יאָר!

קלמן וואָלאָנאָס, פרעזידענט. וו. פינגעראָף, סעקרעטאַר.

אידישער פרויען פאַריין אין קובא
ליי-קאַסע ביים אידישן פרויען פאַריין אין קובא
האַטעל פלאַזא, האוואנא.

א כתיבה וחתימה טופה!

אַלע אידישע אינסטיטוציעס, אונזערע מיטגלידער,
פרײַנט און סימפּאַטיקער, און דער גאַנצער
אידישער קאָלאָניע אין קובא!

פאַרוואַלטונגען פון אידישן פרויען-פאַריין און פון דער לייקאַסע.

B'NAI B'RITH HILLEL
DE LA HABANA, CUBA
Ave. de los Presidentes 502, Vedado

Deseamos hacer llegar a Ud. y a su distinguida familia, nuestros fervientes deseos por un Nueño Año de salud y felicidad.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

MAXIMO FRIDMAN, Presidente.

אידישער צענטער פון מאריאנאא און אומגעגנט
ר'עא נום. 100 מאריאנאא

מיר ווינטשן אלע אונזערע מיטגלידער, דער אידישער קאלאניע
אין קובא, ראס אידישע פאלק אויף דער גאנצער וועלט
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
זאל לעבן מדינת ישראל!

פארוואלטונג פון אידישן צענטער פון מאריאנאא און אומגעגנט
בצלאל פארבער, פרעזידענט. משה קאזאלטשיק, סעקרעטאר.

ENCICLOPEDIA JUDAICA CASTELLANA

obra monumental en 10 tomos, en español, describiendo todos los aspectos de la vida judía. Está profusamente ilustrada, encuadernada en tela. Formato grande de 640 páginas cada tomo.

Precio de la obra total (10 tomos), US$ 110.—
por tomo, 12 dólares.

Representantes en Cuba:
JACQUES RODRIGUEZ.—Santiago de Cuba

Los Precios Fijos S.A.

REINA AGUILA ESTRELLA

1949—1950 תש"י—5710

די אידישע אייגנטימער פון באקאנטן
דעפארטאמענט-סטאר

לאס פרעסיאס פיכאס

באגריסן צום נייעם יאר די בריטע אידישע
קונדשאפט, דער אידישער קאלאניע, ווי
די אידן פון דער גאנצער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

❀

„לאס פרעסיאס פיכאס"

רעינא—אגילא—עסטרעיא

האוואנא

מאַטעריאַל

דער גרעסטער געטראַנק!

באגריסט אויפריכטיק די
אידישע קאַלאָניע אין קובא
און ווינטשט אַלעמען א יאר
פון גליק-און פראָספּעריטעט!

לשנה טובה תכתבו!

M. V

די אייגנטימער פון

לא דיאנא

באַגריסן אויפריכטיק די
אידישע קאַלאָניע אין קובא
און ווינטשן אלעמען א יאר
פון גליק און פראָספּעריטעט!

לשנה טובה תכתבו!

CUERVO y Cia.

Almacenistas de Tejidos

MURALLA 363 TEL. A-9090 HABANA

———0❀0———

פאר דעם אידישן סוחר איז אונזער געשעפט ווי זיין אייגענער!

אויב איר זענט נאך נישט אונזער קליענט, שרייבט אונז גלייך, אדר מיר ווילן אייך צושיקן איינעם פון אונזערע אידישע ווייאזנטעס!

מיר האבן די בעסטע סורטידע און די נידעריקסטע פריזן

☞ מיר האבן שטענדיק לאטעם און מציאות! ☜

פארדינט געלט און ציט צו
קליענטן — פארקויפנדיק די
כארימטע ליילעכער נאוויאז!

NOVIA

CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO HEBREO 5710. SALUDAMOS CORDIALMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA Y HACEMOS VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

„קוערוואָ און קאמפאניע"
באגריסט קובאנער אירן צו דער געלעגנהייט פון אידישן ניי-יאר 5710

1

ווי יעדן יאר, דערמאנען מיר זיך אין די פייערלעכע טעג פון אידישן ניי־יאר, וואס ציילט שוין הייַנט דאס יאר 5710.

מיר צייכן צוויישן דער אידישער קאלאניע א קונדשאפט, צו וועלכער מיר באציען זיך מיט דעם גרעסטן רעספעקט.

יאָרן און יאָרן, ווי אונז קומט אויס צו שטיין אין פארבינדונג מיט דער אידישע סוחרים און אינדוסטריעלער, און קענען בלויז אכטונג און דאנק־בארקייט צו זיי אויסדריקן. מיר האבן שטענדיק וויכטיק געדינט אונזערע אנצאליקע קליענטן, און וועלן זיך וויי־טער באמיען אנטקעגנצוקומען מיט ראט און טאט דעם אידישן ביזנעסמאן.

ווי פריינט פון אידישן פאלק, האבן מיר שטענדיק אנטיילגענומען און קאאפערירט מיט די פארשידענע אונטערנעמונגען אין אידישן ישוב לטובת א נאציאנאלער היים פאר פאלק ישראל אין ארץ ישראל.

דערפאר ביי דער געלעגנהייט פון ניי־יאר, דריקן מיר אויס אונזער אויפריכטיקן וואונטש צו אונזערע אידישע קליענטן און צום גאנצן ישוב בכלל.

קוערוואָ און קאָמפּאַניע

Sr. Stenio Suárez

ה׳ סטעניא סואַרעז׳ פּעניא

אַדמיניסטראַטאָר פון „סענטראַ מערקאַנטיל דע לאַ האַוואַנאַ", איפּריכטיקער און איבערגעגעבענער פּריינט פון דער אידישער קאָלאָניע — ווינטשט צו דער געלעגנהייט פון נייעם יאָר 5710, אלע זיינע אידישע פּריינט און מיטגלידער פון „סענטראַ מערקאַנטיל", אַ גליקלעך און צופּרידן יאָר.

———0❀0———

מיר האָבן איינגעשטעלט די פאלגנדע דעפּאַרטאַמענטן, וואָס גיבן אייך די בעסטע באדינונג:

1) טראַנזיטאַסיאָנעס דעפּאַרטאַמענט.
2) קאָנטאַביליטעט דעפּאַרטאַמענט.
3) לעגאַלער דעפּאַרטאַמענט.
4) פּאַרזיכערונגס-דעפּאַרטאַמענט.

בירגער־פּאַפּירן, פּאַספּאָרטן און חתונות.

איר מאכט דעם בעסטן געשעפט, ווען איר ווערט א מיטגליד אין:

CENTRO MERCANTIL DE LA HABANA

Contabilidad — Tramitaciones — Notaría — Seguros — Compra-venta Establecimientos y Fincas.

Monte 561, altos — Teléfs.: M-9417 y M-6341

ה׳ סטעניא סואַרעז איז דער אַדמיניסטראַטאָר פון „סענטראַ מערקאַנטיל"

די בעסטע אונטערוועש שפארט-העמדער. פאיאמס

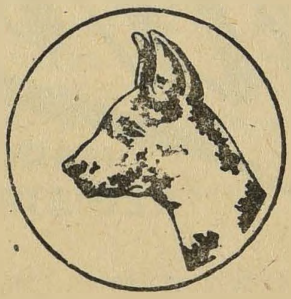

VILLEGAS 428. TELEF. A-3451

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע.
זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

די פאמיסעטעם מארקע „פעררא".
איז ד׳ מארקע פון קוואליטעט!

ד׳ פלטטע אידישע טעקסטיל פאבריק אין קובא.
וואס ארבעט אויס די בעסטע און גראנטירטסטע
ארטיקלען דע פונטא!

Tejidos y Confecciones Perro, S. A.

PEPE ANTONIO 508 TEL. XO-1267
GUANABACOA

לשנה טובה תכתבו

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר

אַלע אונזערע פריינט, קליענטן

און באַקאַנטע און ווינטשן זיי אַ

יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

„טעכידאָס אי קאָנפעקסיאָנעס פערראָ ס. א".

ברוך בענעס

ענריקע בייקאָוויטש

סאַלאָמאָן ריקליאַנסקי

זלמן בייקאָוויטש

LA CASA MINDIK

PIELES — SUELAS — BADANAS — REBAJOS
HULES — LONAS — NAILONS — HILOS Y
DEMAS ARTICULOS DE TALABARTERIA Y
ZAPATERIA

TENIENTE REY 508 **HABANA**

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט אָן דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאַר אַלע אירן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

CORTESIA

DE

A. T.

EL MAR

Almacenista y fabricante de sombreros
MARCUS KRONFELD
Damas No. 711 (entre Luz y Acosta) Teléfono M-3594.
Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קלייענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובאַ. און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

MECHABER Y CIA.

Taller de Confecciones en General
"GOLDEN"
Marca Registrada

BERNAZA 220 — Telf. A5-3581 — Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ צום נייעם יאָר
א כתיבה וחתימה טובה!

לאָשינסקי און מעכאַבער

Camine con Placer

USE CALZADO

Olemberg

CALIDAD ★
DISTINCION ★
GARANTIA ★

אלעמבערג - שיל

San Salvador 439, Cerro Tel. I 3504

צו באַקומען אין די בעסטע פעלעטעריעס פון האַוואַנאַ און פראַווינץ!
אַלעמבערג איז אויך דער אייגנטימער פון דער פעלעטעריע
„מ י א מ י", אויף נעפטונאַ 460, טעלעפאָן: 1401-5א.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע!

COLEGIO TOCA

CRISTO No. 22. — HABANA.

—0—

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט,
באקאַנטע און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

„סאמא" איז א קאמיסעטע פון העכסטער קוואליטעט!

CAMISETAS BLOOMERS
SWEATERS CAMISAS

Samá Textil

FABRICA DE TEJIDOS DE PUNTO
MARIANAO
HABANA CUBA

Real 135. - Telf. FO-9101.

נוצט די קאמיסעטעס „סאמא"!

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה!

FLORIDA STORE

Vestidos Importados - Pieles - Abrigos
Sombreros - Carteras - Ropa Interior
NEPTUNO No. 306 (entre Aguila y Galiano). Habana
Teléfono A-4027

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע
פרייַנט, קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן
זיי א יאר פון ג'וק, פרייד און פראספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו!

BLUMIN TEXTILE

MURALLA 360 TELF. M-6349

Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרייַנט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא. און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CONFECCIONES
"EXTRAMARINO"

de

MARCIAL DIAZ

Martí No. 130 Telf. X0-1805

REGLA

Con motivo del Año Nuevo Hebreo 5710, saludamos cordialmente a nuestros clientes y amigos de la Colonia Hebrea y hacemos votos por su bienestar y prosperidad.

לשנה טובה תכתבו!

ATLANTIC
ALMACEN DE TEJIDOS
DE
FEDER Y RIPS
Fábrica de Trajecitos y Ensembles de Niños
Camisas de Sport, Guayaberas y Artículos de Punto
Muralla 422 Habana Telf. A-9546

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

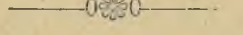
L. LEVIN
Fabricante de Ropa Interior de Señora en General
Especialidad en Kimonas y Batas
Marca "ANITA"
Villegas No. 434 Telf. A5-1581

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר
אַלע אונזערע פריינט, קליענטן
און באקאַנטע און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Optica ORBE

De ISAAC YAVITZ

REINA 115. — TELEF. A-7973. — HABANA.

הויט אַפּ אייערע אויגן!

מיר האָבן ספעציעלע בריל פּאַר אייך!

בלויז אָפּטיק! נאָר אָפּטיק!

אונזער נייע אָפּטיק־סטודיע איז אויסגעשטאַטעט מיט די בעסטע און מאָדערנסטע אפּאַראַטן! אונזער נייער סאָרט בריל איז פון אַ ספּעציעלן סאָרט, וואָס גייט אָן שרייפלעך — די בעסטע פון דעם מין אין קובאַ!

דער ערשטער גראַדואירטער אידישער אָפּטיקער אין קובאַ, דער אַלטמען באַקאַנטער הי. איסאַק יאַוויטש, באַגריסט צום נייעם יאָר אַלע זיינע אַנצאָליקע פרייַנט, קליענטן און באַקאַנטע!

לשנה טובה תכתבו!

COLCHONERIA

LA AMERICANA

de USHER EJENBAUM

Ave. Menocal 652 Teléfono U-6131

Habana, Cuba

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט אוּן דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע.
זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט!

La Tenería Imperial

— DE —

USHER EJENBAUM

MARIANAO LISA — CUBA — TELF. FO-7175

FABRICA DE CAMISETAS

BIGELMAN

BERNAZA No. 209 HABANA

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן. פריינט אין דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא. און וינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Rozen Textile

ALMACEN DE TEJIDOS

de NAUN ROZENGVAIG

Muralla 456 Habana Teléfono A-2554

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן. פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע. זאל דאס נייע יאר ברענגען פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

פון אַלץ צו פיסלעך...

פון **משה רובין**

מען פאַררעדט די אייגענע עקרהדיקייט

נעסט וואָס קומען אין פארשיידענע שליחות'ן צו די קובאנער אידן וואונ־דערן זיך און הויבן מיט די פלייצעס, וואָס איז די סיבה וואָס ניט געקוקט וואָס עס עקזיסטירן ביי אייך קו־באנער אידן, דריי צענדליק אידישע אינסטיטוציעס; ערשט קלאסיקע אי־דישע שולן; אַ פּרעסע וועזן און אלע אַנדערע זאכן, וואָס א סך גרעסערע און א סך רייכערע אייגנעפונדעוועטע אידישע ישובים אין לאטיין אמעריקע קענען אייך מקנא זיין און דאָך פעלט עפעס ביי אייך... עפעס איז פויל אין אייער קעניגרייך; עס איז ניט דאָס וואָס מען שטעלט זיך פאָר און מען מיינט פון דער ווייט, איידער מען קומט צו אייך. שמייכלט מען אונטער.

און מען פרואווט פארענטפערן, זוכן תירוצים, או מען איז נאָך א יונ־גער ישוב, ערשט קוים א 25 יאָר, דערביי האָט מען ביז איצט ניט געהאט וועז וואָס אַנפאַנגען פאר זיך צו זאָרגן. מען איז געווען פארנומען מיט איינ־אַרדענען זיך, מיט מאכן א לעבן. אין די לעצטע יאָרן האָט מען געזאָרגט פאר אַיין זאך, פאר ישראל. און דער־ביי האָט מען זיך אביסל פארנאכלע־סיקט. אין דער אמת'ן זענען דאָס אלץ ניט מער ווי פּוסטע תירוצים וואָס זוכן זיכער קיינעם ניט אָפּנארן. זיי האָבן אַיין ציל, אַיין צוועק, צו פאר־רעדן די אייגענע עקרה'דיקייט, די אייגענע אומבאהאַלפנקייט אין וועל־כער מען געפינט זיך פאר די לעצטע צענדליק יאָר וועז עס ווערט ממש גאָר־ניט נעטאָן, גאָרניט געבויט, גאָרניט נעשאפן און ממילא גאָרניט דער־גרייכט. מען פּלוואוט פאררייזן דעם פּדעמדן, דעם גאסט, אָבער אין הארצן פילט יעדער וועז מען איז אויפריכטיק מיט זיך, אָן די געשטעלטע פראגן וועזן ווייט ניט פארענטפערט און דער פרעגער איז געוועכט. א ישוב וואָס איז אלט 25 יאָר, האָט ניט געקוקט אויף אלע זיינע געוועלשאפטלעכע און קול־טורעלע דערגרייכונגען ניט באוויזן זיך איינוואַרצלען, פארפעסטיקן אויף קיין איין געביט. אלץ וואָס איז דאָ — לעבט ניט, עס וואקסט ניט, עס פורעמט זיך ניט אויס, מען גייט צו־ריקווערט...

וואר איז שולדיק פרעגט איר? זי־כער ניט די קובאנער אידן ווי א כלל. נאָר דאָס וואָס עס זענען ניטאָ די יחי־דים, די וואָס קענען און דארפן און

ווילן וואס טאן. ניטא דער פראינ־
טערעסירטער געזעלשאפטלעכער טו־
ער. די וואס שטייען ביים רודער פון
געזעלשאפטלעכן לעבן, זענען אדער
אידן וועמען מען האט אנגענאמען דעם
כבוד, און צוגעטיילט א פרעזידענטן
בענקל, צוליב יחוס (לייען גאלט)
אדער מענטשן אן שום געזעלשאפט־
לעכע דערפארונגען, וועלכע האבן
איבערגענומען די בענקלעך, ווייל זיי
זענען שטענדיק פריי צו האבן, ניטא
אויף זיי קיין בעלנים; זעצט זיך ווער
עס ווייל אויף זיי אוועק, הגם ניט זיי
זענען פייאיק פאר אזא אמט; ברענגע־
דיק ניט איינמאל מער שאדן ווי נוצן
דער אדער יענער ארגאניזאציע וועל־
כע ער פירט אן.

אויך אויפן קולטור געביט איז ניט
בעסער... דארט איז ממש א בית
עולם. קיין צו גרויסער צאל אינטע־
ליגענטן, קולטור טוער און שרייבער
האט קיינמאל דער קליינער אידישער
ישוב אין פראפארץ מיט דער צאל
אידן וואס וואוינען אין לאנד, קיינמאל
ניט געהאט ווי קליין זייער צאל
איז א ב ע ר נ י ט ג ע ו ו ע ן,
האט מען דאך וואס געטאן. מיט יארן
צוריק זענען דערשינען אידישע בי־
כער; מען האט געשריבן און געזוכט
זיך דרוקן. עס זענען דעמאלסט דער־
שינען פעריאדישע אויסגאבן, וועלכע
האבן געהאט א גאנץ פיינעם אויסזען
און ניט שלעכטן אינהאלט. דער עיקר
מען האט זיך ניט באנוגנט מיט בלויז
זוכן מאכן א לעבן, מען האט געוואלט
נאך עפעס. מען האט געזוכט א גייס־
טיקע סביבה. און צו זי האט אינ־
גאנצן באפרידיקט אדער ניט איז אבער
געווען אזא.. זענען אבער די מערסטע
פון די וואס האבן זיך ניט באנוגנט
פון על הלחם לבדו אוועקגעפארן פון
לאנד און געבליבן זענען בלייז א פאר
שרייבער וועמען מען קען אויך די
פינגער איבערציילן. און ביי זייער
בעסטן ווילן קענען זיי קיין גרויסע
זאכן ניט אויפטאן.

—0—

ג ע ב י ד ע ס

טומלט זיך אביסל ביי אונז איך
ישיב פאר די לעצטע פאר יאר ארום
אן ענין אייגענע געביידעס. ווער עס
האט א האנט און א פוס רעדט פון
בויען אן אייגענס געזעלשאפטלעכן
בנין. דער אידישער פרויען פאריין
רעדט פון בויען א קינדער היים, אזן א
מושב זקנים; דער אידישער אנטי
טוב. קאמיטעט פון א סאנאטאריום;
אחדות ישראל — פון א שוהל, מיט א
תלמוד תורה א. א. וו.

פון די אלע טומלענישן און סתם
ווערטער זענען געבאקן געוואקן איני־
ציאטיוון פון קויפן פלעצער, ווי עס
האט עס געטאן דער עדת ישראל. עס
זענען אויך געקויפט געוואקן צוויי גע־
ביידעס איינע דורכן אידישן צענטער
און די צווייטע דורך דער ציוניסטישער
פארייניקונג. ניט קענענדיק באפריידיגן
דאס הויז פון די שכנים אויף באנוצן
עס פארן צוועק וואס עס איז גע־
קויפט געוואקן, האט דער אידישער
צענטער קיין גרויס נחת פון זיין גע־
מאכטער ביזנעס ניט געהאט.

דערווייל איז די שולע וואס געפינט
זיך ביים אידישן צענטער שטארק
פארגרעסערט געוואקן און עס איז
ענג געוואקן אין די דלת אמות פון
צענטער זאל, האבן די שול טויער, בא־

שלאָסן, אז אויב דער צענטער קען קיין שול געבויעט ניט אויפבויען וועלן זיי עס אליין פֿרואוון. און עס איז דורך דעם צוגעקומען נאָך א בויער פון נאָך א בנין. און אָט האָט מען שוין גע־האלטן אין קויפן א נייע געבויעט אין סאנטאָס סוארעז, וועלכע האָט זיך אגב ארויסגעוויזן פאר ניט איבע־ריק פאסיק פאר דער צענטער שולע און פין דעם מסחר איז דערווייל גאָרניט געוואָרן.

די איינציקע וואָס האָבן אפֿישר זויניקער ווי אלע געטומלט אין ער־רעדט פון אייגענעם בנין, די ציונים־טישע פאריניקונג אין קובא, האָט וואָס ממשדיקעם דערגרייכט און גע־קויפט א בנין און מען נוצט אים שוין זייט אייניקע יאָרן. עס רעדט זיך נאָר מעו נוצט... עס נוצט אים א טייל די ציוינסטישע משפחה און דער־אנדערער טייל, דער אונטערשטער, איז פֿארדונגען געוואָרן און מיט די ממתקים וואָס קומען אריין מאָנאטלעך פון דירה געלט באצאָלט מען דעם פֿראצענט וואָס מען איז שולדיק פאר א גאנץ היפשער היפּאָטעק, וואָס וועט מכתמא באצאָלט ווערן וועו משיח וועט קומען... ווייל פריער זעען מיר ניט אז עס זאָל אין דער ציונים־טישער פאריניקונג, פונקט ווי אין די אַנדערע אינסטיטוציעס, זיין אמאָל א דאָלער אין קאסע וואו עס בלאָזט א קאלטער דעפיציט ווינט.

ניון מען פֿרואוט אונטערציען א שטיקל סך דכל פון די אלע פֿרואוון פון וועלן קויפן אָדער בויען אייגענע געביידעס; פון די אלע שוין געמאכט טראנזאקציעס יוי פלעצער און געביי־דעס, איז דער רעזולטאט ווייט ניט קיין צופֿרידנשטעלנדער און כאמת גאָרניט קיין פאָזיטיוועד.

עס באווייזט קלאָר, אז אלע איני־ציאטיוועס ווי גוט זיי זענען ניט געמיינט געווען זענען זיי אלע ווי איי־נער געווען ניט מער ווי דורכפאלן. עס איז געשאפן געוואָרן א געביידע פסיכאָז, האָט מען געקויפט; געמאכט ביזנעס, געטומלט און געשריען ביז מען האָט איינגעזען, אז מען האָט ניט ריכטיק געקויפט. האָט מען זיך בים־לעכווייז באראויקט און אַנטשווידיגן גע־ווָאָרן גאָרניט טוענדיק מער.

איצט איז ווייטער אביסל לעבעדיק געוואָרן ארום דעם ענין געביידעס. דעם ערשטן קרעדיט פאר דער אויפ־לעבונג קומט אָן שום ספק די שול טוער ביים אידישן צענטער, וועלכע האָבן אויף אייגענער אחריות געזוכט מען זיך מיט א צייט צוריק צו קויפן אָדער בויען א שול בנין.

איצט האָט דאָס מזל צוגעשפילט און דער אידישער צענטער האָט באקו־מען א קונה פארן בנין וואָס ער קען ניט נוצן און ער ווערט ווי מיר זענען אינפארמירט געוואָרן, וועו מיר שרייבן די שורות, מיט מזל שוין פארקויפט. און די געלט וועט צוזאמען געגאָסן ווערן מיט די געזאמלטע באשטייערונ־גען פון די שול טוער און עס ווערט איצט געפלאנט צו בויען א גרויסן מא־דערנעם בנין פארן אידישן צענטער און דער שולע ביים זעלבן.

הלואי זאָל דאָס מאָל וואָס געלינגען ממשות'דיקעם...

—0—

מינדיק קומט צונוץ . . .

וואָס איר זאָלט ניט זאָגן וועגן מינדיקן, מוזט איר אָבער אנערקענען,

אז ער איז פריער פאר אלץ א איד א עקשן, וואס לאזט זיך ניט שפייען אין דער קאשע. און דערצו נאך א פאלקס מענטש א רעוואלוציאנער, וואס וועט ניט לאזן, ווי ער זאגט,באראבעוון די שטאט. עס מוז זיין דעמאקראטיע און אךדענונג...

וואס איז שוין ווייטער געשען מיט מינדיק'ן, פרעגט איר? איר ווייסט ניט וואס? וועלן מיר אייך עס דערציילן און איר וועט זען, אז ווען ניט מינדיק וואלט איר א פייג באקומען פאר דרייַ דאלער א טיקעט צו דאוונען די ימים נוראים אין דער ציונים־טישער פאריניקונג. די מעשה פון דער גרעסטע בטע איז אזא מין היסטאר־יע.

אהדות ישראל וועגן וועלבע מיר האבן אייך דערציילט ניט איינמאל איז שטארק פארענגט. מען איז שולדיק יערן ויער עס געטרויט נאר א פאר דאלער... אין אויך ראטעווען זיך. כדי צו אויסגלייכן כאטש אביסל דעם שוערן דעפיציט, האט מען באשלאסן אויסנוצן די איינציקע געלענגהייט, ווען מען קען ביי די קובאנער אידן נעמען א דאלער... דאס מיינט די ימים נוראים. מען וועט נעמען חוי־כע פרייזן פאר די בילעטן אין אזוי ווי די קובאנער אידן גייען פארט איין מאל אין יאר הערן דאוונען... וועלן זיי באצאלן צו מען וועט וועלן ארער ניט. אויך קענען אדורכפירן אט דעם פלאן איז אבער נויטיק, נים האבן ערשטנס קיין צו פיל שוהלן און צווייטנס ניט קיין קאנקורענטן... האט מען באשלאסן, אז מען זאל געבן א הינדערטער ארער עפעס מער דער ציניסטישער פאריניקונג פאר אי־לאקאל און אנשטאט, ווי אין די פאריקע יארן, איינארדענען דארט א שוהל וועט מען היינטיקס יאר אנהיי־גען א שלאס אויף דער טיר. אזוי ארום וועלן די אלע אידן קומען אין די אנדערע שוהלן אין צאלן וויפל מען וועט זיי היסן...

פארטיק געוואָרן מיטן „געניאלן פלאן", וואס איז אויסגעארבעט ג־ווארן דורכן „עסטאדא מאיאר" ביי דער קהילה, איז מען אוועק זיך דורכ־רעדן מיט די טוער פון דער ציונים־טישער פאריניקונג, און ווען מען האט אויסגעהערט, וואס מען וויל האט מען געענטפערט מיט א פעסטן ניין...

מיר וועלן קיינמאל אין לעבן ניט מסכים זיין, האבן די ציונימטישע טיער געענטפערט, אז מען זאל אלטן אונזער לאקאל געשלאסן פאר אידן, וואס דאוונען ביי אונז יאר איין יאר איים און דורך דעם קענען שפעקולירן און אריינפווינגען, אז מענטשן, וואס קענען אפשר ניט באצאלן זאלן דארפן צאלן פאר קענען דאוונען יום טוב מיט א מנין אזעלכע פרייזן... וואס איז מכיש ניט געהערט געוואָרן אין קיין צווייט אידישן ישוב, 6 דאלער פון א פערזאן.

דערהערט, אז מען וויל ניט לאזן שלימזן דעם לאקאל האט מען ג־פרואווט איבערצייגן די ציונימטישע טיער, אז די קהילה, איז גרייט איינ־ארדענען וויי אלע יאר א מנין אבער די פריזן וועלן זיי באשטימען וויי זיי פארשטייען...

איז וואס האט דאס צו טאן מיט מינדיק'ן? — פרעגט איר? וואלט־זשע

וועלן מיר עס אייך דערציילן... מינ־דיק, וועלכער געפינט זיך לעצטנס אין דער שטילער אפאזיציע צו דער קהילה און שטייט פונדערווייטנס ווי א באאבאכטער און קוקט זיך צו, וואס דאָרט קומט פאָר, האָט דערוועג־דיק, וואס כעזן גרייט זיך דאָ צו טאָן קעגן דער „שטאָט", אוועק צום רב און געשטעלט א קלאָרן אבער פעסטן אולטימאטום.

— רבי, האָט ער געזאָגט, אדער די קהילה מאכט א שוהל און נעמט מענטשלעכע פרייזן, דאָס מיינט 5 דאָלער א פאָר פאָלק פאר דאוונען, אין דער ציוניסטישער פאראיניקונג אדער איך דינג דעם זאל און אַרײַן איין א מנין און שטעל אוועק א דאָלער אריינגאנג.

דערהערט אזא אולטימאטום, וואס קען נאָך קאליע מאכן די ביזנעס אין די אנדערע שוהלן און דערמיט אוועקפטרן דעם גאנצן פלאן פון ראַ־טעוועז אויסגלייכן דעם דעפיציט, האָט מען גיך באשלאָסן, אז מיט מינדיקן שפילט מערן זיך ניט. ער זאָגט מאכן, קען ער טאקע מאכן... האָט ער דען ניט געמאכט נאָך א חברה קדישא מיט נאָך א בית עולם... האָט ער ניט געמאכט א מאנומענט... האָט ער ניט געמאכט „אויגענע מעמבערס" א. א. גיך האָט מען זיך געגעבן א רייד דורך און מען האָט מיט מזל מסכים געווען אויף מינדיק'ס באדינג 5 דאָ־לער פאר א פאָר פאָלק און קינדער פון יועלכע יאָרן זיי זאָלן ניט זיין אינגאנצן פריי.

ווי איר זעט, קומט מינדיק גאנץ גוט צונוץ...

PROVEEDORA INDUSTRIAL, S. A.

AGUIAR 411, HABANA

Materiales de garantía para la Industria Textilera de Cuba

AGENTES EXCLUSIVOS DE:

Rowan Cotton Mills Company ..	Hilaza de algodón peinado.
Paulson, Linkroum & Co., Inc. ..	Hilaza de algodón mercerizado.
Tryon Processing Company	Hilaza para adornos.
Sandoz Chemical Works, Inc. ..	Anilinas y químicos industriales
Scott & Williams, Inc.	Máquinas de tejer.
Supreme Knitting Machine Co., I.	Máquinas de tejer.
The Torrington Company	Agujas de tejer.
Calgon, Inc.	Estabilizador de agua.
Laurel Soap Manufacturing Co. .	Jabón y aceites industriales.
Atlantic Chemical Company	Productos químicos para la industria.
Firestone Interamerica Co.	Productos de goma espumada, plásticos y cuero sintético.

Teléfono M-8077

דער יוגנט פראָבלעם אין קובאַ

פון חיים שיינוק

איך בין אַנוועזנד געווען אלס פאַרשטייער פון דער ציוניסטישער פאַרייניקונג אויפן טיי אָוונט, וועלכער איז אראנזשירט געוואָרן פון דער וויצאָ לכבוד דער באניאונג פון זייערע אקטיוויטעטן נאָך דעם קורצן וואקיישאָן, וועלכע זיי האָבן געגונג פאר די הייסע זומער מאָנאטן.

דער טיי אָוונט איז דורך גאנץ גע־לונגען. דער אָוונט איז געווען שטאַרק באַזוכט. די חברות פון דער „וויצאָ" צו זייער קרעדיט, וויזן ארויס א וואַ־רעמן אינטערעס צו זייערע אונטער־נעמונגען, עס איז פאַרגעקומען א קורצער ארטיסטישער פּראָגראַם; אויך פיינע צובייסן. די חברות האָבן זיך געפילט גאנץ געמיטלעך, זאָגאר געפרואווט אויסלערנען זיך א ליד, „בערבות הנגב".

זיצנדיק אזוי מיט די חברות פון „וויצאָ" איז מיר ארויף אויפן ־ע־דאנק א בריוו וועלכן מיר האָבן ניט לאנג באקומען פון דער אידישער אַגענטור, אין וועלכן, צווישן אַנדערע דערמאָנען זיי אונז אויף איינעם פון די וויכטיקערע פּראָבלעמען וואָס באַ־שעפטיקט איצט שטאַרק די ציוניסטי־שע וועלט באוועגונג. דאָס איז די ערציאונג און יוגנט. און זיי שרייבן אין זייער וועגדונג: זיי וויסן, אז אין קובא איז דאָ א טיבטיקע ציוניסטישע פרויען אָרגאניזאציע, וועלכע ציילט קיין עין הרע ביז 1000 מיטגלידער, (די ספּרדישע אריינגערעכנט) וועלכע זאמלען געלט פאר ישראל און העלפן זייערע אינסטיטוציעס אין אונזער מדינה, געווים איז דאָס זייער וויכטיק און ביים היינטיקן מאָמענט אודאי. אָבער זיי מוזן וויסן, אז עס עקזיסטירט נאָך א פאקטאָר, וואָס איז א לעכטס פראגע פאר דער ציוניסטישער באוועג־גונג או בכלל פאַרן אידישן פאָלק און דאָס איז די נאציאָנאלע ערציאונג פון דער יוגנט. און אָט דער הילפיקער אַרבעט מוזן זיך דער עיקר ווידמענען די פרויען און די מאמעס.

איך האָב זיך א טראכט געטאָן, צ־ע־ווים אז זייער שיין און פארדינסטפול דאָס אראנזשירן פון אזעלכע טיי אוונטן פאר די חברות פון „וויצאָ". עס העלפט געווים אין דער טעטיקייט פון „וויצאָ". אָבער אפשר וואָלט ג־ע־זען נאָך וויכטיקער וען אָט די חברים אראנזשירן פון צייט צו צייט אזעלכע ארטיסטיש, קולטורעלע אָוונטן פאר זייערע טעכטער און זין, עס וואָלט ג־ע־וועז געווים א גרויסער געווינס וען ־י א"י לידער וואלטן געזונגען וערן פון זייערע קינדער, אויף ספעציעלע אָוונטן אראנזשירט לכבוד אידישע יום טובים, כדי די יוגנט אריינפירן אין אן אמת נאציאָנאלער אטמאָספּ־ער.

איך גלויב, אז קיינע פון די חברית

פון „וויצא" וועט מיר ניט חושך זיין, אז איך זוך צו פארמינערן די פאר־דינסטן פון דער וויצא פאר ישראל. איך מיין אבער און דאס גלויב איך פארשטייען אלע, אז ציוניזם ביים היינטיקן טאג מיינט ניט נאר צו זאמ־לען געלט פאר ישראל.

די לאגע האט זיך לעצטנס שטארק געענדערט. אמאל, וועו ארץ ישראל איז געווען אן ענין נאר פאר ציוניסטן און גרויסע מאסן אידן האבן זיך בא־ציינט נעגאטיוו צו דער רעגעסאנס באוועגונג, איז יעדע מינימאלע ציונים־טישע ארבעט געווען פארבונדן מיט אידעאליזם. אפפערוויליייט א. א. וו.

עס איז דאך געווען צייטן וועו אייפהיינגען א קק"ל פושקע האט גע־דארפט באגלייט ווערן מיט ניט וויי־ניק פראפאגאנדע; אדער ביים גיין לאמלען פאר א"י אויף א אידישע שמ־חה האט מען זיך געקענט אנשטויסן אויף צענדליקער און מער אידישע געסט וועלכע האבן געקוקט אויף אייך מיט ביטול און שפאט.

היינטיקע צייטן איז די אבסאלוטע מערהייט פון אידן נאציאנאל ge־שטימט. און די אלע זענען מיט לייב און לעבן פאראינטערעסירט מיטן אויפבוי פון ישראל און דער פארפעס־טיקונג פון אירע פאזיציעס. און דער־פאר שטייט איצט פארן ציוניזם די גרויסע אויפגאבע צו געווינען די אי־דישע יוגנט, און מען מוז ווידמענען גרויס אויפמערקזאמקייט דער דערצי־אונג פראבלעם.

דער ציוניזם מוז היינט זארגן פאר דער דערציאונג פון יונגן דור. דער ציוניזם מוז דער יוגנט העלפן געפינען דעם וועג צו אידישקייט; איר מאכן באוואוסטזיניק פון אירע פליכטן אין ליכט פון דער ניי געשאפענער סיטו־אציע דורך דעם אויפקום פון מדינת ישראל. די יוגנט דארף דערנענטערט ווערן צו העבריאישן — די שפראך פון ישראל און צוגעגרייט ווערן אין גייסט פון הלוציזם.

ווי האלט עס מיט דער אידישער יוגנט אין קובא? איך מוז זיך מודה זיין, אז וועו איך טראכט וועגן דער פראגע, פיל איך, אז די ציוניסטישע באוועגונג האט ביז איצט זייער פיל פארנאכלעסיקט אין דעם פרט. עס קען זיין, אז די סיבה איז געווען דאס, וואס די באוועגונג איז שטענדיק ge־וועו אנגעלאדן מיט אנדערע דרינגנדע אוו ברענענדע פראגן פאר ארץ ישראל און דאס האט צוגענומען ביי איר די גאנצע צייט און ענערגיע און זי האט דערפאר ניט דורכגעשטודירט ווי געהעריק די לאגע און ניט באטראכט דעם אופן ווי אזוי זיך צו פארנעמען מיט דער יוגנט און אין וועלכע וועגן איר ריכטן. אבער ווי די זאך זאל ניט זיין, איז באגאנגען געווארן א טעות, ווייל מען האט ניט גענומען אין אכט און זיך ניט גערעכנט מיט די באדיי־גונגען אין לאנד.

מיר האבן געדארפט אפשאצן, אז די יתנט לעבט דא אין א פריי לאנד, וואו זי האט אפן פאר זיך אלע טירן צו די ערציאונגס און בילדונגס אנ־שטאלטן. די אידישע יוגנט אין קובא איז פריי פון יענע באדינגונגען אין וועלכע מיר האבן זיך געפונען אין מזרה אייראפע. דארט איז די אידישע יוגנט געווען איזאלירט פון דער אל־געמיינער יוגנט. מען האט דארט די אידישע יוגנט ניט צוגעלאזט פריי אין די העכערע לערן אנשטאלטן, דאס האט זעלבסטפארשטענדלעך געצוואונ־גען צו שאפן אייגענע אידישע דערצי־

אונזם אנשטאלטן; עס איז ניט וויכ־טיק צי דאָס זענען געווען רעליגיעזע, נאציאנאלע, אדער לינקע. אומעטום האט געהערשט דער אידישער גייסט אין דערצו איז נאך די היים געווען א שטאַרק אידישע. דאָס קינד און דער יוגנטלעכער האט זיך פשוט געווייקט אין דער אידישער סביבה, אין דעם אידישן גייסט.

די יוגנט אין דער אלטער היים האט פאר זיך אליין געזוכט נייע וועגן און אידעאלן, און דאָס האט במילא גע־פירט צו יוגנט אויפן וועג צו חלו־ציזם, צו דאָס איז געווען דורך דעם השומר הצעיר, דרור, גרדניה א. א. וו. דאָ איז אָבער אלעם אַנדערש. דאָ זענען ניט פאראן יענע געפארן און דראָאונגען, וועלכע האָבן געשטויסן דער אידישער יוגנט צום חלוציש־ן אידעאליזם. דאָ זענען אויך ניטאָ די אידישע היימען, וועלכע האָבן אויסגע־איבט זייער ווירקונג אויפן מינדם נשמה. דאָ איז אלעם פרעי און לייכט. אין דערפאר פאַרשרט זיך א פאַרזיכ־טיקערער צוגאנג וועג מען וויל אריינ־ציען די יוגנט אין א נאציאנאלער סביבה.

עס איז געווען א גרויסער טעות פון אינזער זייט, וואָס מיר האבן געזיכט אריינצופאסן די קובאנער אי־דישע יוגנט אין די ראמען פון השומר הצעיר. די דיסציפלין און די קרבנות גרייטקייט פון השומר הצעיר, קענען ניט אפעלירן צו דער אידישער יוגנט פון קיבא, און דערמיט דערלאַרט זיך אפישר אויך, וואָס דורך דעם השומר זענען דורכגעגאנגען פיל יוגנטלעכע, אָבער זייער ווייניק זענען פאר־בליבן.

מיר מוזן רעווידירן אונזער גאנצע באציאונג אין צוגאנג צו דעם יוגנט פראָבלעם אין קובא. עס איז נאָך איצט ניט צו שפעט. די יוגנט איז נאָך פול־שטענדיק ניט פארלאָרן. די אידישע יוגנט פילט אידיש, פארמאָגט א טיפן אינטערעס צו אלעם וואָס וועלט גע־שאפן אין ישראל און זי זוכט און שטרעבט מיטצוהעלפן מיט אלעם וואָס זי קען.

דער געשאפענער קולטור דעפאר־טאָמענט ביי דער ציוניסטישער פאריי־ניקונג מוז זיך גלייך פאראינטערע־סירן מיט דעם יוגנט פראָבלעם אין אונזער ישוב. מען דארף זוכן וועגן און מיטלען ווי אזוי זיך צו פארשטענ־דיקן מיט אלע עקזיסטירנדע יוגנט גרופּעס און געמיינזאם מיט זיי געפי־נען א פארמולע ווי אזוי צו קאָנסאלי־דירן זייערע אקטיוויטעטן אין אזא גייסט, וואָס זאל זיי דערנענטערן צו אידישקייט, צו אלע נאציאנאלע פראָבלעמען און דער עיקר צו ישראל.

עס מוזן געשאפן ווערן יענע באדינ־גונגען, ויאכי זאלן ענטשפרעכן דער מעוטאליטעט פון דער קובאנער אידי־שער יוגנט. עס דארפן ארגאניזירט ווערן אזעלבע קולטורעלע, ארטיסטי־שע און פארוויילערישע אונטערנעמונ־גען, וואָס זאלן פון איין זייט ציציען דעם יוגנטלעכן, אָבער פון דער צווייטער זייט אים אריינברענגען אין א אידישע סביבה. און אים דערנענטערן צו די קולטורעלע און נאציאנאלע פראָבלעמען פון זיין פאלק. געווים איז דאָס אן אויפגאבע פאר דער גאנ־צער ציוניסטישער באוועגונג, אָבער די „וויצא" אלס א פרויען ארגאניזא־ציע, דארף דא אומבאדינגט שפילן די ערשטע פידל. מיט דער פראקטישער הילף פון דער „וויצא", קען זייער פיל פראקטישעם און ממשות'דיקעם דער־גרייכט ווערן אויף דעם נעביט.

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט, קונדן און באַקאַנטע, און ווינטשן
זיי אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מאָריס הימלשטיין און פאַמיליע

—0❀0—

PERFUMARIA "GIMEL"

REP. DEL BRASIL 256. TELF.: M-6013 .HABANA

CREADORES DE LAS MARCAS:

Acana Cubanas — Capricho de Mujer — Normandie
La Vie Parisiene — Gran Actriz — Flor de Vida
Tú y Yo — Saudade — Malvina

ALMACEN DE TEJIDOS

Cia. de Tejidos 5a. Avenida, S. A.

FABRICANTES E IMPORTADORES

TELEFONO M-7198 SOL NUM. 358
Apartado 2314 La Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן. פרײַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובא. און ווינטשן אַלעמען

אַ כתיבה וחתימה טובה

5a. Avenida

ARTICULOS PARA CABALLEROS Y NIÑOS
TRAJES HECHOS Y A MEDIDA

GALIANO 554, esq. a Salud. TELF.: A-9417

נייַ-יאָר באַגריסונג פון עדוואַרד מ. וואַרבורג

עדוואַרד מ. מ. וואַרבורג, פּאַרזיצער פּון דזשאָינט דיסטריבּיושאָן קאָמיטעט האָט באגריסט דאָס נייע יאָר מיט דער דערקלערונג, אַז די אידן מעבר לים וועלן דעם ראש השנה פייערן דעם גליקלעכסטן יום טוב אין מער ווי 10 יאָר. מר. וואַרבורג האָט דערביי צוגעלויבט די אַמעריקאַנער אידן און אלע לענדער, וואָס האָבן מעגלעך געמאכט אַז די גוטע נייעס דורך די באַשטייערונגען, וואָס זיי האָבן געגעבן צו באַצאָלן פאר דער הילפס ארבעט פון דזשאָינט אין אייראָפּע, אַפריקע און אַזיע.

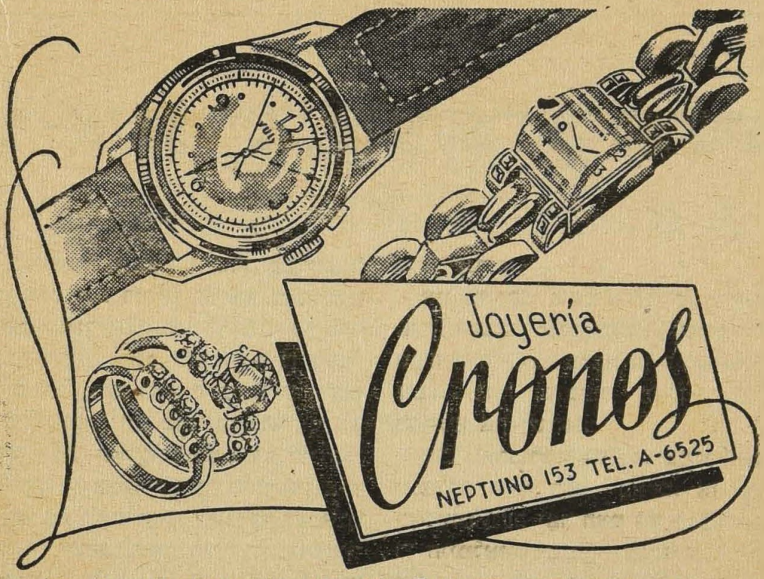
פאר דעם קומענדיקן ראש השנה, האָט דער דזשאָינט געשיקט געגנוג שפּייז פאר די 376 טויזנט אידן, וואָס קומען נאָך אלץ אָן צו דזשאָינט הילף אַזוי, אז אלע וועלן האָבן א זאטן און פרייַלעכן יום טוב. ער האָט אויך ארויסגעשיקט א גרויסע קוואַנטיטעט מחזורים און אַנדערע רעליגיעזע אַרטיקלען. אין די לאגערן פון דייטשלאנד, עסטרייך און איטאַליע וועלן אידישע פליכטלינגען האָבן א פרייַלעכן יום טוב וויסנדיק, אז פאר די מערסטע פון זיי איז דאָס דער לעצטער יום טוב אלס היימלאָזע וואנדערער. די וואָס געפינען זיך שוין אין די האפן שטעט גרייט אפצופאָרן קיין ישראל — 4 טויזנט אין מארטש, 5 טויזנט אין בארי — וועלן אודאי האָבן א פרייַלעכן יום טוב וויסנדיק, אז נאָך אין עטלעכע טעג וועט זיך זייער גלות ענדיקן.

אין מארסעי וועט א גרויסע גרופּע אידן אָפּפאָרן ערב ראש השנה. זיי וועלן הערן שופר בלאָזן אויף דער שיף גופא. פאר יום כפור וועלן זיי זיך געפינען אין ישראל.

מר. וואַרבורג האָט אויפמערקזאם געמאכט אויף דעם פאקט, אז אין פארגאנגענעם יאָר האָט זיך געענדיקט די היימלאָזיקייט פון טויזנטער און טויזנטער אידן. דער דזשאָינט האָט געהאָלפן ניט ווייניקער ווי 220 טויזנט פון זיי דערגרייכן ישראל ווערנד אַנדערע טויזנטער זענען אָנגעקומען אין די פאריניקטע שטאַטן און אין אַנדערע לענדער.

פאר די הונדערטער טויזנטער אידן וואָס זענען געבליבן אין אייראָפּע, האָט דער דזשאָינט דאָס יאָר פיל געטאָן זיי צו ברענגען צו א מצב פון עקאָנאָמישער אומאָפּהענגיקייט. ער האָט אויך אָנגעפאַנגען צו פארגרעסערן זיין הילפס ארבעט אין די מאכמעדאָנישע לענדער פאר די דאָרטיקע אומגליקלעכע בריידער.

„דער דזשאָינט דיסטריבּיושאָן קאָמיטעט" האָט מר. וואַרבורג געזאָגט „שטאַלצירט מיט זיין דאָלע אין די גרויסע דערגרייכונגען פון יאָר. דאָס איז געווען א גרויס יאָר און אלץ, וואָס עס איז אויפגעטאָן געוואָרן איז בלויז מעגלעך א דאנק דער הילף, וואָס אידן פון אַמעריקאַנער קאָנטינענטס האָבן געגעבן דעם דזשאָינט".

א גרויסער אויסוואל פון פארשידענע צירונג
פון בעסטן קוואליטעט!

.אלע ארטיקלען וואס מיר האבן פאר אייך, זענען פון בעסטן סארט

☞ גאראנטירט און ביליק! ☜

די פרייזן און די וואָרע זענען צוגעפאסט צו אייער געשמאק!

איידער איר גייט עפעס קויפן, באזוכט אונזער כאיריא, און איר וועט שפארן געלט!

איר וועט וועלן ראיזל באדינט דורך ה' סאלאמאן צוויק.

Los artículos que vendemos son de primera calidad, con un valor intrínseco razonablemente aproximado a la cantidad que usted invierte.—Visítenos.

Lo atiende: S. ZUICK.

Joyería "CRONOS" Relojería

NEPTUNO 153 HABANA TEL. A-6525

א גליקלעכן און צופריעדענעם יאר וויינטשן מיר אלע
אונזערע פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע!

לשנה טובה תכתבו!

FABRICA DE CALZADO
—de—
JACOBO RAPOPORT
Specialist in
Alligator-Shoe for Ladies
Alligator House-Slippers for Men
Villegas 503 Telf. M-6740
Habana, Cuba

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LABORATORIO FOTOGRAFICO
ROMAY
FOTOGRAFOS
Amistad No. 168, esq. a Concordia Teléfono A-4903

Felicitamos sinceramente a nuestros clientes y amigos de la Colonia Hebrea de Cuba en la fecha de su Año Nuevo 5710 y hacemos votos por su prosperidad.

צו אַלע שמחות און געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען, רופט דעם
פאָטאָגראָף ראָמאי
וועלכער איז דער באַליבסטער פאָטאָגראף פון אידישן ישוב!

FARMACIA

DE LA

Dra. Nieves Tenembaum

ACOSTA Y COMPOSTELA TELF. A-9330
DE TURNO LOS SABADOS
RAPIDO SERVICIO DE MENSAJEROS

באגריסט אלע זיינע קליענטן, פריינט און דער גאנ-
צער אידישער קאלאניע, און ווינטשט אלע-
מען א גליקלעכן דערפאלרייכן יאר !
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

DR. DIONISIO CASTIEL

ABOGADO

Muralla No. 474 - Apto. 200 **Telef. A-0492**

ד ר . ד י א נ י ס י א קאסטיעל

באקאנטער אידישער אדוואקאט

מאסט דערמיט באקאנט זיינע צאלרייכע קליענטן און פריינט,
אז ער האט אריבערגעציגן זיין אפיס אויף:

מוראי א 474 , אפארטאמענט 200

וואו ער אטענדירט אלע לענאלע אנגעלעגנהייטן!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע!

CORTESIA DE

RAMON VENTURA

General Lee No. 111 Telf. I-4223

Santos Suárez

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאַלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאַר אַלע אירן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

MIRAMAR

de MANDEL Y LIBERSTEIN

CONFECCIONES PARA CABALLEROS Y NIÑOS

Sol núm. 475 Telf. A-7143

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן. פרייַנט און דער גאַנצער אידישער
קאַלאָניע אין קובא. און ווינטשן אַלעמען

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

באקאנטמאכונג צו אלע אידישע סוחרים!

מיר מאכן באקאנט אלע קובאנער אידישע סוחרים, וואס פארן קויפן ווארע אין די פאראייניקטע שטאטן, אז זיי זאלן זיך פארשטענדיקן מיט דער טראנספארט-פירמע:

Hargil Shipping Associates

Foreign Freight Forwarders
32 BEEKMAN STREET New York 7, N. Y.

פון וועלכער עס זענען די מענעדזשערס די אלעמען באקאנטע סוחרים:

לעסטער גילפארב און האדי העריסאן

פון דער פירמע „גילפארב בראס.".

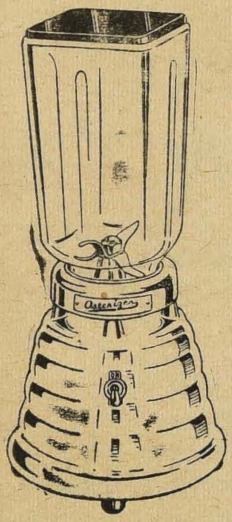
איר קענט באקומען אלע אינפארמאציעס, וואס איז פאר אייך נויטיק אין אפיס פון ניו־יארק, אדער אין האוואנא ביי:

Lamparilla No. 257 Teléfono A-3044

גוטע און ראיעלע באהאנדלונג און ביליקע פרייזן.
ברענגט דורך אונזער טראנספארט-פירמע אייער ווארע

מיר באגריסן צום נייעם יאר
אלע אונזערע פרײנט. קליענטן
און באקאנטע און ווינטשן זיי א
יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

OSTERIZER

לשנה טובה תכתבו!

א יאר פון גליק, פרייד אין פראכפעריטעט ווינטשן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

Henry B. Seelig

Prado No. 20 Telf. M-7631

H. KREMEN y Co.

ALMACENISTA IMPORTADOR DE VIVERES

Cuba No. 665 **Teléfono A-4770**

La Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

BUFETE
GURWITZ

ADMINISTRACION DE BIENES — CONTABILIDAD
LEGISLACION SOCIAL Y MERCANTIL
Lonja del Comercio, Dptos. 421, 22 y 26
Teléfonos: M-9733—A-4187—A-4663

ניט אונז איבער די אדמיניסטראציע
פון אייערע הייזער!

פאר א גאנץ קליינער קוואטע ווען איר פארגרעסערן אייער איינקונפט!
טרויט אונז אן אייערע פראבלעמען! אונזער עפיט איז אונטער דער
אויפזיכט פון קאמפעטענטן און דערפארענעם פרעזס.

מ י ע ל ג ו ר ו י ט ש

פאכמענישע און ערלעכע באהאנדלונג!

עס ווערן דערלייזידיקט שנעל און פינקטלעך ווייזעט קיין קובע אין
אירע אנדערע אימיגראציע - ענינים!

א גליקלעכן און צופריידענעם יאר ווינטשן

מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייגט און

דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Productos de calidad inmejorable

AÑIL "MAGICO"

BETUN "NUGGET"

LIMPIADOR DE METALES "BRASSO"

Desean a todos sus clientes y favorecedores
un próspero y venturoso Año Nuevo.

Agentes:

LORENZO SANCHEZ Y CIA., Ltda.

San Ignacio 312 **Habana**

בריידער קאַריטי

די פּאַבריקאַנטן פון די באַרימטע קראַוואַטן

„ ר ע פּ א ר ט ע ר "

באַגריסן צום נייעם יאָר זייערע קונדן,

פרויַנט און אַלע אידן פון קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

דער גרעסטער אויסוואל אין קעש-רערזשיסטערס
CAJAS CONTADORAS NATIONAL
די בילליקסטע פרייזן!
☞ אויך עלעקטרישע מאטארן! ☜

"La Casa de los Molinos"

איצט אויפן נייעם אדרעס:

BELASCOAIN 904 TELF. A-0122

(צווישן בענכומעדא אוו דעסאגוא)

זעט אונזער אויסשטעלונג אוו איבערצייגט אייך!

א גלייכלעכן אוו צופריידענעם יאר ווינטשן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייונט אוו דער גאנצער אידישער קאלאניע!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

ALMACEN DE MUEBLES

LA CASA JACOBO

פון כאקאבא מושקאט

MONTE No. 558 Habana TELEF. M-7248

אלע סארטן מעבל פון דער לעצטער מאדע, אויף קעש אוו אויסצאלן

ג א ר א נ ט י ר ט א ו ן ב י ל י ק !

ראדיאס — נעוועראס — פריכיד יירעס — קיכן — שרייב־מאשינ־קעס אוו איינצלנע פיעסעס מעבל!

אין אונזער געשעפט ווערט איר ראיעל אוו פינקטלעך אטענדירט דורך דעם אלעמען באקאנטן:

כ א ק א ב א מ ו ש ק א ט

מ א נ ט ע 558. (ראג אנטאן־רעסיא)

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

אלע אונזערע קליענטן, פרייונט אין דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא

אין „קאסא ארטיז" באקומט איר אלע סארטן מעבל
פון בעסטן קוואליטעט און צו די ביליקסטע פרייזן!
קאַסאַ ארטיז בארגט אויס שטולן אויף אונטערנעמונגען!
פאר אידישע אינסטיטוציעס ספעציעלע הנחהדפרייזן!

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט אין דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
MUEBLERIA CASA ORTIZ, S. A.

נחום שטשוקין און פרוי
דוד שטשוקין און פאַמיליע

RICLA (MURALLA) 411-413. — TELF. A-9355
HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אויפריכטיק
אונזער משפּחה, פריינט און כלל ישראל
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובאַ, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה

לאַזאַראָ ליוואָוויטש

CIA. MERCANTIL
"LA SUCURSAL", S. A.

CHERCHES, KANNER Y POSESOWSKY

Distribuidores de Joyería, Fantasías y Quincalla en general

Sol No. 414 Telf. A5-3162

Habana

די קאמפאניע מערקאנטיל לא סוקורסאל איז באריטט
מיט אירע פרייזן איבעראל וועלכע פארקויפט
סיי אויף הורט און סיי אין דעטאל.

כאיערא, פאנטאזיא און קינקאיע.

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע.
זאל דאס נייע יאר ברענגען פרייד פאר
אלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Fábrica de Camisas y Ropa Interior de las Famosas Marcas:

D'YORK Y HEFE

— DE —

CHERCHES, KANNER Y POSESOWSKY

Sol 414 **Tel. A5-3162**

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

S.I.D.E. HERMANOS GONDRAND
S. A.
EMBARCADORES INTERNACIONALES

Prado No. 310 **Telfs. A-33 78 y M-1231**
Habana Cuba

Universal Textile
ALMACEN IMPORTADOR DE TEJIDOS
De M. EPSTEIN Y CIA.
Muralla 166. Teléfono A5-1022

מיר האבן א גרויסן אויסוואל פון פאנטאזיעם, פיעסעם,
פאדראם און פארשיידענע שטאפן!
רעטאוואם צו מעסיקע פרייזן!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע
פרייגט, קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן
זיי א יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

Confecciones ZOMBIE

de G. SMOLARCIK

Almacenista Importador de Tejidos, Artículos de Punto y Confecciones en general

Marcas: "ZOMBIE", "G. S." y "NEW YORK"

Muralla 366, entre Compostela y Aguacate

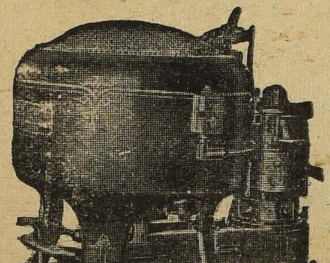
Teléfono M-7861 Habana, Cuba

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן
מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

TINTORERIA "BERTA"

Compostela 824 **Tel. A-8604**

די אייגנציקע אידישע טינטאַרעריע.
וואָס וואשט אַנצוגעָר, דאַמען קליידער
אין מאנטלען אין פארלויף פון

2 ש ע ה צ י י ט

ש נ ע ל ! ג ו ט ! פינקטלעך!

שנעלע באַהאַנדלונג דורך:
מענסאכעראַס און קאַמיאַן!

אייגנטימער: אַסקאַר בראַוערמאַן

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אונזערע קליענטן, פריינט, דער אידישער קאַלאַניע אין קובאַ, ווי די אידן פון דער גאנצער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

PENICHET Y CIA.

פון אהרן שאַפּירא

Amistad 466, entre Reina y Dragones (al lado de SEARS)
Teléfono M-8980

א גרויסע סורטירע אין קעש-רעדזשיסטערס
אויף זייער ביליקע פרייזן!

מיר האָבן אויך שרייב-מאשינקעס, רעכן-מאשינקעס און צום קאלקולירן,
מאלינאס — באטידאראס — קאמערציעלע ארכיוון.
ביציקלעטן און צודאטן.
די ביליקסטע פרייזן! די ראיעלסטע באהאנדלונג!

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט אין דער
גאנצער אידישער קאלאניע. זאל דאס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

BUFETE

Dr. ALFREDO INCERA

O"Reilly 251, ap. 609, esq. a Cuba Tel. A-7067

ספעציאליזירט אין דער אדמיניסטראציע פון גיטער!

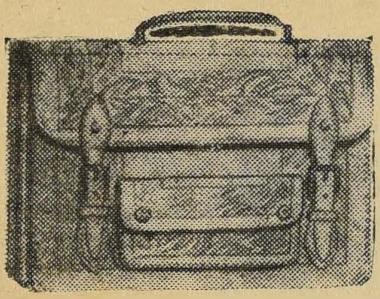
מיר גיבן זיך אפ מיט אלץ, וואס האט צו טאן מיט אייג-
נאנען דירה געלט, צאלן קאנטריבוציע, געריכטן, ארוים-
וואַרפן ש כ נ י ם, רעפאראציעס און אזוי ווייטער.
האנאראר: עקס פראצענט.
ספעציאליזירט אדרוקאטן! באנק און קאמערציעלע רעפערענצן!

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

MALETAS DE VIAJE, DESDE $ 1.50

PIEL LEGITIMA $ 2.50

די אקרעדירטע רייזע־ארטיקלען „קאַבאַלגאַטאַ דע אַסעס־
ווערן פאבריצירט אין אייגענעם
טאַיער פון די בעסטע מאַטעריאלן.
די מאלעטעס „פולמאַן" און
„פעסאַ פלומאַ" ווערן באפאר־
צוגט פאר ערשפלאן רייזעס און פון
די מערסטע סוחרים און וויאַכאַנטעס
הויכע קוואליטעט. נידעריקע פרייזן.

¡Viajantes! Maletas Pe-
tacas de Muestrarios a $12.00
קומט און איבערצייגט זיך!

KABALGATA DE ASES
LUZ 403, entre Villegas y Picote

א כתיבה וחתימה טובה!

אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע!

Felipe Pharer's Hotel

223 N. E. 27th Street - Miami Florida Tel. 3-9394

ווען איר דאַרפט זיין אין מיאַמי —

קענט איר זיך פילן ווי ביי זיך אין דער היים, ווען
איר יועט פאר פאַרן צום אלעמען באקאַנטן קובאַנער:

פ י ל י פ פ ה א ר ע ר אין זיין רומינג - האוס!

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה!

אלע אונזערע פרייַנט און באַקאַנטע און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע:
פעליפע פאַהרער און פאַמיליע (מיאַמי)

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

פיל גליק און פראַספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאר שלע
אונזערע קרובים, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובא.

ברידער בלומענקראַנץ און פאַמיליעס

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אויפריכטיק
אונזער משפחה, פריינט און כלל ישראל
און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

טשארלעס שוואַרץ און פאַמיליע

Alberto S. Gross y Hno.
SEGUROS

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

La Bodega Cubana
de KATZ y RAAB
Cuba No. 705, esq. a Acosta — Teléfono M-5208
Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט אין דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

פרוי רייזל ווינשטיין
אייגנטימערין פון רעסטאראן „משה פיפיק"
אלע קסאנדער קאנפער
און וועלכער נעמט אָן בשותפות אלע שמחות.
באגריסן צום נייעם יאָר זייערע צאלרייכע קונדן און פריינט
און ווינטשן זיי
א כתיבה וחתימה טובה!

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אויפריכטיק
אונזער משפחה, פריינט און כלל ישראל
און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!
אשע קאקיעל און פאמיליע

BIENVENIDO
Usted está cordialmente invitado a visitar

King Salomon's Store

Tabacos, Licores, Perfumes y Artículos de Cocodrilo,
Artículos de Hilo y Souvenirs
PRADO 515, frente al Capitolio
Teléfono A-1151 Habana, Cuba

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

אַלע אונזערע פריינט און באַקאַנטע און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע!

Sastrería "EL CAIRO"

LA ETIQUETA QUE DA PERSONALIDAD
MONTE No. 465.—TELEFONO M-7098.—HABANA
Trajes hechos y a la medidas.—Siempre lo más nuevo y lo más chic a los precios más económicos

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ!

Almacenes BRAGHER

de S. BRASLAWSKY
Sol 323 (entre Compostela y Habana).—Teléfono A-6982
Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאַלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

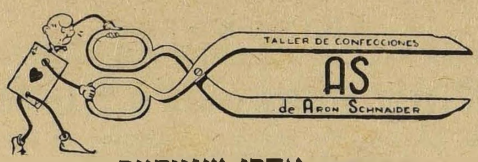
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Confecciones KIVEST

De Kive Szlezinger
Egido 573 Tel. A5-3842 Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ צום נייעם־יאָר

א ב ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

פון אהרן שניידער
Fabricante de Jackets y Cazadoras de piel
MAC ARTHUR
24 de Febrero No. 17 Teléfono X0-2127
Regla, Habana
צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

FABRICA DE PANTALONES
"KLEIN"
F. KLEIMAN
Monserrate No. 477 Teléfono A5-6292
Habana
צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LA HABANA ELEGANTE
Confecciones ARTISTIC
de RABINOVICH Y BURSTEIN
VILLEGAS 303 (plazoleta del Cristo) —— Telf. W-0477
מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט,
באַקאַנטע און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

ALMACEN DE PIELES
LA CASA LAZARO
de
LAZARO BRINBERG
Amargura No. 361 Telf. M-9079
HABANA
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !
אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע!

EL AZOGUE
MARIANO CORRAL
Pajarito No. 357, Habana. Teléfono U-3624
צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
MAX SCHWARTZ Y FAMILIA
אין ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
RUBIN LEIBICK Y FAMILIA
אין ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

GRAN FABRICA DE CINTURONES Y TIRANTES
— de —
RAFAEL GOFFMAN
Teléfono A5-6141.
Teniente Rey 506 Teléfono A5 6141
HABANA
CINTURONES Y TIRANTES "REX"
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !
אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע!

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייעם יאָר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !
הערמאן טשערוואָני און פאַמיליע

CORTESIA DE

UNITED SHOE MACHINERY
COMPANY DE CUBA

Calzada del Cerro 1709. — Telf. I-5119.

א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

CREACIONES "EL PROGRESO"

COMPOSTELA 613 TELEFONO A-7840

Habana

ברידער אלטשון און זון

ווינטשן דער פאמיליע, פריינט קליענטן
און דער גאנצער אידישער קאלאניע
א כתיבה וחתימה טובה!

KING

de A. BAISMAN

Cintos y Artículos de Piel en General

Luz No. 407 Habana

א כתיבה וחתימה טובה!

אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע!

די אינטערנאציאָנאלע לאַגע

פון ס. קאַנאַ

מיר אידן האָבן שטענדיק געהאט א באזונדערן אינטערעס פאר די וועלט געשעענישן. עס האָבן אונז אינטערעסירט די אינטערנאציאָנאלע פּראָבלעמען, וויל אפט זענען זיי אויך געווען, און זיי זענען איצט נאָר מער, אונזערע פּראָבלעמען. מיר זענען צעוויט און צעשפרייט אין דער גאַנצער וועלט. מיר זענען, אזוי צו זאָגן, וועלט בירגער. ווי אזוי די וועלט האָט אונז באהאנדלט, איז א טעמע פאר זיך.

מיר האָבן שטענדיק געהאט א לי־בעראלן, א ריין מענטשלעכן ציוגאנג צו די וועלט פּראָבלעמען. ווי וויט רעאקציע און מלחמות האָבן געלאָזן הינטער זיך מאסן קברים, צעשטע־רונג און פארוויסטונג, האָט עס אונז פיל מער אָנגערירט ווי יעטווידן אנ־דערן פאלק אויף דעם ערד קוגל.

מיר דארפן ניט איינאַרדענען קיי־נע פרידנס קאַנגרעסן, כדי צו איבער־צייגן דער וועלט, אז מיר זענען פאר א פרידלעכן צוזאמענלעבן פון פעל־קער און קענן מלחמה. שטענדיק און איבעראל האָבן מיר געקעמפט פאר דעמאָקראטיע אין שלום. דאָס איז שוין ביי אונז געווארן א טראדי־ציע.

במשך פון פאַריקן יאָר לויט אונ־זער צייט רעכענונג איז דער שלום אויף דער וועלט ניט פארזיכערט גע־ווארן. מען האָט אפן גערעדט וועגן דער מלחמה געפאר צווישן די פאריי־ניקטע שטאַטן און דעם סאָוועטן פאר־באנד. דאָס וואלט געמיינט, א נייע וועלט מלחמה מיט מער אקטיוורע צעשטערונגס מיטלען. מען האָט אפי־לו געסטראשעט מיט דער אטאָמישער באָמבע. מען האָט גיך אפגעקילט די געמיטער, וויל מען האָט עס ניט ערנסט געמיינט שוין וויידער אריינ־שלעפן די וועלט אין א נייעם באר־ניכטונגס קאמף. מען איז אויך ניט געווען צוגעגרייט צו אזא ריזיקער אויטערנעמונג. עס איז געווען ניט מער ווי שאפן די נויטיקע שטימונג, וואָס זאל אונטערשטיצן דעם דיפלא־מאטישן קאמף צווישן די ביידע גרויס מאכטן.

די ביידע וועלט בלאָקן קאָנסאָלי־דירן זיך פּאָליטיש, און ווי וויט מעגלעך, אויך עקאָנאָמיש. אויף איין זייט געפינען זיך דער סאָוועטן פאר־באנד מיט די באַלקאַן לענדער, אויסער יוגאָסלאַוויע, אויך צפון קאָרעאַ, מאנדזשוריע און די קאָמוניסטישע כינע. אויף דער צווייטע זייט באַרי־קאַדע געפינען זיך די פאריניקטע

שטאטן, קאנאדע און די מערב איירא־
פייאישע לענדער, וואס זענען פאריי־
ניקט דורך דעם צפון אטלאנטישן
פאקט.

ביי דער גרינדונג פון דער ארגאני־
זאציע פון די פאריניקטע פעלקער
האט מען געגלויבט, אז די באציאונ־
גען צווישן לענדער וועלן דיקטירט
ווערן פון מאראל, יושר און נערעכ־
טיקייט. דארט, אין דער פעלקער אר־
גאניזאציע, קען יעדע מלוכה קומען
און מאנען נערעכטיקייט. עס איז
אפילו געגעבן געווארן דאס רעכט א
מינדערהייטס פאלק אין א מלוכה צו
מאנען א נערעכטע באהאנדלונג.

דעם סאוועטן פארבאנד, די פאריי־
ניקטע שטאטן, ענגלאנד, פראנקרייך
אין כינע איז געגעבן געווארן דאס
רעכט פון וועטא, דאס הייסט פון צו־
נייש כאכן באשלוסן פון א מערהייט.
מען האט רעספעקטירט זייער גרויס־
קייט מען האט געגלויבט אין זיי־
ער מאראל און יושר. זיי, די גרויס
מאכטן, וועלן, וועו מען דארף, ארויפ־
ציונגען נערעכטע און יושרדיקע בא־
שלוסן.

די האפענונגען אויף דער ארגאניזא־
ציע פון די פאריניקטע פעלקער זע־
נען צערונען געווארן. ערשט דארט
איז בולט געקומען צום אויסדרוק דער
ריס צווישן מזרח און מערב. עס איז
שוין ניט מער קיין ארגאניזאציע פון
פאריניקטע פעלקער, נאר א פלאץ
וואו רעכטס און לינקס ברענגען
ארוים זייערע טענות און ווארפן בא־
שולדיקונגען איינער אויפן צווייטן.
ערשט דארט זענען געלייגט געווארן
די פונדאמענטן פאר די ביידע וועלט
בלאקן, וואס באקעמפן זיך איינער
דעם אנדערן. אנשטאט צו זוכן א
פארשטענדיקונג, שאפט איינער א
קאמינפארם און דער אנדערער א צפון
אטלאנטישן פאקט.

דער סאוועטן פארבאנד איז אין
דער פעלקער ארגאניזאציע אין דער
מינדערהייט. ער נוצט דערפאר אפט
דאס וועטא וויי א מיטל קעגן ארויס־
געצוואונגענע באשלוסן. די לעצטע
וואך האט דער סאוועטישער דעלע־
גאט סעמיאן צאראפקין געשטימט
קעגן ארויננעמען די קליינע אומאפ־
הענגיקע מלוכה נעפאל אלס מיטגליד
אין דער ארגאניזאציע פון די פאריי־
ניקטע פעלקער. די אפשטימונג איז
פארגעקומען אין דעם זיכערקייט
ראט. דאס שטימען קעגן פון דעם
סאוועטישן דעלעגאט ווערט פארמעל
אנערקענט ווי א וועטא.

די קליינע מלוכה נעפאל געפינט
זיך אין אינדיע. זי האט איבער 5
מיליאן איינוואוינער כיט א קענוג,
וועלכער רעגירט דאס קליינע לאנד.
נעפאל איז שוין געווען אומאפהענגיק
אין דער צייט וועו ענגלאנד האט רע־
גירט איבער אינדיע. דארט וועדט
שטארק אפגעהיט דער אינדישער
גלויבן. די קי זענען דארט הייליק,
אזוי אז קוילענען א קו איז גלייך ווי
דערמארדן א מענטשן. עס לעבט זיך
א קליין מלוכה מיט אירע זיטן
און געוואוינהייטן.

פאקטיש האט קיינער ניט קעגן
נעפאל, אויך ניט דער סאוועטן פאר־
באנד. עס האנדלט זיך אבער וועגן
אריינענעמען אויך די לענדער אלבאניע,
בולגאריע, רומעניע, אונגארן און מאנ־
גאליע. די ראזיקע פינף לענדער זענען
מיט א צייט צוריק פארגעשלאגן גע־
ווארן אלס מיטגלידער אין דער פעל־
קער ארגאניזאציע מצד דעם סאוע־

טישן בלאק. קעגן די דאזיקע לענדער זענען געווען אמעריקע און ענגלאנד. דערפאר האט דער סאוועטן פארבאנד ניט דערלאזן אלס מיטגלידער די לענדער איטאליע, אירלאנד, פארטוגאל, עבר הירדן, ציילאן, פינלאנד, עסטרייך און דרום קארעא. צארפין האט דערקלערט, אז דער סאוועטן פארבאנד איז גרייט צו שטימען פאר די דערמאנטע אכט לענדער, אויב עס וועלן אריינגענומען ווערן די פון סאוועטן פארבאנד פארגעשלאגענע פינף לענדער.

מיט שטימען קעגן נעפאל האט דער סאוועטן פארבאנד אויסגענוצט דאס וועטא רעכט שוין 31 מאל.

בלויז אין דער פראגע פון ישראל איז געווען אן אייניקייט פון ביידע בלאקן. סיי אין דער פראגע פון דער טיילונג פון פאלעסטינע און סיי אין דער אנערקענונג פון ישראל אלס מיטגליד פון דער פעלקער ארגאניזאציע האבן די פארייניקטע שטאטן און דער סאוועטן פארבאנד געשטימט פאר אונזערע געדאנקען. די אנטגילטיקע לייזונג פון דער פראגע האט ווידער ניט אנטשיידן די פעלקער ארגאניזאציע, נאר דער פיזישער כוח פון דער ישראל ארמיי.

ס'איז נאך ווייט צו א פילשטענדיקן שלום צווישן ישראל און די אראבישע לענדער. עס איז נאך ניט געלייזט די פראגע פון די ארבישע פליטים. עס איז אויך ניט געלייזט די פראגע פון ירושלים. וואס מען ווייל אונטערוואַרפן אונטער אן אינטערנאציאנאלער ארמיניסטראציע.

דער אידישער שטאנדפונקט איז, פארשטייט זיך, אז ירושלים דארף פארבלייבן די הויפט שטאט פון ישראל.

ווי ווייט ישראל האט זיך פארזיכערט פאליטיש און מיליטעריש, איז אבער דאס נאך ניט זיכער עקאנאמיש. עס ווארן געמאכט אלע אנשטרענגונגען אין לאנד גופא ווי אויך אין אויסלאנד צו פארזיכערן די עקאנאמישע עקזיסטענץ פון ישראל. עס האנדלט זיך ניט נאר ווען דעם אויפבוי פון אגריקולטור, אינדוסטריע און קאמערץ, נאר אויך ווען דער אויפנאמ'ם פייאיקייט פון אלע די אידן, וואס ווילן דארט זיך באזעצן.

אין דעם קאמף צווישן די ביידע וועלט בלאקן איז ישראל נייטראל. עס איז צו האפן, אז אויף דער קומענדיקער פארזאמלונג פון דער פעלקער ארגאניזאציע וועט זיך לאזן הערן די אויפריכטיקע שטים פון ישראל פאר אן אמתן שלום אויף דער גאנצער וועלט.

אין דער לעצטער צייט האט מען אויפגעהערט רעדן וועגן מלחמה, ניט אפילו וועגן א קאלטער מלחמה. מען רעדט בלויז וועגן א קאלטן שלום צווישן די פארייניקטע שטאטן און דעם סאוועטן פארבאנד. די אייזיכטן וועגן א מלחמה אין דער צוקונפט וועלן ערנסט גענומען אין אכט. אויף דעם זאגן עדות די מלחמה בודזשעטן און די אלזייטיקע פראפאגאנדע אין די לעפדער פון מזרח קעגן דער קריג העצערישער קאפיטאליסטישער בויזשואזיע און אין די לענדער פון אמעריקע קעגן דעם קאמוניזם. וויל מען א שונא באקעמפן, דארף מען אים פיינט קריגן. דאס טוט מען מיט אלע מיטלען.

דאָס וואָס דער סאָוועטן פארבאנד פֿלאנט, איז ניט באקאנט. עס ווערן אָנגענומען אלע מיטלען, אז פון דאָרט זאלן ניט אַרויסגיין קיין שום ידיעות וועגן דער מיליטעריש־ער צוגרייטונג. די ידיעה, אז דער סאָוועטן פארבאנד האָט שוין אויך די אַטאָמישע באָמבע, איז ניט קיין אָפיציעל באשטעטיקט. עס זענען בלויז געווען אָנדייטונגען מצד די דאָרטיקע פירערס ווי אויך אויטאָריזירטע מיינונגען פון אייניקע וויסנשאפטלייט. די סטראטעגיע פון דעם סאָוועטן פארבאנד, וואָס באַשטייט אין זיין אָפּגעזונדערטקייט, ווערט דאָ באצייכנט ווי דער אייזער־נער פֿאָרהאנג, וואָס דערלאָזט ניט דערגיין וואָס אזוינס עס קומט פֿאָר דאָרט אין דעם גרויסן מזרח.

דער ציל פון אָט דער סטראטעגיע איז א קלאָרער. אַיידער מען גייט זיך פארמעסטן אין די כוחות שטיצט מען זיך אויף די כוחות פארהעלטעניש. מען נעמט אין אכט די אייגענע כוחות אין זייער פֿאזיטיוון אין נעגאטיוון צושטאַנד, דערנאָך נעמט מען אין אכט דעם קעגנערס כוחות און די אלע אָרומיקע פאקטאָרן, וואָס ווירקן אויך אויף דעם באלאנס פון די אייגענע און פרעמדע כוחות. נאָך א גוט שטו־דירטן פארגלייך שאפט זיך דער רע־זולטאט, וואָס הייסט די כוחות פאר־העלטעניש.

כדי קלאָרער צו פארשטיין דעם ענין ווילן מיר אָנווייזן אויף די סטרא־טעגישע קאָמבינאציעס פון די פארי־ניקטע שטאַטן. ווי ווייט מען איז אינ־פֿאָרמירט וואָס אזוינס עס קומט פֿאָר הינטער דעם אָזוי גערופענעם אייזער־נעם פֿאָרהאנג, ווערט צוליב מיליטע־רישע טעמים ניט איבערגעגעבן דער ברייטער עפנטלעכקייט. זיכער איז, אז קיין אינפֿארמאציע פעלט ניט. מען ווייסט, אז דער סאָוועטן פאר־באנד האָט אן אקטיוע ארמיי פון אזוי פיל מיליאָנען סאָלדאטן. מען זוכט צו דערגיין וועלכע וויכטיקע עפעקטיוע וואפן פון דער מאָדערנ־סטער קאָנסטרוקציע עס געפינען זיך און וועגן דער מעגלעכקייט דעם לאגער צו פארגרעסערן. מען נעמט אויך אין אַכט די טעכנישע און עקאָנאָמישע מיטלען, וואָס זענען וויכטיק בעת א מלחמה. מען נעמט באזונדער אין קענטעניש די פאָליטישע סיטואציע און די שטימונג פון די מאסן. מען שטודירט די לאגע פון די ארומיקע לענדער, וועלכע קענען ווירקן פאר אָדער קעגן.

קענן אָט די אלע פאקטן ווערן שטודירט די אייגענע כוחות אין מעג־לעכקייטן, ווי אויך די אלע זייטיקע פאקטאָרן, וואָס קענען ווירקן ווידער אמאל פאר אָדער קעגן. מאכנדיק דעם פארגלייך פון יענעמס און פון די אייגענע כוחות באקומט זיך א פאר־העלטעניש פון שטאַרקער אָדער שוואַ־כער. דאָס ווירקט אויף די דיפלאָמא־טישע באציאונגען, וועלכע גייען ניט ארויס פון שטאַנדפונקט פון מאראל און יושר, נאָר פון שטאַרקער אָדער שוואכער לגבי דעם קעגנער.

די וויכטיקע מיליטערישע עקס־פערטן פון די פארייניקטע שטאַטן זענען קאָמבינאציעס פון די פארי־ניקטע שטאַטן. ווי וויייט מען איז אינ־פֿאָרמירט וואָס אזוינס עס קומט פֿאָר הינטער דעם אָזוי גערופענעם אייזער־נעם פֿאָרהאנג, ווערט צוליב מיליטע־

ריין. דער וויכטיקער רור געביט וועט דערווייל פארבלייבן ניט באשיצט. די אקופאציע ארמייען פון אמעריקע און ענגלאנד, וואס געפינען זיך אין דייטשלאנד, דארפן מיט אלע מעגלעכקייטן שטארן דעם סאוועטישן מארש צום ריין. די פראנצויזישע ארמיי דארף שיצן די ליניע פון דעם טייך ריין. ענגלאנד דארף צושטעלן די הילף אין וואפן און דעם גרעסטן טייל פון זיינע קריגס שיפן. אמעריקע דארף צושטעלן די נויטיקע קריגס עראפלאנען, טאנקען און אנדערע וואפן.

כדי די פלענער זאלן האבן א ווירקזאמע קראפט, דארף אמעריקע נעבן איבער טויזנט מיליאן דאלער. פרעזידענט טרומאן האט געפארדערט פאר דעם יאר אין טויזנט פיר הונדערט פופציק מיליאן דאלער. דער אמעריקאנער קאנגרעס וועט וואס איז אפדינגען פון דער סומע. זיכער איז אבער, אז איבער טויזנט מיליאן דאלער וועלן באשטימט ווערן פאר דעם מיליטעריישן אויפבוי פון מערב אייראפע. אויסער דער סומע וועלן אייך די לענדער אויך זייער אייגענעם השבון פארווענדן גרויסע סכומים אויף מיליטערישע צווקען. ענגלאנד האט אין איר בודזשעט דעם סכום פון דריי טויזנט מיליאן דאלער פאר מיליטעריש צווקען. פראנקרייך וועט אויסגעבן פאר דער ארמיי 1160 מיליאן דאלער. די קלייניע לענדער, ווי נאר־ווענין, דענעמארק, האלאנד און לוקסעמבורג, וועלן אויך אויסגעבן פאר דער ארמיי 1340 מיליאן דאלער. צוזאמען וועלן זיי אויסגעבן ארום 5.500 מיליאן דאלער.

די פארייניקטע שטאטן, קאנאדע און די מערב אייראפייאישע מלוכות, וואס זענען אלע אנגעשלאסן אין דעם צפון אטלאנטישן פאקט, וועלן אין דעם יאר אויסגעבן צוואמען א סכום פון 20 טויזנט מיליאן דאלער פאר דער מיליטערישער באוואפענונג. די מיליטעריש הילף פאר טערקיי און גריכנלאנד וועט אויך באטרעפן א טויזנט מיליאן דאלער.

די מיליאנען ארמייען מיט דער מאדערנער באוואפענונג קענען נאר געווינען זייער וויכטיקע מיליטערישע באדייטונג, וועו די לענדער אין מערב אייראפע זאלן זיך געפינען אין א גוטן עקאנאמישן צושטאנד. פאר דעם צוועק איז מיט 18 מאנאטן צוריק געשאפן געווארן דער מארשאל פלאן. דער פלאן זאל אנגעהאלטן ווערן ביזן יאר 1952, וועו מען גלויבט, אז די אייראפייאישע לענדער וועלן מיט דער אמעריקאנער הילף און אייגענער אנשטרענגונג אויסבעסערן זייער עקאנאמישן צושטאנד און עס דערפירן צו א נארמאלע לאגע.

אין דעם ערשטן יאר האט אמעריקע דירכן מארשאל פלאן געהאלפן די אייראפייאישע לענדער אין א סכום פון 5 טויזנט מיליאן דאלער. עס איז געגעבן געווארן אין פארם פון הילף אין לעבנסמיטלען. דעם יאר וועט מען אויסגעבן מער ווי פיר טויזנט מיליאן דאלער. א טייל פון די אמעריקאנער פאליטיקער זענען דערפאר, אז דער סכום פון דעם מארשאל פלאן זאל ווערן שטארק פארקלענערט.

עס איז פארען א מיינונגס פארשידקייט ווי ווייט דער מארשאל פלאן האט דערגרייכט זיין ציל. עס איז א פראגע ווי ווייט דער מארשאל פלאן

האָט געווירקט אויף דעם עקאָנאָמישן אויפשטייג אין אייראָפּע. מען מוז נעמען אין אכט, אז די מערב אייראָפּיאישע לענדער געפינען זיך אלע אין דער גלייכער לאגע, הגם איין לאנד איז בעסער עקאָנאָמיש ווי דאָס אַנדערע. אלע זענען געווָאָרן פארָארעמט פון דער מלחמה. אלע געפינען זיך אין א לאגע פון אימפּאָרטירן רוי מאטעריאלן אָדער האלב אויסגעאָרבעטע פּראָדוקטן, כדי צו פאברויצירן און עקספּאָרטירן אין דער גרויסער וועלט. אלע די לענדער ארבעטן אויס אַרטיקלען, אָפּטמאָלס די זעלבע, און זוכן די קאָמבּטימער. דער פּלאן פון די אמעריקאנער עקאָנאָמיסטן, אז די לענדער זאָלן אויסברייטערן דעם האנדל צווישן זיך, האָט זיך ניט אייניגעגעבן. עס איז לייכט צו שאפן פּלענער פאר אירָאָפּע אין די פאריניקטע שטאָטן. די ווירקלעכקייט איז אן אנדערע. דערפאר איז פאראן בייא טייל דער צווייפל, אויב דער מארשאל פּלאן האָט דערפילט זיינע פונקציעס.

ענגלאנד האָט פין דעם מארשאל פּלאן באקומען איבער 800 מיליאן דאָלער. אויסער דעם האָט אויך ענגלאנד באקומען פון די שטאָטן נאָך אנדערע הלואות אין דאָלארן, כדי צו זיכערן דעם ענגלישן פונט אין מיט דעם אויך די עקאָנאָמישע לאגע. א גאנצע רייע אנדערע לענדער האבן אויך באזירט זייערע וואלוטעס אויף דעם ענגלישן פונט. מען דארף געדענקען, אז ענגלאנד איז פאר דער מלחמה געווען דער וועלט באנקיר. פאר שיידענע לענדער. חוץ די דאָמיניאָס, זענען געווען אפהענגיק פון די ענגלישע פינאנסן און עקאָנאָמיק. מיטן פארזיכערן דעם ענגלישן פונט האָט מען אויך שוין פארזיכערט זייערע ווערטן, וועלכע זענען במשך פין דער מלחמה ביז אויף היינט שטארק ארָאפּגעוונקען. זיי האָבן זיך אבער סטאביליזירט אין דעם נידעריקן שטאנד פון זייערע וואלוטעס.

ווען מיר שרייבן דעם ארטיקל געפינען מיר זיך אונטער דעם פרישן איינדרוק פון ארָאפּזעצן אויף 30 פּראָצענט דעם ענגלישן פונט. דאָס האָט אויך געווירקט אויף א גאנצע רייע לענדער, אז אויך זיי האָבן ארָאפּגעזעצט אויף 30 פּראָצענט זייערע נידעריקע, אָבער ווי געזאָגט, שוין סטאביליע וואלוטעס.

וואָס האָט דערפירט צו דעם איצטיקן ענגלישן קריזיס?

דער דורכשניטלעבער אמעריקאנער, ווען ער האלט אויס מיט זיינע שטייערן דעם מארשאל פּלאן און איצט די מיליטעריש באוואָפענונג אין אייראָפּע, האָט א פשוטן ענטפער. עס איז שולדיק די לייבאָר רעגירונג, וועלכע האָט דערהייבן צו שטארק דעם לעבנס סטאנדארט פון ענגלישן פּאָלק. די פריוויליגיע, וואָס גענישן די ענגלענדער, איז ניט נאָך זייער קעשענע. די ענגלענדער לעבן ווייט בעסער ווי די אמעריקאנער, וועלכע צאָלן דערפאר. זאָל די לייבאָר רעגירונג אָפּשאפן א טייל פון די סובסידיעס, וואָס ווערן פארטיילט דעם פּאָלק. זאָל אויך די רעגירונג ארָאפּדריקן די לויטנען. יעמאָלט וועט ענגלאנד לייכטער קענען פארקויפן אירע סחורות, וואָס וועט אריינברענגען מער אויסלענדישע וואלוטע. דער קריזיס וועט אזוי ארום באזייטיקט ווערן.

וועו בעווין אוו קריפס האבן באוויבט וואשינגטאן, כדי געמיינזאם מיט דער אמעריקאנער רעגירונג צו געפינען א לייזונג פאר דעם קריזיס. וואס האט געדראט ענגלאנד, איז די אלגעמיינע שטימונג געווען קעגן זיי. נאך איידער זיי זענען געקומען, איז שוין קלאר גע־ווען דער אמעריקאנער עגטפער.

עס האט זיך אויך געהאנדלט וועגן אנדערע ענגלישע פראבלאמען, ווי ארבעטער זאלן דורכפירן די העכע־רינגען פון לוינען, כדי ניט צו דארפן העכערן די פרייזן פון די אויסגעאר־בעטע ארטיקלען.

די לייבאר רעגירונג איז ניט געקו־מען צוזאמען צו דער מאכט. נאך פאר די וואלן האט די לייבאר פארטיי פארגעלייגט איר פראגראם די ווייטער. די מערהייט האט געשטימט פאר דער לייבאר פארטיי און מיט דעם דער־קלערט איר צושטימונג צו דער דראגראם פון דער איצטיקער רעגי־רונג. ווי אזוי האט די לייבאר פארטיי זיך געספראווט מיט אירע צו־זאגן?

ענגלאנד איז פריער געווען דאס לאנד פון פולישטענדיקער פרייער וירטשאפט. די רעגירונגען האבן זיך ניט אריינגעמישט אין דעם אינערלעבן לעבן פון אינדוסטריע און קאמערץ, אפילו ווען גרויסע פירמען האבן זיך פארייניקט כדי אויסצונוצן די קאסטי־מער. שוין אין דער ערשטער וועלט מלחמה האט די רעגירונג, שוין אליין ווי א גרויסער קאסטימער, צוליב א גאנצע רייע מלחמה סיבות געדארפט קאנטראלירן די וירטשאפט פון לאנד. נאך דער מלחמה האט יעמאלט ענג־לאנד פארלאזן אייניקע מערק פאר אי־שפיל רופט שטענדיק ארויס א צע־טרייסלונג פון דעם עקאנאמישן לעבן. די רעגירונג איז געווען אוו איז נאך וויייטער פארויינטערעסירט, או דאס וויירטשאפטלעבן לעבן זאל זיך אנט־וויקלען אויף א נארמאלן און פלא־נירטן שטייגער. די ענגלישע רעגירונג, וואס האט א סך דערגרייכט פארן ענג־לישן ארבעטער, האט „פארפראכן" די לוינען. זי וועט ניט דערלאזן, או די ארבעטער זאלן דורכפירן די העכע־רינגען פון לוינען, כדי ניט צו דארפן העכערן די פרייזן פון די אויסגעאר־בעטע ארטיקלען.

די לייבאר רעגירונג איז ניט געקו־מען צוזאמען צו דער מאכט. נאך פאר די וואלן האט די לייבאר פארטיי פארגעלייגט איר פראגראם די ווייטער. די מערהייט האט געשטימט פאר דער לייבאר פארטיי און מיט דעם דער־קלערט איר צושטימונג צו דער דראגראם פון דער איצטיקער רעגי־רונג. ווי אזוי האט די לייבאר פארטיי זיך געספראווט מיט אירע צו־זאגן?

ענגלאנד איז פריער געווען דאס לאנד פון פולישטענדיקער פרייער וירטשאפט. די רעגירונגען האבן זיך ניט אריינגעמישט אין דעם אינערלעבן לעבן פון אינדוסטריע און קאמערץ, אפילו ווען גרויסע פירמען האבן זיך פארייניקט כדי אויסצונוצן די קאסטי־מער. שוין אין דער ערשטער וועלט מלחמה האט די רעגירונג, שוין אליין ווי א גרויסער קאסטימער, צוליב א גאנצע רייע מלחמה סיבות געדארפט קאנטראלירן די וירטשאפט פון לאנד. נאך דער מלחמה האט יעמאלט ענג־לאנד פארלאזן אייניקע מערק פאר אי־

רע פראדוקטן. פארארעמט פון דער מלחמה און צוליב אויפגעשטאנענער קאנקורענץ, האט זי געזוכט זיך צו שיצן דורך גרויסע אפצאלונגען פאר פרעמדע סחורות און דורך געווישע סובסידיעס פארן עקספארט. דער קאנטראל פון דער רעגירונג איז ניט געווען קיין שטארקער. עס וואלט אפשר ווידער דערגאנגען צו א פרייער ווירטשאפט.

די לעצטע וועלט מלחמה האט נאך מער פארארעמט ענגלאנד און נאך מער באראובט אירע מערק און לייכטע קוואלן צו באקומען די נויטיגע רוי שטאפן. נאך דער מלחמה איז די ענגלישע ווירטשאפט געשטאנען פאר א קאטאסטראפע.

דער פראגראם פון דער לייבאר פארטיי צו קאנטראלירן און פלאנירן די גאנצע ווירטשאפט און נאציאנאליזירן די גרויסע אינדוסטריע האט אויסגענומען ביי דעם ענגלישן פאלק. די לייבאר רעגירונג איז געקומען צו דער מאכט.

במשך פון איר רעגירונג האט זי לייבאר פארטיי דורכגעפירט גרויסע פונדאמענטאלע ענדערונגען אין דעם ווירטשאפטלעכן לעבן פון לאנד. דאס פאלק געניסט פון פרייע מעדיצין, אפילו דאס קורירן פון ציינער און זיך באדינען מיט דאקטוירים ספעציאליסטן. דאס פאלק קורירט זיך היינט מער ווי ווען עס איז פריער. די רעגירונג גיט פרייע שולן. די לעבנס מיטל, ראציאנירט אבער פולשטענדיק גענוג פאר אלעמען, די דירות אין אלע אנדערע שטוביקע הוצאות ווערן. אנגעהאלטן ביי פעסטע ביליקע פרייזן און סובסידירט פון דער רעגירונג. יעדער איינער האט די מעגלעכקייט צו בויען זיך אן אייגן הויז, ווייל די רעגירונג גיט די נויטיקע הלואות וואס דערגיין ביז 20 טויזנט דאלער. די צינזן זענען ניט מער ווי דריי אין א האלב פראצענט יערלעכע.

דער ארבעטער פארדינט גוט אין דארף ווייניק אויסגעבן. פאר מער ווי אין קינד באקומט מען אויך סובסידיעס. די אלטע לייט באקומען זייערע פענסיעס פון דער רעגירונג. אויך די קראנקע און ארבעטסלאזע באקומען זייערע פענסיעס. עס איז דאכט זיך, ניט פארן קיין ארבעטסלאזע אין ענגלאנד.

דער מיטל קלאס גענים אויך פון געווינסע פריווילעגיעס. שוין די זיבערקייט, אז די ביזנעס אדער די קליינע אינדוסטריעלע אונטערנעמונג קען ניט ליידן פון קיין שום קאנקורענץ, מאכט אים דאס לעבן זיכער.

די ענגלענדער צאלן גרויסע שטייערן, וועלכע פאלן מער אויף דעם רייכן קלאס, ווייל דער ארבעטער און קליין בירגער באקומט א גרויסן טייל אומדירעקט צוריק דורך די סובסידיעס.

אזוי ווי די גאנצע אינערלעכע ווירטשאפט, וועלט אויך קאנטראלירט פון דער רעגירונג דער עקספארט און אימפארט די אויסלענדישע וואלוטע באקומט די רעגירונג, וועלכע צאלט אויס אין פונטן, די איינציקע וואלוטע וואס צירקולירט אין לאנד.

קעגן אט דער פלאניר טער ווירטשאפט, וואס שמעקט מיט סאציאליזם,

איז פארשטייט זיך, דער אמעריקאנער קאפיטאליסט. וועז מען זאל ניט דארפן האבן ענגלאנד ווי א פאליטישן אין מיליטערישן פארבינדעטן, וואלט מען אנגעוועגדעט אלע מיטלען קעגן דעם סיסטעם פון דער־לייבאר רעגירונג.

מיטן אראפזעצן דעם ענגלישן פונט וועט די ענגלישע ווירטשאפט אין איר פלאנירטער פון קאנטראלירטער פארם ווייניק דארפן ליידן. עס וועלן מער ליידן די לענדער, וואס זענען פארבונדן מיט דער ענגלישער וואלוטע. אויך זיי האבן אראפגעזעצט זייערע וואלוטעס, וואס קען אבער וועלן א שפיל פאר ספעקולאנטן און שווארצע בירזשע.

ענגלאנד וועט איצט דארפן אויסבריטערן איר האנדל מיטן סאוועטן פארבאנד. דער אנהויב איז שוין נעמאכט געוואָרן, הגם די פאריניקטע שטאטן זענען ניט דערפאר. גרעסערע האנדלס באציאונגען מיטן סאוועטן פארבאנד קענען פירן צו א נענטערע־פריינטשאפט.

ווי ווייט דאס אראפזעצן פון די געלט וועלטן אין די פארשיידענע לענדער וועט ווירקן אויף דעם עקאנאמישן לעבן פון אמעריקע לאזט זיך ניט פאראויס זאגן. זיכער איז, או די לענדער וועלן איצט ווינציקער קויפן אין זיך סטאַרענען מער צו פארקויפן אין די שטאטן.

במשך פון יאר האבן די באציאונגען צווישן דעם סאוועטן פארבאנד אזוי יוגאסלאוויע זיך פארשארפט. מען האט אפילו גערעדט וועגן א מלחמה צווישן די ביידע לענדער. אין דעם סאוועטן פארבאנד וועלט טאטא באצייכנט ווי א פארעטער דעם קאמוניזם. ער וועלט דאָרט גערופן טיטלער, וואס דערמאנט אן היטלער (אין סאוו. רוסיש — גיטלער). די אנדערע באלקאן לענדער, וועלכע שטייען טריי צום סאוועטן פארבאנד האבן אויך כמעט ווי איבערגעריסן די באציאונגען מיט יוגאסלאוויע. אין יענע לענדער איז די פריינטשאפט מיט טימאן א געפערלעכער פארברעכן.

טיטא האלט זיך פאר א גוטן קאמוניסט און פארטיידיקט זיין מיינונג, אז יעדע קאמוניסטישע לאנד דארף פריער ווי אלץ האבן אין זינען די אייגענע אינטערעסן. דער קאמוניסט דארף אויך האבן נאציאנאליזם און דארף זאָרגן פאר די ספעציעלע אינטערעסן פון זיין לאנד אפילו וועז עס איז ניט אין אינקלאנג מיט די אינטערעסן פון מאסקווע.

אמעריקע און מערב אייראפע האבן מיט א גרויסער פארזיכט און השד פארפאלגט דעם פראצעס פון דעם קאנפליקט צווישן טיטא און דעם קאמינפארם. ערשט וועז זיי האבן זיך איבערצייגט, אז דער ריס צווישן מאסקווע און בעלגראד איז א טיפער אין א אומקאמפראמיסלעכער, האבן זיי באשלאסן עקאנאמיש צו העלפן יוגאסלאוויע אין איר קריטישער עקאנאמישער ווירטשאפט. עס איז געגעבן געוואָרן די ערשטע הלואה פון 20 מיליאן דאלער. ווייטערדיקע הלואות זענען אין אויסזיכט. עס ווערן אויך געמאכט די צוגרייטונגען פאר אן האנדלס אפמאך צווישן ענגלאנד און יוגאסלאוויע.

די אפיציעלע קרייזן אין די שטאטן און ענגלאנד האלטן די נאציאנאליס־

טישע כינעוישע רעגירונג פאר זיי פארלאָרענע. אפילו דעם אינזל פאר־מאָסא, וואו עס געפינט זיך טשאינג קאי שעק, גלויבט מען ווי א פארלאָ־רענער פאר דער רעגירונג. די כינע־זישע רעגירונג האָט שוין פאלאָרן איר אינהאלט און האלט זיך בלויז אין דעם פּאָרם. עס ווארן שוין געמאכט די פּר־גרייטונגען צו אנערקענען דע פאקטא און דע יורע די נייע קאמוניסטישע פּאָלקס רעגירונג. מען איז נאָך ניט איניג ויעלבע פּאָליטיק מען זאל אָנ־ווענדן צו דער נייער קאָמוניסטישער כינע. אָדער מ'זאל זיך דערנענטערן צו דער נייער רעגירונג אָדער איבערלאָון די אייגן קארק פון דעם סאָוועטן בארבאנד.

ענגלאנד האָט דאָרט אין כינע ווי לעבן די גרענעצן וויכטיקערע אינטע־רעסן ווי די פאריניקטע שטאטן. ענג־לאנד וויל דערפאר קומען צו א נא־עכטערן קאָנטאקט מיט דער נייער רעגירונג. פון דער אנדער זייט איז נאָך פּריש דער קאמוניסטישער אנגריף אויף די ענגלישע שיפן אויפן טייד יאנגטזע, וואו עס זענען געפאלן א צאל ענגלישע קרבנות.

די לעצטע אפיציעלע דערקלערונג פון אמעריקאנער אויסערן מיניסטער אטשעסאן בנוגע כינע איז די אנער־קענונג, אז די נאציאנאליסטישע רע־־ריג פון טשיינג קאי שעק איז טויט אין וואס זיין קיין תחית המתים ניט אייפשטיין.

אין באָן, דייטשלאנד, איז אויסגע־ווייטלט געוואָרן א פרעזידענט פאר יעם כייבר טייל דייטשלאנד. עס איז אויך באשטימט געוואָרן א פרעמיער און אנדערע מיניסטאָרן. עס איז פארען א פארלאמענט מיט א רעכטער מע־־חייט, א רעגירונג פון די רעכטע פאר־טיען און אן אפאָזיציע פון דער סא־ציאל דעמאקראטישער פארטיי. די אינדוסטריעס אנטוויקלען זיך אלץ מער און בארינען אלץ גרעסערע אין ווייטערע מערק אין דער וועלט.

צוגלייך מיט דעם וואקסט אויך דער באזיגטער נאציזם צו א נייעם לעבן. מיטן אפשאפן די צענזור וועט כען שוין אינגיכן האבן די אלטע נאציסט לאזונגען און פראפאגאנדע. די נא־ציסטן וועלן ווידער פארנעמען וויכטי־קע פאָזיציעס אין דעם פאָליטישן יין עקאנאמישן לעבן פין לאנד. מען זעט דאָס דערוואכן פין דעם נאציזם מיט דער כאראקטעריסטישער חוצפה, דעם אולטרא נאציאנאליזם און במילא אויך דעם אנטיסעמיטיזם.

די אדמיניסטראציע און מיליטערי־שע פירער פון דער אקופאציע דארפן דאָס געווים זען און פילן. מען נעמט ניט אָן קיין שום מיטלען קעגן אט דער וואקסנדער געפאר. אפילו די סאציאל דעמאקראטן האבן אין דעם בינדעסטאג אנגעוויזן אויפן נאציזם אָן אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד. די געפאר זעען אלע. אָן קיינער ווייל גארניט טאן קעגן דעם.

פאר דער צייט זענען נאָך צוליי לאטיין אמעריקאנער לענדער פאר־וויאנדלט געוואָרן אין מילטעריש דיק־טאטורן. דאָס זענען וועגעזועלא אין פּערו. עס איז בכלל זייער טרויעריק מיט דער דעמאקראטיע אין לאטיין אמעריקע. עס הערשט אזוי ווי פריער די פאָרפּציע, דער מיליטאריזם און די פראפעסיאָנעלע פאָליטיקער. עס ווערט נארניט געטאָן, כדי צו בא־

קעמפן דעם אנאלפאבעטיזם, די אומ־ וויסנהייט און די אויסנוצונג פון ספע־ קולאַנט און שווארצע בירזשע. עס איז כמעט אין ערגעץ ניטאָ קיין פּלאַן פאר א ראציאָנאלע פאַלקס ווירט־ שאפט.

עס איז אַוועק א יאָר געשיכטע פון פּעלקער און לענדער. ליידער קען דער יאָר ניט פארשרייבן אויף זיין קרעדיט וויכטיקע אויפטוען פאר דעמאָקראטיע אין שלום אויף דער וועלט.

חיים האַרענשטיין
פאַרטרעטער פון דער בארימטער צאָן־פּאַסטע „גראַווי"
וויינטשט אלע זיינע קליענטן, פרייַנט און באקאַנטע
א כתיבה וחתימה טובה!

LA UNICA

— DE —

MAX SHVARTZ

Sol Núm. 453-455 Teléfono A-4757

Talleres Propios: Villegas No. 507

Nuestro Lema:
MAS BARATO NADIE ¡VISITENOS!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט אוּן דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע.
זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פֿאַר
אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

זעט אוניזער אויסשטעלונג פון לוקסוס - מעבל!

אפּאראטן פון **אירע אקאנדיסיאנאדא** מארקע פריסידאירע
אויף לייכטע אויסצאלונגען.

¡Un sueño hecho realidad!

Y una realidad que convence es la gran duración y calidad de los escarpines y calcetines (Todo Nylon) de Casino. ¡Cómodos! ¡Elegantes! ¡Inigualables!

Casino **TODO NYLON**

MARCA ELITE DE LA CALCETERIA NACIONAL

MUEBLERIA "LA ESPECIAL"

Neptuno 615 Habana Teléfono U-5620

HABANA

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Continental Sportwear Manufacture

—de—

GREGORIO SCHNAIDER

ADRIANO, entre Aranguren y 27 de Noviembre

REGLA, HABAÑA, CUBA

Apartado 51 Teléfono X0-1186

דאָס וואָס איר זוכט באַקומט איר בײַ אונג.

לעדערנע זשאַקעטס און קאָוואַדאַראַס
פון די אַקרעדיטירטע מאַרקעס:

מעקארטור און קאנטינענטאַל

קאַלאַנסיאָס „סאַמסאָן".
שטאַרק און דויערהאַפטיק.
אימפּערמעאַבלעס

אַרבעטס-הויזן: מעסקליאַ אַזול 220 און 8 אַנסעס.
פון לאַנד און אַמעריקע.

שארטס און באד - קאסטיומען
פון אלע קאליבר און מאדעלן.

ספעציעלע פרייזן פאר אלמאסענישסטן!

ווען איר וועט אונז איינמאל באזוכן וועט איר
בלייבן אונזער שטענדיקער קונד.

וויל ביי אונז באקומט איר:

א גוטן אויסוואל!
גאראנטירטע סחורה!
און גוטע באדינגונגען!

רופט אפ אויך איינעם פון די פאלגנדע טעלעפאנען:

Teléfono X0-1186 Teléfono W-0804

און איר וועט גלייך באזוכט ווערן פון אונזער
ספעציעלן פארטרעטער פאר דער
אידישער קאלאניע:

CARLOS LANDAU

מיר באגריסן צום נייעם יאר
אלע אונזערע פרײנט. קליענטן
און באקאנטע און ווינטשן זיי א
יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

גרעגאריא שניירער און פאמיליע

Farr Tours

AGENCIA DE PASAJES

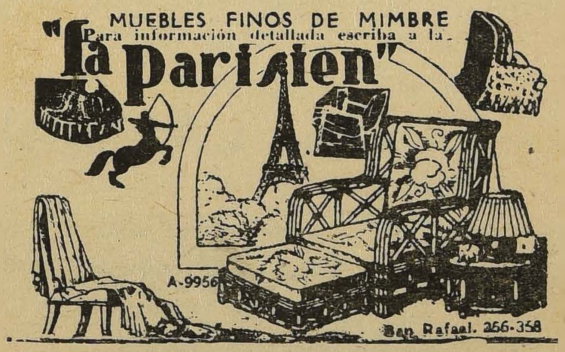
FUNDADA 1927

Prado No. 6 **Telf. A-6565**

Habana, Cuba

REPRESENTADOS en Miami Beach, New York, Nassau, México, Israel, París, Canadá, Río.

MANNY FARR, Presidente de "American Skyways", saluda en nombre de la Compañía a toda la Colonia Hebrea con motivo del Año Nuevo.

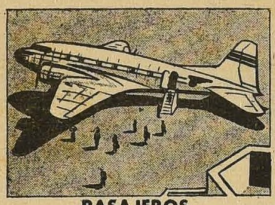
MUEBLERIA "LA PARISIEN", S. A.

Nos hacemos cargo de toda clase de trabajos artísticos en mimbre, living-rooms y tapicería en general.

San Rafael 356-58 **Telf. A-9956**

אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע!
א כתיבה וחתימה טובה!

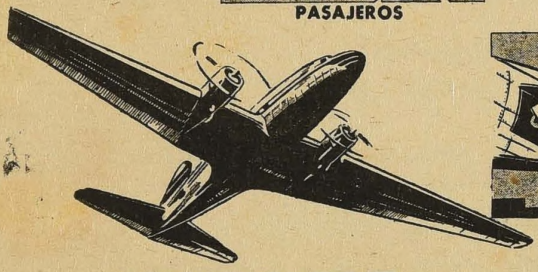
SIEMPRE A SU SERVICIO

PASAJEROS

CORREO

CLIPPER EXPRESS

CUBANA DE AVIACION

Agentes de PAN AMERICAN WORLD AIRWAYS

RESERVACIONES E INFORMES U-4911

CCA-1 1946

CORTESIA DE

GALLETICAS

LA BALEAR

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייַע יאָר ברענגען פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

FRANK RUIZ

Representaciones Extranjeras

Muralla 474 **Teléfono M-3590**

Cadenas - Relojes "DRIVA"
Joyería "ANSON"
Cuchillería "IMPERIAL"
Artículos de joyería, sedería y quincalla

SALUDA A SUS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO.

ARON YUKEN

Confecciones y Artículos de Punto

Bernaza No. 210 — Tel. A5-9751 — Habana

Habana

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Henry Weiner

Gerente de Artistas Unidos de Cuba

saluda sinceramente a la Colonia Hebrea de Cuba,

con motivo del Año Nuevo,

y al mismo tiempo aprovecha la oportunidad de anunciar los próximos estrenos de los Artistas Unidos en Cuba:

El CHAMPION
la película de mayor recaudación de los Estados Unidos en los últimos seis meses.

AVANZADA EN MARRUECOS
con George Raft y Akim Tamiroff.

AFRICA RUGE
con Abbott y Costello y Frank Buck.

HOME OF THE GRAVE
la sensación del momento en Estados Unidos.

BLACK MAGIC
producida por Edward Small a un costo de TRES MILLONES DE PESOS, con Orson Welles, Akim Tamiroff y otros, basada en la obra de Alejandro Dumas "Cagliostro".

ARROSTRANDO LA MUERTE
con John Payne, Ellen Drew y Sunny Tufts.

QUICKSAND
con Mickey Rooney.

RED LIGHT
con George Raft.

TWILIGHT
con Laraine Day, Franchot Tone y Dane Clark.

INDIAN SCOUT
con George Montgomery y Ellen Drew.

SULMANIS Y VAINSTEIN

CONTINENTAL TEXTILE

IMPORTADORES DE TEJIDOS Y RETAZOS

Almacén: VILLEGAS No. 445.—Telf. M-8449

Depósito: SOL No. 473

La Habana

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט אין דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LA CASA NOGIN

ALMACEN DE PIELES

de GRABOVESKI Y SZUB

Bernaza 166, esq. a Tte. Rey Habana

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LASLO SCHVED

TRAJES, PANTALONES Y CONFECCIONES EN GENERAL

BERNAZA No. 215 — TELF. A5-8312 — HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט אין דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Confecciones FRID-ZON

DIGNA L. VDA. DE FRIDZON

Bernaza No. 215 — Telf. A5-8312 — Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ צום נייעם יאָר

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

MORRO TEXTILE, S. A.

FABRICA DE TEJIDOS DE PUNTO

פון יעקב בייקאוויטש

Falgueras 414 — Teléfono A-6862
Cerro — Habana

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פרײנט, קלינטן אוך באקאנטע, אוך ווינטשן זיי אלעמען א יאר פון גליק, פרייד אוך פראספעריטעט!

MUEBLERIA

La Garantía

ROGOZIN Y KONSKI

SOL No. 415 - 417 — Telf. A-8562 — HABANA.

Distribuidores de los famosos Radios y Refrigeradores "WESTINGHOUSE"

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

מיר באגריסן צום נייעם יאר אונזערע קליענטן, פרײנט, דער איישער קאלאניע אין קובא, ווי די אידן פון דער גאנצער וועלט!

Ahraham Silber

IMPORTADOR DE LOTES

SEDERIA, QUINCALLA Y NOVEDADES

מיר באגריסן צום נייעם יאר

אלע אונזערע פריינט. קליענטן

און באקאנטע און ווינטשן זיי א

יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו

אברהם זילבער

MONSERRATE No. 487.
Entre Muralla y Tte. Rey.

TELF. A-3851
Habana

FELDMAN RYDZ Y CIA.
IMPORTADORES DE TEJIDOS
Muralla Nos. 322-324 **Teléfono A5-7731**
Habana
א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער נאנצער אידישער קאלאניע !
לשנה טובה תכתבו!

HNOS. GRINBERG
ARTICULOS DE PUNTO
Villegas 413 **Habana**
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער נאנצער אידישער קאלאניע. זאל דאס נייע יאר ברענגען פרייד פאר אלע אידן איוף דער וועלט!
לשנה טובה תכתבו!

KAPLAN Y PAPIR
ALMACEN IMPORTADOR DE SEDERIA Y QUINCALLA
Muralla No. 308 Teléfono **A5-9311**
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער נאנצער אידישער קאלאניע און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

Pieles y Abrigos Importados
B R O A D W A Y S T O R E
VESTIDOS Y SOMBREROS
Neptuno 259 Habana Telf. A-2221
מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פריינט און דער נאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה!

ROSEN Y TOUS
IMPORTADORES DE RETAZOS Y TEJIDOS
Compostela 569, esq. a Sol **Habana**
מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פריינט און דער נאנצער אידישער קאלאניע אין קובא
א כתיבה וחתימה טובה!

CASA TOPP

Almacén Importador de Quincalla, Juguetería, Sedería, Fantasía y Novedades.

PRADO No. 609 — Telf. A-9267 — HABANA

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן.
פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

PRODUCTOS "FRANZA"

ZENEN MENENDEZ

Fábrica de Licores

Jesús María No. 64 — Telf. A-9739 — Habana,

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט אין דעם גאנצן איהישן ישוב אין קובא

Fábrica de Pantalones

— DE —

SAMUEL BRASLAWSKI

PANTALON "R"

Aguacate 517 Tel. A-0593

מיר ווינטשן אונזערע צאהלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

JACOBO KAUFMAN Y Ca.

San Benigno 119, — Tel. A5-4061 — Habana.

א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

"LA CASA ABRAHAM"

— DE —

ABRAHAM Z. WAINSTEIN

Fantasía, Quincalla, Perfumería y Novedades en General.

DRAGONES No. 11. — Frente a la 3a. Est. de Policía.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

צום נייעם יאר באגריס: מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

Tostadero de Café
FLOR DE YATERAS
El Mejor Café de Cuba
Príncipe 163. Teléfono U-5047
א כתיבה וחתימה טובה!
אלע אונזערע קליענטן, פרויינט און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא.
Bengochea, Masforrell y Cía., S. L.

30 CRISTO 30
SEDERIA Y QUINCALLA
PUNTO EN GENERAL
de JURKEVICH Y KAPLAN
מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרויינט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה!

LEON YARMUS
MURALLA 422 HABANA TELEFONO M-8545
Confecciones "ELEGANTE"
לשנה טובה תכתבו!
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרויינט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע. זאל דאס נייע יאר ברענגען
פרייד פאר אלע אידן אויף דער וועלט!

COHEN BROS
Gran surtido en sedería, quincalla y perfumería nacional y
Extranjera, fantasías, juguetes y novedades
DRAGONES 3 TELEFONO A-7872.
לשנה טובה תכתבו!
צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרויינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!

Cortesía de
Kaba Hermanos, S. en C.
Almacén de Tejidos
Muralla Nº 368 Teléfono M-6001

ALMACENES ''SEGAL''
SEDAS Y NOVEDADES
Muralla No. 364, entre Compostela y Aguacate
Telf. A-9103 - Habana
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

NEW YORK TEXTILE
Almacenistas e importadores de Tejidos, Sedería y Retazos
De GINZBURG BERMAN y Cía.
MURALLA No. 454 TELEF. M-7661
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

BERENS MODAS
Vestidos, Abrigos, Carteras, Ropa interior, Medias, Pieles, Joyas, Perfumes y Objetos para Regalos
באָקאַנט מיט זיין ריזיקן אויסוואָל פון פוטערוואַרג!
NEPTUNO 307 Habana TELF. A-6670
מיר באָגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט,
באַקאַנטע און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
WAINSTEIN Y BRINBERG
Confecciones
Aguacate 469 Habana, Cuba

SINGER STORE
Pieles, Abrigos, Trajes sastre importados, Vestidos, Carteras, Ropa interior, etc.
NEPTUNO No. 258 TELF. A5-8662
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

YARMUS Y WINOGRAD
Confecciones "PLANETA" y Artículos de Punto
MURALLA 256. — TELF.: A5-5172. — HABANA
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

EL COLLAR
de JACOBO MUCASEY
BERNAZA No. 226. TELF.:A5-5561
HABANA. — CUBA
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

JAIME KIER
Tejidos y Retazos de Seda
Compostela No. 558 Tel. A5-9241 Habana, Cuba
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע און ווינטשן אַלעמען
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !
אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא.
ELLAS MODAS
Vestidos, Sombreros, Carteras, Abrigos y Pieles importadas, Ropa interior, Joyería
שיקע אייערע פּוסערס אין אונזער מאַרנעם פּריכידאירע!
SAN RAFAEL 257, casi esq. a AGUILA
Teléfonos A-3311 y A-6670

EL COLLAR
de DAVID ZELIGMAN
MODAS FEMENINAS
Aguila 356, casi esq. a Neptuno — Teléfono A5-6882
מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייעם יאָר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

CASA BRITO

Compostela 604-606 — Telf. M-3456 — Habana
HILOS — BOTONES — ARTICULOS PARA SASTRES
— MAQUINAS —

EASTMAN	REECE	LEWIS
De cortar	De Hacer	De Puntadas
Telas	Ojales	Invisiles

א כתיבה וחתימה טובה!
אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא.

CREACIONES
LA COLOSAL
de CHAIM SEINUK
Cintos y Monederos para Hombres y Niños
Carteras y Novedades para Señoras y Niñas
Calzada de Güines No. 60 Teléfono X-3207
א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע !
לשנה טובה תכתבו!

לשנה טובה תכתבו!
מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע
פריינט און באקאנטע, און ווינטשן זיי א יאר
פון גליק, פרייד און פיל פראספעריטעט!
בריידער קאנטאר און פאמיליעס (סערראָ)

לשנה טובה תכתבו!
פיל גליק און פראספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאר אלע
אונזערע קרובים, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא.
איסאק קאופמאן און פאמיליע

לשנה טובה תכתבו!
פיל גליק און פראספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאר
אלע אונזערע קרובים, פריינט און דעם גאנצן ישוב!
ברוך שטיינבערג און פרוי

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ. און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

אברהם קליימאַן און פאַמ.
(וויבאָרג)

אונזערע עלטערן, ברידער, שוועסטער און פאמיליעס אין ניו יאָרק און אין קובא, און אלע אונזערעקרובים און פרייַנט, ווינטשן מיר

א כתיבה וחתימה טובה!

דוד סרעבניק און פאמיליע

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אונזערע קליענטן, פרייַנט דער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ. ווי די אידן פון דער גאַנצער וועלט.

לשנה טובה תכתבו!

בצלאל פּעטערמאַן און פאַמיליע

לשנה טובה תכתבו!

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

עליאָס גוריאַן און פאַמיליע

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע פריינט, באַקאַנטע און די גאַנצע אידישע קאָלאָניע אין קובאַ און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

לייב הילער ומשפחתו

די האַרציקסטע באַגריסונגען צום נייעם יאָר פּאָר:
זיגמונד און דאָרא עקהאוז
סימאָן סאַטראָן און פּאַמיליע
סאַמועל סאַטראָן

מיר וויינטשן אייך א יאָר פון גליק און פיל הצלחה!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
טאַנטע: מרס. וואַקס און פּאַמיליע (ענגלאַנד)

ליבע טאַנטע עלא, מאַרים און דזשאים!
(מאַנטשעסטער, ענגלאַנד)

די האַרציקסטע באַגריסונגען צום נייעם יאָר שיקן מיר אייך איבער פון טיפסטן האַרצן.

זאָל דאָס נייע יאָר זיין א שנת חיים והצלחה!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
דאָרא און זיגמונד עקהאוז
סאַמועל סאַטראָן

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
בעסטע פריינט פרוי עלא, מאַרים און דזשאים וואַקס!
(מאַנטשעסטער, ענגלאַנד)

מיר וויינטשן אייך א גליקלעכן ניי יאָר, און א יאָר פון גליק אין פרייד פאַר די אידן איבער גאַר דער וועלט!

אייערע פריינט:
סימאָן סאַטראָן און פּאַמיליע

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע.
זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד פאַר אלע אידן אויף דער וועלט!
אברהם גאַנאַפּאַלסקי און פּאַמיליע

מיר וויינטשן אונזערע צאַלרייכע קונדן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובא
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

סאַמאָן כיקעראָוויטש און פּאַמיליע

ברכת שנה טובה, שנת גאולה וישועה למשפחתינו
ולכל ידידינו ומכרינו ולעוסקים בתנועה
למען תחית עמנו ושיבת ציון!
מאחלים: עזריאל ווייץ ורעיתו (גואינעס)

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אינזערע קרובים, פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא, און ווינטשן זיי
א כתיבה וחתימה טובה!
יוסף קלייַנער און פרוי

א כתיבה וחתימה טובה!
אונזערע פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע!
הרבנית סימע קאפלאן

א כתיבה וחתימה טובה!
אלע אונזערע פרייַנט, קרובים און דער גאנצער אידישער קאלאניע!
איסאק בענדער אוא פאמיליע

לשנה טובה תכתבו!
מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע קרובים,
פרייַנט, קליענטן און דער גאנצער אידישער קאלאניע!
כוליא בליט און פאמיליע

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
לשנה טובה תכתבו!
כאקאבא גוסעוויטש און פאמיליע

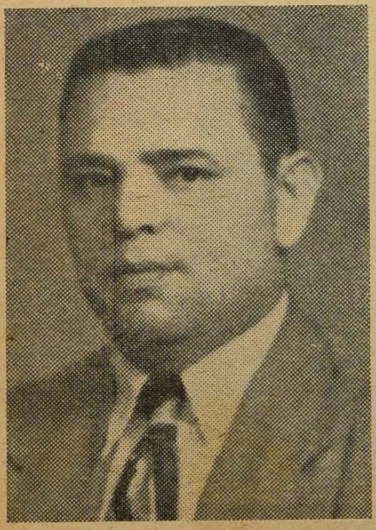
א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרייַנט און דער גאנצער אידישער קאלאניע!
לשנה טובה תכתבו!
זישע פייסאטע און פאמיליע

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרייַנט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא, און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!
דר. מאיר ליסאוויטש און פאמיליע

רעדאקטארן פון „האוואנער לעבן אלמאנאך"

ס. מ. קאפלאן

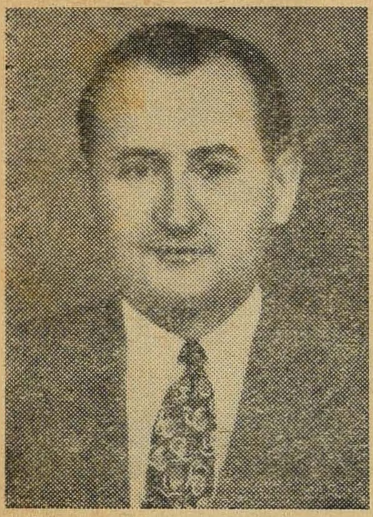

א. י. דובעלמאן

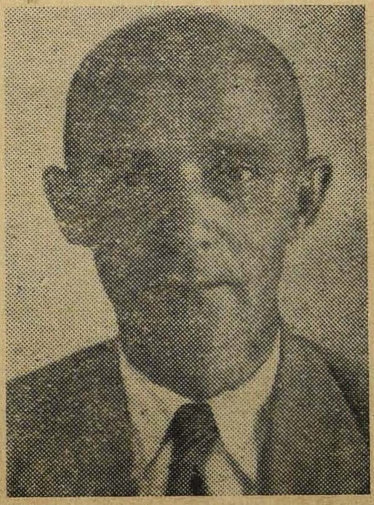
מיטארבעטער פון „האוואנער לעבן אלמאנאך"

א. אראנאווסקי

י. שטיינבערג

ס. קאנא

מיטארבעטער פון „האואנער לעבן אלמאנאך"

אַננאַ זאַרעצקי

דראַ. גלעזער-קאַסטיעל

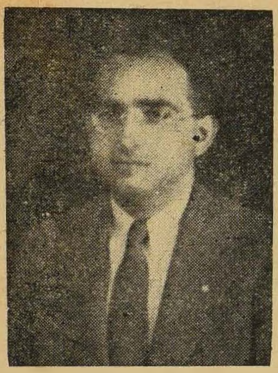

דר. קאַסטיעל

מיטארבעטער פון „האוואנער לעבן אלמאנאך"

חיים רשף

י. האכשטיין

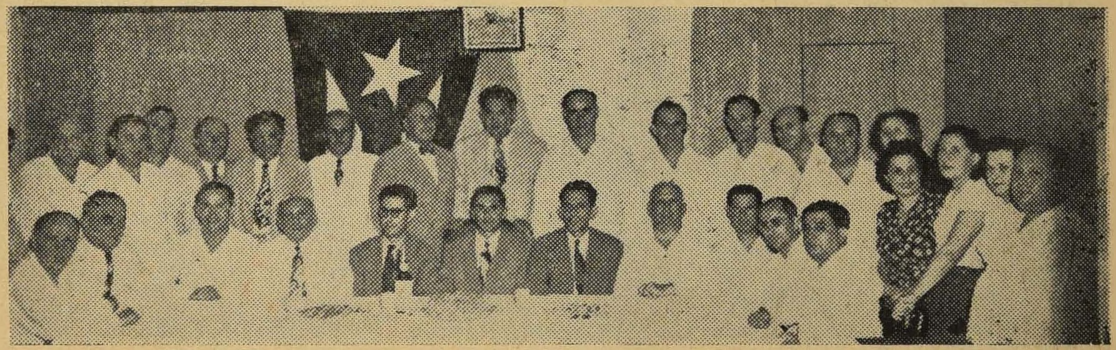

איסאק לעלטשוק
הויפט לינאטיפיסט פון
„האוואנער לעבן".

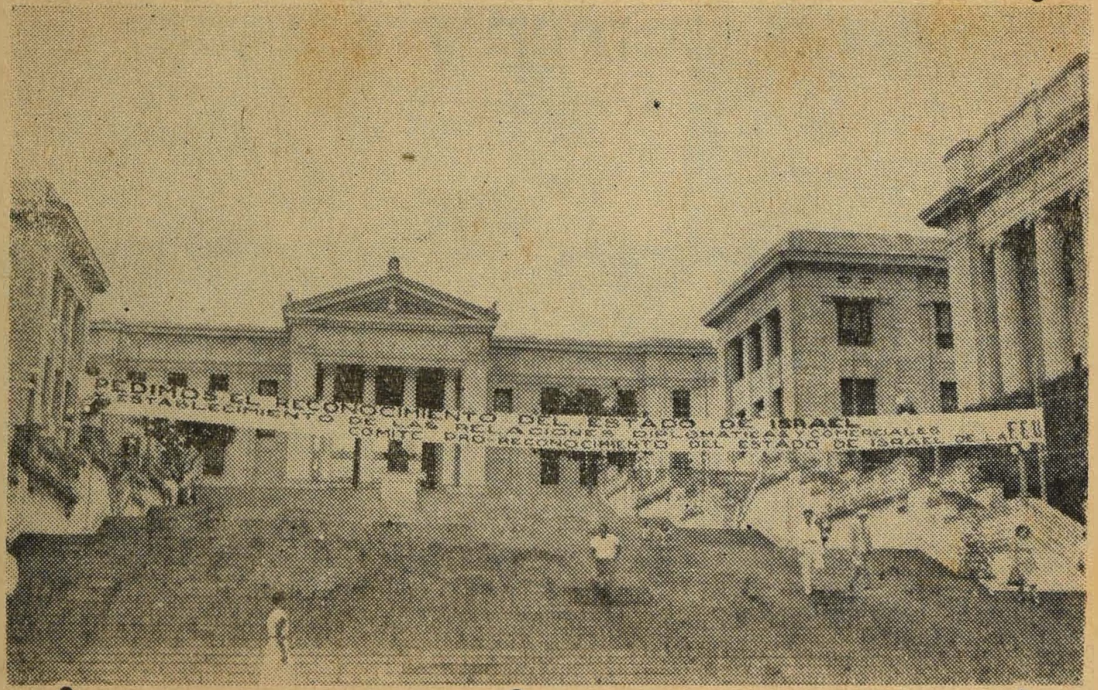

חיים שיינוק

רעזומען פון אידישן לעבן אין קובא אין בילד

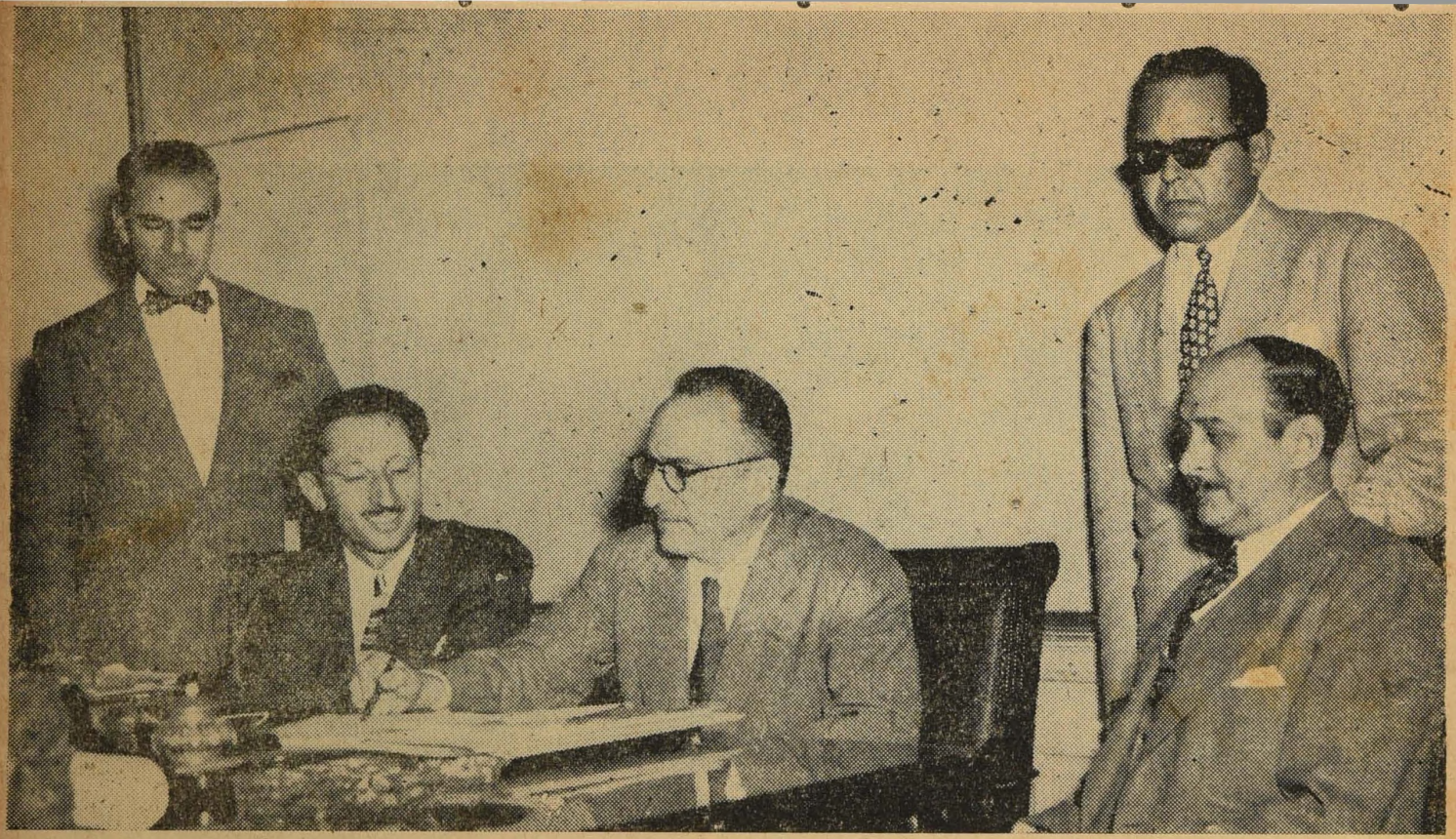
די פארוואלטונגען פון אידישן צענטער און דער אויטאָנאָמער שול פארוואלטונג אָרגאניזירן אָפיציעלע אויפנאמע פאר קאָנסול משה יובאל, וועלכער איז געקומען צו דער פראָקלאמירונג פון פארייניקטן נאַציאָנאלן קאמפיין.

סטודענטן פעדעראציע הענגט אהיס גרויסן טראנספארענט אויף די טרעפ פון דער אוניווערזיטעט, פארלאנגענדיק די אנערקענונג פון קובא צו ישראל.

צוויי אַספעקטן פון דער דערעפענונג פון דער צענטער ביבליאָטעק. איינס: דער פרעזידענט פון צענטער, ה' ענריקע בייקאָוויטש שניידט איבער ד' סינטע ביים אַריינגאַנג; צוויי: דער עולם קוקט אַן די פרעסע אויסשטעלונג אין דעם ביבליאָטעק זאַל.

אין דעם מאָמענט וועז קובאַ אַנערקענט ישראל, דעם 14־טן יאַנואַר 1949, אויפן בילד: דער קובאנער אויסלאנדס מיניסטער, אינזשיניער העוויאַ; דער פּאָרשטייער פון ישראל, דר. סאַלוואַדאָר ראָזענטאַל און אַנדערע הויכע באַאַמטע פון ק־באַנער אויסלאנדס מיניסטעריום.

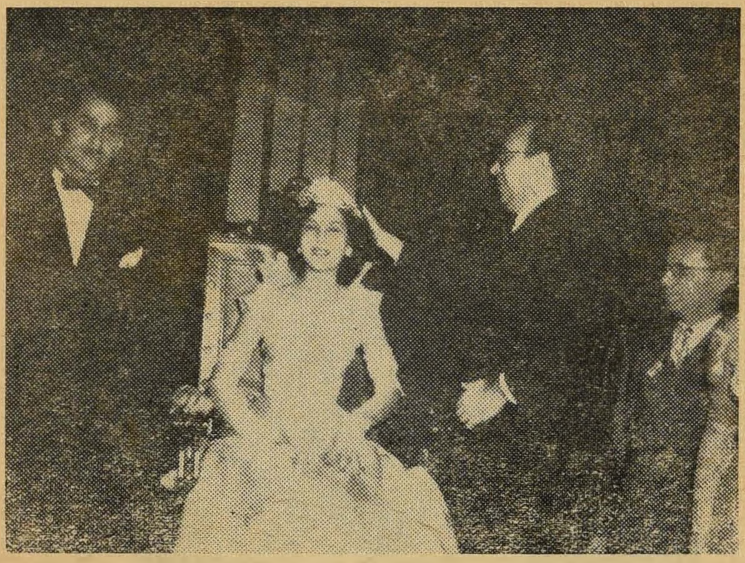
די ציוניסטישע משפחה פייערט די אַנערקענונג פון קובאַ צו ישראל, דעם 14־טן יאנואר. אין ציוניסטישן בית עם. רעדנדיק: דר. סאַלוואַדאָר ראָזענטאַל, וועלכער איז געקומען אין נאָמען פון ישראל פ א ר ל א נ ג ע ן די אַנערקענונג.

דער גרויסער אידישער קינסטלער מאָריס שוואַרץ,
בעת זיין באַזוך אין רעדאקציע פון „האַוואַנער לעבן".

די אַמבולאנס וואָס קובאנער „וויצאָ" האָט געשיקט אלס מתנה פאר דער
צבא הגנה לישראל.

דער פֿאָרשטייער פון האָוואַנער אַלקאַלדע קרוינט די אסתר המלכה 1949,
אויפן ישראל גאולה באזאר אָרגאניזירט פון קרן קימת.

די אָריגינעלסטע קינדער מאסקעס, וואָס זענען פֿרעמירט געוואָרן אויף דעם
קינדער באל, אויף דעם ישראל גאולה באזאר.

פרעזידיום טיש פון דעם דריטן סדר, וואָס איז פֿאַרגעקומען אין די זאלן פון אידישן צענטער, אַרגאניזירט דורך דער ליגע פאר דער פֿתדרות אין קובאַ.

דר. כאַרכע גאַרסיאַ גראַנאַדאס, וועלכער איז געווען דער ערן גאסט אויף דעם ישראל גא־לה באזאר וועלכע באַגריסט פון ס. מ. קאַפלאַן.

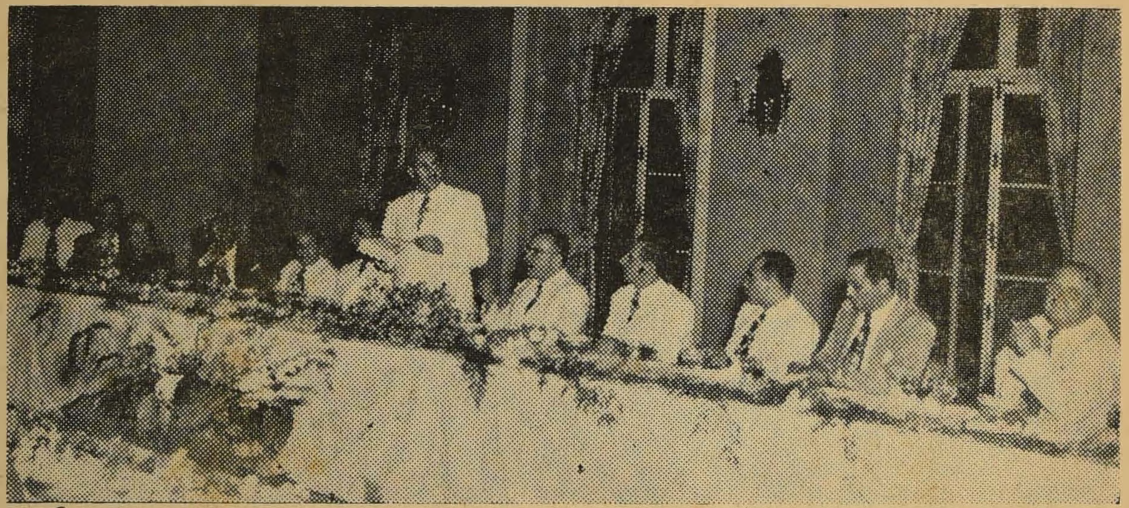
מאַשאַ ראַזענבערג און פרידא ארבער וועלכע באגלייט ביים אַוויאַן פון דער וויצאַ פארוואלטונג, בעת זייער אַפּפאַר צום וויצאַ קאַנגרעס אין ישראל.

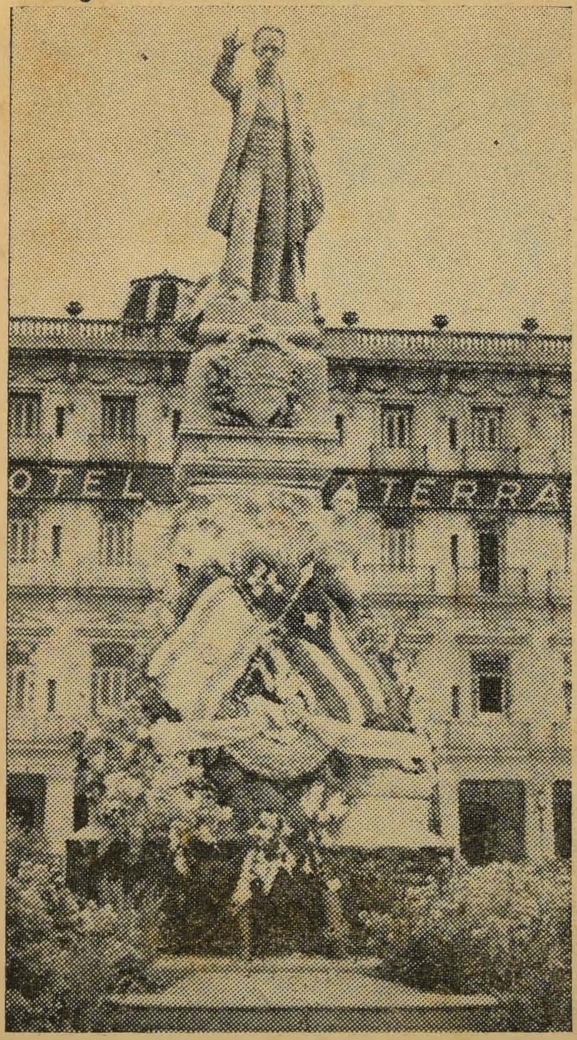
פרעזידיום פון דעם אקט אין זאל פון אידישן צענטער, וואו די וויצאָ דעלעגאַטינס, פרויען מאשא ראָזענבערג אין פרידאָ אַרבער, האָבן איבערגעגעבן א עפנטלעכן באריכט פון דער אַלוועלטלעכער „וויצאָ" - קאָנפערענץ וואָס איז אָפּגעהאלטן געוואָרן אין תל־אביב, ישראל.

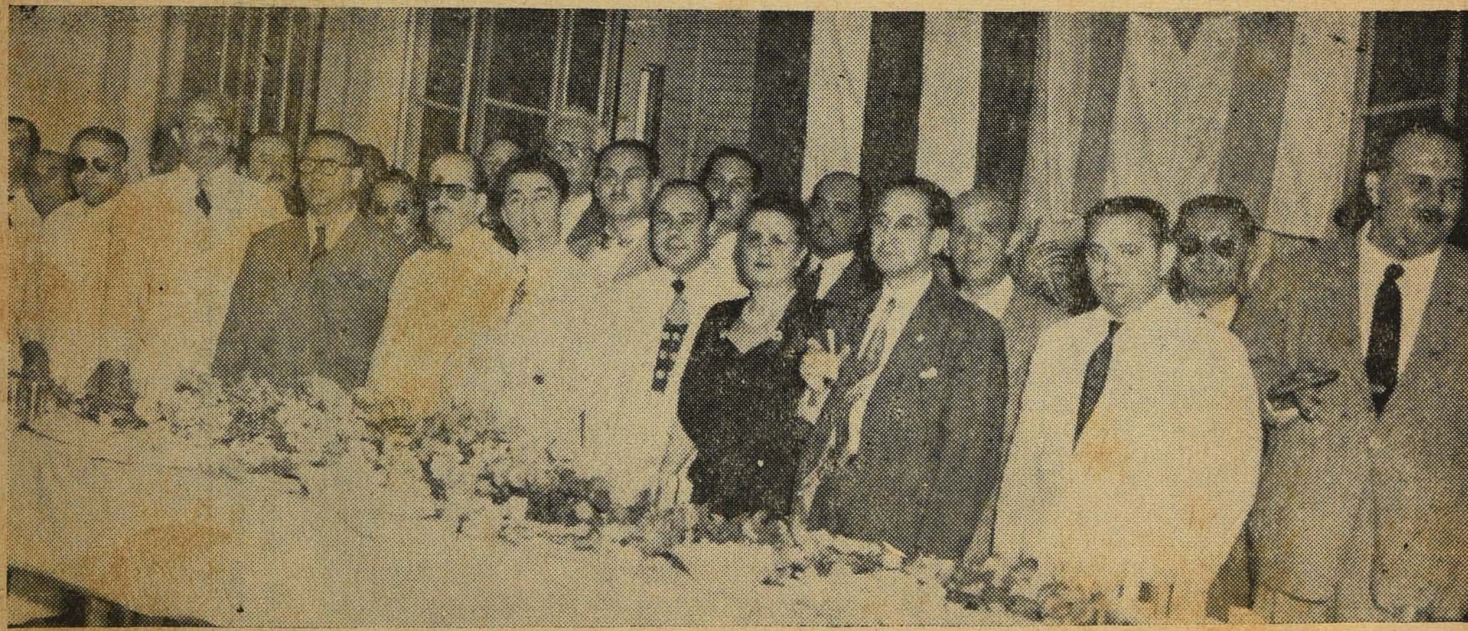
משה גוראַרי, לייטער פון קרן היסיד אפיס אין ניו יאָרק, האלטנדיק די ה׳יפט רעדע אויף דעם מאסן מיטינג אין זאל פון אידישן צענטער, אָרגאניזירט דורך דעם נאַציאָנאל׳ן פארייניקטן קאמפיין.

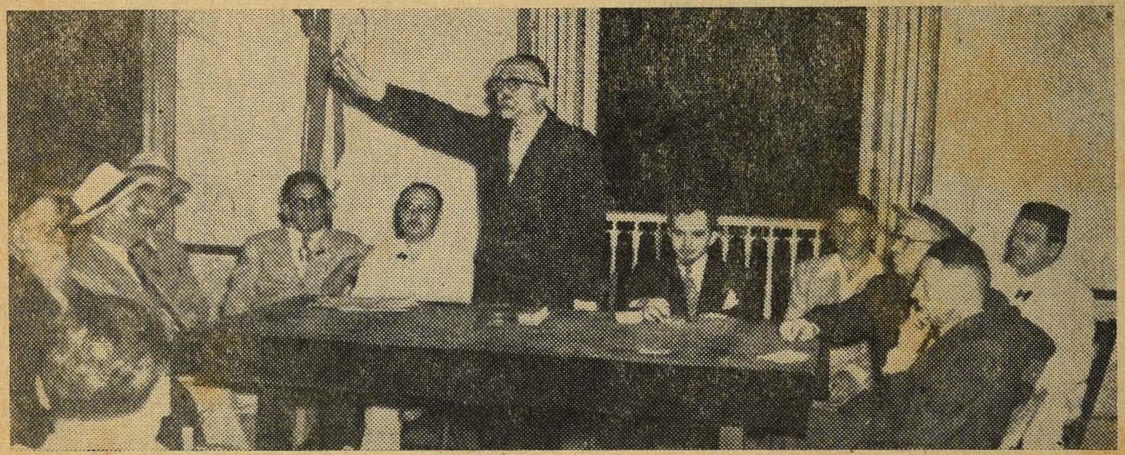
אן אספעקט פון דעם באַנקעט, וואָס דער ציוניסטישער פּלענום ראט און די אידישע אינסטיטוציעס, האָבן אָרגאַניזירט אין האָטעל נאַציאָנאל לכבוד דעם ק־באנער אויסלאנדס מיניסטער, אינזשיניער קאַרלאָס העוויא, אין צוזאמענהאנג מיטן ערשטן יאָרטאָג פון מדינת ישראל. רעדנדיק: ס. מ. קאפלאן.

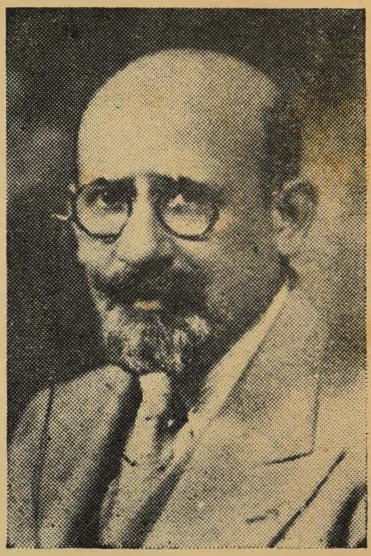
דער קראַנץ בלומען, וואָס איז דורך דעם ציוניסטישן פּלענום ראט
געלייגט געוואָרן ביים מאָנומענט פון קובאנער אַפּאָסטאָל כאָסע מארטי,
אין טאָג פון דעם ערשטן יאָרטאָג פון מדינת ישראל.

אַן אַלגעמיינער אַספעקט פון דעם קאָקטייל, וואָס דער ציוניסטישער פלאָג נום ראָט האָט אָרגאניזירט פאר די קובאַנער פרעסע פאַרשטייער אזן מיטגלידער פון פראָ־פאַלעסטינע קאָמיטעט, אין צוזאַמענאַנג מיטן ערשטן יאָרטאָג פון מדינת ישראל.

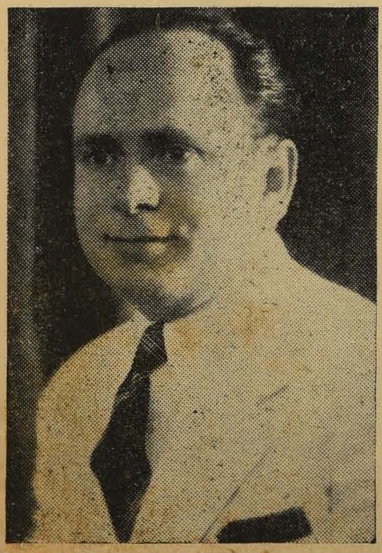

פּרעזידיום פון דעם מעמאָריאַל אָוונט, וואָס איז אָרגאַניזירט געוואָרן דורך דעם לאנד דירעקטאָריום פון קרן קימת נאָך הרב מאיר בר - אילון (בערלין).

ה׳ אַדאָלפאָ קעיץ

פּראָמיענטער אידישער בײזנעס־מאַן און געזעלשאפטלעכער טוער וואָס איז בריט באקאנט אין די אידישע ווי קובאַנער קרייזן, וואָס איז שוין אייניקע מאָנאטן אויף א לוסט רייזע אין איראָפּע און ישראל.

ה׳ כוליאָ קאַריטי

באקאנטער סוחר און אינדוסטריאליסט, געזעלשאפטלעכער טוער. אייגנטימער פון דער באַרימטער קראוואטן־פירמע „רעפּארטער סעיא דע אַרא".

טשאַרלעס שוואַרץ

פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער פאריניקונג אין קובא און באקאַנטער אידישער סוחר.

ה׳ ענריקע בייקאַוויטש

אנגעזעענסטער סוחר אין דער טעקסטיל אינדוסטריע; פּרעזידענט פון אידישן צענטער אין קובא; באקאַנטער געזעלשאפטלעבער טוער וואָס נעמט אנטיי אין אלע וויכטיקע אונטערנעמונגען פון ישוב.

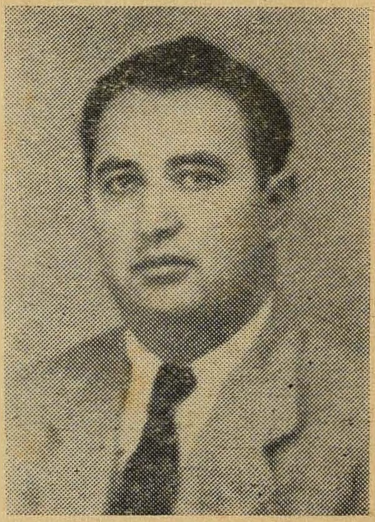
ה׳ רפאל זילבער

עקס פרעזידענט פון דער ציוניס־
טישער פאריניקונג אין קובא,
וועלכער איז היינטיקס יאר בא־
שטימט געווארן דורך דער רע־
גירונג אלס האנדלס פארטרעטער
פון קובא אין ישראל.

ה׳ מארים הימלשטיין

באקאנטער פאבריקאנט פון פער־
פומען און געזעלשאפטלעכער טו־
ער, איז געווען פרעזידענט פון
אידישן צענטער און פון דער
ציוניסטישער פאריניקונג, און
פרעזידענט פון דעם ערשטן
נחלת יהודי קאמפיין.

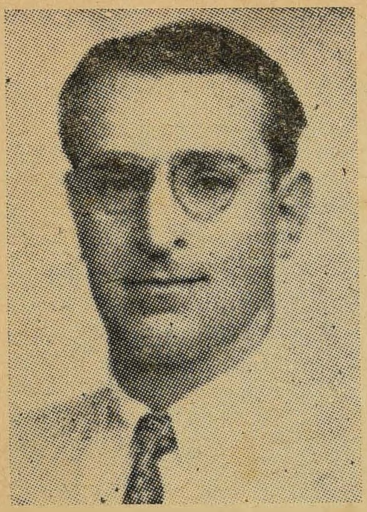
ה׳ מאַקס שוואַרץ

אייגנטימער פון דעם ערשטן אידישן מעבל געשעפט „לא אוני־קא". געוועזענער פרעזידענט פון „דושאינט" קאמפיין אין אידיש רעדנדיקן סעקטאר און איז איינער פון די מיטגלידער פון דעם בוי קאמיטעט פון א בנין פאַרן אידישן צענטער. היינטיקן יאָר האָט ער צוזאמען מיט זיין פרוי געמאכט א רייזע אין ישראל.

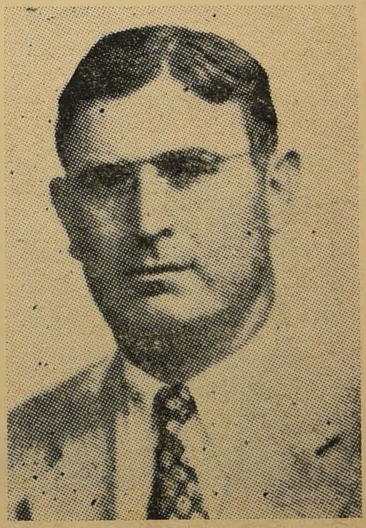
ה׳ יוסף ראַבינאָוויטש

באקאַנטער סוחר און אינדוסטריאַליסט און געזעלשאפטלעבער טוער, איז געווען פרעזידענט פון קרן היסוד קאמפיין אין 1943, און איז איינער פון די גרינדער פון דער אייגענער געביידע פאַרן אידישן צענטער.

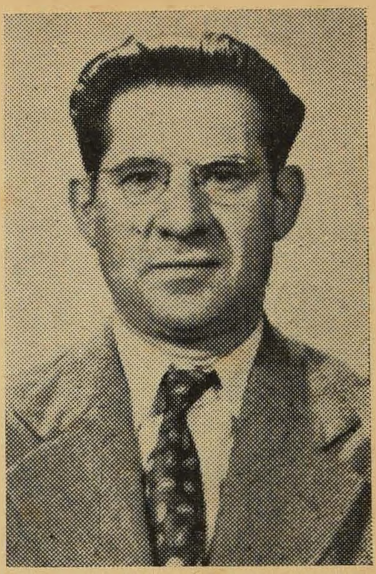
ה׳ מאַריס בערעזדיוויין

מיטאייגענטימער פון דער באַ־
רימטער אַנצוגער און טעכידאָ
פירמע „על פראַנצעס"; באַקאַנ־
טער געזעלשאפטלעכער טוער,
עקס פרעזידענט פון דער
אידישער האנדלס קאמער.

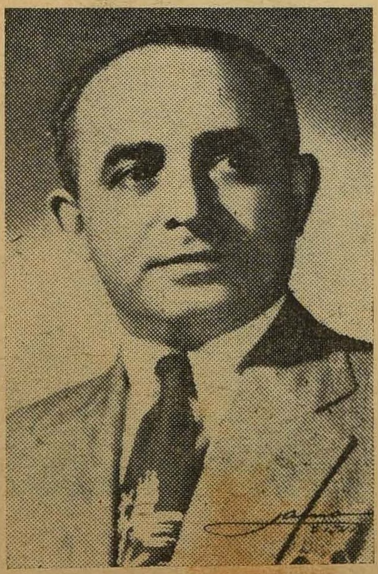
ה׳ מאַקס בערעזדיוויין

באַקאַנטער סוחר און אינדוסט־
ריאַליסט, מיטאייגענטימער פון
דער בארימטער פירמע פון
אַנצוגער און טעכידאָס
„על פראַנצעס".

ה׳ משה ראזענבערג

באקאנט אין דער אידישער ביז־נעס וועלט; איינער פון די אייגנ־טימער פון דעם אלמאסען „קינטא אוועניד״א״.

ה׳ כוליא ליפשיץ

באקאנטער סיהר; מיט־שותף פון דעם בארימטן אלמאסען „קינטא אוועניד״א״״, וועלכער האט צוזאמען מיט זיין פרוי היינטיקם יאר באזוכט ישראל.

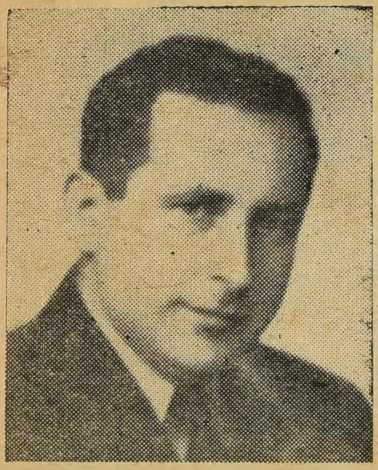
ה׳ קלמן וואדאנאס

באקאנטער אידישער סוחר און געזעלשאפטלעכער טוער; עקס פרעזידענט און גרינדער פון דער קהילה „אחדות ישראל"; פרעזידענט פון אנטי טובערקולאז קאמיטעט; איז תמיד פון די אקטיווע מיטארבעטער אין וויכטיגע קאמפיינען ארער אנדערע געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען.

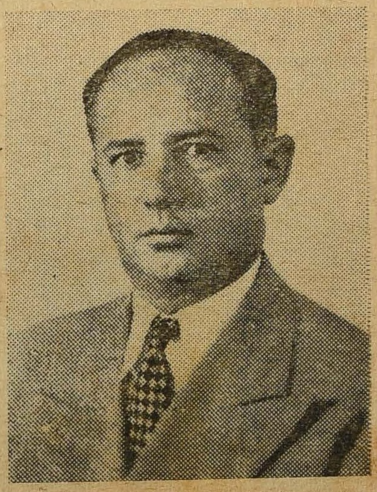
ה׳ אשר עכענבאום

באקאנטער סוחר און אינדוסטריאליסט. ערן פערזידענט און גענראל סעקרעטאר פון דער קהילה „אחדות ישראל" און אייניגער פון אירע גרינדער; ער איז אייניגער פון די איניציאטארן צו בויען א מקום קדוש און אויך קאסיר פון דעם בוי קאמיטעט; נעמט אויך אנטייל אין אלע רעליגיעזע און געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען פון אונזער ישוב.

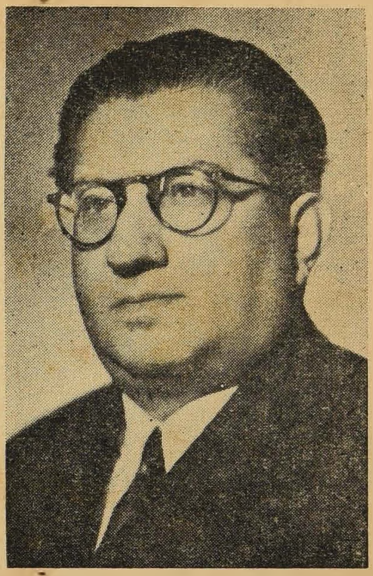
ה׳ גרשון קריגער

באקאנטער סוחר פון דער פירמע „קריגער אי הערמאנא" פרעזי־דענט פון דער געזעלשאפט „ארט", וועלכן אמט ער פאר־נעמט שוין דאם זיבעטע יאר. אקטואירנדער פרעזידענט פון פאריניקטן נאציאנאלן קאמפיין.

ה׳ ענריקע קאלושין

איינציקער אינדוסטריאליסט אין פלאסטיק פראדוקציע אין קובא און אנגעזעענער ביזנעסמאן אין דער אידישער קאלאניע.

הי יחיאל האלץ

מיטאייגנטימער פון דער באקאנטער פירמע „לא קאסא כיל", פו ליכטענשטיין און האלץ; באקאנטער געזעלשאפטלעכער טוער און סוחר פון סאנטא קאלרא פראווינץ; דירעקטאר פון הינוך אין דער קהילה „אחדות ישראל".

מאקס פראשניק

איינער פון די עלטסטע אידישע ביזנעסלייט אין קובא באקאנט אונטער דער פרימע קאסא פראשניק

PREPARATORIA - COMERCIAL

SOL No. 57, altos — Teléfono W-0578 — HABANA

Director: Prof. David Pérez

¡HECHOS, NO PALABRAS!

NUESTRA LABOR EN EL CURSO 1948-49

INGRESOS

Relación de alumnos que han ingresado en los centros de Segunda Enseñanza.—SOBRESALIENTES: Felipe Kalisiak, Samuel Assael, Dora Osinski, Luisa Katz, Isaac Russo, Jacobo Katz, Isaac Honick. NOTABLES: Luis Rachman, David Kuper, Sila Rabinovich, Julio Quintero, Fortuna Ilel, Bela Lew, Boris Kotko, Alejandro Rozen. APROVECHADOS: Alicia Brafman, Harry Frankel, Berta Smuckler, Efraín Leiva, Alfredo Sharfstein, Rubén Levy, Arturo Magat, Isabel Gozende, Luis Acosta, José Mlinarz, José García, Máximo Szechet, Rebeca Jomsky. APROBADOS: Graciela Zamd, Gloria Tachmes, Rosa Reynals, Isaac Sherman, Silvia Landau, Olga Furmansky, Guillermo Sklaver, René Fernández, Jaime Behar, José Behar, Delia García.

COMERCIO

Relación de alumnos que han recibido los títulos de TAQUIGRAFOS-MECANOGRAFOS (1er. AÑO): Felipe Kalisiak, Alberto Toruncha, Jacobo Salti, Marta Domenetz, Sofía Silberfarb, Elías Rimland, Chemary Maya, Efraín Leiva, José Levy, Natan Spiewak. TAQUIGRAFOS-MECANOGRAFOS (2do. AÑO): Silvia Rachman, Guidale Feldenkrais, Amalia Midlarska, Pola Furman, Julia Fux, Roberto Gambach, Otmara Sardiñas, Isaac Zelcer, Isaac Mizrahi. SECRETARIO-COMERCIAL (3er. AÑO): Isaac Wainer, Mercedes Nodarse, Samuel Kaplan, David Soychen, Hilda Peresechensky, Alberto Behar, Sara Mihaly.

Relación de alumnos que han hecho con éxito el Ingreso y en Septiembre presentarán las asignaturas de 1er. Año Bachillerato: Isaac Honick, Luis Rachman, David Kuper, Julio Quintero, Harry Frankel, Isabel Gozende, Luis Acosta, José Mlinarz, José García, Máximo Szechet, René Fernández.

CURSILLO DE VERANO.—En preparación 55 alumnos para Ingreso a las distintas escuelas de Segunda Enseñanza que efectuarán

El Teniente Coronel de la Plana Mayor del Çuerpo Nacional de los Bomberos de la República de Cuba, Jacobo Jasinovky, saludando al momento de ser condecorado por el Jefe de la Plana Mayor de la Brigada de los Bomberos de Tel-Aviv, Comandante Aba Cohen.

Dr. RAFAEL CAMPUZANO AGUIRRE
Director del Departamento de Consultoría del Municipio de la Habana.

El Dr. Rafael Campuzano Aguirre aprovecha la oportunidad del nuevo año hebreo para dirigir un saludo cordial a la comunidad hebrea de la Habana y a sus muchos amigos hebreos de esta capital.

El Dr. Campuzano es fundador del Partido Revolucionario Cubano (Auténtico) y delegado a la Asamblea Provincial de dicho partido. Abogado prestigioso con 25 años en el ejercicio de la profesión, es Director General, Jefe del Departamento de Consultoría del Municipio de la Habana. Recientemente, el Colegio de Abogados de la Habana le otorgó diploma de mérito por su valiosa e inteligente actuación en el Departamento de Consultoría del Municipio. Colaborador cercano del Alcalde de la Habana, señor Nicolás Castellanos Rivero, aspira con justos méritos a un acta de Representante por la provincia de la Habana. Los que conocemos de cerca al Dr. Campuzano, hemos podido apreciar sus virtudes, su cordialidad y su talento, y por ello le auguramos éxito en sus actuales empeños políticos que, a no dudarlo, habrán de redundar en beneficio de la República y de la sociedad toda.

Vida Habanera

PERIODICO HEBREO

FUNDADO EN EL AÑO 1932

Sol 153 ——— Apartado 3003 ——— Teléfono M-9332

Habana

TARIFA DE ANUNCIOS

Una plana	$	60.00
Media plana	„	35.00
Cuarto plana	„	20.00
Pulgada en columna	„	1.00

Anuncio por meses ..... 20% descuento

Anuncios por años ..... 30% descuento

ALMANAQUE HEBREO

VIDA HABANERA

TOMO SEPTIMO

DIRECTORES:

S. M. KAPLAN Y A. J. DUBELMAN

5710 SEPTIEMBRE 1949

HABANA - CUBA

Gilfarb Bros Rubber Co.

S. A.

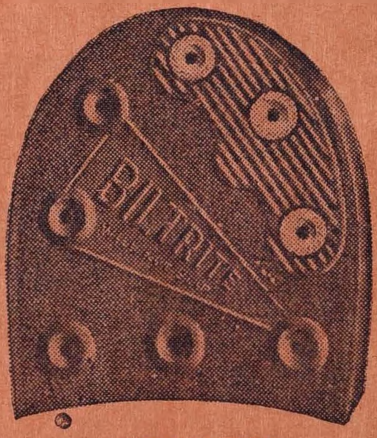
Lamparilla 257 **Teléfono A-3044**

ALMACEN DE PIELES Y GOMAS EN GENERAL

Plástico de todas clases para forrar muebles, máquinas, manteles, cortinas, carteras y bolsas, etc.

"PANCO"
La Suela que
Deleita al Caminar

"BILTRITE"
El Tacón que
no Resbala

אַלע סאָרטן פּלאַסטיק,
איבערצוג פאַר מעבל,
מאַשינען, טישטעכער,
פּאָרהאַנגען, טאַשן
טאָרבעס און אַנדערע

א כתיבה וחתימה טובה!

וויכטשן מיר אונזערע קליענטן, פרייַנט
און אַלע אידן פון קובאַ!

INDICE DE LOS ANUNCIANTES

	Págs.
— A —	
Afrin Yure	159
American Jewish Comm.,	258
Atran, S.	210
Asociación Femenina Hebrea	270
Aviación, Compañía Cubana de	337
Artista Unidos	339
All American Cables, Inc.	128
Automobile School Havana	175
Ajdos Israel, Comunidad	264
Alchun, Hermanos	320
— B —	
Banco Comercial Pan Americano	40-c
Baisman, A.	320
Bacardí	122
Bazar Inglés	54-c
B'Nai B'Rith Hilel	271
Becker y Blum	208
Berezdivin Hnos.	198
Berezdivin, Isaac	192
Bigelman S. y Cía.	127
Bigelman, H.	288
Brito, Casa	349
Broadway Store	344
Bloch, Charles y Hno.	232
Baikovitz, Jacobo	342
Bosch, Carrio y Co.	95
Bank, Royal of Canada	108
Bank of Nova Scotia	58
Banco de Comercio	256
Bank, The Trust Company	177
Besosa, Tomás B.	83
B'Nai B'Rith	266
Balcar, La (Galleticas)	337
Bismágen	157
Berens, Modas	347
Braslavski, S.	317
Blumin, Textile	284
Blumenkrantz Hnos.	315
Brinberg, Lázaro	318
Berek, David	24-c
Braslawski, Samuel	345
Bolsas y Carteras	209
— C —	
Cámara de Comerciantes e Industriales Hebreos	267
Carity Julio (Corbatas Repórter), portada y	307
Centro Israelita de Cuba	262
Colegio Autónomo del Centro	269
Comité Anti Tub	270
Cuervo y Cía.	274-275
Chajmovich y Shvartz	221
Competidora Gaditana	178
Cía. Litográfica de la Habana, S. A.	107
Cazabón, Genin y Cía.	147
Cimber e Hijo	160
Cristal, Cerveza	63
Cohen Bros.	346
Cherches, Kanner y Posesowsky	311
Chervony, Herman	319
Centro Israelita de Marianao	271
Congreso Judío Mundial	259
Comité Nac. Pro Palestina Obrera	260
Corral, Mariano (El Azogue)	319
Chilerovich, Salomón	351
Cortesía de A. T.	280
Confederación del Canadá	58-c
Casa Emilio	63-c
Cairo, El	317

	Págs.
Caballero	241
Castiel, Dr. Dionisio	302
Confecciones Caribe, S. A.	126
Cubana, La (Seguros)	50
Casino	333
Collar, El	348
Cuban Telephone Co.	63
Cueva, La	190
Cartonera, La	93
Cuba Mail Line	34-c
Castillo, Juan	241
— D —	
Dizik Ben	188
Diana, La	273
Del Monte	148
Dussaq Co., Ltd.	58-c
Díaz, Marcial	284
— E —	
Ejenbaum Usher	287
Epshtein, M. y Cía.	312
Eckhaus Zigmund	351
Ellas, Modas	348
Especial, La	333
Enciclopedia Judaica-Castellana	271
— F —	
Fleischmann, Levadura	140
Fuks y Schuchmacher	162
Franza, Productos (Zenén Menéndez)	345
Fair, The	244
Feder y Rips	285
"Frid-Zon", Confecciones	341
Flor de Yateras	346
Feldman, Rydz y Cía.	344
Florida Store	283
Frigidaire	167
Felicitaciones Part.	349-352
Fharer, Felipe	315
Farr Tours	336
Feterman, Calel	350
Fin de Siglo	94
Flota Blanca	96
— G —	
Gevirtzman, S.	242
Gilfarb Bros.	portada y 304
Ganapolsky, A.	351
Gimelshtein, M.	297
Ginzburg Berman y Cía.	347
Gofman, Rafael	319
Guris, Isaac	277
Gurvitz, Bufete	306
Gravi, S. A., Laboratorios	331
Gurian, E.	350
Grinberg Hnos.	344
Gross, Alberto S.	316
General Motors	94
Giralt, S. A.	40-c
Glazer-Castiel, Dra. Ida	29
Grabovietzky y Shub	340
General Electric Cubana	139
General Leather & Rubber Co.	223
Gondrand Hermanos	312
— H —	
Harry Smith	247
Hatuey, Cerveza	118
Heisler, Herman	31
Hiler, L.	350
Hotel Azul	243
Hershey, Aceite de Maní	207
Hilos Capitolio, Cía. Dist.	243
— I —	
Iris, El	64-c
Incera, Dr. Alfredo	314
— J —	
Joyería Cronos	300
Joint Relief Committee	263

	Págs.
Jurkevich y Kaplan	346
Jesed Shel Emes	265
—K—	
K-Listo Kilowatt	58
Kaplan y Papir	344
Kaufman, Jacobo y Cía.	345
Keren Kayemeth	268
Kriger y Hno.	212
Kokiel, A.	316
Kronfeld, Marcus	281
Kubiliun, N.	189
Kier, Jaime	348
Kaba, Hermanos	346
Kalusin, Enrique	237
Kates, Adolfo & Hijo	8-c
King Salomon's Store	317
Kremen, H. Co.	305
Kabalgata de Ases	315
Katz y Raab	316
Kodak	30
Kleiman, Abraham (Víbora)	350
Kleiman, F.	318
—L—	
Larrea, Ramón y Cía.	75
Lipshitz y Rosenberg	298
Los Precios Fijos, S. A.	272
Levin, L.	285
Levin, Moisés	308
Liga Pro Histadrut	268
Listein y Holtz	123
Lusky, Israel	191
Livovich, Lázaro	310
Linietzky y Jasinovsky	242
—M—	
Materva	273
Mechaber y Loshinsky	281
Montero	96
Mucasey, Jacobo	348
Mushkat, Jacobo (Mueblería)	191-308
Mandel y Liberstein	303
Mindik, Aron	280
—N—	
Niezvadovitz, A.	163
—O—	
Oldsmobile, Agencia	33-c
Olenberg, León	282
Orbe, Optica (Isaac Yavitz)	286
Ortiz, Casa	309
Ort	269
—P—	
Palacio de Cristal	55-c
Pepsi-Cola	117
Penichet y Cía. (Aron Shapiro)	314
Perro, S. A., Tejidos y Confecciones	278-279
Perla, La	209
Proveedora Industrial, S. A.	293
Praschnik Max y Hno.	124
Polar, Cerveza	64-c
Parisién, La	336
Poblet, Ramón	180
Perfumería "Yang-Say"	54-c
Pérez, David	381
Pérez Galán	2
—R—	
Rabinovich y Burstein	318
Redler, Matías	246
Ruiz, Frank	338
Reyler, Dr. Félix	29
Rediker Express Co.	228
Rapaport, Jacobo	301
Rodríguez, Víctor M.	84
Rabinovich, José	229
Rex Textile Co., Inc., N. Y.	211
Regalo Comercial	163

	Págs.
Rozengwaig, N.	288
Raichman, A.	245
Regozin y Konsky	342
Rachman, Isaac	189
Rosen y Tous	344
Romay	301
Rojo, Sinesio	180
— S —	
Shaftal y Terner	220
Smoliansky, N.	179
Sortija, La	49
Szlezinger Kive	317
Smoliarcik, G.	313
Segal, Almacenes	347
Szved, Laszlo	341
Silber, Abraham	343
Singer, José	158
Schuchinsky y Stein	221
Samá Textile (Reznikovitz)	283
Shwartz Max	332
Schneider, Gregorio	334-335
Srebnik, David	350
Singer Store	347
Shreter y Alvarez	158
Standard Mills of Cuba	146
Seinuk, Jaime	349
Stenio Suárez	276
Sánchez, Lorenzo y Cía.	307
Sorín, J.	56-c
Safa	76
Soir de París	62-c
S. and W.	247
Sulmanis y Vainstein	340
Shwartz, Charles	316
Schukin, N.	310
Seelig, Henry B.	305
Schnaider, Aron	318
Stern, Leo	23-c

	Págs.
— T —	
Topp, Casa	345
Toca, Colegio	282
The Central Agency, Ltd.	107
Terner, Jaime	161
Tintorería Berta	313
Trinidad y Hno.	106
Tellus, Cía. Cubana	2-c
Textilera F. F., S. A.	245
Tenembaum, Dra. Nieves	302
Tropicana	64
— U —	
Unión Zionista de Cuba	261
United Hebrew Congregation	266
United Shoe Machinery	320
Urodonal	56-c
— V —	
Vitkinas, Joselis	224
Valdés, Prado y Hernández	125
Volpe, Jaime	244
Ventura, Ramón	303
Vallés, J.	95
"Vida Habanera"	384
— W —	
Wainstein, A. Z.	345
Wainstein y Brinberg	347
Wizo	267
Weiss, Fabián	161
Wodonos, Kalman	222
Wainstein, Kampfer	316
— Y —	
Yagod, Confecciones	246
Yuken, Aron	338
Yumurí, Gomas	63-c
Yarmus y Winograd	348
Yarmus, León	346
— Z —	
Zilber, Rafael	32

ALMANAQUE HEBREO

VIDA HABANERA

TOMO SEPTIMO

DIRECTORES:

S. M. KAPLAN Y A. J. DUBELMAN

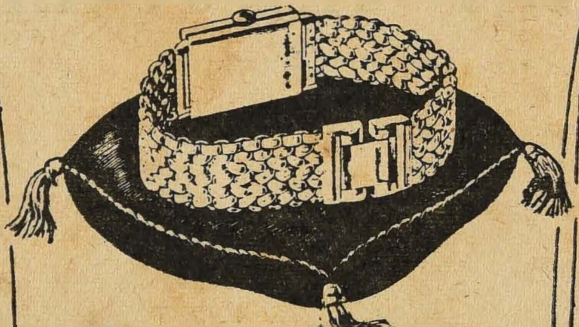
5710 SEPTIEMBRE 1949
HABANA-CUBA

TELF. M-9332 EDITORIAL VIDA HABANERA SOL NO. 153

AHORA

Jacques Kreisler

PRESENTA SU EXTENSIBLE

Tejido de maravilla

Un gran surtido en pulseras extensibles, tipo tejido y eslabones para Señoras y Caballeros. ASI COMO TAMBIEN UNA EXTENSA LINEA DE PASADORES DE CORBATA, YUGOS, LLAVEROS Y CUCHILLAS DE BOLSILLO, etc.

PIDALO EN SU JOYERIA FAVORITA

ווילט איר פֿאַרגרעסערן אייער פֿאַרקויף?

אַדער באַקומען נייע אַרטיקלען לייכט. צו פֿאַרקויפֿן אונ מיט גוטן פֿאַרדינסט? פֿאַרלאַנגט פֿרייזן אַדער אַ באַזוך פון אונזערן אַ פֿאַרטרעטער, אָן קיין שום קאַמפּראָמיסן, בייַ:

COMPAÑIA TELLUS CUBANA, S. A.

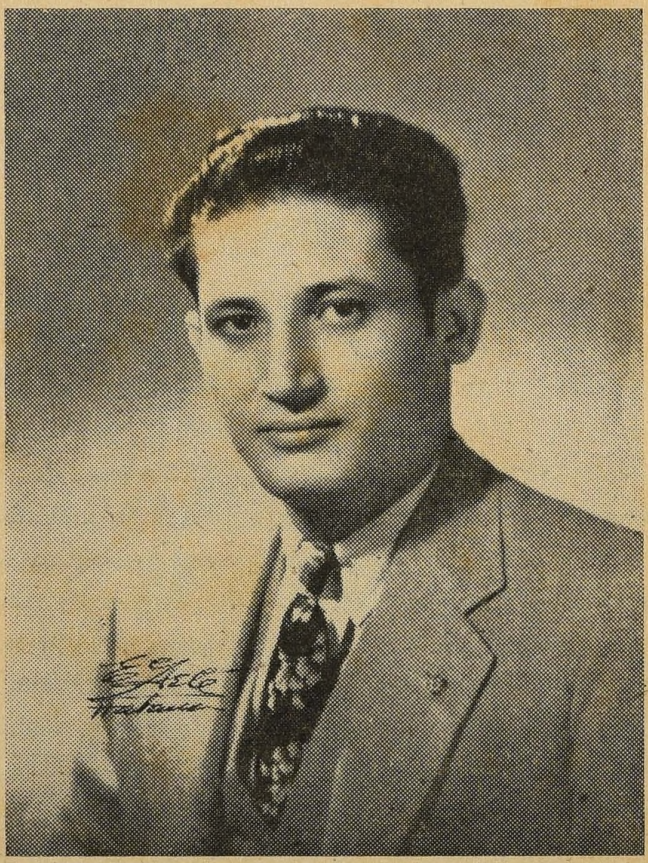
Villegas 114 **Habana**

אַ קאָמפּלעטע אָרגאַניזאַציע מיט דעם גרעסטן אויסוואָל אין קובאַ אין זייגערס, כאַיעריא און ענלעכע אַרטיקלען, אויסשליסלעך אויף פֿאַרמאַיאַר, צו דינסט די סוחרים!

Nuesro Agradecimiento

Queremos expresar en estas líneas nuestro agradecimiento a las firmas comerciales que, al concedernos sus anuncios, han cooperado a la edición de este Almanaque de "Vida Habanera", que sale a la luz pública con motivo del Año Nuevo Hebreo 5710. En esta forma, no sólo han demostrado su interés hacia los millares de lectores del presente Almanaque, sino que han dado prueba de un alto espíritu de cooperación social y cultural. Porque este Almanaque representa un esfuerzo de superación de "Vida Habanera" y, al propio tiempo, un evento cultural, de singular importancia, en el seno de la Comunidad Hebrea de Cuba. Para todos ellos, comerciantes, industriales y profesionales —hebreos y no hebreos—, expresamos nuestra gratitud y reconocimiento.

LA ADMNISTRACION.

Sr. FRANCISCO BATISTA ZALDIVAR.
Gobernador de la Habana.

Honra nuestro Almanaque al enviar, por nuestro conducto, un saludo afectuoso a la colectividad judía de Cuba en la oportunidad del Año Nuevo 5710.

REPUBLICA DE CUBA

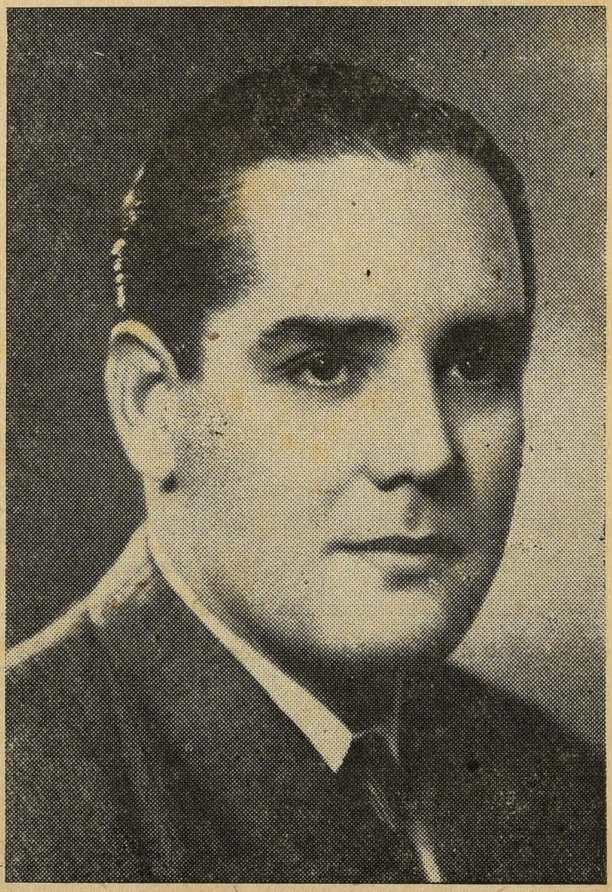
GOBIERNO PROVINCIAL

HABANA

Muy complacido aprovecho la oportunidad que me ofrece esta publicación amiga, para dirigir un cordial saludo a la Colonia Hebrea de Cuba en esta feliz celebración de su Año Nuevo, y para formular los más sinceros votos por la paz y progreso del pueblo y Estado de Israel.

Francisco Batista Zaldivar.
Gobernador Provincial de la Habana

Copia fotostática del mensaje que el honorable gobernador de la Habana, señor Francisco Batista y Zaldívar, dirige a la Colonia Hebrea de Cuba, con motivo del Año Nuevo Hebreo.

Sr. NICOLAS CASTELLANOS RIVERO

El ilustre Alcalde de la Habana, a través de nuestras páginas, dirige un mensaje de salutación a toda la Colonia Hebrea de Cuba, en ocasión del Año Nuevo Hebreo 5710.

EL ALCALDE
DE
LA HABANA
PARTICULAR

Saludo a la Colonia Hebrea de Cuba en el Año Nuevo 5710, haciendo votos por el progreso de todos sus integrantes, que tan vinculados han estado al pueblo cubano.

Hago extensivos estos deseos de prosperidad al naciente estado de Israel, que plasmó, al cabo de tesoneros esfuerzos, la aspiración tan íntimamente sentida por esa raza tan trabajadora.

La Habana, septiembre 14 de 1949.

Nicolás Castellanos Rivero.

Facsímil del mensaje del Alcalde de la Habana, señor Nicolás Castellanos Rivero, con motivo del Año Nuevo Hebreo 5710.

ADOLFO KATES & HIJO

SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO 5710, A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

AÑO NUEVO 5710

Como todos los años, con el advenimiento del Año Nuevo hebreo, salimos otra vez a la luz con una edición más del Almanaque de "Vida Habanera", el séptimo tomo de nuestra serie. Como en ediciones anteriores, este Almanaque recoge en sus páginas las voces más autorizadas de los escritores e intelectuales de nuestro medio, y ofrece un número apreciable de trabajos literarios y periodísticos que reflejan la vida social y cultural de nuestra comunidad. Al propio tiempo, brindamos a nuestros lectores un material interesante relacionado, no sólo con los problemas que en el orden local nos afectan, sino también con los acontecimientos más importantes de Israel y del hebraísmo universal. Por tales motivos, este Almanaque constituye, como en años anteriores, un valioso aporte a nuestra cultura y a nuestro desenvolvimiento social.

En esta ocasión nuestra inquietud de periodistas nos obliga a echar una mirada retrospectiva hacia los acontecimientos más importantes, relativos a nuestro pueblo, ocurridos durante el año que acaba de finalizar. Tenemos motivos para sentir una profunda alegría en nuestros corazones, a pesar de los graves problemas que hemos tenido que afrontar durante este último año. Hace pocos meses, los hebreos del mundo celebramos con indescriptible júbilo el primer aniversario del establecimiento del Estado de Israel. Ahora podemos dejar constancia de este hecho de singular importancia para nuestro pueblo: Israel, a partir de su proclamación como Estado hasta la fecha, ha acogido en su seno, les ha dado albergue y trabajo y les ha abierto el cami-

no hacia un porvenir mejor, a cerca de trescientos mil hermanos nuestros que vivían hacinados en los campos de concentración de Europa. Para vergüenza del mundo, estos hermanos nuestros continuaban viviendo en el oprobio de los campos de concentración después de haber pasado tres años desde que finalizó la última guerra. Para estos hebreos, ha sido Israel la verdadera tierra de promisión, pues gracias a la política de puertas abiertas y de protección al inmigrante que desarrolló el actual Gobierno israelita, estos cientos de miles de nuestros hermanos tuvieron la oportunidad de rehacer sus vidas, adoloridas y maltrechas por un pasado trágico muy reciente.

En esta oportunidad, no podemos dejar de constatar otro hecho que reviste especial significación para nosotros, los hebreos de Cuba: nos referimos al reconocimiento del Estado de Israel que hace unos meses otorgó el actual Gobierno, que preside el Dr. Carlos Prío Socarrás. Los hebreos cubanos, vinculados por tantos factores a la vida, la economía y la cultura de Cuba, nos sentimos altamente orgullosos por esta actitud del actual Gobierno, que responde sin lugar a dudas a los sentimientos y a la historia del noble pueblo cubano.

Antes de terminar estas breves notas ,nos resulta muy grato felicitar cordialmente a nuestros lectores y amigos con motivo del nuevo año hebreo; felicitación ésta que hacemos extensiva a toda nuestra comunidad, al pueblo y Gobierno de Cuba, a nuestros hermanos de Israel, la vanguardia de nuestro pueblo, y a todos nuestros hermanos del mundo. Al expresar estos sentimientos, hacemos votos por un año próspero y feliz para Cuba, para Israel y para toda la humanidad; un año de paz y de buena voluntad entre los hombres, sin el peligro de las guerras y con el triunfo de la justicia y el derecho en las relaciones humanas.

Hacia una Política Encaminada a Estrechar las Relaciones entre Cuba e Israel

Por el Dr. **Dionisio Castiel.**

El autor del presente trabajo, nuestro distinguido colaborador Dr. Dionisio Castiel, no necesita ser presentado a nuestros lectores. Abogado de más de once años de ejercicio profesional, ha sido Presidente de la sociedad "Unión Hebrea Chevet-Ahim", decana de las sociedades hebreas radicadas en el país; ha sido, además, Secretario del "Consejo Central de las Sociedades Hebreas de Cuba", durante varios años, y en términos generales, ha ocupado siempre posiciones destacadas en el seno de la colectividad hebrea de Cuba. Si a estos antecedentes unimos su experiencia, su capacidad y el conocimiento que tiene de nuestros medio, la opinión del doctor Castiel en el asunto que trata está investida de singular autoridad. El Dr. Castiel, como hebreo y como cubano, plantea en este trabajo una cuestión de particular importancia para la población hebrea de Cuba, como es la relativa a lograr un acercamiento cada vez mayor en las relaciones de Cuba con el nuevo Estado de Israel. El lector podrá apreciar la forma atinada en que el autor plantea este asunto, y cómo a su juicio es posible lograr este objetivo, reafirmando en los hechos la ya tradicional amistad cubano-hebrea.

LA REDACCION.

Los hebreos de Cuba en general, especialmente los hebreos ciudadanos cubanos, que integran su gran mayoría, tenemos un deber indeclinable en la hora presente: el de trabajar, por los medios a nuestro alcance, en el empeño de estrechar las relaciones espirituales, políticas y económicas entre el nuevo Estado hebreo y la República de Cuba. Este deber incumbe también a los buenos cubanos que, en repetidas ocasiones, han manifestado sus simpatías hacia la causa noble del pueblo hebreo, que tuvo su culminación feliz en el hecho

histórico del establecimiento de Israel como un Estado libre e independiente en Palestina.

Hace poco tiempo, en el mes de Mayo de este año, las sociedades hebreas de la Habana celebraron una serie de actos de verdadera solidaridad cubano-hebrea, con motivo del primer aniversario del establecimiento del Estado de Israel. Podemos afirmar que en estos actos a que nos referimos, se pusieron de manifiesto los verdaderos sentimientos de nuestra comunidad hacia Cuba; y, al propio tiempo, tuvimos ocasión de comprobar cómo los cubanos, los que representaban al actual Gobierno en su política exterior, y los intelectuales del país desvinculados de toda actividad política, exteriorizaban sus simpatías y su apoyo hacia el naciente Estado de Israel y a favor de los derechos y los ideales del pueblo judío. Recordamos a este respecto, con especial atención, el acto celebrado la noche de la víspera del 4 de Mayo, en el Hotel Nacional, con la asistencia del honorable señor Ministro de Estado, ingeniero Carlos Hevia; del Sub-Secretario, doctor Raúl Ruiz; de sus más allegados colaboradores y de los representativos de todas las sociedades hebreas radicadas en la ciudad de la Habana. En aquella oportunidad, el honorable señor Ministro de Estado, al agradecer el homenaje que se le rendía, expresó el verdadero sentir del actual Gobierno en lo que respecta a nosotros, los hebreos de Cuba, y en lo referente al nuevo Estado de Israel.

Al iniciar su discurso, el Ing. Carlos Hevia se refería a las raíces históricas de la solidaridad cubano-hebrea, y expresaba de este modo su pensamiento:

"Nuestro país sabe por dolorosa experiencia de los sacrificios y las vicisitudes que median entre la aspiración legítima de un pueblo a darse su forma de gobierno y el momento en que esta aspiración culmina en la constitución de un Estado. Esta comprensión es, en términos generales, nuestro primer contacto de solidaridad con todos los pueblos oprimidos de la tierra."

Más adelante, refiriéndose a las razones que determinaron la política del actual Gobierno al reconocer al

nuevo Estado de Israel, el Ing. Carlos Hevia apuntó estas ideas:

"La razón política —que se desdobla en múltiples aspectos— pesó también en nuestras determinaciones. Todos los pueblos de la Tierra deben propender a estrechar las relaciones amistosas, a limar asperezas donde las hubiere, a reconocer los derechos de los conglomerados étnicos y sociales que aspiran a manejar sus intereses por sí mismos, a facilitarse mutuamente el acceso a los mercados para afianzar la comprensión y la estabilidad económica, si se desea evitar la guerra. Todos estamos en la ineludible obligación de cooperar, de acuerdo con nuestras posibilidades, a construir las bases de la paz universal, esforzándonos por lograr un completo resurgimiento económico."

Por su parte, en esa inolvidable ocasión, el Sr. Sender M. Kaplan, Director de "Vida Habanera" y Oficial de enlace de Israel en Cuba, expresó estos conceptos, que son fiel reflejo de los sentimientos más profundos de los hebreos de Cuba:

"Nosotros, los hebreos cubanos, la mayoría de los cuales somos ciudadanos de la República por ministerio de la ley y por el dictado de nuestros sentimientos de amor al país; nosotros, que a través de muchos años de esfuerzos y de convivencia nos hemos vinculado a la cultura y a la economía de Cuba; nosotros, que conocemos las virtudes del pueblo cubano, sus anhelos de progreso, sus sentimientos democráticos; nosotros, repetimos, honorable señor Ministro de Estado, tenemos fe en la unión de ambos pueblos, en un acercamiento cada vez mayor mediante la intensificación de corrientes espirituales y económicas entre Cuba e Israel. Para este empeño prometemos a Vuestra Excelencia que laboraremos incansablemente; que los hebreos de Cuba prestaremos todos nuestros esfuerzos y todos nuestros entusiasmos por estrechar las relaciones entre Cuba e Israel en un común anhelo de verlas grandes, prósperas y felices."

Estimamos que estas palabras del señor Kaplan deben ser traducidas en realidades. Por este camino de-

bemos seguir; esto es, debemos propiciar con nuestra actuación responsable una corriente de entendimiento y simpatía entre los dos países como paso previo de un efectivo acercamiento que se manifieste en relaciones de mutuo beneficio. Esta política de acercamiento responde, a no dudarlo, a la que en el orden internacional mantiene el actual Gobierno de Cuba. Tengamos presente que ha sido este gobierno que preside el doctor Carlos Prío Socarrás el que otorgó su reconocimiento al nuevo Estado de Israel, dando un viraje a la política errónea que en este asunto había seguido el anterior Gobierno. Estimamos que de este modo el Presidente de la República ha sabido interpretar los más puros sentimientos democráticos de su pueblo y la opinión de los sectores y los hombres más representativos del país.

Esta política a que nos referimos encuentra sus raíces en antecedentes históricos que no podemos olvidar. Cuba surge en el concierto de los pueblos libres como consecuencia de aspiraciones e ideales idénticos a los que alienta el pueblo hebreo. El pensamiento de José Martí y el ideario de Teodoro Hertzel se hermanan en un mismo ideal de justicia y libertad para sus respectivos pueblos. Recordemos, asimismo, que hace ya 30 años el Senado de la República de Cuba aprobó una moción en apoyo al contenido de la Declaración Balfour, y que algunos años más tarde, Cuba era una de las naciones firmantes del Mandato sobre Palestina, el cual tenía como objetivo propiciar el establecimiento del Hogar Nacional hebreo. Hace pocos años, en 1945, el Senado de la República aprobó otra moción en igual sentido, en la que expresaba la solidaridad de dicho cuerpo hacia la causa del Estado hebreo, libre y democrático, en Palestina. Por otra parte, lo más sobresaliente de la intelectualidad cubana manifestó una y otra vez su simpatía hacia el pueblo hebreo, hacia la justicia de su causa, y su identificación plena con su más sentido ideal histórico.

Ante nuestra vista tenemos un ejemplar de la revista publicada en el año de 1946 por el "Comité Cu-

bano pro Palestina". Encontramos en sus páginas el sentir de los gloriosos veteranos de la independencia de Cuba a través de la palabra fuerte y emocionada del Mayor General Enrique Loynaz del Castillo. Encontramos, también, la opinión del estudiantado cubano en las manifestaciones de la Federación Estudiantil Universitaria. Apreciamos singularmente en ese número un artículo luminoso del Dr. Jorge Mañach, ilustre representante de la intelectualidad americana. Allí estaba representada la opinión de la mujer cubana en la voz de la Dra. Ofelia Domínguez. Y junto a estas voces, las opiniones de los hombres más representativos del país, sin importar el credo o militancia política de los expositores. Así vemos en sus páginas, uno tras otro, los pronunciamientos de los Dres. Carlos de la Torre, Gustavo Gutiérrez, José Agustín Martínez, Juan Marinello, José R. Andreu, Joaquín Martínez Sáenz, etc. Por lo que acabamos de exponer, comprobamos que este empeño nuestro, tendiente a un acercamiento cada vez más estrecho entre Cuba e Israel, encuentra en Cuba un terreno abonado por los más diversos factores: la tradición democrática del pueblo cubano; su historia política; la postura mantenida por los representantes del pueblo cubano en el Congreso de la República; y, por último, la opinión de sus hombres más representativos.

Ante este bosquejo que acabamos de exponer, cabe preguntarnos qué debemos hacer los hebreos de Cuba, y con ellos los cubanos de buena voluntad, para lograr frutos provechosos de esa amistad cubano-hebrea. En primer lugar, incumbe a nosotros, los hebreos cubanos, el desarrollar una labor que tienda a vincular espiritualmente, por los caminos de la cultura, a los dos pueblos. A este propósito, recomendamos estas dos iniciativas, a cuál más importantes:

La primera: propiciar el establecimiento de relaciones culturales estrechas entre la Universidad hebrea de Jerusalén, el centro de cultura más altos del Medio Oriente, y la Universidad de la Habana. En este sentido, creemos altamente provechoso establecer un in-

tercambio de las publicaciones y libros que se editan en ambas Universidades, y de ser posible, los que se editan en ambos países. Siguiendo este propósito, estimo posible llegar también a un intercambio de profesores y estudiantes entre las dos Universidades.

La segunda iniciativa a que en este orden nos referimos es la siguiente: la fundación en Cuba de un Círculo o Sociedad de amigos de la cultura hebrea, que debe estar integrado por estudiosos e intelectuales cubanos y hebreos. Un organismo de tal carácter podría invitar a intelectuales hebreos del extranjero a venir a Cuba para exponer en conferencias públicas los valores eternos de la milenaria cultura hebrea y, al propio tiempo, exponer las labores que en el orden cultural y científico se viene desarrollando en ese inmenso laboratorio humano que es, en los días que corren, el Estado de Israel.

El entendimiento espiritual es complemento necesario en las relaciones comerciales entre los pueblos. Debemos tender, conjuntamente con esa labor antes señalada, a establecer relaciones comerciales de mutuo provecho para ambos pueblos. Israel necesita, y no hay lúgar a dudas, del azúcar y de otros productos de la agricultura e industria cubanas. Los hebreos de Cuba tenemos el deber de trabajar por que todo el azúcar que se consuma en Israel sea azúcar cubano. Esta debe ser una cuestión de honor para todos nosotros.

Para llegar a este último objetivo, es necesario el establecimiento de relaciones diplomáticas entre ambos países, de modo que Cuba nombre cuanto antes su representante, con categoría de Cónsul o Encargado de negocios, en Tel-Aviv, y, por su parte, el Gobierno de Israel, recíprocamente, debe igualmente nombrar su representante diplomático en Cuba.

En este empeño, los hebreos cubanos no podemos declinar nuestro deber. Las sociedades hebreas, todas sin excepción, deben también prestar su más decidida cooperación. Nuestro lema, en esta hora, ha de ser: "Por Cuba y por Israel".

MAX NORDAU

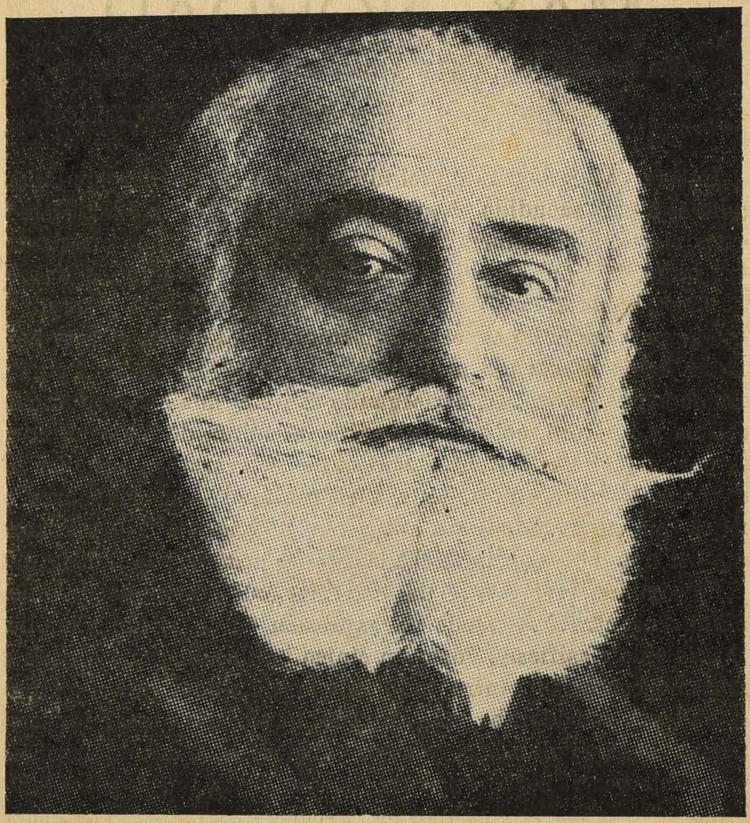
(En ocasión del primer centenario de su nacimiento)

Por SAMMY GRONEMANN.

Dos veces hacia el final del último siglo, el pacífico ciudadano judío se sintió sacudido en su confortable sueño; la conmoción la promovieron dos hombres de reputación mundial, uno cristiano y otro judío. El primero fué Emilio Zola, que en los amplios círculos literarios había sido clasificado como un pornógrafo y cuyos libros se procuraba no cayeran en manos de los jóvenes; este hombre se había nombrado a sí mismo defensor del judío Dreyfus, injustamente procesado, arriesgando con ello nombre, reputación, fortuna y libertad, colocándose así a la cabeza de los combatientes por la justicia. Entonces comenzó a aclararse en aquellas obtusas mentes que este autor era en realidad —en sus libros no menos que en su flamígera acusación ("J'accuse")— un moralista del tipo de Isaías, un luchador por la justicia y la humanidad.

El segundo caso fué el de Max Nordau. Sus obras, también, habían encontrado el modo de expresión en la forma vitriólica, y había sido clasificado como un cínico implacable, que dirigía su sarcasmo corrosivo contra todo lo que un ciudadano respetuoso de las leyes consideraba más sagrado, que osaba atacar las bases mismas de la civilización, y cuyo esfuerzo se hacía incluso más deplorable por el hecho de provenir el autor de una familia judía. Y entonces, este archienemigo de la sociedad y del judaísmo, apareció en la tribuna de la asamblea judía de Basilea, profesando, con acento poderoso, su lealtad al pueblo judío y haciendo un llamamiento al judaísmo mundial para reunirse en torno de Teodoro Herzl, aquel periodista vienés que tanto alboroto trajo al mundo. Herzl aparecía, para la mayoría del pueblo, como un utópico soñador y como un reaccionario. ¿Cómo podía Nordau, el gran realista y progresista radical, unirse a él?

Eran esos hechos lo que el honesto ciudadano judío encontraba difícil de digerir. ¿Quién era este hombre, Nordau? Había nacido en 1849 en Budapest, hijo de un rabino llamado Suedfeld, y se crió en el espíritu de la tradición judía, adquiriendo un extenso conocimiento de los temas judíos. Más tarde, indudablemente, la vida lo condujo a otros campos, y en 1900, en una carta dirigida al periódico en hebreo "Tehiya", confesó que este idioma, en

MAX NORDAU

otro tiempo familiar para él, le era ahora ajeno. No obstante, un estudio de sus escritos y discursos revela que su educación talmúdica no había sido inútil.

Ya en la temprana juventud, sus artículos, publicados en muchos periódicos, habían atraído sobre él la atención de los círculos literarios; sus dos libros, "Las mentiras convencionales de nuestra civilización" y "Paradojas", aparecieron en 1883 y 1885 respectivamente, produciendo un efecto de conmoción. Muy pronto esos libros pertenecían al bagaje de todo intelectual. Con severidad y lógica implacables, Nordau (adoptó este nombre en 1874) luchó contra la indiferente fraseología y contra los heredados errores despreocupadamente conservados, haciéndolo equipararse

entonces se consideró a sí mismo un escritor alemán, se convirtió a otros grandes luchadores e iconoclastas, tales como Ibsen y Shaw. Es verdad que Shaw, cuya actitud es la de un comediante más que la de un combatiente, muy pronto esgrimió su aguda pluma contra Nordau, pero, como él mismo admitió más tarde, sin éxito alguno. En su artículo titulado "Cómo Shaw destruyó a Nordau", expresó sorpresa por el hecho de que Nordau no se hubiera conmovido todavía en su pedestal, aunque teóricamente, ya hacía tiempo que él, Shaw, lo había desposeído de tal pedestal. Nordau, en una réplica más bien suave en el "Frankfurter Zeitung", encontraba sencillo demostrar que ni él ni el mundo se habían dado cuenta de su destrucción. La controversia se hizo más intensa hasta que el "Frankfurter Zeitung" intervino con una referencia a Goethe, el cual había silenciado una disputa sobre los méritos respectivos de él y Schiller, con la advertencia siguiente: "Los alemanes estarán satisfechos de tener tales compatriotas."

Nordau era un escritor extremadamente prolífico. Sus abundantes novelas y obras teatrales deleitaban al público, y su gran obra de viajes, "Del Kremlin a la Alhambra" —por citar una sola— es todavía de lectura provechosa, aunque algunos de sus juicios hayan quedado anticuados. Si las paradojas de las obras antes mencionadas se han convertido, en el curso del tiempo, en lugares comunes, se debe ello a la fuerza de sus argumentos. Esto puede aplicarse a Nordau tanto como a Henrik Ibsen. Pero lo que todavía hace que sea un placer exquisito la lectura de cualquiera de sus obras, es su estilo brillante, magnífico y siempre ingenioso, que nunca se pierde en hueca palabrería. La "Freie Presse" de Viena se sintió orgullosa de contarlo entre sus colaboradores, y sus estudios sobre la situación mundial, que él suministraba para todos los números de año nuevo, resultaban acontecimientos periodísticos de primer orden. Dichos estudios lo revelan como un político de amplia visión, un observador agudo de los sucesos del día y, al mismo tiempo, como el más grande crítico social de nuestro tiempo. Fueron todas esas facultades las que le capacitaron para percibir el genio de Herzl y el significado del movimiento nacional judío. Conoció a Herzl en París y estableció una estrecha relación con él. En 1895, fué uno de los primeros a quienes Herzl mostró el borrador de su "Estado Judío". Inmediatamente, Nordau se dió cuenta de la grandiosidad de la idea, y él, que hasta

en el portaestandarte del sionismo. Ya en el primer Congreso, hizo el "Informe General" sobre la situación del judaísmo mundial. El solo anuncio de su nombre en relación con esto causó sensación. "¿Cómo encontró este hombre su camino del cinismo al sionismo?", escribió un ingenioso enemigo de la causa judía. El efecto de su discurso fué tremendo. Ajad Ha'am, que asistió al Congreso como invitado y contempló las sesiones con extremo escepticismo, quedó impresionado con la personalidad del hombre. Le pareció que había aparecido de nuevo uno de los antiguos profetas. Y además, cuando Nordau describió la sombría situación del judaísmo mundial, parecía otro Jeremías. Y, de nuevo como Jeremías, no se redujo solamente a lamentaciones, sino que se reveló como un político grande e imaginativo. Año tras año, Nordau ascendía a la tribuna del Congreso para hacer su "Informe General", y cada cez, su discurso resultaba un acontecimiento memorable.

Era un orador maravilloso, el más brillante orador que jamás se dirigió a un público; aquellos que disfrutaron del privilegio de escuchar sus discursos, nunca olvidarán el efecto excitante que producían. Tampoco tenía miedo de desagradar a sus oyentes; sin parar mientes en cualquier oposición que pudiera provocar, atacaba sin piedad aquellas tendencias, dentro del movimiento, que él desaprobaba. Era un rígido defensor del sionismo "político", y rechazaba cualquier sistema que oliera a colonización en pequeña escala, así como el llamado sionismo "cultural". Deseaba evitar un "Kulturkampf" a toda costa, y como Herzl, que se inclinaba "reverentemente" ante el problema religioso, se esforzaba en evitar una decisión en estos asuntos. Resultó inevitable que se escucharan muchas protestas, especialmente en el Quinto Congreso, cuando los "Luftmenschen" y los "Bettelstudenten" estuvieron presentes para criticarlo. Fué entonces cuando Martin Buber levantó su voz en defensa de la juventud académica.

Se debió a la posición central que su "Informe" ocupaba en las reuniones plenarias, el que los observadores extraños pudieran tener la impresión de que se había señalado a sí mismo el papel de un tenor principal que canta su aria y desaparece entre las bambalinas. No se sabe, en general, el servicio devoto y fervoroso que prestaba, incluso cuando no era numeroso el público que escuchaba sus palabras. Era un participante activo en las reuniones de subcomité, incluso cuando se trataba de tareas tan largas y pesadas como las de redactar los estatutos de la Organización. En

cada una de esas reuniones, era el primero en llegar y el último en levantarse.

Aún fuera del Congreso, ponía su talento oratorio al servicio del movimiento. Su gran conferencia sobre el "Sionismo y sus detractores", que pronunció en Berlín en 1898, que se publicó en la colección de sus escritos, sirve para dar una idea de su elocuencia.

En otro respecto, su ejemplo no era menos inspirador. Nordau, el gran hombre, de quien todos estábamos orgullosos, aceptaba incondicionalmente, cualesquiera que fueran las circunstancias, la disciplina del movimiento. Esto se hizo evidente de modo especial en el tiempo de la controversia sobre Uganda. Nordau, que detestaba cualquier clase de compromiso o retroceso, se inclinó ante el deseo del líder. Se las ingenió para sentar con toda claridad que no debe perderse de vista la meta final, y que el único objeto del sistema propuesto podría ser la provisión de una "Nachtasyl" provisional. No fué éste el único lema acuñado por Nordau. Los términos "Muskeljudentum" y "Luftmenschen" se deben también a él. Me gustaría recordar un episodio que de manera contundente demuestra su indudable disciplina. Estaba a punto de iniciarse la reunión de apertura de un Congreso. Se daba por seguro que Nordau aceptaría el puesto de presidente. Por eso nosotros, los miembros del Comité de Acción, nos quedamos un poco sorprendidos cuando Boris Goldberg, que había sido enviado al hotel de Nordau en nombre del Comité, informó que Nordau había declinado el ofrecimiento. No sabíamos qué hacer, porque el público, en general, difícilmente podría entender su negativa, y el resultado podría haber sido una pérdida de prestigio para el Congreso. En esta coyuntura, apareció Nordau en persona y explicó con toda convicción las razones personales que le habían inducido a adoptar su decisión. Era imposible rechazar sus argumentos. Nos quedamos en perplejo silencio. Entonces, David Wolffsohn, sucesor de Herzl, se adelantó. Wolffsohn era, no solamente un ardiente admirador de las obras de Nordau, sino que siempre se había inclinado ante su genio superior. Esta vez, empero, poniéndose de pie firmemente ante él, le preguntó: "Dr. Nordau, ¿reconoce usted mi autoridad como presidente del movimiento?" Nordau, algo embarazado, asintió. "En ese caso —siguió Wolffsohn—, en virtud de mi autoridad, le ordeno aceptar la presidencia." Por un momento se produjo un gran silencio. Entonces Nordau hizo una profunda reverencia, tan

profunda como jamás ví yo que la hiciera un hombre, tomó su portafolio y nos siguió al salón de reuniones. Aceptó su elección sin más resistencia.

El ingenio de Nordau siempre a flor de labios, puede ilustrarse con dos ejemplos. Después de su gran discurso en el segundo Congreso, el viejo Sr. Shapiro, que había viajado durante 28 días desde su pueblo en la frontera de Siberia y Manchuria hasta la ciudad donde se celebraba el Congreso, se acercó a él y le dijo: "Dr. Nordau, su discurso ha sido maravilloso. Debe venir a hablar a nuestra ciudad." "Bueno —replicó Nordau— queda un poco lejos de mi camino. Pero usted sabe, si algún día voy a Rusia, seguramente me enviarán a Siberia, y entonces ya no quedará tan lejos."

En ocasión del noveno Congreso, se produjo un desagradable incidente. Una tarde, Nordau y algunos amigos se hallaban sentados en el café del edificio del Congreso, el Konzerthaus, cuando un delegado un tanto temperamental, se acercó a su mesa y comenzó a espetarle una conferencia, en la forma menos apropiada, sobre la manera en que Nordau ejecutaba sus obligaciones como presidente. Resultaba tan provocativo e insultante, que la paciencia de Nordau llegó a su límite y abofeteó el rostro del joven. La historia se difundió y causó gran escándalo. En el despacho de reunión de la presidencia, el presidente Wolffsohn comunicó a Nordau su enérgica desaprobación del hecho. Pero Nordau preguntó inocentemente: "¿Qué otra cosa podía hacer? El hombre procedió inadecuadamente y yo le dí la respuesta adecuada." "¡Oh! —dijo Wolffsohn—, usted debió levantarse, volverle la espalda y marcharse." "No —dijo Nordau—; jamás sería capaz de tal descortesía."

Cuando se publicó la Declaración Balfour, fué Nordau quien no se mostró conforme de la forma en que estaba redactada, y en la Conferencia de Londres, en 1920, proclamó su oposición a muchas de las decisiones que se adoptaron allí; pero hasta el final, permaneció fiel a su bandera. Nahum Sokolow nos cuenta que, en los últimos años de su vida —murió en 1923—, su semejanza a un antiguo sabio judío se hizo más y más ostensible. Al final, parecía haber adquirido la apariencia típica de un viejo rabino. Así puede, a última hora, haber revertido a sus tempranos comienzos: una figura radiante que por mucho tiempo iluminó nuestra camino a través del desierto.

Cortesía de

LEO STERN Y FAMILIA

לשנה טובה תכתבו!

DAVID BEREK

Presidente y Administrador General
de la

AMERICANA, S. A.

Laboratorio, Droguería y Farmacia

Galiano No. 513 **Telfs. A-1991 y A-1992**

DE TURNO LOS SABADOS

Saluda cordialmente, con motivo del Año Nuevo 5710, a la Colonia Hebrea de Cuba y hace votos por su bienestar y prosperidad.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Los Judíos en Cuba Durante la Epoca Colonial

La historia de Cuba se relaciona con la de los judíos desde la fecha misma de su descubrimiento por Cristóbal Colón (27 de Octubre de 1492), y se puede afirmar que fué un judío español el primer europeo que pisó su tierra. El 2 de Noviembre de 1492, Colón envió a Luis de Torres, junto con otro acompañante, para que le trajera informes acerca de los habitantes de la isla, su rey y sus recursos. Luis de Torres era el intérprete de la expedición pues dominaba, además del español, el hebreo, el árabe y el arameo (diario del primer viaje de Colón, 2 de Nov.; ed. Martín Fernández de Navarrete, I, p. 47). No encontró al Gran Kan en cuya busca iba, pero quedó impresionado por la costumbre de fumar de los indígenas y a él se debe el conocimiento del tabaco en Europa y la primera explotación agrícola española en tierras americanas. Dice Colón en el mismo diario: "Hallaron los dos cristianos (Torres era converso) por el camino mucha gente que atravesaba a sus pueblos, mujeres y hombres, con un tizón en la mano, yerbas para tomar su sahumerio que acostumbraban... Con el cual se adormecen las carnes y cuasi emborracha, y así diz que no sienten el cansancio." Colón no tuvo interés por el tabaco.

Junto con los primeros españoles, llegaron también los primeros judíos, de los que varios huían de la España dominada por Torquemada y esperaban poder vivir en paz en tierras lejanas o siquiera enriquecerse rápidamente, sueño eterno de los aventureros españoles de aquella época. Según Kayserling, Luis de Torres murió en Cuba (C. Columbus, p. 95). Sin duda, hubo también en la tripulación de los barcos españoles marranos, o sea judíos convertidos a la fuerza que practicaban en secreto su antigua religión o que por lo menos no atribuían ningún valor a la

nueva, pues cuenta Bartolomé de las Casas (Hist. de las Indias, II, p. 14) que uno de los 39 soldados de la guarnición de la villa de Navidad se había expresado con desprecio ante los indios en relación con asuntos religiosos cristianos. Prueba más importante son las reiteradas prohibiciones de la entrada de conversos en los nuevos dominios españoles y el nombramiento en 1516 de fray Juan Quevedo como obispo de Cuba, con el encargo especial de vigilar a los cristianos nuevos que entraran en el país, pese a las prohibiciones. En 1520 empezaron a actuar los inquisidores en las Indias.

No se conocen muchos datos acerca de los conversos que cayeron en manos de la Inquisición, pues los archivos cubanos apenas si se han examinado desde ese punto de vista y no es fácil el acceso a los archivos eclesiásticos. Se sabe que un grupo de mujeres judías convertidas a la fuerza fueron remitidas a la isla. El primer juicio inquisitorial conocido que tuvo cierta repercusión fué el de Francisco Gómez de León, de La Habana, convicto de judaizante. Fué ejecutado y se decomisó su cuantiosa fortuna, que ascendía a 149,000 pesos. Hacia 1627, los inquisidores de la Habana encarcelaron a varios vecinos de la capital cubana por judaizantes, entre ellos a Antonio Méndez y Luis Rodríguez. Pocos años más tarde (hacia 1636), varios de los vecinos más ricos de la ciudad, entre ellos Blas Pinto, Juan Rodríguez Mesa y Francisco Rodríguez de Solís, fueron acusados por judíos y tuvieron que pagar una multa de 150,000 pesos, además de sufrir otros castigos. Otros nombres que encontramos entre las víctimas de la Inquisición en la Habana, en la misma época o algunos años más tarde, son Luis Méndez de Chávez, Luis Gómez Barreto y Manuel Alvarez Prieto. De acuerdo con las declaraciones en el juicio que se siguió en México a Gabriel de Granada (1642), su tío Miguel Núñez de Huerto se encontraba a la sazón en la Habana. Los huesos de este último fueron exhumados en 1649 y quemados.

Los juicios inquisitoriales siguieron con intensidad en las décadas siguientes, pues muchos judíos se vieron obligados a buscar refugio en las islas antillanas, cuando la conquista portuguesa del Norte del Brasil los arrojó de aquellas tierras. Pero ya con anterioridad, buen número de conversos o de criptojudíos se había dedicado al cultivo de la caña de azúcar, una de las fuentes de riqueza más importantes de las colonias americanas en

aquella época. Fueron judíos los que introdujeron ese cultivo en la Martinica y en Cuba, aunque oficialmente figuraban como portugueses. Pese al hecho de que se perseguían los cristianos nuevos en las colonias, hubo cierta tolerancia para los que constituían una fuente de riqueza, cuando los conquistadores hubieron despojado al país de sus bienes tangibles. Dice Clarence H. Haring (Comercio y navegación entre España y las Indias; trad. México, 1939; p. 157):

"El gobierno de Carlos V se interesó profundamente por el bienestar de las grandes islas de las Indias Occidentales, Cuba, La Española, Jamaica y Puerto Rico, porque, como ya se ha dicho, con el aniquilamiento del trabajo indígena y el señuelo de regiones más ricas sojuzgadas en el continente, su población y riqueza iban en rápida declinación. Se fomentó de modo especial el cultivo de la caña de azúcar, y de Canarias enviáronse obreros hábiles en la construcción de trapiches para moler la caña. Durante la centuria hiciéronse reiteradas tentativas para aclimatar el trigo, aunque sin éxito. En 1520 los elementos necesarios a la construcción de ingenios fueron eximidos del pago de derechos de importación; nueve años más tarde, en La Española, se declaró libres del embargo por deuda a esos mismos ingenios, y en 1531 toda la renta real de Cuba fué destinada a la compra de negros para distribuirlos entre los agricultores de la isla con pagos a largo término."

Los primeros inmigrantes judeo-portugueses que se dirigieron a Nueva York en 1654, estuvieron de paso en Cuba, cerca del cabo San Antonio. De tanta importancia para el conocimiento de las actividades judías en Cuba, como el cultivo del azúcar, introducido por Hernando de Castro, fueron las relaciones comerciales con las islas vecinas de Jamaica, Curazao, etc., donde existían comunidades judías observantes y que servían de puntos de apoyo a una red comercial de exportaciones que se extendía hasta Londres, Amsterdam y Hamburgo. Parte muy importante del comercio europeo con las Antillas se hallaba en manos de judíos y de criptojudíos. Es probable que los filibusteros antillanos que sostenían una guerra de rapiña contra España y sus rutas marítimas, se abastecieran en establecimientos judíos. Durante muchos años, las aguas cubanas constituyeron su centro de operaciones.

La Inquisición cubana siguió su campaña contra los judaizantes hasta fines del siglo XVIII, como lo demuestra los juicios contra el judío portugués Vicente Gómez Coello (1689), Jacob Núñez López (1712), el fraile judaizante José Díez Pimienta (1717), Juan Rodríguez Mexía, Antonio Santaella (1783) y muchos otros.

Como en otros países americanos bajo dominio español, la metrópoli ejercía el monopolio del comercio e impedía el desarrollo económico de sus colonias. Desde el siglo XVI, la base de la riqueza cubana no fué ya su comercio español, sino precisamente el comercio ilícito en que los judíos jugaron papel destacado. Fueron los ingleses los que mostraron las inmensas posibilidades de la isla y sus riquezas naturales, a raíz de la ocupación de la Habana en 1762, y el sistema monopolista fué modificado por los mismos españoles en 1764. En su expedición cubana, el almirante Vernon utilizó los servicios de un intérprete judío. Varios judíos habían de distinguirse en las luchas cubanas hasta la independencia del país. Jacob Franks, de Nueva York, sirvió como abastecedor de las tropas del almirante Pocock, cuando éste sitió la Habana (1762).

Como el comercio con extranjeros y el establecimiento de éstos en la isla estaba prohibido, no existían allí sino personas de origen judío o bien criptojudíos. Richard Davey (Cuba Past and Presente; Londres, 1898) afirma que había en el país, antes de la Guerra de Independencia, "apenas unos 500, de origen español, dedicados al comercio... Cinco o seis familias judías cubanas se consideran muy opulentas y son muy respetadas, pero se mantienen enteramente aparte". Esa cifra es evidentemente muy exagerada. Sin embargo, es casi imposible establecer ahora el número de familias judías que existían en Cuba en la época colonial, pues se mezclaron con la población y borraron las huellas de su origen judío. Todavía a principios del siglo XIX quedaban, sin embargo, algunas familias que mantenían las tradiciones de su pueblo, como lo comprueba el caso de la actriz y poetisa Dolores de Dios Porta, que murió en París en 1869, como judía observante.

Desde fines del siglo XVIII, Cuba tuvo una serie de gobernantes liberales y a principios del siglo XIX se toleró el comercio

con extranjeros, aunque todavía sin recibir sanción oficial, hasta 1818 y 1824. En esa misma época empezó el movimiento que había de llevar finalmente a la independencia del país. España gobernaba la isla con mano de hierro, pues la consideraba clave de la defensa de sus colonias americanas. Se oponía a la influencia inglesa y norteamericana que abogaba por el comercio libre y por la liberación de los esclavos. El descontento crecía en Cuba y finalmente estalló la rebelión encabezada por Carlos Manuel de Céspedes.

Varios judíos participaron en expediciones norteamericanas a Cuba y estuvieron en contacto con los revolucionarios cubanos. Entre ellos estaba August Bondi (1893-1907), quien desembarcó en Cuba en 1850, pero se vió obligado a regresar al año siguiente. Bondi fué uno de los luchadores más apasionados por la liberación de los esclavos en los Estados Unidos.

Luis Schlessinger, que fué coronel del ejército del filibustero norteamericano Walker (1856), actuó también en Cuba y describió sus aventuras en "Democratic Review" (XXXI, p. 209, 352, 553). Otros judíos llegaron al país en relación con el comercio del tabaco y varios combatieron en el ejército norteamericano y se establecieron en Cuba después de la guerra.

Mencionaremos entre las romáticas figuras judías de esa época al general Roloff ,alias Akiba Roland, judío oriundo de Polonia; al capitán Kaminsky, del ejército libertador y antiguo buhonero en Florida; Schwartz, ayudante del general Calixto García, y a Horacio Rubens, abogado judío de Nueva York, que era miembro de la Junta Revolucionaria de Cuba. De los soldados de la Guerra Hispano-Cubano-Norteamericana, los Steinberg, Steinhart, etc., alcanzaron posteriormente posiciones económicas importantes. El sargento Frank Steinhart fué presidente de la Compañía eléctrica y de tranvías de La Habana. A esos elementos se agregaron representantes de las casas Rothschild, Kaffenburg, etcétera, de importancia en el comercio de tabacos.

(De la Enciclopedia Judaica Castellana.)

EL JUDAISMO MUNDIAL EN CIFRAS

EE. UU.	5.200,000
Unión Soviética	1.900,000
ISRAEL	900,000
Rumania	430,000
Argentina	360,000
Inglaterra	350,000
Francia	205,000
Hungría	180,000
Canadá	180,000
Marruecos Francés	175,000
Algeria	120,000
Brasil	110,000
Sud Africa	95,000
Irak	90,000
Turquía	80,000
Polonia	75,000
Egipto	75,000
Túnez	66,000
Etiopía	51,000
Persia	50,000

Unos 11.500,000 judíos viven, pues, en el mundo en 1949, frente a las 16.643,000 almas que contaba el pueblo judío, en 1939, antes de la masacre nazi. Las 20 comunidades judías más grandes del mundo, de acuerdo a un cálculo realizado en junio de 1949, son las consignadas en la tabla anterior.

Según los bloques político-culturales del mundo, la población judía se distribuye así:

ISRAEL	900,000
Países anglosajones	5.935,000
Países de América latina	610,000
Países de Europa occidental	460,000
Países de Europa oriental	2.675,000
Países árabes	645,000
Demás países	275,000
Total	11.500,000

ENCICLOPEDIA JUDAICA CASTELLANA

Por ser de interés para nuestros lectores, reproducimos a continuación un extracto de un artículo que publicó el Boletín de la Universidad de Granada, España, en 1948, con motivo de la aparición del primer tomo de la Enciclopedia Judaica Castellana. Como es sabido, ya apareció el tomo IV de esta magna obra, y el tomo V está en prensa.

"La simpática modestia con que los editores de E. J. C., por boca del director de la misma. D. Eduardo Weinfeld, presentan en el Prólogo las primicias de su obra, y la noble franqueza con que declaran las enormes dificultades encontradas y no siempre vencidas en el curso de su tarea, reconociendo haberse quedado bastante lejos de la realización del programa propuesto, disponen favorablemente el ánimo del lector, ya que tal debe ser hoy la actitud del verdadero sabio, como la de cualquier denodado y estudioso operario de los campos siempre fecundos de la investigación científica, histórica o literaria.

"Trátase de una obra de magno empeño, de esas que se alzan en nuestro siglo, depurador y sintético, cual monumentos perdurables de culturas milenarias, sumario de otras muchas obras, multiformes y diversas en mérito y extensión, que se hallan dispersas en el laberinto de una torre de Babel y arca de salvación de todo el saber acumulado por generaciones y generaciones, expuesto a naufragar, en parte al menos, en el diluvio exterminador de los siglos.

"La civilización judía, al igual de Palestina en el mundo antiguo, es el centro de convergencia de numerosos pueblos y civilizaciones; de ahí el valor excepcional que representa, amén de otros aspectos, una enciclopedia judaica. La presente encierra además el mérito, particularmente estimable para españoles e hispanoamericanos, de estar escrita en lengua castellana, y haber

sido concebida y elaborada en su máxima parte por mentalidades de habla hispónica...

"La ejemplar actividad impresa a la publicación de E. J. C. en obras de tamaña envergadura, ha permitido la aparición de los tomos II y III a poca distancia del primero (aunque todavía no han llegado a nuestras manos); los tres en los nueve primeros meses del corriente año 1948. Si se tienen en cuenta las imponentes dificultades que semejante empresa supone, y los problemas de toda especie que actualmente hay que superar, bien puede asegurarse que tal éxito constituye un triunfo en toda la línea.

"Complemento de nuestra labor informativa y crítica creemos es la recomendación explícita y calurosa de esta obra como imprescindible en toda biblioteca de estudio, investigación, consulta o simple lectura. Como toda enciclopedia esmeradamente elaborada, la E. J. C. vale por una gran biblioteca condensada en una decena de libros. En el caso presente se añade la particularidad de que tal biblioteca sería absolutamente inaccesible para la casi totalidad de los ectores, por estar en lengua hebrea y en otras de difícil inteligencia, y además se trata, en gran parte, de obras antiguas y raras, de dificilísima adquisición. Harto sabemos los escasos especialistas que a estas materias consagramos nuestra vida, los esfuerzos baldíos y angustiosas dificultades que implica la falta de obras fundamentales de imprescindible consulta en el trabajo de investigación.

"Es lícito esperar que los planes y proyectos de la Editorial E. J. C., tan magníficamente encabezados con esta obra cumbre, darán cabida a la publicación de otras muchas fundamentales, honra y prez de las letras hebraicas, que pongan al alcance de los estudiosos y eruditos los tesoros inapreciables del saber judaico de todas las épocas.

"No terminaremos esta reseña sin congratularnos de que haya encontrado ambiente propicio y nivel intelectual adecuado, aparte de las conexiones con otros países, para acometer esta magna empresa que —confesémoslo noblemente— hoy no habría sido posible todavía en España, y que es honra al par de la cultura judaica, de la hispanidad y de la gentil nación mejicana."

Prof. David GONZALO MAESO,
de la Universidad de Granada.

איר וועט שפּאַרן געלט, וואַן איר וועט זיך
באַנוצן מיט אונזער פּלאַן ביים קויפן
אַן „אָלדסמאָביל".

AGENCIA OLDSMOBILE

CADILLAC - OLDSMOBILE - G. M. C.

Belascoaín 857 Telf. U-1611

HABANA

SALUDA A SUS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO.

CUBA MAIL Line

(WARD LINE)

Servicio General de Carga

entre

NEW YORK y La HABANA

גייט אָפּ יעדן דאָנערשטיק
קומט אָן יעדן מאָנטיק.
אַלגעמיינע באַדינונג פון פראכט.
אַ ספעציעלע קילונגס אָפּטיילונג.
באַגרענעצטע רעזערוואציע
פאַר פּאַסאַזשירן.
פּריזן: $80.00 פּלוס די שטייערן.
צימערן מיט באַד 10 דאָלער עקסטרא.

Agentes Generales para Cuba:

COMPAÑIA TERMINAL CUBANA AMERICANA

Desamparados y Compostela - Tel. M-8301

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Al doblar una Hoja del Calendario Judío

Por BENNO WEISER.

El habitual editorial para Rosh-Hashaná era una de mis pesadillas en los años en que publicaba un semanario sionista. Tenía que mirar hacia atrás y reseñar un año de sufrimientos, tragedia y amargura. Y mirar hacia adelante, y expresar la acostumbrada esperanza de que por fin la justicia vencería. Pero ¡cuán tenues eran estas esperanzas, cuán delgadamente hilada la argumentación de que estábamos en camino a la realización!

El surgimiento del Estado de Israel ha hecho desaparecer —entre otras— también esta pesadilla. El destierro judío ha perdido sus tintas melancólicos. Incluso el trágico pasado ha adquirido un tono conciliador al convertirse en preámbulo de la recuperada estatalidad. Hoy podemos mirar hacia atrás con orgullo y hacia adelante con confianza. Agrada ahora reseñar un capítulo de nuestra historia y saber que vivimos en una época en que la historia judía no sólo se escribe, sino que también se hace.

Si 5708 fué el año decisivo de nuestro pueblo, 5709 fué el que contribuyó la certeza de que el resurgimiento de un Estado judío no sería un episodio efímero. El embrión adquirió forma. Creció considerablemente, extendiendo sus fronteras hacia el Norte, el Este y el Sur. La máquina administrativa comenzó a funcionar. Constituyóse el cuerpo legislador. La joven democracia se hizo presente en elecciones, discusión partidista y controversia parlamentaria. El ejército se organizó de una manera que en el futuro hará superfluos los "milagros" que caracterizaron la guerra árabe-judía. Creóse la marina y la aviación civiles. Abriéronse embajadas, legaciones y consulados en el exterior y la bandera de Israel se alzó frente al edificio de las Naciones Unidas. En conversaciones directas, concertáronse tratados de armisticio con los paí-

ses árabes. En conferencias internacionales, en congresos y convenciones, la voz judía, hasta entonces sólo susurrada en los corredores, fué oída en igualdad de condiciones. Vaciando casi los campos para desplazados en Europa, una avalancha de inmigrantes aumentó la población judía de Israel en un tercio. Síntoma de que la tragedia judía, tragedia de los apátridas, había llegado a su fin, fué la inmigración en bloque de los judíos de Shanghai, atrapados en la guerra civil de China. Aunque la fracción de judíos que vive en Israel todavía es relativamente reducida, en comparación con el número de judíos del mundo, el remedio a la persecución antisemítica estaba a la vista de todos. Israel abría sus entrañas a todos los que golpeaban a sus puertas. La repercusión de estos hechos sobre la posición judía en el mundo no se hizo esperar. En medio de una incipiente crisis económica, por primera vez después de muchos años, se advirtió un decrecimiento del antisemitismo organizado en los Estados Unidos. También en otras partes el prestigio conquistado en la epopeya israelí extendió su brillo a las colectividades hebreas. Las bandas militares de los países del mundo aprendieron a tocar el Hatikva, y los soldados, a cuadrarse frente al pabellón azul y blanco. Israel pagó los primeros dividendos de la diáspora.

Por supuesto no todo fué de color rosado. Planteando en Lag Beomer un bosque en memoria de sus héroes, Israel recordó el precio que había pagado por la independencia. El tremendo influjo de inmigrantes tuvo como consecuencia el que parte de éstos vivieran temporariamente en condiciones físicas quizás inferiores a las del mundo al que habían escapado. Esa migración, que era más bien mesiánica que ideológica acarreó problemas de adaptación que, difíciles en sí, adquirieron adicional seriedad debido a sus dimensiones sin precedentes. Y mientras el sionismo llegaba a la culminación de su intensidad constructiva, la diáspora, más accesible al patetismo emotivo que a la realización práctica, aflojaba en su apoyo a la criatura que había ayudado a crear. Una vez más los judíos palestinos tuvieron que salvar la brecha. Austeridad, impuestos y restricciones fueron los que ellos recibieron por su victoria, heroísmo y sacrificios. Los fundamentos básicamente sanos de la economía del Estado tuvieron que cargar de repente con el peso de un cuarto de millón de recién llegados, sin recursos y forzosamente improductivos durante cierto tiempo de transición. El primer empuje del capital de la diáspora, tan esen-

cial para la consolidación económica, perdió bríos ante las dificultades del Gobierno que sobrecargado por mil preocupaciones no podía redactar con la deseada rapidez una legislación y reglamentación suficientemente atractivas para el inversionista del exterior. En algunas partes el movimiento sionista experimentó cierto relajamiento, común quizá a las pasiones después de la hora del triunfo.

Al comenzar un nuevo año judío, una vez más Israel enfrenta una batalla diplomática en las Naciones Unidas. Si bien los tópicos más visibles de la controversia son, en apariencia, el status de Jerusalén y la cuestión de los refugiados árabes, estos dos problemas constituyen quizás para Estados Unidos instrumentos útiles en el regateo diplomático para obtener una revisión de fronteras que privaría a Israel de su estratégica salida al mar Rojo, Elath, en el golfo de Akaba. Paradójicamente se perfila en el horizonte un cambio de posiciones, al demostrar la Gran Bretaña cierta ansiedad por mejorar sus relaciones con Israel, mientras que EE. UU., en vista de la imperturbable determinación del Gobierno israelí de mantener su posición neutral en la controversia entre Oriente y Occidente, ha permitido un regreso del péndulo hacia las posiciones tradicionalmente menos favorables al Estado judío. Sin embargo, la Comisión económica, que bajo los augurios de la Comisión de Conciliación de la U. N., buscará una fórmula práctica para el reasentamiento de los refugiados árabes en y fuera de Israel, puede ofrecer una valiosa contribución a la solución de los problemas económicos del país y convertir en realidad el proyecto de irrigación Hays-Lowdermilk. El resultado de la batalla diplomática de Jerusalén está íntimamente relacionado con la disposición de Israel de hacer concesiones en otros frente. Indudablemente la diplomacia israelí que demostró su habilidad cuando no tenía ningún Estado o un Estado infante tras de sí, tiene hoy más recursos que en las Asamblea anteriores. Sería, sin embargo, aventurado hacer pronósticos. Es de prever una dura lucha y, en último término, consideraciones económicas influirán grandemente en la posición israelí. Por ello es de tan tremenda importancia el reforzar la economía del país, para permitirle más independencia en sus relaciones políticas.

Según declaraciones de voceros de la Agencia Judía, dentro de unos cuatro meses todas las personas que hoy se encuentran en

campamentos de inmigrantes en Israel habrán obtenido alojamiento, debido al gigantesco programa de construcciones llevado a cabo por dicha institución. Hace progresos también la integración de este material humano a la economía del país y ha mejorado notablemente el porcentaje de inmigrantes dispuestos a dedicarse a la agricultura. Los inmigrantes de mañana, que esperan su turno en Europa, Asia y Africa, están recibiendo información más completa acerca de las condiciones del país a que se dirigen, de la que prevaleció en los primeros meses después de la proclamación del Estado. La apertura de las fronteras de Polonia a la emigración judía ha asegurado la continuación del flujo actual de inmigrantes a razón de unos 15,000 por mes. Así que es de presumir que en 5710 la población judía de Israel aumentará en otro 20 por ciento. 5708 ha sido el año de la victoria político-militar. 5709 el de la consolidación estatal. 5710 será decisivo en el campo económico.

En la diáspora Israel tendrá que hacerse presente mediante la irradiación de su cultura y sana concepción de lo judío. Si su mayor contribución a la vida de la dispersión ha sido hasta ahora la justificación de un nuevo orgullo, ahora tendrá que suministrar contenido al vacío espiritual que en muchas partes caracteriza la vida de muchas colectividades. Y la diáspora tendrá que contribuir al lado de sus donaciones, su espíritu de empresa y preparar el elemento inmigratorio para el mañana. Tendrá que crear sionistas en el sentido original de la palabra: hombres que buscan el Estado judío, no empujados por la presión de las circunstancias, sino llevados por un ideal.

Desde el 29 de noviembre de 1947, cada año que pasa tiene para el pueblo judío más importancia que anteriormente un siglo. Esta noción da al doblar una hoja del calendario judío una importancia poco común en nuestros anales. Somos la generación que ha logrado desviar la historia judía de las tinieblas hacia la luz. Otros pueblos, de menor raigambre tradicional, quizás habrían comenzado un nuevo calendario. Basta que lo sepamos en nuestros adentros: entramos en el tercer año de luz.

¡Que sea muy luminoso!

¡Shaná tová!

EL PROFETA EINSTEIN

Por el Dr. **Fernando Ortiz.**

Me adhiero muy complacidamente a estas honras cívicas que se le rinde a la figura de Einstein en su 70º cumpleaños, por su genio científico y su hombría de humanista.

Por su sabiduría abrió una nueva era y la Humanidad ha logrado un mayor dominio de la Naturaleza, alcanzando horizontes insospechados de progreso.

Por su cultura, acabalada en el intelecto, la voluntad y los sentimientos, Einstein es ejemplo de universales virtudes. Su vida y su obra demuestran cuán insensata es la actitud de los que para el medro de sus egoísmos expoliadores sostienen y propagan los prejuicios bárbaros que pretenden discriminar a los hombres, apartándolos unos de otros y lanzándolos a feroces antagonismos, por pretextos de mitos, razas, colores, religiones, castas, lenguaje o nacionalidades.

Hoy día, la ciencia, por medio de su técnica, es capaz de proporcionar a toda la especie humana, los recursos indispensables para su sustento, su salud, su educación, su discreto bienestar y las acrecidas posibilidades de su indefinido progreso. Einstein ha sido uno de los grandes hacedores del devenir humano. Con el lenguaje de estos tiempos, se dice que es un "superhombre".

Cuando la ciencia vaya extendiendo sus luces a las relaciones humanas, penetrando hasta en las lobregueces de las cavernas de la ignorancia fanática y de la barbarie depredatoria, las infinitas posibilidades de la técnica podrán ser realizadas, y el nombre de Einstein figurará entre los "profetas" que sacaron a la humanidad de los desiertos estériles, le dieron agua de la piedra y maná del cielo y la fueron guiando a tierras de promisión, de paz, de justicia y de miel.

BANCO COMERCIAL PAN AMERICANO

Aguiar 363 Habana, Cuba

ALQUILAMOS CAJAS DE SEGURIDAD
DESDE $6.00 AL AÑO

צום נייעם יאָר 5710 באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Cortesía de

GIRALT, S. A.

Distribuidores de

Radios PHILIPS

y

Refrigeradores HOTPOINT

O'Reilly 457 **Teléfonos: M-9943, M-9944 y M-9945**
HABANA

En Tierras Americanas se ha Reanudado la Convivencia Hispano - Israelita

Por **Joshua Hochstein.**

I

EL JUDIO NO ES ADVENEDIZO EN LAS AMERICAS

"Raza cósmica" es la denominación dada en un tiempo por el pensador mexicano, José Vasconcelos, a la compleja amalgama humana que pronosticó para la América latina. Es cierto que si alguna región terrestre reúne, por el carácter generoso y espíritu universalista de sus habitantes, los requisitos necesarios para servir de ambiente propicio para una "raza cósmica", o sea una humanidad unificada, no es otra que Latinoamérica. Mas la realidad cotidiana proclama que todavía dista bastante nuestra época de aquella edad profética en la cual todos los hombres no sólo hablarán del ideal de una sola humanidad, sino actuarán como hijos de una misma familia. Hoy nos contenta saber que los diversos elementos de la población de un país o de una región pueden convivir en paz y armonía. No abandonamos la esperanza de alcanzar algún día la meta de "E pluribus unum", mas en las circunstancias que rigen hoy día en las relaciones entre las diversas agrupaciones humanas hay que recorrer aún mucho trecho hacia la mera convivencia amistosa.

Previa condición para las relaciones de buena voluntad entre diversos sectores de la población de un país, así como entre naciones, es la mutua comprensión. Esta se basa en conocimiento recíproco de los valores de cada uno y en la apreciación de los aportes hechos al bien común. Especialmente dependientes de ello se encuentran las minorías étnicas o religiosas, radicadas en un ambiente cuya mayoría no las conoce a pesar de rodearlas.

Por ejemplo, en la América latina no parecen muchos darse cuenta de que los judíos no son advenedizos en las Américas. No es menester aceptar la tesis brillantemente defendida por el notable historiador, erudito e internacionalista español, don Salvador Madariaga, y otros investigadores, de que Cristóbal Colón, el Gran Descubridor mismo, era judío para dar cabida a representantes del pueblo judío entre los primeros europeos llegados al Nuevo Mundo. Si el origen judaico del Gran Almirante es dudoso, no lo es al contrario en el caso de su intérprete oficial, Luis de Torres, a quien llevó consigo en aquel histórico viaje. Entre las cualidades que le acreditaron para el puesto de intérprete fué su conocimiento del hebreo. Parece que entre las vagas ideas que por la fuerza tuviera Colón de la tierra a donde se dirigía fué la de que allí se hablase quizás la lengua sagrada.

Basta leer la biografía de Colón por Salvador de Madariaga para darse cuenta cabal del enormemente significativo papel que desempeñaron los judíos españoles en todas las labores precursoras del Descubrimiento, fuera en las varias ciencias y las matemáticas que posibilitaron la magna hazaña de la navegación, fuera en su organización administrativa y financiera. Así que hubo participación judía de alcances importantes en ese magnífico acto de la revelación de todo un hemisferio.

Las leyes de Indias prohibieron la inmigración al Nuevo Mundo de los que no fuesen "cristianos viejos". Sin embargo, en todas las regiones descubiertas, conquistadas y colonizadas, pronto hubo elementos judíos que por la fuerza tuvieron que llevar el antifaz de católicos. En el Brasil pudieron penetrar los judíos en su propia calidad debido, al principio, al mucho menor entusiasmo en la corte portuguesa por el fanatismo religioso castellano, impuesto en la política lusitana por las demandas de Isabel la Católica como condición previa a su consentimiento al enlace matrimonial entre una de sus hijas y Manuel de Portugal. Por lo tanto sirvió la larguísima costa brasileña de grato refugio a miles de judíos que, aunque expulsados so pena de muerte del suelo patrio, siempre prefirieron cobijarse en las nuevas tierras que representaban para ellos la extensión de la amada patria vuelta quemadero inquisitorial. También actuó en favor de los judíos refugiados en el Brasil la relajada vigilancia eclesiástica en aquel inmenso territorio que nunca llegó a conocer los rigores inflexibles de la temible Inquisición, tal como fué transplantada con

toda la amplia plenitud de horrores y crueldades a las colonias españolas. Y por las infinitas fronteras del imperio americano del Portugal, especialmente cuando éste se hallaba incorporado durante su "captividad babilónica" desde 1581 a 1641 al imperio español de Felipe II y su sucesor, pudieron deslizarse numerosos prófugos judíos de España en las colonias hispano-parlantes del Nuevo Mundo.

Todavía no se ha escrito la historia de los judíos en la América ibera, mas no se escribe casi ningún libro sobre la evolución nacional de ninguno de los pueblos iberoamericanos sin notar, por lo menos de paso, la presencia de judíos en su escena histórica desde los más primitivos comienzos. Los judíos, conversos o a veces abiertamente judaizantes, no solamente tomaron parte en todas las actividades económicas —explotadoras de las tierras vírgenes—, políticas, religiosas e intelectuales, sino que se integraron en el curso de los siglos en el tejido de la nueva sociedad criolla que se iba formando en las Indias. Poco a poco los tragaba la asimilación definitiva a paso que la sucesión de generaciones dificultaba la conservación secreta y hasta subterránea de la conciencia judaica.

El anti-racismo es concepto natural para los latinoamericanos tanto por su formación étnica como por su amplio espíritu humanitario. El anti-racismo ha de resistirse del anti-semitismo, una de sus especialidades, precisamente por la profundamente arraigada tradición en muchos sectores de la población iberoamericana, de una ascendencia judaica. Lo mismo que en España y Portugal, donde los centenares de miles de conversos judíos entretejieron para siempre en la urdimbre y trama de la riquísima tela peninsular los hilos semitas, la composición racial de lo criollo ha sido condimentada con la especie semítica. Y hoy día no hay manera de deshilar ese tejido, ni de extraer separadamente los ingredientes de la tortilla a la criolla.

El historiador peruano, el doctor Jorge Basadre, calcula el número de judíos en el Perú colonial en 6,000, con más de 400 víctimas de la Inquisición en veinte años. En Colombia se habla popularmente del origen judaico de la población del Departamento de Antioquía, mientras que en muchas de las primeras familias del Brasil, especialmente los terratenientes del Norte, según los relatos de un reciente viajero, se conservan artículos

antiguos legados por generaciones pasadas, que para el conocedor no son sino objetos rituales judaicos, cuyo significado verdadero no entienden los poseedores de hoy.

También México fué un centro muy importante de inmigración de judíos durante el coloniaje. Hace algunos años salieron de los polvorientos archivos a la luz de la publicación, en más de una lengua, las bellas cartas escritas por don Luis de Carvajal, figura eminente del México virreinal, desde la celda en la cárcel inquisitorial, a su madre y hermana, también presas, como él, de las garras del Santo Oficio por judaizantes.

Mas la evocación más sensacional de la colaboración hispano-israelita que hasta la fecha haya ocurrido, tuvo lugar en México hace algunos años, a raíz del descubrimiento de varias aldeas del Estado de Puebla, vecino del Distrito Federal, que están pobladas de campesinos que se dicen judíos, directos descendientes de "marranos" refugiados, llegados desde España en temprana época del Virreino. Viviendo en masa compacta, en región rural, dados a la agricultura y alejados de la vigilosa mirada de la Inquisición, pudieron escapar a la destrucción física en sus autos-de-fe, así como a la aniquilación completa de su propio matiz dentro del mosaico mexicano. Con la liberalización de México por la obra de la Reforma de Benito Juárez y al paso de la laicización de la vida nacional impulsada por la marcha triunfal de la Revolución, pudieron estos modernos descendientes de las generaciones de colonizadores judíos de la Nueva España vivir abiertamente en consonancia con el dictado de su conciencia que había tenido que esbozarse durante las épocas obscurantistas. Dichos campesinos conservan ciertas prácticas judaicas, como descansar del trabajo los sábados y un culto sinagogal que es indudablemente de origen judaico. En otros aspectos no son distinguibles de los demás labradores de la tierra mexicana: visten lo mismo, hasta el uso del sarape; comen lo mismo; sus viviendas no son distintas, y su lenguaje exactamente igual. Por eso, estos mexicanos israelitas son la maravilla de sus compatriotas cuando lo ven dirigirse a la sinagoga el sábado por la mañana, el sarape en el hombro, cuando los otros van a los campos a trabajar o al mercado para vender sus productos. Su portavoz en la capital es el licenciado Benito L. Ramírez, surgido a la vida profesional urbana del seno de dicha agrupación campesina. El calcula sus correligionarios de antiguo abolengo mexicano en cerca de 20,000.

II

LOS JUDIOS EN LA ARGENTINA

La población judía contemporánea (con la excepción de los campesinos judaicos de México ya descritos) de la América latina no es la directa continuación de los grupos judíos tratados en la primera parte de este trabajo. Las comunidades judías de hoy son producto de inmigraciones modernas, empezando con la que trajo una colonización agrícola a la Argentina desde 1890. El 15 de octubre de 1939 celebróse el cincuentenario de la decana de las colonias agriculturales judías, Moisés Ville, en la provincia de Santa Fe. Con este acto se conmemoró en general la radicación de familias judías de agricultores en diversos puntos de la república. La Delegación de Asociaciones Israelitas Argentinas había preparado una interesante película cinematográfica en la que se documenta la colonización hebrea desde la llegada del primer grupo de colonos a la localidad de Palacios, provincia de Santa Fe, en el año 1889, hasta la fecha del cincuentenario. "Las leyendas de dicha película fueron escritas por el doctor Arturo Capdevila y construyen un verdadero himno al trabajo de la tierra por los inmigrantes israelitas", reza el comentario del gran matutino bonaerense "La Prensa" (15 de octubre de 1939). En su edición del día siguiente, el mismo rotativo informa ampliamente sobre la celebración de la importante fecha bajo la cabecera: "Con singular lucimiento fué celebrado ayer el cincuentenario de Moisés Ville". Participaron en los actos muchas autoridades gubernamentales, entre ellas el ministro de Instrucción Pública y Fomento. En la plaza San Martín de la colonia se realizó el acto del descubrimiento del busto del Libertador.

Así que la tradición agrícola conservada hasta hoy día por los campesinos judíos de México fué reanudada en la lejana pampa por los modernos colonizadores judíos venidos desde la Europa oriental. Hoy día forman una población rural de más de 30,000 almas que cultivan una extensión de 617,468 hectáreas. Los aportes económicos de esta colonización han sido de alta importancia para la nación argentina porque extensas áreas de suelo fértil fueron reclamadas de la jungla y de la pampa y convertidas en fuente de producción de riqueza nacional. Representan los agrícolas judíos un diez por ciento de la totalidad de la población correligionaria de Argentina.

La colectividad judía de Argentina es la mayor de la América latina. Interesa observar que los sefaraditas, o sea los judíos de ascendencia hispano-portuguesa, son una pequeña minoría en la Argentina y en todas las repúblicas latinoamericanas hoy día. Por lo tanto, representan las comunidades judías contemporáneas un nuevo caso histórico en la convivencia hispano-israelita. Somos testigos del encuentro entre hispanos de América y los judíos oriundos de la Rusia zarista, Polonia, Rumania, Alemania, etc., de un ambiente muy apartado psicológica y culturalmente del mundo hispano. Interesa saber hasta qué punto es posible hablar de un acercamiento o amalgama espiritual entre elementos mutuamente tan extraños.

La inmigración agricultural judía a la Argentina comenzó en el año 1890 en busca de un refugio a la ola antisemítica que había engolfado a la Europa oriental hacia fines del siglo pasado. Si en todos los países representa la agricultura el oficio más nacionalista por ser la vinculación del hombre a su suelo, lo es tanto más en Latinoamérica, continente agricultural por excelencia. Si por acaso creyera el lector que la colonización judía en la Argentina ha dado por resultado una especie de judería rural, un ghetto agricultural, una colonia extranjera establecida en el suelo argentino, bastaría fijarse en el panorama literario y cultural en general de la nación argentina para convencerse de que esta colonización significa la integración de la entraña argentina de los inmigrados judíos y de sus hijos nacidos en el seno del mundo criollo.

Si en el caso de la agricultura todavía se puede imaginar participación creadora en ella en medio de extraterritorialismo espiritual como fué ampliamente demostrado con relación a las colonias alemanas y japoneses de varios países latinoamericanos, no es posible ni pensarlo en cuanto a la obra literaria y cultural. Para estar en condiciones de aportar aún un grano a la construcción de la vida espiritual de un pueblo, es absolutamente ineludible el prerrequisito de la identificación armoniosa con el alma nacional. Y esto precisamente han logrado hacer los judíos argentinos, mayormente oriundos de ambientes y de ascendencia nada hispánicos.

Un crítico argentino y acucioso observador de este sumamente interesante fenómeno, Lázaro Liacho, expresa así la argentinización de los judíos que cuentan solamente un poco más de medio siglo en la nueva patria: "La primera generación de judíos na-

cidos en territorio del Plata quiso desentrañar su expresión argentina. Ella presentía que su destino se ligaba definitivamente a la tierra virgen, y su deseo inmediato fué contribuir al humano esfuerzo por crear una expresión argentina. Un cuarto de siglo bastó para obtener el fruto deseado en retribución del aporte. El judío como integrante de los elementos que se funden en el crisol argentino, es ya un fuerte complemento ligado a la parte interior del espíritu y del cuerpo que están cobrando expresión argentina."

¿Cómo y cuándo da el escritor judío sus primeros pasos en la escena literaria? Así nos lo describe el Sr. Liacho: "El judío argentino se ligó a las letras de su suelo nativo en días de fiesta y esplendor. Su contribución al acervo literario del país fué un acto de reconocimiento a la dicha de vivir que experimentaba en el suelo de la República libérrima. Corría el año en que se festejaba el primer centenario de la declaración de la independencia argentina. "Los gauchos judíos", de Alberto Gerchunoff, inicia el aporte israelita a las letras nacionales. Los veinticinco relatos que integran este volumen son el homenaje del hijo de Israel que, criado bajo el cielo entrerriano, canta y agradece la libertad y la abundancia."

El profesor Calvert J. Winter, de la Universidad de Kansas, en Norteamérica, dice acerca de los escritores judíos de la Argentina, en un ensayo publicado en "Hispania", revista nacional de la Asociación Norteamericana de Profesores de Español y Portugués: "Un hecho es patente y éste es el relativamente alto número de este grupo comparado a los escritores de todas las clases. En una antología de cuentos argentinos ("Cuentos argentinos de hoy", por Miranda Klix), publicada en Buenos Aires en 1929, de 28 autores representados, 8 son judíos. Pillement, en el prefacio a su traducción francesa de cuentos hispanoamericanos ("Les conteurs hispano-américains", París, 1933), menciona 7 judíos entre 34 argentinos citados. En tres años, escritores judíos ganaron un primer "premio municipal" por poesía, uno por el drama y un tercer premio por la novela."

Quizás una de las mejores pruebas de la argentinidad de los escritores judíos es el hecho de que para la inauguración del Teatro Nacional, subvencionado por el gobierno federal, se escogió una obra de Samuel Eichelbaum, quien, según una opinión autorizada, "entre los hombres de letras de su generación, lleva realizado el aporte más firme e independiente para la dignidad de nuestro teatro".

Para tener cabal concepto del verdadero significado del aporte judío a la literatura argentina para las perspectivas de colaboración hispano-israelita en las Américas, hay que hacer hincapié en la completa novedad y originalidad del fenómeno. Es verdad que en Iberoamérica hay una rancia tradición literaria judaica. Basta citar al renombrado autor teatral Antonio José da Silva (1705 - 1739), del Brasil, creador de la obra "O Judeu" y padre de la literatura dramtica brasileña; y, por supuesto, al glorioso autor de "María", Jorge Isaacs, de Colombia (1837 - 1895). Mas el primero, judío de ambos padres, tuvo ascendencia portuguesa de muchos siglos. Muy natural, pues, que en él floreciera el genio lusitano. El caso de Isaacs se aproxima ya más a la situación de los escritores judíos de la Argentina. También él fué del lado paterno la primera generación criada bajo el sol cauqueño. Sin embargo, por la madre había recibido la riquísima herencia de la Atenas del Nuevo Mundo. Claro que los judíos tienen mucho orgullo en haber participado en la formación del genio que produjo la obra que para Luis Alberto Sánchez es el "primer grito de la naturaleza americana —hombre y paisaje de consuno—, con un sentido místico del amor, que está por encima de la declamación grandilocuente de los románticos, y adquiere un nivel de tersura, de definidad, realmente poco común".

Los judíos de la Argentina, venidos de un ambiente totalmente distinto y sin tradición hispánica alguna, alcanzaron a aportar su primicia literaria en la lengua de su nueva patria, solamente veinte años después de haberse radicado en el suelo de la pampa. Así han dado, en las dos fases más íntimas de la vida nacional, clara evidencia de altas potencialidades para una productiva convivencia hispano-israelita en las Américas. En la historia de ambos asociados se ha registrado un magnífico precedente que dió a la península ibérica una de sus brillantes épocas. No es imposible que el nuevo encuentro hispano-israelita encierre una promesa grávida de mucho bien también para las Américas.

III

LA RECIENTE INMIGRACION JUDIA Y SU LATINOAMERICANIZACION

La mayoría de la actual población judía de los países latinoamericanos es producto de reciente inmigración, sobre todo de la de los años entre las dos guerras mundiales. A los judíos sefa-

raditas que ya se encontraban en varias partes de la América latina hacía algún tiempo, atraídos allá por su propia preferencia natural por un ambiente hispánico, se sumaban ahora, en creciente ola, los hermanos de la Europa oriental, especialmente de Polonia, ya que la Rusia prohibió la emigración. En muchos países de la América hispana, en donde la palabra "judío" había sido hasta entonces un símbolo vaciado de toda realidad, por la ausencia de personeros, comenzó a sentirse su presencia. A pesar del espíritu generoso del hispanoamericano y de su carencia de prejuicios raciales, era natural que la aparición del judío reavivara ciertos fanatismos religiosos, profundamente arraigados en la herencia clerical de España. Sin embargo, estimamos que sin la maliciosa propaganda iniciada primero por intereses extranjeros de índole imperialista, que vieron en la industrialización nacional, impulsada por los recién llegados judíos, el inevitable menoscabo de su explotación comercial a favor de la más poderosa industria de sus respectivas patrias y luego por la propaganda nazista, no amenazaría a la América latina el fanatismo del antisemitismo que en algunas partes han logrado avivar los agentes importados y nativos del racismo.

Por lo reciente que esta inmigración es, es muy difícil todavía esbozar detalladamente o de una manera definitiva la obra ya realizada por ella. Hay que tener en cuenta no sólo su reciente fecha de origen, sino también el carácter individualista que la ha marcado, pues a distinción de la colonización iniciada y dirigida por la Asociación Colonizadora Judía, no ha gozado el movimiento inmigratorio de los años interbélicos de ninguna agencia patrocinadora. Refugiados de los escombros todavía humeantes de la primera guerra mundial, y en años más recientes escapados de la creciente tragedia que iba engolfando a Europa y especialmente a sus colectividades judaicas, a los inmigrados les esperaba una ardua lucha, en un ambiente extraño, desconocido, cuyo sentido no podían vislumbrar mientras no dominasen el nuevo idioma, completamente desligado de su tradición lingüística.

Por incompletos que estén todavía los estudios sobre el aporte hecho por esta reciente inmigración, ya resalta un hecho de primordial significancia para la política demográfica latinoamericana. En vista de la historia de la lucha perenne de la América latina contra varias formas y amenazas del imperialismo desde el Viejo Mundo, es sumamente importante notar y pregonarlo por todo el largo y el ancho de las Américas **que hoy día y para todo**

el futuro vislumbrable desde nuestro momento histórico, los judíos son el único elemento inmigratorio en la América latina que no llega vinculado a ningún imperialismo extranjero.

Al contrario de los graves temores ocasionados durante la pasada guerra por la existencia de las colonias alemanes y japonesas, es bien sabido que las colectividades judías en la América latina no tienen ningunos nexos, ni económicos ni ideológicos, con ninguna Potencia imperialista. Las conquistas económicas que obtienen son y serán americanas, hechas por americanos y para el bien de americanos. Su acción económica no persigue el objeto de mantener los mercados hispanoamericanos esclavizados a industrias extranjeras o de limitar la producción nacional de nuestras repúblicas a la extracción o cultivo de materias primas para nutrir las industrias de otros países. Al contrario, la acción económica judía en Latinoamérica es una acción libertadora para cortar el enganche a los intereses creados del exterior y es dirigida con preparación técnica y experiencia práctica. A los inmigrados judíos los anima un deseo ardiente de reconstruir su propia vida por medio de la más sincera y devota colaboración a la tarea de la independización económica de Latinoamérica.

Ideológicamente ansían los judíos la conservación de la democracia americana y su desarrollo hacia la meta bolivariana: una sociedad panamericana de paz y hermandad. Los inmigrantes judíos no han trasnochado en su refugio novomundano sin dar comienzo a su definitiva americanización, como atestiguan todas las escuelas israelitas en la América latina. En ellas es obligatoria la enseñanza de la lengua nacional del país, no por la fuerza de los decretos que los gobiernos tuvieron que emitir contra la obra desnacionalizadora de las escuelas alemanas y japonesas, sino por la propia voluntad y desde el primer momento de la fundación de las escuelas israelitas.

El americanismo es el espíritu que anima y alienta aún la literatura y el periodismo que producen los inmigrados judíos en tierra americana. Aunque en las repúblicas cuyas colectividades judías datan casi en su totalidad desde la primera postguerra, todavía no ha habido tiempo para que surja toda una agrupación de escritores en español, como es el caso de la Argentina, ya es evidente aun en sus publicaciones en lengua idisch (la lengua hablada de las masas judías de la Europa oriental) que el pensar y el sentir de los inmigrados mismos —para no hablar ya de sus hijos nacidos y criados en suelo americano— se ha americanizado

a maravilla. No se trata de un americanismo superficial; de un palabreo a flor de labios sin repercusión en el corazón. Se han entrañado en la escena americana, escriben y hablan inspirados por el ambiente americano y su historia. La literatura y el periodismo en idisch demuestran una profunda inquietud por las cosas de América, una preocupación por su porvenir el ansia genuina de identificarse con su destino.

Breves años después de su llegada a México, Cuba o Centroamérica ya aparecen obras americanistas creadas por inmigrados judíos bajo el influjo de su nuevo mundo. Les sirven de temas no sólo la naturaleza de sus patrias adoptadas, sino sus leyendas, aun las indias, sus personajes históricos, sus hazañas nacionales. En Cuba, por ejemplo, dice el poeta Andrés de Piedra-Bueno en su prefacio a la traducción que hizo del largo poema heroico "Antonio Maceo", por el inmigrado Eliézer Aronowsky, que él "ha comprendido el símbolo y lo ha encarcelado en su lira". Sobre el mismo poema escribió Federico Henríquez Carvajal en "La Revista Bimestre Cubana": "Yo he vuelto a ver, mientras recorría las estrofas del poema, el panorama redivivo de aquella vida de imponderable heroísmo ... Ese poema es un canto épico en la magnífica epopeya de Cuba". Eliézer es uno entre muchos inmigrantes judíos de los últimos 20-25 años cuya fantasía creadora ha sido fructificada por el contacto con la América hispánica. Y conviene notar que el escritor en idisch, mucho antes de poder haber llegado a conocer el ideario americanista de los criollos Esteban Echeverría o Juan María Gutiérrez, de José Enrique Rodó o de otros profetas o paladines del americanismo literario y cultural, ha correspondido con su sensibilidad al sentido de América y ha empuñado su pluma en un acto de devoción para interpretarlo a sus coinmigrados, a fin de compenetrarlos y recrearlos a la semblanza de América.

Esta afinidad espiritual que tienen los judíos para el mundo y el hombre hispánico lo han notado muchos pensadores y escritores latinoamericanos. Es verdad no sólo en cuanto a los judíos radicados en Latinoamérica donde se reforman o nacen bajo su influjo directo. Lo es también con referencia a los judíos norteamericanos. Una opinión tan autorizada como la de Rufino Blanco Fombona, ese recio defensor de los valores hispánicos, conceptuó a los judíos como valiosos colaboradores a la tarea de forjar el entendimiento interamericano. Lo que animó a este gran escépti-

co del panamericanismo a abrigar alguna fe en la solución de sus problemas, lo expresó en las siguientes palabras del prefacio a su novela "La bella y la fiera":

> "Querido Isaac Goldberg: Le dedico "La bella y la fiera" en prueba de amistad, de gratitud y de admiración. Aquí debía firmar, ya rendido el homenaje; pero no: me parece que debo ser un poco más explícito. Cuando publiqué mi libro "El modernismo", cometí con Vd. una injusticia. Una injusticia por omisión. He debido decir que esa obra estaba escrita, y de manera insuperable —aunque ni usted ni yo hayamos agotado el tema— por Isaac Goldberg, el yanqui...
>
> "Yo, hijo de un pobre pueblo miserable, le dedico esta novela de sufrimiento a usted, Goldberg, a usted, judío, hijo de una gran raza perseguida. Por mucho que nos elevemos personalmente usted y yo, Goldberg, no podemos olvidar algo: yo, que mis hermanos agonizan en la esclavitud y en las torturas; usted, que sus hermanos se han visto y aún se ven, como los obreros, acorralados por la crueldad cristiana y por la más larga y más absurda injusticia que han padecido los hombres. Pero usted, además de judío por la raza, es yanqui por la nacionalidad. Y habrá quien se extrañe de que yo le dedique a usted, literato y ciudadano yanqui y muy queredor de su país, un libro en que alguno de los personajes se expresa sin mucho entusiasmo de los Estados Unidos ... Ya hay muchos yanquis ... y precisamente los mejores, por el espíritu, que son nuestros amigos. Usted es uno de ellos. Waldo Frank es otro."

Interesa agregar aquí que Isaac Goldberg, el judío norteamericano, prematuramente raptado por la voraz muerte durante el verano de 1938, fué durante su vida el más comprensivo intérprete de la literatura latinoamericana en sus dos lenguas: el español y el portugués. Obras fundamentales en inglés para todos los que deseen conocer el espíritu de la América ibera son los libros de Goldberg "Estudios de Literatura Hispanoamericana" (1920) y "Literatura Brasileña" (1922).

Waldo Frank, otra figura judía que se destaca en la escena interamericana, ha sido literalmente cantado por la musa latinoamericana como profundo entendedor de su alma. Todos los latinoamericanos que se han ocupado del fenómeno cultural de Waldo Frank, lo han explicado en términos de su judaísmo. Ha dicho Gabriela Mistral en uno de sus preciosos ensayos en "Repertorio

Americano'' intitulado ''Waldo Frank y Nosotros'': ''Waldo Frank, escritor norteamericano, es decir, hombre el menos obligado del mundo a voltear y conocer en las secciones del cuerpo europeo, entendió esa obligación de saber y contar España como un deber de hombre. El libro ''España Virgen'' significa un gran esfuerzo, en extensión y profundidad; una España recorrida y punzada, en un ejercicio tenso del espuíritu y de los sentidos...'' Esto en cuanto al dominio de Waldo Frank sobre la fuente espiritual del mundo hispánico. En cuanto a su entendimiento de la América hispana (nombre que le sirve de título a su famosa obra interpretativa sobre Latinoamérica), agrega la Mistral:

> ''La explicación de que Waldo Frank sepa trinchar la América latina con exactitud y fineza en el hueso histórico y en la carne sensible, **es la de ser judío americano** (subrayado por J. H.); por la misma causa supo hincar en España ... Es muy probable que nuestros intérpretes en los Estados Unidos vayan saliendo del italiano-americano, del franco-americano, del semita-americano, durante mucho tiempo, antes de que el americano sajón acierte a vernos el rostro verdadero, tomando la posición necesaria ... Un judío es el relacionador natural de orientes y occidentes en cualquier campo —cultura, política o religión—, y es el puente, si lo hay, para las dos orillas enconadas.''

La renovada convivencia hispano-israelita en el escenario americano que los párrafos anteriores han tratado de esbozar someramente puede encerrar mucho bien para el porvenir de nuestra América. Hace falta estar en guardia contra todas las tentativas oscurantistas de reencender las hogueras de la Inquisición en cualquiera de sus formas modernas. Les incumbe a todas las fuerzas humanitarias y libertadoras del espíritu humano unirse para combatir todo resurgir de odio religioso, de prejuicio racista para salvaguardar a nuestra América de volverse una copia de la caduca Europa que no ha sabido desempeñar su misión y llegó a ser, a la cumbre del siglo XX, el matadero más asqueroso del siglo XX, el matadero más asqueroso y canibalístico de la historia humana.

América, rica en espiritualismo y leal a la herencia de sus forjadores que la soñaron como la esperanza de la humanidad, enarbolará para siempre la bandera de la libertad y de la dignidad igual de todos los hombres.

וויזיטירט אונזערע דעפארטאמענטן אין איר וועט אין זיי געפינען
דעם בעסטן אויסוואל אין ארטיקלען פון קוואליטעט!

BAZAR INGLES

Galiano y San-Miguel Habana

Felicitamos sinceramente a nuestros clientes y amigos de la Colonia Hebrea de Cuba en la fecha de su Año Nuevo 5710 y hacemos votos por su felicidad y prosperidad

Perfumería

"YANG-SAY"

felicita calurosamente a sus numerosos clientes hebreos en particular y a la Colonia Hebrea de Cuba en general, con motivo del Año Nuevo 5710.

300 LAVADAS...

...y mis sábanas "PALACIO" están como nuevas!

Nada perdura toda la vida... pero los fabricantes de las Sábanas PALACIO, garantizan que éstas resisten el ataque del más inferior de los jabones o detergentes, por más de 300 lavadas... manteniéndose en perfecto estado.

Suaves como la Seda

PALACIO 72 × 90

Fuertes como el lino

Mida sus Sábanas antes de comprarlas...

y se convencerá de que las Sábanas PALACIO tienen medidas completas.

PALACIO DE CRISTAL

Aguiar 569 ent. Tte. Rey y Muralla - La Habana.

PRODUCTO JOSE A. RODRIGUEZ Y CIA. - 98 AÑOS FABRICANDO CALIDAD

UD. NO DESEA DECIR SU EDAD!

Trate entonces de no aparentarla...

Recuerde que el URODONAL refresca y purifica la sangre, aclara la tez, conserva las arterias y articulaciones flexibles, elimina todos los residuos que son causa de la obesidad, de afecciones cutáneas y de la senilidad precoz.

Una señora que toma URODONAL se conserva siempre esbelta, activa y fresca.

Ud. calmará sus crisis de reumatismo y eliminará todas las toxinas de su organismo tomando URODONAL.

U R O D O N A L

CONSERVA LA JUVENTUD

DE VENTA EN TODAS LAS FARMACIAS DE LA REPUBLICA

IMPORTACION DE PIEDRAS PRECIOSAS
DE COLOR: LEGITIMAS Y SINTETICAS

UNICO TALLER EN CUBA

PARA

TALLAR RETALLAR
ARREGLAR TALADRAR
GRABAR

(ESCUDOS Y LETRAS)

TODA CLASE DE PIEDRAS PRECIOSAS DE COLOR

SE TALLAN
AGATA Y CRISTAL DE ROCA
PARA FINES INDUSTRIALES

SE RESTAURAN
Y RETOCAN OBJETOS DE ARTE
EN MARFIL, JADE, ETC.

J. SORIN

TELF. A5-6572
HABANA

CONSULADO 302
ESQ. A VIRTUDES

לשנה טובה תכתבו!

EL CALENDARIO HEBREO

Por LUIS ROSA MONTES

A muchos cristianos podrán sorprenderles las fechas que los judíos emplean en su calendario. Otras regiones del mundo tienen también sus calendarios propios y no aceptaron el comienzo de una era distinta con el advenimiento de Jesús. Para los judíos la era se inicia con la creación del mundo de acuerdo con lo que dicen las escrituras sagradas. Por esta razón el año actual de 1949 es para ellos el 5709.

El calendario judío es lunar. Esto significa que sigue el curso de la luna y no el del sol, como el calendario común. El origen del calendario judío probablemente puede remontarse a los primeros astrónomos griegos, que eran conocidos por los rabinos de los tiempos del Talmud. Uno de estos astrónomos descubrió que un mes tiene casi exactamente 29 días, 12 horas y 44 minutos. Otro griego que vivió anteriormente, encontró que los años lunares se agrupan en secciones de a 19 años, formando una unidad. El patriarca judío Hillel II, que vivió en el siglo IV de la era común, utilizó estos hallazgos de los astrónomos griegos y, de acuerdo con la tradición judía, determinó el calendario hebreo.

Si el número de días entre una luna nueva y la siguiente es de 29 y medio, podrían establecerse seis meses de 29 días y seis meses de 30. Pero existen dos razones por las cuales esta operación matemática podría no ser correcta. Una es los 44 minutos extra; la segunda es que el Yom Hakippur (Día del Perdón) no debe nunca caer en el día anterior o posterior al Shabbat (Sábado), y el Hoshana Raba (séptimo día de la Fiesta del Tabernáculo) no debe caer nunca en Shabbat. Para vencer estas dificultades, el calendario judío contiene un número de años bisietos dentro de cada grupo de 19 años. Los bisiestos son el 3º, el 6º, el 8º, el 11º, el 14º, el 17º y el 19º.

El año hebreo 5706, que corresponde aproximadamente al de 1946, fué el 6º año bisiesto, y así el año 5708 ó 1948 es el 8º año y por lo tanto también bisiesto. En consecuencia, los judíos añaden otro mes, Adar II, y Adar I tiene 30 días en lugar de 29. Para evitar las dificultades antes mencionadas con Yom Hakippur y Hoshana Raba, la festividad de Rosh Hashana no debe caer nunca en domingo, miércoles o viernes.

LA CONFEDERACION DEL CANADA

לעבנס-פֿאַרזיכערונגען

OBJSPO 306 TELF. M-9946

די לעבנס פארזיכערונגען געזעלשאפט „קאַנפעדעראַציאָן דעל קאַנאדא" האָט אין די 77 יאָר פון איר עקזיסטענץ זיך בארימט געמאכט אין דער גאַנצער וועלט.

בלויז אין פֿאַריקן יאָר זענען הירך דער קאַמפאניע ארויסגעגעבן געוואָרן פֿאַרזיכערונגס פּאָליסעס אין באַטרעף פון 121 מיליאָן דאָלער.

קוּבאַנער אידן נעמען אַרויס זייערע לעבנס פֿאַרזיכערונגס פּאָליסעס אין דער קאַנפעדעראַציאָן דעל קאַנאדא.
פֿאַרלאַנגט מער אינפֿאָרמאַציע אין אונזער אָפּיס.

SEABOARD AIR LINE RAILROAD Co.

טעגלעך צוויי שנעלע באַנען צווישן מיאַמי און ניו יאָרק.
טיקעטס פֿאַר קאָטש און פּעלמאַן

די בעסטע פֿאַרבינדונג מיט די ערַאָפּלאַנען פון אינדערפרי
און דער שיף, פּארמיידניק פֿאַרלוסט פון צייט
און האַטעל-אויסגאבן אין מיאַמי.

טיקעטס צו אלע טיילן פון די פֿאַראייניקטע שטאַטן

קאַנסולטירט אייער רייזע-אגענטור אַדער
די הויפּט-אגענטן.

DUSSAQ COMPANY LTD., S. A.

Bajos del Centro Gallego

Telf. A-6101 Habana

La Pequeña Constitución de Israel

Como medida provisional. hasta que efectúe un debate general sobre el proyecto de Constitución definitiva, la Asamblea de Israel adoptó, al iniciar sus deliberaciones, una "Pequeña Constitución", la cual sirve de base a las actividades del Presidente, el Gabinete y el Kneset. A continuación se da el texto completo de dicho documento:

CAPITULO UNO: EL KNESET

Nombre de la Asamblea y de sus miembros:

1. La Cámara Legislativa del Estado de Israel se llamará el "Kneset". La Asamblea Constituyente se llamará "El Primer Knesét". Cada delegado de la Asamblea Constituyente se llamará "Javer ha'Kneset" (miembro del Kneset).

Ley

2. (a) Cada acto legislativo del Kneset se llamará "ley".

(b) Cada ley será firmada por el primer ministro y el ministro o ministros a quienes corresponda administrarla.

(c) El Presidente del estado firmará todas las leyes excepto aquellas relativas a sus prerrogativas.

(d) Cada ley será publicada en la Gaceta Oficial en el curso de los 10 días siguientes a su promulgación por el Kneset.

CAPITULO DOS: PRESIDENTE DEL ESTADO

3. (a) El Presidente del Estado será elegido por el Kneset en votación secreta.

(b) El candidato que reciba más de la mitad de los votos de todos los miembros del Kneset será considerado electo.

(c) Si algún candidato no recibe tal mayoría, se celebrará una segunda votación. Si en la segunda votación no resulta tal mayoría, se celebrarán otras votaciones, y en cada votación será eliminado el candidato que obtenga el menor número de votos. El candidato que en la tercera votación o las subsiguientes reciba más de la mitad de los votos de los miembros que voten se considerará elegido.

Declaración del Presidente

4. En los siete días posteriores a la elección, el Presidente entregará y firmará en el Kneset, o ante el presidente del Kneset. la siguiente declaración: "Yo (el nombre), como Presidente del estado, juro lealtad al estado de Israel y a sus leyes."

Período Presidencial

5. El Presidente del estado ocupará el cargo durante la existencia del Primer Kneset y hasta tres meses después de la inauguración de la nueva Cámara elegida.

Deberes del Presidente

6. El Presidente del estado firmará los tratados con los estados extranjeros que hayan sido ratificados por el Kneset, nombrará, de acuerdo con la recomendación del ministro autorizado, los representantes diplomáticos del estado; recibirá a los representantes de los estados extranjeros acreditados en Israel y confirmará el nombramiento de cónsules en estados extranjeros. La prerrogativa de perdonar a delincuentes y reducir las penas se halla también investida en el Presidente.

La firma del Presidente

7. Cada documento oficial firmado por el Presidente llevará la firma confirmatoria del primer ministro o del ministro que el gobierno decida.

CAPITULO TRES: EL GOBIERNO

Dimisión del Gobierno Provisional

8. El Gobierno Provisional deberá presentar su dimisión al Presidente inmediatamente después de la elección de éste, pero

continuará cumpliendo sus obligaciones hasta la formación de un nuevo gobierno.

Obligación de formar gobierno

9. Después de consultar con los representantes de los partidos del Kneset, el Presidente encomendará a uno de los miembros la formación de un gobierno.

Composición del gobierno

10. El gobierno estará compuesto por un primer ministro y cierto número de ministros, miembros del Kneset o que no formen parte de él.

Formación de gobierno

11. (a) Después de escogido, el gobierno comparecerá ante el Kneset y se considerará formado al recibir un voto de confianza.

(b) En el término de siete días, después del voto de confianza, el primer ministro y los otros ministros leerán y firmarán ante el Kneset la siguiente declaración: "Yo (nombre), como miembro del gobierno, juro lealtad al estado de Israel y a sus leyes y me comprometo a ejecutar las decisiones del Kneset."

(c) El gobierno será responsable colectivamente de sus actos ante el Kneset, dará cuenta de ellos ante la Asamblea y continuará en el cargo mientras conserve la confianza de la Asamblea.

(d) Un gobierno en el cual el Kneset no exprese confianza o que haya decidido dimitir presentará inmediatamente su dimisión al Presidente del Estado, pero continuará en funciones hasta que se forme un nuevo gobierno de acuerdo con esta ley.

CAPITULO CUATRO: PROVISIONES ADICIONALES

Prerrogativas del gobierno

12. El gobierno ejercerá todas las prerrogativas de las cuales se halla investido por ley el Gobierno Provisional.

Pergaminos del Estado

13. Todos los asuntos que la ley exija sean publicados en la Gaceta Oficial serán publicados de ahora en adelante en los Pergaminos del Estado, la "Gaceta Oficial", dondequiera las palabras aparezcan en la ley, se leerá de ahora en adelante "Pergaminos del Estado".

Anulación

Son anulados los parágrafos 1 (c) y (d), 2 (b) y (c), 7 (a) sección 2 y 7 (b) de la Ley y Reglamento de Provisiones de Administración.

Validez

15. Esta ley entrará en vigor el día de su aceptación por el Kneset.

Cía. Industrial Cubana de Gomas, S. A.

GOMAS YUMURI

MATANZAS - APARTADO 78

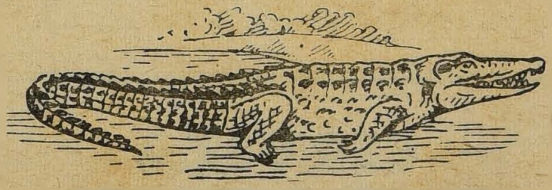
Desean a todos sus clientes y favorecedores
un próspero y venturoso Año Nuevo.

די ערשטע אידישע גומי פאבריק פון קובא
באגריסט צום נייעם יאר זיינע צאלרייכע קונדן און פרייגט
און ווינטשט אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

"CASA EMILIO"

ARTICULOS DE PIEL EN GENERAL

ESPECIALIDAD EN ARTICULOS DE COCODRILO

O'Reilly No. 369, esq. a Compostela

Habana Teléfono A-0583

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרייגט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה!

אַ פּאָליסי פון „איריס" גיט אייך די העכסטע
גאַראַנטיע און די גרעסטע עקאָנאָמיע!

סְפּעציעלער רעזערוו־פֿאָנד.	אויסגעצאָלט ביז איצט:
2.370.793.79 דאָלער.	2.422.612.06 דאָלער.

OFICINA: En su edificio propio, calle Empedrado No. 312, HABANA.—Teléfonos: M-1394 y M-2186.

CERVEZA

POLAR

צום נייעם יאָר 5710 באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קלײַענטן און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!